

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

C 202

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

59 tomas
2016 m. birželio 7 d.

Turinys

2016/C 202/01	Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinės redakcijos	1
	Europos Sąjungos sutartis (suvestinė redakcija)	13
	Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo (suvestinė redakcija)	47
	Protokoliai	201
	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo priedai	329
	Tarpvyriausybinių konferencijos, patvirtinusios Lisabonos sutartį, pasirašytą 2007 m. gruodžio 13 d., prie Baigiamąjo akto pridėtos deklaracijos	335
	Atitikties lentelės	361
2016/C 202/02	Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija	389

Įvadinis žodis skaitytojui (žr. antrąjį viršelio puslapį)

LT

IVADINIS ŽODIS SKAITYTOJUI

Šioje publikacijoje pateikiamos Europos Sąjungos sutarties (ESS) ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), o taip pat jų protokolų ir priedų suvestinės redakcijos su pakeitimais, padarytais 2007 m. gruodžio 13 d. Lisabonoje pasirašyta Lisabonos sutartimi, kuri įsigaliojo 2009 m. gruodžio 1 d. Joje taip pat pateikiamos prie Tarpvyriausybės konferencijos, kuri priėmė Lisabonos sutartį, Baigiamojo akto pridėtos deklaracijos.

Be to, šioje publikacijoje pateikiamas pakeitimas, padarytas Protokolu, iš dalies keičiančiu Protokolą dėl pereinamojo laikotarpio nuostatų, pridėtą prie Europos Sąjungos sutarties, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties, taip pat pakeitimas, padarytas 2012 m. rugpjūčio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) Nr. 741/2012, kuriuo iš dalies keičiamas Protokolas dėl Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto ir jo I priedas, taip pat pakeitimai, padaryti atitinkamais 2010 m. spalio 29 d. ir 2012 m. liepos 11 d. Europos Vadovų Tarybos sprendimais, kuriais iš dalies keičiamas Sen Bartelemy salos ir Majoto statusas Europos Sąjungos atžvilgiu. Be to, šioje redakcijoje pateikiamas SESV 136 straipsnio papildymas 3 dalimi, padarytas 2011 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Tarybos sprendimu 2011/199/ES, kuriuo iš dalies keičiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 136 straipsnis, kiek tai susiję su stabilumo mechanizmu, taikytinu valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro, valstybėms narėms baigus ratifikavimo procedūras. Taip pat šioje redakcijoje pateikiami Kroatijos Respublikos stojimo aktu padaryti pakeitimai. Taip pat šioje redakcijoje pateikiami 2015 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) 2015/2422, kuriuo iš dalies keičiamas Protokolas Nr. 3 dėl Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto, padaryti pakeitimai.

Šioje publikacijoje taip pat pateikiami iki 2016 m. kovo mėn. paskelbti klaidų ištaisymai.

Šioje publikacijoje taip pat pateikiama Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, kurią Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija paskelbė 2007 m. gruodžio 12 d. Strasbūre (OL C 303, 2007 12 14, p. 1). Šiame tekste pateikiama adaptuota 2000 m. gruodžio 7 d. paskelbta Chartija, kuri pakeičiama nuo 2009 m. gruodžio 1 d., kurią įsigaliojo Lisabonos sutartis. Pagal Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą 2007 m. paskelbta Chartija turi tokią pat teisinę galią kaip ir Sutartys.

Ši publikacija yra parengta tik informaciniais tikslais ir neįpareigoja Europos Sąjungos institucijų

EUROPOS SĄJUNGOS SUTARTIES

IR

SUTARTIES DĖL EUROPOS SĄJUNGOS VEIKIMO

SUVESTINĖS REDAKCIJOS

(2016/C 202/01)

Turinys

	Puslapis
EUROPOS SĄJUNGOS SUTARTIS (SUVESTINĖ REDAKCIJA)	13
PREAMBULĖ	15
I ANTRAŠTINĖ DALIS BENDROSIOS NUOSTATOS	16
II ANTRAŠTINĖ DALIS NUOSTATOS DĖL DEMOKRATINIŲ PRINCIPŲ	20
III ANTRAŠTINĖ DALIS NUOSTATOS DĖL INSTITUCIJŲ	22
IV ANTRAŠTINĖ DALIS TVIRTESNIO BENDRADARBIAVIMO NUOSTATOS	27
V ANTRAŠTINĖ DALIS BENDROSIOS NUOSTATOS, SUSIJUSIOS SU SĄJUNGOS IŠORĖS VEIKSM AIS, IR KONKREČIOS NUOSTATOS, SUSI- JUSIOS SU BENDRA UŽSIENIO IR SAUGUMO POLI- TIKA	28
1 skyrius Bendrosios nuostatos dėl Sąjungos išorės veiksmų	28
2 skyrius Konkrečios nuostatos dėl bendros užsienio ir saugumo politikos	30
1 skirsnis Bendrosios nuostatos	30
2 skirsnis Nuostatos dėl bendros saugumo ir gynybos politikos	38
VI ANTRAŠTINĖ DALIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS	41
SUTARTIS DĖL EUROPOS SĄJUNGOS VEIKIMO (SUVESTINĖ REDAKCIJA)	47
PREAMBULĖ	49
PIRMOJI DALIS PRINCIPAI	50
I ANTRAŠTINĖ DALIS SĄJUNGOS KOMPETENCIJOS KATEGORIJOS IR SRITYS	50
II ANTRAŠTINĖ DALIS BENDRAI TAIKOMOS NUOSTATOS	53
ANTROJI DALIS NEDISKRIMINAVIMAS IR SĄJUNGOS PILIETYBĖ	56
TREČIOJI DALIS SĄJUNGOS POLITIKOS SRITYS IR VIDAUS VEIKSM AI	59
I ANTRAŠTINĖ DALIS VIDAUS RINKA	59
II ANTRAŠTINĖ DALIS LAISVAS PREKIŲ JUDĖJIMAS	59
1 skyrius Muitų sąjunga	60

	Puslapis
2 skyrius Muitinių bendradarbiavimas	61
3 skyrius Kiekybinių apribojimų tarp valstybių narių uždraudimas	61
III ANTRAŠTINĖ DALIS ŽEMĖS ŪKIS IR ŽUVININKYSTĖ	62
IV ANTRAŠTINĖ DALIS LAISVAS ASMENŲ, PASLAUGŲ IR KAPITALO JUDĖJIMAS	65
1 skyrius Darbuotojai	65
2 skyrius Įsisteigimo teisė	67
3 skyrius Paslaugos	70
4 skyrius Kapitalas ir mokėjimai	71
V ANTRAŠTINĖ DALIS LAISVĖS, SAUGUMO IR TEISINGUMO ERDVĖ	73
1 skyrius Bendrosios nuostatos	73
2 skyrius Sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politika	75
3 skyrius Teisminis bendradarbiavimas civilinėse bylose	78
4 skyrius Teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose	79
5 skyrius Policijos bendradarbiavimas	83
VI ANTRAŠTINĖ DALIS TRANSPORTAS	85
VII ANTRAŠTINĖ DALIS KONKURENCIJOS, MOKESČIŲ IR TEISĖS AKTŲ DERINIMO BENDROSIOS TAISYKLĖS	88
1 skyrius Konkurencijos taisyklės	88
1 skirsnis Įmonėms taikomos taisyklės	88
2 skirsnis Valstybių teikiama pagalba	91
2 skyrius Mokesčių nuostatos	93
3 skyrius Teisės aktų suderinimas	94
VIII ANTRAŠTINĖ DALIS EKONOMINĖ IR PINIGŲ POLITIKA	96
1 skyrius Ekonominė politika	97
2 skyrius Pinigų politika	102
3 skyrius Institucijų nuostatos	105

	Puslapis
4 skyrius Specialiosios nuostatos valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro	106
5 skyrius Pereinamojo laikotarpio nuostatos	107
IX ANTRAŠTINĖ DALIS UŽIMTUMAS	112
X ANTRAŠTINĖ DALIS SOCIALINĖ POLITIKA	114
XI ANTRAŠTINĖ DALIS EUROPOS SOCIALINIS FONDAS	119
XII ANTRAŠTINĖ DALIS ŠVIETIMAS, PROFESINIS MOKYMAS, JAUNIMAS IR SPORTAS	120
XIII ANTRAŠTINĖ DALIS KULTŪRA	121
XIV ANTRAŠTINĖ DALIS VISUOMENĖS SVEIKATA	122
XV ANTRAŠTINĖ DALIS VARTOTOJŲ APSAUGA	124
XVI ANTRAŠTINĖ DALIS TRANSEUROPINIAI TINKLAI	124
XVII ANTRAŠTINĖ DALIS PRAMONĖ	126
XVIII ANTRAŠTINĖ DALIS EKONOMINĖ, SOCIALINĖ IR TERITORINĖ SANGLAUDA	127
XIX ANTRAŠTINĖ DALIS MOKSLINIAI TYRIMAI IR TECHNOLOGIJŲ PLĖTRA BEI KOSMOSAS	128
XX ANTRAŠTINĖ DALIS APLINKA	132
XXI ANTRAŠTINĖ DALIS ENERGETIKA	134
XXII ANTRAŠTINĖ DALIS TURIZMAS	135
XXIII ANTRAŠTINĖ DALIS CIVILINĖ SAUGA	135
XXIV ANTRAŠTINĖ DALIS ADMINISTRACINIS BENDRADARBIAVIMAS	136
KETVIRTOJI DALIS ASOCIACIJA SU UŽJŪRIO ŠALIMIS IR TERITORIJOMIS	137
PENKTOJI DALIS SAJUNGOS IŠORĖS VEIKSMAI	139
I ANTRAŠTINĖ DALIS BENDROSIOS NUOSTATOS DĖL SAJUNGOS IŠORĖS VEIKSMŲ	139
II ANTRAŠTINĖ DALIS BENDRA PREKYBOS POLITIKA	139
III ANTRAŠTINĖ DALIS BENDRADARBIAVIMAS SU TREČIOSIOMIS ŠALIMIS IR HUMANITARINĖ PAGALBA	141
1 skyrius Bendradarbiavimas vystymosi labui	141
2 skyrius Ekonominis, finansinis ir techninis bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis	142
3 skyrius Humanitarinė pagalba	143

	Puslapis
IV ANTRAŠTINĖ DALIS RIBOJANČIOS PRIEMONĖS	144
V ANTRAŠTINĖ DALIS TARPTAUTINIAI SUSITARIMAI	144
VI ANTRAŠTINĖ DALIS SAJUNGOS SANTYKIAI SU TARPTAUTINĖMIS ORGA- NIZACIJOMIS IR TREČIOSIOMIS ŠALIMIS BEI SAJUNGOS DELEGACIJOS	147
VII ANTRAŠTINĖ DALIS SOLIDARUMO SĄLYGA	148
ŠEŠTOJI DALIS INSTITUCINĖS IR FINANSINĖS NUOSTATOS	149
I ANTRAŠTINĖ DALIS INSTITUCIJAS REGLAMENTUOJANČIOS NUOSTATOS	149
1 skyrius Institucijos	149
1 skirsnis Europos Parlamentas	149
2 skirsnis Europos Vadovų Taryba	152
3 skirsnis Taryba	153
4 skirsnis Komisija	155
5 skirsnis Europos Sąjungos teisingumo teismas	157
6 skirsnis Europos centrinis bankas	167
7 skirsnis Audito rūmai	169
2 skyrius Sąjungos teisės aktai, priėmimo procedūros ir kitos nuostatos ...	171
1 skirsnis Sąjungos teisės aktai	171
2 skirsnis Aktų priėmimo procedūros ir kitos nuostatos	173
3 skyrius Sąjungos patariamieji organai	177
1 skirsnis Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas	177
2 skirsnis Regionų komitetas	178
4 skyrius Europos investicijų bankas	180
II ANTRAŠTINĖ DALIS FINANSINĖS NUOSTATOS	181
1 skyrius Sąjungos nuosavi ištekliai	181
2 skyrius Daugiametė finansinė programa	182
3 skyrius Sąjungos metinis biudžetas	183
4 skyrius Biudžeto vykdymas ir įvykdymo patvirtinimas	186

	Puslapis
5 skyrius Bendrosios nuostatos	187
6 skyrius Kova su sukčiavimu	188
III ANTRAŠTINĖ DALIS TVIRTESNIS BENDRADARBIAVIMAS	189
SEPTINTOJI DALIS BENDROSIOS IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS	192
PROTOKOLAI	201
Protokolas (Nr. 1) dėl nacionalinių parlamentų vaidmens Europos Sąjungoje	203
Protokolas (Nr. 2) dėl subsidarumo ir proporcingumo principų taikymo	206
Protokolas (Nr. 3) dėl Europos Sąjungos teisingumo teismo statuto	210
Protokolas (Nr. 4) dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statuto	230
Protokolas (Nr. 5) dėl Europos investicijų banko statuto	251
Protokolas (Nr. 6) dėl Europos Sąjungos institucijų, tam tikrų įstaigų, organų bei padalinių būstinių vietos	265
Protokolas (Nr. 7) dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų	266
Protokolas (Nr. 8) dėl Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 2 dalies dėl Sąjungos prisijungimo prie Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos	273
Protokolas (Nr. 9) dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos sutarties 16 straipsnio 4 dalies ir sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 2 dalies įgyvendinimo 2014 m. Lapkričio 1 d. –2017 m. Kovo 31 d. laikotarpiu ir nuo 2017 m. Balandžio 1 d.	274
Protokolas (Nr. 10) dėl nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo, nustatyto Europos Sąjungos sutarties 42 Straipsnyje	275
Protokolas (Nr. 11) dėl Europos Sąjungos Sutarties 42 Straipsnio	278
Protokolas (Nr. 12) dėl perviršinio deficito procedūros	279
Protokolas (Nr. 13) dėl konvergencijos kriterijų	281
Protokolas (Nr. 14) dėl Euro grupės	283

Puslapis

Protokolas (Nr. 15)	dėl tam tikrų su jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste susijusių nuostatų	284
Protokolas (Nr. 16)	dėl tam tikrų su Danija susijusių nuostatų	287
Protokolas (Nr. 17)	dėl Danijos	288
Protokolas (Nr. 18)	dėl Prancūzijos	289
Protokolas (Nr. 19)	dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno <i>acquis</i>	290
Protokolas (Nr. 20)	dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 26 straipsnio tam tikrų aspektų taikymo Jungtinei Karalystei ir Airijai	293
Protokolas (Nr. 21)	dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės	295
Protokolas (Nr. 22)	dėl Danijos pozicijos	298
Protokolas (Nr. 23)	dėl valstybių narių užsienio ryšių dėl išorės sienų perėjimo	303
Protokolas (Nr. 24)	dėl Europos Sąjungos valstybių narių piliečių prieglobsčio	304
Protokolas (Nr. 25)	dėl kompetencijos pasidalijimo	306
Protokolas (Nr. 26)	dėl bendrus interesus tenkinančių paslaugų	307
Protokolas (Nr. 27)	dėl vidaus rinkos ir konkurencijos	308
Protokolas (Nr. 28)	dėl ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos	309
Protokolas (Nr. 29)	dėl valstybių narių visuomeninės transliacijos sistemos	311
Protokolas (Nr. 30)	dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių Chartijos taikymo Lenkijai ir Jungtinei karalystei	312
Protokolas (Nr. 31)	dėl Nyderlandų Antilų salose perdirbtų naftos produktų importo į Europos Sąjungą	314
Protokolas (Nr. 32)	dėl nekilnojamojo turto įsigijimo Danijoje	317
Protokolas (Nr. 33)	dėl sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 157 straipsnio	318

	Puslapis
Protokolas (Nr. 34) dėl Grenlandijai skirtų specialių priemonių	319
Protokolas (Nr. 35) protokolas dėl Airijos Konstitucijos 40.3.3 Straipsnio	320
Protokolas (Nr. 36) dėl pereinamojo laikotarpio nuostatų	321
Protokolas (Nr. 37) dėl EAPB Sutarties galiojimo pabaigos finansinių padarinių ir dėl anglių ir plieno mokslinių tyrimų fondo	327
SUTARTIES DĖL EUROPOS SĄJUNGOS VEIKIMO PRIEDAI	329
I PRIEDAS sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 38 straipsnyje nurodytas sąrašas	331
II PRIEDAS užjūrio šalys ir teritorijos, kurioms taikomos sutarties dėl europos sąjungos veikimo ketvirtosios dalies nuostatos	334
Tarpvyriausybės Konferencijos, Patvirtinusios Lisabonos Sutartį, Pasirašytą 2007 m. gruodžio 13 d., prie baigiamojo akto pridėtos DEKLARACIJOS	335
A. DEKLARACIJOS DĖL SUTARČIŲ NUOSTATŲ	337
1. Deklaracija dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos	337
2. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 2 dalies	337
3. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 8 straipsnio	337
4. Deklaracija dėl Europos Parlamento sudėties	337
5. Deklaracija dėl Europos Vadovų Tarybos politinio susitarimo dėl Sprendimo dėl Europos Parlamento sudėties projekto	337
6. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 15 straipsnio 5 ir 6 dalių, 17 straipsnio 6 ir 7 dalių ir 18 straipsnio	338
7. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 16 straipsnio 4 dalies ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 2 dalies	338
8. Deklaracija dėl praktinių priemonių, susijusių su pirmininkavimu Europos Vadovų Tarybai ir Užsienio reikalų tarybai, kurių reikia imtis Lisabonos sutarties įsigaliojimo metu	340
9. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 16 straipsnio 9 dalies dėl Europos Vadovų Tarybos sprendimo dėl pirmininkavimo Tarybai	341
10. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 17 straipsnio	342
11. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 17 straipsnio 6 ir 7 dalių	342
12. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 18 straipsnio	342

	Puslapis
13. Deklaracija dėl bendros užsienio ir saugumo politikos	343
14. Deklaracija dėl bendros užsienio ir saugumo politikos	343
15. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 27 straipsnio	343
16. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 55 straipsnio 2 dalies	344
17. Deklaracija dėl viršenybės	344
18. Deklaracija dėl kompetencijos atskyrimo	344
19. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 8 straipsnio	345
20. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 16 straipsnio	345
21. Deklaracija dėl asmens duomenų apsaugos teisinio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose ir policijos bendradarbiavimo srityse	345
22. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 48 ir 79 straipsnių	346
23. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 48 straipsnio antrosios pastraipos	346
24. Deklaracija dėl Europos Sąjungos teisinio subjektiškumo	346
25. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 75 ir 215 straipsnių . . .	346
26. Deklaracija dėl valstybės narės nedalyvavimo priemonėje, grindžiamoje Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo trečios dalies V antraštine dalimi	346
27. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 85 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos	347
28. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 98 straipsnio	347
29. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 2 dalies c punkto	347
30. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio	347
31. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 156 straipsnio	348
32. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 168 straipsnio 4 dalies c punkto	348
33. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 174 straipsnio	349
34. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 179 straipsnio	349
35. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 194 straipsnio	349

36.	Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 218 straipsnio dėl derybų dėl valstybių narių tarptautinių susitarimų, susijusių su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, ir jų sudarymo	349
37.	Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 222 straipsnio	349
38.	Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 252 straipsnio, reglamentuojančio generalinių advokatų skaičių Teisingumo Teisme	350
39.	Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 290 straipsnio	350
40.	Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 329 straipsnio	350
41.	Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 352 straipsnio	350
42.	Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 352 straipsnio	351
43.	Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 355 straipsnio 6 dalies	351
B.	DEKLARACIJOS DĖL PRIE SUTARČIŲ PRIDEDAMŲ PROTOKOLŲ	352
44.	Deklaracija dėl Protokolo dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno <i>acquis</i> 5 straipsnio	352
45.	Deklaracija dėl Protokolo dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno <i>acquis</i> 5 straipsnio 2 dalies	352
46.	Deklaracija dėl Protokolo dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno <i>acquis</i> 5 straipsnio 3 dalies	352
47.	Deklaracija dėl Protokolo dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno <i>acquis</i> 5 straipsnio 3, 4 ir 5 dalių	352
48.	Deklaracija dėl Protokolo dėl Danijos pozicijos	353
49.	Deklaracija dėl Italijos	353
50.	Deklaracija dėl Protokolo dėl pereinamojo laikotarpio nuostatų 10 straipsnio ...	354
C.	VALSTYBIŲ NARIŲ DEKLARACIJOS	355
51.	Belgijos Karalystės deklaracija dėl nacionalinių parlamentų	355
52.	Belgijos Karalystės, Bulgarijos Respublikos, Vokietijos Federacinės Respublikos, Graikijos Respublikos, Ispanijos Karalystės, Italijos Respublikos, Kipro Respublikos, Lietuvos Respublikos, Didžiosios Liuksemburgo hercogystės, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Austrijos Respublikos, Portugalijos Respublikos, Rumunijos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos deklaracija dėl Europos Sąjungos simbolių	355
53.	Čekijos Respublikos deklaracija dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos	355

	Puslapis
54. Vokietijos Federacinės Respublikos, Airijos, Vengrijos Respublikos, Austrijos Respublikos ir Švedijos Karalystės deklaracija	356
55. Ispanijos Karalystės bei Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės deklaracija	356
56. Airijos deklaracija dėl Protokolo dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnio	356
57. Italijos Respublikos deklaracija dėl Europos Parlamento sudėties	357
58. Latvijos Respublikos, Vengrijos Respublikos ir Maltos Respublikos deklaracija dėl bendros valiutos pavadinimo rašybos Sutartyse	357
59. Nyderlandų Karalystės deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 312 straipsnio	357
60. Nyderlandų Karalystės deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 355 straipsnio	358
61. Lenkijos Respublikos deklaracija dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos	358
62. Lenkijos Respublikos deklaracija dėl Protokolo dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos taikymo Lenkijos Respublikai ir Jungtinei Karalystei	358
63. Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės deklaracija dėl termino „piliečiai“ apibrėžimo	358
64. Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės deklaracija dėl teisės balsuoti rinkimuose į Europos Parlamentą	358
65. Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 75 straipsnio	359
Atitikties lentelės	361
Europos Sąjungos sutartis	361
Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo	366

EUROPOS SAJUNGOS SUTARTIS

(SUVESTINĖ REDAKCIJA)

PREAMBULĖ

JO DIDENYBĖ BELGŲ KARALIUS, JOS DIDENYBĖ DANIJOS KARALIENĖ, VOKIETIJOS FEDERACINĖS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, GRAIKIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, JO DIDENYBĖ ISPANIJOS KARALIUS, PRANCŪZIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, AIRIJOS PREZIDENTĖ, ITALIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, JO PRAKILNYBĖ LIUKSEMBURGO DIDYSIS HERCOGAS, JOS DIDENYBĖ NYDERLANDŲ KARALIENĖ, PORTUGALIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, JOS DIDENYBĖ JUNGtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės Karalienė⁽¹⁾,

APSISPRENDĘ pažymėti naują Europos integracijos proceso, pradėto įsteigus Europos Bendrijas, etapą,

SEMDAMIESI ĮKVĖPIMO iš Europos kultūrinio, religinio ir humanistinio paveldo, iš kurio susiformavo visuotinės vertybės, kurias sudaro naliečiamos ir prigimtinės žmogaus teisės, taip pat laisvė, demokratija, lygybė ir teisinė valstybė,

PRISIMINDAMI Europos žemyno padalijimo pabaigos istorinę svarbą ir poreikį padėti tvirtus ateities Europos kūrimo pagrindus,

PATVIRTINDAMI savo ištikimybę laisvės, demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms bei pagrindinėms laisvėms ir teisinės valstybės principams,

PATVIRTINDAMI savo nusistatymą gerbti 1961 m. spalio 18 d. Turine pasirašytoje Europos socialinėje chartijoje ir 1989 m. Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijoje apibrėžtas pagrindines socialines teises,

NORĖDAMI stiprinti savo tautų solidarumą, kartu gerbdami jų istoriją, kultūrą ir tradicijas,

NORĖDAMI toliau stiprinti demokratišką ir veiksmingą institucijų veikimą, kad jos galėtų bendroje institucijų sistemoje geriau atlikti joms patikėtus uždavinius,

APSISPRENDĘ siekti savo šalių ekonomikos stiprinimo ir konvergencijos ir įsteigti Ekonominę bei pinigų sąjungą, pagal šios Sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo nuostatas apimančią bendrą ir tvirtą valiutą,

PASIRYŽĘ skatinti savo tautų ekonominę ir socialinę pažangą, atsižvelgdami į nenutrūkstamos plėtros principą, vidaus rinkos sukūrimą, tvirtesnę sanglaudą ir aplinkos apsaugą, ir įgyvendinti politiką, užtikrinančią, kad ekonominės integracijos pažangą lydėtų pažanga ir kitose srityse,

(1) Nuo to laiko Europos Sąjungos narėmis tapo Bulgarijos Respublika, Čekijos Respublika, Estijos Respublika, Kroatijos Respublika, Kipro Respublika, Latvijos Respublika, Lietuvos Respublika, Vengrija, Maltos Respublika, Austrijos Respublika, Lenkijos Respublika, Rumunija, Slovėnijos Respublika, Slovakijos Respublika, Suomijos Respublika ir Švedijos Karalystė.

APSISPRENDĘ savo šalių piliečiams suteikti bendrą pilietybę,

APSISPRENDĘ įgyvendinti bendrą užsienio ir saugumo politiką, įskaitant bendros gynybos politikos laipsnišką formavimą, kas ilgainiui pagal 42 straipsnio nuostatas sudarytų sąlygas pereiti prie bendros gynybos, šitaip sustiprinant Europos identitetą ir jos nepriklausomybę, kad Europoje ir pasaulyje būtų stiprinama taika, saugumas ir didinama pažanga,

APSISPRENDĘ sudaryti sąlygas laisvam asmenų judėjimui ir kartu užtikrinti savo tautų saugą bei saugumą pagal šios Sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo nuostatas kuriant laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę,

APSISPRENDĘ toliau kurti vis glaudesnę Europos tautų sąjungą, kurioje sprendimai, vadovaujantis subsidarumo principu, priimami kiek įmanoma priartinant juos prie piliečio,

NUMATYDAMI tolesnius žingsnius, kuriuos reikės žengti skatinant Europos integraciją,

NUSPRENDĘ įsteigti Europos Sąjungą ir šiam tikslui savo įgaliotaisiais atstovais paskyrė:

(įgaliotųjų atstovų sąrašas nepateikiamas)

KURIE, pasikeitę tinkamai informintais ir patvirtintais įgaliojamaisiais raštais, susitarė dėl toliau pateiktųjų nuostatų:

I ANTRAŠTINĖ DALIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

(ES sutarties ex 1 straipsnis) ⁽¹⁾

Šia Sutartimi AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS tarpusavyje įsteigia EUROPOS SAJUNGĄ (toliau – Sąjunga), kuriai valstybės narės suteikia kompetenciją siekti jų bendrų tikslų.

Ši Sutartis ženklina naują glaudesnės Europos tautų sąjungos kūrimo etapą, kai sprendimai priimami kuo atviriau ir kuo labiau priartinant juos prie piliečio.

Sąjunga grindžiama šia Sutartimi ir Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – Sutartys). Abi šios Sutartys turi tokią pačią teisinę galią. Sąjunga pakeičia Europos bendriją ir perima Europos bendrijos teises bei pareigas.

⁽¹⁾ Ši nuoroda yra indikacinė. Dėl išsamesnės informacijos žiūrėti buvusiųjų ir naujų sutarčių numeracijos atitikties lenteles.

2 straipsnis

Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, gyvenančioms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė.

3 straipsnis

(ES sutarties ex 2 straipsnis)

1. Sąjungos tikslas – skatinti taiką, savo vertybes ir savo tautų gerovę.
2. Sąjunga savo piliečiams siūlo vidaus sienų neturinčią laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje laisvas asmenų judėjimas užtikrinamas kartu taikant atitinkamas išorės sienų kontrolės, prieglobsčio suteikimo, imigracijos ir nusikalstamumo prevencijos bei kovos su juo priemones.
3. Sąjunga sukuria vidaus rinką. Ji siekia Europos, kurioje vystymasis būtų tvarus, pagrįstas subalansuotu ekonomikos augimu ir stabiliomis kainomis, didelio konkurencingumo socialine rinkos ekonomika, kuria siekiama visiško užimtumo ir socialinės pažangos, bei aukšto lygio aplinkos apsauga ir aplinkos kokybės gerinimu. Ji skatina mokslo ir technikos pažangą.

Ji kovoja su socialine atskirtimi ir diskriminacija bei skatina socialinį teisingumą ir apsaugą, moterų ir vyrų lygybę, kartų solidarumą ir vaiko teisių apsaugą.

Ji skatina ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą bei valstybių narių solidarumą.

Ji gerbia turtingą savo kultūros ir kalbų įvairovę bei užtikrina, kad Europos kultūros paveldas būtų saugomas ir turtinamas.

4. Sąjunga įsteigia Ekonominę ir pinigų sąjungą, kurios valiuta – euro.

5. Palaikydama santykius su platesniu pasauliu, Sąjunga išsaugo ir skatina savo vertybes ir savo interesus bei prisideda prie savo piliečių apsaugos. Ji prisideda prie taikos išsaugojimo, saugumo užtikrinimo, tvaraus planetos vystymosi, tautų tarpusavio solidarumo ir pagarbos, laisvos ir sąžiningos prekybos, skurdo panaikinimo ir žmogaus, ypač vaiko, teisių apsaugos, taip pat prie griežto tarptautinės teisės, įskaitant Jungtinių Tautų Chartijos principus, laikymosi ir jos plėtojimo.

6. Savo tikslų Sąjunga siekia deramomis priemonėmis pagal Sutartyse jai suteiktą atitinkamą kompetenciją.

4 straipsnis

1. Pagal 5 straipsnį visa Sutartimis Sąjungai nepriskirta kompetencija priklauso valstybių narių kompetencijai.
2. Sąjunga gerbia valstybių narių lygybę prieš Sutartis bei nacionalinį jų savitumą, neatsiejamą nuo pagrindinių politinių bei konstitucinių jų struktūrų, įskaitant regioninę ir vietos savivaldą. Ji gerbia esmines valstybines jų funkcijas, įskaitant valstybės teritorinio vientisumo, viešosios tvarkos bei nacionalinio saugumo užtikrinimą. Kiekviena valstybė narė išimtinai išlieka atsakinga visų pirma už savo nacionalinį saugumą.
3. Vadovaudamosi lojalaus bendradarbiavimo principu, Sąjunga ir valstybės narės gerbia viena kitą ir viena kitai padeda vykdydamos iš Sutarčių kylančias užduotis.

Kad užtikrintų pagal Sutartis ar Sąjungos institucijų aktus atsirandančių pareigų vykdymą, valstybės narės imasi bet kurių reikiamų bendrų ar specialių priemonių.

Valstybės narės padeda Sąjungai įgyvendinti jos užduotis ir nesiima jokių priemonių, kurios gali trukdyti siekti Sąjungos tikslų.

5 straipsnis

(EB sutarties ex 5 straipsnis)

1. Sąjungos kompetencijos ribų nustatymas grindžiamas suteikimo principu. Sąjungos kompetencijos įgyvendinimas grindžiamas subsidiarumo ir proporcingumo principais.
2. Pagal suteikimo principą Sąjunga veikia tik neperžengdama ribų kompetencijos, kurią, siekiant Sutartyse nustatytų tikslų, jai šiose Sutartyse suteikė valstybės narės. Visa Sutartimis Sąjungai nepriskirta kompetencija priklauso valstybėms narėms.
3. Pagal subsidiarumo principą tose srityse, kurios nepriklauso Sąjungos išimtinai kompetencijai, ji ima veikti tik tada ir tik tokiu mastu, kai valstybės narės numatomo veiksmo tikslų negali deramai pasiekti centriniu, regioniniu ir vietiniu lygiu, o Sąjungos lygiu dėl numatomo veiksmo masto arba poveikio juos pasiekti būtų geriau.

Sąjungos institucijos subsidiarumo principą taiko pagal Protokolą dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo. Nacionaliniai parlamentai tame protokole nustatyta tvarka užtikrina, kad būtų laikomasi subsidiarumo principo.

4. Pagal proporcingumo principą Sąjungos veiksmų turinys ir forma neviršija to, kas būtina siekiant Sutarčių tikslų.

Sąjungos institucijos proporcingumo principą taiko pagal Protokolą dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo.

6 straipsnis

(ES sutarties ex 6 straipsnis)

1. Sąjunga pripažįsta 2000 m. gruodžio 7 d. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, patikslintoje 2007 m. gruodžio 12 d. Strasbūre, išdėstytas teises, laisves ir principus; Chartija turi tokią pat teisinę galią, kaip ir Sutartys.

Chartijos nuostatos niekaip neišplečia Sutartyse apibrėžtos Sąjungos kompetencijos.

Chartijoje nustatytos teisės, laisvės ir principai aiškinami laikantis Chartijos VII antraštinėje dalyje pateiktų bendrųjų nuostatų, reglamentuojančių jos aiškinimą ir taikymą, taip pat tinkamai atsižvelgiant į Chartijoje nurodytus paaiškinimus, kuriuose pateikti tų nuostatų šaltiniai.

2. Sąjunga prisijungia prie Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos. Šis prisijungimas neturi įtakos Sutartyse apibrėžtai Sąjungos kompetencijai.

3. Pagrindinės teisės, kurias garantuoja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, sudaro Sąjungos teisės bendruosius principus.

7 straipsnis

(ES sutarties ex 7 straipsnis)

1. Remdamasi pagrįstu vieno trečdaliao valstybių narių, Europos Parlamento arba Europos Komisijos pasiūlymu, Taryba, sprendama keturių penktadalių savo narių balsų dauguma ir gavusi Europos Parlamento pritarimą, gali nutarti, jog iškilo aiškus pavojus, kad kuri nors valstybė narė gali šurkščiai pažeisti 2 straipsnyje nurodytas vertybes. Prieš priimdama tokį nutarimą, Taryba išklauso tą valstybę narę ir, sprendama ta pačia tvarka, gali teikti jai rekomendacijas.

Taryba reguliariai tikrina, ar toliau yra vadovaujamasi tais motyvais, kuriais buvo grindžiamas toks nutarimas.

2. Europos Vadovų Taryba, remdamasi trečdaliao valstybių narių arba Europos Komisijos pasiūlymu ir gavusi Europos Parlamento pritarimą, gali vieningai nuspręsti, kad kuri nors valstybė narė šurkščiai ir nuolat pažeidžia 2 straipsnyje nurodytas vertybes; prieš tai Taryba paprašo atitinkamą valstybę narę pateikti savo pastabas.

3. Taryba, priėmusi sprendimą pagal šio straipsnio 2 dalį, kvalifikuota balsų dauguma gali nuspręsti sustabdyti atitinkamos valstybės narės tam tikras Sutartis taikant atsirandančias teises, įskaitant tos valstybės narės vyriausybės atstovo Taryboje balsavimo teises. Taip darydama Taryba atsižvelgia į tokio teisių sustabdymo galimus padarinius fizinių ir juridinių asmenų teisėms bei pareigoms.

Atitinkamos valstybės narės įsipareigojimai pagal Sutartis visais atvejais išlieka tai valstybei privalomi.

4. Taryba kvalifikuota balsų dauguma vėliau gali nuspręsti pakeisti arba panaikinti priemones, kurių buvo imtasi pagal 3 dalį, jei pasikeitė padėtis, privertusi jų imtis.

5. Balsavimo tvarka, šio straipsnio tikslais taikoma Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai ir Tarybai, nustatoma Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 354 straipsnyje.

8 straipsnis

1. Sąjunga plėtoja ypatingus santykius su kaimyninėmis šalimis siekdama sukurti Sąjungos vertybėmis grindžiamą gerovės ir geros kaimynystės erdvę, kuriai būdingi artimi ir taikūs bendradarbiavimo santykiai.

2. Taikant 1 dalį, Sąjunga su atitinkamomis šalimis gali sudaryti konkrečius susitarimus. Šiuose susitarimuose gali būti nustatytos tiek abipusės teisės ir įsipareigojimai, tiek bendros veiklos galimybės. Dėl jų įgyvendinimo reguliariai rengiamos konsultacijos.

II ANTRAŠTINĖ

DALIS NUOSTATOS DĖL DEMOKRATINIŲ PRINCIPŲ

9 straipsnis

Savo veikloje Sąjunga visada laikosi piliečių, kuriems jos institucijos, įstaigos ir organai skiria vienodą dėmesį, lygybės principo. Kiekvienas asmuo, turintis valstybės narės pilietybę, yra Sąjungos pilietis. Sąjungos pilietybė papildo nacionalinę pilietybę, bet jos nepakeičia.

10 straipsnis

1. Sąjungos veikla pagrįsta atstovaujamaja demokratija.

2. Piliečiai Sąjungos lygiu yra tiesiogiai atstovaujami Europos Parlamente.

Valstybėms narėms Europos Vadovų Taryboje atstovauja jų valstybių ar vyriausybių vadovai, o Taryboje atstovauja jų vyriausybės, pačios būdamos demokratiškai atskaitingos savo nacionaliniams parlamentams ar savo piliečiams.

3. Kiekvienas pilietis turi teisę dalyvauti demokratiname Sąjungos gyvenime. Sprendimai priimami kuo atviriau ir kiek įmanoma labiau juos priartinant prie piliečių.

4. Politinės partijos Europos lygiu prisideda formuojant europinį politinį sąmoningumą ir reiškiant Sąjungos piliečių valią.

11 straipsnis

1. Institucijos atitinkamomis priemonėmis suteikia piliečiams ir atstovaujamosioms asociacijoms galimybę skelbti nuomones apie visas Sąjungos veiklos sritis ir viešai jomis keistis.
2. Institucijos palaiko atvirą, skaidrų ir nuolatinį dialogą su atstovaujamosiomis asociacijomis ir pilietine visuomene.
3. Siekdama užtikrinti Sąjungos veiksmų nuoseklumą ir skaidrumą, Europos Komisija plačiai konsultuojasi su suinteresuotomis šalimis.
4. Ne mažiau kaip milijonas reikšmingos valstybių narių dalies piliečių, manydami, kad Sutartims įgyvendinti reikalingas Sąjungos teisės aktas, gali imtis iniciatyvos raginti Europos Komisiją, kad ji, neviršydamą savo įgaliojimų, pateiktų tuo klausimu atitinkamą pasiūlymą.

Tokios iniciatyvos pateikimo tvarka ir sąlygos nustatomos pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 24 straipsnio pirmąją pastraipą.

12 straipsnis

Nacionaliniai parlamentai aktyviai prisideda užtikrinant gerą Sąjungos veikimą:

- a) iš Sąjungos institucijų gaudami informaciją ir pagal Protokolą dėl nacionalinių parlamentų vaidmens Europos Sąjungoje jiems persiunčiamus Sąjungos teisėkūros procedūra priimamų aktų projektus;
- b) užtikrindami, kad būtų laikomasi subsidarumo principo Protokole dėl subsidarumo ir proporcingumo principų taikymo nustatyta tvarka;
- c) laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės srityje dalyvaudami šios srities Sąjungos politikos įgyvendinimo įvertinimo mechanizmuose pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 70 straipsnį ir dalyvaudami Europolo veiklos politinėje kontrolėje bei *Eurojust* veiklos įvertinime pagal minėtos Sutarties 88 ir 85 straipsnius;
- d) dalyvaudami Sutarčių peržiūros procedūrose pagal šios Sutarties 48 straipsnį;
- e) gaudami pranešimus apie paraiškas įstoti į Sąjungą pagal šios Sutarties 49 straipsnį;
- f) dalyvaudami nacionalinių parlamentų tarpparlamentiniame bendradarbiavime ir bendradarbiavime su Europos Parlamentu pagal Protokolo dėl nacionalinių parlamentų vaidmens Europos Sąjungoje nuostatas.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

NUOSTATOS DĖL INSTITUCIJŲ

13 straipsnis

1. Sąjungos institucine struktūra siekiama skatinti jos vertybes, siekti jos tikslų, tarnauti jos, jos piliečių ir valstybių narių interesams bei užtikrinti jos politikos ir veiksmų nuoseklumą, veiksmingumą ir tęstinumą.

Sąjungos institucijos yra šios:

- Europos Parlamentas,
- Europos Vadovų Taryba,
- Taryba,
- Europos Komisija (toliau – Komisija),
- Europos Sąjungos Teisingumo Teismas,
- Europos centrinis bankas,
- Audito Rūmai.

2. Kiekviena institucija veikia neviršydamą Sutartyse jai suteiktų įgaliojimų ir laikydamasi jose nustatytų procedūrų, sąlygų bei tikslų. Institucijos lojaliai tarpusavyje bendradarbiauja.

3. Nuostatos, susijusios su Europos centriniu banku ir Audito Rūmais, taip pat išsamios nuostatos dėl kitų institucijų, pateikiamos Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo.

4. Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai padeda Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas bei Regionų komitetas, atliekantys patariamąsias funkcijas.

14 straipsnis

1. Europos Parlamentas bendrai su Taryba vykdo teisėkūros ir biudžetines funkcijas. Jis vykdo politinės kontrolės ir konsultavimo funkcijas, laikydamasis Sutartyse nustatytų sąlygų. Jis renka Komisijos pirmininką.

2. Europos Parlamentą sudaro Sąjungos piliečių atstovai. Jų skaičius neviršija septynių šimtų penkiasdešimties, neįskaitant pirmininko. Piliečiams mažėjančia tvarka atstovaujama proporcingai mažinant narių skaičių iki minimalios šešių narių iš kiekvienos valstybės ribos. Nei vienai valstybei narei neskiriama daugiau kaip devyniasdešimt šešios vietos.

Europos Parlamento iniciatyva ir gavusi jo pritarimą Europos Vadovų Taryba vieningai priima sprendimą, nustatantį Europos Parlamento sudėtį pagal pirmojoje pastraipoje nurodytus principus.

3. Europos Parlamento nariai renkami remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise laisvu ir slaptu balsavimu penkerių metų kadencijai.
4. Europos Parlamentas iš savo narių išsirenka savo pirmininką ir savo biurą.

15 straipsnis

1. Europos Vadovų Taryba deramai skatina Sąjungos vystymąsi ir nustato bendrąsias politikos gaires ir prioritetus. Ji nevykdo teisėkūros funkcijų.
2. Europos Vadovų Tarybą sudaro valstybių narių arba jų vyriausybių vadovai ir jos pirmininkas bei Komisijos pirmininkas. Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai dalyvauja jos darbe.
3. Europos Vadovų Taryba susitinka du kartus per pusmetį, susitikimus sušaukia jos pirmininkas. Kai reikia pagal darbotvarkę, Europos Vadovų Tarybos nariai gali nuspręsti, kad kiekvienam jų padėtų ministras, o Komisijos pirmininkui – Komisijos narys. Prireikus pirmininkas sušaukia neeilinį Europos Vadovų Tarybos susitikimą.
4. Jei Sutartyse nenumatyta kitaip, Europos Vadovų Taryba sprendimus priima bendru sutarimu.
5. Europos Vadovų Taryba savo pirmininką išsirenka kvalifikuota balsų dauguma dvejų su puse metų kadencijai; pirmininkas gali būti perrenkamas dar vienai kadencijai. Nenumatytų kliūčių arba sunkaus nusižengimo atvejais Europos Vadovų Taryba ta pačia tvarka gali panaikinti pirmininko mandatą.
6. Europos Vadovų Tarybos pirmininkas:
 - a) pirmininkauja Europos Vadovų Tarybai ir vadovauja jos darbui;
 - b) užtikrina pasirengimą Europos Vadovų Tarybos darbui ir jo tęstinumą bendradarbiaudamas su Komisijos pirmininku ir remdamasis Bendrųjų reikalų tarybos darbu;
 - c) siekia palengvinti sanglaudą ir bendrą sutarimą Europos Vadovų Taryboje;
 - d) po kiekvieno Europos Vadovų Tarybos susitikimo pateikia pranešimą Europos Parlamentui.

Europos Vadovų Tarybos pirmininkas savo lygiu ir pagal savo pareigas užtikrina atstovavimą Sąjungai užsienyje bendros užsienio ir saugumo politikos klausimais nepažeisdamas Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai įgaliojimų.

Europos Vadovų Tarybos pirmininkas negali eiti pareigų atskiroje valstybėje.

16 straipsnis

1. Taryba bendrai su Europos Parlamentu vykdo teisėkūros ir biudžetines funkcijas. Ji vykdo politikos formavimo ir koordinavimo funkcijas laikydamosi Sutartyse nustatytų sąlygų.
2. Tarybą sudaro po vieną kiekvienos valstybės narės ministro lygio atstovą, kuris gali priimti įsipareigojimus savo valstybės narės vyriausybės vardu ir balsuoti jos vardu.
3. Išskyrus atvejus, kai Sutartyse numatyta kitaip, Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma.
4. Nuo 2014 m. lapkričio 1 d. kvalifikuotą balsų daugumą sudaro ne mažiau kaip 55 % Tarybos narių, kurių turi būti ne mažiau kaip penkiolika, atstovaujančių valstybėms narėms, kurių gyventojai sudaro ne mažiau kaip 65 % Sąjungos gyventojų.

Sprendimą blokuojančią mažumą turi sudaryti ne mažiau kaip keturi Tarybos nariai, jei ji nesudaro, laikoma, kad yra kvalifikuota balsų dauguma.

Kiti balsavimo kvalifikuota balsų dauguma tvarkos aspektai nustatomi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 2 dalyje.

5. Pereinamojo laikotarpio nuostatos, susijusios su kvalifikuotos balsų daugumos apibrėžimu, taikomos iki 2014 m. spalio 31 d., ir nuostatos, kurios bus taikomos nuo 2014 m. lapkričio 1 d. iki 2017 m. kovo 31 d., nustatomos Protokole dėl pereinamojo laikotarpio nuostatų.
6. Taryba susirenka įvairios sudėties; sudėčių sąrašas priimamas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 236 straipsnį.

Bendrųjų reikalų taryba užtikrina įvairios sudėties Tarybos darbo nuoseklumą. Ji, bendradarbiaudama su Europos Vadovų Tarybos pirmininku ir Komisija, rengia Europos Vadovų Tarybos susitikimus ir užtikrina tolesnį su jais susijusį darbą.

Užsienio reikalų taryba, vadovaudamasi Europos Vadovų Tarybos nubrėžtomis strateginėmis gairėmis, parengia Sąjungos išorės veiksmus ir užtikrina, kad Sąjungos veiksmai būtų nuoseklūs.

7. Valstybių narių vyriausybės nuolatinių atstovų komitetas yra atsakingas už Tarybos darbo parengimą.
8. Taryba posėdžiauja viešai, kai sprendžia ir balsuoja dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų projektų. Todėl kiekvienas Tarybos susitikimas yra padalijamas į dvi dalis, kuriose atitinkamai svarstomi Sąjungos teisėkūros procedūra priimami aktai ir klausimai, nesusiję su teisėkūra.
9. Įvairios sudėties Tarybai, išskyrus Užsienio reikalų tarybą, pirmininkauja valstybių narių atstovai Taryboje lygios rotacijos tvarka pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 236 straipsnyje nustatytas sąlygas.

17 straipsnis

1. Komisija remia bendruosius Sąjungos interesus ir imasi atitinkamos iniciatyvos šiuo tikslu. Ji užtikrina, kad Sutartys ir priemonės, kurių jomis vadovaudamosi imasi institucijos, būtų taikomos. Ji prižiūri Sąjungos teisės taikymą kontroliuojant Europos Sąjungos Teisingumo Teismui. Ji vykdo biudžetą ir vadovauja programoms. Ji atlieka koordinavimo, vykdomąsias ir valdymo funkcijas Sutartyse nustatytais sąlygomis. Išskyrus bendrą užsienio ir saugumo politiką bei kitus Sutartyse nustatytus atvejus, ji užtikrina Sąjungos atstovavimą išorės santykiuose. Ji inicijuoja Sąjungos metinių ir daugiamečių programų sudarymą, kad būtų pasiekti susitarimai tarp institucijų.

2. Išskyrus atvejus, kai Sutartyse numatyta kitaip, Sąjungos teisėkūros procedūra priimami aktai gali būti priimami tik remiantis Komisijos pasiūlymu. Kiti aktai priimami remiantis Komisijos pasiūlymu, kai tai numato Sutartys.

3. Komisijos kadencijos trukmė – penkeri metai.

Komisijos nariai parenkami pagal jų bendrą kompetenciją ir atsidavimą Europai, iš asmenų, kurių nepriklausomumas nekelia jokių abejonių.

Vykdydama savo įsipareigojimus, Komisija yra visiškai nepriklausoma. Nepažeidžiant 18 straipsnio 2 dalies, Komisijos nariai nesiekia gauti ir nepaiso jokios vyriausybės, institucijos, įstaigos ar organo nurodymų. Jie susilaiko nuo bet kokios su savo pareigomis nesuderinamos veiklos.

4. Komisiją, paskirtą laikotarpiu nuo Lisabonos sutarties įsigaliojimo iki 2014 m. spalio 31 d., sudaro po vieną kiekvienos valstybės narės pilietį, įskaitant pirmininką ir Sąjungos vyriausiąją įgaliotinį užsienio reikalams ir saugumo politikai, kuris yra vienas iš pirmininko pavaduotojų.

5. Nuo 2014 m. lapkričio 1 d. Komisijos narių, įskaitant pirmininką ir Sąjungos vyriausiąją įgaliotinį užsienio reikalams ir saugumo politikai, skaičius atitinka du trečdalius valstybių narių skaičiaus, jeigu Europos Vadovų Taryba, spręsdama vieningai, nenusprendžia šio skaičiaus pakeisti.

Komisijos nariai renkami iš valstybių narių piliečių pagal visiškai lygios rotacijos tarp valstybių narių sistemą, leidžiančią atspindėti visų valstybių narių demografinį ir geografinį diapazoną. Šią sistemą vieningai nustato Europos Vadovų Taryba pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 244 straipsnį.

6. Komisijos pirmininkas:

a) nustato gaires, kuriomis Komisija turi vadovautis vykdydama savo užduotis;

b) priima sprendimą dėl Komisijos vidinės struktūros, užtikrindamas jos nuoseklų, veiksmingą ir kolegialų darbą;

- c) iš Komisijos narių skiria pirmininko pavaduotojus, išskyrus Sąjungos vyriausiąją įgaliotinį užsienio reikalams ir saugumo politikai.

Komisijos narys atsistatydina, jei to reikalauja pirmininkas. Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai atsistatydina pagal 18 straipsnio 1 dalyje nustatytą procedūrą, jei to reikalauja pirmininkas.

7. Atsižvelgdama į Europos Parlamento rinkimus ir atitinkamai pasikonsultavusi, Europos Vadovų Taryba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma, siūlo Europos Parlamentui kandidatą į Komisijos pirmininkus. Šį kandidatą išrenka Europos Parlamentas jį sudarančių narių balsų dauguma. Jei šis kandidatas nesurenka reikalaujamos balsų daugumos, Europos Vadovų Taryba kvalifikuota balsų dauguma per vieną mėnesį pasiūlo naują kandidatą, kurį Europos Parlamentas renka pagal tą pačią procedūrą.

Taryba bendru sutarimu su išrinktuoju pirmininku patvirtina sąrašą kitų asmenų, kuriuos ji siūlo skirti Komisijos nariais. Jie parenkami remiantis valstybių narių siūlymais pagal 3 dalies antrojoje pastraipoje ir 5 dalies antrojoje pastraipoje nustatytus kriterijus.

Pirmininką, Sąjungos vyriausiąją įgaliotinį bendrai užsienio ir saugumo politikai ir kitus Komisijos narius kolektyviai balsuodamas tvirtina Europos Parlamentas. Remiantis šiuo patvirtinimu, Komisiją kvalifikuota balsų dauguma skiria Europos Vadovų Taryba.

8. Komisija kolektyviai yra atskaitinga Europos Parlamentui. Europos Parlamentas gali balsuoti dėl pasiūlymo pareikšti nepasitikėjimą Komisija pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 234 straipsnyje nustatytą procedūrą. Jei toks pasiūlymas priimamas, Komisijos nariai atsistatydina kolektyviai, o Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai atsistatydina iš pareigų, kurias jis vykdo Komisijoje.

18 straipsnis

1. Europos Vadovų Taryba kvalifikuota balsų dauguma ir gavusi Komisijos pirmininko sutikimą paskiria Sąjungos vyriausiąją įgaliotinį užsienio reikalams ir saugumo politikai. Europos Vadovų Taryba gali nutraukti jo įgaliojimus pagal tą pačią procedūrą.

2. Vyriausiasis įgaliotinis vadovauja Sąjungos bendrai užsienio ir saugumo politikai. Savo pasiūlymais jis prisideda prie šios politikos plėtojimo ir ją vykdo pagal Tarybos suteiktą mandatą. Tas pats taikoma ir bendrai saugumo ir gynybos politikai.

3. Vyriausiasis įgaliotinis pirmininkauja Užsienio reikalų tarybai.

4. Vyriausiasis įgaliotinis yra vienas iš Komisijos pirmininko pavaduotojų. Jis užtikrina Sąjungos išorės veiksmų nuoseklumą. Komisijoje jis yra atsakingas už jos įsipareigojimus išorės santykių srityje ir kitų Sąjungos išorės veiksmų aspektų koordinavimą. Vykdydamas šiuos įsipareigojimus Komisijoje ir tik šių įsipareigojimų atžvilgiu, vyriausiasis įgaliotinis privalo laikytis Komisijos procedūrų tiek, kiek tai atitinka 2 ir 3 dalis.

19 straipsnis

1. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas apima Teisingumo Teismą, Bendrąjį Teismą ir specializuotus teismus. Jis užtikrina, kad aiškinant ir taikant Sutartis būtų laikomasi teisės.

Valstybės narės numato teisių gynimo priemones, būtinas užtikrinant veiksmingą teisminę apsaugą Sąjungos teisei priklausančiose srityse.

2. Teisingumo Teismą sudaro po vieną teisėją iš kiekvienos valstybės narės. Jam padeda generaliniai advokatai.

Bendrąjį Teismą sudaro ne mažiau kaip po vieną teisėją iš kiekvienos valstybės narės.

Teisingumo Teismo teisėjai ir generaliniai advokatai bei Bendrojo Teismo teisėjai parenkami iš asmenų, kurių nepriklausomumas nekelia abejonių ir kurie tenkina Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 253 ir 254 straipsniuose nustatytus reikalavimus. Valstybių narių vyriausybės bendru sutarimu jie skiriami šešeriems metams. Baigę kadenciją teisėjai ir generaliniai advokatai gali būti paskiriami iš naujo.

3. Vadovaudamasis Sutartimis Europos Sąjungos Teisingumo Teismas:

- a) priima sprendimus dėl valstybės narės, institucijos ar fizinio arba juridinio asmens pateiktų ieškinų;
- b) valstybių narių teismų prašymu priima prejudicinius sprendimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo arba institucijų priimtų aktų galiojimo;
- c) priima sprendimus kitais Sutartyse nustatytais atvejais.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

TVIRTESNIO BENDRADARBIAVIMO NUOSTATOS

20 straipsnis

(ES sutarties ex 27a–27e, 40–40b ir 43–45 straipsniai bei EB sutarties ex 11 ir 11a straipsniai)

1. Siekdamas tarpusavyje nustatyti tvirtesnę bendradarbiavimą srityse, kurios nepriklauso išimtinai Sąjungos kompetencijai, valstybės narės gali pasinaudoti Sąjungos institucijomis ir įgyvendinti savo kompetenciją taikydamos atitinkamas Sutarčių nuostatas tokiu mastu ir tokia tvarka, kaip nustatyta šiame straipsnyje ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 326–334 straipsniuose.

Tvirtesniu bendradarbiavimu siekiama prisidėti prie Sąjungos tikslų įgyvendinimo, apsaugoti jos interesus ir stiprinti jos integracijos procesą. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 328 straipsnio nuostatas į tokį bendradarbiavimą bet kuriuo metu gali įsitraukti visos valstybės narės.

2. Kaip paskutinę išeitį sprendimą, leidžiantį tvirtesnį bendradarbiavimą, priima Taryba, nustačiusi, kad tokio bendradarbiavimo tikslų per pagrįstą laiką Sąjunga kaip visuma negali pasiekti, ir su sąlyga, kad jame dalyvauja bent devynios valstybės narės. Taryba priima sprendimą Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 329 straipsnyje nustatyta tvarka.

3. Visi Tarybos nariai gali dalyvauti svarstymuose, tačiau balsuoja tik Tarybos nariai, atstovaujantys tvirtesniame bendradarbiavime dalyvaujančioms valstybėms narėms. Balsavimo tvarka nustatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 330 straipsnyje.

4. Pagal tvirtesnio bendradarbiavimo nuostatą priimti aktai privalomi tik jame dalyvaujančioms valstybėms narėms. Jie nelaikomi *acquis*, kurią turi perimti valstybės kandidatės, stodamos į Sąjungą, dalimi.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDROSIOS NUOSTATOS, SUSIJUSIOS SU SAJUNGOS IŠORĖS VEIKSM AIS, IR KONKREČIOS NUOSTATOS, SUSIJUSIOS SU BENDRA UŽSIENIO IR SAUGUMO POLITIKA

1 SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS DĖL SAJUNGOS IŠORĖS VEIKSMŲ

21 straipsnis

1. Sąjungos veiksmai tarptautinėje arenoje grindžiami principais, paskatinusiais jos pačios sukūrimą, vystymąsi ir plėtrą, ir kurių įgyvendinimą ji skatina platesniame pasaulyje: demokratijos, teisinės valstybės, žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių visuotinio ir nedalomumo, pagarbos žmogaus orumui, lygybės ir solidarumo principais bei Jungtinių Tautų Chartijos ir tarptautinės teisės principų laikymusi.

Sąjunga siekia plėtoti santykius ir kurti partnerystę su trečiosiomis šalimis bei tarptautinėmis, regioninėmis arba pasaulinėmis organizacijomis, kurios taip pat laikosi pirmojoje pastraipoje nurodytų principų. Ji skatina bendrų problemų daugiašalius sprendimus, ypač priimamus Jungtinių Tautų struktūroje.

2. Sąjunga nustato ir įgyvendina bendrą politiką ir veiksmus bei siekia aukšto lygio bendradarbiavimo visose tarptautinių santykių srityse, kad:

a) apgintų savo vertybes, pagrindinius interesus, saugumą, nepriklausomybę ir vientisumą;

- b) įtvirtintų ir remtų demokratiją, teisinę valstybę, žmogaus teises ir tarptautinės teisės principus;
- c) išsaugotų taiką, užkirstų kelią konfliktams ir stiprintų tarptautinį saugumą pagal Jungtinių Tautų Chartijos tikslus ir principus, taip pat pagal Helsinkio baigiamojo akto principus ir Paryžiaus Chartijos tikslus, įskaitant susijusiuosius su išorės sienomis;
- d) skatintų besivystančių šalių ekonominį, socialinį ir aplinkos apsaugos tvarų vystymąsi, pirmiausia siekdama panaikinti skurdą;
- e) skatintų visų šalių integraciją į pasaulio ekonomiką, įskaitant laipsnišką tarptautinės prekybos apribojimų panaikinimą;
- f) prisidėtų prie tarptautinių priemonių, skirtų aplinkos kokybės išsaugojimui ir gerinimui bei pasaulio gamtos išteklių tausojančiam valdymui, siekiant užtikrinti tvarų vystymąsi, kūrimo;
- g) padėtų tautoms, šalims ir regionams, susidūrusiems su gaivalinėmis nelaimėmis arba žmogaus sukeltomis katastrofomis; ir
- h) remtų tarptautinę sistemą, grindžiamą tvirtesniu daugiašaliu bendradarbiavimu ir tinkamu pasauliniu valdymu.

3. Sąjunga laikosi principų ir siekia tikslų, nurodytų 1 ir 2 dalyse, plėtodama ir įgyvendindama savo išorės veiksmus šioje antraštinėje dalyje ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo penktoje dalyje numatytoje įvairiose srityse bei kitų savo politikos krypčių išorės aspektus.

Sąjunga užtikrina savo išorės veiksmų įvairių sričių bei jų ir kitų savo politikos krypčių nuoseklumą. Taryba ir Komisija, kurioms padeda Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai, užtikrina šį nuoseklumą ir bendradarbiauja šiuo tikslu.

22 straipsnis

1. Remdamasi 21 straipsnyje nurodytais principais ir tikslais, Europos Vadovų Taryba nustato Sąjungos strateginius interesus ir tikslus.

Europos Vadovų Tarybos sprendimai dėl Sąjungos strateginių interesų ir tikslų yra susiję su bendra užsienio ir saugumo politika bei kitomis Sąjungos išorės veiksmų sritimis. Tokie sprendimai gali būti susiję su Sąjungos santykiais su konkrečia šalimi arba regionu arba gali būti teminio pobūdžio. Jie nustato jų trukmę ir priemones, kurių Sąjunga ir valstybės narės turės imtis.

Europos Vadovų Taryba sprendžia vieningai, remdamasi rekomendacija, priimta pagal kiekvienai sričiai nustatytas nuostatas. Europos Vadovų Tarybos sprendimai įgyvendinami Sutartyse nustatyta tvarka.

2. Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai bendros užsienio ir saugumo politikos srityje ir Komisija kitose išorės veiksmų srityse Tarybai gali teikti bendrus pasiūlymus.

2 SKYRIUS

KONKREČIOS NUOSTATOS DĖL BENDROS UŽSIENIO IR SAUGUMO POLITIKOS

1 SKIRSNIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

23 straipsnis

Sąjunga pagal šį skyrių vykdomuose savo veiksmuose tarptautinėje arenoje vadovaujasi principais, siekia tikslų ir veiksmus vykdo remdamasi Sąjungos išorės veiksmų bendrosiomis nuostatomis, kurie pateikti 1 skyriuje.

24 straipsnis

(ES sutarties ex 11 straipsnis)

1. Sąjungos kompetencija bendros užsienio ir saugumo politikos srityje apima visas užsienio politikos sritis ir visus su Sąjungos saugumu susijusius klausimus, įskaitant laipsnišką bendros gynybos politikos formavimą, kuris sudarytų sąlygas pereiti prie bendros gynybos.

Bendrai užsienio ir saugumo politikai taikomos konkrečios taisyklės ir procedūros. Išskyrus atvejus, kai Sutartyse nustatyta kitaip, ją vieningai apibrėžia ir įgyvendina Europos Vadovų Taryba ir Taryba. Teisėkūros procedūra priimami aktai nėra priimami. Remiantis Sutartimis šią politiką vykdo Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai ir valstybės narės. Sutartyse apibrėžiamas specialus Europos Parlamento ir Komisijos vaidmuo šioje srityje. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai nepriklauso šios nuostatos, išskyrus tai, kad jo jurisdikcijai priklauso peržiūrėti, kaip laikomasi šios Sutarties 40 straipsnio, ir peržiūrėti tam tikrų sprendimų, nurodytų Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 275 straipsnio antrojoje pastraipoje, teisėtumą.

2. Laikydamosi savo išorės veiksmų principų ir tikslų Sąjunga vykdo, apibrėžia ir įgyvendina bendrą užsienio ir saugumo politiką, paremtą valstybių narių politinio tarpusavio solidarumo plėtojimu, bendros svarbos klausimų nustatymu ir kuo didesniu valstybių narių veiksmų suartėjimu.

3. Valstybės narės lojalumo ir savitarpio solidarumo dvasia aktyviai ir besąlygiškai remia Sąjungos užsienio ir saugumo politiką bei laikosi Sąjungos veiksmų šioje srityje.

Valstybės narės veikia išvien, kad stiprintų ir plėtotų savitarpio politinį solidarumą. Jos nesiima jokių veiksmų, prieštaraujančių Sąjungos interesams arba galinčių sumenkinti jos, kaip tarptautinių santykių darną skatinančios jėgos, veiksmingumą.

Taryba ir vyriausiasis įgaliotinis užtikrina, kad būtų laikomasi šių principų.

25 straipsnis

(ES sutarties ex 12 straipsnis)

Sąjunga vykdo bendrą užsienio ir saugumo politiką:

- a) apibrėždama bendras gaires;
- b) priimdama sprendimus, nustatančius:
 - i) veiksmus, kurių Sąjunga turi imtis;
 - ii) pozicijas, kurias Sąjunga turi priimti;
 - iii) i ir ii papunkčiuose nurodytų sprendimų įgyvendinimo priemones;ir
- c) stiprindama sistemingą valstybių narių bendradarbiavimą įgyvendinant politiką.

26 straipsnis

(ES sutarties ex 13 straipsnis)

1. Europos Vadovų Taryba nustato bendros užsienio ir saugumo politikos, įskaitant gynybinio pobūdžio reikalus, Sąjungos strateginius interesus, tikslus ir apibrėžia bendras gaires. Ji priima reikiamus sprendimus.

Kai tai reikalinga dėl tarptautinių įvykių, Europos Vadovų Tarybos pirmininkas sušaukia Europos Vadovų Tarybos neeilinį posėdį, kad nustatytų Sąjungos politikos strategines kryptis tokių įvykių akivaizdoje.

2. Taryba formuoja bendrą užsienio ir saugumo politiką ir priima šiai politikai apibrėžti ir įgyvendinti būtinus sprendimus, remdamasi Europos Vadovų Tarybos apibrėžtomis bendromis gairėmis ir strateginėmis kryptimis.

Taryba ir Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai užtikrina Sąjungos veiksmų vienybę, nuoseklumą ir veiksmingumą.

3. Bendrą užsienio ir saugumo politiką vykdo vyriausiasis įgaliotinis ir valstybės narės, pasitelk-dami nacionalines ir Sąjungos priemones.

27 straipsnis

1. Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai, kuris pirmininkauja Užsienio reikalų tarybai, savo pasiūlymais prisideda prie bendros užsienio ir saugumo politikos plėtojimo bei užtikrina Europos Vadovų Tarybos ir Tarybos priimtų sprendimų įgyvendinimą.
2. Bendros užsienio ir saugumo politikos reikalais Sąjungai atstovauja vyriausiasis įgaliotinis. Sąjungos vardu jis veda politinį dialogą su trečiomis šalimis ir išreiškia Sąjungos poziciją tarptautinėse organizacijose ir tarptautinėse konferencijose.
3. Vykdyti įgaliojimus vyriausiajam įgaliotiniui padeda Europos išorės veiksmų tarnyba. Savo darbe ši tarnyba bendradarbiauja su valstybių narių diplomatinėmis tarnybomis, o ją sudaro Tarybos generalinio sekretoriato ir Komisijos atitinkamų padalinių pareigūnai bei valstybių narių nacionalinių diplomatinės tarnybų komandiruotas personalas. Europos išorės veiksmų tarnybos struktūra ir veikimas nustatomi Tarybos priimtu sprendimu. Taryba sprendžia remdamasi vyriausiojo įgaliotinio pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei gavusi Komisijos pritarimą.

28 straipsnis

(ES sutarties ex 14 straipsnis)

1. Kai dėl tarptautinės situacijos Sąjungai reikia operatyviai veikti, reikalingus sprendimus priima Taryba. Nustatomi jų tikslai, sritys, priemonės, kurias Sąjunga gali naudoti, prireikus – jų trukmė, ir įgyvendinimo sąlygos.

Jei pasikeičia aplinkybės, turinčios esminės įtakos tokiu sprendimu sprendžiamam klausimui, Taryba persvarsto to sprendimo principus bei tikslus ir priima reikiamus sprendimus.

2. 1 dalyje nurodyti sprendimai įpareigoja valstybes nares laikytis nusistatytų pozicijų ir savo veikloje jomis vadovautis.
3. Jei, vadovaujantis 1 dalyje nurodytu sprendimu, numatoma nustatyti tam tikrą nacionalinę poziciją arba imtis nacionalinių veiksmų, atitinkama valstybė narė informaciją turi pateikti laiku, kad prireikus būtų galima iš anksto pasikonsultuoti Taryboje. Reikalavimas iš anksto pateikti informaciją netaikomas priemonėms, kuriomis Tarybos sprendimai tik perkeliami į nacionalinį lygmenį.
4. Jei pasikeitus situacijai ir neperžiūrėjus 1 dalyje nurodyto Tarybos sprendimo iškyla neišvengiama būtinybė, valstybės narės, atsižvelgdamos į minėto sprendimo bendrus tikslus, skubos tvarka gali imtis būtinų priemonių. Apie visas tokias priemones atitinkama valstybė narė nedelsdama informuoja Tarybą.
5. Jei vykdant šiame straipsnyje nurodytą sprendimą iškyla didelių sunkumų, valstybė narė apie juos praneša Tarybai, kuri juos aptaria ir ieško tinkamų sprendimų. Tokie sprendimai neturi prieštauti 1 dalyje nurodyto sprendimo tikslams ar menkinti jo veiksmingumą.

29 straipsnis

(ES sutarties ex 15 straipsnis)

Taryba priima sprendimus, kuriais išreiškiamas Sąjungos požiūris į tam tikrą geografinio arba teminio pobūdžio reikalą. Valstybės narės užtikrina, kad jų nacionalinė politika atitiktų Sąjungos pozicijas.

30 straipsnis

(ES sutarties ex 22 straipsnis)

1. Kiekviena valstybė narė, Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai arba vyriausiasis įgaliotinis pritariant Komisijai gali perduoti Tarybai svarstyti kiekvieną su bendra užsienio ir saugumo politika susijusį klausimą ir atitinkamai teikti Tarybai iniciatyvas arba pasiūlymus.

2. Tais atvejais, kai reikalingas skubus sprendimas, vyriausiasis įgaliotinis savo iniciatyva arba valstybės narės prašymu per keturiasdešimt aštuonias valandas, o nepaprastosios padėties atveju – dar greičiau sušaukia neeilinį Tarybos posėdį.

31 straipsnis

(ES sutarties ex 23 straipsnis)

1. Sprendimus pagal šį skyrį vieningai sprendamos priima Europos Vadovų Taryba ir Taryba, išskyrus atvejus, kai šiame skyriuje numatyta kitaip. Teisėkūros procedūra priimami aktai nėra priimami.

Bet kuri balsuojant susilaikiusi Tarybos narė savo susilaikymą gali pateisinti padarydama oficialų pareiškimą pagal šią pastraipą. Tokiu atveju ji nėra įpareigojama taikyti sprendimo, bet pripažįsta, kad tas sprendimas įpareigoja Sąjungą. Atitinkama valstybė narė, paisydama savitarpio solidarumo, nesiima jokių veiksmų, galinčių prieštarauti arba kliudyti tuo sprendimu grindžiamai Sąjungos veiklai, o kitos valstybės narės gerbia jos poziciją. Jei šitaip savo susilaikymą pateisinusios Tarybos narės sudaro ne mažiau kaip trečdalį valstybių narių, atstovaujančių ne mažiau kaip trečdaliui Sąjungos gyventojų, sprendimas nepriimamas.

2. Nukrypdamą nuo 1 dalies nuostatų, Taryba kvalifikuota balsų dauguma:

- priima Sąjungos veiksmus nustatančius arba poziciją apibrėžiančius sprendimus remdamasi su Sąjungos strateginiais interesais ir tikslais susijusiu Europos Vadovų Tarybos sprendimu, nurodytu 22 straipsnio 1 dalyje;
- priima Sąjungos veiksmus nustatantį arba poziciją apibrėžiantį sprendimą, remdamasi pasiūlymu, kurį pateikia Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai Europos Vadovų Tarybos specialiu prašymu, jos pačios arba vyriausiojo įgaliotinio iniciatyva;

- priima visus sprendimus, įgyvendinančius sprendimą, kuris nustato Sąjungos veiksmus arba apibrėžia Sąjungos poziciją;
- skiria specialų įgaliotinį pagal 33 straipsnį.

Jei Tarybos narė pareiškia, kad dėl esminių ir konkrečiai nurodytų su nacionaline politika susijusių priežasčių ji neketina pritarti sprendimui, priimamam kvalifikuota balsų dauguma, dėl jo nebalsuojama. Vyriausiasis įgaliotinis, glaudžiai konsultuodamasis su atitinkama valstybe narė, ieško jai priimtino sprendimo. Jeigu jam nepavyksta, Taryba kvalifikuota balsų dauguma gali prašyti, kad tas klausimas būtų perduotas Europos Vadovų Tarybai vieningai priimti sprendimą.

3. Europos Vadovų Taryba gali vieningai priimti sprendimą, nustatantį, kad Taryba sprendimą priima kvalifikuota balsų dauguma ir kitais 2 dalyje nenurodytais atvejais.
4. 2 ir 3 dalys netaikomos karinio arba gynybinio pobūdžio sprendimams.
5. Procedūrinius klausimus Taryba sprendžia savo narių balsų dauguma.

32 straipsnis

(ES sutarties ex 16 straipsnis)

Valstybės narės Europos Vadovų Taryboje ir Taryboje viena su kita konsultuojasi visais bendro intereso užsienio ir saugumo politikos reikalais, siekdamos apibrėžti bendrą požiūrį. Prieš imdamasi bet kokio veiksmo tarptautinėje arenoje ar prieš prisiimdama bet koki įsipareigojimą, kuris gali turėti įtakos Sąjungos interesams, kiekviena valstybė narė su kitomis tariasi Europos Vadovų Taryboje arba Taryboje. Valstybės narės savo veiksmų suartėjimu užtikrina, kad Sąjunga yra pajėgi įtvirtinti savo interesus ir savo vertybes tarptautinėje arenoje. Valstybės narės yra tarpusavyje solidarios.

Europos Vadovų Tarybai ar Tarybai apibrėžus Sąjungos bendrą požiūrį pagal pirmąją pastraipą, Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai ir valstybių narių užsienio reikalų ministrai koordinuoja savo veiklą Taryboje.

Valstybių narių diplomatinės misijos bei Sąjungos delegacijos trečiosiose šalyse ir prie tarptautinių organizacijų bendradarbiauja ir prisideda rengiant ir įgyvendinant bendrą požiūrį.

33 straipsnis

(ES sutarties ex 18 straipsnis)

Taryba Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pasiūlymu gali skirti specialų įgaliotinį ir suteikti jam įgaliojimus konkrečiais politikos klausimais. Specialusis įgaliotinis vykdo savo įgaliojimus prižiūrint vyriausiajam įgaliotiniui.

34 straipsnis

(ES sutarties ex 19 straipsnis)

1. Valstybės narės koordinuoja savo veiklą tarptautinėse organizacijose ir tarptautinėse konferencijose. Tokiuose forumuose jos palaiko Sąjungos pozicijas. Šio koordinavimo organizavimą užtikrina Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai.

Tarptautinėse organizacijose ir tarptautinėse konferencijose, kuriose dalyvauja ne visos valstybės narės, dalyvaujančiosios palaiko Sąjungos pozicijas.

2. Laikantis 24 straipsnio 3 dalies valstybės narės, atstovaujamos tarptautinėse organizacijose arba tarptautinėse konferencijose, kuriose dalyvauja ne visos valstybės narės, informuoja nedalyvaujančiąsias valstybes nares bei vyriausiąjį įgaliotinį visais bendro intereso reikalais.

Valstybės narės, kurios yra ir Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos narės, veikia išvien ir išsamiai informuoja kitas valstybes nares bei vyriausiąjį įgaliotinį. Valstybės narės, kurios yra Saugumo Tarybos narės, vykdydamos savo funkcijas gins Sąjungos pozicijas ir interesus nepažeisdamos savo pareigų pagal Jungtinių Tautų Chartijos nuostatas.

Sajungai apibrėžus poziciją į Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos darbotvarkę įtrauktu klausimu, Saugumo Taryboje posėdžiaujančios valstybės narės prašo pakviesti vyriausiąjį įgaliotinį Sąjungos pozicijai pristatyti.

35 straipsnis

(ES sutarties ex 20 straipsnis)

Valstybių narių diplomatinės bei konsulinės atstovybės ir Sąjungos delegacijos trečiosiose šalyse bei tarptautinėse konferencijose, taip pat jų atstovybės prie tarptautinių organizacijų bendradarbiauja užtikrindamos sprendimų, apibrėžiančių Sąjungos pozicijas ir veiksmus, priimtus pagal šį skyrių, laikymąsi ir jų įgyvendinimą.

Jos gerina bendradarbiavimą keisdamosi informacija ir atlikdamos bendrus įvertinimus.

Jos padeda įgyvendinti Sąjungos piliečių teises į apsaugą trečiųjų šalių teritorijoje pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 20 straipsnio 2 dalies c punktą ir pagal minėtos Sutarties 23 straipsnį patvirtintas priemones.

36 straipsnis

(ES sutarties ex 21 straipsnis)

Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai reguliariai konsultuojasi su Europos Parlamentu svarbiausiais bendros užsienio ir saugumo politikos bei bendros saugumo ir gynybos politikos aspektais bei esminiais pasirinkimo klausimais ir jį informuoja apie šių politikos kryptį raidą. Jis užtikrina, kad būtų tinkamai atsižvelgta į Europos Parlamento požiūrį. Specialieji atstovai gali dalyvauti informuojant Europos Parlamentą.

Europos Parlamentas gali teikti Tarybai ir vyriausiajam įgaliotiniui paklausimus arba rekomendacijas. Jis du kartus per metus svarsto pažangą, padarytą įgyvendinant bendrą užsienio ir saugumo politiką, įskaitant bendrą saugumo ir gynybos politiką.

37 straipsnis

(ES sutarties ex 24 straipsnis)

Sąjunga gali sudaryti susitarimus su viena ar keliomis valstybėmis arba tarptautinėmis organizacijomis šiame skyriuje numatytoje srityse.

38 straipsnis

(ES sutarties ex 25 straipsnis)

Nepažeisdamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 240 straipsnio, Politinis ir saugumo komitetas stebi tarptautinę padėtį bendrai užsienio ir saugumo politikai priklausančiose srityse ir, Tarybos prašymu, Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai prašymu arba savo iniciatyva pateikdamas Tarybai nuomones, prisideda prie politikos krypčių apibrėžimo. Jis taip pat, nepažeisdamas vyriausiojo įgaliotinio įgaliojimų, stebi sutartą politikos krypčių įgyvendinimą.

Šio skyriaus taikymo srityje Politinis ir saugumo komitetas Tarybos ir vyriausiojo įgaliotinio atsakomybe atlieka 43 straipsnyje nurodytų krizių valdymo operacijų politinę kontrolę ir joms strategiškai vadovauja.

Taryba gali įgalioti Komitetą krizės valdymo tikslu ir metu, kaip nustato Taryba, priimti atitinkamus sprendimus, susijusius su tos operacijos politine priežiūra ir strateginiu vadovavimu.

39 straipsnis

Laikantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 16 straipsnio ir nukrypstant nuo jo 2 dalies, Taryba priima sprendimą, nustatantį fizinių asmenų apsaugos valstybėms narėms tvarkant asmens duomenis, kai vykdoma veikla yra susijusi su šio skyriaus taikymo sritimi, taisykles ir laisvo tokių duomenų judėjimo taisykles. Nepriklausomos įstaigos kontroliuoja, kaip laikomasi tų taisyklių.

40 straipsnis

(ES sutarties ex 47 straipsnis)

Bendros užsienio ir saugumo politikos įgyvendinimas nedaro poveikio Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 3–6 straipsniuose nurodytų Sąjungos kompetencijų vykdymui Sutartyse nustatytų procedūrų taikymui ir numatytų institucijų įgaliojimų atitinkamai apimčiai.

Taip pat minėtuose straipsniuose nurodytos politikos įgyvendinimas nedaro poveikio Sąjungos kompetencijų pagal šį skyrį vykdymui Sutartyse nustatytų procedūrų taikymui ir numatytų institucijų įgaliojimų atitinkamai apimčiai.

41 straipsnis

(ES sutarties ex 28 straipsnis)

1. Administracinės išlaidos, kurias institucijos patiria įgyvendinant šį skyrį, finansuojamos iš Sąjungos biudžeto.
2. Einamosios išlaidos, susidarančios įgyvendinant šį skyrį, taip pat yra finansuojamos iš Sąjungos biudžeto, išskyrus tokias išlaidas, kurios atsiranda dėl karinio arba gynybinio pobūdžio operacijų, ir atvejus, kai Taryba vieningai nusprendžia kitaip.

Tais atvejais, kai išlaidos nefinansuojamos iš Sąjungos biudžeto, jas finansuoja valstybės narės pagal bendrojo nacionalinio produkto dydį, jeigu Taryba vieningai nenusprendžia kitaip. Valstybės narės, kurių atstovai pagal 31 straipsnio 1 dalies antrąją pastraipą Taryboje yra padarę oficialų pareiškimą, neprivalo prisidėti prie išlaidų, atsirandančių dėl karinio arba gynybinio pobūdžio operacijų, finansavimo.

3. Taryba priima sprendimą, nustatantį konkrečias procedūras, garantuojančias galimybę greitai pasinaudoti Sąjungos biudžeto asignavimais skubiam iniciatyvų bendros užsienio ir saugumo politikos srityje finansavimui ir ypač pasirengimui 42 straipsnio 1 dalyje ir 43 straipsnyje nurodytoms misijoms. Ji sprendžia pasikonsultavusi su Europos Parlamentu.

Iš Sąjungos biudžeto nefinansuojama pasirengimo 42 straipsnio 1 dalyje ir 43 straipsnyje nurodytoms misijoms veikla finansuojama iš valstybių narių įnašų sudaryto pradinio fondo.

Taryba, remdamasi Sąjungos vyriausiojo įgaliojimo užsienio reikalams ir saugumo politikai pasiūlymu, kvalifikuota balsų dauguma priima sprendimus, nustatančius:

- a) pradinio fondo įsteigimo ir finansavimo procedūras, ypač į fondą skiriamas sumas;
- b) pradinio fondo administravimo procedūras;

c) finansų kontrolės procedūras.

Kai pagal 42 straipsnio 1 dalį ir 43 straipsnį numatyta misija negali būti finansuojama iš Sąjungos biudžeto, Taryba įgalioja vyriausiąjį įgaliotinį naudotis šiuo fondu. Vyriausiasis įgaliotinis dėl šių įgaliojimų įgyvendinimo atsiskaito Tarybai.

2 SKIRSNIS

NUOSTATOS DĖL BENDROS SAUGUMO IR GYNYBOS POLITIKOS

42 straipsnis

(ES sutarties ex 17 straipsnis)

1. Bendra saugumo ir gynybos politika yra sudėtinė bendros užsienio ir saugumo politikos dalis. Ji užtikrina Sąjungos operaciniam veiksmumui reikalingus civilinius ir karinius pajėgumus. Sąjunga gali jais naudotis vykdydama misijas už Sąjungos ribų, skirtas taikos palaikymui, konfliktų prevencijai ir tarptautinio saugumo stiprinimui laikantis Jungtinių Tautų Chartijos principų. Šiems uždaviniams vykdyti naudojami valstybių narių suteikti pajėgumai.

2. Bendra saugumo ir gynybos politika apima laipsnišką bendros Sąjungos gynybos politikos kūrimą. Tai sudarys sąlygas pereiti prie bendros gynybos, jei tokį sprendimą vieningai priims Europos Vadovų Taryba. Tokiu atveju ji rekomenduoja valstybėms narėms tokį sprendimą priimti pagal jų atitinkamus konstitucinius reikalavimus.

Sąjungos politika pagal šį skirsnį nesumenkina tam tikrų valstybių narių saugumo ir gynybos politikos specifinio pobūdžio, gerbia tam tikrų valstybių narių, manančių, kad jų bendra gynyba yra įgyvendinama Šiaurės Atlanto sutarties organizacijoje (NATO), išipareigojimus pagal Šiaurės Atlanto sutartį ir yra suderinama su toje struktūroje nustatyta bendra saugumo ir gynybos politika.

3. Valstybės narės, siekdamos įgyvendinti bendrą saugumo ir gynybos politiką, kad prisidėtų prie Tarybos apibrėžtų tikslų įgyvendinimo, suteikia Sąjungai savo civilinius ir karinius pajėgumus. Tos valstybės narės, kurios tarpusavyje suformuoja daugiašales pajėgas, taip pat gali sudaryti galimybę pasinaudoti tomis pajėgomis vykdant bendrą saugumo ir gynybos politiką.

Valstybės narės išipareigoja laipsniškai tobulinti savo karinius pajėgumus. Gynybos pajėgumų plėtojimo, mokslinių tyrimų, išsigijimų ir ginkluotės srityje agentūra (toliau – Europos gynybos agentūra) nustato operacinius poreikius, skatina priemones šių poreikių įgyvendinimui, padeda nustatyti ir prireikus įgyvendinti visas reikalingas priemones pramoninei ir technologinei gynybos sektoriaus bazei stiprinti, dalyvauja nustatant Europos pajėgumų ir ginkluotės politiką bei padeda Tarybai įvertinti karinių pajėgumų tobulinimą.

4. Sprendimai dėl bendros saugumo ir gynybos politikos, įskaitant tuos, kurie skirti inicijuoti šiame straipsnyje numatytą misiją, vieningai priimami Tarybos remiantis Sąjungos vyriausiojo igaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pasiūlymu arba valstybės narės iniciatyva. Vyriausiasis igaliotinis, prireikus kartu su Komisija, gali pasiūlyti naudotis tiek nacionalinėmis priemonėmis, tiek Sąjungos instrumentais.

5. Siekiant išsaugoti Sąjungos vertybes ir pasitarnauti jos interesams, Taryba gali pavesti grupei valstybių narių vykdyti misiją Sąjungos sistemoje. Tokios misijos vykdymą reglamentuoja 44 straipsnis.

6. Tos valstybės narės, kurių kariniai pajėgumai atitinka aukštesnius kriterijus ir kurios tarpusavyje yra susaistytos didesniais išsipareigojimais šioje srityje, dėl sudėtingiausių misijų nustato nuolatinį struktūrizuotą bendradarbiavimą Sąjungos sistemoje. Šį bendradarbiavimą reglamentuoja 46 straipsnis. Jis neturi poveikio 43 straipsnio nuostatoms.

7. Jei valstybė narė patiria karinę agresiją savo teritorijoje, kitos valstybės narės, vadovaudamosi Jungtinių Tautų chartijos 51 straipsniu, jos atžvilgiu yra įpareigosotos jai teikti visokeriopą įmanomą pagalbą ir paramą. Tai nepažeidžia kai kurių valstybių narių saugumo ir gynybos politikos specifikos.

Išsipareigojimai ir bendradarbiavimas šioje srityje atitinka narystės Šiaurės Atlanto sutarties organizacijoje išsipareigojimus, o Šiaurės Atlanto sutarties organizacija išlieka valstybių, kurios yra jos narės, kolektyvinės gynybos pagrindu ir jos įgyvendinimo forumu.

43 straipsnis

1. 42 straipsnio 1 dalyje nurodytas misijas, kurias vykdydama Sąjunga gali naudoti civilines ir karines priemones, sudaro bendri nusiginklavimo veiksmai, humanitarinės ir gelbėjimo, karinio konsultavimo ir pagalbos, konfliktų prevencijos ir taikos palaikymo, kovinių pajėgų vykdomos krizių valdymo misijos, įskaitant taikdarystę ir pokonfliktinio stabilizavimo operacijas. Visos šios misijos gali prisidėti kovojant su terorizmu, taip pat remiant trečiąsias šalis, savo teritorijose kovojančias prieš terorizmą.

2. Taryba priima sprendimus dėl misijų, numatytų 1 dalyje, apibrėžiančių jų tikslus, apimtį ir bendruosius įgyvendinimo būdus. Sąjungos vyriausiasis igaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai, prižiūrimas Tarybos bei palaikydamas glaudų ir nuolatinį ryšį su Politiniu ir saugumo komitetu, užtikrina tokių misijų civilinių ir karinių aspektų koordinavimą.

44 straipsnis

1. Sprendimais priimtais remiantis 43 straipsniu, Taryba gali pavesti įgyvendinti misiją valstybių narių, kurios nori ją vykdyti ir turi tam reikalingus pajėgumus, grupei. Tokios valstybės narės kartu su Sąjungos vyriausioju igaliotiniu užsienio reikalams ir saugumo politikai dėl misijos valdymo susitaria tarpusavyje.

2. Misijos vykdyme dalyvaujančios valstybės narės savo iniciatyva arba kitos valstybės narės prašymu reguliariai informuoja Tarybą apie esamą padėtį. Dalyvaujančios valstybės narės nedelsdamos kreipiasi į Tarybą, jei misijos vykdymas sukelia sunkias pasekmes arba dėl to reikia iš dalies keisti 1 dalyje nurodytuose sprendimuose apibrėžtus misijos tikslą, apimtį ar būdus. Tokiais atvejais reikalingus sprendimus priima Taryba.

45 straipsnis

1. 42 straipsnio 3 dalyje nurodyta Europos gynybos agentūra, kurią prižiūri Taryba, vykdo šias užduotis:

- a) padeda nustatyti valstybių narių karinių pajėgumų tikslus ir įvertinti, kaip valstybės narės laikosi dėl pajėgumų duotų įsipareigojimų;
- b) skatina operacijų vykdymo poreikių suderinimą bei veiksmingų, suderinamų įsigijimo metodų priėmimą;
- c) siūlo daugiašalius projektus, siekiant įgyvendinti karinių pajėgumų tikslus, ir užtikrina valstybių narių įgyvendinamų programų koordinavimą ir konkrečių bendradarbiavimo programų valdymą;
- d) remia mokslinius tyrimus gynybos technologijų srityje bei koordinuoja ir planuoja bendrus mokslinius tyrimus ir paiešką techninių sprendimų, tenkinančių būsimus operacinius poreikius;
- e) padeda nustatyti ir, prireikus, įgyvendina visas gynybos sektoriaus pramonės ir technologijų pagrindo stiprinimui bei karinių išlaidų veiksmingumo didinimui naudingas priemones.

2. Europos gynybos agentūra yra atvira visoms valstybėms narėms, pageidaujančioms dalyvauti jos veikloje. Taryba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma, priima sprendimą, apibrėžiantį Agentūros statutą, būstinės vietą ir veiklos nuostatus. Tame sprendime atsižvelgiama į veiksmingo dalyvavimo Agentūros veikloje lygį. Agentūroje sudaromos atskiros grupės, jungiančios bendruose projektuose dalyvaujančias valstybes nares. Kiek tai būtina Agentūra savo užduotis vykdo palaikydama ryšį su Komisija.

46 straipsnis

1. 42 straipsnio 6 dalyje nurodytame nuolatiniam struktūrizuotame bendradarbiavime pageidaujančios dalyvauti valstybės narės, atitinkančios kriterijus ir priėmusios įsipareigojimus dėl karinių pajėgumų, kurie nurodyti Protokole dėl nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo, apie savo ketinimą praneša Tarybai ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai.

2. Per tris mėnesius nuo 1 dalyje nurodyto pranešimo Taryba priima sprendimą, nustatantį nuolatinį struktūrizuotą bendradarbiavimą ir dalyvaujančių valstybių narių sąrašą. Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma pasikonsultavusi su vyriausiuoju įgaliotiniu.

3. Kiekviena valstybė narė, vėliau pageidaujanti dalyvauti nuolatiniam struktūrizuotame bendradarbiavime, apie savo ketinimą praneša Tarybai ir vyriausiajam įgaliotiniui.

Taryba priima sprendimą, patvirtinantį atitinkamos valstybės narės, kuri atitinka Protokolo dėl nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo 1 ir 2 straipsniuose nurodytus kriterijus ir priiima juose nurodytus įsipareigojimus, dalyvavimą. Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma pasikonsultavusi su vyriausiuoju įgaliotiniu. Balsavime dalyvauja tik dalyvaujančioms valstybėms narėms atstovaujantys Tarybos nariai.

Kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 3 dalies a punktą.

4. Jei dalyvaujanti valstybė narė nebeatitinka kriterijų arba nebesugeba vykdyti įsipareigojimų, nurodytų Protokolo dėl nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo 1 ir 2 straipsniuose, Taryba gali priimti atitinkamos valstybės narės dalyvavimą sustabdantį sprendimą.

Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma. Balsavime dalyvauja tik Tarybos nariai, atstovaujantys dalyvaujančioms valstybėms narėms, išskyrus atitinkamą valstybę narę.

Kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 3 dalies a punktą.

5. Kiekviena dalyvaujanti valstybė narė, kuri pageidauja pasitraukti iš nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo, apie savo sprendimą praneša Tarybai, kuri pažymi, kad atitinkama valstybė narė nuolatiniam struktūrizuotame bendradarbiavime nebedalyvauja.

6. Nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo sistemoje Tarybos priimti sprendimai ir rekomendacijos, išskyrus nurodytuosius 2–5 dalyse, priimami vieningai. Taikant šią dalį, balsų vieningumą sudaro tik dalyvaujančių valstybių narių atstovų balsai.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

47 straipsnis

Sąjunga yra juridinis asmuo.

48 straipsnis

(ES sutarties ex 48 straipsnis)

1. Sutartys gali būti iš dalies keičiamos laikantis įprastos peržiūros procedūros. Jos taip pat gali būti iš dalies keičiamos laikantis supaprastintų peržiūros procedūrų.

Įprasta peržiūros procedūra

2. Bet kurios valstybės narės vyriausybė, Europos Parlamentas ar Komisija gali teikti Tarybai projektus dėl Sutarčių keitimo. Šiais projektais, be kita ko, gali būti siekiama padidinti ar sumažinti Sutartimis Sąjungai suteiktą kompetenciją. Šiuos projektus Europos Vadovų Tarybai teikia Taryba ir apie tai pranešama nacionaliniams parlamentams.

3. Jei Europos Vadovų Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Komisija, paprastą balsu dauguma priima sprendimą nagrinėti pasiūlytus pakeitimus, Europos Vadovų Tarybos pirmininkas sušaukia nacionalinių parlamentų atstovų, valstybių narių vadovų ar jų vyriausybių vadovų, Europos Parlamento ir Komisijos atstovų konventą. Dėl institucinių pakeitimų pinigų srityje taip pat konsultuojamasi su Europos centriniu banku. Konventas nagrinėja projektus dėl peržiūros ir bendru sutarimu priima 4 dalyje numatytai valstybių narių vyriausybių atstovų konferencijai skirtą rekomendaciją.

Europos Vadovų Taryba, gavusi Europos Parlamento pritarimą, paprasta balsų dauguma gali nuspręsti nešaukti konvento, jei pasiūlytų pakeitimų apimtis neduoda tam pagrindo. Pastaruoju atveju Europos Vadovų Taryba nustato įgaliojimus valstybių narių vyriausybių atstovų konferencijai.

4. Valstybių narių vyriausybių atstovų konferenciją šaukia Tarybos pirmininkas Sutarčių pakeitimams bendru sutarimu nustatyti.

Pakeitimai įsigalioja visoms valstybėms narėms juos ratifikavus pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas.

5. Jei praėjus dvejiems metams po Sutarties, iš dalies keičiančios Sutartis, pasirašymo, keturi penktadaliai valstybių narių yra ją ratifikavę, o viena ar daugiau valstybių narių yra susidūrusios su sunkumais ją ratifikuojant, šis klausimas perduodamas svarstyti Europos Vadovų Tarybai.

Supaprastintos peržiūros procedūros

6. Kiekvienos valstybės narės vyriausybė, Europos Parlamentas arba Komisija gali teikti Europos Vadovų Tarybai projektus peržiūrėti visas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo trečios dalies nuostatas dėl Sąjungos vidaus politikos ir veiksmų arba jų dalį.

Europos Vadovų Taryba gali priimti sprendimą, iš dalies keičiantį visas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo trečios dalies nuostatas arba jų dalį. Europos Vadovų Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Komisija, taip pat su Europos centriniu banku, institucinių pakeitimų pinigų srityje atveju sprendžia vieningai. Šis sprendimas įsigalioja tik po to, kai jį pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas patvirtina valstybės narės.

Antrojoje pastraipoje nurodytas sprendimas negali padidinti Sutartimis Sąjungai suteiktos kompetencijos.

7. Kai Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo arba šios Sutarties V antraštinėje dalyje numatyta, kad Taryba sprendimus tam tikroje srityje arba tam tikru atveju priima vieningai, Europos Vadovų Taryba gali priimti sprendimą, leidžiantį Tarybai toje srityje arba tuo atveju priimti sprendimą kvalifikuota balsų dauguma. Ši pastraipa netaikoma karinio pobūdžio sprendimams arba sprendimams gynybos srityje.

Kai Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo numatyta, kad Taryba priima teisėkūros procedūra priimamus aktus pagal specialią teisėkūros procedūrą, Europos Vadovų Taryba gali priimti sprendimą, leidžiantį tokius aktus priimti pagal įprastą teisėkūros procedūrą.

Apie bet kokią iniciatyvą, kurios Europos Vadovų Taryba imasi remdamasi pirmąja arba antrąja pastraipa, pranešama nacionaliniams parlamentams. Jei per šešis mėnesius nuo tokio pranešimo dienos nacionalinis parlamentas pareiškia nepritarimą, pirmoje arba antrojoje pastraipoje nurodytas sprendimas nėra priimamas. Jei nepritarimas nepareiškiamas, Europos Vadovų Taryba gali priimti minėtą sprendimą.

Europos Vadovų Taryba, gavusi Europos Parlamento savo narių balsų dauguma patvirtintą pritarimą, pirmoje arba antrojoje pastraipoje nurodytus sprendimus priima vieningai.

49 straipsnis

(ES sutarties ex 49 straipsnis)

Kiekviena Europos valstybė, gerbianči 2 straipsnyje nurodytas vertybes ir įsipareigojusi jas remti, gali pareikšti norą tapti Sąjungos nare. Apie tokį prašymą pranešama Europos Parlamentui ir nacionaliniams parlamentams. Sąjungos nare tapti norinti valstybė pateikia prašymą Tarybai, kuri, pasikonsultavusi su Komisija ir gavusi Europos Parlamento narių balsų daugumos pritarimą, sprendžia vieningai. Atsižvelgiama į tinkamumo narystei kriterijus, dėl kurių susitarė Europos Vadovų Taryba.

Priėmimo sąlygos ir sutarčių, kuriomis grindžiama Sąjunga, pritaikomosios pataisos, reikalingos tokiam priėmimui, nustatomos valstybių narių ir paraišką pateikusių valstybės susitarimu. Šis susitarimas pateikiamas visoms susitariančioms valstybėms ratifikuoti pagal jų atitinkamas konstitucines nuostatas.

50 straipsnis

1. Bet kuri valstybė narė pagal savo konstitucines nuostatas gali nuspręsti išstoti iš Sąjungos.
2. Nusprendusi išstoti iš Sąjungos valstybė narė apie savo ketinimą praneša Europos Vadovų Tarybai. Vadovaudamasi Europos Vadovų Tarybos pateiktomis gairėmis, Sąjunga susidera ir sudaro su ta valstybe susitarimą, kuriame nustatoma išstojimo iš Sąjungos tvarka atsižvelgiant į pagrindinius būsimų tos valstybės santykių su Sąjunga principus. Dėl šio susitarimo deramasi pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 218 straipsnio 3 dalį. Gavusi Europos Parlamento pritarimą, jį Sąjungos vardu sudaro Taryba sprendama kvalifikuota balsų dauguma.

3. Jei Europos Vadovų Taryba, susitarusi su išstojančia valstybe nare, vieningai nenusprendžia pratęsti termino, Sutartys tai valstybei nustoja galioti nuo susitarimo dėl išstojimo įsigaliojimo dienos arba, jei tokio susitarimo nėra, praėjus dviem metams po to, kai gaunamas šio straipsnio 2 dalyje nurodytas pranešimas.

4. Taikant 2 ir 3 dalį, Europos Vadovų Tarybos ar Tarybos narys, atstovaujantis išstojančiai valstybei narei, nedalyvauja Europos Vadovų Taryboje ar Taryboje dėl išstojančios valstybės vykstančiose diskusijose ar dėl jos priimančias sprendimus.

Kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 3 dalies b punktą.

5. Jei iš Sąjungos išstojusi valstybė vėl prašo ją priimti į Sąjungą, tokiam prašymui taikoma 49 straipsnyje nustatyta tvarka.

51 straipsnis

Prie Sutarčių pridedami protokolai ir priedai sudaro neatskiriamą Sutarčių dalį.

52 straipsnis

1. Šios Sutartys taikomos Belgijos Karalystei, Bulgarijos Respublikai, Čekijos Respublikai, Danijos Karalystei, Vokietijos Federacinei Respublikai, Estijos Respublikai, Airijai, Graikijos Respublikai, Ispanijos Karalystei, Prancūzijos Respublikai, Kroatijos Respublikai, Italijos Respublikai, Kipro Respublikai, Latvijos Respublikai, Lietuvos Respublikai, Liuksemburgo Didžiajai Hercogystei, Vengrijos Respublikai, Maltos Respublikai, Nyderlandų Karalystei, Austrijos Respublikai, Lenkijos Respublikai, Portugalijos Respublikai, Rumunijai, Slovėnijos Respublikai, Slovakijos Respublikai, Suomijos Respublikai, Švedijos Karalystei bei Jungtinei Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystei.

2. Teritorinė Sutarčių taikymo sritis patikslinta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 355 straipsnyje.

53 straipsnis

(ES sutarties ex 51 straipsnis)

Ši Sutartis sudaryta neribotam laikui.

54 straipsnis

(ES sutarties ex 52 straipsnis)

1. Aukštosios Susitariančios Šalys šią Sutartį ratifikuoja pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas. Ratifikavimo dokumentai deponuojami Italijos Respublikos Vyriausybei.

2. Ši Sutartis įsigalioja 1993 m. sausio 1 d., jeigu visi ratifikavimo dokumentai jau bus deponuoti, arba, jei taip nepadaroma, pirmą kito mėnesio dieną po to, kai ratifikavimo dokumentus deponuoja paskutinė valstybė signatarė.

55 straipsnis

(ES sutarties ex 53 straipsnis)

1. Ši vienu originaliu egzemplioriumi sudaryta Sutartis, kurios tekstai airių, anglų, čekų, bulgarų, danų, estų, graikų, ispanų, italų, kroatų, latvių, lenkų, lietuvių, maltiečių, olandų, portugalų, prancūzų, rumunų, slovakių, slovenų, suomių, švedų, vengrų ir vokiečių kalbomis yra autentiški, deponuojama Italijos Respublikos Vyriausybės archyvuose, o Italijos Respublikos Vyriausybė patvirtintą Sutarties kopiją perduoda kitų valstybių signatarių vyriausybėms.

2. Ši Sutartis gali būti išversta ir į bet kurias kitas valstybių narių nustatytas kalbas, kurios pagal šių valstybių narių konstitucinę tvarką yra oficialios kalbos visoje jų teritorijoje arba jos dalyje. Atitinkamos valstybės narės pateikia patvirtintą tokių vertimų kopiją, kuri yra deponuojama Tarybos archyvuose.

TAI PALIUDYDAMI šią Sutartį pasirašė toliau nurodyti įgaliotieji atstovai.

Sudaryta tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt antrų metų vasario septintą dieną Maastrichte.

(pasirašiusiųjų sąrašas nepateikiamas)

**SUTARTIS DĖL EUROPOS
SAJUNGOS
VEIKIMO (SUVESTINĖ REDAKCIJA)**

PREAMBULĖ

JO DIDENYBĖ BELGŲ KARALIUS, VOKIETIJOS FEDERACINĖS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, PRANCŪZIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, ITALIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, JOS PRAKILNYBĖ LIUKSEMBURGO DIDŽIOJI HERCOGIENĖ, JOS DIDENYBĖ NYDERLANDŲ KARALIENĖ ⁽¹⁾

PASIRYŽĘ sukurti glaudesnės Europos tautų sąjungos pamatus,

NUSPRENDĘ bendrais veiksmais, kuriais šalinamos Europą skaldančios kliūtys, užtikrinti savo valstybių ekonominę ir socialinę pažangą,

TEIGDAMI, kad esminis jų pastangų siekis – nuolat gerinti savo tautų gyvenimo ir darbo sąlygas,

SUVOKDAMI, kad šalinant esamas kliūtis reikia imtis suderintų veiksmų patvariai plėtrai, subalansuotai prekybai ir sąžiningai konkurencijai užtikrinti,

NORĖDAMI stiprinti savo šalių ekonomikos vienybę ir užtikrinti darnią jos plėtrą mažinant įvairių regionų skirtumus ir mažiau išsivysčiusių regionų atsilikimą,

TROKŠDAMI bendra prekybos politika prisidėti prie nuoseklaus tarptautinės prekybos apribojimų panaikinimo,

SIEKDAMI pagal Jungtinių Tautų Chartijos principus stiprinti Europą ir užjūrio šalis siejantį solidarumą bei užtikrinti jų gerovės kilimą,

NUSPRENDĘ šitaip telkdami savo išteklius išsaugoti ir stiprinti taiką ir laisvę bei ragindami kitas Europos tautas, kurios laikosi to paties idealo, paremti jų pastangas,

PASIRYŽĘ skatinti savo tautas kuo labiau plėsti žinias per plačiai prieinamą švietimą ir nuolatinį jų atnaujinimą,

Šiam tikslui savo įgaliojaisiais atstovais PASKYRĖ:

(įgaliotųjų atstovų sąrašas nepateikimas)

KURIE, apsikeitę tinkamai įformintais ir patvirtintais įgaliojamaisiais raštais, susitarė dėl toliau pateikiamų nuostatų.

⁽¹⁾ Nuo to laiko Europos Sąjungos narėmis tapo Bulgarijos Respublika, Čekijos Respublika, Danijos Karalystė, Estijos Respublika, Graikijos Respublika, Ispanijos Karalystė, Kroatijos Respublika, Airija, Kipro Respublika, Latvijos Respublika, Lietuvos Respublika, Vengrija, Maltos Respublika, Austrijos Respublika, Lenkijos Respublika, Portugalijos Respublika, Rumunija, Slovėnijos Respublika, Slovakijos Respublika, Suomijos Respublika, Švedijos Karalystė ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė.

PIRMOJI DALIS

PRINCIPAI

1 straipsnis

1. Ši Sutartis nustato Sąjungos veikimą ir apibrėžia jos kompetencijos sritis bei naudojimosi ja apimtį ir būdus.
2. Ši Sutartis ir Europos Sąjungos sutartis yra Sutartys, kuriomis grindžiama Sąjunga. Šios dvi Sutartys, turinčios tokią pačią teisinę galią, vadinamos „Sutartimis“.

I ANTRAŠTINĖ DALIS

SAJUNGOS KOMPETENCIJOS KATEGORIJOS IR SRITYS

2 straipsnis

1. Kai Sutartys konkrečioje srityje suteikia Sąjungai išimtinę kompetenciją, tik Sąjunga gali priimti teisiškai privalomus aktus, o valstybės narės pačios tai daryti gali tik Sąjungai įgaliojus arba jei to reikia Sąjungos aktams įgyvendinti.
2. Kai Sutartys konkrečioje srityje suteikia Sąjungai kompetenciją, kurią ji dalijasi su valstybėmis narėmis, Sąjunga ir valstybės narės gali toje srityje priimti teisiškai privalomus aktus. Valstybės narės naudoja savo kompetenciją tiek, kiek Sąjunga nepasinaudojo savo kompetencija. Valstybės narės vėl naudoja savo kompetenciją tiek, kiek Sąjunga nusprendė nesinaudoti savo kompetencija.
3. Valstybės narės koordinuoja savo ekonominę ir užimtumo politiką pagal šioje Sutartyje numatytas sąlygas, kurių apibrėžimas priklauso Sąjungos kompetencijai.
4. Pagal Europos Sąjungos sutarties nuostatas Sąjungos kompetencijai priklauso apibrėžti ir įgyvendinti bendrą užsienio ir saugumo politiką, įskaitant laipsnišką bendros gynybos politikos formavimą.
5. Sutartyse nustatytose tam tikrose srityse ir jose nustatytomis sąlygomis Sąjungos kompetencijai priklauso atlikti veiksmus siekiant paremti, koordinuoti ar papildyti valstybių narių veiksmus nepaikinant jų kompetencijos tose srityse.

Sąjungos teisiškai privalomi aktai, priimami remiantis su šiomis sritimis susijusiomis Sutarčių nuostatomis, negali apimti valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimo.

6. Naudojimosi Sąjungos kompetencija apimtį ir būdus nustato Sutarčių nuostatos, skirtos kiekvienai konkrečiai sričiai.

3 straipsnis

1. Sąjunga turi išimtinę kompetenciją šiose srityse:

- a) muitų sąjungos;
- b) vidaus rinkos veikimui būtinų konkurencijos taisyklių nustatymo;
- c) pinigų politikos valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro;
- d) biologinių jūrų išteklių apsaugos pagal bendrą žuvininkystės politiką;
- e) bendros prekybos politikos.

2. Sąjunga taip pat naudojasi išimtinę kompetencija tarptautiniams susitarimams sudaryti, kai jų sudarymas yra numatytas Sąjungos teisėkūros procedūra priimtame akte arba yra būtinas, kad Sąjunga galėtų naudotis savo vidaus kompetencija, arba jei jų sudarymas gali daryti poveikį bendroms taisyklėms ar pakeisti jų taikymo sritį.

4 straipsnis

1. Sąjunga dalijasi kompetencija su valstybėmis narėmis, kai Sutartys jai suteikia kompetenciją, nesusijusią su 3 ir 6 straipsniuose nurodytomis sritimis.

2. Pasidalijamajai Sąjungos ir valstybių narių kompetencijai priskiriamos šios pagrindinės sritys:

- a) vidaus rinka;
- b) šioje Sutartyje apibrėžti socialinės politikos aspektai;
- c) ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda;
- d) žemės ūkis ir žuvininkystė, išskyrus biologinių jūrų išteklių apsaugą;
- e) aplinkosauga;
- f) vartotojų apsauga;
- g) transportas;
- h) transeuropiniai tinklai;
- i) energetika;

j) laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė;

k) šioje Sutartyje apibrėžti bendrų visuomenės sveikatos saugos problemų aspektai.

3. Mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir kosmoso srityse Sąjungos kompetencijai priklauso imtis veiksmų, ypač programoms apibrėžti ir įgyvendinti, tačiau naudojimasis šia kompetencija negali trukdyti valstybėms narėms naudotis savo kompetencija.

4. Bendradarbiavimo vystymosi labui ir humanitarinės pagalbos srityse Sąjungos kompetencijai priklauso imtis veiksmų ir vykdyti bendrą politiką, tačiau naudojimasis šia kompetencija negali trukdyti valstybėms narėms naudotis savo kompetencija.

5 straipsnis

1. Valstybės narės koordinuoja savo ekonominę politiką Sąjungos viduje. Šiuo tikslu Taryba patvirtina priemones, visų pirma šios politikos bendrąsias gaires.

Specialiosios nuostatos taikomos valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro.

2. Sąjunga imasi priemonių, užtikrinančių valstybių narių užimtumo politikos koordinavimą, pirmiausia nubrėždama šios politikos gaires.

3. Sąjunga gali imtis iniciatyvos siekdama užtikrinti valstybių narių socialinės politikos koordinavimą.

6 straipsnis

Sąjungos kompetencijai priklauso remti, koordinuoti ar papildyti valstybių narių veiksmus. Europos lygiu tokių veiksmų sritys apima:

a) žmogaus sveikatos apsaugą ir gerinimą;

b) pramonę;

c) kultūrą;

d) turizmą;

e) švietimą, profesinį mokymą, jaunimą ir sportą;

- f) civilinę saugą;
- g) administracinį bendradarbiavimą.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDRAI TAIKOMOS NUOSTATOS

7 straipsnis

Sąjunga užtikrina savo politikos kryptį ir veiksmų suderinimą atsižvelgdama į visus savo tikslus ir vadovaudamasi kompetencijos suteikimo principu.

8 straipsnis

(EB sutarties ex 3 straipsnio 2 dalis) ⁽¹⁾

Visuose savo veiksmuose Sąjunga siekia pašalinti moterų ir vyrų nelygybės apraiškas ir diegti jų lygybę.

9 straipsnis

Nustatydamą ir įgyvendindama savo politikos kryptis ir veiksmus, Sąjunga atsižvelgia į reikalavimus, susijusius su didelio užimtumo skatinimu, tinkamos socialinės apsaugos užtikrinimu, kova su socialine atskirtimi, aukšto lygio švietimu, mokymu ir žmonių sveikatos apsauga.

10 straipsnis

Nustatydamą ir įgyvendindama savo politikos kryptis ir veiksmus, Sąjunga siekia kovoti su bet kokia diskriminacija dėl lyties, rasinės arba etninės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos.

11 straipsnis

(EB sutarties ex 6 straipsnis)

Nustatant ir įgyvendinant Sąjungos politikos ir veiklos kryptis, ypač siekiant skatinti tvarią plėtrą, turi būti atsižvelgiama į aplinkos apsaugos reikalavimus.

⁽¹⁾ Ši nuoroda yra indikacinė. Dėl išsamesnės informacijos žiūrėti buvusiųjų ir naujų sutarčių numeracijos atitikties lenteles.

12 straipsnis

(EB sutarties ex 153 straipsnio 2 dalis)

Į vartotojų apsaugos reikalavimus atsižvelgiama nustatant bei įgyvendinant kitas Sąjungos politikos ir veiklos kryptis.

13 straipsnis

Rengdamos ir įgyvendindamos Sąjungos žemės ūkio, žuvininkystės politiką, transporto politiką, vidaus rinkos, mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir kosmoso politiką, Sąjunga ir valstybės narės turi visokeriopai atsižvelgti į gyvūnų, kaip juslių gyvių, gerovės reikalavimus, taip pat gerbti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, papročius, ypač susijusius su religinėmis apeigomis, kultūros tradicijomis ir vietos paveldu.

14 straipsnis

(EB sutarties ex 16 straipsnis)

Nepažeisdamos Europos Sąjungos sutarties 4 straipsnio ir šios Sutarties 93, 106 ir 107 straipsnių ir atsižvelgdamos į tai, kokią vietą tarp Sąjungos bendrųjų vertybių užima bendrus ekonominius interesus tenkinančios paslaugos ir koks yra jų vaidmuo skatinant socialinę ir teritorinę sanglaudą, Sąjunga ir valstybės narės pagal savo atitinkamus įgaliojimus ir Sutarčių taikymo sritį rūpinasi, kad tokios paslaugos būtų pagrįstos principais ir sąlygomis, ypač ekonominėmis ir finansinėmis, kurios leistų joms atlikti savo užduotis. Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą, nustato šiuos principus ir sąlygas nepažeidžiant valstybių narių kompetencijos, laikantis Sutarčių teikti, pavesti teikti ir finansuoti tokias paslaugas.

15 straipsnis

(EB sutarties ex 255 straipsnis)

1. Siekdamas skatinti tinkamą valdymą ir užtikrinti pilietinės visuomenės dalyvavimą, Sąjungos institucijos, įstaigos ir organai veikia kiek įmanoma gerbdami atvirumo principą.

2. Europos Parlamento posėdžiai yra vieši, taip pat viešai posėdžiauja ir Taryba, kai svarsto teisėkūros procedūra priimamo akto projektą ir dėl jo balsuoja.

3. Visi Sąjungos piliečiai ir visi fiziniai ar juridiniai asmenys, gyvenantys ar turintys registruotą buveinę valstybėje narėje, turi teisę, laikydamiesi pagal šio straipsnio šią dalį nustatytinų principų bei sąlygų, susipažinti su Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų dokumentais bet koku pavidalu.

Bendruosius principus ir visuomenės arba asmens interesais grindžiamus apribojimus, reglamentuojančius šią teisę susipažinti su dokumentais, įprasta teisėkūros procedūra reglamentais nustato Europos Parlamentas ir Taryba.

Kiekviena institucija, įstaiga ar organas savo Darbo tvarkos taisyklėse užtikrina savo veiklos skaidrumą ir išsamiau išdėsto konkrečias savo dokumentų prieinamumo nuostatas laikantis antroje pastraipoje nurodytų reglamentų.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismui, Europos centriniam bankui ir Europos investicijų bankui ši dalis taikoma tik jiems vykdant administracinio pobūdžio užduotis.

Europos Parlamentas ir Taryba užtikrina dokumentų, susijusių su teisėkūros procedūromis, skelbimą antroje pastraipoje nurodytų reglamentų nustatytais sąlygomis.

16 straipsnis

(EB sutarties ex 286 straipsnis)

1. Kiekvienas asmuo turi teisę į savo asmens duomenų apsaugą.
2. Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, nustato fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, įstaigoms ir organams bei valstybėms narėms tvarkant asmens duomenis, kai vykdoma veikla yra susijusi su Sąjungos teisės taikymo sritimi, taisyklės ir laisvo tokių duomenų judėjimo taisyklės. Nepriklausomos įstaigos kontroliuoja, kaip laikomasi tų taisyklių.

Pagal šį straipsnį priimtos taisyklės nepažeidžia Europos Sąjungos sutarties 39 straipsnyje numatytų konkrečių taisyklių.

17 straipsnis

1. Sąjunga gerbia ir nepažeidžia valstybių narių bažnyčių ir religinių asociacijų ar bendruomenių statuso, nustatyto pagal nacionalinę teisę.
2. Sąjunga vienodai gerbia filosofinių ir nereliginių organizacijų statusą, nustatytą nacionalinėje teisėje.
3. Pripažindama tų bažnyčių ir organizacijų savitumą ir konkretų įnašą, Sąjunga palaiko su jomis atvirą, skaidrų nuolatinį dialogą.

ANTROJI DALIS

NEDISKRIMINAVIMAS IR SĄJUNGOS PILIETYBĖ

18 straipsnis

(EB sutarties ex 12 straipsnis)

Sutarčių taikymo srityje, nepažeidžiant jose esančių specialių nuostatų, draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės.

Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, gali priimti tokią diskriminaciją draudžiančias taisykles.

19 straipsnis

(EB sutarties ex 13 straipsnis)

1. Nepažeisdama kitų Sutarčių nuostatų ir neviršydama Sąjungai jomis suteiktų įgaliojimų, Taryba sprendama pagal specialią teisėkūros procedūrą ir Europos Parlamentui pritarus, gali vieningai imtis atitinkamų veiksmų, siekdama kovoti su diskriminacija dėl lyties, rasinės arba etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos.

2. Nukrypdami nuo 1 dalies, Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, gali patvirtinti Sąjungos skatinamųjų priemonių, skirtų valstybių narių veiksmams, kuriais siekiama padėti siekti šio straipsnio 1 dalyje nurodytų tikslų, remti, pagrindinius principus, išskyrus valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą.

20 straipsnis

(EB sutarties ex 17 straipsnis)

1. Įvedama Sąjungos pilietybė. Kiekvienas asmuo, turintis valstybės narės pilietybę, yra Sąjungos pilietis. Sąjungos pilietybė ne pakeičia valstybės pilietybę, o ją papildo.

2. Sąjungos piliečiai turi Sutartyse numatytas teises ir pareigas. Jie, be kita ko, turi:

- a) teisę laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje;
- b) teisę balsuoti ir būti kandidatais Europos Parlamento ir vietos savivaldos rinkimuose valstybėje narėje, kurioje jie gyvena, tomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos valstybės piliečiai;

- c) būdami trečiosios šalies, kurioje valstybė narė, kurios piliečiai jie yra, neturi atstovybės, teritorijoje, teisę į bet kurios kitos valstybės narės diplomatinį ir konsulinį įstaigų teikiamą apsaugą tomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos valstybės piliečiai;
- d) teisę pateikti peticijas Europos Parlamentui, kreiptis į Europos ombudsmeną, taip pat kreiptis į Sąjungos institucijas ir patariamuosius organus bet kuria Sutarčių kalba bei ta pačia kalba gauti atsakymą.

Naudojimosi šiomis teisėmis sąlygas ir ribas nustato Sutartys ir joms įgyvendinti skirtos priemonės.

21 straipsnis

(EB sutarties ex 18 straipsnis)

1. Kiekvienas Sąjungos pilietis turi teisę laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje laikydamasis Sutartyse ir joms įgyvendinti priimtose nuostatose nustatytų apribojimų bei sąlygų.
2. Jei paaiškėtų, kad šiam tikslui pasiekti Sąjungai reikia imtis veiksmų, o Sutartys nesuteikia tam reikalingų įgaliojimų, Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, gali priimti nuostatas, numatančias padėti naudotis šio straipsnio 1 dalyje nurodytomis teisėmis.
3. Tiems patiems, kaip ir 1 dalyje nurodytiems tikslams, ir jei Sutartys nesuteikia tam reikalingų įgaliojimų veikti, Taryba, sprenddama pagal specialią teisėkūros procedūrą, gali patvirtinti priemones, susijusias su socialiniu draudimu ar socialine apsauga. Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, sprendžia vieningai.

22 straipsnis

(EB sutarties ex 19 straipsnis)

1. Kiekvienas Sąjungos pilietis, gyvendamas valstybėje narėje ir nebūdamas jos pilietis, turi teisę balsuoti ir būti kandidatu per vietos savivaldos rinkimus valstybėje narėje, kurioje gyvena, tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir tos valstybės piliečiai. Šia teise naudojamosi atsižvelgiant į išsamias nuostatas, kurias, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, sprenddama pagal specialią teisėkūros procedūrą, vieningai priima Taryba; šios nuostatos gali numatyti nukrypimus, kai jie yra pateisinami dėl valstybei narei būdingų problemų.
2. Nepažeidžiant 223 straipsnio 1 dalies ir jai įgyvendinti priimtų nuostatų, kiekvienas Sąjungos pilietis, gyvendamas valstybėje narėje ir nebūdamas jos pilietis, turi teisę balsuoti ir būti kandidatu per Europos Parlamento rinkimus valstybėje narėje, kurioje gyvena, tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir tos valstybės piliečiai. Šia teise naudojamosi atsižvelgiant į išsamias nuostatas, kurias, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, sprenddama pagal specialią teisėkūros procedūrą, vieningai priima Taryba; šios nuostatos gali numatyti nukrypimus, kai jie yra pateisinami dėl valstybei narei būdingų problemų.

23 straipsnis

(EB sutarties ex 20 straipsnis)

Kiekvienas Sąjungos pilietis, būdamas trečiojoje šalyje, kurioje jo valstybei narei nėra atstovaujama, turi teisę į bet kurios kitos valstybės narės diplomatinių arba konsulinių įstaigų teikiamą apsaugą tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir tos valstybės piliečiai. Valstybės narės priima būtinas nuostatas ir pradeda tarptautines derybas dėl šios apsaugos užtikrinimo.

Taryba, sprendama pagal specialią teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, gali priimti direktyvas, kuriomis nustatomos koordinavimo ir bendradarbiavimo priemonės, būtinos siekiant geriau užtikrinti šią apsaugą.

24 straipsnis

(EB sutarties ex 21 straipsnis)

Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą, nustato piliečių iniciatyvos, kaip apibrėžta Europos Sąjungos sutarties 11 straipsnyje, įgyvendinimo procedūrų nuostatas ir sąlygas, įskaitant minimalų valstybių narių, iš kurių tie piliečiai turi būti, skaičių.

Kiekvienas Sąjungos pilietis turi teisę pagal 227 straipsnį pateikti Europos Parlamentui peticiją.

Kiekvienas Sąjungos pilietis gali kreiptis į ombudsmeną, kurio pareigybė įsteigta pagal 228 straipsnį.

Kiekvienas Sąjungos pilietis gali rašyti šiame straipsnyje arba Europos Sąjungos sutarties 13 straipsnyje nurodytoms institucijoms ar įstaigoms viena iš minėtos sutarties 55 straipsnio 1 dalyje minimų kalbų ir gauti atsakymą ta pačia kalba.

25 straipsnis

(EB sutarties ex 22 straipsnis)

Kas treji metai Komisija atsiskaito Europos Parlamentui, Tarybai bei Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui dėl šios dalies nuostatų taikymo. Šioje ataskaitoje atsižvelgiama į Sąjungos raidą.

Šiuo pagrindu ir nepažeisdama kitų Sutarčių nuostatų, Taryba sprendama pagal specialią teisėkūros procedūrą ir Europos Parlamentui pritarus, gali vieningai priimti nuostatas dėl 20 straipsnio 2 dalyje išvardytų teisių įtvirtinimo arba papildymo. Šios nuostatos įsigalioja po to, kai jas pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas patvirtina valstybės narės.

TREČIOJI DALIS

SAJUNGOS POLITIKOS SRITYS IR VIDAUS VEIKSMAI

I ANTRAŠTINĖ DALIS

VIDAUS RINKA

26 straipsnis

(EB sutarties ex 14 straipsnis)

1. Sąjunga, siekdama sukurti vidaus rinką ar užtikrinti jos veikimą, imasi priemonių pagal atitinkamas Sutarčių nuostatas.
2. Vidaus rinką sudaro vidaus sienų neturinti erdvė, kurioje pagal Sutarčių nuostatas užtikrinamas laisvas prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas.
3. Taryba remdamasi Komisijos pasiūlymu nustato gaires ir sąlygas, reikalingas tolydžiai pažangai visuose atitinkamuose sektoriuose užtikrinti.

27 straipsnis

(EB sutarties ex 15 straipsnis)

Rengdama pasiūlymus, kaip pasiekti 26 straipsnyje nurodytus tikslus, Komisija atsižvelgia į tai, kokias pastangas vidaus rinkai sukurti turės dėti skirtingą ekonominės raidos lygį pasiekusios valstybės, ir gali siūlyti atitinkamas nuostatas.

Jei tokios nuostatos priimamos taikant nukrypimus, jos turėtų būti laikinos ir kuo mažiausiai trikdyti vidaus rinkos veiklą.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

LAISVAS PREKIŲ JUDĖJIMAS

28 straipsnis

(EB sutarties ex 23 straipsnis)

1. Sąjunga apima visą prekybą prekėmis apimančią muitų sąjungą, kurioje tarp valstybių narių uždraudžiami importo ir eksporto muitai bei visi lygiavėrcio poveikio mokesčiai, o jų santykiams su trečiosiomis šalimis nustatomas bendrasis muitų tarifas.

2. 30 straipsnio ir šios antraštinės dalies 3 skyriaus nuostatos taikomos valstybių narių kilmės gaminiams, taip pat valstybėse narėse laisvoje apyvartoje esantiems iš trečiųjų šalių įvežtiems gaminiams.

29 straipsnis

(EB sutarties ex 24 straipsnis)

Iš trečiosios šalies įvežti gaminiai laikomi valstybėje narėje esančiais laisvoje apyvartoje, jei toje valstybėje narėje yra atlikti importo formalumai ir sumokėti mokėtini muitai arba lygiavėčio poveikio mokėjimai ir jei šiems gaminiams nebuvo taikytas visiškas arba dalinis atleidimas nuo tokių muitų ar mokesčių.

1 SKYRIUS

MUITŲ SAJUNGA

30 straipsnis

(EB sutarties ex 25 straipsnis)

Valstybių narių tarpusavio prekyboje uždraudžiami importo ir eksporto muitai ir lygiavėčio poveikio mokėjimai. Šis draudimas galioja ir fiskalinio pobūdžio muitams.

31 straipsnis

(EB sutarties ex 26 straipsnis)

Pagal bendrąjį muitų tarifą mokėtinus muitus, remdamasi Komisijos pasiūlymu, nustato Taryba.

32 straipsnis

(EB sutarties ex 27 straipsnis)

Atlikdama šiame skyriuje jai pavestus uždavinius, Komisija atsižvelgia į:

- a) poreikį skatinti valstybių narių ir trečiųjų šalių prekybą;
- b) tokius konkurencijos sąlygų Sąjungoje pokyčius, kurie didintų įmonių gebėjimą konkuruoti;
- c) Sąjungai reikalingų žaliavų ir pusgaminių tiekimo poreikius; dėl to Komisija rūpinasi, kad gatavos produkcijos atžvilgiu nebūtų iškreipiamos valstybių narių konkurencijos sąlygos;
- d) būtinybę vengti didesnio valstybių narių ekonominio gyvenimo trikdymo ir Sąjungoje užtikrinti racionalią gamybos plėtotę bei vartojimo didinimą.

2 SKYRIUS

MUITINIŲ BENDRADARBIAVIMAS

33 straipsnis

(EB sutarties ex 135 straipsnis)

Sutarčių taikymo srityje Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, imasi priemonių valstybių narių tarpusavio bei jų ir Komisijos bendradarbiavimui muitinių darbo srityje gerinti.

3 SKYRIUS

KIEKYBINIŲ APRIBOJIMŲ TARP VALSTYBIŲ NARIŲ UŽDRAUDIMAS

34 straipsnis

(EB sutarties ex 28 straipsnis)

Tarp valstybių narių uždraudžiami kiekybiniai importo apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės.

35 straipsnis

(EB sutarties ex 29 straipsnis)

Tarp valstybių narių uždraudžiami kiekybiniai eksporto apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės.

36 straipsnis

(EB sutarties ex 30 straipsnis)

34 ir 35 straipsnių nuostatos nekliudo taikyti prekių importo, eksporto ar tranzito draudimų arba apribojimų, jei jie yra pateisinami visuomenės dorovės, viešosios tvarkos arba visuomenės saugumo, žmonių, gyvūnų ar augalų sveikatos bei gyvybės apsaugos, nacionalinių meno, istorijos ar archeologijos vertybių apsaugos bei pramoninės ir komercinės nuosavybės apsaugos sumetimais. Tačiau tokie draudimai arba apribojimai neturi tapti savavališka diskriminacijos priemone ar užslėptu valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimu.

37 straipsnis

(EB sutarties ex 31 straipsnis)

1. Valstybės narės visas valstybines komercinio pobūdžio monopolijas pertvarko taip, kad būtų užtikrinta, jog nė vienas valstybių narių nacionalinis subjektas nebus diskriminuojamas prekių pirkimo ir pardavimo sąlygų atžvilgiu.

Šio straipsnio nuostatos taikomos kiekvienai įstaigai, per kurią valstybė narė teisiškai ar faktiškai, tiesiogiai ar netiesiogiai prižiūri ir nustato valstybių narių tarpusavio importą ir eksportą arba turi tam didesnės įtakos. Šios nuostatos taip pat taikomos monopolijoms, kurias valstybė perleidžia kitiems.

2. Valstybės narės nesiima jokių naujų priemonių, prieštaraujančių šio straipsnio 1 dalyje nustatytiems principams arba galinčių riboti su muitų ir kiekybinių apribojimų uždraudimu valstybių narių tarpusavio prekyboje susijusių straipsnių taikymo sritį.

3. Jei valstybinė komercinio pobūdžio monopolija grindžiama teisės normomis, kuriomis siekiama padėti lengviau realizuoti žemės ūkio produktus arba gauti už juos kuo didesnę pelną, taikant šiame straipsnyje nustatytas taisykles turėtų būti imamasi veiksmų, kad atitinkamiems gamintojams būtų užtikrintos lygiavertės užimtumo ir gyvenimo lygio apsaugos priemonės.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

ŽEMĖS ŪKIS IR ŽUVININKYSTĖ

38 straipsnis

(EB sutarties ex 32 straipsnis)

1. Sąjunga nustato ir įgyvendina bendrą žemės ūkio ir žuvininkystės politiką.

Vidaus rinka taip pat apima žemės ūkį, žuvininkystę ir žemės ūkio produktų prekybą. „Žemės ūkio produktai“ – tai žemdirbystės, gyvulininkystės bei žuvininkystės produktai ir tiesiogiai su jais susiję pirminio perdirbimo produktai. Nuorodos į bendrą žemės ūkio politiką arba žemės ūkį ir vartojamas terminas „žemės ūkis“ suprantami kaip apimantys ir žuvininkystę, pripažįstant šio sektoriaus specifinį pobūdį.

2. Išskyrus tuos atvejus, kai 39–44 straipsniuose numatyta kitaip, vidaus rinkos kūrimo arba veikimo taisyklės taikomos ir žemės ūkio produktams.

3. Produktai, kuriems taikomos 39–44 straipsnių nuostatos, yra išvardyti I priede.

4. Veikiant ir plėtojantis vidaus žemės ūkio produktų rinkai, kartu turi būti kuriama bendra žemės ūkio politika.

39 straipsnis

(EB sutarties ex 33 straipsnis)

1. Bendros žemės ūkio politikos tikslai yra šie:

a) didinti žemės ūkio našumą skatinant technikos pažangą bei užtikrinant racionalią žemės ūkio gamybos plėtotę ir kuo geresnę gamybos veiksmų, ypač darbo jėgos, panaudojimą;

- b) tokiu būdu užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį, ypač didinant žemės ūkyje dirbančių asmenų asmenines pajamas;
- c) stabilizuoti rinkas;
- d) garantuoti pakankamą tiekimą;
- e) užtikrinti vartotojams priimtinas tiekiamos produkcijos kainas.

2. Kuriant bendrą žemės ūkio politiką ir numatant konkrečius jos įgyvendinimo būdus, atsižvelgiama į:

- a) žemės ūkio veiklos savitumą, kuris priklauso nuo žemės ūkio socialinės struktūros ir nuo struktūrinių bei gamtinių įvairių žemės ūkio regionų skirtumų;
- b) tai, kad atitinkami pokyčiai turi vykti palaipsniui;
- c) tai, kad žemės ūkis valstybėse narėse yra glaudžiai susijęs su visa ekonomika.

40 straipsnis

(EB sutarties ex 34 straipsnis)

1. Kad būtų pasiekti 39 straipsnyje nurodyti tikslai, nustatoma tam tikra bendra žemės ūkio rinkų organizavimo forma.

Atsižvelgiant į produktą, organizavimo formos gali būti šios:

- a) bendros konkurencijos taisyklės;
- b) privalomas įvairių nacionalinių rinkos organizavimo formų koordinavimas;
- c) Europos rinkos organizavimo forma.

2. Pagal šio straipsnio 1 dalį nustatyta bendra organizavimo forma gali apimti visas priemones, kurios yra būtinos 39 straipsnyje nurodytiems tikslams pasiekti, pirmiausia kainų reguliavimą, pagalbą įvairių produktų gamybai ir pardavimui, jų laikymą bei likučio tvarkymą ir bendrą importo ir eksporto stabilizavimo mechanizmą.

Bendra organizavimo forma siekiama tik tų tikslų, kurie yra nurodyti 39 straipsnyje, ir Sąjungoje pašalinama bet kokia gamintojų ar vartotojų diskriminacija.

Bet kuri bendra kainų politika grindžiama bendrais kriterijais ir vienodais apskaičiavimo metodais.

3. Kad būtų pasiekti šio straipsnio 1 dalyje paminėtos bendros organizavimo formos tikslai, gali būti įsteigtas vienas arba keletas žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondų.

41 straipsnis

(EB sutarties ex 35 straipsnis)

Kad būtų pasiekti 39 straipsnyje nustatyti tikslai, bendros žemės ūkio politikos sistemoje galima imtis tokių priemonių kaip:

- a) veiksmingas pastangų koordinavimas profesinio mokymo, mokslinių tyrimų ir žemės ūkio žinių sklaidimo srityse; jis gali apimti bendrą projektų ir institucijų finansavimą;
- b) bendros priemonės, skatinančios vartoti tam tikrus produktus.

42 straipsnis

(EB sutarties ex 36 straipsnis)

Konkurencijos taisyklėms skirtos skyriaus nuostatos žemės ūkio produktų gamybai ir prekybai taikomos tik tokiu mastu, kokį nustato Europos Parlamentas ir Taryba, laikydamiesi 43 straipsnio 2 dalies nuostatų bei jose nustatytos tvarkos ir atsižvelgdami į 39 straipsnyje išdėstytus tikslus.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali leisti teikti pagalbą:

- a) sunkiomis struktūrinėmis ar gamtos sąlygomis dirbančioms įmonėms apsaugoti;
- b) pagal ekonominės plėtros programų sistemą.

43 straipsnis

(EB sutarties ex 37 straipsnis)

1. Komisija pateikia pasiūlymus dėl bendros žemės ūkio politikos kūrimo ir įgyvendinimo, įskaitant nacionalinių rinkų organizavimo būdų pakeitimą viena iš 40 straipsnio 1 dalyje numatytų bendrų organizavimo formų ir šioje Sutarties antraštinėje dalyje minimų priemonių įgyvendinimą.

Šiuose pasiūlymuose turi būti deramai atsižvelgta į šioje Sutarties antraštinėje dalyje keliamų žemės ūkio klausimų tarpusavio priklausomybę.

2. Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, nustato 40 straipsnio 1 dalyje numatytą bendro žemės ūkio rinkų organizavimo formą ir kitas nuostatas, kurių reikia bendros žemės ūkio ir žuvininkystės politikos tikslams pasiekti.

3. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, patvirtina priemonės dėl kainų, rinkliavų, pagalbos ir kiekybinių apribojimų nustatymo bei žvejybos galimybių nustatymo ir skyrimo.

4. Šio straipsnio 2 dalyje nustatytomis sąlygomis nacionalines rinkos organizavimo formas galima pakeisti bendra organizavimo forma, numatyta 40 straipsnio 1 dalyje, jeigu:

- a) bendra organizavimo forma valstybėms narėms, kurios nepitaria šiai priemonei ir kurios atitinkamai produkcijai turi savą organizavimo formą, suteikia lygiavertės atitinkamų gamintojų užimtumo ir gyvenimo lygio garantijas atsižvelgiant į galimus pertvarkymus ir į specializaciją, kurios ilgainiui prireiks;
- b) tokia organizavimo forma garantuoja Sąjungoje prekybos sąlygas, panašias į esamas nacionalinėje rinkoje.

5. Jei bendra tam tikrų žaliavų organizavimo forma yra nustatoma anksčiau negu bendra atitinkamų perdirbtų produktų organizavimo forma, žaliavos, naudojamos perdirbtiems produktams, kurie yra skirti eksportui į trečiąsias šalis, gali būti importuojamos į Sąjungą iš kitur.

44 straipsnis

(EB sutarties ex 38 straipsnis)

Jei valstybėje narėje tam tikram produktui yra taikoma tam tikra nacionalinė rinkos organizavimo forma arba lygiavertės vidaus taisyklės, turinčios įtakos kitų valstybių panašios produkcijos konkurencingumui, valstybės narės, importuojančios šį produktą iš valstybės narės, kurioje tokia rinkos organizavimo forma arba taisyklės egzistuoja, nustato jo importui kompensacinius mokesčius, išskyrus atvejus, kai ta valstybė narė yra nustačiusi eksportui kompensacinius mokesčius.

Komisija šiuos mokesčius nustato tokio dydžio, kuris reikalingas pusiausvyrai atkurti; ji taip pat gali leisti taikyti kitas priemones, nustatydamą konkrečias jų įgyvendinimo sąlygas.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

LAISVAS ASMENŲ, PASLAUGŲ IR KAPITALO JUDĖJIMAS

1 SKYRIUS

DARBUOTOJAI

45 straipsnis

(EB sutarties ex 39 straipsnis)

1. Sąjungoje užtikrinama darbuotojų judėjimo laisvė.

2. Tokia judėjimo laisvė reiškia, kad įdarbinimo, darbo užmokesčio ir kitų darbo ir užimtumo sąlygų atžvilgiu panaikinama bet kokia valstybių narių darbuotojų diskriminacija dėl pilietybės.
3. Ji suteikia teisę, galimą riboti tik viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir visuomenės sveikatos sumetimais:
- a) priimti faktiškai pateiktus pasiūlymus įsidarbinti;
 - b) šiuo tikslu laisvai judėti valstybių narių teritorijoje;
 - c) apsigyventi bet kurioje valstybėje narėje siekiant dirbti pagal tos valstybės piliečių įsidarbinimą reglamentuojančius įstatymus ir kitus teisės aktus;
 - d) laikantis Komisijos reglamentuose nustatytų sąlygų pasilikti gyventi valstybės narės teritorijoje pasibaigus darbo joje laikui.
4. Šio straipsnio nuostatos netaikomos darbui valstybės tarnyboje.

46 straipsnis

(EB sutarties ex 40 straipsnis)

Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, leidžia direktyvas arba priima reglamentus, nustatančius priemones, reikalingas 45 straipsnyje apibrėžiamai darbuotojų judėjimo laisvei įgyvendinti, būtent:

- a) užtikrindama glaudų nacionalinių įdarbinimo tarnybų bendradarbiavimą;
- b) naikindama administracines procedūras ir praktiką bei įsidarbinimo laisvose darbo vietose teisei įgyti būtinus nustatytus laikotarpius, taikomus pagal nacionalinius teisės aktus arba ankstesnius valstybių narių susitarimus, kurie trukdytų liberalizuoti darbuotojų judėjimą;
- c) naikindama visus nustatytus laikotarpius ir kitus pagal nacionalinius teisės aktus arba pagal anksčiau tarp valstybių narių sudarytus susitarimus numatytus apribojimus, nustatančius kitų valstybių narių darbuotojams kitokias negu savo valstybės darbuotojams sąlygas laisvai pasirinkti darbą;
- d) nustatydamą tinkamą mechanizmą darbo pasiūlymams ir darbo prašymams susieti ir pasiūlai bei paklausai darbo rinkoje subalansuoti taip, kad įvairiuose regionuose ir pramonės šakose būtų išvengta didesnės gyvenimo ir užimtumo lygio smukimo grėsmės.

47 straipsnis

(EB sutarties ex 41 straipsnis)

Valstybės narės pagal bendrą programą skatina jaunų darbuotojų mainus.

48 straipsnis

(EB sutarties ex 42 straipsnis)

Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, socialinės apsaugos srityje imasi priemonių, būtinų laisvam darbuotojų judėjimui užtikrinti; šiuo tikslu jie priima nuostatas, kaip migruojantiems samdomiems ir savarankiškai dirbantiems darbuotojams ir jų išlaikytiniams užtikrinti:

- a) pagal keleto valstybių įstatymus nustatomų visų prilyginamųjų laikotarpių sudėtį, kad jie įgytų ir išlaikytų teisę į socialines išmokas ir kad būtų galima apskaičiuoti tų išmokų dydį;
- b) socialinių išmokų mokėjimą asmenims, gyvenantiems valstybių narių teritorijose.

Tais atvejais, kai Tarybos narė pareiškia, kad pirmojoje pastraipoje nurodytas teisėkūros procedūra priimamo akto projektas paveiktų jos socialinės apsaugos sistemos svarbius aspektus, įskaitant jos taikymo apimtį, išlaidas ar finansinę struktūrą, ar paveiktų tos sistemos finansinę pusiausvyrą, ji gali prašyti, kad klausimas būtų perduotas svarstyti Europos Vadovų Tarybai. Tuo atveju įprasta teisėkūros procedūra yra sustabdoma. Po svarstymo Europos Vadovų Taryba per 4 mėnesius nuo šio sustabdymo:

- a) grąžina projektą Tarybai, kuri nutraukia įprastos teisėkūros procedūros sustabdymą, arba
- b) nesiima jokių veiksmų, arba prašo Komisijos pateikti naują pasiūlymą; šiuo atveju iš pradžių pasiūlytas aktas laikomas nepriimtu.

2 SKYRIUS

ĮSISTEIGIMO TEISĖ

49 straipsnis

(EB sutarties ex 43 straipsnis)

Vadovaujantis toliau išdėstytais nuostatomis vienos valstybės narės nacionalinių subjektų įsisteigimo laisvės kitos valstybės narės teritorijoje apribojimai uždraudžiami. Draudžiami ir apribojimai vienos valstybės narės nacionaliniams subjektams, įsisteigusiems kitos valstybės narės teritorijoje, steigti atstovybes, padalinius ar dukterines bendroves.

Įsisteigimo laisvė apima ir teisę imtis savarankiškai dirbančių asmenų veiklos bei ja verstis, taip pat steigti ir valdyti įmones, būtent bendroves ar firmas, apibūdintas 54 straipsnio antrojoje pastraipoje, tomis pačiomis sąlygomis, kurios įsisteigimo šalies teisės aktuose yra nustatytos jos pačios subjektams, ir laikantis kapitalui skirto skyriaus nuostatų.

50 straipsnis

(EB sutarties ex 44 straipsnis)

1. Kad būtų pasiekta įsisteigimo laisvė tam tikros rūšies veikloje, Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, leidžia direktyvas.
2. Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija vykdo pagal pirmiau išdėstytas nuostatas joms tenkančias pareigas, visų pirma:
 - a) pirmenybę paprastai teikdamos tokioms veiklos rūšims, kurioms suteikta įsisteigimo laisvė ypač skatina gamybos ir prekybos plėtrą;
 - b) užtikrindamos valstybių narių kompetentingų institucijų glaudų bendradarbiavimą nustatant įvairių rūšių veiklos padėtį Sąjungoje;
 - c) panaikindamos bet kokias administracines procedūras ir praktiką, atsiradusias laikantis nacionalinių teisės aktų arba anksčiau tarp valstybių narių sudarytų susitarimų, kurių nepanaikinus būtų trukdoma įsisteigimo laisvei;
 - d) užtikrindamos, kad vienos valstybės narės darbuotojai, samdomi kitos valstybės narės teritorijoje, galėtų pasilikti toje teritorijoje ir imtis savarankiškai dirbančių asmenų veiklos, kai jie tenkina sąlygas, kurias būtų turėję tenkinti, jei būtų atvykę į tą valstybę tuo metu, kai ketino imtis tokios veiklos;
 - e) leisdamos vienos valstybės narės nacionaliniams subjektams įsigyti ir naudoti žemę bei pastatus, esančius kitos valstybės narės teritorijoje, jei tai neprieštarauja 39 straipsnio 2 dalyje nurodytiems principams;
 - f) kiekvienoje svarstomoje veiklos srityje palaipsniui naikindamos įsisteigimo laisvės apribojimus, taikomus atstovybių, padalinių arba dukterinių bendrovių steigimo valstybės narės teritorijoje sąlygoms, ir sąlygoms, kurių reikia laikytis, kad pagrindinės įmonės darbuotojams būtų leista eiti su tokių atstovybių, padalinių arba dukterinių bendrovių valdymu ar priežiūra susijusias pareigas;
 - g) kiek būtina koordinuodamos apsaugos priemonės, kurių valstybės narės reikalauja iš bendrovių ar firmų, apibūdintų 54 straipsnio antrojoje pastraipoje, imtis narių ir kitų asmenų interesams apsaugoti, ir siekdamos užtikrinto tokių priemonių lygiavertiškumą Sąjungoje;
 - h) įsitikindamos, kad valstybių narių teikiama pagalba neiškreipia įsisteigimo sąlygų.

51 straipsnis

(EB sutarties ex 45 straipsnis)

Veiklai, kuri bet kurioje valstybėje yra susijusi, nors ir laikinai, su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, šio skyriaus nuostatos netaikomos.

Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, gali nuspręsti, kad tam tikroms veiklos rūšims šio skyriaus nuostatos netaikomos.

52 straipsnis

(EB sutarties ex 46 straipsnis)

1. Šio skyriaus nuostatos ir pagal jas taikomos priemonės neturi įtakos įstatymų ir kitų teisės aktų, kurie numato kitokių užsienio subjektų traktavimą ir yra pateisinami viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir jos sveikatos sumetimais, nuostatų taikymui.

2. Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, leidžia direktyvas pirmiau minėtoms nuostatomis derinti.

53 straipsnis

(EB sutarties ex 47 straipsnis)

1. Kad asmenims būtų lengviau imtis veiklos ir verstis ja kaip savarankiškai dirbantiems asmenims, Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, leidžia direktyvas dėl diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialias kvalifikacijas įrodančių dokumentų abipusio pripažinimo ir dėl valstybių narių įstatymų bei kitų teisės aktų nuostatų dėl savarankiškai dirbančių asmenų veiklos pradėjimo ir vertimosi ja koordinavimo.

2. Laipsniškas apribojimų medikams, giminiškoms profesijoms ir farmacininkams panaikinimas priklauso nuo to, kaip įvairiose valstybėse narėse koordinuojamos jų profesinės veiklos sąlygos.

54 straipsnis

(EB sutarties ex 48 straipsnis)

Bendrovės arba firmos, įkurtos pagal valstybės narės teisę ir Sąjungoje turinčios savo registruotas buveines, centrinę administraciją ar pagrindinę verslo vietą, šiame skyriuje prilyginamos tos valstybės narės pilietybę turintiems fiziniams asmenims.

„Bendrovės arba firmos“ – tai bendrovės arba firmos, kurios veikia pagal civilinę ar komercinę teisę, įskaitant kooperatyvus ir kitus pagal viešąją ar privatinę teisę veikiančius juridinius asmenis, išskyrus nesiekiančiuosius pelno.

55 straipsnis

(EB sutarties ex 294 straipsnis)

Valstybės narės sudaro kitų valstybių narių nacionaliniams subjektams tokias pat sąlygas dalyvauti bendrovių ar firmų, apibrėžtų 54 straipsnyje, kapitale, kokias turi jos pačios nacionaliniai subjektai, nepažeisdamos kitų Sutarčių nuostatų taikymo.

3 SKYRIUS PASLAUGOS

56 straipsnis

(EB sutarties ex 49 straipsnis)

Pagal toliau išdėstytas nuostatas Sąjungoje uždraudžiami laisvės teikti paslaugas apribojimai, taikomi valstybių narių nacionaliniams subjektams, kurie yra įsisteigę kitoje valstybėje narėje negu valstybė, kurios subjektu yra asmuo, kuriam tos paslaugos teikiamos.

Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, šio skyriaus nuostatas gali taikyti ir paslaugas teikiantiems trečiosios šalies piliečiams, įsisteigusiems Sąjungoje.

57 straipsnis

(EB sutarties ex 50 straipsnis)

Pagal Sutartį „paslaugos“ – tai tokios paslaugos, kurios paprastai yra teikiamos už užmokestį ir kurių nereglamentuoja nuostatos dėl prekių, kapitalo ir asmenų judėjimo laisvės.

„Paslaugas“ sudaro:

- a) pramoninio pobūdžio veikla;
- b) komercinio pobūdžio veikla;
- c) amatininkų veikla;
- d) laisvųjų profesijų veikla.

Nepažeidžiant įsisteigimo teisei skirtų skyriaus nuostatų, paslaugą teikiantis asmuo, kad galėtų ją teikti, gali laikinai savo veikla verstis toje valstybėje narėje, kur paslauga teikiama, tomis pačiomis sąlygomis, kurias toji valstybė taiko savo nacionaliniams subjektams.

58 straipsnis

(EB sutarties ex 51 straipsnis)

1. Laisvę teikti paslaugas transporto srityje reglamentuoja transportui skirtos antraštinės dalies nuostatos.
2. Bankų ir draudimo paslaugų, susijusių su kapitalo judėjimu, liberalizavimas turi būti derinamas su kapitalo judėjimo liberalizavimu.

59 straipsnis

(EB sutarties ex 52 straipsnis)

1. Kad liberalizuotų kokią nors konkrečią paslaugą, Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, leidžia direktyvas.

2. Leidžiant šio straipsnio 1 dalyje minėtas direktyvas, pirmenybė paprastai teikiama toms paslaugoms, kurios turi tiesioginės įtakos gamybos sąnaudoms arba kurių liberalizavimas padeda skatinti prekybą prekėmis.

60 straipsnis

(EB sutarties ex 53 straipsnis)

Jei valstybių narių bendra ekonominė padėtis ir atitinkamo sektoriaus padėtis leidžia, valstybės narės stengiasi paslaugas liberalizuoti labiau negu įpareigoja direktyvos, išleistos įgyvendinant 59 straipsnio 1 dalį.

Šiuo tikslu Komisija atitinkamoms valstybėms narėms teikia rekomendacijas.

61 straipsnis

(EB sutarties ex 54 straipsnis)

Kol laisvės teikti paslaugas apribojimai dar nepanaikinti, valstybės narės tuos apribojimus taiko visiems 56 straipsnio pirmojoje pastraipoje apibūdintiems paslaugų teikėjams, nedarydamos jokio skirtumo dėl priklausymo vienai ar kitai valstybei arba dėl gyvenamosios vietos.

62 straipsnis

(EB sutarties ex 55 straipsnis)

Šio skyriaus reglamentuojamiems klausimams taikomos 51–54 straipsnių nuostatos.

4 SKYRIUS

KAPITALAS IR MOKĖJIMAI

63 straipsnis

(EB sutarties ex 56 straipsnis)

1. Pagal šiame skyriuje išdėstytas nuostatas uždraudžiami visi kapitalo judėjimo tarp valstybių narių ir tarp valstybių narių bei trečiųjų šalių apribojimai.

2. Pagal šiame skyriuje išdėstytas nuostatas uždraudžiami visi mokėjimų tarp valstybių narių ir tarp valstybių narių bei trečiųjų šalių apribojimai.

64 straipsnis

(EB sutarties ex 57 straipsnis)

1. 63 straipsnio nuostatos nekliudo taikyti trečiosioms šalims 1993 m. gruodžio 31 d. pagal nacionalinę ar Sąjungos teisę galiojančių apribojimų, nustatytų kapitalo judėjimui į trečiąsias šalis ar iš jų, susijusiam su tiesioginėmis investicijomis, apimančiomis ir investicijas į nekilnojamąjį turtą, su įsisteigimu, finansinių paslaugų teikimu ar vertybinių popierių išleidimu į kapitalo rinkas. Bulgarijoje, Estijoje ir Vengrijoje atitinkama data, atsižvelgiant į nacionalinėje teisėje galiojančius apribojimus, yra 1999 m. gruodžio 31 d. Kroatijoje atitinkama data, atsižvelgiant į nacionalinėje teisėje galiojančius apribojimus, yra 2002 m. gruodžio 31 d.
2. Stengdamiesi padaryti kuo laisvesnį kapitalo judėjimą tarp valstybių narių ir trečiųjų šalių ir nepažeisdama kitų Sutarčių skyrių, Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina priemones dėl kapitalo judėjimo į trečiąsias šalis ir iš jų, susijusias su tiesioginėmis investicijomis, apimančiomis ir investicijas į nekilnojamąjį turtą, su įsisteigimu, finansinių paslaugų teikimu ar vertybinių popierių išleidimu į kapitalo rinkas.
3. Nukrypstant nuo 2 dalies, tik Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir sprendama vieningai pagal specialią teisėkūros procedūrą, gali patvirtinti priemones, kurios reikštų atžangą Sąjungos teisėje liberalizuojant kapitalo judėjimą į trečiąsias šalis ar iš jų.

65 straipsnis

(EB sutarties ex 58 straipsnis)

1. 63 straipsnio nuostatos nepažeidžia valstybių narių teisės:
 - a) taikyti atitinkamas savo mokesčių įstatymų nuostatas, pagal kurias skiriami mokesčių mokėtojai dėl jų skirtingos padėties gyvenamosios vietos arba kapitalo investavimo vietos atžvilgiu;
 - b) imtis visų reikalingų priemonių, kad būtų užkirstas kelias nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimams, ypač apmokestinimo ir finansų įstaigų riziką ribojančios priežiūros srityje, arba nustatyti duomenų apie kapitalo judėjimą deklaravimo tvarką administravimo ar statistinės informacijos tikslais, arba imtis priemonių, pateisinamų viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo požiūriu.
2. Šio skyriaus nuostatos nekliudo taikyti su Sutartimis suderinamų įsisteigimo teisės apribojimų.
3. 1 ir 2 dalyse nurodytos priemonės ir tvarka neturi sudaryti laisvo kapitalo judėjimo ir mokėjimų, kaip nustatyta 63 straipsnyje, savavališko diskriminavimo ar užslėpto apribojimo.

4. Jei nėra priimtose priemonės taikant 64 straipsnio 3 dalį, Komisija arba, jei atitinkamai valstybei narei pateikus prašymą Komisija per tris mėnesius nepriima sprendimo, Taryba gali priimti sprendimą, patvirtinantį, kad vienos ar keleto trečiųjų šalių atžvilgiu valstybės narės priimtose ribojančios priemonės mokesčių srityje turi būti laikomos atitinkančiomis Sutartis tiek, kiek jas pateisina vienas iš Sąjungos tikslų ir kiek jos neprieštaruoja tinkamam vidaus rinkos veikimui. Taryba, valstybei narei pateikus prašymą, sprendžia vieningai.

66 straipsnis

(EB sutarties ex 59 straipsnis)

Tais atvejais, kai susidarius išimtinėms aplinkybėms dėl kapitalo judėjimo į trečiąsias šalis ar iš jų Ekonominės ir pinigų sąjungos veikimui kyla arba gali kilti didelių sunkumų, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos centriniu banku, gali trečiųjų šalių atžvilgiu imtis ne ilgiau kaip šešis mėnesius taikomų apsaugos priemonių, jei jos būtina reikalingos.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

LAISVĖS, SAUGUMO IR TEISINGUMO ERDVĖ

1 SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

67 straipsnis

(EB sutarties ex 61 straipsnis ir ES sutarties ex 29 straipsnis)

1. Sąjunga sukuria laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje gerbiamos pagrindinės teisės bei skirtingos valstybių narių teisinės sistemos ir tradicijos.

2. Ji užtikrina, kad nebus asmenų kontrolės jiems kertant vidaus sienas, ir suformuluoja valstybių narių solidarumu paremtą bendrą prieglobsčio, imigracijos ir išorės sienų kontrolės politiką, kuri būtų teisinga trečiųjų šalių piliečiams. Šioje antraštinėje dalyje asmenys be pilietybės prilyginami trečiųjų šalių piliečiams.

3. Sąjunga stengiasi užtikrinti aukštą saugumo lygį prevencijos bei kovos su nusikalstamumu, rasizmu ir ksenofobija priemonėmis, taip pat policijos ir teisminių institucijų bei kitų kompetentingų valdžios institucijų veiklos koordinavimo ir bendradarbiavimo priemonėmis, taip pat tarpusavyje pripažįstant teismo sprendimus baudžiamosiose bylose, o prireikus derinant baudžiamuosius įstatymus.

4. Sąjunga sudaro palankias sąlygas pasinaudoti teisingumu, ypač taikydama teisminių ir neteisminių sprendimų civilinėse bylose tarpusavio pripažinimo principą.

68 straipsnis

Europos Vadovų Taryba apibrėžia laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės teisėkūros ir veiksmų planavimo strategines gaires.

69 straipsnis

Nacionaliniai parlamentai užtikrina, kad remiantis 4 ir 5 skyriais teikiami pasiūlymai ir teisėkūros iniciatyvos neprieštarautų subsidiarumo principui pagal Protokolą dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo.

70 straipsnis

Nepažeisdama 258, 259 ir 260 straipsnių, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali patvirtinti priemones, nustatančias sąlygas, kuriomis valstybės narės, bendradarbiaudamos su Komisija, objektyviai ir nešališkai vertina, kaip valstybių narių valdžios institucijos įgyvendina šioje antraštinėje dalyje nurodytą Sąjungos politiką, ypač siekiant sudaryti sąlygas nuodugniai taikyti tarpusavio pripažinimo principą. Europos Parlamentas ir nacionaliniai parlamentai supažindinami su šio vertinimo turiniu ir rezultatais.

71 straipsnis

(ES sutarties ex 36 straipsnis)

Siekiant užtikrinti, kad Sąjungoje būtų skatinamas ir stiprinamas operatyvus bendradarbiavimas vidaus saugumo veiklos srityje, Taryboje įkuriamas nuolatinis komitetas. Nepažeisdamas 240 straipsnio, jis palengvina valstybių narių kompetentingų valdžios institucijų veiksmų koordinavimą. Atitinkamų Sąjungos įstaigų ir organų atstovai gali dalyvauti šio komiteto darbe. Europos Parlamentui ir nacionaliniams parlamentams nuolat pranešama apie šį darbą.

72 straipsnis

(EB sutarties ex 64 straipsnio 1 dalis ir ES sutarties ex 33 straipsnis)

Ši antraštinė dalis neatleidžia valstybių narių nuo pareigos palaikyti viešąją tvarką ir užtikrinti vidaus saugumą.

73 straipsnis

Valstybės narės gali pačios ir savo atsakomybe nustatyti tokius savo kompetentingų administracijos padalinių, atsakingų už nacionalinio saugumo užtikrinimą, bendradarbiavimo ir koordinavimo būdus, kokius laiko esant tinkamus.

74 straipsnis

(EB sutarties ex 66 straipsnis)

Taryba patvirtina priemones, kad būtų užtikrintas valstybių narių atitinkamų padalinių, taip pat šių padalinių ir Komisijos administracinis bendradarbiavimas šioje antraštinėje dalyje numatytose srityse. Ji sprendžia remdamasi Komisijos pasiūlymu, atsižvelgdama į 76 straipsnį ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu.

75 straipsnis

(EB sutarties ex 60 straipsnis)

Kai to reikia, kad būtų pasiekti 67 straipsnyje nurodyti tikslai užkertant kelią terorizmui ir susijusioms veikoms bei kovojant su jomis, Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą, apibrėžia administracinių priemonių sistemą, susijusią su kapitalo judėjimu ir mokėjimais, pavyzdžiui, lėšų, finansinio turto ar ekonominio pelno, priklausančio fiziniams arba juridiniams asmenims, grupėms ar nevalstybiniais subjektams arba jų valdomo, įšaldymą.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, patvirtina priemones, įgyvendinančias pirmojoje pastraipoje minimą sistemą.

Šiame straipsnyje minėti aktai apima būtinas nuostatas dėl teisinių apsaugos priemonių.

76 straipsnis

4 ir 5 skyriuose nurodyti aktai kartu su 74 straipsnyje nurodytomis priemonėmis, užtikrinančiomis administracinį bendradarbiavimą šiuose skyriuose numatytose srityse, priimami:

- a) remiantis Komisijos pasiūlymu arba
- b) ketvirtadalio valstybių narių iniciatyva.

2 SKYRIUS

SIENŲ KONTROLĖS, PRIEGLOBSČIO IR IMIGRACIJOS POLITIKA

77 straipsnis

(EB sutarties ex 62 straipsnis)

1. Sąjunga kuria politiką, siekdama:

- a) užtikrinti, kad nebūtų jokios asmenų, neatsižvelgiant į jų pilietybę, kontrolės jiems kertant vidaus sienas;

b) užtikrinti asmenų kontrolę ir veiksmingą išorės sienų kirtimo priežiūrą;

c) laipsniškai įvesti integruotą išorės sienų valdymo sistemą.

2. Taikant 1 dalį, Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina priemones dėl:

a) vizų ir kitų leidimų trumpam apsigyventi šalyje bendros politikos;

b) išorės sienas kertantiems asmenims taikomos kontrolės;

c) sąlygų, kuriomis trečiųjų šalių piliečiai trumpą laiką gali laisvai keliauti Sąjungoje;

d) bet kurios priemonės, būtinos laipsniškai sukurti integruotą išorės sienų valdymo sistemą;

e) siekio užtikrinti, kad nebūtų jokios asmenų, neatsižvelgiant į jų pilietybę, kontrolės jiems kertant vidaus sienas.

3. Jei paaiškėja, kad Sąjunga turėtų imtis veiksmų, padedančių naudotis 20 straipsnio 2 dalies a punkte numatyta teise, ir jei Sutartys nenumato reikalingų įgaliojimų, Taryba, sprenddama pagal specialią teisėkūros procedūrą, gali priimti nuostatas, susijusias su pasais, asmens tapatybės kortelėmis, leidimais gyventi ar bet kokiais kitais panašiais dokumentais. Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, sprendžia vieningai.

4. Šis straipsnis neturi įtakos valstybių narių kompetencijai, susijusiai su jų sienų geografine demarkacija pagal tarptautinę teisę.

78 straipsnis

(EB sutarties ex 63 straipsnio 1 ir 2 punktai bei ex 64 straipsnio 2 dalis)

1. Sąjunga kuria bendrą prieglobsčio, papildomos apsaugos ir laikinos apsaugos politiką trečiosios šalies piliečiams, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, siekdama siūlyti atitinkamą statusą ir užtikrinti, kad nebūtų pažeistas negražinimo principas. Ši politika privalo neprieštarauti 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijai ir 1967 m. sausio 31 d. Protokolui dėl pabėgėlių statuso bei kitoms atitinkamoms sutartims.

2. Taikant 1 dalį, Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina bendros Europos prieglobsčio sistemos priemones, kurias sudaro:

a) visoje Sąjungoje galiojantis vienodas prieglobsčio statusas trečiųjų šalių piliečiams;

b) vienodas papildomos apsaugos statusas trečiųjų šalių piliečiams, kuriems, negavus Europos prieglobsčio, reikia tarptautinės apsaugos;

- c) bendra laikinos apsaugos sistema perkeltiesiems asmenims masinio antplūdžio atveju;
- d) vienodo prieglobsčio statuso arba papildomos apsaugos statuso suteikimo ir atėmimo bendros procedūros;
- e) kriterijai ir mechanizmai, kuriais nustatoma, kuri valstybė narė yra atsakinga už prašymo suteikti prieglobstį arba papildomą apsaugą išnagrinėjimą;
- f) prieglobsčio arba papildomos apsaugos prašytojų priėmimo sąlygų reikalavimai;
- g) partnerystė ir bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis, siekiant valdyti prieglobsčio, papildomos arba laikinos apsaugos prašančių žmonių antplūdžius.

3. Vienoje arba keliose valstybėse narėse dėl staigaus trečiųjų šalių piliečių antplūdžio susidarius nepaprastajai padėčiai, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali patvirtinti laikinas priemones atitinkamos valstybės narės ar kelių valstybių narių labui. Ji sprendžia pasikonsultavusi su Europos Parlamentu.

79 straipsnis

(EB sutarties ex 63 straipsnio 3 ir 4 punktai)

1. Sąjunga kuria bendrą imigracijos politiką, kuria siekiama visais etapais užtikrinti veiksmingą migrantų srautų valdymą, palankų režimą teisėtai valstybėse narėse gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams bei neteisėtai imigracijos ir prekybos žmonėmis prevenciją ir sustiprintas kovas su jomis priemonėmis.
2. Taikant 1 dalį, Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina priemones šiose srityse:
 - a) atvykimo ir apsigyvenimo sąlygų bei ilgalaikių vizų ir leidimų gyventi, taip pat leidimų šeimoms susijungti išdavimo valstybėse narėse reikalavimų;
 - b) teisėtai valstybėje narėje gyvenančių trečiųjų šalių piliečių teisių apibrėžimo, įskaitant sąlygas, reglamentuojančias judėjimo ir apsigyvenimo laisvę kitose valstybėse narėse;
 - c) neteisėtai imigracijos ir gyvenimo be leidimo, įskaitant be leidimo gyvenančių asmenų išsiuntimą ir repatriaciją;
 - d) kovos su prekyba žmonėmis, ypač moterimis ir vaikais.
3. Sąjunga gali sudaryti susitarimus su trečiosiomis šalimis dėl trečiųjų šalių piliečių, kurie netenka arba nebetenkina atvykimo, buvimo arba gyvenimo vienos iš valstybių narių teritorijoje sąlygų, readmisijos į jų kilmės arba išvykimo valstybes.

4. Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, gali nustatyti paskatų ir paramos valstybių narių veiksams teikimo priemones, siekiant skatinti jų teritorijose teisėtai gyvenančių trečiųjų šalių piliečių integraciją, išskyrus bet kokių valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimą.

5. Šis straipsnis neturi įtakos valstybių narių teisei nustatyti į jų teritoriją iš trečiųjų šalių ieškoti samdomo arba savarankiško darbo atvykstančių trečiųjų šalių piliečių priėmimo apimtis.

80 straipsnis

Šiame skyriuje išdėstyti Sąjungos politikai ir jos įgyvendinimui taikomas solidarumo ir teisingo atsakomybės pasidalijimo tarp valstybių narių principas, įskaitant jo finansinius padarinius. Prireikus pagal šį skyrį priimti Sąjungos aktai numato atitinkamas šio principo įgyvendinimo priemones.

3 SKYRIUS

TEISMINIS BENDRADARBIAVIMAS CIVILINĖSE BYLOSE

81 straipsnis

(EB sutarties ex 65 straipsnis)

1. Sąjunga tarpvalstybinio pobūdžio bylose plėtoja teisminį bendradarbiavimą, kuris grindžiamas teisminių ir neteisminių sprendimų tarpusavio pripažinimo principu. Šis bendradarbiavimas gali apimti valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimo priemonių patvirtinimą.

2. Taikant 1 dalį, Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina priemones, ypač kai jos būtinos vidaus rinkos tinkamam veikimui, kuriomis siekiama užtikrinti:

- a) teisminių ir neteisminių sprendimų tarpusavio pripažinimą ir vykdymą valstybėse narėse;
- b) teisminių ir neteisminių dokumentų įteikimą kitoje valstybėje;
- c) valstybėse narėse teisės ir jurisdikcijos kolizijai taikomų teisės normų suderinamumą;
- d) bendradarbiavimą renkant įrodymus;
- e) veiksmingą teisę į teisingumą;
- f) civiliniam procesui tinkamai veikti trukdančių kliūčių šalinimą, jei reikia skatinant civilinio proceso normų suderinamumą valstybėse narėse;

g) alternatyvių ginčų sprendimo būdų kūrimą;

h) paramą teisėjų ir teisminių institucijų darbuotojų mokymui.

3. Nukrypstant nuo 2 dalies, tarpvalstybinio pobūdžio šeimos teisės priemonės nustato Taryba sprendama pagal specialią teisėkūros procedūrą. Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, sprendžia vieningai.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali priimti sprendimą, apibrėžiantį tuos tarpvalstybinio pobūdžio šeimos teisės aspektus, kuriems galima taikyti pagal įprastą teisėkūros procedūrą priimtus aktus. Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, sprendžia vieningai.

Apie antrojoje pastraipoje nurodytą pasiūlymą pranešama nacionaliniams parlamentams. Jei per šešis mėnesius nuo tokio pranešimo dienos nacionalinis parlamentas pareiškia nepritarimą, sprendimas nėra priimamas. Jei nepritarimas nepareiškiamas, Taryba gali priimti minėtą sprendimą.

4 SKYRIUS

TEISMINIS BENDRADARBIAVIMAS BAUDŽIAMOSIOSE BYLOSE

82 straipsnis

(ES sutarties ex 31 straipsnis)

1. Teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose Sąjungoje grindžiamas nuosprendžių ir teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principu bei apima valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimą 2 dalyje ir 83 straipsnyje nurodytose srityse.

Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina priemones, kuriomis siekiama:

- a) nustatyti taisykles ir procedūras, kad visoje Sąjungoje būtų užtikrintas visų nuosprendžių ir teismo sprendimų formų pripažinimas;
- b) užkirsti kelią jurisdikcijų kolizijoms tarp valstybių narių ir jas spręsti;
- c) remti teisėjų ir teisminių institucijų darbuotojų mokymą;
- d) palengvinti su procesais baudžiamosiose bylose ir sprendimų vykdymu susijusį bendradarbiavimą tarp valstybių narių teisminių arba joms lygiaverčių institucijų.

2. Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami direktyvas pagal įprastą teisėkūros procedūrą, gali nustatyti tokias minimalias taisykles, kokių reikia nuosprendžių ir teismo sprendimų tarpusavio pripažinimui bei policijos ir teisminiam bendradarbiavimui tarpvalstybinio pobūdžio baudžiamosiose bylose palengvinti. Šiose minimaliose taisyklėse atsižvelgiama į skirtingas valstybių narių teisinės tradicijas ir sistemas.

Jos yra susijusios su:

- a) valstybių narių tarpusavio įrodymų leistinumu;
- b) asmenų teisėmis baudžiamajame procese;
- c) nusikaltimų aukų teisėmis;
- d) bet kuriais kitais konkrečiais baudžiamąjo proceso aspektais, kuriuos sprendimu Taryba yra nustačiusi iš anksto; šį sprendimą, gavusi Europos Parlamento pritarimą, Taryba priima vieningai.

Šioje dalyje nurodytų minimalių taisyklių priėmimas neužkerta kelio valstybėms narėms išlaikyti arba įvesti aukštesnio lygio asmenų apsaugą.

3. Kai Tarybos narė mano, kad 2 dalyje nurodytos direktyvos projektas paveiktų pagrindinius jos baudžiamosios teisės sistemos aspektus, ji gali prašyti, kad direktyvos projektas būtų perduotas Europos Vadovų Tarybai. Tuo atveju įprasta teisėkūros procedūra yra sustabdoma. Po svarstymo, jeigu pavyksta pasiekti bendrą sutarimą, Europos Vadovų Taryba per keturis mėnesius nuo sustabdymo grąžina projektą Tarybai, kuri nutraukia įprastos teisėkūros procedūros sustabdymą.

Jeigu nepavyksta pasiekti susitarimo ir ne mažiau kaip devynios valstybės narės siekia tvirčiau bendradarbiauti, remdamosi atitinkamu direktyvos projektu, jos per tokį patį laikotarpį atitinkamai praneša apie tai Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai. Šiuo atveju leidimas pradėti Europos Sąjungos sutarties 20 straipsnio 2 dalyje ir šios Sutar ties 329 straipsnio 1 dalyje nurodytą tvirtesnę bendradarbiavimą laikomas suteiktu bei taikomos nuostatos dėl tvirtesnio bendradarbiavimo.

83 straipsnis

(ES sutarties ex 31 straipsnis)

1. Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami direktyvas pagal įprastą teisėkūros procedūrą, gali nustatyti minimalias taisykles dėl nusikalstamų veikų ir sankcijų apibrėžimo ypač sunkių nusikaltimų, turinčių tarpvalstybinį pobūdį, pasireiškiančių dėl tokių nusikaltimų pobūdžio arba poveikio, arba ypatingo poreikio kovoti su jais remiantis bendru pagrindu, srityse.

Šios nusikaltimų sritys yra: terorizmas, prekyba žmonėmis bei seksualinis moterų ir vaikų išnaudojimas, neteisėta prekyba narkotikais, neteisėta prekyba ginklais, pinigų plovimas, korupcija, mokėjimo priemonių klastojimas, kompiuteriniai nusikaltimai ir organizuotas nusikalstamumas.

Atsižvelgiant į nusikalstamumo raidą, Taryba gali priimti sprendimą, nustatantį kitas nusikaltimų sritis, atitinkančias šioje dalyje nurodytus kriterijus. Ji, gavusi Europos Parlamento pritarimą, sprendžia vieningai.

2. Jei valstybių narių baudžiamųjų įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų suderinimas pasirodo būtinas užtikrinant Sąjungos politikos veiksmingą įgyvendinimą srityje, kurioje taikomos derinimo priemonės, direktyvose galima nustatyti būtiniausias taisykles dėl nusikalstamų veikų ir sankcijų apibrėžimo atitinkamoje srityje. Šios direktyvos priimamos pagal tą pačią įprastą arba specialią teisėkūros procedūrą, kaip ir patvirtinant atitinkamas derinimo priemones, nepažeidžiant 76 straipsnio.

3. Kai Tarybos narė mano, kad 1 ar 2 dalyse nurodytos direktyvos projektas paveiktų pagrindinius jos baudžiamosios teisės sistemos aspektus, ji gali prašyti, kad direktyvos projektas būtų perduotas Europos Vadovų Tarybai. Tuo atveju įprasta teisėkūros procedūra yra sustabdoma. Po svarstymo, jeigu pavyksta pasiekti bendrą sutarimą, Europos Vadovų Taryba per keturis mėnesius nuo sustabdymo grąžina projektą Tarybai, kuri nutraukia įprastos teisėkūros procedūros sustabdymą.

Jeigu nepavyksta pasiekti susitarimo ir ne mažiau kaip devynios valstybės narės siekia tvirčiau bendradarbiauti, remdamosi atitinkamu direktyvos projektu, jos per tokį patį laikotarpį atitinkamai praneša apie tai Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai. Šiuo atveju leidimas pradėti Europos Sąjungos sutarties 20 straipsnio 2 dalyje ir šios Sutarties 329 straipsnio 1 dalyje nurodytą tvirtesnę bendradarbiavimą laikomas suteiktu bei taikomos nuostatos dėl tvirtesnio bendradarbiavimo.

84 straipsnis

Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, gali nustatyti priemones valstybių narių veiksmams nusikaltimų prevencijos srityje skatinti ir remti, išskyrus valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų derinimą.

85 straipsnis

(ES sutarties ex 31 straipsnis)

1. *Eurojust* misija yra remti ir stiprinti nacionalinių tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo institucijų bendradarbiavimą dėl sunkių nusikaltimų, susijusių su dviem ar daugiau valstybių narių, arba kai reikalingas baudžiamasis persekiojimas bendraisiais pagrindais, remiantis valstybių narių valdžios institucijų ir Europolo atliktomis operacijomis ir pateikta informacija.

Šiuo atžvilgiu Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą, nustato *Eurojust* struktūrą, veiklą, veiksmų ir užduočių sritį. Tos užduotys gali apimti:

- a) kriminalinių nusikaltimų tyrimų pradėjimą ir siūlymą kompetentingoms nacionalinėms valdžios institucijoms pradėti baudžiamąjį persekiojimą, ypač kai tai susiję su veikomis, nukreiptomis prieš Sąjungos finansinius interesus;
- b) a punkte nurodytų tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo koordinavimą;
- c) teismo bendradarbiavimo, taip pat sprendžiant jurisdikcijos kolizijas ir glaudžiai bendradarbiaujant su Europos teisiniu tinklu, stiprinimą.

Šiais reglamentais taip pat nustatoma tvarka dėl Europos Parlamento ir nacionalinių parlamentų dalyvavimo vertinant *Eurojust* veiklą.

2. Vykdamas 1 dalyje nurodytą baudžiamąjį persekiojimą ir nepažeidžiant 86 straipsnio, teismo proceso formalius veiksmus atlieka kompetentingi nacionaliniai pareigūnai.

86 straipsnis

1. Siekiant kovoti su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiais nusikaltimais, Taryba, pagal specialią teisėkūros procedūrą priimdama reglamentus, *Eurojust* pagrindu gali įkurti Europos prokuratūrą. Taryba, gavusi Europos Parlamento pritarimą, sprendžia vieningai.

Jeigu nepavyksta pasiekti vieningo sprendimo, ne mažiau kaip devynių valstybių narių grupė gali prašyti, kad reglamento projektas būtų perduotas Europos Vadovų Tarybai. Tokiu atveju procedūra Taryboje yra sustabdoma. Po svarstymo, jeigu pavyksta pasiekti bendrą sutarimą, Europos Vadovų Taryba per keturis mėnesius nuo sustabdymo grąžina projektą Tarybai priimti.

Jeigu nepavyksta pasiekti susitarimo ir ne mažiau kaip devynios valstybės narės siekia tvirčiau bendradarbiauti, remdamosi atitinkamu reglamento projektu, jos per tokį patį laikotarpį atitinkamai praneša apie tai Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai. Šiuo atveju leidimas pradėti Europos Sąjungos sutarties 20 straipsnio 2 dalyje ir šios Sutarties 329 straipsnio 1 dalyje nurodytą tvirtesnį bendradarbiavimą laikomas suteiktu bei taikomos nuostatos dėl tvirtesnio bendradarbiavimo.

2. Europos prokuratūros kompetencijai, prireikus veikiant kartu su Europolu, priklauso Sąjungos finansinių interesų pažeidimų tyrimas, jų vykdytojų ir bendrininkų baudžiamasis persekiojimas bei kaltinimo palaikymas teisme, kaip nustatyta šio straipsnio 1 dalyje nurodytame reglamente. Tokių pažeidimų atžvilgiu valstybių narių kompetentinguose teismuose ji vykdo prokuroro funkcijas.

3. 1 dalyje nurodytuose reglamentuose apibrėžiamos Europos prokuratūrai taikytinos bendrosios taisyklės, jos funkcijų vykdymą reglamentuojančios sąlygos, jos veiklai taikytinos procesinės normos, taip pat įrodymų leistinumą reglamentuojančios taisyklės ir vykdant funkcijas naudojamų procesinių priemonių teisminei peržiūrai taikytinos normos.

4. Europos Vadovų Taryba tuo pačiu metu ar vėliau gali priimti sprendimą, iš dalies keičiantį 1 dalį, siekdama išplėsti Europos prokuratūros įgaliojimus, kad jie apimtų tarpvalstybinio pobūdžio sunkius nusikaltimus, ir atitinkamai iš dalies keičiantį 2 dalį, kiek tai susiję su ne vieną valstybę narę liečiančių sunkių nusikaltimų kaltininkais ir jų bendrininkais. Europos Vadovų Taryba sprendimą priima vieningai, gavusi Europos Parlamento pritarimą ir pasikonsultavusi su Komisija.

5 SKYRIUS

POLICIJOS BENDRADARBIAVIMAS

87 straipsnis

(ES sutarties ex 30 straipsnis)

1. Sąjunga nustato policijos bendradarbiavimą užkardant, išaiškinant ir tiriant nusikalstamas veikas, kuriame dalyvauja visos valstybių narių kompetentingos valdžios institucijos, įskaitant policijos, muitinės ir kitas specializuotas teisėsaugos tarnybas.

2. Taikant 1 dalį, Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, gali patvirtinti priemones dėl:

- a) atitinkamos informacijos rinkimo, kaupimo, apdorojimo, analizavimo ir keitimosi ja;
- b) paramos darbuotojų mokymui, taip pat bendradarbiavimo keičiantis darbuotojais, įranga ir tyrimais nusikaltimų išaiškinimo srityse;
- c) bendrų tyrimo metodų, taikomų sunkioms organizuoto nusikalstamumo formoms nustatyti.

3. Taryba, sprenddama pagal specialią teisėkūros procedūrą, gali nustatyti šiame straipsnyje nurodytų valdžios institucijų operatyvaus bendradarbiavimo priemones. Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, sprendžia vieningai.

Jeigu nepavyksta pasiekti vieningo sprendimo, ne mažiau kaip devynių valstybių narių grupė gali prašyti, kad priemonių projektas būtų perduotas Europos Vadovų Tarybai. Tokiu atveju procedūra Taryboje yra sustabdoma. Po svarstymo, jeigu pavyksta pasiekti bendrą sutarimą, Europos Vadovų Taryba per keturis mėnesius nuo sustabdymo grąžina projektą Tarybai priimti.

Jeigu nepavyksta pasiekti susitarimo ir ne mažiau kaip devynios valstybės narės siekia tvirčiau bendradarbiauti, remdamosi atitinkamu priemonių projektu, jos per tokį patį laikotarpį atitinkamai praneša apie tai Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai. Šiuo atveju leidimas pradėti Europos Sąjungos sutarties 20 straipsnio 2 dalyje ir šios Sutarties 329 straipsnio 1 dalyje nurodytą tvirtesnę bendradarbiavimą laikomas suteiktu bei taikomos nuostatos dėl tvirtesnio bendradarbiavimo.

Antrojoje ir trečiojoje pastraipose nustatyta speciali procedūra netaikoma aktams, kuriais plėtojamos Šengeno *acquis* nuostatos.

88 straipsnis

(ES sutarties ex 30 straipsnis)

1. Europolo misija yra remti ir stiprinti valstybių narių policijos ir kitų teisėsaugos tarnybų veiksmus bei jų tarpusavio bendradarbiavimą užkardant sunkius nusikaltimus, susijusius su dviem ar daugiau valstybių narių, terorizmu ir nusikalstamumo formomis, kurios kenkia Sąjungos politikoje numatytam bendram interesui, bei kovojant su jais.
2. Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą, nustato Europolo struktūrą, veiklą, veiksmų ir užduočių sritį. Tos užduotys gali apimti:
 - a) informacijos, ypač perduotos valstybių narių valdžios institucijų arba trečiųjų šalių institucijų ar organų, rinkimą, kaupimą, apdorojimą, analizavimą ir keitimąsi ja;
 - b) valstybių narių kompetentingų valdžios institucijų arba jungtinių tyrimo grupių, prireikus kartu su *Eurojust*, bendrai atliekamų tyrimo ir operatyvinių veiksmų koordinavimą, organizavimą ir įgyvendinimą.

Šie reglamentai taip pat nustato Europos Parlamento kartu su nacionaliniais parlamentais atliekamos Europolo veiklos priežiūros procedūras.

3. Bet koki operatyvų veiksmą Europolas privalo atlikti kartu su valstybės narės ar valstybių narių, su kurių teritorija tai susiję, valdžios institucijomis ir su jų sutikimu. Prievartos priemonių taikymas išimtinai priklauso kompetentingoms nacionalinėms valdžios institucijoms.

89 straipsnis

(ES sutarties ex 32 straipsnis)

Taryba, priimdama sprendimą pagal specialią teisėkūros procedūrą, nustato sąlygas ir apribojimus, kurių laikantis 82 ir 87 straipsniuose nurodytos kompetentingos valdžios institucijos gali veikti kitos valstybės narės teritorijoje kartu su tos valstybės valdžios institucijomis ir jų sutikimu. Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, sprendžia vieningai.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS

TRANSPORTAS

90 straipsnis

(EB sutarties ex 70 straipsnis)

Sutarčių tikslų šioje antraštinėje dalyje reglamentuojamais klausimais siekiama vykdam bendrą transporto politiką.

91 straipsnis

(EB sutarties ex 71 straipsnis)

1. Siekdama įgyvendinti 90 straipsnį ir atsižvelgdama į transporto ypatumus, Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, nustato:

- a) bendras taisyklės, taikomas tarptautiniam transportui, vykstančiam į valstybės narės teritoriją ar iš jos arba vykstančiam per vienos ar keleto valstybių narių teritoriją;
- b) sąlygas, kuriomis vežėjai nerezidentai gali valstybėje narėje teikti transporto paslaugas;
- c) priemones transporto saugumui gerinti;
- d) kitas atitinkamas nuostatas.

2. Patvirtinant 1 dalyje nurodytas priemones, atsižvelgiama į atvejus, kai jų taikymas gali turėti didelės įtakos gyvenimo ir užimtumo lygiui tam tikruose regionuose bei transporto įrangos eksploatavimui.

92 straipsnis

(EB sutarties ex 72 straipsnis)

Kol nebus priimtose 91 straipsnio 1 dalyje minėtos nuostatos, jokia valstybė narė, jei Taryba nėra vieningai patvirtinusi priemonių, nustatančių išimtį, negali įvairių nuostatų, reglamentuojančių šią sritį 1958 m. sausio 1 d. arba stojančioms valstybėms – jų įstojimo dieną, keisti taip, kad kitų valstybių narių vežėjams jos būtų tiesiogiai ar netiesiogiai mažiau palankios nei savo nacionaliniams vežėjams.

93 straipsnis

(EB sutarties ex 73 straipsnis)

Valstybės pagalba yra suderinama su Sutartimis, jei ji skirta transporto koordinavimo reikmėms arba jei ji kompensuoja tam tikrus įsipareigojimus, siejamus su viešosios paslaugos sąvoka.

94 straipsnis

(EB sutarties ex 74 straipsnis)

Pagal Sutartį imantis bet kurių priemonių, susijusių su transporto įkainiais ir gabenimo sąlygomis, atsižvelgiama į vežėjų ekonominę padėtį.

95 straipsnis

(EB sutarties ex 75 straipsnis)

1. Transporto srityje Sąjungoje draudžiama diskriminacija, pasireiškianti tuo, kad vežėjai už tų pačių prekių gabenimą tais pačiais maršrutais taiko skirtingus transporto įkainius ir nustato skirtingas sąlygas vien dėl gabenamų prekių kilmės ar paskirties šalies.

2. Šio straipsnio 1 dalies nuostatos nekliudo Europos Parlamentui ir Tarybai imtis kitų priemonių pagal 91 straipsnio 1 dalį.

3. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, nustato šio straipsnio 1 dalies nuostatų įgyvendinimo taisykles.

Taryba gali visų pirma priimti būtinas nuostatas, kad Sąjungos institucijos galėtų užtikrinti, jog bus laikomasi šio straipsnio 1 dalyje nustatytos taisyklės ir vartotojai galės naudotis visais jos teikiama pranašumais.

4. Komisija savo iniciatyva ar kurios nors valstybės narės prašymu tiria šio straipsnio 1 dalyje minimos diskriminacijos atvejus ir, pasikonsultavusi su atitinkama valstybe nare, priima būtinus sprendimus vadovaudamasi taisyklėmis, priimtomis pagal šio straipsnio 3 dalies nuostatas.

96 straipsnis

(EB sutarties ex 76 straipsnis)

1. Visoms valstybėms narėms draudžiama Sąjungoje atliekamoms transporto operacijoms taikyti įkainius ir sąlygas, susijusias su koku nors paramos ir apsaugos elementu, iš kurių galėtų turėti naudos viena ar kelios konkrečios įmonės ar pramonės šakos, išskyrus atvejus, kai gaunamas Komisijos leidimas.

2. Komisija savo iniciatyva ar kurios nors valstybės narės prašymu tiria šio straipsnio 1 dalyje paminėtus įkainius ir sąlygas, ypač atsižvelgdama, viena vertus, į atitinkamos regioninės ekonominės politikos reikalavimus, nepakankamai išsivysčiusių regionų poreikius ir politinių aplinkybių smarkiai veikiančių regionų problemas, o antra vertus, į tokių įkainių ir sąlygų padarinius įvairių transporto rūšių konkurencijai.

Pasikonsultavusi su atitinkama valstybe nare, Komisija priima reikiamus sprendimus.

3. Šio straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas netaikomas tarifams, nustatytiems konkurencijai skatinti.

97 straipsnis

(EB sutarties ex 77 straipsnis)

Be transporto įkainių, vežėjo nustatomi mokesčiai arba rinkliavos už gabenimą per sienas neturi būti per daug dideli, palyginti su tokio gabenimo realiosiomis išlaidomis.

Valstybės narės stengiasi tokias išlaidas palaipsniui mažinti.

Komisija gali teikti valstybėms narėms rekomendacijas dėl šio straipsnio įgyvendinimo.

98 straipsnis

(EB sutarties ex 78 straipsnis)

Šios antraštinės dalies nuostatos netrukdo taikyti Vokietijos Federacinės Respublikos numatytų priemonių, kurios yra reikalingos tam tikruose Federacinės Respublikos regionuose dėl Vokietijos padalijimo atsiradusioms nepalankioms ekonomikos sąlygoms kompensuoti. Po penkerių metų nuo Lisabonos sutarties įsigaliojimo Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali priimti šį straipsnį panaikinantį sprendimą.

99 straipsnis

(EB sutarties ex 79 straipsnis)

Prie Komisijos iš valstybių narių vyriausybių paskirtų ekspertų sudaromas patariamasis komitetas. Komisija savo nuožiūra konsultuojasi su šiuo komitetu transporto klausimais.

100 straipsnis

(EB sutarties ex 80 straipsnis)

1. Šios antraštinės dalies nuostatos taikomos geležinkelių, kelių ir vidaus vandens kelių transportui.

2. Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, gali priimti atitinkamas jūrų ir oro transporto nuostatas. Jie sprendžia pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS

KONKURENCIJOS, MOKESČIŲ IR TEISĖS AKTŲ DERINIMO BENDROSIOS TAISYKLĖS

1 SKYRIUS

KONKURENCIJOS TAISYKLĖS

1 SKIRSNIS

ĮMONĖMS TAIKOMOS TAISYKLĖS

101 straipsnis

(EB sutarties ex 81 straipsnis)

1. Kaip nesuderinami su vidaus rinka yra draudžiami: visi įmonių susitarimai, įmonių asociacijų sprendimai ir suderinti veiksmai, kurie gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir kurių tikslas ar poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas vidaus rinkoje, būtent tie, kuriais:

- a) tiesiogiai ar netiesiogiai nustatomos pirkimo ar pardavimo kainos arba kokios nors kitos prekybos sąlygos;
- b) ribojama arba kontroliuojama gamyba, rinkos, technikos raida arba investicijos;
- c) dalijamasi rinkomis arba tiekimo šaltiniais;
- d) lygiaverčiams sandoriams su kitais prekybos partneriais taikomos nevienodos sąlygos, dėl ko jie patenka į konkurencijos atžvilgiu nepalankią padėtį;
- e) sutartys sudaromos tik kitoms šalims priimant papildomus įsipareigojimus, kurių pobūdis arba komercinė paskirtis neturi nieko bendra su tokiu sutarčių dalyku.

2. Visi pagal šį straipsnį draudžiami susitarimai arba sprendimai savaime yra niekiniai.

3. Tačiau šio straipsnio 1 dalies nuostatos gali būti paskelbtos netaikytinomis:

— įmonių susitarimams arba tokių susitarimų rūšims;

— įmonių asociacijų sprendimams arba tokių sprendimų rūšims;

— suderintiems veiksams arba tokių veiksmų rūšims,

kurie padeda tobulinti prekių gamybą ar paskirstymą arba skatinti technikos ar ekonomikos pažangą, kartu sudarydami sąlygas vartotojams sąžiningai dalytis gaunama nauda, ir kurie:

- a) atitinkamoms įmonėms nenustato jokių apribojimų, nebūtinų šiems tikslams pasiekti;
- b) nesuteikia tokioms įmonėms galimybės panaikinti konkurenciją didelei atitinkamų produktų daliai.

102 straipsnis

(EB sutarties ex 82 straipsnis)

Kaip nesuderinamas su vidaus rinka draudžiamas bet koks vienos ar keleto įmonių piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi vidaus rinkoje arba didelėje jos dalyje, galintis paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą.

Toks piktnaudžiavimas konkrečiai gali būti:

- a) nesąžiningų pirkimo ar pardavimo kainų arba kokių nors kitų nesąžiningų prekybos sąlygų tiesioginis ar netiesioginis nustatymas;
- b) gamybos, rinkų arba technikos raidos ribojimas pažeidžiant vartotojų interesus;
- c) nevienodų sąlygų taikymas lygiaverčiams sandoriams su kitais prekybos partneriais, dėl ko jie patenka į konkurencijos atžvilgiu nepalankią padėtį;
- d) vertimas sudaryti sutartis kitoms šalims prisiimant papildomus įsipareigojimus, kurių pobūdis ir komercinė paskirtis neturi nieko bendra su tokių sutarčių dalyku.

103 straipsnis

(EB sutarties ex 83 straipsnis)

1. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, priima atitinkamus reglamentus arba direktyvas dėl 101 ir 102 straipsniuose išdėstytų principų įgyvendinimo.

2. Šio straipsnio 1 dalyje minėtų reglamentų ir direktyvų paskirtis gali būti tokia:

- a) numatant vienkartines ir reguliariai mokamas baudas užtikrinti, kad būtų laikomasi 101 straipsnio 1 dalyje ir 102 straipsnyje nurodytų draudimų;

- b) nustatyti 101 straipsnio 3 dalies taikymo išsamias taisykles atsižvelgiant į tai, kad būtina užtikrinti veiksmingą priežiūrą ir kiek įmanoma supaprastinti administravimą;
- c) prireikus apibrėžti 101 ir 102 straipsnių nuostatų taikymo įvairiose ūkio šakose sritį;
- d) apibrėžti atitinkamas Komisijos ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo funkcijas taikant šio straipsnio dalyje išdėstytas nuostatas;
- e) nustatyti nacionalinių įstatymų ir šio skirsnio nuostatų arba pagal šį straipsnį priimtų nuostatų sąsajas.

104 straipsnis

(EB sutarties ex 84 straipsnis)

Kol įsigalios pagal 103 straipsnį priimtose nuostatos, susitarimų, sprendimų ir suderintų veiksmų leistinumo ir piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi vidaus rinkoje klausimus valstybių narių valdžios institucijos sprendžia pagal savo šalies teisės aktus ir 101 straipsnio, ypač jo 3 dalies, bei 102 straipsnio nuostatas.

105 straipsnis

(EB sutarties ex 85 straipsnis)

1. Nepažeisdama 104 straipsnio nuostatų, Komisija užtikrina, kad būtų taikomi 101 ir 102 straipsniuose nustatyti principai. Valstybės narės prašymu arba savo iniciatyva ir bendradarbiaudama su jai padedančiomis valstybių narių kompetentingomis institucijomis Komisija tiria įtariamus šių principų pažeidimus. Nustačiusi padarytą pažeidimą, ji siūlo atitinkamas priemones jam pašalinti.

2. Jei pažeidimas nepašalinamas, Komisija tokį principų pažeidimą fiksuoja motyvuotu sprendimu. Komisija gali paskelbti savo sprendimą ir įpareigoti valstybes nares imtis padėčiai ištaisyti reikalingų priemonių, kurių sąlygas ji išsamiai nustato.

3. Komisija gali priimti reglamentus, susijusius su susitarimų rūšimis, dėl kurių Taryba priėmė reglamentą arba direktyvą pagal 103 straipsnio 2 dalies b punktą.

106 straipsnis

(EB sutarties ex 86 straipsnis)

1. Valstybės įmonėms bei įmonėms, kurioms valstybės narės suteikia specialias arba išimtinės teises, valstybės narės nepriima naujų teisės aktų ir nepalieka galiojančiųjų, prieštaraujančių Sutartyse nurodytoms taisyklėms, ypač toms taisyklėms, kurios yra nustatytos 18 ir 101–109 straipsniuose.

2. Įmonėms, kurioms yra patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas, arba pajamų gaunančioms monopolinėms įmonėms Sutartyse nustatytos taisyklės, ypač konkurencijos taisyklės, yra taikomos, jei jų taikymas nei teisiškai, nei faktiškai netrukdo atlikti joms patiktų specialių uždavinių. Prekybos plėtojimui neturi būti daroma tokio poveikio, kuris prieštarautų Sąjungos interesams.

3. Komisija užtikrina šio straipsnio nuostatų taikymą ir prireikus leidžia valstybėms narėms skirtas atitinkamas direktyvas arba priima sprendimus.

2 SKIRSNIS

VALSTYBIŲ TEIKIAMA PAGALBA

107 straipsnis

(EB sutarties ex 87 straipsnis)

1. Išskyrus tuos atvejus, kai Sutartis nustato kitaip, valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškreipia konkurenciją arba gali ją iškreipyti, yra nesuderinama su vidaus rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

2. Vidaus rinkai neprieštarauja:

- a) socialinio pobūdžio pagalba individualiems vartotojams, jei ji yra teikiama nediskriminuojant atitinkamų gaminių dėl jų kilmės;
- b) pagalba gaivalinių nelaimių ar kitų ypatingų įvykių padarytai žalai atitaisyti;
- c) pagalba, teikiama tam tikrų Vokietijos Federacinės Respublikos regionų, patyrusių žalą dėl Vokietijos padalijimo, ūkiui, jei tokia pagalba reikalinga dėl padalijimo atsiradusiam ekonominiam atsilikimui kompensuoti. Po penkerių metų nuo Lisabonos sutarties įsigaliojimo Taryba, remdama Komisijos pasiūlymu, gali priimti šį punktą panaikinantį sprendimą.

3. Vidaus rinkai neprieštaraujančia gali būti laikoma:

- a) pagalba, skirta regionų, kuriuose yra neįprastai žemas gyvenimo lygis arba didelis nedarbas, taip pat ir 349 straipsnyje nurodytų regionų, atsižvelgiant į jų struktūrinę, ekonominę ir socialinę padėtį, ekonominei plėtrai skatinti;
- b) pagalba, skirta bendriems Europos interesams svarbių projektų vykdymui skatinti arba kurios nors valstybės narės ekonomikos dideliems sutrikimams atitaisyti;

- c) pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui;
- d) pagalba, skirta kultūrai remti ir paveldui išsaugoti, jei tokia pagalba prekybos sąlygų ir konkurencijos Sąjungoje nepaveikia taip, kad prieštarautų bendram interesui;
- e) kitos pagalbos rūšys, kurios gali būti nurodytos Tarybos sprendimuose, priimtuose remiantis Komisijos pasiūlymu.

108 straipsnis

(EB sutarties ex 88 straipsnis)

1. Komisija kartu su valstybėmis narėmis nuolat kontroliuoja visas tose valstybėse esamas pagalbos sistemas. Valstybėms narėms ji siūlo atitinkamas priemones, reikalingas vidaus rinkai palaipsniui plėtoti arba jai veikti.

2. Jei, paprašiusi suinteresuotas šalis pateikti savo pastabas, Komisija nustato, jog tam tikra valstybės ar iš jos išteklių teikiama pagalba yra pagal 107 straipsnį nesuderinama su vidaus rinka arba kad tokia pagalba netinkamai naudojama, ji priima sprendimą, reikalaujantį, kad atitinkama valstybė narė per Komisijos nustatytą laiką tokią pagalbą panaikintų ar pakeistų.

Jei atitinkama valstybė narė per nustatytą laiką neįvykdo tokio sprendimo, Komisija ar kita suinteresuota valstybė, nukrypdama nuo 258 ir 259 straipsnių nuostatų, gali šį klausimą perduoti tiesiogiai Europos Sąjungos Teisingumo Teismui.

Kurios nors valstybės narės prašymu Taryba, nukrypdama nuo 107 straipsnio nuostatų arba 109 straipsnyje numatytų reglamentų, gali vieningai nuspręsti, kad tam tikra tos valstybės teikiama ar teiktina pagalba neprieštarauja vidaus rinkai, jei toks sprendimas pateisinamas išimtinėmis aplinkybėmis. Jei dėl paminėtos pagalbos Komisija jau yra pradėjusi šios dalies pirmojoje pastraipoje nurodytą procedūrą, atitinkamai valstybei pateikus Tarybai prašymą toji procedūra sustabdoma, kol Taryba pareiškia savo požiūrį.

Tačiau jei Taryba per tris mėnesius po minėto prašymo pateikimo savo požiūrio nepareiškia, sprendimą priima Komisija.

3. Apie visus ketinimus suteikti ar pakeisti pagalbą Komisija turi būti laiku informuojama, kad ji galėtų pateikti savo pastabas. Jei Komisija mano, kad tokie ketinimai pagal 107 straipsnį yra nesuderinami su vidaus rinka, ji nedelsdama pradeda šio straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą. Atitinkama valstybė narė savo pasiūlytų priemonių neįgyvendina tol, kol nepriimamas galutinis sprendimas.

4. Komisija gali priimti reglamentus, susijusius su valstybės pagalbos rūšimis, dėl kurių Taryba pagal 109 straipsnį nustatė, kad šio straipsnio 3 dalyje nustatyta procedūra gali būti netaikoma.

109 straipsnis

(EB sutarties ex 89 straipsnis)

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, gali priimti atitinkamus 107 ir 108 straipsnių taikymo reglamentus ir konkrečiai nustatyti 108 straipsnio 3 dalies taikymo sąlygas bei pagalbos kategorijas, kurioms ši tvarka netaikoma.

2 SKYRIUS

MOKESČIŲ NUOSTATOS

110 straipsnis

(EB sutarties ex 90 straipsnis)

Jokia valstybė narė tiesiogiai ar netiesiogiai neapmokestina kitų valstybių narių gaminių jokiais savo vidaus mokesčiais, didesniais už tuos, kuriais ji tiesiogiai ar netiesiogiai apmokestina panašius vietos gaminius.

Be to, jokia valstybė narė neapmokestina kitų valstybių narių gaminių tokio pobūdžio vidaus mokesčiais, kurie suteiktą netiesioginę apsaugą kitiems gaminiams.

111 straipsnis

(EB sutarties ex 91 straipsnis)

Eksportuojant gaminius į kitos valstybės narės teritoriją, grąžinami vidaus mokesčiai neviršija vidaus mokesčių, kuriais jie buvo tiesiogiai ar netiesiogiai apmokestinti.

112 straipsnis

(EB sutarties ex 92 straipsnis)

Taikant kitokius mokesčius negu apyvartos mokesčiai, akcizas ar kitos netiesioginio apmokestinimo formos, negalima grąžinti už eksportą į kitas valstybes nares sumokėtų mokesčių ar nuo jų atleisti ir skirti kompensacinius mokesčius iš kitų valstybių narių importuojamoms prekėms, išskyrus atvejus, kai numatytas priemonės ribotam laikui iš anksto Komisijos pasiūlymu yra patvirtinusi Taryba.

113 straipsnis

(EB sutarties ex 93 straipsnis)

Taryba, sprendama pagal specialią teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, vieningai priima nuostatas dėl apyvartos mokesčius, akcizą ir kitas netiesioginio apmokestinimo formas reglamentuojančių teisės aktų suderinimo, būtino užtikrinanti, kad bus sukurta ir ims veikti vidaus rinka bei bus išvengta konkurencijos iškraipymo.

3 SKYRIUS

TEISĖS AKTŲ SUDERINIMAS

114 straipsnis

(EB sutarties ex 95 straipsnis)

1. Išskyrus tuos atvejus, kai Sutartyse nustatyta kitaip, 26 straipsnyje iškeltiems tikslams pasiekti taikomos toliau dėstomos nuostatos. Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, nustato priemones valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatoms, skirtoms vidaus rinkos sukūrimui ir veikimui, suderinti.

2. Šio straipsnio 1 dalis netaikoma fiskalinėms nuostatoms ir nuostatoms, susijusioms su laisvu asmenų judėjimu bei pagal sutartį dirbančių asmenų teisėmis ir interesais.

3. Komisija savo pasiūlymuose, numatytuose 1 dalyje, dėl sveikatos, saugos, aplinkos apsaugos ir vartotojų apsaugos dėmesį kreipia į aukšto lygio apsaugą ir ypač atsižvelgia į visas mokslo faktais pagrįstas naujoves. Pagal atitinkamą kompetenciją šio tikslo taip pat siekia Europos Parlamentas ir Taryba.

4. Jei Europos Parlamentui ir Tarybai, Tarybai arba Komisijai nustačius kurią nors suderinimo priemonę valstybė narė mano, kad 36 straipsnyje nurodytais arba su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga susijusiais svarbiais sumetimais reikia išlaikyti nacionalines nuostatas, apie tas nuostatas ir jų išlaikymo motyvus ji praneša Komisijai.

5. Be to, nepažeidžiant 4 dalies, jei Europos Parlamentui ir Tarybai, Tarybai arba Komisijai nustačius kurią nors derinimo priemonę valstybė narė mano, kad dėl jos iškyla jai būdingų problemų ir todėl jai reikia priimti naujais moksliniais įrodymais pagrįstas nacionalines nuostatas, reglamentuojančias aplinkos ar darbo aplinkos apsaugą, apie numatytas nuostatas ir jų priėmimo motyvus ji praneša Komisijai.

6. Komisija per šešis mėnesius nuo 4 ir 5 dalyse nurodytų pranešimų patvirtina arba atmeta aptartąsias nacionalines nuostatas, patikrinusi, ar jos nėra savavališkos diskriminacijos priemonė arba užslėptas valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimas ir ar jos netrukdo veikti vidaus rinkai.

Komisijai per šį terminą nepriėmus sprendimo, 4 ir 5 dalyse nurodytos nacionalinės nuostatos laikomos patvirtintomis.

Kai klausimas sudėtingas ir nėra pavojaus žmonių sveikatai, Komisija gali atitinkamai valstybei narei pranešti, kad šioje dalyje nurodytas terminas gali būti pratęstas dar vienam iki šešių mėnesių trunkančiam laikotarpiui.

7. Jei pagal 6 dalį valstybei narei leidžiama išlaikyti arba priimti nuostatas, neatitinkančias suderinimo priemonės nuostatų, Komisija nedelsdama nagrinėja, ar siūlyti pakeisti tą priemonę.

8. Jei valstybė narė iškelia konkrečią visuomenės sveikatos problemą tokioje srityje, kuriai buvo skirtos ankstesnės derinimo priemonės, ji atkreipia į tai Komisijos dėmesį, o ši nedelsdama nagrinėja, ar siūlyti Tarybai atitinkamas priemones.

9. Nukrypdamą nuo 258 ir 259 straipsniuose nustatytos tvarkos, Komisija ir kiekviena valstybė narė gali tiesiogiai kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą, jei mano, kad kita valstybė narė piktnaudžiauja šiame straipsnyje numatytais galiomis.

10. Pirmiau paminėtos suderinimo priemonės atitinkamais atvejais apima ir apsaugos sąlygą, leidžiančią valstybėms narėms dėl vienos ar kelių 36 straipsnyje nurodytų neekonominių priežasčių imtis laikinų priemonių kartu joms taikant Sąjungos kontrolės tvarką.

115 straipsnis

(EB sutarties ex 94 straipsnis)

Nepažeidžiant 104 straipsnio, Taryba, spręsdama pagal specialią teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, vieningai leidžia direktyvas dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, turinčių tiesioginę įtaką vidaus rinkos sukūrimui ar veikimui, suderinimo.

116 straipsnis

(EB sutarties ex 96 straipsnis)

Nustačiusi, kad valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų skirtumai iškraipo konkurencijos sąlygas vidaus rinkoje ir kad tą iškraipymą reikia pašalinti, Komisija pradeda konsultacijas su atitinkamomis valstybėmis narėmis.

Jei per tokias konsultacijas nesusitariama, kaip tą iškraipymą pašalinti, Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, priima šiam tikslui būtinas direktyvas. Gali būti priimtos bet kurios kitos Sutartyse numatytos atitinkamos priemonės.

117 straipsnis

(EB sutarties ex 97 straipsnis)

1. Jei būtų priežasčių manyti, kad kokios nors įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatos priėmimas ar pakeitimas gali sukelti pirmesniame straipsnyje apibūdintą iškraipymą, valstybė narė, norėdama imtis tokių veiksmų, konsultuojasi su Komisija. Komisija, pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis, atitinkamoms valstybėms rekomenduoja tokias priemones, kurios padėtų išvengti šio iškraipymo.

2. Jei valstybė, kuri nori priimti ar pakeisti nacionalines nuostatas, nesilaiko Komisijos pateiktos jai rekomendacijos, kitos valstybės narės neprivalo dėl to pagal 106 straipsnį keisti savo nacionalinių nuostatų, kad pašalintų tokių iškraipymą. Jei valstybės narės, kuri ignoravo Komisijos rekomendaciją, sukeltas iškraipymas daro žalą tik jai pačiai, 106 straipsnio nuostatos netaikomos.

118 straipsnis

Kuriant vidaus rinką ar jai veikiant, Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina priemones, kuriomis įdiegiami europiniai instrumentai, suteikiantys vienodą intelektinės nuosavybės teisių apsaugą visoje Sąjungoje, ir kuriomis nustatoma centralizuota leidimo suteikimo, koordinavimo ir priežiūros tvarka Sąjungos lygiu.

Taryba, pagal specialią teisėkūros procedūrą priimdama reglamentą, nustato, kokiomis kalbomis bus sudaryti europiniai instrumentai. Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, sprendžia vienin-
gai.

VIII ANTRAŠTINĖ DALIS

EKONOMINĖ IR PINIGŲ POLITIKA

119 straipsnis

(EB sutarties ex 4 straipsnis)

1. Siekiant Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnyje iškeltų tikslų, valstybių narių ir Sąjungos veikla, kaip numatyta Sutarčių nuostatose, apima nustatymą ekonominės politikos, kuri yra grindžiama glaudžiu valstybių narių ekonominės politikos koordinavimu, vidaus rinka bei bendrų tikslų apibrėžimu ir kuri yra vykdoma vadovaujantis atviros rinkos ekonomikos esant laisvai konkurencijai principu.

2. Be to, kas pirmiau paminėta, kaip numatyta Sutartyse ir laikantis jose nustatytų terminų bei tvarkos, ši veikla apima bendrą valiutą – eurą, nustatymą ir vykdymą vienos bendros pinigų politikos ir valiutų kurso politikos, kurių pagrindinis tikslas yra išlaikyti stabilias kainas ir, neprieštaraujant šiam tikslui, Sąjungoje remti bendras ekonominės politikos kryptis vadovaujantis atviros rinkos ekonomikos esant laisvai konkurencijai principu.

3. Ši valstybių narių ir Sąjungos veikla turi atitikti tokius pagrindinius principus: stabilios kainos, patikimi viešieji finansai ir monetarinės sąlygos bei tvarus mokėjimų balansas.

1 SKYRIUS

EKONOMINĖ POLITIKA

120 straipsnis

(EB sutarties ex 98 straipsnis)

Valstybės narės, vykdydamos savo ekonominę politiką, stengiasi prisidėti prie Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnyje apibrėžtų Sąjungos tikslų siekimo ir atsižvelgia į 121 straipsnio 2 dalyje paminėtas bendras gaires. Valstybės narės ir Sąjunga veikia vadovaudamosi atviros rinkos ekonomikos esant laisvai konkurencijai principu, palankiu veiksmingam išteklių paskirstymui, ir laikydamosi 119 straipsnyje išdėstytų principų.

121 straipsnis

(EB sutarties ex 99 straipsnis)

1. Valstybės narės savo ekonominę politiką vertina kaip bendro intereso reikalą ir ją koordinuoja Taryboje pagal 120 straipsnio nuostatas.

2. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, parengia valstybių narių ir Sąjungos ekonominės politikos bendrų gairių projektą ir apie tai praneša Europos Vadovų Tarybai.

Europos Vadovų Taryba, remdamasi Tarybos pranešimu, aptaria išvadą dėl valstybių narių ir Sąjungos ekonominės politikos bendrų gairių.

Remdamasi šia išvada, Taryba priima šias bendras gaires išdėstančią rekomendaciją. Apie savo rekomendaciją Taryba informuoja Europos Parlamentą.

3. Kad užtikrintų glaudesnę valstybių narių ekonominės politikos koordinavimą ir tvarią ekonominės veiklos rezultatų konvergenciją, Taryba, remdamasi Komisijos pateiktais pranešimais, stebi kiekvienos valstybės narės ir Sąjungos ekonominius pokyčius bei ar ekonominė politika atitinka 2 dalyje minėtas bendras gaires ir reguliariai atlieka nuodugną įvertinimą.

Dėl tokios daugiašalės priežiūros valstybės narės Komisijai siunčia informaciją apie svarbias priemones, kurių jos imasi ekonominės politikos srityje, ir kitokią jų požiūriu reikalingą informaciją.

4. Kai laikantis 3 dalyje nurodytos tvarkos yra nustatyta, kad valstybės narės ekonominės politikos kryptys neatitinka 2 dalyje nurodytų bendrųjų gairių arba jos gali kelti grėsmę deramam Ekonominės ir pinigų sąjungos veikimui, Komisija gali įspėti tą valstybę narę. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, gali priimti tai valstybei narei reikalingas rekomendacijas. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali nutarti viešai paskelbti savo rekomendacijas.

Šios dalies taikymo srityje Taryba sprendžia neatsižvelgdama į atitinkamai valstybei narei atstovaujančio Tarybos nario balsavimą.

Kitų Tarybos narių kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal 238 straipsnio 3 dalies a punktą.

5. Tarybos pirmininkas ir Komisija daugiašalės priežiūros rezultatus praneša Europos Parlamentui. Jei Taryba viešai paskelbia savo rekomendacijas, jos pirmininkas gali būti kviečiamas atvykti į Europos Parlamento atitinkamos kompetencijos komitetą.

6. Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą, gali priimti 3 ir 4 dalyse nurodytos daugiašalės priežiūros tvarkos išsamias taisykles.

122 straipsnis

(EB sutarties ex 100 straipsnis)

1. Nepažeisdama kitų Sutartyse nustatytų procedūrų, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali, vadovaudamasi valstybių narių solidarumu, priimti sprendimą dėl ekonominę padėtį atitinkančių priemonių, ypač jei didelių sunkumų kyla dėl tam tikrų produktų tiekimo, visų pirma energetikos srityje.

2. Tais atvejais, kai valstybė narė patiria sunkumų arba dėl gaivalinių nelaimių ar išimtinių, jos nekontroliuojamų aplinkybių, jai gresia dideli sunkumai, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali tam tikromis sąlygomis suteikti tai valstybei narei Sąjungos finansinę pagalbą. Apie priimtą sprendimą Tarybos pirmininkas informuoja Europos Parlamentą.

123 straipsnis

(EB sutarties ex 101 straipsnis)

1. Lėšų pereinėjimas sąskaitose ar bet kurios kitos formos kredito galimybės Sąjungos institucijoms, įstaigoms ar organams, valstybių narių centrinėms vyriausybėms, regioninėms, vietos ar kitoms valdžios institucijoms, kitoms viešosios teisės reglamentuojamoms organizacijoms arba valstybinėms įmonėms Europos centriniam banke ar nacionaliniuose centriniuose bankuose (toliau – nacionaliniai centriniai bankai) yra draudžiami, taip pat draudžiama Europos centriniam bankui ar nacionaliniams centriniams bankams tiesiogiai iš jų pirkti skolos priemonės.

2. 1 dalis netaikoma valstybei nuosavybės teise priklausančioms kredito įstaigoms, kurioms nacionaliniai centriniai bankai ir Europos centrinis bankas centrinių bankų atsargų pasiūlos atžvilgiu taiko tokį patį statusą, kaip privačioms kredito įstaigoms.

124 straipsnis

(EB sutarties ex 102 straipsnis)

Draudžiamos visokios rizikos ribojimu nepagrįstos priemonės, suteikiančios Sąjungos institucijoms, įstaigoms ar organams, centrinėms vyriausybėms, regioninėms, vietos ar kitoms valdžios institucijoms, kitoms viešosios teisės reglamentuojamoms įstaigoms arba valstybių narių valstybinėms įmonėms privilegiją naudotis finansų įstaigomis.

125 straipsnis

(EB sutarties ex 103 straipsnis)

1. Sąjunga nėra atsakinga už centrinių vyriausybių, regioninių, vietos ar kitų valdžios institucijų, kitų viešosios teisės reglamentuojamų organizacijų arba valstybių narių valstybinių įmonių išsipareigojimus, nei jų neprisiima, išskyrus savitarpio finansines garantijas konkrečiam projektui bendrai vykdyti. Valstybė narė nėra atsakinga už kitos valstybės narės centrinės vyriausybės, regioninių, vietos ar kitų valdžios institucijų, kitų viešosios teisės reglamentuojamų organizacijų arba valstybinių įmonių išsipareigojimus, nei jų neprisiima, išskyrus savitarpio finansines garantijas kokiam nors konkrečiam projektui bendrai vykdyti.

2. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, prireikus gali tiksliau apibrėžti 123 ir 124 straipsniuose bei šiame straipsnyje nurodytų draudimų taikymą.

126 straipsnis

(EB sutarties ex 104 straipsnis)

1. Valstybės narės vengia paviršinio bendrojo šalies biudžeto deficito.

2. Kad būtų galima nustatyti dideles klaidas, Komisija prižiūri biudžeto būklę ir valstybės skolos dydį valstybėse narėse. Ji ypač tikrina biudžetinės drausmės laikymąsi pagal šiuos du kriterijus:

a) ar planuojamo arba faktinio valstybės biudžeto deficito santykis su bendruoju vidaus produktu viršija tam tikrą pamatinę vertę, išskyrus atvejus, kai:

— arba santykis smarkiai ir nuolat mažėjo ir pasiekė lygį, artimą pamatinei vertei;

— arba antraip – pamatinės vertės perviršis yra tik išimtinis ir laikinas, ir santykis išlieka artimas pamatinei vertei;

b) ar valstybės skolos santykis su bendruoju vidaus produktu viršija tam tikrą pamatinę vertę, išskyrus atvejus, kai tas santykis pakankamai mažėja ir patenkinamai sparčiai artėja prie pamatinės vertės.

Tos pamatinės vertės konkrečiai nurodytos prie Sutarčių pridedamame Protokole dėl perviršinio deficito procedūros.

3. Jei valstybė narė neatitinka reikalavimų pagal vieną ar abu šiuos kriterijus, Komisija parengia pranešimą. Komisijos pranešime taip pat atsižvelgiama, ar bendrojo šalies biudžeto deficitas yra didesnis už valstybės investicijų išlaidas, be to, įvertinami ir kiti svarbūs veiksniai, įskaitant valstybės narės vidutinės trukmės ekonomikos ir biudžeto būklę.

Komisija taip pat gali parengti pranešimą, jei, nors pagal tuos kriterijus reikalavimai ir vykdomi, ji mano, kad valstybėje narėje galimas perviršinio deficito pavojus.

4. Ekonomikos ir finansų komitetas parengia nuomonę apie Komisijos pranešimą.

5. Jei Komisija mano, kad valstybėje narėje yra susidaręs arba gali susidaryti perviršinis deficitas, ji pateikia nuomonę tai valstybei narei ir apie tai informuoja Tarybą.

6. Apsvarsčiusi suinteresuotos valstybės narės norimas pareikšti pastabas ir nuodugniai jas įvertinusi, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, nusprendžia, ar yra susidaręs perviršinis deficitas.

7. Tais atvejais, kai pagal 6 dalį nusprendžiama, kad perviršinis deficitas yra susidaręs, Taryba, nepagrįstai nedelsdama, pagal Komisijos rekomendaciją atitinkamai valstybei narei pateikia rekomendacijas, kaip per tam tikrą nurodytą laikotarpį tokią padėtį ištaisyti.

8. Nustačiusi, kad nurodytu laikotarpiu, atsižvelgiant į jos rekomendacijas, nebuvo imtasi veiksmingų priemonių, Taryba savo rekomendacijas gali viešai paskelbti.

9. Jei valstybė narė ir toliau nevykdo Tarybos rekomendacijų, Taryba gali nuspręsti tą valstybę narę išpėti, kad ji per nurodytą laiką deficitui sumažinti imtųsi priemonių, kurios, Tarybos nuomone, yra reikalingos padėčiai ištaisyti.

Tokiu atveju Taryba gali pareikalausiti iš atitinkamos valstybės narės pagal konkretų grafiką teikti ataskaitas, kad galėtų tikrinti tos valstybės narės pastangas sureguliuoti deficitą.

10. Teise pateikti ieškinį, numatyta 258 ir 259 straipsniuose, negalima naudotis šio straipsnio 1–9 dalių atžvilgiu.

11. Kol valstybė narė neįvykdo pagal 9 dalį priimto sprendimo, Taryba gali nuspręsti taikyti arba, atsižvelgusi į konkretų atvejį, sugriežtinti vieną ar keletą iš šių priemonių:

- pareikalausiti iš atitinkamos valstybės narės prieš išleidžiant obligacijas ir vertybinius popierius paskelbti papildomą informaciją, kurią nurodys Taryba;
- pasiūlyti Europos investicijų bankui persvarstyti savo paskolų teikimo politiką atitinkamos valstybės narės atžvilgiu;
- pareikalausiti iš atitinkamos valstybės narės įnešti Sąjungai atitinkamo dydžio indėlį be palūkanų, kol perviršinis deficitas, Tarybos manymu, bus ištaisytas;
- skirti atitinkamo dydžio baudas.

Apie priimtus sprendimus Tarybos pirmininkas informuoja Europos Parlamentą.

12. Taryba kai kuriuos arba visus savo 6–9 ir 11 dalyse nurodytus sprendimus ar rekomendacijas panaikina tokia apimtimi, kokia perviršinis deficitas toje valstybėje narėje, Tarybos manymu, buvo ištaisytas. Jei Taryba anksčiau buvo viešai paskelbusi rekomendacijas, vos tik panaikinusi pagal 8 dalį priimtą sprendimą ji skelbia viešą pareiškimą, kad perviršinio deficito toje valstybėje narėje nebėra.

13. Priimdama 8, 9, 11 ir 12 dalyse nurodytus sprendimus ar rekomendacijas, Taryba sprendžia remdamasi Komisijos rekomendacija.

Patvirtindama 6–9, 11 ir 12 dalyse nurodytas priemones Taryba sprendžia neatsižvelgdama į atitinkamai valstybei narei atstovaujančio Tarybos nario balsavimą.

Kitų Tarybos narių kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal 238 straipsnio 3 dalies a punktą.

14. Kitos su šiame straipsnyje aprašytos tvarkos įgyvendinimu susijusios nuostatos pateikiamos prie Sutarčių pridedamame Protokole dėl perviršinio deficito procedūros.

Taryba, spręsdama pagal specialią teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Europos centriniu banku, vieningai priima atitinkamas nuostatas, paskui pakeisiančias minėtą Protokolą.

Laikydamosi kitų šios dalies nuostatų, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, nustato minėto Protokolo nuostatų taikymo išsamias taisykles ir apibrėžimus.

2 SKYRIUS

PINIGŲ POLITIKA

127 straipsnis

(EB sutarties ex 105 straipsnis)

1. Pagrindinis Europos centrinių bankų sistemos (toliau – ECBS) tikslas – palaikyti kainų stabilumą. Nepažeisdama kainų stabilumo tikslo, ECBS remia Sąjungos bendrąsias ekonominės politikos kryptis, kad padėtų siekti Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnyje nustatytų Sąjungos tikslų. ECBS veikia vadovaudamasi atviros rinkos ekonomikos esant laisvai konkurencijai principu, palankiu veiksmingam išteklių paskirstymui, ir laikydamosi 119 straipsnyje išdėstytų principų.

2. Pagrindiniai ECBS uždaviniai yra šie:

- nustatyti ir įgyvendinti Sąjungos pinigų politiką;
- atlikti užsienio valiutų operacijas, atitinkančias 219 straipsnio nuostatas;
- laikyti ir valdyti valstybių narių oficialiąsias užsienio valiutos atsargas;
- skatinti sklandų mokėjimo sistemų veikimą.

3. 2 dalies trečioji įtrauka nepažeidžia valstybių narių vyriausybių teisės laikyti ir valdyti apyvar-tines užsienio valiutos lėšas.

4. Su Europos centriniu banku konsultuojasi:

- dėl bet kurio siūlomo Sąjungos akto, priklausančio jo kompetencijai;
- nacionalinės institucijos dėl bet kurios teisinės nuostatos, priklausančios jo kompetencijai, projekto, tačiau laikantis 129 straipsnio 4 dalyje numatyta tvarka Tarybos nustatytų apribojimų ir sąlygų.

Europos centrinis bankas gali atitinkamoms Sąjungos institucijoms, įstaigoms ar organams arba nacionalinėms institucijoms teikti nuomones jo kompetencijai priklausančiais klausimais.

5. ECBS prisideda prie to, kad kompetentingos institucijos galėtų sklandžiai vykdyti savo politiką, susijusią su rizikos ribojimu pagrįsta kredito įstaigų priežiūra ir finansų sistemos stabilumu.

6. Taryba, vieningai priimdama reglamentus pagal specialią teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Europos centriniu banku, gali pavesti Europos centriniam bankui specialias užduotis, susijusias su rizikos ribojimu pagrįsta kredito ir kitų finansų įstaigų, išskyrus draudimo įmones, priežiūra.

128 straipsnis

(EB sutarties ex 106 straipsnis)

1. Europos centrinis bankas turi išimtinę teisę duoti leidimą Sąjungoje išleisti eurų banknotus. Tokius banknotus gali išleisti Europos centrinis bankas ir nacionaliniai centriniai bankai. Europos centrinio banko ir nacionalinių centrinių bankų išleisti banknotai yra vieninteliai tokie banknotai, kurie Sąjungoje turi teisėtos mokėjimo priemonės statusą.

2. Europos centriniam bankui patvirtinus emisijos apimtį, valstybės narės gali išleisti eurų monetas. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Europos centriniu banku, gali imtis priemonių visų apyvartai skirtų monetų nominalams ir techniniams duomenims derinti tokia apimtimi, kokia užtikrintų sklandžią apyvartą Sąjungoje.

129 straipsnis

(EB sutarties ex 107 straipsnis)

1. ECBS vadovauja Europos centriniame banke sprendimus priimančios organai – Valdančioji taryba ir Vykdomoji valdyba.

2. Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statutas (toliau – ECBS ir ECB statutas) yra pateiktas prie Sutarčių priedamame protokole.

3. Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, gali iš dalies keisti ECBS ir ECB statuto 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6 straipsnius, 33.1 straipsnio a punktą ir 36 straipsnį. Jie sprendžia arba Europos centriniam bankui rekomendavus ir pasikonsultavus su Komisija, arba Komisijai rekomendavus ir pasikonsultavus su Europos centriniu banku.

4. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Europos centriniu banku arba remdamasi Europos centrinio banko rekomendacija ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Komisija, priima ECBS ir ECB statuto 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 ir 34.3 straipsniuose nurodytas nuostatas.

130 straipsnis

(EB sutarties ex 108 straipsnis)

Naudodamiesi Sutarčių ir ECBS ir ECB statuto jiems suteiktais įgaliojimais ir vykdydami juose nustatytus užduotis bei pareigas, nei Europos centrinis bankas, nei nacionalinis centrinis bankas, nei bet kuris jų sprendimus priimančių organų narys nesiekia gauti ar nepriima jokių Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų, valstybių narių vyriausybių ar bet kurio kito subjekto nurodymų. Sąjungos institucijos, įstaigos ar organai ir valstybių narių vyriausybės įsipareigoja gerbti šį principą ir nesiekti paveikti Europos centrinio banko ar nacionalinių centrinių bankų sprendimus priimančių organų nariams, jiems atliekant savo užduotis.

131 straipsnis

(EB sutarties ex 109 straipsnis)

Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad jos nacionalinės teisės aktai, įskaitant jos nacionalinio centrinio banko statutą, būtų suderinti su Sutartimis ir ECBS ir ECB statutu.

132 straipsnis

(EB sutarties ex 110 straipsnis)

1. Kad atliktų ECBS patikėtus uždavinius, Europos centrinis bankas pagal Sutarčių nuostatas ir laikydamasis ECBS ir ECB statute nustatytų sąlygų:

- priima reglamentus, reikalingus ECBS ir ECB statuto 3.1 straipsnio pirmojoje įtraukoje, 19.1, 22 ir 25.2 straipsniuose nurodytiems uždaviniams atlikti, ir tais atvejais, kurie numatomi 129 straipsnio 4 dalyje nurodytuose Tarybos aktuose;
- priima sprendimus, reikalingus pagal šias Sutartis ir ECBS ir ECB statutą ECBS patikėtiems uždaviniams vykdyti;
- teikia rekomendacijas ir nuomones.

2. Europos centrinis bankas gali nutarti paskelbti savo sprendimus, rekomendacijas ir nuomones.

3. Laikydamasis 129 straipsnio 4 dalyje numatyta tvarka Tarybos nustatytų apribojimų ir sąlygų, Europos centrinis bankas turi teisę įmonėms, nesilaikančioms jo reglamentuose ir sprendimuose nustatytų įsipareigojimų, skirti vienkartinės arba periodiškai mokamas baudas.

133 straipsnis

Nepažeidžiant Europos centrinio banko įgaliojimų, Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, nustato priemones, reikalingas naudoti eurą kaip bendrą valiutą. Šios priemonės priimamos pasikonsultavus su Europos centriniu banku.

3 SKYRIUS

INSTITUCIJŲ NUOSTATOS

134 straipsnis

(EB sutarties ex 114 straipsnis)

1. Siekiant skatinti koordinuoti valstybių narių politiką visu mastu, koks reikalingas vidaus rinkai veikti, įsteigiamas Ekonomikos ir finansų komitetas.

2. Ekonomikos ir finansų komitetui keliami šie uždaviniai:

- Tarybos ar Komisijos prašymu arba savo iniciatyva rengti šioms institucijoms nuomones;
- stebėti valstybių narių ir Sąjungos ekonominę ir finansinę padėtį ir apie ją reguliariai pranešti Tarybai ir Komisijai, ypač apie finansinius santykius su trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis institucijomis;
- nepažeidžiant 204 straipsnio padėti Tarybai pasirengti 66 ir 75 straipsniuose, 121 straipsnio 2, 3, 4 ir 6 dalyse, 122, 124, 125 ir 126 straipsniuose, 127 straipsnio 6 dalyje, 128 straipsnio 2 dalyje, 129 straipsnio 3 ir 4 dalyse, 138 straipsnyje, 140 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 143 straipsnyje, 144 straipsnio 2 ir 3 dalyse ir 219 straipsnyje nurodytam Tarybos darbui ir atlikti kitas Tarybos jam paskirtas patariamojo ir parengiamojo pobūdžio užduotis;
- bent kartą per metus ištirti kapitalo judėjimo ir mokėjimų laisvės padėtį, susidarančią taikant Sutartis ir Tarybos patvirtintas priemones; tyrimas apima visas priemones, susijusias su kapitalo judėjimu ir mokėjimais; tyrimo rezultatus Komitetas praneša Komisijai ir Tarybai.

Kiekviena valstybė narė, Komisija ir Europos centrinis bankas skiria ne daugiau kaip po du Komiteto narius.

3. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos centriniu banku ir šiame straipsnyje minėtu Komitetu, patvirtina išsamias Ekonomikos ir finansų komiteto sudarymo nuostatas. Apie tokį sprendimą Tarybos pirmininkas informuoja Europos Parlamentą.

4. Be 2 dalyje numatytų uždavinių, jei yra ir kol yra valstybių narių, kurioms taikoma 139 straipsnyje nurodyta išimtis, komitetas stebi tų valstybių narių pinigų ir finansų padėtį, bendrąją mokėjimo sistemą ir apie jas reguliariai praneša Tarybai ir Komisijai.

135 straipsnis

(EB sutarties ex 115 straipsnis)

Dėl reikalų, patenkančių į 121 straipsnio 4 dalies, 126 straipsnio, išskyrus 14 dalį, 138, 140 straipsnio 1 dalies, 140 straipsnio 2 dalies pirmosios pastraipos, 140 straipsnio 3 dalies ir 219 straipsnio taikymo sritį, Taryba arba valstybė narė gali prašyti Komisijos atitinkamai pateikti rekomendaciją arba pasiūlymą. Komisija šį prašymą išnagrinėja ir nedelsdama pateikia Tarybai savo išvadas.

4 SKYRIUS

SPECIALIOSIOS NUOSTATOS VALSTYBĖMS NARĖMS, KURIŲ VALIUTA YRA EURO

136 straipsnis

1. Siekdama prisidėti prie tinkamo Ekonominės ir pinigų sąjungos veikimo, ir pagal atitinkamas Sutarčių nuostatas Taryba, vadovaudamasi atitinkama 121 ir 126 straipsniuose nustatyta tvarka, išskyrus 126 straipsnio 14 dalyje nustatytą tvarką, patvirtina valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro, skirtas priemones, kuriomis siekiama:

- a) sustiprinti jų biudžetinės drausmės koordinavimą ir priežiūrą;
- b) nustatyti joms taikomas ekonominės politikos gaires užtikrinant jų suderinamumą su visai Sąjungai priimtomis gairėmis ir užtikrinti jų priežiūrą.

2. Dėl 1 dalyje nurodytų priemonių balsuoja tik tie Tarybos nariai, kurie atstovauja valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro.

Minėtų narių kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal 238 straipsnio 3 dalies a punktą.

3. Valstybės narės, kurių valiuta yra euro, gali nustatyti stabilumo mechanizmą, kuris bus naudojamas kilus būtinybei euro zonos kaip visumos stabilumui apsaugoti. Bet kokios reikiamos finansinės paramos pagal šį mechanizmą teikimui bus taikomos griežtos sąlygos.

137 straipsnis

Valstybių narių, kurių valiuta yra euro, ministrų susitikimų tvarka nustatoma Protokole dėl euro grupės.

138 straipsnis

(EB sutarties ex 111 straipsnio 4 dalis)

1. Siekdama užtikrinti euro vietą tarptautinėje pinigų sistemoje, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, priima sprendimą, nustatantį bendrąsias pozicijas dėl Ekonominėi ir pinigų sąjungai ypač svarbių dalykų kompetentingose tarptautinėse finansų institucijose ir konferencijose. Taryba sprendžia pasikonsultavusi su Europos centriniu banku.
2. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali patvirtinti atitinkamas priemones siekdama užtikrinti vieningą atstovavimą tarptautinėse finansų institucijose ir konferencijose. Taryba sprendžia pasikonsultavusi su Europos centriniu banku.
3. Dėl 1 ir 2 dalyse nurodytų priemonių balsuoja tik tie Tarybos nariai, kurie atstovauja valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro.

Minėtų narių kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal 238 straipsnio 3 dalies a punktą.

5 SKYRIUS

PEREINAMOJO LAIKOTARPIO NUOSTATOS

139 straipsnis

1. Valstybės narės, dėl kurių Taryba nėra priėmusi sprendimo, kad jos tenkina eurui įvesti reikalingas sąlygas, toliau vadinamos „valstybėmis narėmis, kurioms taikoma išimtis“.
2. Valstybėms narėms, kurioms taikoma išimtis, netaikomos šios Sutarčių nuostatos:
 - a) ekonominės politikos bendrųjų gairių dalių, susijusių su euro zona apskritai, priėmimas (121 straipsnio 2 dalis);
 - b) priverstinės perviršinio deficito ištaisymo priemonės (126 straipsnio 9 ir 11 dalys);
 - c) ECBS tikslai ir uždaviniai (127 straipsnio 1, 2, 3 ir 5 dalys);
 - d) euro emisija (128 straipsnis);
 - e) Europos centrinio banko aktai (132 straipsnis);

- f) priemonės, reglamentuojančios euro naudojimą (133 straipsnis);
- g) susitarimai dėl pinigų ir kitos priemonės, susijusios su valiutos kurso politika (219 straipsnis);
- h) Europos centrinio banko Vykdomosios valdybos narių paskyrimas (283 straipsnio 2 dalis);
- i) sprendimai, nustatantys bendrąsias pozicijas dėl Ekonominėi ir pinigų sąjungai ypač svarbių klausimų kompetentingose tarptautinėse finansų institucijose ir konferencijose (138 straipsnio 1 dalis);
- j) priemonės, užtikrinančios vieningą atstovavimą tarptautinėse finansų institucijose ir konferencijose (138 straipsnio 2 dalis).

Todėl a–j punktuose nurodytuose straipsniuose „valstybės narės“ yra tos valstybės narės, kurių valiuta yra euro.

3. ECBS ir ECB statuto IX skyriuje nustatyta, kad valstybės narės, kurioms taikoma išimtis, ir jų nacionaliniai centriniai bankai neturi teisių ir prievolių ECBS.

4. Tarybos narių, atstovaujančių valstybėms narėms, kurioms taikoma išimtis, balsavimo teisės sustabdomos Tarybai priimant 2 dalyje nurodytuose straipsniuose išvardytas priemones ir šiais atvejais:

- a) priimant rekomendacijas valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro, daugiašalės priežiūros sistemoje, įskaitant stabilumo programas ir išpėjimus (121 straipsnio 4 dalis);
- b) patvirtinant priemones dėl paviršinio deficito, susijusias su valstybėmis narėmis, kurių valiuta yra euro (126 straipsnio 6, 7, 8, 12 ir 13 dalys).

Kitų Tarybos narių kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal 238 straipsnio 3 dalies a punktą.

140 straipsnis

(EB sutarties ex 121 straipsnio 1 dalis, ex 122 straipsnio 2 dalies antras sakinytis ir ex 123 straipsnio 5 dalis)

1. Ne rečiau kaip kartą per dvejus metus arba valstybės narės, kuriai taikoma išimtis, prašymu, Komisija ir Europos centrinis bankas praneša Tarybai apie pažangą, padarytą valstybėms narėms, kurioms taikoma išimtis, vykdamas savo įsipareigojimus Ekonominėi ir pinigų sąjungai sukurti. Šiuose

pranešimuose įvertinama, kaip kiekvienos iš šių valstybių narių vidaus teisės aktai, taip pat jos nacionalinio centrinio banko statutas atitinka 130 ir 131 straipsnius bei ECBS ir ECB statutą. Pranešimuose taip pat nagrinėjama, ar pasiektas aukštas tvarios konvergencijos laipsnis, tuo tikslu nurodant, kaip kiekviena valstybė narė atitinka šiuos kriterijus:

- didelis kainų stabilumas; ar jis pasiektas, sprendžiama pagal infliacijos lygį, artimą tam, kurį yra pasiekusios ne daugiau kaip trys valstybės narės, kuriose kainos yra stabiliausios;
- valstybės finansinės padėties tvarumas; ar jis pasiektas, sprendžiama pagal bendrojo šalies biudžeto be perviršinio deficito, kuris nustatomas pagal 126 straipsnio 6 dalį, padėtį;
- Europos pinigų sistemos valiutos kurso mechanizmo nustatytų normalių svyravimo ribų laikymasis bent dvejus metus išvengiant nuvertėjimo euro atžvilgiu;
- valstybės narės, kuriai taikoma išimtis, pasiektas konvergencijos ir jos dalyvavimo valiutos kurso mechanizme patvarumas, kurį atspindi ilgalaikių palūkanų normos.

Šioje dalyje paminėti keturi kriterijai ir atitinkami laikotarpiai, per kuriuos turi būti jų paisoma, išsamiau aptariami prie Sutarčių pridedamame protokole. Komisijos ir Europos centrinio banko pranešimuose taip pat apibūdinami rinkų integracijos rezultatai, einamosios sąskaitos mokėjimų balansų būklė ir pokyčiai bei gaminio vienetui tenkančių darbo sąnaudų ir kitų kainų rodiklių pokyčių tyrimas.

2. Pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir po svarstymo Europos Vadovų Taryboje, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, sprendžia, kuri iš valstybių narių, kurioms taikoma išimtis, pagal 1 dalyje nustatytus kriterijus, tenkina reikalingas sąlygas, ir panaikina išimtis atitinkamoms valstybėms narėms.

Taryba sprendžia gavusi valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro, atstovaujančių savo narių kvalifikuotos daugumos rekomendaciją. Tarybai gavus Komisijos pasiūlymą, šie nariai rekomendaciją pateikia per šešis mėnesius.

Antrojoje pastraipoje nurodyta minėtų narių kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal 238 straipsnio 3 dalies a punktą.

3. Jei 2 dalyje nustatyta tvarka nusprendžiama panaikinti išimtį, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu bei pasikonsultavusi su Europos centriniu banku ir sprendama vieningu valstybių narių,

kurių valiuta yra euro, ir suinteresuotos valstybės narės sutarimu neatšaukiamai nustato kursą, koku euro pakeičia tos valstybės narės valiutą, ir imasi kitų priemonių, reikalingų eurui, kaip bendrai valiutai, toje valstybėje narėje įvesti.

141 straipsnis

(EB sutarties ex 123 straipsnio 3 dalis ir ex 117 straipsnio 2 dalies pirmosios penkios įtraukos)

1. Jei yra ir kol yra valstybių narių, kurioms taikoma išimtis, taip pat nepažeidžiant 129 straipsnio 1 dalies, ECBS ir ECB statuto 45 straipsnyje minima Europos centrinio banko Bendroji taryba steigiamą kaip trečias Europos centrinio banko sprendimus priimančias organas.

2. Jei yra ir kol yra valstybių narių, kurioms taikoma išimtis, šių valstybių narių atžvilgiu Europos centrinis bankas:

- stiprina nacionalinių centrinių bankų bendradarbiavimą;
- gerina valstybių narių pinigų politikos koordinavimą siekiant užtikrinti kainų stabilumą;
- prižiūri valiutos kurso mechanizmo veikimą;
- teikia konsultacijas nacionalinių centrinių bankų kompetencijai priklausančiais ir finansų įstaigų bei rinkų stabilumui poveikį darančiais klausimais;
- atlieka Europos bendradarbiavimo pinigų srityje fondo buvusius uždavinius, kuriuos vėliau perėmė Europos pinigų institutas.

142 straipsnis

(EB sutarties ex 124 straipsnio 1 dalis)

Kiekviena valstybė narė, kuriai taikoma išimtis, savo valiutos kurso politiką laiko bendru interesu. Šitaip elgdamosi, valstybės narės atsižvelgia į patirtį, įgytą bendradarbiaujant valiutos kurso mechanizme.

143 straipsnis

(EB sutarties ex 119 straipsnis)

1. Tais atvejais, kai dėl visuotinio mokėjimų balanso sutrikimo arba dėl disponuojamos valiutos rūšies valstybės narės, kuriai taikoma išimtis, mokėjimų balansui iškyla sunkumų arba didelė jų grėsmė ir ypač kai tokie sunkumai gali kelti pavojų vidaus rinkos veikimui ar laipsniškam bendros prekybos politikos įgyvendinimui, Komisija nedelsdama ištiria tos valstybės padėtį ir veiksmus, kurių ta valstybė, naudodamasi visomis savo turimomis priemonėmis, ėmėsi ar gali imtis pagal Sutarčių nuostatas. Komisija nurodo, kokių priemonių tai valstybei ji rekomenduoja imtis.

Jei valstybės narės, kuriai taikoma išimtis, veiksmų ir Komisijos pasiūlytų priemonių nepakanka įveikti kilusiems ar gresiantiems sunkumams, Komisija, pasikonsultavusi su Ekonomikos ir finansų komitetu, rekomenduoja Tarybai suteikti savitarpio pagalbą ir tinkamus tos pagalbos būdus.

Komisija reguliariai informuoja Tarybą apie padėtį ir tolesnius jos pokyčius.

2. Tokią savitarpio pagalbą suteikia Taryba; ji priima tokios pagalbos sąlygas ir detales nustatančias direktyvas arba sprendimus, o ta pagalba gali būti teikiama tokiomis formomis:

- a) suderintas kreipimasis su pasiūlymu į kitas tarptautines organizacijas arba tose tarptautinėse organizacijose, į kurias arba kuriose valstybės narės, kurioms taikoma išimtis, gali kreiptis;
- b) priemonės, reikalingos išvengti prekybos srautų nukreipimo tais atvejais, kai sunkumus patirianti valstybė narė, kuriai taikoma išimtis, trečiosioms šalims palieka arba vėl nustato kiekybinius apribojimus;
- c) kitų valstybių narių pagal jų susitarimą teikiami riboti kreditai.

3. Jei Komisijos rekomenduotos savitarpio pagalbos Taryba nesuteikia arba jei suteiktos savitarpio pagalbos ir panaudotų priemonių nepakanka, Komisija leidžia sunkumus patiriančiai valstybei narei, kuriai taikoma išimtis, imtis apsaugos priemonių, kurių sąlygas ir detales nustato Komisija.

Taryba gali tokį leidimą panaikinti, o tokias sąlygas ir detales pakeisti.

144 straipsnis

(EB sutarties ex 120 straipsnis)

1. Kai staiga sutrinka mokėjimų balansas, o sprendimas pagal 143 straipsnio 2 dalį tuoj pat nepriimamas, valstybė narė, kuriai taikoma išimtis, gali prevencine tvarka imtis reikalingų apsaugos priemonių. Tokios priemonės turi kuo mažiausiai trikdyti vidaus rinkos veikimą ir neturi būti taikomos platesniu mastu nei tikrai būtina staiga iškilusiems sunkumams įveikti.

2. Komisija ir kitos valstybės narės apie tokias priemones informuojamos ne vėliau kaip prieš joms įsigaliojant. Komisija gali rekomenduoti Tarybai suteikti savitarpio pagalbą pagal 143 straipsnį.

3. Gavusi Komisijos rekomendaciją ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir finansų komitetu, Taryba gali nuspręsti, kad suinteresuota valstybė narė pirmiau minėtas apsaugos priemones turi pakeisti, sustabdyti arba panaikinti.

IX ANTRAŠTINĖ DALIS

UŽIMTUMAS

145 straipsnis

(EB sutarties ex 125 straipsnis)

Pagal šią antraštinę dalį valstybės narės ir Sąjunga veikia siekdamos plėtoti suderintą užimtumo strategiją, ypač ugdydamos kvalifikuotą, profesiniu atžvilgiu pasirengusią ir mokančią prisitaikyti darbo jėgą bei darbo rinkas, prisitaikančias prie ekonomikos pokyčių, kad būtų pasiekti Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnyje nustatyti tikslai.

146 straipsnis

(EB sutarties ex 126 straipsnis)

1. Valstybės narės, nuosekliai laikydamosi pagal 121 straipsnio 2 dalį priimtų valstybių narių ir Sąjungos ekonominės politikos bendrųjų gairių, savo užimtumo politika padeda siekti 145 straipsnyje nustatytų tikslų.

2. Valstybės narės, atsižvelgdamos į nacionalinę nusistovėjusią administracijos ir darbuotojų pareigų pasidalijimo tvarką, užimtumą laiko bendru reikalu ir savo veiklą šiuo atžvilgiu Taryboje derina pagal 148 straipsnio nuostatas.

147 straipsnis

(EB sutarties ex 127 straipsnis)

1. Sąjunga siekti didelio užimtumo padeda skatindama valstybių narių bendradarbiavimą bei remdama, o prireikus ir papildydama, jų veiklą. Taip veikiant gerbiama valstybių narių kompetencija.

2. Į tikslą siekti didelio užimtumo atsižvelgiama nustatant ir įgyvendinant Sąjungos politikos ir veiklos kryptis.

148 straipsnis

(EB sutarties ex 128 straipsnis)

1. Europos Vadovų Taryba, remdamasi bendru kasmetiniu Tarybos ir Komisijos pranešimu, kasmet svarsto užimtumo padėtį Sąjungoje ir patvirtina dėl jo padarytas išvadas.

2. Vadovaudamasi Europos Vadovų Tarybos išvadomis, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, Regionų komitetu bei 150 straipsnyje minėtu Užimtumo komitetu, kasmet parengia gaires, į kurias valstybės narės atsižvelgia vykdydamos savo užimtumo politiką. Šios gairės atitinka bendras gaires, nustatytas pagal 121 straipsnio 2 dalį.

3. Kiekviena valstybė narė pateikia Tarybai ir Komisijai metų pranešimą apie svarbiausias priemones, kurių buvo imtasi užimtumo politiką įgyvendinant pagal šio straipsnio 2 dalyje paminėtas užimtumo politikos gaires.

4. Taryba, remdamasi šio straipsnio 3 dalyje paminėtais pranešimais ir susipažinusi su Užimtumo komiteto nuomone, valstybių narių užimtumo politikos įgyvendinimą kasmet nagrinėja atsižvelgdama į užimtumo politikos gaires. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, gali teikti valstybėms narėms rekomendacijas, jei mano, kad tokiame nagrinėjime to reikia.

5. Remdamosi to nagrinėjimo rezultatais, Taryba ir Komisija parengia Europos Vadovų Tarybai bendrą metų pranešimą apie užimtumo padėtį Sąjungoje ir užimtumo gairių įgyvendinimą.

149 straipsnis

(EB sutarties ex 129 straipsnis)

Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, gali imtis skatinamųjų priemonių valstybių narių bendradarbiavimui ir jų veiklai užimtumo srityje paremti, imdamiesi iniciatyvos plėtoti keitimąsi informacija ir geriausia praktika, teikti lyginamąją analizę ir patarimus, taip pat skatinti naujoviškus požiūrius ir patirties vertinimą, ypač pasiremdami bandomaisiais projektais.

Tos priemonės neapima valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimo.

150 straipsnis

(EB sutarties ex 130 straipsnis)

Valstybių narių užimtumo ir darbo rinkos politikos derinimui skatinti Taryba, sprendama paprasta balsų dauguma, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, įsteigia patariamąjį statusą turintį Užimtumo komitetą. Šio komiteto uždaviniai:

- stebėti užimtumo padėtį bei užimtumo politikos kryptis valstybėse narėse ir Sąjungoje;
- nepažeidžiant 240 straipsnio Tarybos ar Komisijos prašymu arba savo iniciatyva formuluoti nuomones ir padėti rengti 148 straipsnyje nurodytą Tarybos veiklą.

Vykdydamas savo įgaliojimus komitetas tariaisi su administracija ir darbuotojais.

Kiekviena valstybė narė ir Komisija skiria po du komiteto narius.

X ANTRAŠTINĖ DALIS

SOCIALINĖ POLITIKA

151 straipsnis

(EB sutarties ex 136 straipsnis)

Sąjunga ir valstybės narės, atsižvelgdamos į pagrindines socialines teises, nustatytas 1961 m. spalio 18 d. Turine pasirašytoje Europos socialinėje chartijoje ir 1989 m. Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijoje, mano, jog tikslinga didinti užimtumą, skatinti kurti geresnes gyvenimo bei darbo sąlygas, kad palaikant jų gerėjimą būtų galima siekti jų suderinimo, deramos socialinės apsaugos, administracijos ir darbuotojų dialogo, žmogiškųjų išteklių plėtotės siekiant nuolatinio didelio užimtumo ir kovojant su socialine atskirtimi.

Šiuo tikslu Sąjunga ir valstybės narės įgyvendina priemones, pagal kurias atsižvelgiama į įvairias nacionalinės patirties formas, ypač sutartinių santykių srityje, ir būtinumą išlaikyti Sąjungos ekonomikos konkurencingumą.

Jos tiki, kad tokia raida vyks ne tik dėl socialinių sistemų suderinimui palankaus vidaus rinkos veikimo, bet ir dėl Sutartyse numatytos tvarkos ir įstatymų bei kitų teisės aktų nuostatų suderinimo.

152 straipsnis

Sąjunga, atsižvelgdama į nacionalinių sistemų įvairovę, pripažįsta ir remia socialinių partnerių vaidmenį savo lygiu. Ji remia socialinių partnerių dialogą, kartu gerbdama jų savarankiškumą.

Prie socialinio dialogo prisideda trišalis socialinių reikalų aukšto lygio susitikimas ekonomikos augimo ir užimtumo klausimais.

153 straipsnis

(EB sutarties ex 137 straipsnis)

1 Siekdama 151 straipsnyje keliamų tikslų, Sąjunga remia ir papildo valstybių narių veiklą šiose srityse:

- a) visų pirma darbo aplinkos gerinimo siekiant rūpintis darbuotojų sveikata ir sauga;
- b) darbo sąlygų;
- c) darbuotojų socialinio draudimo ir socialinės apsaugos;
- d) darbuotojų socialinės apsaugos nutraukus darbo sutartį;
- e) darbuotojų informavimo ir konsultavimo;

- f) atstovavimo darbuotojų ir darbdavių interesams bei šių interesų ir bendrų sprendimų kolektyvinio gynimo atsižvelgiant į šio straipsnio 5 dalį;
- g) Sąjungos teritorijoje tesėtai gyvenančių trečiųjų šalių piliečių įdarbinimo sąlygų;
- h) iš darbo rinkos išstumtų asmenų integracijos nepažeidžiant 166 straipsnio;
- i) moterų ir vyrų lygybės dėl galimybių darbo rinkoje ir požiūrio darbe;
- j) kovos su socialine atskirtimi;
- k) socialinės apsaugos sistemų modernizavimo nepažeidžiant c punkto.

2. Šiuo tikslu Europos Parlamentas ir Taryba:

- a) gali numatyti priemones, skirtas valstybių narių bendradarbiavimui skatinti rodant iniciatyvą tobulinti žinias, plėtoti keitimąsi informacija ir geriausia patirtimi, remti naujoviškus požiūrius ir vertinti patirtį, išskyrus valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą;
- b) atsižvelgdami į kiekvienoje valstybėje narėje esamas sąlygas ir technines taisykles, gali šio straipsnio 1 dalies a–i punktuose nurodytose srityse direktyvomis nustatyti būtiniausius laipsniško įgyvendinimo reikalavimus. Tokiose direktyvose vengiama nustatyti administracinius, finansinius ir teisinius apribojimus, galinčius varžyti mažųjų ir vidutinių įmonių kūrimą ir plėtoją.

Europos Parlamentas ir Taryba, pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu ir Regionų komitetu, sprendžia pagal įprastą teisėkūros procedūrą.

1 dalies c, d, f, ir g punktuose nurodytose srityse Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir minėtais komitetais, vieningai sprendžia pagal specialią teisėkūros procedūrą.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, gali įprastą teisėkūros procedūrą vieningai nuspręsti taikyti 1 dalies d, f ir g punkтам.

3. Valstybė narė gali patikėti administracijai ir darbuotojams jų bendru prašymu įgyvendinti direktyvas, priimtas pagal šio straipsnio 2 dalį, arba prireikus įgyvendinti pagal 155 straipsnį priimtą Tarybos sprendimą.

Šiuo atveju ji užtikrina, kad ne vėliau negu direktyva arba sprendimas turi būti perkelti į nacionalinę teisę arba įgyvendinti, administracija ir darbuotojai tarpusavio susitarimu jau būtų ėmęsi reikiamų priemonių, o atitinkama valstybė narė privalo imtis visų priemonių, kurios užtikrintų, kad ji bet kuriuo metu galėtų garantuoti pagal tą direktyvą arba minėtą sprendimą siektinus rezultatus.

4. Pagal šį straipsnį priimtose nuostatos:

- neturi įtakos valstybių narių teisei nustatyti pagrindinius savo socialinio draudimo sistemų principus ir neturi didesniu mastu paveikti jų finansinės pusiausvyros;
- nekliudo jokiai valstybei narei ir toliau laikytis arba imtis griežtesnių apsaugos priemonių atitinkančių Sutartis.

5. Šio straipsnio nuostatos netaikomos darbo užmokesčiui, teisei jungtis į asociacijas, teisei streikuoti arba teisei imtis lokautų.

154 straipsnis

(EB sutarties ex 138 straipsnis)

1. Komisijai keliamas uždavinys skatinti administracijos ir darbuotojų konsultavimąsi Sąjungos lygmeniu ir imtis visų tinkamų priemonių jų dialogui palengvinti užtikrinant šalims lygią vertę paramą.
2. Šiuo tikslu Komisija, prieš pateikdama pasiūlymus socialinės politikos srityje, su administracija ir darbuotojais konsultuojasi dėl galimos Sąjungos veikimo linkmės.
3. Jei po tokio konsultavimosi Komisija mano, kad tikslinga imtis veiksmų Sąjungos mastu, ji su administracija ir darbuotojais konsultuojasi dėl numatomo pasiūlymo turinio. Administracija ir darbuotojai pateikia Komisijai nuomonę arba prireikus – rekomendaciją.
4. Pasinaudodami 2 ir 3 dalyse nurodytu konsultavimusi, socialiniai partneriai gali informuoti Komisiją apie savo ketinimą inicijuoti 155 straipsnyje numatytą procesą. Šis procesas negali trukti ilgiau kaip devynis mėnesius, jeigu suinteresuoti administracija ir darbuotojai bei Komisija drauge nenusprendžia jo pratęsti.

155 straipsnis

(EB sutarties ex 139 straipsnis)

1. Administracijos ir darbuotojų pageidavimu jų dialogas Sąjungos lygmeniu gali baigtis sutartiniais santykiais, įskaitant susitarimus.
2. Sąjungos lygmeniu sudaryti susitarimai yra įgyvendinami pagal administracijai ir darbuotojams bei valstybėms narėms būdingą ir nusistovėjusią tvarką arba dėl tų reikalų, kuriems taikomas 153 straipsnis, juos pasirašiusioms šalims bendrai paprašius remiantis Komisijos pasiūlymu priimtu Tarybos sprendimu. Apie tai pranešama Europos Parlamentui.

Taryba sprendžia vieningai, kai tame susitarime yra viena arba kelios nuostatos, susijusios su viena iš sričių, kurioms pagal 153 straipsnio 2 dalį reikia balsų vieningumo.

156 straipsnis

(EB sutarties ex 140 straipsnis)

Siekdama 151 straipsnyje iškeltų tikslų ir nepažeisdama kitų Sutarčių nuostatų, Komisija skatina valstybių narių bendradarbiavimą ir sudaro sąlygas derinti jų veikimą visose socialinės politikos srityse pagal šį skyrį, ypač reikalais, susijusiais su:

- įdarbinimu;
- darbo teise ir darbo sąlygomis;
- pagrindiniu ir aukštesniojo profesiniu mokymu;
- socialiniu draudimu;
- nelaimingų atsitikimų darbe ir ligų prevencija;
- darbo higiena;
- teise jungtis į asociacijas ir kolektyvines derybas tarp darbdavių ir darbuotojų.

Šiuo tikslu Komisija glaudžiai bendradarbiauja su valstybėmis narėmis atlikdama tyrimus, teikdama nuomones bei organizuodama pasitarimus ir nacionaliniu lygmeniu kylančiais, ir tarptautinėms organizacijoms rūpimais klausimais, ypač iniciatyvų, kuriomis siekiama nustatyti gaires ir rodiklius, organizuoti keitimąsi geriausia patirtimi ir rengti reikiamus elementus periodinei stebėsenai ir vertinimui. Apie tai išsamiai pranešama Europos Parlamentui.

Prieš teikdama šiame straipsnyje numatytas nuomones Komisija konsultuojasi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu.

157 straipsnis

(EB sutarties ex 141 straipsnis)

1. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad būtų taikomas principas už vienodą ar vienodos vertės darbą abiejų lyčių darbuotojams mokėti vienodą užmokestį.
2. Šiame straipsnyje „užmokestis“ – tai įprastinis bazinis arba minimalus darbo užmokestis arba alga ir bet koks kitas atlygis grynaisiais arba natūra, kurį darbuotojas tiesiogiai arba netiesiogiai gauna iš darbdavio už savo darbą.

Vienodas užmokestis nediskriminuojant dėl lyties reiškia, kad:

- a) užmokestis už tą patį akordinį darbą apskaičiuojamas taikant tą patį mato vienetą;

b) valandinis užmokestis už tą patį darbą yra vienodas.

3. Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, imasi priemonių užtikrinti, kad būtų taikomas moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio užimtumo bei profesinės veiklos principas, taip pat vienodo užmokesčio už vienodą arba vienodos vertės darbą principas.

4. Siekiant užtikrinti visišką moterų ir vyrų lygybę per visą darbingą amžių, vienodo požiūrio principas nekliudo valstybėms narėms ir toliau laikytis arba imtis priemonių, numatančių konkrečias lengvatas, padedančias nepakankamai atstovaujamai lyčiai verstis profesine veikla arba šalinančias ar kompensuojančias nepalankias profesinės veiklos sąlygas.

158 straipsnis

(EB sutarties ex 142 straipsnis)

Valstybės narės stengiasi išlaikyti esamą mokamų atostogų sistemų lygiavertiškumą.

159 straipsnis

(EB sutarties ex 143 straipsnis)

Komisija parengia metų pranešimą, apibūdinantį pažangą, padarytą įgyvendinant 151 straipsnio tikslus, įskaitant demografinę padėtį Sąjungoje. Tą pranešimą ji siunčia Europos Parlamentui, Tarybai bei Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui.

160 straipsnis

(EB sutarties ex 144 straipsnis)

Taryba, sprendama paprasta balsų dauguma, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, įsteigia patariamąjį statusą turintį Socialinės apsaugos komitetą, kad būtų skatinamas valstybių narių ir Komisijos bendradarbiavimas socialinės apsaugos politikos klausimais. Komiteto uždaviniai yra šie:

- stebėti socialinę padėtį ir socialinės apsaugos politikos raidą valstybėse narėse ir Sąjungoje;
- skatinti keitimąsi informacija, patirtimi ir gera praktika tarp valstybių narių ir Komisijos;
- nepažeidžiant 240 straipsnio, Tarybos ar Komisijos prašymu arba savo iniciatyva rengti pranešimus, formuluoti nuomones ar imtis kitokio darbo pagal savo kompetenciją.

Vykdydamas savo mandatą, Komitetas užmezga atitinkamus kontaktus su administracija ir darbuotojais.

Kiekviena valstybė narė ir Komisija paskiria du komiteto narius.

161 straipsnis

(EB sutarties ex 145 straipsnis)

Savo metų pranešime Europos Parlamentui Komisija specialų skyrių skiria socialinei padėčiai Sąjungoje įvertinti.

Europos Parlamentas gali paprašyti Komisijos parengti pranešimus apie tam tikras socialinės padėties problemas.

XI ANTRAŠTINĖ DALIS EUROPOS SOCIALINIS FONDAS

162 straipsnis

(EB sutarties ex 146 straipsnis)

Kad darbuotojai turėtų geresnes galimybes įsidarbinti vidaus rinkoje ir taip padėti kelti gyvenimo lygį, pagal toliau išdėstytas nuostatas įsteigiamas Europos socialinis fondas; jo paskirtis – palengvinti darbuotojams įsidarbinti ir padidinti jų judėjimą Sąjungoje geografinės ir darbo vietos atžvilgiu, taip pat sudaryti sąlygas jiems prisitaikyti prie pramonės permainų ir gamybos sistemų pokyčių, ypač vykstant profesiniam mokymui ir perkvalifikavimui.

163 straipsnis

(EB sutarties ex 147 straipsnis)

Fondą administruoja Komisija.

Šį uždavinį Komisijai atlikti padeda Komisijos nario pirmininkaujamas komitetas, sudarytas iš vyriausybių, profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijų atstovų.

164 straipsnis

(EB sutarties ex 148 straipsnis)

Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, priima su Europos socialiniu fondu susijusius įgyvendinimo reglamentus.

XII ANTRAŠTINĖ DALIS

ŠVIETIMAS, PROFESINIS MOKYMAS, JAUNIMAS IR SPORTAS

165 straipsnis

(EB sutarties ex 149 straipsnis)

1. Sąjunga prie geros kokybės švietimo plėtojimo prisideda skatindama valstybių narių bendradarbiavimą ir prireikus paremdama bei papildydama jų veiksmus, kartu visiškai pripažindama valstybių narių atsakomybę už mokymo turinį ir švietimo sistemų organizavimą ir gerbdama jų kultūrų bei kalbų įvairovę.

Sąjunga prisideda prie Europos sporto reikalų skatinimo, kartu atsižvelgdama į jo specifinį pobūdį, savanoriška veikla paremtas struktūras bei jo socialinę ir švietimo funkciją.

2. Sąjunga savo veiksmiais siekia:

- plėtoti europinę pakraipą švietimo srityje, ypač mokant valstybių narių kalbų ir jas populiarinant;
- skatinti studentų ir dėstytojų judėjimą, *inter alia*, skatinant akademinį diplomų ir studijų trukmės pripažinimą;
- remti švietimo įstaigų bendradarbiavimą;
- plėtoti keitimąsi informacija ir patirtimi bendrais valstybių narių švietimo sistemų klausimais;
- skatinti plėsti jaunimo ir socialinės-pedagoginės pakraipos instruktorių mainus ir skatinti jaunimą dalyvauti Europos demokratiname gyvenime;
- skatinti nuotolinio švietimo plėtrą;
- plėtoti europinę pakraipą sporto srityje, skatinant teisingumą bei atvirumą sporto varžybose ir už sportą atsakingų organizacijų bendradarbiavimą, taip pat saugant sportininkų, ypač pačių jauniausių, fizinį ir moralinį integralumą.

3. Sąjunga ir valstybės narės skatina bendradarbiavimą švietimo ir sporto srityse su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis, ypač su Europos Taryba.

4. Kad padėtų pasiekti šiame straipsnyje minėtus tikslus:

- Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, priima skatinančias priemones, išskyrus bet kokią valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą;

— Taryba, Komisijos pasiūlymu priima rekomendacijas.

166 straipsnis

(EB sutarties ex 150 straipsnis)

1. Sąjunga įgyvendina profesinio mokymo politiką, kuri remia ir papildo valstybių narių veiksmus, kartu pripažindama visišką valstybių narių atsakomybę už profesinio mokymo turinį ir organizavimą.

2. Sąjunga savo veiksmais siekia:

— palengvinti prisitaikyti prie pramonės permainų, ypač vykstant profesiniam mokymui ir perkvalifikavimui;

— tobulinti pradinį ir tolesnį profesinį mokymą siekiant palengvinti profesinę integraciją ir reintegraciją į darbo rinką;

— palengvinti profesinio mokymo prieinamumą ir skatinti instruktorių ir apmokomų asmenų, ypač jaunimo, judėjimą;

— skatinti švietimo ar mokymo įstaigų ir firmų bendradarbiavimą mokymo srityje;

— plėtoti keitimąsi informacija ir patirtimi bendrais valstybių narių mokymo sistemų klausimais.

3. Sąjunga ir valstybės narės skatina bendradarbiavimą profesinio mokymo srityje su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis.

4. Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, priima priemones, padėsiančias siekti šiame straipsnyje nurodytų tikslų, išskyrus bet kokių valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą ir Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, priima rekomendacijas.

XIII ANTRAŠTINĖ DALIS

KULTŪRA

167 straipsnis

(EB sutarties ex 151 straipsnis)

1. Sąjunga prisideda prie valstybių narių kultūrų klestėjimo, gerbdama jų nacionalinę ir regioninę įvairovę ir kartu iškeldama bendrą kultūros paveldą.

2. Sąjunga veikia siekdama skatinti valstybes nares bendradarbiauti, o prireikus – paremti ir papildyti jų veiklą šiose srityse:

- Europos tautų kultūros ir istorijos geresnio pažinimo ir populiarinimo;
- europinės reikšmės kultūros paveldo išsaugojimo ir apsaugos;
- nekomercinių kultūrinių mainų;
- meninės ir literatūrinės kūrybos, įskaitant audiovizualinę sritį.

3. Sąjunga ir valstybės narės skatina bendradarbiavimą kultūros srityje su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis, ypač su Europos Taryba.

4. Sąjunga į kultūros aspektus atsižvelgia imdamasi veiksmų pagal kitas Sutarčių nuostatas, visų pirma siekdama gerbti ir skatinti savo kultūrų įvairovę.

5. Kad padėtų siekti šiame straipsnyje minėtų tikslų:

- Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Regionų komitetu, priima skatinamąsias priemones, išskyrus bet kokių valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą;
- Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, priima rekomendacijas.

XIV ANTRAŠTINĖ DALIS

VISUOMENĖS SVEIKATA

168 straipsnis

(EB sutarties ex 152 straipsnis)

1. Žmonių sveikatos aukšto lygio apsauga užtikrinama nustatant ir įgyvendinant visas Sąjungos politikos ir veiklos kryptis.

Sąjunga, savo veikla papildydama valstybių narių politiką, siekia gerinti visuomenės sveikatą, užkirsti kelią žmonių negalavimams ir ligoms bei pašalinti pavojaus fizinei ir psichinei sveikatai šaltinius. Tokia veikla apima kovą su labiausiai sveikatą pakertančiomis ligomis skatinant jų priežasčių, plitimo ir profilaktikos tyrimus, taip pat skleidžiant informaciją ir plėtojant švietimą sveikatos klausimais, bei stebėseną, išankstinį įspėjimą dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai ir kovą su jomis.

Sąjunga papildoma valstybių narių veiklą mažinant su narkotikais siejamą žalą sveikatai, taip pat plėtojant informavimą ir prevenciją.

2. Sąjunga skatina valstybių narių bendradarbiavimą šiame straipsnyje nurodytose srityse ir prireikus remia jų veiksmus. Ji ypač skatina valstybių narių bendradarbiavimą, kad jų pasienio regionų sveikatos paslaugos geriau papildytų viena kitą.

Valstybės narės, palaikydamos ryšį su Komisija, savitarpiskai koordinuoja politikos kryptis ir programas 1 dalyje nurodytose srityse. Komisija, palaikydama glaudų ryšį su valstybėmis narėmis, gali imtis bet kokios naudingos iniciatyvos tokiam koordinavimui remti, ypač iniciatyvų, kuriomis siekiama nustatyti gaires ir rodiklius, organizuoti keitimąsi geriausia patirtimi ir rengti reikiamus elementus periodinei stebėsenai ir vertinimui. Apie tai išsamiai pranešama Europos Parlamentui.

3. Sąjunga ir valstybės narės skatina bendradarbiavimą visuomenės sveikatos srityje su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis.

4. Nukrypstant nuo 2 straipsnio 5 dalies ir 6 straipsnio a punkto bei laikantis 4 straipsnio 2 dalies k punkto, Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, šiame straipsnyje nurodytų tikslų padeda siekti imdamiesi bendroms saugos problemoms spręsti:

- a) priemonių, nustatančių aukštus žmogaus kilmės organų ir medžiagų, kraujo ir kraujo darinių kokybės bei saugos standartus; šios priemonės jokiai valstybei narei nekliaudo ir toliau laikytis apsaugos priemonių arba jas sugriežtinti;
- b) priemonių veterinarijos ir fitosanitarijos srityse, kuriomis tiesiogiai siekiama apsaugoti visuomenės sveikatą;
- c) priemonių, nustatančių aukštus vaistų ir medicinos tikslams naudojamų prietaisų kokybės bei saugos standartus.

5. Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, taip pat gali patvirtinti skatinamąsias priemones, skirtas saugoti ir gerinti žmonių sveikatą, pirmiausia kovoti su tarpvalstybinio pobūdžio labiausiai sveikatą pakertančiomis ligomis, priemonės, skirtas stebėsenai, išankstiniam įspėjimui dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai ir kovai su jomis, taip pat priemones, kurių tiesioginis tikslas – apsaugoti visuomenės sveikatą, kai tai susiję su tabako vartojimu ir pikt-naudžiavimu alkoholiu, išskyrus bet kokių valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimą.

6. Taryba Komisijos pasiūlymu taip pat gali šiame straipsnyje nurodytais tikslais teikti rekomendacijas.

7. Sąjunga savo veikloje pripažįsta valstybių narių atsakomybę už jų sveikatos politikos apibrėžimą ir už sveikatos paslaugų ir sveikatos priežiūros organizavimą bei teikimą. Valstybių narių atsakomybė

apima sveikatos paslaugų ir sveikatos priežiūros valdymą bei tam paskirtų išteklių paskirstymą. 4 dalies a punkte nurodytos priemonės neturi įtakos nacionalinėms nuostatomis dėl organų ir kraujo donorystės ar jų naudojimo medicinos tikslams.

XV ANTRAŠTINĖ DALIS

VARTOTOJŲ APSAUGA

169 straipsnis

(EB sutarties ex 153 straipsnis)

1. Siekdama remti vartotojų interesus ir užtikrinti vartotojų aukšto lygio apsaugą, Sąjunga padeda užtikrinti vartotojų sveikatą, saugą ir ekonominius interesus, taip pat skatinti jų teisę į informaciją, šviečiamąją veiklą ir burtis į organizacijas savo interesams ginti.

2. Sąjunga šio straipsnio 1 dalyje nurodytų tikslų padeda siekti:

a) priemonėmis, kurios pagal 114 straipsnį priimamos vidaus rinkos sukūrimui užbaigti;

b) priemonėmis, kuriomis remiama, papildoma ir stebima valstybių narių vykdoma politika.

3. Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, imasi šio straipsnio 2 dalies b punkte nurodytų priemonių.

4. Priemonės, kurių buvo imtasi pagal 3 dalį, jokiai valstybei narei nekliudo ir toliau laikytis apsaugos priemonių arba imtis griežtesnių apsaugos priemonių. Tokios priemonės turi atitikti Sutartis. Apie jas pranešama Komisijai.

XVI ANTRAŠTINĖ DALIS

TRANSEUROPINIAI TINKLAI

170 straipsnis

(EB sutarties ex 154 straipsnis)

1. Kad padėtų pasiekti 26 ir 174 straipsniuose nurodytus tikslus ir suteiktų Sąjungos piliečiams, ūkio subjektams ir regioninėms bei vietinėms bendruomenėms galimybę gauti visą vidaus sienų neturinčios erdvės teikiamą naudą, Sąjunga prisideda prie transeuropinių tinklų kūrimo ir plėtojimo transporto, telekomunikacijų ir energijos infrastruktūrų srityse.

2. Atvirų ir konkurencingų rinkų sistemoje Sąjunga savo veikla siekia remti nacionalinių tinklų tarpusavio ryšį ir sąveiką, taip pat galimybę tokiais tinklais naudotis. Ji ypač atsižvelgia į poreikį susieti salas, regionus, neturinčius prieigos prie jūros, bei periferinius regionus su centriniais Sąjungos regionais.

171 straipsnis

(EB sutarties ex 155 straipsnis)

1. Kad pasiektų 170 straipsnyje minėtus tikslus, Sąjunga:

- nustato gaires, taikomas transeuropinių tinklų srityje numatytų priemonių tikslams, prioritetams ir bendroms linkmėms; šiose gairėse nustatomi bendrų interesų projektai;
- įgyvendina priemones, kurių galėtų prireikti užtikrinant tinklų tarpusavio sąveiką, ypač techninio standartizavimo srityje;
- gali remti valstybių narių remiamus bendrų interesų projektus, nustatytus pirmojoje įtraukoje nurodytose gairėse, rengdama galimybių studijas, teikdama paskolų garantijas arba palūkanų subsidijas; Sąjunga taip pat gali prisidėti prie konkrečių projektų valstybėse narėse transporto infrastruktūros srityje finansavimo per Sanglaudos fondą, įsteigtą pagal 177 straipsnį.

Savo veikloje Sąjunga atsižvelgia į galimą tų projektų ekonominį gyvybingumą.

2. Palaikydamos ryšį su Komisija, valstybės narės savitarpiai koordinuoja nacionaliniu lygiu įgyvendinamą politiką, kuri gali turėti didelę įtaką siekiant 170 straipsnyje nurodytų tikslų. Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, gali imtis bet kokios naudingos iniciatyvos tokiam koordinavimui skatinti.

3. Sąjunga gali nuspręsti bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis savitarpio interesus atitinkantiems projektams skatinti ir tinklų tarpusavio sąveikai užtikrinti.

172 straipsnis

(EB sutarties ex 156 straipsnis)

171 straipsnio 1 dalyje minėtas gaires ir kitas priemones Europos Parlamentas ir Taryba patvirtina sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu.

Gairėms ir bendrų interesų projektams, susijusiems su valstybės narės teritorija, reikalingas tos valstybės narės pritarimas.

XVII ANTRAŠTINĖ DALIS

PRAMONĖ

173 straipsnis

(EB sutarties ex 157 straipsnis)

1. Sąjunga ir valstybės narės užtikrina, kad būtų sudarytos Sąjungos pramonės konkurencingumui reikalingos sąlygos.

Tuo tikslu pagal atvirų ir konkurencingų rinkų sistemą jų veikla yra siekiama:

- spartinti pramonės prisitaikymą prie struktūrinių pokyčių;
- skatinti palankios aplinkos, įmonių, ypač mažųjų ir vidutinių, iniciatyvai ir plėtrai visoje Sąjungoje kūrimą;
- skatinti aplinkos, palankios įmonėms bendradarbiauti, kūrimą;
- siekti geriau panaudoti inovacijų, mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros politikos sukuriama pramonės potencialą.

2. Valstybės narės konsultuojasi tarpusavyje, palaikydamos ryšį su Komisija, o prireikus koordinuoja savo veiklą. Komisija gali imtis bet kokios naudingos iniciatyvos šiam koordinavimui skatinti, ypač iniciatyvų, kuriomis siekiama nustatyti gaires ir rodiklius, organizuoti keitimąsi geriausia patirtimi ir rengti reikiamus elementus periodinei stebėsenai ir vertinimui. Apie tai išsamiai pranešama Europos Parlamentui.

3. Sąjunga 1 dalyje išdėstytų tikslų padeda siekti vykdydama savo politikos kryptis ir veiklą pagal kitas Sutarčių nuostatas. Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, gali nuspręsti dėl konkrečių priemonių, remiančių valstybių narių veiklą, kuria siekiama 1 dalyje išdėstytų tikslų, išskyrus bet koki valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimą.

Ši antraštinė dalis nesuteikia Sąjungai pagrindo imtis kokių nors priemonių, galinčių iškreipti konkurenciją arba turinčių mokesčių nuostatų ar nuostatų, susijusių su pagal sutartį dirbančių asmenų teisėmis ir interesais.

XVIII ANTRAŠTINĖ DALIS

EKONOMINĖ, SOCIALINĖ IR TERITORINĖ SANGLAUDA

174 straipsnis

(EB sutarties ex 158 straipsnis)

Kad skatintų visokeriopą darnią plėtrą, Sąjunga plėtoja ir vykdo savo veiklą, padedančią stiprinti jos ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą.

Sąjunga ypač siekia mažinti regionų plėtros lygio skirtumus ir nepalankiausias sąlygas turinčių regionų atsilikimą.

Šiuo požiūriu ypatingas dėmesys skiriamas kaimo vietovėms, pramonės pereinamojo laikotarpio vietovėms bei didelių ir nuolatinių gamtinių arba demografinių trūkumų turinčioms vietovėms, pavyzdžiui, labai retai apgyvendintiems toliausiai į šiaurę esantiems regionams bei salų, pasienio ir kalnuotoms vietovėms.

175 straipsnis

(EB sutarties ex 159 straipsnis)

Valstybės narės savo ekonominę politiką vykdo ir ją koordinuoja taip, kad būtų siekiama ir 174 straipsnyje išdėstytų tikslų. Nustatant bei įgyvendinant Sąjungos politikos kryptis ir veiksmus bei kuriant vidaus rinką atsižvelgiama į 174 straipsnyje išdėstytus tikslus ir prisidedama prie jų siekimo. Sąjungai siekti šių tikslų padeda ir veikla, kurios ji imasi panaudodama struktūrinius fondus (Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Orientavimo skyrių, Europos socialinį fondą, Europos regioninės plėtros fondą), Europos investicijų banką ir kitus esamus finansinius instrumentus.

Komisija kas treji metai pateikia Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei Regionų komitetui pranešimą apie ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos linkme pasiektą pažangą ir apie tai, kaip įvairios šiame straipsnyje numatytos priemonės padėjo jos siekti. Prireikus prie šio pranešimo pridedami atitinkami pasiūlymai.

Jei pasirodytų, kad reikia imtis konkrečių veiksmų, nesusijusių su fondais ir nepakenkiančių priemonėms, kurių yra imtasi kitų Sąjungos politikos sričių sistemoje, tokių veiksmų Europos Parlamentas ir Taryba gali imtis sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu.

176 straipsnis

(EB sutarties ex 160 straipsnis)

Europos regioninės plėtros fondo paskirtis – padėti ištaisyti pagrindinius Sąjungos regionų pusiausvyros sutrikimus prisidedant prie atsiliekančių regionų plėtros bei struktūrinio prisitaikymo ir nuosmukį patiriančių pramoninių regionų pertvarkos.

177 straipsnis

(EB sutarties ex 161 straipsnis)

Nepažeisdami 178 straipsnio, Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, nustato struktūrinių fondų uždavinius, prioritetinius tikslus ir sąrangą, galinčią apimti ir fondų grupavimą. Ta pačia tvarka taip pat nustatoma jiems taikytinos bendros taisyklės ir nuostatos, reikalingos jų veiksmingumui ir fondų koordinavimui tarpusavyje bei su kitais esamais finansiniais instrumentais.

Ta pačia tvarka įsteigtas Sanglaudos fondas teikia finansinę paramą aplinkos apsaugos ir transeuropinių tinklų projektams transporto infrastruktūros srityje.

178 straipsnis

(EB sutarties ex 162 straipsnis)

Su Europos regioninės plėtros fondu susijusius įgyvendinimo reglamentus Europos Parlamentas ir Taryba priima sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu.

Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Orientavimo skyriui bei Europos socialiniam fondui ir toliau taikomi atitinkamai 43 ir 164 straipsniai.

XIX ANTRAŠTINĖ DALIS

MOKSLINIAI TYRIMAI IR TECHNOLOGIJŲ PLĖTRA BEI KOSMOSAS

179 straipsnis

(EB sutarties ex 163 straipsnis)

1. Sąjungos tikslas – stiprinti savo mokslinį bei technologinį pagrindą, sukuriant Europos mokslinių tyrimų erdvę, kurioje laisvai judėtų mokslo darbuotojai, mokslinės žinios ir technologijos, ir skatinti jos konkurencingumo augimą, taip pat pramonės srityje, kartu remiant visus mokslinius tyrimus, kurie, manoma, yra reikalingi pagal kitus Sutarčių skyrius.

2. Šiuo tikslu Sąjunga visoje Sąjungoje skatina įmones, įskaitant mažąsias ir vidutines, mokslinių tyrimų centrus ir universitetus plėsti aukšto lygio mokslinius tyrimus ir tobulinti technologijas; ji remia jų pastangas savitarpiskai bendradarbiauti pirmiausia siekiant, kad skirtingų valstybių mokslo darbuotojai galėtų laisvai bendradarbiauti, o įmonės galėtų visiškai išnaudoti vidaus rinkos potencialą, ypač padarant prieinamus nacionalinius viešuosius konkursus, apibrėžiant bendrus standartus ir šalinant teises bei fiskalines tokio bendradarbiavimo kliūtis.

3. Visa Sąjungos veikla pagal Sutartis mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros srityje, įskaitant parodomuosius projektus, nustatoma ir atliekama laikantis šios antraštinės dalies nuostatų.

180 straipsnis

(EB sutarties ex 164 straipsnis)

Siekdama šių tikslų ir papildydama valstybių narių veiklą, Sąjunga imasi tokių veiksmų:

- a) skatindama įmonių, mokslinių tyrimų centrų ir universitetų savitarpio bendradarbiavimą, įgyvendina mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir parodomąsias programas;
- b) skatina Sąjungos bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo srityse;
- c) skleidžia ir veiksmingai panaudoja Sąjungos mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo veiklos rezultatus;
- d) skatina mokslo darbuotojų mokymą ir laisvą judėjimą Sąjungoje.

181 straipsnis

(EB sutarties ex 165 straipsnis)

1. Sąjunga ir valstybės narės savo mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros veiklą koordinuoja taip, kad nacionalinė politika ir Sąjungos politika būtų savitarpiai suderintos.

2. Glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, Komisija gali imtis bet kokios naudingos iniciatyvos šio straipsnio 1 dalyje nurodytam koordinavimui remti, ypač iniciatyvų, kuriomis siekiama nustatyti gaires ir rodiklius, organizuoti keitimąsi geriausia patirtimi ir rengti reikiamus elementus periodinei stebėsenai ir vertinimui. Apie tai išsamiai pranešama Europos Parlamentui.

182 straipsnis

(EB sutarties ex 166 straipsnis)

1. Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, priima visas Sąjungos veiklos kryptis nustatančią daugiametę pamatinę programą.

Pamatinė programa:

— nustato mokslinius ir technologinius tikslus, kurių siekiama 180 straipsnyje numatyta veikla, ir įtvirtina atitinkamus prioritetus;

- nurodo tokios veiklos bendrąsias linkmes;
 - nustato Sąjungos finansinio dalyvavimo, vykdamt pamatinę programą, maksimalią bendrą sumą ir išsamias taisykles bei atitinkamas jos dalis kiekvienai nustatytai veiklos sričiai.
2. Keičiantis aplinkybėms pamatinė programa yra pritaikoma arba papildoma.
3. Pamatinė programa įgyvendinama, vykdamt konkrečias kiekvienai veiklos sričiai parengtas programas. Kiekvienoje konkrečioje programoje nustatomos išsamios įgyvendinimo taisyklės, apibrėžiama jos trukmė ir numatomos reikalingos priemonės. Konkrečiose programose nustatytų reikalingų lėšų suma negali viršyti maksimalios bendros sumos, nustatytos pamatinei programai ir kiekvienai veiklos sričiai.
4. Taryba, spręsdama pagal specialią teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, patvirtina konkrečias programas.
5. Papildant daugiametėje pamatinėje programoje numatytas veiklos sritis, Europos Parlamentas ir Taryba, spręsdami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, patvirtina priemones, reikalingas Europos mokslinių tyrimų erdvės įgyvendinimui.

183 straipsnis

(EB sutarties ex 167 straipsnis)

Daugiametei pamatinei programai įgyvendinti Sąjunga:

- nustato įmonių, mokslinių tyrimų centrų ir universitetų dalyvavimo taisykles;
- patvirtina mokslinių tyrimų rezultatų skleidimą reglamentuojančias taisykles.

184 straipsnis

(EB sutarties ex 168 straipsnis)

Įgyvendinant daugiametę pamatinę programą gali būti priimami sprendimai dėl papildomų programų, kuriose dalyvauja tik tam tikros valstybės narės, jas finansuojančios atsižvelgiant į galimą Sąjungos dalyvavimą.

Sąjunga priima papildomoms programoms taikytinas taisykles, svarbiausia, reglamentuojančias žinių skleidimą ir prieinamumą kitoms valstybėms narėms.

185 straipsnis

(EB sutarties ex 169 straipsnis)

Igyvendindama daugiametę pamatinę programą, Sąjunga, susitarusi su suinteresuotomis valstybėmis narėmis, gali nuspręsti dalyvauti mokslinių tyrimų ir plėtros programose, kurių imasi kelios valstybės narės, taip pat dalyvauti toms programoms vykdyti sukurtose struktūrose.

186 straipsnis

(EB sutarties ex 170 straipsnis)

Igyvendindama daugiametę pamatinę programą, Sąjunga gali nuspręsti bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis ar tarptautinėmis organizacijomis Sąjungos mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo srityse.

Konkretūs tokio bendradarbiavimo būdai gali būti nustatomi Sąjungos ir atitinkamų trečiųjų šalių susitarimuose.

187 straipsnis

(EB sutarties ex 171 straipsnis)

Sąjunga gali kurti bendras įmones ar kokias nors kitas struktūras, reikalingas Sąjungos mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo programoms veiksmingai vykdyti.

188 straipsnis

(EB sutarties ex 172 straipsnis)

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, priima 187 straipsnyje nurodytas nuostatas.

183, 184 ir 185 straipsniuose nurodytas nuostatas Europos Parlamentas ir Taryba priima sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu. Papildomoms programoms priimti reikalingas suinteresuotų valstybių narių sutikimas.

189 straipsnis

1. Siekdama skatinti mokslinę ir techninę pažangą, pramonės konkurencingumą ir įgyvendinti savo politiką, Sąjunga parengia Europos kosmoso politiką. Šiuo tikslu ji gali skatinti bendras iniciatyvas, remti mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą bei koordinuoti pastangas, reikalingas kosmosui tyrinėti ir panaudoti.

2. Siekiant prisidėti prie 1 dalyje nurodytų tikslų įgyvendinimo, Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina reikalingas priemones, kurios gali sudaryti Europos kosmoso programą, išskyrus bet kurių valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimą.
3. Sąjunga užmezga tinkamus santykius su Europos kosmoso agentūra.
4. Šis straipsnis nepažeidžia kitų šios antraštinės dalies nuostatų.

190 straipsnis

(EB sutarties ex 173 straipsnis)

Kiekvienų metų pradžioje Komisija siunčia Europos Parlamentui ir Tarybai pranešimą. Pranešime pateikiama informacija apie mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą bei rezultatų skleidimą praėjusiais metais ir einamųjų metų darbo programą.

XX ANTRAŠTINĖ DALIS

APLINKA

191 straipsnis

(EB sutarties ex 174 straipsnis)

1. Sąjungos aplinkos politika padeda siekti šių tikslų:
 - išlaikyti, saugoti ir gerinti aplinkos kokybę;
 - saugoti žmonių sveikatą;
 - apdairiai ir racionaliai naudoti gamtos išteklius;
 - remti tarptautinio lygio priemones, skirtas regioninėms ar pasaulinėms aplinkos problemoms spręsti, visų pirma kovai su klimato kaita.
2. Sąjungos aplinkos politika siekiama aukšto apsaugos lygio atsižvelgiant į skirtingų Sąjungos regionų būklės įvairovę. Ši politika yra grindžiama atsargumo principu bei principais, kad reikia imtis prevencinių veiksmų, kad žala aplinkai pirmiausia turėtų būti atitaisoma ten, kur yra jos šaltinis, ir kad atlygina teršėjas.

Šiuo požiūriu aplinkos apsaugos reikalavimus atitinkančios derinimo priemonės prireikus apima ir apsaugos sąlygą, leidžiančią valstybėms narėms dėl neekonominių aplinkos priežasčių imtis laikinų priemonių, kartu taikant joms Sąjungos kontrolės tvarką.

3. Rengdama savo aplinkos politiką, Sąjunga atsižvelgia į:

- turimus mokslo ir techninius duomenis;
- aplinkos sąlygas įvairiuose Sąjungos regionuose;
- galimą veiklos arba neveikimo naudą ir išlaidas;
- visos Sąjungos ekonominę bei socialinę plėtrą ir darnią jos regionų plėtrą.

4. Atitinkamose savo kompetencijos srityse Sąjunga ir valstybės narės bendradarbiauja su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis. Sąjungos bendradarbiavimo būdai gali būti nustatomi Sąjungos ir atitinkamų trečiųjų šalių susitarimuose.

Pirmesnė pastraipa nepažeidžia valstybių narių kompetencijos vesti derybas tarptautinėse institucijose ir sudaryti tarptautinius susitarimus.

192 straipsnis

(EB sutarties ex 175 straipsnis)

1. Europos Parlamentas ir Taryba įprasta teisėkūros procedūra, pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, sprendžia, kokių veiksmų Sąjungai reikia imtis, kad būtų pasiekti 191 straipsnyje nurodyti tikslai.

2. Nukrypdamą nuo 1 dalyje numatytų sprendimų priėmimo tvarkos ir nepažeisdama 114 straipsnio, Taryba, sprenddama pagal specialią teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, vieningai priima:

- a) iš esmės fiskalinio pobūdžio nuostatas;
- b) priemones, turinčias įtakos:
 - miestų ir kaimų planavimui;
 - kiekybinio vandens išteklių valdymui arba tiesiogiai ar netiesiogiai tų išteklių buvimui;
 - žemės naudojimui, išskyrus atliekų tvarkymą;
- c) priemones, turinčias nemažai įtakos valstybėms narėms, kai šios renkasi skirtingus energijos šaltinius ir savo energijos tiekimo bendrą struktūrą.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, gali vieningai nuspręsti leisti pirmojoje pastraipoje nurodytose srityse taikyti įprastą teisėkūros procedūrą.

3. Siektinus prioritetinius tikslus nustatančias bendrąsias veiksmų programas Europos Parlamentas ir Taryba priima sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu.

Šioms programoms įgyvendinti reikalingos priemonės priimamos laikantis, priklausomai nuo aplinkybių, 1 arba 2 dalyje numatytų sąlygų.

4. Nepažeidžiant tam tikrų Sąjungos patvirtintų priemonių, aplinkos politiką finansuoja ir įgyvendina valstybės narės.

5. Nepažeidžiant principo, kad teršėjas atlygina, jei 1 dalies nuostatomis grindžiamai priemonei prireikia neproporcingų valstybės narės valdžios institucijų išlaidų, šia priemone numatomos atitinkamos nuostatos dėl:

— laikinų nukrypimų ir (arba)

— finansinės paramos, teikiamos iš Sanglaudos fondo, įsteigto pagal 177 straipsnį.

193 straipsnis

(EB sutarties ex 176 straipsnis)

Pagal 192 straipsnį patvirtintos apsaugos priemonės neužkerta kelio jokiai valstybei narei ir toliau laikytis arba priimti griežtesnių apsaugos priemonių. Tokios priemonės privalo atitikti Sutartis. Apie jas pranešama Komisijai.

XXI ANTRAŠTINĖ DALIS

ENERGETIKA

194 straipsnis

1. Kuriant vidaus rinką ar jai veikiant ir atsižvelgiant į poreikį išsaugoti ir gerinti aplinką, Sąjungos energetikos politika, vadovaujantis valstybių narių solidarumu, siekiama:

a) užtikrinti energijos rinkos veikimą;

b) užtikrinti energijos tiekimo saugumą Sąjungoje;

c) skatinti energijos vartojimo efektyvumą bei taupymą ir naujų bei atsinaujinančių energijos formų plėtojimą; ir

d) skatinti energetikos tinklų sujungimą.

2. Nepažeidžiant kitų Sutarčių nuostatų taikymo, Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, nustato priemones, būtinas 1 dalyje nurodytiems tikslams pasiekti. Šios priemonės patvirtinamos pasikonsultavus su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu.

Nepažeidžiant 192 straipsnio 2 dalies c punkto, jos neturi poveikio valstybės narės teisei apibrėžti savo energijos išteklių naudojimo sąlygas, pasirinkti tarp skirtingų energijos šaltinių ir nustatyti bendrą energijos tiekimo struktūrą.

3. Nukrypdama nuo 2 dalies, Taryba, sprendama vieningai pagal specialią teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, patvirtina čia nurodytas priemones, kai jos pirmiausia yra fiskalinio pobūdžio.

XXII ANTRAŠTINĖ DALIS

TURIZMAS

195 straipsnis

1. Sąjunga papildo valstybių narių veiksmus turizmo sektoriuje, ypač skatindama Sąjungos įmonių konkurencingumą šiame sektoriuje.

Šiuo tikslu Sąjunga savo veiksmais siekia:

a) skatinti įmonių plėtrai palankios aplinkos šiame sektoriuje sukūrimą;

b) remti valstybių narių bendradarbiavimą, ypač keičiantis gera praktika.

2. Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina konkrečias priemones veiksams valstybėse narėse papildyti, kad būtų pasiekti šiame straipsnyje nurodyti tikslai, išskyrus bet kokių valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimą.

XXIII ANTRAŠTINĖ DALIS

CIVILINĖ SAUGA

196 straipsnis

1. Sąjunga skatina valstybių narių bendradarbiavimą, siekdama didinti gaivalinių nelaimių arba žmogaus sukeltų katastrofų prevencijos ir apsaugos nuo jų sistemų veiksmingumą.

Sąjunga savo veiksmais siekia:

- a) remti ir papildyti valstybių narių veiksmus nacionaliniu, regioniniu ir vietiniu lygiu užkertant kelią pavojams, rengiant civilinės saugos darbuotojus valstybėse narėse bei reaguojant į gaivalines nelaimes ir žmogaus sukeltas katastrofas Sąjungoje;
- b) skatinti greitą, veiksmingą nacionalinių civilinės saugos tarnybų operatyvinį bendradarbiavimą Sąjungoje;
- c) skatinti tarptautinio civilinės saugos darbo nuoseklumą.

2. Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina 1 dalyje nurodytiems tikslams pasiekti padedančias reikalingas priemones, išskyrus bet kokių valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimą.

XXIV ANTRAŠTINĖ DALIS

ADMINISTRACINIS BENDRADARBIAVIMAS

197 straipsnis

1. Veiksmingas Sąjungos teisės įgyvendinimas, būtinas tinkamam Sąjungos veikimui, valstybėse narėse laikomas bendro intereso reikalu.

2. Sąjunga gali remti valstybių narių pastangas gerinti savo administracinius gebėjimus įgyvendinant Sąjungos teisę. Tokiais veiksmais gali būtų keitimosi informacija ir valstybės tarnautojų mainų palengvinimas bei mokymo programų rėmimas. Nė viena valstybė narė neprivalo pasinaudoti šia parama. Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina šiam tikslui reikalingas priemones, išskyrus bet kokių valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimą.

3. Šis straipsnis nepažeidžia valstybių narių įsipareigojimų įgyvendinti Sąjungos teisę arba Komisijos prerogatyvų ir pareigų. Jis nepažeidžia ir kitų Sutarčių nuostatų, numatančių valstybių narių administracinį bendradarbiavimą tarpusavyje ir su Sąjunga.

KETVIRTOJI DALIS

ASOCIACIJA SU UŽJŪRIO ŠALIMIS IR TERITORIJOMIS

198 straipsnis

(EB sutarties ex 182 straipsnis)

Valstybės narės susitaria dėl Sąjungos asociacijos su ne Europos šalimis ir teritorijomis, kurios palaiko ypatingus santykius su Danija, Prancūzija, Nyderlandais ir Jungtine Karalyste. Šios šalys ir teritorijos (toliau – šalys ir teritorijos) išvardijamos II priede.

Šios asociacijos tikslas – skatinti tų šalių ir teritorijų ekonominę ir socialinę plėtrą bei užmegzti glaudžius jų tarpusavio ekonominius santykius ir su Sąjunga kaip visuma.

Pagal šios Sutarties preambulėje išdėstytus principus asociacija pirmiausia turi būti naudinga šių šalių ir teritorijų gyventojų interesams ir gerovei, kad ekonominė, socialinė ir kultūrinė raida atitiktų jų siekius.

199 straipsnis

(EB sutarties ex 183 straipsnis)

Asociacija siekiama šių uždavinių:

1. Prekybai su šalimis ir teritorijomis valstybės narės taiko tą patį režimą, kokį jos pagal Sutartį nustato viena kitai.
2. Kiekviena šalis ir teritorija prekybai su valstybėmis narėmis ir kitomis šalimis bei teritorijomis taiko tokį pat režimą kaip ir Europos valstybei, su kuria palaiko ypatingus santykius.
3. Valstybės narės prisideda prie investicijų, kurių reikia šių šalių ir teritorijų laipsniškam vystymuisi.
4. Sąjungos finansuojamoms investicijoms skelbiami konkursai ir pasiūlymai yra lygiais pagrindais atviri visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, kurie yra valstybės narės arba šalių ir teritorijų nacionaliniai subjektai.
5. Valstybių narių santykiuose su šalimis ir teritorijomis piliečių ir bendrovių arba firmų įsisteigimo teisė be jokios diskriminacijos reglamentuojama pagal įsisteigimo teisei skirtame skyriuje išdėstytas nuostatas ir tvarką, atsižvelgiant į specialias nuostatas, nustatytas pagal 203 straipsnį.

200 straipsnis

(EB sutarties ex 184 straipsnis)

1. Importo muitai šalių ir teritorijų kilmės prekėms, įvežamoms į valstybes nares, draudžiami taip, kaip draudžiami muitai valstybių narių tarpusavio prekyboje pagal Sutarčių nuostatas.
2. Importo muitai prekėms, įvežamoms į šalis ir teritorijas iš valstybių narių arba kitų šalių ir teritorijų, draudžiami pagal 30 straipsnio nuostatas.
3. Tačiau šalys ir teritorijos gali rinkti muitus savo plėtros ir industrializavimo reikmėms arba savo biudžeto įplaukoms papildyti.

Pirmesnėje pastraipoje minimi muitai negali viršyti iš valstybės narės, su kuria šalis ar teritorija palaiko ypatingus santykius, importuojamoms prekėms taikomų muitų.

4. Šio straipsnio 2 dalis netaikoma šalims ir teritorijoms, kurios dėl ypatingų joms privalomų tarptautinių įpareigojimų jau taiko nediskriminacinį muitų tarifą.
5. Muitų prekėms, importuojamoms į šalis ir teritorijas, įvedimas ar bet koks pakeitimas nei teisiškai, nei faktiškai, nei tiesiogiai ar netiesiogiai neturi diskriminuoti importo iš skirtingų valstybių narių.

201 straipsnis

(EB sutarties ex 185 straipsnis)

Jei pritaikius 200 straipsnio 1 dalį muitų, taikomų prekėms, įvežamoms iš trečiosios šalies į šalį arba teritoriją, dydis gali nukreipti prekybos srautą kurios nors valstybės narės nenaudai, ši gali prašyti Komisiją pasiūlyti kitoms valstybėms narėms imtis priemonių padėčiai pataisyti.

202 straipsnis

(EB sutarties ex 186 straipsnis)

Atsižvelgiant į visuomenės sveikatos, visuomenės saugumo arba viešosios tvarkos nuostatas, darbuotojų judėjimo iš šalių ir teritorijų į valstybes nares ir darbuotojų judėjimo iš valstybių narių į šalis ir teritorijas laisvė reglamentuojama pagal 203 straipsnį priimtais aktais.

203 straipsnis

(EB sutarties ex 187 straipsnis)

Remdamasi šių šalių ir teritorijų asociacijos su Sąjunga įgyta patirtimi ir Sutartyse nustatytais principais, Taryba priimdama sprendimą vieningai remdamasi Komisijos pasiūlymu nustato šių šalių ir teritorijų asociacijos su Sąjunga išsamias taisykles ir tvarką. Jei atitinkamas nuostatas priima Taryba pagal specialią teisėkūros procedūrą, ji sprendžia vieningai, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu.

204 straipsnis

(EB sutarties ex 188 straipsnis)

198–203 straipsnių nuostatos Grenlandijai taikomos atsižvelgiant į konkrečias Grenlandijai skirtas nuostatas, išdėstytas prie Sutarčių pridedamame Protokole dėl Grenlandijai skirtų priemonių.

PENKTOJI DALIS SAJUNGOS IŠORĖS VEIKSMAI

I ANTRAŠTINĖ DALIS BENDROSIOS NUOSTATOS DĖL SAJUNGOS IŠORĖS VEIKSMŲ

205 straipsnis

Sąjunga pagal šią dalį vykdomuose savo veiksmuose tarptautinėje arenoje vadovaujasi principais, siekia tikslų ir veiksmus vykdo remdamasi bendrosiomis nuostatomis, kurie nurodyti Europos Sąjungos sutarties V antraštinės dalies 1 skyriuje.

II ANTRAŠTINĖ DALIS BENDRA PREKYBOS POLITIKA

206 straipsnis

(EB sutarties ex 131 straipsnis)

Pagal 28–32 straipsnius sukurdamą muitų sąjungą, Sąjunga bendram labai prisideda prie darnaus pasaulio prekybos plėtojimo, laipsniško tarptautinės prekybos ir tiesioginių užsienio investicijų apribojimų panaikinimo bei muitų ir kitų kliūčių mažinimo.

207 straipsnis

(EB sutarties ex 133 straipsnis)

1. Bendra prekybos politika grindžiama vienodais principais, ypač keičiant muitų normas, sudarant susitarimus dėl muitų tarifų ir prekybos, susijusius su prekyba prekėmis ir paslaugomis bei intelektinės nuosavybės komerciniais aspektais, tiesioginėmis užsienio investicijomis, liberalizavimo priemonių suvienodinimu, eksporto politika ir prekybos apsaugos priemonėmis, pavyzdžiui, taikytinomis dempingo ar subsidijų atveju. Bendra prekybos politika vykdoma vadovaujantis Sąjungos išorės veiksmų principais ir tikslais.

2. Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina priemones, apibrėžiančias bendros prekybos politikos įgyvendinimo sistemą.

3. Kai reikia derėtis dėl susitarimų su viena arba keliomis trečiosiomis šalimis ar tarptautinėmis organizacijomis ir juos sudaryti, taikomas 218 straipsnis, atsižvelgiant į šio straipsnio specialiąsias nuostatas.

Komisija teikia rekomendacijas Tarybai, kuri įgalioja Komisiją pradėti reikalingas derybas. Taryba ir Komisija yra atsakingos už tai, kad derybose pasiekti susitarimai atitiktų Sąjungos vidaus politikos kryptis bei taisykles.

Šias derybas Komisija veda konsultuodamasi su specialiu komitetu, Tarybos paskirtu padėti Komisijai atlikti šią užduotį, ir laikydamasi tokių nurodymų, kuriuos Taryba gali jai teikti. Komisija teikia reguliarias ataskaitas apie derybų eigą specialiajam komitetui ir Europos Parlamentui.

4. Sprendimus dėl derybų ir 3 dalyje nurodytų susitarimų sudarymo Taryba priima kvalifikuota balsų dauguma.

Taryba sprendžia vieningai dėl derybų ir susitarimų dėl prekybos paslaugomis ir intelektinės nuosavybės komercinių aspektų, taip pat tiesioginių užsienio investicijų srityse sudarymo, kai tokiuose susitarimuose įtvirtinamos nuostatos, pagal kurias vidaus taisyklių priėmimui yra reikalingas balsų vieningumas.

Taryba taip pat sprendžia vieningai dėl derybų ir susitarimų sudarymo:

- a) prekybos kultūros ir audiovizualinėmis paslaugomis srityje, kai yra pavojus, kad šie susitarimai gali pakenkti Sąjungos kultūrų ir kalbų įvairovei;
- b) prekybos socialinėmis, švietimo ir sveikatos paslaugomis srityje, kai yra pavojus, kad šie susitarimai gali labai sutrikdyti nacionalinį šių paslaugų organizavimą ir pakenkti valstybių narių atsakomybei jas teikti.

5. Deryboms ir tarptautinių susitarimų sudarymui transporto srityje taikomos Trečiosios dalies VI antraštinės dalies ir 218 straipsnio nuostatos.

6. Naudojimasis šiuo straipsniu suteiktais įgaliojimais bendros prekybos politikos srityje neturi poveikio Sąjungos ir valstybių narių kompetencijos atskyrimui ir nesudaro prielaidų valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų suderinimui, kai tokio suderinimo nereikalaujama Sutartyse.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDRADARBIAVIMAS SU TREČIOSIOMIS ŠALIMIS IR HUMANITARINĖ PAGALBA

1 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS VYSTYMOSI LABUI

208 straipsnis

(EB sutarties ex 177 straipsnis)

1. Sąjungos politika bendradarbiavimo vystymosi labui srityje vykdoma vadovaujantis Sąjungos išorės veiksmų principais ir tikslais. Sąjungos ir valstybių narių bendradarbiavimo vystymosi labui politika papildo ir stiprina viena kitą.

Sąjungos bendradarbiavimo vystymosi labui politikos pagrindinis tikslas yra sumažinti, o ilgainiui ir panaikinti skurdą. Sąjunga atsižvelgia į bendradarbiavimo vystymosi labui tikslus savo įgyvendinamos politikos srityse, kurios gali turėti įtakos besivystančioms šalims.

2. Sąjunga ir valstybės narės laikosi išipareigojimų ir atsižvelgia į tikslus, kuriems jos pritarė Jungtinėse Tautose ir kitose kompetentingose tarptautinėse organizacijose.

209 straipsnis

(EB sutarties ex 179 straipsnis)

1. Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina priemones, būtinas bendradarbiavimo vystymosi labui politikai įgyvendinti, kurios gali būti siejamos su daugiametėmis bendradarbiavimo su besivystančiomis šalimis programomis arba teminio pobūdžio programomis.

2. Sąjunga gali sudaryti bet kokius susitarimus su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis, padedančius siekti Europos Sąjungos sutarties 21 straipsnyje ir šios Sutarties 208 straipsnyje nurodytų tikslų.

Pirmoji pastraipa nepažeidžia valstybių narių kompetencijos vesti derybas tarptautinėse institucijose ir sudaryti susitarimus.

3. Europos investicijų bankas pagal savo statute nustatytas sąlygas prisideda prie 1 dalyje nurodytų priemonių įgyvendinimo.

210 straipsnis

(EB sutarties ex 180 straipsnis)

1. Siekdamas skatinti, kad jų veiksmų papildytų vienas kitą ir būtų veiksmingi, Sąjunga ir valstybės narės koordinuoja savo politiką bendradarbiavimo vystymosi labui srityje ir konsultuojasi dėl savo pagalbos programų, taip pat ir tarptautinėse organizacijose ir per tarptautines konferencijas. Jos gali imtis bendrų veiksmų. Prireikus valstybės narės prisideda prie Sąjungos pagalbos programų įgyvendinimo.

2. Komisija gali imtis bet kokios naudingos iniciatyvos šio straipsnio 1 dalyje nurodytam koordinavimui remti.

211 straipsnis

(EB sutarties ex 181 straipsnis)

Atitinkamose savo kompetencijos srityse Sąjunga ir valstybės narės bendradarbiauja su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis.

2 SKYRIUS

EKONOMINIS, FINANSINIS IR TECHINIS BENDRADARBIAVIMAS SU TREČIOSIOMIS ŠALIMIS

212 straipsnis

(EB sutarties ex 181a straipsnis)

1. Nepažeisdama kitų Sutarčių nuostatų ir ypač 208–211 straipsnių nuostatų Sąjunga įgyvendina ekonominio, finansinio ir techninio bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis, išskyrus besivystančias šalis, ypač finansinės pagalbos, veiksmus. Tokie veiksmai atitinka Sąjungos bendradarbiavimo vystymosi labui politiką ir yra vykdomi vadovaujantis jos išorės veiksmų principais ir tikslais. Sąjungos ir valstybių narių veiksmų vienas kitą papildo ir sustiprina.

2. Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina 1 dalies įgyvendinimui būtinas priemones.

3. Sąjunga ir valstybės narės su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis bendradarbiauja neperžengdamos savo atitinkamos kompetencijos ribų. Sąjungos bendradarbiavimo priemonės gali būti Sąjungos ir atitinkamų trečiųjų šalių susitarimų dalyku.

Pirmoji pastraipa nepažeidžia valstybių narių kompetencijos vesti derybas tarptautinėse organizacijose ir sudaryti tarptautinius susitarimus.

213 straipsnis

Kai dėl situacijos trečiojoje šalyje Sąjungai reikia teikti skubią finansinę pagalbą, reikalingus sprendimus, remdamasi Komisijos pasiūlymu, priima Taryba.

3 SKYRIUS

HUMANITARINĖ PAGALBA

214 straipsnis

1. Sąjungos veiksmai humanitarinės pagalbos srityje vykdomi vadovaujantis Sąjungos išorės veiksmų principais ir tikslais. Tokių veiksmų paskirtis – suteikti laikiną pagalbą ir paramą žmonėms trečiosiose šalyse, nukentėjusiems nuo gaivalinių nelaimių ar žmogaus sukeltų katastrofų, ir juos apsaugoti, siekiant patenkinti dėl šių įvairių situacijų atsiradusius humanitarinius poreikius. Sąjungos ir valstybių narių veiksmai vieni kitus papildo ir sustiprina.

2. Humanitarinės pagalbos veiksmai vykdomi laikantis tarptautinės teisės principų ir nešališkumo, neutralumo bei nediskriminavimo principų.

3. Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina priemones, apibrėžiančias Sąjungos humanitarinės pagalbos veiksmų įgyvendinimo sistemą.

4. Sąjunga gali sudaryti bet kokius susitarimus su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis, padedančius siekti šio straipsnio 1 dalyje ir Europos Sąjungos sutarties 21 straipsnyje nurodytų tikslų.

Pirmoji pastraipa nepažeidžia valstybių narių kompetencijos vesti derybas tarptautinėse institucijose ir sudaryti susitarimus.

5. Siekiant sukurti struktūrą jauniems europiečiams bendrai prisidėti prie Sąjungos humanitarinės pagalbos veiksmų, įsteigiamas Europos savanoriškos humanitarinės pagalbos korpusas. Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą, apibrėžia šio korpuso veiklos taisykles ir tvarką.

6. Komisija gali imtis bet kokios naudingos iniciatyvos Sąjungos ir valstybių narių veiksmų koordinavimui remti, kad Sąjungos ir šalių humanitarinės pagalbos priemonės būtų veiksmingesnės ir geriau papildytų viena kitą.

7. Sąjunga užtikrina, kad jos ir tarptautinių organizacijų bei institucijų, ypač įeinančių į Jungtinių Tautų sistemą, humanitarinės pagalbos veiksmai būtų koordinuojami ir suderinti.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

RIBOJANČIOS PRIEMONĖS

215 straipsnis

(EB sutarties ex 301 straipsnis)

1. Kai sprendimas, priimtas pagal Europos Sąjungos sutarties V antraštinės dalies 2 skyrių, numato ekonominių ir finansinių santykių su viena ar keletu trečiųjų šalių visišką nutraukimą ar dalinį apribojimą, Taryba kvalifikuota balsų dauguma, remdamasi bendru Sąjungos vyriausiojo įgaliojimo užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Komisijos pasiūlymu, patvirtina reikiamas priemones. Apie tai ji praneša Europos Parlamentui.
2. Kai pagal Europos Sąjungos sutarties V antraštinės dalies 2 skyrių priimtas sprendimas taip numato, Taryba pagal 1 dalyje nurodytą procedūrą gali patvirtinti ribojančias priemones, nukreiptas prieš fizinius ar juridinius asmenis, grupes ar nevalstybinius subjektus.
3. Šiame straipsnyje nurodyti aktai apima reikalingas nuostatas dėl teisinių apsaugos priemonių.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

TARPTAUTINIAI SUSITARIMAI

216 straipsnis

1. Sąjunga gali sudaryti susitarimą su viena arba keliomis trečiosiomis šalimis arba tarptautinėmis organizacijomis, kai tai yra numatyta Sutartyse arba kai susitarimo sudarymas yra būtinas norint Sąjungos politikos sričių ribose pasiekti vieną iš Sutartyse nurodytų tikslų, arba kai jį numato Sąjungos teisiškai privalomas aktas, arba kai jis gali turėti poveikį bendroms taisyklėms ar keisti jų apimtį.
2. Sąjungos sudaryti susitarimai yra privalomi Sąjungos institucijoms ir valstybėms narėms.

217 straipsnis

(EB sutarties ex 310 straipsnis)

Sąjunga su viena arba keletu trečiųjų šalių ar tarptautinių organizacijų gali sudaryti susitarimus steigti asociaciją, numatančią abipuses teises ir pareigas, bendrą veiklą ir specialią tvarką.

218 straipsnis

(EB sutarties ex 300 straipsnis)

1. Nepažeidžiant 207 straipsnyje nustatytų konkrečių nuostatų, derybos dėl susitarimų tarp Sąjungos ir trečiųjų šalių arba tarptautinių organizacijų vedamos ir jie sudaromi toliau išdėstyta tvarka.

2. Taryba leidžia pradėti derybas, priima derybinius nurodymus, leidžia pasirašyti ir sudaryti susitarimus.

3. Kai numatytas sudaryti susitarimas išimtinai ar daugiausiai yra susijęs su bendra užsienio ir saugumo politika, Komisija arba Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai teikia rekomendacijas Tarybai, o ši priima sprendimą, kuriuo įgalioja pradėti derybas ir kuriuo, atsižvelgiant į numatyto sudaryti susitarimo dalyką, skiriamas Sąjungos derybų grupės derybininkas arba vadovas.

4. Taryba gali duoti nurodymus derybininkui ir paskirti specialų komitetą, su kuriuo privaloma konsultuotis vedant derybas.

5. Taryba, remdamasi derybininko pasiūlymu, priima sprendimą, kuriuo įgaliojama pasirašyti susitarimą ir prireikus laikinai jį taikyti jam dar neįsigaliojus.

6. Taryba, remdamasi derybininko pasiūlymu, priima sprendimą dėl susitarimo sudarymo.

Išskyrus tuos atvejus, kai susitarimas išimtinai susijęs su bendra užsienio ir saugumo politika, Taryba priima sprendimą dėl susitarimo sudarymo:

a) gavusi Europos Parlamento pritarimą šiais atvejais:

- i) asociacijos sutartims;
- ii) susitarimui dėl Sąjungos prisijungimo prie Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos;
- iii) susitarimams, nustatantiems konkrečią institucinę struktūrą organizuojant bendradarbiavimo procedūras;
- iv) susitarimams, turintiems svarbių padarinių Sąjungos biudžetui;
- v) susitarimams, apimantiems sritis, kurioms taikoma įprasta teisėkūros procedūra arba speciali teisėkūros procedūra, kai reikia Europos Parlamento pritarimo.

Skubiais atvejais Europos Parlamentas ir Taryba gali susitarti dėl pritarimo termino;

b) pasikonsultavusi su Europos Parlamentu kitais atvejais. Europos Parlamentas savo nuomonę pateikia per tokį laiką, kurį Taryba gali nustatyti atsižvelgdama į reikalo skubumą. Nepateikus nuomonės per tą laiką, Taryba gali spręsti.

7. Sudarydama susitarimą, Taryba gali, nukrypdama nuo 5, 6 ir 9 dalių nuostatų, įgalinti derybininką Sąjungos vardu patvirtinti susitarimo pakeitimus, kai susitarimas numato, kad jie turi būti priimami pagal supaprastintą procedūrą arba kai juos priima pagal tą susitarimą įsteigtas organas. Taryba gali tokiam įgaliojimui nustatyti konkrečias sąlygas.

8. Laikydamosi tos tvarkos Taryba visais atvejais sprendžia kvalifikuota balsų dauguma.

Tačiau ji sprendžia vieningai, kai susitarimas priklauso sričiai, kurioje Sąjungos aktams priimti reikia balsų vieningumo, taip pat ir sudarant asociacijos susitarimus ir 212 straipsnyje nurodytus susitarimus su valstybėmis kandidatėmis. Taryba taip pat sprendžia vieningai dėl susitarimo dėl Sąjungos prisijungimo prie Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos; sprendimas dėl šio susitarimo sudarymo įsigalioja tik po to, kai jį pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas patvirtina valstybės narės.

9. Taryba, remdamasi Komisijos ar Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pasiūlymu, priima sprendimą, kuriuo sustabdomas susitarimo taikymas ir nustatomos pozicijos, kurios Sąjungos vardu priimamos susitarimu įsteigtame organe, kai tam organui reikia priimti teisinę galią turinčius aktus, išskyrus aktus, papildančius arba pakeičiančius susitarimo institucinę struktūrą.

10. Europos Parlamentas nedelsiant ir išsamiai informuojamas visais šios procedūros etapais.

11. Valstybė narė, Europos Parlamentas, Taryba ar Komisija gali gauti Teisingumo Teismo nuomonę dėl to, ar numatytas sudaryti susitarimas yra suderinamas su Sutarčių nuostatomis. Jei Teismo nuomonė yra neigiama, numatytas sudaryti susitarimas negali įsigalioti, jei jis nėra iš dalies keistas arba Sutarys nėra peržiūrėtos.

219 straipsnis

(EB sutarties ex 111 straipsnio 1–3 ir 5 dalys)

1. Nukrypdama nuo 218 straipsnio Taryba, remdamasi Europos centrinio banko rekomendacija arba Komisijos rekomendacija ir pasikonsultavusi su Europos centriniu banku, stengdamasi, kad būtų pasiektas bendras sutarimas, atitinkantis kainų stabilumo palaikymo tikslą, gali sudaryti oficialius susitarimus dėl euro valiutos kurso sistemos trečiųjų valstybių valiutų atžvilgiu. Pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, Taryba sprendžia vieningai ir pagal 3 dalyje numatytą tvarką.

Taryba, remdamasi Europos centrinio banko rekomendacija arba Komisijos rekomendacija ir pasikonsultavusi su Europos centriniu banku, stengdamasi, kad būtų pasiektas bendras sutarimas, atitinkantis tikslą – kainų stabilumą, gali nustatyti, pakeisti, ar panaikinti euro centrinių kursų valiutos sistemoje. Apie euro centrinio kurso nustatymą, pakeitimą ar panaikinimą Tarybos pirmininkas informuoja Europos Parlamentą.

2. Jeigu nėra 1 dalyje nurodytos valiutos kurso sistemos, skirtos vienai ar keletui trečiųjų valstybių valiutų, Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija ir pasikonsultavusi su Europos centriniu banku arba remdamasi Europos centrinio banko rekomendacija, gali suformuluoti bendras valiutos kurso politikos šių valiutų atžvilgiu kryptis. Tokios bendros kryptys nepažeidžia svarbiausio ECBS tikslo palaikyti kainų stabilumą.

3. Nukrypdamą nuo 218 straipsnio, kai Sąjungai reikia derėtis su viena ar keliomis trečiosiomis valstybėmis ar tarptautinėmis organizacijomis dėl susitarimų, susijusių su pinigų ar užsienio valiutos kurso režimo reikalais, Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija ir pasikonsultavusi su Europos centriniu banku, sprendžia dėl derybų organizavimo priemonių ir tokių susitarimų sudarymo. Šie sprendimai garantuoja, kad Sąjunga išreiškia bendrą poziciją. Komisija visokeriopai dalyvauja derybose.

4. Nepažeisdamos Sąjungos kompetencijos ir Sąjungos susitarimų dėl Ekonominės ir pinigų sąjungos, valstybės narės gali vesti derybas tarptautinėse organizacijose ir sudaryti tarptautinius susitarimus.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS

SAJUNGOS SANTYKIAI SU TARPTAUTINĖMIS ORGANIZACIJOMIS IR TREČIOSIOMIS ŠALIMIS BEI SAJUNGOS DELEGACIJOS

220 straipsnis

(EB sutarties ex 302–304 straipsniai)

1. Sąjunga visais tinkamais būdais bendradarbiauja su Jungtinių Tautų organais ir jos specializuotomis agentūromis, Europos Taryba, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija.

Sąjunga taip pat palaiko tinkamus ryšius su kitomis tarptautinėmis organizacijomis.

2. Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Komisija atsako už šio straipsnio įgyvendinimą.

221 straipsnis

1. Sąjungos delegacijos trečiosiose šalyse ir tarptautinėse organizacijose atstovauja Sąjungai.

2. Sąjungos delegacijos yra Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai priežiūroje. Jos veikia glaudžiai bendradarbiaudamos su valstybių narių diplomatinėmis ir konsulinėmis atstovybėmis.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS

SOLIDARUMO SĄLYGA

222 straipsnis

1. Sąjunga ir valstybės narės veikia bendrai ir solidariai, jei kuri nors valstybė narė patirtų teroro aktą, gaivalinę nelaimę ar žmogaus sukeltą katastrofą. Sąjunga sutelkia visas savo turimas priemones, įskaitant valstybių narių jos dispozicijon perduotus karinius išteklius, siekdama:

a) — užkirsti kelią terorizmo grėsmei valstybių narių teritorijose;

— apsaugoti demokratines institucijas ir civilius gyventojus nuo galimo teroro akto;

— teroro aktą patyrusiai valstybei narei teikti pagalbą jos teritorijoje jos politinės valdžios institucijų prašymu;

b) gaivalinę nelaimę ar žmogaus sukeltą katastrofą patyrusiai valstybei narei teikti pagalbą jos teritorijoje jos politinės valdžios institucijų prašymu.

2. Valstybei narei patyrus teroro aktą, gaivalinę nelaimę arba žmogaus sukeltą katastrofą, jos politinės valdžios institucijų prašymu kitos valstybės narės teikia jai pagalbą. Šiuo tikslu Taryboje valstybės narės tarpusavyje suderina savo veiksmus.

3. Remiantis bendru Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pasiūlymu, Tarybos priimtame sprendime patvirtinamos priemonės, skirtos Sąjungai įgyvendinti šią solidarumo sąlygą. Taryba sprendžia pagal Europos Sąjungos sutarties 31 straipsnio 1 dalį, kai šis sprendimas yra gynybinio pobūdžio. Apie tai pranešama Europos Parlamentui.

Šios dalies taikymo tikslais ir nepažeidžiant 240 straipsnio, Tarybai padeda Politinis ir saugumo komitetas remdamasis bendros saugumo ir gynybos politikos kontekste išplėtotomis struktūromis ir 71 straipsnyje nurodytas komitetas, kurie prireikus pateikia bendras nuomones.

4. Siekdama sudaryti sąlygas Sąjungai ir jos valstybėms narėms imtis efektyvių veiksmų, Europos Vadovų Taryba reguliariai vertina grėsmes, su kuriomis susiduria Sąjunga.

ŠEŠTOJI DALIS INSTITUCINĖS IR FINANSINĖS NUOSTATOS

I ANTRAŠTINĖ DALIS INSTITUCIJAS REGLAMENTUOJANČIOS NUOSTATOS

1 SKYRIUS INSTITUCIJOS

1 SKIRSNIS EUROPOS PARLAMENTAS

223 straipsnis

(EB sutarties ex 190 straipsnio 4 ir 5 dalys)

1. Europos Parlamentas parengia pasiūlymą dėl būtinų nuostatų, kad jo narius būtų galima išrinkti remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise, priėmimo pagal visose valstybėse narėse taikomą vienodą tvarką arba pagal visoms valstybėms narėms bendrus principus.

Taryba, sprendama vieningai pagal specialią teisėkūros procedūrą ir gavusi Europos Parlamento jį sudarančių narių balsų dauguma pareikštą pritarimą, nustato būtinas nuostatas. Šios nuostatos įsigalioja po to, kai jas pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas patvirtina valstybės narės.

2. Savo iniciatyva priimdamas reglamentus pagal specialią teisėkūros procedūrą Europos Parlamentas, paprašęs Komisijos nuomonės ir pritarus Tarybai, patvirtina nuostatus ir bendras sąlygas, reglamentuojančias jo narių pareigas. Visoms su narių arba buvusių narių apmokestinimu susijusioms taisyklėms ar sąlygoms patvirtinti reikalingas Tarybos balsų vieningumas.

224 straipsnis

(EB sutarties ex 191 straipsnio antroji pastraipa)

Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, priimdami reglamentus priima reglamentus, Europos lygmeniu reglamentuojančius politines partijas, nurodytas Europos Sąjungos sutarties 10 straipsnio 4 dalyje, ypač jų finansavimo taisykles.

225 straipsnis

(EB sutarties ex 192 straipsnio antroji pastraipa)

Europos Parlamentas, sprendamas jį sudarančių narių balsų dauguma, gali paprašyti, kad Komisija pateiktų bet kokią atitinkamą pasiūlymą klausimais, kuriais, jo nuomone, Sutartims įgyvendinti reikalingas Sąjungos teisės aktas. Jeigu Komisija nepateikia pasiūlymo, apie priežastis ji praneša Europos Parlamentui.

226 straipsnis

(EB sutarties ex 193 straipsnis)

Atlikdamas savo pareigas, Europos Parlamentas ketvirtadalio jį sudarančių narių prašymu gali sudaryti laikinąjį Tyrimo komitetą, kuris, nepažeisdamas kitoms institucijoms ar organams Sutartimis suteiktų įgaliojimų, tirtų įtariamus pažeidimus ar netinkamą administravimą įgyvendinant Sąjungos teisę, išskyrus atvejus, kai tuos įtariamus faktus nagrinėja teismas, ir tol, kol bus baigtas tos bylos teisminis nagrinėjimas.

Pateikęs savo ataskaitą, laikinasis Tyrimo komitetas nustoja veikti.

Išsamias naudojimąsi tyrimo teise reglamentuojančias nuostatas nustato Europos Parlamentas, priimdamas reglamentą savo iniciatyva pagal specialią teisėkūros procedūrą, gavęs Tarybos ir Komisijos pritarimą.

227 straipsnis

(EB sutarties ex 194 straipsnis)

Kiekvienas Sąjungos pilietis, taip pat kiekvienas valstybėje narėje gyvenantis ar savo registruotą buveinę turintis fizinis arba juridinis asmuo turi teisę individualiai arba kartu su kitais piliečiais ar asmenimis pateikti Europos Parlamentui petiją bet koku reikalu, priklausančiu Sąjungos veiklos sritims ir turinčiu jam ar jai tiesioginį poveikį.

228 straipsnis

(EB sutarties ex 195 straipsnis)

1. Europos Parlamento išrinktas Europos ombudsmenas turi įgaliojimus priimti kiekvieno Sąjungos piliečio arba kiekvieno valstybėje narėje gyvenančio ar savo registruotą buveinę turinčio fizinio arba juridinio asmens skundus dėl netinkamo administravimo atvejų Sąjungos institucijų ar įstaigų veikloje, išskyrus Europos Sąjungos Teisingumo Teismą, kai šis vykdo teismines funkcijas. Jis tokius skundus nagrinėja ir dėl jų parengia pranešimą.

Eidamas savo pareigas, ombudsmenas, jo nuomone, reikalingus tyrimus atlieka arba savo paties iniciatyva, arba remdamasis jam tiesiogiai ar per Europos Parlamento narį pateiktais skundais, išskyrus atvejus, kai įtariamieji faktai yra ar buvo nagrinėjami teismine tvarka. Tais atvejais, kai ombudsmenas nustato netinkamo administravimo atvejį, jis šiuo reikalu kreipiasi į atitinkamą instituciją, įstaigą ar organą, kuris per tris mėnesius privalo informuoti jį apie savo požiūrį. Paskui ombudsmenas siunčia pranešimą Europos Parlamentui ir atitinkamai institucijai, įstaigai ar organui. Skundą pateikęs asmuo informuojamas apie tokių tyrimų rezultatus.

Ombudsmenas Europos Parlamentui pateikia metų pranešimą apie savo tyrimų rezultatus.

2. Ombudsmenas renkamas po kiekvienų Europos Parlamento rinkimų visai Parlamento kadencijai. Ombudsmenas gali būti renkamas kitai kadencijai.

Europos Parlamento prašymu Teisingumo Teismas gali ombudsmeną atleisti, jei jis nebeatitinka šioms pareigoms keliamų reikalavimų arba yra kaltas padaręs sunkų nusižengimą.

3. Eidamas savo pareigas, ombudsmenas yra visiškai nepriklausomas. Eidamas savo pareigas, jis nesiekia gauti ir nepriima jokios vyriausybės, institucijos, įstaigos ar organo nurodymų. Per savo kadenciją ombudsmenas negali turėti jokio kito mokamo ar nemokamo darbo.

4. Savo iniciatyva priimdamas reglamentus pagal specialią teisėkūros procedūrą Europos Parlamentas, pasiteiravęs Komisijos nuomonės ir gavęs Tarybos patvirtinimą, nustato ombudsmeno pareigų atlikimą reglamentuojančius nuostatus ir bendras sąlygas.

229 straipsnis

(EB sutarties ex 196 straipsnis)

Europos Parlamentas renkasi į metines sesijas. Nešaukiamas jis susirenka antrąjį kovo mėnesio antradienį.

Daugumos jį sudarančių narių, Tarybos arba Komisijos prašymu Europos Parlamentas gali rinktis neeilinių sesijų laikotarpiams.

230 straipsnis

(EB sutarties ex 197 straipsnio trečioji ir ketvirtoji pastraipos)

Komisija gali dalyvauti visuose posėdžiuose ir jai paprašius yra išklausoma.

Komisija žodžiu arba raštu atsako į Europos Parlamento ar jo narių jai pateiktus klausimus.

Europos Vadovų Tarybos darbo tvarkos taisyklėse ir Tarybos darbo tvarkos taisyklėse nustatytais sąlygomis Europos Parlamentas išklauso Europos Vadovų Tarybą bei Tarybą.

231 straipsnis

(EB sutarties ex 198 straipsnis)

Išskyrus atvejus, kai Sutartyse nustatyta kitaip, Europos Parlamentas priima sprendimus atiduotų balsų dauguma.

Kvorumo dydį nustato Darbo tvarkos taisyklės.

232 straipsnis

(EB sutarties ex 199 straipsnis)

Europos Parlamentas savo narių balsų dauguma priima savo Darbo tvarkos taisykles.

Europos Parlamento posėdžių medžiaga skelbiama Sutartyse ir jo Darbo tvarkos taisyklėse nustatyta tvarka.

233 straipsnis

(EB sutarties ex 200 straipsnis)

Europos Parlamentas viešame posėdyje apsvarsto Komisijos jam pateiktą bendrą metų pranešimą.

234 straipsnis

(EB sutarties ex 201 straipsnis)

Jei Europos Parlamente siūloma pareikšti nepasitikėjimą Komisijos veikla, balsuoti dėl sprendimo jis gali tik praėjus ne mažiau kaip trimis dienoms po tokio pasiūlymo pateikimo ir tik atviru balsavimu.

Jei pasiūlymas pareikšti nepasitikėjimą priimamas dviem trečdaliais atiduotų balsų, sudarančių visų Europos Parlamento narių daugumą, Komisijos nariai turi atsistatydinti kolektyviai, o Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai atsistatydina iš pareigų Komisijoje. Jie lieka eiti pareigas ir toliau tvarko einamuosius reikalus tol, kol yra pakeičiami pagal Europos Sąjungos sutarties 17 straipsnio nuostatas. Šiuo atveju Komisijos narių, paskirtų juos pakeisti, kadencija baigiasi tą dieną, kurią būtų pasibaigusi įpareigotų kolektyviai atsistatydinti Komisijos narių kadencija.

2 SKIRSNIS

EUROPOS VADOVŲ TARYBA

235 straipsnis

1. Balsuojant kiekvienas Europos Vadovų Tarybos narys gali taip pat atstovauti kitam Tarybos nariui, bet ne daugiau kaip vienam.

Tais atvejais, kai Europos Vadovų Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma, taikomos Europos Sąjungos sutarties 16 straipsnio 4 dalis ir šios Sutarties 238 straipsnio 2 dalis. Europos Vadovų Taryboje jos pirmininkas ir Komisijos pirmininkas nebalsuoja.

Dalyvaujančių narių arba jų atstovų susilaikymas balsuojant neužkerta kelio Europos Vadovų Tarybai priimti sprendimus, kurie turi būti priimti vieningai.

2. Europos Vadovų Taryba gali kviešti Europos Parlamento pirmininką, kad jį išklaustų.
3. Sprendimus procedūriniais klausimais ir dėl savo Darbo tvarkos taisyklių priėmimo Europos Vadovų Taryba priima paprasta balsų dauguma.
4. Europos Vadovų Tarybai padeda Tarybos generalinis sekretoriatas.

236 straipsnis

Europos Vadovų Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma:

- a) priimdama sprendimą, nustatantį Tarybos sudėčių sąrašą, išskyrus Bendrųjų reikalų tarybos ir Užsienio reikalų tarybos sudėtis, pagal Europos Sąjungos sutarties 16 straipsnio 6 dalį;
- b) priimdama sprendimą dėl įvairios sudėties Tarybos, išskyrus Užsienio reikalų tarybos sudėtį, pagal Europos Sąjungos sutarties 16 straipsnio 9 dalį, pirmininkavimo.

3 SKIRSNIS

TARYBA

237 straipsnis

(EB sutarties ex 204 straipsnis)

Taryba renkasi šaukiama savo pirmininko iniciatyva arba vieno iš jos narių ar Komisijos prašymu.

238 straipsnis

(EB sutarties ex 205 straipsnio 1 ir 2 dalys)

1. Tais atvejais, kai Taryba sprendimus privalo priimti paprasta balsų dauguma, ji sprendimus priima ją sudarančių narių balsų dauguma.
2. Nukrypstant nuo Europos Sąjungos sutarties 16 straipsnio 4 dalies, nuo 2014 m. lapkričio 1 d. ir laikantis nuostatų, nustatytų Protokole dėl pereinamojo laikotarpio nuostatų, kai Taryba sprendžia nesiremdama Komisijos arba Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai

pasiūlymu, kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama kaip lygi ne mažiau kaip 72 % Tarybos narių, atstovaujančių valstybėms narėms, kurių gyventojai sudaro ne mažiau kaip 65 % Sąjungos gyventojų.

3. Nuo 2014 m. lapkričio 1 d. ir laikantis nuostatų, nustatytų Protokole dėl pereinamojo laikotarpio nuostatų, tuomet, kai taikant Sutartis, balsavime dalyvauja ne visi Tarybos nariai, kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama taip:

a) Kvalifikuotą balsų daugumą sudaro ne mažiau kaip 55 % Tarybos narių, atstovaujančių dalyvaujančioms valstybėms narėms, kurių gyventojai sudaro ne mažiau kaip 65 % šių valstybių gyventojų.

Sprendimą blokuojančią mažumą turi sudaryti bent minimalus Tarybos narių, atstovaujančių daugiau kaip 35 % dalyvaujančių valstybių narių gyventojų, skaičius pridėjus vieną narį, o jos nesudarius, laikoma, kad pasiekta kvalifikuota balsų dauguma.

b) Nukrypstant nuo a punkto, kai Taryba sprendžia nesiremdama Komisijos ar Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pasiūlymu, kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama kaip lygi ne mažiau kaip 72 % Tarybos narių, atstovaujančių dalyvaujančioms valstybėms narėms, kurių gyventojai sudaro ne mažiau kaip 65 % šių valstybių gyventojų.

4. Dalyvaujančių Tarybos narių arba jų atstovų susilaikymas balsuojant neužkerta kelio Tarybai priimti aktus, kurie turi būti priimti vieningai.

239 straipsnis

(EB sutarties ex 206 straipsnis)

Balsuojant kiekvienas Tarybos narys gali taip pat atstovauti kitam Tarybos nariui, bet ne daugiau kaip vienam.

240 straipsnis

(EB sutarties ex 207 straipsnis)

1. Iš valstybių narių vyriausybių nuolatinių atstovų sudarytas komitetas yra atsakingas už Tarybos darbo rengimą ir Tarybos jam pavestų užduočių atlikimą. Tarybos darbo tvarkos taisyklėse numatytais atvejais komitetas gali priimti procedūrinius sprendimus.

2. Tarybai padeda generalinis sekretoriatas, už kurio veiklą yra atsakingas Tarybos paskirtas generalinis sekretorius.

Taryba paprasta balsų dauguma sprendžia dėl generalinio sekretoriato organizavimo.

3. Taryba sprendžia paprasta balsų dauguma dėl procedūrinių klausimų ir patvirtindama savo Darbo tvarkos taisykles.

241 straipsnis

(EB sutarties ex 208 straipsnis)

Taryba, sprendama paprasta balsų dauguma, gali Komisijos prašyti atlikti bet kurį tyrimą, jos nuomone, pageidautiną siekiant bendrų tikslų, ir pateikti jai atitinkamus pasiūlymus. Jeigu Komisija nepateikia pasiūlymo, apie priežastis ji praneša Tarybai.

242 straipsnis

(EB sutarties ex 209 straipsnis)

Taryba, sprendama paprasta balsų dauguma, pasikonsultavusi su Komisija, patvirtina Sutartyse nustatytų komitetų veiklos nuostatus.

243 straipsnis

(EB sutarties ex 210 straipsnis)

Taryba nustato Europos Vadovų Tarybos pirmininko, Komisijos pirmininko, Sąjungos vyriausiojo įgaliojimo užsienio reikalams ir saugumo politikai, Komisijos narių, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo pirmininkų, narių bei kanclerių ir Tarybos generalinio sekretoriaus algas, išmokas ir pensijas. Ji taip pat nustato bet kokias vietoj darbo užmokesčio mokamas išmokas.

4 SKIRSNIS

KOMISIJA

244 straipsnis

Pagal Europos Sąjungos sutarties 17 straipsnio 5 dalį Komisijos nariai parenkami pagal Europos Vadovų Tarybos vieningu sprendimu nustatytą rotacijos sistemą, grindžiamą šiais principais:

- a) valstybės narės laikomos visiškai lygiomis nustatant jų piliečių kadencijos Komisijoje eilės tvarką ir laiką; todėl vienos valstybės narės piliečių bendras kadencijų skaičius nuo kitos valstybės narės piliečių bendro kadencijų skaičiaus niekada negali skirtis daugiau kaip viena kadencija;
- b) laikantis a) punkto, kiekviena paskesnė Komisija sudaroma taip, kad deramai atspindėtų visų valstybių narių demografinį ir geografinį diapazoną.

245 straipsnis

(EB sutarties ex 213 straipsnis)

Komisijos nariai susilaiko nuo bet kokios su savo pareigų pobūdžiu nesuderinamos veiklos. Valstybės narės gerbia jų nepriklausomumą ir nesiekia paveikti jų, kai jie atlieka savo užduotis.

Per savo kadenciją Komisijos nariai negali turėti jokio kito mokamo ar nemokamo darbo. Pradėdami eiti savo pareigas jie iškilmingai pasižada per savo kadenciją ir jai pasibaigus gerbti su savo pareigomis susijusius įsipareigojimus, ypač savo pareigą sąžiningai ir apdairiai elgtis nustoję eiti šias pareigas, sutikdami eiti tam tikras skiriamąsias pareigas ar gauti tam tikrą naudą. Pažeidus šiuos įsipareigojimus, Teisingumo Teismas, Tarybai, sprendžiant paprasta balsų dauguma, ar Komisijai kreipusis, gali nuspręsti, kad atitinkamas narys, atsižvelgiant į aplinkybes, arba atstatydinamas pagal 247 straipsnį, arba netenka teisės į pensiją ar kitas ją pakeičiančias išmokas.

246 straipsnis

(EB sutarties ex 215 straipsnis)

Išskyrus įprasto pakeitimo ar mirties atvejį, Komisijos narys savo pareigas nustoja eiti, kai atsistatydina arba yra atstatydinamas.

Į dėl atsistatydinimo, atstatydinimo ar mirties atsiradusią laisvą vietą likusiam to nario kadencijos laikui Taryba bendru sutarimu su Komisijos pirmininku, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir pagal Europos Sąjungos sutarties 17 straipsnio 3 dalies antrojoje pastraipoje nurodytus kriterijus, paskiria naują tos pačios pilietybės narį.

Taryba, remdamasi Komisijos pirmininko pasiūlymu, gali vieningai nuspręsti į tokią laisvą vietą nieko nebeskirti, ypač tada, kai iki nario kadencijos pabaigos yra likę mažai laiko.

Atsistatydinimo, atstatydinimo ar mirties atveju pirmininkas keičiamas likusiam jo kadencijos laikui. Pirmininkas keičiamas Europos Sąjungos sutarties 17 straipsnio 7 dalies pirmojoje pastraipoje nustatyta tvarka.

Atsistatydinimo, atstatydinimo ar mirties atveju Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai pakeičiamas likusiam kadencijos laikui pagal Europos Sąjungos sutarties 18 straipsnio 1 dalį.

Visų Komisijos narių atsistatydinimo atveju jie lieka eiti savo pareigas ir toliau tvarko einamuosius reikalus tol, kol yra pakeičiami likusiam kadencijos laikui pagal Europos Sąjungos sutarties 17 straipsnį.

247 straipsnis

(EB sutarties ex 216 straipsnis)

Jei kuris nors Komisijos narys nebeatitinka šioms pareigoms keliamų reikalavimų arba yra kaltas padaręs sunkų nusižengimą, Teisingumo Teismas, Tarybai, sprendžiant paprasta balsų dauguma, ar Komisijai kreipusis, gali jį atstatydinti.

248 straipsnis

(EB sutarties ex 217 straipsnio 2 dalis)

Nepažeidžiant Europos Sąjungos sutarties 18 straipsnio 4 dalies, Komisijai priklausančias atlikti pareigas struktūriškai padalija ir jos nariams paskirsto jos pirmininkas pagal minėtos sutarties 17 straipsnio 6 dalį. Komisijos nariai atlieka pareigas, kurias, vadovaudamasis jam suteiktais įgaliojimais, jiems paveda pirmininkas.

249 straipsnis

(EB sutarties ex 218 straipsnio 2 dalis ir ex 212 straipsnis)

1. Komisija patvirtina savo Darbo tvarkos taisykles, kad užtikrintų, jog ji ir jos padaliniai veiks. Ji užtikrina, kad šios taisyklės būtų paskelbtos.
2. Komisija kasmet ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki Europos Parlamento sesijos pradžios paskelbia bendrą pranešimą apie Sąjungos veiklą.

250 straipsnis

(EB sutarties ex 219 straipsnis)

Komisija sprendžia savo narių balsų dauguma.

Kvorumo dydis nustatomas Darbo tvarkos taisyklėse.

5 SKIRSNIS

EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS

251 straipsnis

(EB sutarties ex 221 straipsnis)

Teisingumo Teismas dirba susirinkęs į teisėjų kolegijas arba sudaręs Didžiąją kolegiją pagal šiam tikslui Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statute nustatytas taisykles.

Statute nustatytais atvejais Teisingumo Teismas gali posėdžiauti ir visos sudėties.

252 straipsnis

(EB sutarties ex 222 straipsnis)

Teisingumo Teismui padeda aštuoni generaliniai advokatai. Teisingumo Teismo prašymu Taryba, sprendama vieningai, gali padidinti generalinių advokatų skaičių.

Generalinio advokato pareiga – viešame posėdyje visiškai nešališkai ir nepriklausomai teikti motyvuotą išvadą dėl bylų, kuriose pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statutą jis turi dalyvauti.

253 straipsnis

(EB sutarties ex 223 straipsnis)

Teisingumo Teismo teisėjai ir generaliniai advokatai parenkami iš asmenų, kurių nepriklausomumas nekelia abejonių ir kurie tenkina atitinkamos jų šalies reikalavimus, keliamus aukščiausios teisės pareigoms, arba yra pripažintos kompetencijos teisės specialistai; valstybių narių vyriausybių bendru sutarimu jie skiriami šešerių metų kadencijai pasikonsultavus su 255 straipsnyje numatytu komitetu.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statute nustatytais sąlygomis kas treji metai yra keičiama dalis teisėjų ir generalinių advokatų.

Teisingumo Teismo pirmininką teisėjai renka iš savo narių trejų metų kadencijai. Jis gali būti perrenkamas kitai kadencijai.

Baigę kadenciją teisėjai ir generaliniai advokatai gali būti paskiriami kitai kadencijai.

Teisingumo Teismas skiria savo kanclerį ir nustato jo tarnybą reglamentuojančias taisykles.

Teisingumo Teismas nustato savo procedūros reglamentą. Šį reglamentą patvirtina Taryba.

254 straipsnis

(EB sutarties ex 224 straipsnis)

Bendrojo Teismo teisėjų skaičius nustatomas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statute. Statute gali būti nustatyta, kad Bendrajam Teismui padeda generaliniai advokatai.

Bendrojo Teismo nariai parenkami iš asmenų, kurių nepriklausomumas nekelia abejonių ir kurie tenkina aukštomis teisės pareigoms keliamus reikalavimus. Valstybių narių vyriausybių bendru sutarimu jie skiriami šešerių metų kadencijai pasikonsultavus su 255 straipsnyje numatytu komitetu. Sudėtis kas treji metai iš dalies atnaujinama. Baigę kadenciją nariai gali būti paskiriami kitai kadencijai.

Bendrojo Teismo pirmininką teisėjai renka iš savo narių trejų metų kadencijai. Jis gali būti perrenkamas kitai kadencijai.

Bendrasis Teismas skiria savo kanclerį ir nustato jo tarnybą reglamentuojančias taisykles.

Bendrasis Teismas, Teisingumo Teismo pritarmu nustato savo procedūros reglamentą. Šį reglamentą patvirtina Taryba.

Jeigu Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statutas nenustato kitaip, Sutarčių nuostatos, susijusios su Teisingumo Teismu, taikomos ir Bendrajam Teismui.

255 straipsnis

Steigiamas komitetas, kuris, prieš valstybių narių vyriausybėms skiriant, kaip nurodyta 253 ir 254 straipsniuose, Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo teisėją ir generalinį advokatą, pateikia nuomonę dėl kandidatų tinkamumo eiti tas pareigas.

Komitetą sudaro septyni asmenys, kurie yra parenkami iš buvusių Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo narių, nacionalinių aukščiausiųjų teismų narių, pripažintos kompetencijos teisininkų, iš kurių vieną siūlo Europos Parlamentas. Taryba priima sprendimą, kuriuo nustatomos komiteto darbo tvarkos taisyklės, ir sprendimą, kuriuo skiriami jo nariai. Taryba sprendžia Teisingumo Teismo pirmininko iniciatyva.

256 straipsnis

(EB sutarties ex 225 straipsnis)

1. Bendrojo Teismo jurisdikcijai priklauso kaip pirmajai instancijai nagrinėti ir spręsti 263, 265, 268, 270 ir 272 straipsniuose nurodytus ieškinius, išskyrus tuos, kurie yra skirti specializuotam teismui, įsteigtam pagal 257 straipsnį, ir tuos, kurie pagal Statutą yra palikti Teisingumo Teismui. Statutas gali nustatyti Bendrojo Teismo jurisdikciją kitoms ieškinių ar bylų kategorijoms.

Apeliacinis skundas dėl Bendrojo Teismo sprendimų pagal šią straipsnio dalį Teisingumo Teismui gali būti paduodamas tik teisės klausimais ir laikantis Statute numatytų sąlygų bei neperžengiant jame nustatytų ribų.

2. Bendrojo Teismo jurisdikcijai priklauso nagrinėti ir spręsti bylas, keliamas dėl specializuotų teismų, sprendimų.

Bendrojo Teismo sprendimus pagal šią straipsnio dalį išimties tvarka Statute nustatytais sąlygomis ir neperžengiant jame nustatytų ribų Teisingumo Teismas gali peržiūrėti tais atvejais, kai yra didelis pavojus, kad bus paveikta Sąjungos teisės vienovė ar darnumas.

3. Konkrečiose Statuto nustatytoje srityse Bendrojo Teismo jurisdikcijai priklauso nagrinėti ir spręsti klausimus, pateiktus pagal 267 straipsnį dėl prejudicinio sprendimo.

Tais atvejais, kai Bendrasis Teismas mano, kad byloje reikalingas principinis sprendimas, galintis turėti įtakos Sąjungos teisės vienovei ar darnumui, jis gali perduoti bylą Teisingumo Teismui, kad šis spręstų.

Bendrojo Teismo sprendimus klausimais, perduotais dėl prejudicinio sprendimo, tais atvejais, kai yra didelis pavojus, kad bus paveikta Sąjungos teisės vienovė ar darnumas, išimties tvarka Statute nustatytomis sąlygomis ir neperžengiant jame nustatytų ribų gali peržiūrėti Teisingumo Teismas.

257 straipsnis

(EB sutarties ex 225a straipsnis)

Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, gali įsteigti specializuotus teismus prie Bendrojo Teismo, kurie, kaip pirmoji instancija, nagrinėtų ir spręstų konkrečiose srityse iškeltas tam tikrų kategorijų bylas. Tokius sprendimus Europos Parlamentas ir Taryba priima reglamentais, remdamiesi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavę su Teisingumo Teismu, arba, prašant Teisingumo Teismui, pasikonsultavę su Komisija.

Reglamentas dėl specializuoto teismo steigimo nustato to teismo organizavimo taisykles ir jam suteikiamos jurisdikcijos mastą.

Apeliacinis skundas dėl specializuotų teismų priimtų sprendimų Bendrajam Teismui gali būti paduodamas tik tai teisės klausimais arba, jei tai buvo nustatyta reglamente dėl specializuoto teismo steigimo, gali būti paduodamas apeliacinis skundas dėl su byla susijusių faktų.

Specializuotų teismų nariai parenkami iš asmenų, kurių nepriklausomumas nekelia abejonių ir kurie tenkina teisėjo pareigoms keliamus reikalavimus. Spręsdama vieningai, juos skiria Taryba.

Specializuoti teismai Teisingumo Teismo pritarimu nustato savo procedūros reglamentą. Šį reglamentą patvirtina Taryba.

Jei reglamente dėl specializuoto teismo steigimo nenustatyta kitaip, specializuotiems teismams taikomos Sutarčių nuostatos dėl Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto nuostatos. Statuto I antraštinė dalis ir jo 64 straipsnis visais atvejais taikomi specializuotiems teismams.

258 straipsnis

(EB sutarties ex 226 straipsnis)

Jei Komisija mano, kad kuri nors valstybė narė neįvykdė kokios nors pareigos pagal Sutartis, ji šiuo reikalu pareiškia pagrįstą nuomonę, pirma suteikusi atitinkamai valstybei narei galimybę išdėstyti savo pastabas.

Jei atitinkama valstybė narė per Komisijos nustatytą laiką neatsižvelgia į tą nuomonę, Komisija gali perduoti šį reikalą svarstyti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui.

259 straipsnis

(EB sutarties ex 227 straipsnis)

Valstybė narė, kuri mano, kad kita valstybė narė neįvykdė kokios nors pareigos pagal Sutartį, gali šiuo reikalu kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą.

Valstybė narė, prieš pradėdama bylą prieš kitą valstybę narę dėl įtariamo kokios nors pareigos pagal Sutartį nevykdymo, pirmiau kreipiasi šiuo reikalu į Komisiją.

Suteikusi suinteresuotoms valstybėms narėms galimybę viena kitai išdėstyti savo pastabas ir į jas atsakyti ir žodžiu, ir raštu, Komisija pareiškia savo pagrįstą nuomonę.

Jei Komisija per tris mėnesius nuo tos dienos, kai į ją buvo kreiptasi, nepareiškia savo nuomonės, tai neužkerta kelio šiuo reikalu kreiptis į Teismą.

260 straipsnis

(EB sutarties ex 228 straipsnis)

1. Jei Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nustato, kad valstybė narė neįvykdė kokios nors pareigos pagal Sutartį, reikalaujama, kad ta valstybė narė imtųsi būtinų priemonių Teismo sprendimui įvykdyti.

2. Jei Komisija mano, kad atitinkama valstybė narė nesiėmė būtinų priemonių Teismo sprendimui įvykdyti, tai ji, suteikusi tai valstybei galimybę pateikti savo pastabas, gali kreiptis į Teismą. Tai darydama, ji nurodo iš tos valstybės narės pagal aplinkybes atitinkamai reikalaujamų sumokėti vienkartinės sumos arba periodinės baudos dydį.

Jei Teismas nustato, kad atitinkama valstybė narė neįvykdė jo sprendimo, jis gali paskirti jai už tai sumokėti vienkartinę sumą arba periodinę baudą.

Ši procedūra nepažeidžia 259 straipsnio nuostatų.

3. Jeigu pagal 258 straipsnį Komisija kreipiasi į Teismą, remdamasi tuo, kad atitinkama valstybė narė neįvykdė savo pareigos pranešti apie pagal teisėkūros procedūrą priimtos direktyvos į nacionalinę teisę perkeliančias nuostatas, ji gali, jei mano esant tai reikalinga, nurodyti vienkartinės sumos arba periodinės baudos, mokėtinų atitinkamos valstybės narės, dydį, kurį ji pagal aplinkybes laiko tinkamu.

Jei Teismas nustato pažeidimą, jis gali paskirti atitinkamai valstybei narei sumokėti vienkartinę sumą arba periodinę baudą, neviršijančią Komisijos nurodyto dydžio. Mokėjimo pareiga įsigalioja Teismo sprendime nustatytą dieną.

261 straipsnis

(EB sutarties ex 229 straipsnis)

Pagal Sutarčių nuostatas Europos Parlamento ir Tarybos bendrai priimti ir Tarybos priimti reglamentai gali suteikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui neribotą jurisdikciją skirti tokiuose reglamentuose numatytas baudas.

262 straipsnis

(EB sutarties ex 229a straipsnis)

Nepažeisdama kitų Sutarčių nuostatų, Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir veikdama pagal specialią teisėkūros procedūrą, gali vieningai priimti nuostatas dėl jurisdikcijos suteikimo Europos Sąjungos Teisingumo Teismui jos nustatytu mastu ginčiuose, susijusiuose su Sutarčių pagrindu priimtų teisės aktų, sukuriančių Europos intelektinės nuosavybės teises, taikymu. Šios nuostatos įsigalioja po to, kai jas pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas patvirtina valstybės narės.

263 straipsnis

(EB sutarties ex 230 straipsnis)

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas prižiūri teisėkūros procedūra priimtų teisės aktų, Tarybos, Komisijos ir Europos centrinio banko priimtų teisės aktų, išskyrus rekomendacijas ir nuomones, ir Europos Parlamento bei Europos Vadovų Tarybos aktų, galinčių turėti teisinių padarinių trečiosioms šalims, teisėtumą. Jis taip pat prižiūri Sąjungos įstaigų ar organų aktų, galinčių turėti teisinių padarinių trečiosioms šalims, teisėtumą.

Šiuo tikslu Teismo jurisdikcijai priklauso nagrinėti valstybės narės, Europos Parlamento, Tarybos ar Komisijos pateiktus ieškinius dėl kompetencijos trūkumo, esminio procedūrinio reikalavimo pažeidimo, Sutarčių ar kokios nors su jų taikymu susijusios teisės normos pažeidimo arba piktnaudžiavimo įgaliojimais.

Tomis pačiomis sąlygomis Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti Audito Rūmų, Europos centrinio banko ir Regionų komiteto dėl savo prerogatyvų gynimo pateiktus ieškinius.

Kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo gali pirmoje ir antroje pastraipose numatytomis sąlygomis pateikti ieškinį dėl jam skirtų aktų arba aktų, kurie yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susiję, ar dėl reglamentuojančio pobūdžio teisės aktų, tiesiogiai su juo susijusių ir dėl kurių nereikia patvirtinti įgyvendinančių priemonių.

Sąjungos įstaigas ar organus steigiantys aktai gali nustatyti konkrečias sąlygas ir tvarką, reguliuojančias fizinių ar juridinių asmenų ieškinių dėl šių įstaigų ar organų aktų, galinčių jiems turėti teisinių padarinių, pateikimą.

Šiame straipsnyje numatyti ieškiniai pateikiami per du mėnesius nuo to akto paskelbimo arba nuo pranešimo apie jį ieškovui dienos arba, jei to nebuvo padaryta, nuo tos dienos, kai ieškovas apie jį sužinojo.

264 straipsnis

(EB sutarties ex 231 straipsnis)

Jei ieškinys yra pagrįstas, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas atitinkamą teisės aktą paskelbia negaliojančiu.

Tačiau jei Teismas mano, kad tai reikalinga, jis nurodo, kurie paskelbto negaliojančiu akto padariniai lieka galutiniai.

265 straipsnis

(EB sutarties ex 232 straipsnis)

Jei Europos Parlamentas, Europos Vadovų Taryba, Taryba, Komisija arba Europos centrinis bankas, pažeisdami Sutartis, nesiima atitinkamų veiksmų, valstybės narės ir kitos Sąjungos institucijos gali kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su ieškiniu dėl šio pažeidimo nustatymo. Šis straipsnis tokiomis pačiomis sąlygomis taikomas Sąjungos įstaigoms ir organams, nesiimantiems veiksmų.

Ieškinys priimamas tikrai tuo atveju, jeigu ta institucija, įstaiga ar organas buvo pirmiau paragintas imtis atitinkamų veiksmų. Jei per du mėnesius po tokio paraginimo ta institucija, įstaiga ar organas neapibrėžia savo pozicijos, ieškinys gali būti pateikiamas per kitus du mėnesius.

Kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo pirmesnėse pastraipose išdėstytais sąlygomis gali paduoti Teismui skundą, kad Sąjungos institucija arba įstaiga ar organas to asmens atžvilgiu nepriėmė kokio nors akto, išskyrus rekomendaciją ar nuomonę.

266 straipsnis

(EB sutarties ex 233 straipsnis)

Institucija, įstaiga ar organas, kurio aktas buvo paskelbtas negaliojančiu arba kurio neveikimas pripažintas prieštaraujančiu šiai Sutarčiai, privalo imtis būtinų priemonių Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimui įvykdyti.

Ši pareiga nepažeidžia jokių pareigų, galinčių atsirasti taikant 340 straipsnio antrąją pastraipą.

267 straipsnis

(EB sutarties ex 234 straipsnis)

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti prejudicinį sprendimą dėl:

- a) Sutarčių išaiškinimo;
- b) Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų aktų galiojimo ir išaiškinimo.

Tokiam klausimui iškilus valstybės narės teisme, tas teismas, manydamas, kad sprendimui priimti reikia nutarimo šiuo klausimu, gali prašyti Teismą priimti dėl jo prejudicinį sprendimą.

Tokiam klausimui iškilus nagrinėjant bylą valstybės narės teisme, kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka, tas teismas dėl jo kreipiasi į Teismą.

Tokiam klausimui iškilus valstybės narės teisme nagrinėjant bylą, susijusią su sulaikytu asmeniu, Teismas sprendimą priima kiek galima greičiau.

268 straipsnis

(EB sutarties ex 235 straipsnis)

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti ginčus, susijusius su žalos atlyginimu, numatytu 340 straipsnio antrojoje ir trečiojoje pastraipose.

269 straipsnis

Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti dėl Europos Vadovų Tarybos ar Tarybos pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnį priimtų aktų teisėtumo tik valstybės narės, kurios atžvilgiu Europos Vadovų Taryba ar Taryba priėmė nutarimą, prašymu ir tik dėl procedūrinių reikalavimų, nustatytų minėtame straipsnyje.

Toks prašymas privalo būti pateiktas per vieną mėnesį nuo tokio nutarimo priėmimo dienos. Teismas sprendžia per mėnesį nuo prašymo pateikimo.

270 straipsnis

(EB sutarties ex 236 straipsnis)

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti Sąjungos ir jos tarnautojų ginčus neperžengiant Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatuose ir kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygose nustatytų ribų ir laikantis juose numatytų sąlygų.

271 straipsnis

(EB sutarties ex 237 straipsnis)

Neperžengiant toliau nustatytų ribų, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti ginčus dėl:

- a) valstybių narių pareigų pagal Europos investicijų banko statutą vykdymo. Šiuo atveju Banko direktorių valdyba naudoja Komisijai pagal 258 straipsnį suteiktais įgaliojimais;
- b) Europos investicijų banko Valdytojų tarybos priimtų sprendimų. Šiuo atveju bet kuri valstybė narė, Komisija ar Banko direktorių valdyba gali pateikti ieškinius 263 straipsnyje nustatytais sąlygomis;
- c) Europos investicijų banko direktorių valdybos priimtų sprendimų. Ieškinius dėl tokių sprendimų gali pateikti tik valstybės narės arba Komisija 263 straipsnyje nustatytais sąlygomis ir tik dėl to, kad nesilaikoma Banko statuto 19 straipsnio 2, 5, 6 ir 7 dalyse nustatytos tvarkos;
- d) nacionalinių centrinių bankų pareigų vykdymo pagal Sutartis ir ECBS ir ECB statutą. Šiuo atveju Europos centrinio banko Valdančiosios tarybos įgaliojimai nacionalinių centrinių bankų atžvilgiu yra tokie pat, kaip ir tie, kurie pagal 258 straipsnį yra suteikti Komisijai valstybių narių atžvilgiu. Jeigu Teismas nustato, kad nacionalinis centrinis bankas neįvykdė pareigos pagal Sutartis, reikalaujama, kad tas bankas imtųsi būtinų priemonių Teismo sprendimui įvykdyti.

272 straipsnis

(EB sutarties ex 238 straipsnis)

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti sprendimus pagal bet kurią Sąjungos ar jos vardu sudarytos sutarties arbitražinę išlygą, nepaisant to, ar ta sutartis reguliuojama pagal viešąją ar pagal privatinę teisę.

273 straipsnis

(EB sutarties ex 239 straipsnis)

Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti visus valstybių narių tarpusavio ginčus, susijusius su Sutarčių dalyku, jei tokie ginčai jam pateikiami pagal specialų šalių susitarimą.

274 straipsnis

(EB sutarties ex 240 straipsnis)

Išskyrus tuos atvejus, kai Sutartis numato Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikciją, valstybių narių teismų jurisdikcijai priklauso spręsti ginčus, kurių viena iš šalių yra Sąjunga.

275 straipsnis

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai nepriklauso nuostatos dėl bendros užsienio ir saugumo politikos bei jų pagrindu priimti aktai.

Tačiau Teismo jurisdikcijai priklauso prižiūrėti, kaip laikomasi Europos Sąjungos sutarties 40 straipsnio, ir priimti sprendimus dėl pagal šios Sutarties 263 straipsnio ketvirtojoje pastraipoje numatytas sąlygas pateiktų ieškinių, peržiūrint Europos Sąjungos sutarties V antraštinės dalies 2 skyriaus pagrindu Tarybos priimtų sprendimų, patvirtinančių ribojančias priemones, nukreiptas prieš fizinius ar juridinius asmenis, teisėtumą.

276 straipsnis

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai, vykdam savo įgaliojimus, susijusius su trečiosios dalies V antraštinės dalies 4 ir 5 skyrių nuostatomis dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės, nepriklauso prižiūrėti, ar valstybės narės policijos ar kitų teisėsaugos tarnybų atliktos operacijos yra teisėtos ar proporcingos arba kaip valstybės narės vykdo joms priklausančias pareigas palaikyti viešąją tvarką bei užtikrinti vidaus saugumą.

277 straipsnis

(EB sutarties ex 241 straipsnis)

Nepaisant to, kad 263 straipsnio šeštojoje pastraipoje nustatytas terminas yra pasibaigęs, bet kuri teismo proceso, kuriame ginčijamas Sąjungos institucijos, įstaigos ar organo priimtas visuotinai taikomas aktas, šalis gali remtis 263 straipsnio antrojoje pastraipoje nurodytais pagrindais, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas tą aktą pripažintų netaikytinu.

278 straipsnis

(EB sutarties ex 242 straipsnis)

Bylos iškėlimas Europos Sąjungos Teisingumo Teisme nesustabdo ginčijamo akto galiojimo. Tačiau jei Teismas mano, kad tai reikalinga dėl susiklosčiusių aplinkybių, jis gali sustabdyti ginčijamo akto taikymą.

279 straipsnis

(EB sutarties ex 243 straipsnis)

Nagrinėjamose bylose Europos Sąjungos Teisingumo Teismas gali nustatyti bet kurias būtinas laikinas apsaugos priemones.

280 straipsnis

(EB sutarties ex 244 straipsnis)

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimai vykdomi 299 straipsnyje nustatytomis sąlygomis.

281 straipsnis

(EB sutarties ex 245 straipsnis)

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statutas nustatomas atskiru protokolu.

Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, gali iš dalies keisti Statuto nuostatas, išskyrus I antraštinę dalį ir 64 straipsnį. Europos Parlamentas ir Taryba sprendimą priima Teisingumo Teismo prašymu, pasikonsultavus su Komisija, arba Komisijos pasiūlymu, pasikonsultavus su Teisingumo Teismu.

6 SKIRSNIS

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

282 straipsnis

1. Europos centrinis bankas kartu su nacionaliniais centriniais bankais sudaro Europos centrinių bankų sistemą (ECBS). Europos centrinis bankas kartu su valstybių narių, kurių valiuta yra euro, nacionaliniais centriniais bankais, kurie sudaro Eurosistemą, vykdo Sąjungos pinigų politiką.

2. ECBS vadovauja Europos centrinio banko sprendžiamieji organai. Pagrindinis ECBS tikslas – palaikyti kainų stabilumą. Nepažeisdama šio tikslo ji remia bendrą ekonominę politiką Sąjungoje, kad padėtų pasiekti jos tikslus.

3. Europos centrinis bankas yra juridinis asmuo. Tik jis turi išimtinę teisę leisti euro emisiją. Jis yra nepriklausomas naudodamasis savo įgaliojimais ir valdydamas savo finansus. Sąjungos institucijos, įstaigos ir organai bei valstybių narių vyriausybės pripažįsta šią nepriklausomybę.

4. Europos centrinis bankas imasi visų priemonių, būtinų jo uždaviniams vykdyti pagal 127–133 straipsnius ir 138 straipsnį bei ECBS ir ECB statute numatytas sąlygas. Pagal minėtus straipsnius tos valstybės narės, kurių valiuta nėra euro, ir jų centriniai bankai išlaiko savo įgaliojimus pinigų srityje.

5. Su Europos centriniu banku jo įgaliojimams priklausančiose srityse konsultuojamasi dėl visų Sąjungos aktų projektų ir dėl visų projektų, susijusių su reglamentavimu nacionaliniu lygiu, ir jis gali pateikti nuomonę.

283 straipsnis

(EB sutarties ex 112 straipsnis)

1. ECB Valdančioji taryba susideda iš ECB Vykdomosios valdybos narių ir valstybių narių, kurių valiuta yra euro, nacionalinių centrinių bankų valdytojų.
2. Vykdomoji valdyba susideda iš pirmininko, pirmininko pavaduotojo ir keturių kitų narių.

Vykdomosios valdybos pirmininkas, pirmininko pavaduotojas ir kiti nariai skiriami kvalifikuota balsų dauguma iš pripažintą autoritetą ir profesinę patirtį pinigų ar bankininkystės srityse turinčių asmenų Europos Vadovų Tarybos pagal Tarybos rekomendaciją, šiai pasikonsultavus su Europos Parlamentu ir Europos centrinio banko Valdančiąja taryba.

Jų kadencija yra aštuoneri metai, ir jie negali būti paskirti kitai kadencijai.

Vykdomosios valdybos nariais gali būti tik valstybių narių piliečiai.

284 straipsnis

(EB sutarties ex 113 straipsnis)

1. Tarybos pirmininkas ir Komisijos narys gali dalyvauti Europos centrinio banko Valdančiosios tarybos posėdžiuose be teisės balsuoti.

Tarybos pirmininkas gali pateikti Europos centrinio banko Valdančiajai tarybai svarstyti pasiūlymus.

2. Europos centrinio banko pirmininkas kviečiamas dalyvauti Tarybos posėdžiuose, kai Taryba svarsto su ECBS tikslais ir uždaviniais susijusius reikalus.

3. Europos centrinis bankas parengia Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai, taip pat Europos Vadovų Tarybai metų pranešimą apie ECBS veiklą ir apie pinigų politiką praėjusiais bei einamaisiais metais. Europos centrinio banko pirmininkas šį pranešimą pateikia Tarybai ir Europos Parlamentui, kurie dėl jo gali surengti visuotinę svarstymą.

Europos centrinio banko pirmininkas ir kiti Vykdomosios valdybos nariai Europos Parlamento prašymu arba savo pačių iniciatyva gali būti išklausyti kompetentinguose Europos Parlamento komitetuose.

7 SKIRSNIS

AUDITO RŪMAI

285 straipsnis

(EB sutarties ex 246 straipsnis)

Audito Rūmai atlieka Sąjungos auditą.

Audito Rūmus sudaro po vieną pilietį iš kiekvienos valstybės narės. Eidami savo pareigas, jų nariai yra visiškai nepriklausomi ir veikia Sąjungos bendrojo intereso labui.

286 straipsnis

(EB sutarties ex 247 straipsnis)

1. Audito Rūmų nariai parenkami iš asmenų, savo valstybėse priklausančių ar priklausiusių nepriklausomo audito įstaigoms arba turinčių šioms pareigoms ypač tinkamą kvalifikaciją. Jų nepriklausomumas neturi kelti abejonių.

2. Audito Rūmų nariai skiriami šešerių metų kadencijai. Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, priima pagal kiekvienos valstybės narės pateiktus pasiūlymus sudarytą narių sąrašą. Audito Rūmų nariai gali būti paskiriami kitai kadencijai.

Iš savo tarpo trejų metų kadencijai jie išsirenka Audito Rūmų pirmininką. Pirmininkas gali būti perrenkamas kitai kadencijai.

3. Eidami šias pareigas, Audito Rūmų nariai nesiekia gauti ir nepriima jokios vyriausybės ar kurios kitos organizacijos nurodymų. Jie susilaiko nuo bet kokios su pareigomis nesuderinamos veiklos.

4. Per savo kadenciją Audito Rūmų nariai negali turėti jokio kito mokamo ar nemokamo darbo. Pradėdami eiti savo pareigas jie iškilmingai pasižada per savo kadenciją ir jai pasibaigus gerbti su savo pareigomis susijusius įsipareigojimus, ypač savo pareigą sąžiningai ir apdairiai elgtis nustoję eiti šias pareigas, sutikdami eiti tam tikras skiriamąsias pareigas ar gauti tam tikrą naudą.

5. Išskyrus įprasto pakeitimo ar mirties atvejus, Audito Rūmų nario kadencija baigiasi jam atstatydinus arba jį atstatydinus Teisingumo Teismo sprendimu pagal 6 dalį.

Į taip atsiradusią laisvą vietą skiriama likusiam to nario kadencijos laikui.

Išskyrus atstatydinimo atvejį, Audito Rūmų nariai savo pareigas eina tol, kol yra pakeičiami.

6. Audito Rūmų narys gali būti atleistas iš pareigų arba netekti teisės į pensiją ar kitas vietoj jos mokamas išmokas tik tai tuo atveju, kai Teisingumo Teismas Audito Rūmų prašymu pripažįsta, kad jis nebeatitinka keliamų reikalavimų ar nevykdo su šiomis pareigomis susijusių įsipareigojimų.

7. Taryba nustato Audito Rūmų pirmininko ir narių įdarbinimo sąlygas ir visų pirma jų algas, išmokas ir pensijas. Ji ta pačia balsų dauguma taip pat nustato kitas vietoj darbo užmokesčio mokamas išmokas.

8. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo teisėjams taikytinos Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų nuostatos yra taikomos ir Audito Rūmų nariams.

287 straipsnis

(EB sutarties ex 248 straipsnis)

1. Audito Rūmai tikrina visų Sąjungos pajamų ir išlaidų sąskaitas. Jie taip pat tikrina visų Sąjungos įsteigtų įstaigų ar organų visų pajamų ir išlaidų sąskaitas, jei tokio tikrinimo nedraudžia atitinkamas steigimo dokumentas.

Audito Rūmai pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai sąskaitų patikimumo ir pagal jas atliktų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo patikinimo pareiškimą, kuris yra skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Pareiškimas gali būti papildomas konkrečiais kiekvienos svarbios Sąjungos veiklos srities įvertinimais.

2. Audito Rūmai tikrina, ar visos pajamos buvo gautos ir visos išlaidos padarytos teisėtai bei tvarkingai, taip pat ar finansų valdymas yra patikimas. Atlikdami šį darbą, jie visų pirma praneša apie neatitikimus.

Pajamų auditas atliekamas atsižvelgiant į Sąjungai mokėtinas ir Sąjungai faktiškai sumokėtas sumas.

Išlaidų auditas atliekamas atsižvelgiant į prisiimtus įsipareigojimus ir atliktus mokėjimus.

Šių rūšių auditas gali būti atliekamas prieš uždariant atitinkamų finansinių metų sąskaitas.

3. Auditas remiasi pateiktais apskaitos dokumentais ir prireikus atliekamas vietoje kitose Sąjungos institucijose, bet kurios pajamas ir išlaidas Sąjungos vardu tvarkančios įstaigos ar organo patalpose ir valstybėse narėse, taip pat bet kurio iš biudžeto išmokas gavusio fizinio ar juridinio asmens patalpose. Valstybėse narėse auditas atliekamas kartu su nacionalinėmis audito įstaigomis arba, jei šios įstaigos neturi reikiamų įgaliojimų, su kompetentingomis nacionalinėmis tarnybomis. Audito Rūmai ir valstybių narių nacionalinės audito įstaigos bendradarbiauja pasitikėjimo dvasia ir toliau likdamos nepriklausomos. Šios įstaigos ir tarnybos Audito Rūmus informuoja, ar jos ketina dalyvauti atliekant auditą.

Kitos Sąjungos institucijos, Sąjungos vardu pajamas ir išlaidas tvarkančios įstaigos ar organai, iš biudžeto išmokas gavę fiziniai ar juridiniai asmenys ir nacionalinės audito įstaigos arba, jei šios įstaigos neturi reikiamų įgaliojimų, kompetentingos nacionalinės tarnybos Audito Rūmų prašymu teikia jiems bet kokius dokumentus bei informaciją, reikalingus atliekant savo užduotį.

Audito Rūmų teisė gauti Europos investicijų banko turimą informaciją apie Sąjungos pajamų ir išlaidų tvarkymą reglamentuojama Audito Rūmų, šio Banko ir Komisijos susitarimu. Jei nėra susitarimo, Audito Rūmai vis tiek gali susipažinti su šio banko tvarkomų Sąjungos išlaidų ir pajamų auditui reikalinga informacija.

4. Pasibaigus kiekvieniems finansiniams metams, Audito Rūmai parengia metų pranešimą. Jis siunčiamas kitoms Sąjungos institucijoms ir kartu su šių institucijų atsakymais į Audito Rūmų pastabas yra skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Audito Rūmai taip pat gali bet kada vienos iš kitų Sąjungos institucijų prašymu pateikti pastabas konkrečiais klausimais, ypač specialių pranešimų forma, ir pareikšti nuomones.

Savo metų pranešimus, specialius pranešimus ar nuomones jie priima savo narių balsų dauguma. Tačiau tam tikrų kategorijų pranešimams ar nuomonėms tvirtinti pagal savo Darbo tvarkos taisykles jie gali sudaryti vidaus kolegijas.

Jie padeda Europos Parlamentui ir Tarybai įgyvendinti biudžeto vykdymo priežiūros įgaliojimus.

Audito Rūmai parengia savo Darbo tvarkos taisykles. Tas taisykles patvirtina Taryba.

2 SKYRIUS

SAJUNGOS TEISĖS AKTAI, PRIĖMIMO PROCEDŪROS IR KITOS NUOSTATOS

1 SKIRSNIS

SAJUNGOS TEISĖS AKTAI

288 straipsnis

(EB sutarties ex 249 straipsnis)

Vykdydamos Sąjungos kompetenciją, institucijos priima reglamentus, direktyvas, sprendimus, rekomendacijas ir nuomones.

Reglamentas yra taikomas visuotinai. Jis privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Direktyva yra privaloma kiekvienai valstybei narei, kuriai ji skirta, rezultato, kurį reikia pasiekti, atžvilgiu, bet nacionalinės valdžios institucijos pasirenka jos įgyvendinimo formą ir būdus.

Sprendimas yra privalomas visas. Sprendimas, kuriame nurodomi jo adresatai, yra privalomas tik tiems adresatams.

Rekomendacijos ir nuomonės neturi privalomosios galios.

289 straipsnis

1. Įprasta teisėkūros procedūra – procedūra, kai reglamentą, direktyvą ar sprendimą bendrai priima Europos Parlamentas ir Taryba, remdamiesi Komisijos pasiūlymu. Ši procedūra apibrėžta 294 straipsnyje.
2. Konkrečiais Sutartyse numatytais atvejais procedūra, kai reglamentą, direktyvą ar sprendimą priima Europos Parlamentas, dalyvaujant Tarybai, arba Taryba, dalyvaujant Europos Parlamentui, yra speciali teisėkūros procedūra.
3. Pagal teisėkūros procedūrą priimti teisės aktai yra teisėkūros procedūra priimti aktai.
4. Konkrečiais Sutartyse numatytais atvejais teisėkūros procedūra priimami aktai gali būti priimami valstybių narių grupės ar Europos Parlamento iniciatyva, remiantis Europos centrinio banko rekomendacija arba Teisingumo Teismo ar Europos investicijų banko prašymu.

290 straipsnis

1. Teisėkūros procedūra priimtas aktas gali deleguoti Komisijai įgaliojimus priimti visuotinai taikomus ne teisėkūros procedūra priimamus aktus, papildančius ar iš dalies keičiančius neesmines teisėkūros procedūra priimto akto nuostatas.

Įgaliojimų delegavimo tikslai, turinys, taikymo sritis ir trukmė aiškiai apibrėžiami teisėkūros procedūra priimtuose aktuose. Esminės atitinkamos srities nuostatos nustatomos tik teisėkūros procedūra priimtu aktu, todėl negali būti įgaliojimų delegavimo objektu.

2. Teisėkūros procedūra priimtuose aktuose aiškiai nustatomos delegavimo sąlygos, kurios gali būti tokios:

- a) Europos Parlamentas arba Taryba gali nuspręsti atšaukti delegavimą;
- b) deleguotasis teisės aktas gali įsigalioti tik tada, jei per teisėkūros procedūrą priimto akto nustatytą laikotarpį Europos Parlamentas arba Taryba nepareiškia prieštaravimo.

Taikant a ir b punktus, Europos Parlamentas sprendimą priima jį sudarančių narių balsų dauguma, o Taryba – kvalifikuota balsų dauguma.

3. Deleguotųjų teisės aktų pavadinime įrašomas žodis „deleguotasis“ ar „deleguotoji“.

291 straipsnis

1. Valstybės narės imasi visų nacionalinės teisės priemonių, būtinų įgyvendinti teisiškai privalomus Sąjungos aktus.
2. Kai teisiškai privalomi Sąjungos aktai turi būti įgyvendinti vienodomis sąlygomis, tie aktai suteikia įgyvendinimo įgaliojimus Komisijai arba tinkamai pagrįstais konkrečiais atvejais ir Europos Sąjungos sutarties 24 bei 26 straipsniuose numatytais atvejais – Tarybai.
3. 2 dalyje numatytiems tikslams pasiekti Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą, iš anksto nustato valstybių narių vykdomos kontrolės, kai Komisija vykdo įgyvendinimo įgaliojimus, mechanizmų taisykles ir bendruosius principus.
4. Įgyvendinimo aktų pavadinimuose įrašomas žodis „įgyvendinimo“.

292 straipsnis

Rekomendacijas priima Taryba. Visais atvejais, kai Sutartyse numatyta, kad ji priima aktus remdamasi Komisijos pasiūlymu, ji sprendžia remdamasi Komisijos pasiūlymu. Tose srityse, kuriose Sąjungos aktui priimti reikalingas vieningumas, ji sprendžia vieningai. Rekomendacijas priima Komisija, o konkrečiais Sutartyse numatytais atvejais ir Europos centrinis bankas.

2 SKIRSNIS

AKTŲ PRIĖMIMO PROCEDŪROS IR KITOS NUOSTATOS

293 straipsnis

(EB sutarties ex 250 straipsnis)

1. Tais atvejais, kai pagal Sutartis Taryba sprendžia remdamasi Komisijos pasiūlymu, ji gali iš dalies keisti šį pasiūlymą tik sprendama vieningai, išskyrus 294 straipsnio 10 ir 13 dalyse, 310, 312, 314 straipsniuose ir 315 straipsnio antrojoje pastraipoje nurodytus atvejus.
2. Kol Taryba nėra nusprendusi, Komisija savo pasiūlymą gali keisti bet kuriuo Sąjungos akto priėmimo procedūros metu.

294 straipsnis

(EB sutarties ex 251 straipsnis)

1. Kai dėl teisės akto priėmimo Sutartyse daroma nuoroda į įprastą teisėkūros procedūrą, laikomasi tokios tvarkos.
2. Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai pasiūlymą.

Pirmasis svarstymas

3. Europos Parlamentas priima savo poziciją pirmuoju svarstymu ir ją perduoda Tarybai.
4. Jei Taryba pritaria Europos Parlamento pozicijai, atitinkamas aktas priimamas ta redakcija, kuri atitinka Europos Parlamento poziciją.
5. Jei Taryba nepitaria Europos Parlamento pozicijai, ji priima savo poziciją pirmuoju svarstymu ir ją perduoda Europos Parlamentui.
6. Taryba išsamiai informuoja Europos Parlamentą apie motyvus, paskatinusius ją priimti savo poziciją pirmuoju svarstymu. Komisija išsamiai informuoja Europos Parlamentą apie savo poziciją.

Antrasis svarstymas

7. Jei per tris mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo Europos Parlamentas:
 - a) patvirtina Tarybos poziciją, pateiktą pirmuoju svarstymu, arba nepriima jokie sprendimo, atitinkamas aktas laikomas priimtu ta redakcija, kuri atitinka Tarybos poziciją;
 - b) savo narių balsų dauguma atmeta Tarybos poziciją, priimtą pirmuoju svarstymu, siūlomas aktas laikomas nepriimtu;
 - c) savo narių balsų dauguma pasiūlo Tarybos pozicijos, priimtą pirmuoju svarstymu, pakeitimus, tai pakeistas tekstas siunčiamas Tarybai ir Komisijai, kurie pateikia savo nuomonę dėl tų pakeitimų.
8. Jei per tris mėnesius nuo Europos Parlamento pakeitimų gavimo Taryba kvalifikuota balsų dauguma:
 - a) patvirtina visus tuos pakeitimus, tas teisės aktas laikomas priimtu;
 - b) nepatvirtina visų pakeitimų, Tarybos pirmininkas, susitaręs su Europos Parlamento pirmininku, per šešias savaites sušaukia Taikinimo komiteto posėdį.
9. Taryba sprendžia vieningai dėl pakeitimų, dėl kurių Komisija pateikia neigiamą nuomonę.

Taikinimas

10. Taikinimo komitetui, sudarytam iš Tarybos narių arba jų atstovų ir tiek pat narių, atstovaujančių Europos Parlamentui, keliama užduotis per šešias savaites nuo jo sušaukimo pasiekti, remiantis Parlamento ir Tarybos antruoju svarstymu priimtomis pozicijomis, susitarimą dėl bendro projekto kvalifikuota Tarybos narių arba jų atstovų balsų dauguma ir narių, atstovaujančių Europos Parlamentui, balsų dauguma.

11. Komisija dalyvauja Taikinimo komiteto posėdžiuose ir imasi visokios reikiamos iniciatyvos siekdama suderinti Europos Parlamento ir Tarybos pozicijas.

12. Jei per šešias savaites nuo posėdžio sušaukimo Taikinimo komitetas nepatvirtina bendro projekto, siūlomas teisės aktas laikomas nepriimtu.

Trečiasis svarstymas

13. Jei per tą laiką Taikinimo komitetas patvirtina bendrą projektą, Europos Parlamentas, sprendamas atiduotų balsų dauguma, ir Taryba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma, per šešias savaites nuo to pritarimo turi atskirai priimti tą aktą pagal šį projektą. Jei jos to nepadaro, siūlomas aktas laikomas nepriimtu.

14. Šiame straipsnyje nurodyti trijų mėnesių ir šešių savaičių terminai Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva pratęsimi atitinkamai ne daugiau kaip vienu mėnesiu ir dviem savaitėmis.

Specialiosios nuostatos

15. Kai Sutartyse numatytais atvejais teisėkūros procedūra priimamas aktas valstybių narių grupės iniciatyva, Europos centrinio banko rekomendacija arba Teisingumo Teismo prašymu pateikiamas priimti pagal įprastą teisėkūros procedūrą, netaikoma 2 dalis, 6 dalies antrasis sakinyss ir 9 dalis.

Tokiais atvejais Europos Parlamentas ir Taryba Komisijai perduoda akto projektą ir savo pozicijas, priimtas pirmuoju ir antruoju svarstymu. Europos Parlamentas ar Taryba procedūros eigoje gali prašyti Komisijos nuomonės, kurią Komisija taip pat gali pateikti savo iniciatyva. Ji taip pat gali, jei mano esant tai reikalinga, dalyvauti Taikinimo komiteto posėdžiuose pagal 11 dalį.

295 straipsnis

Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija konsultuojasi tarpusavyje ir bendru susitarimu numato savo bendradarbiavimo būdus. Tuo tikslu jos gali, vadovaudamosi Sutartimis, sudaryti tarpinstitucinius susitarimus, kurie gali būti privalomojo pobūdžio.

296 straipsnis

(EB sutarties ex 253 straipsnis)

Jei Sutartyse nenurodomas priimamo akto tipas, institucijos, laikydamosi taikomų procedūrų ir proporcingumo principo jį pasirenka kiekvienu atveju.

Teisės aktuose nurodomi juos priimti paskatinę motyvai ir pasiūlymai, iniciatyvos, rekomendacijos, prašymai ar nuomonės, kurių reikalaujama pagal Sutartis.

Svarstydami teisėkūros procedūra priimamo akto projektą, Europos Parlamentas ir Taryba atitinkamose srityse nepriima pagal atitinkamą procedūrą nenumatytų aktų.

297 straipsnis

(EB sutarties ex 254 straipsnis)

1. Teisėkūros procedūra priimtus aktus, priimtus pagal įprastą teisėkūros procedūrą, pasirašo Europos Parlamento pirmininkas ir Tarybos pirmininkas.

Teisėkūros procedūra priimtus aktus, priimtus pagal specialią teisėkūros procedūrą, pasirašo juos priėmusios institucijos pirmininkas.

Teisėkūros procedūra priimti aktai skelbiami *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Jie įsigalioja juose nurodytą dieną arba, jei ji nenurodoma, dvidešimtą dieną nuo jų paskelbimo.

2. Ne teisėkūros procedūra priimtus aktus, priimtus reglamentų, direktyvų ir sprendimų, kai juose nenurodoma, kam jie skirti, forma, pasirašo juos priėmusios institucijos pirmininkas.

Reglamentai ir visoms valstybėms narėms skirtos direktyvos bei sprendimai, kai juose nenurodyta, kam jie skirti, skelbiami *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Jie įsigalioja juose nurodytą dieną arba, jei ji nenurodoma, dvidešimtą dieną nuo jų paskelbimo.

Apie kitas direktyvas bei sprendimus, kuriuose nurodomi jų adresatai, pranešama tiems adresatams ir jie įsigalioja nuo tokio pranešimo momento.

298 straipsnis

1. Sąjungos institucijos, įstaigos ir organai, vykdydami savo užduotis, remiasi atvira, veiksminga ir nepriklausoma Europos administracija.

2. Vadovaudamiesi pagal 336 straipsnį priimtais Tarybos nuostatais ir įdarbinimo sąlygomis, Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą, tuo tikslu patvirtina nuostatas.

299 straipsnis

(EB sutarties ex 256 straipsnis)

Tarybos, Komisijos ar Europos centrinio banko aktai, kuriais asmenims, išskyrus valstybes, skiriama piniginė prievolė, yra vykdomi privaloma tvarka.

Vykdydamą reglamentuoja civilinio proceso taisyklės, galiojančios toje valstybėje, kurioje jis vykdomas. Vykdomąjį raštą neatliekant jokių formalumų, tik patikrinus sprendimo autentiškumą, prie sprendimo prideda nacionalinė institucija, kurią šiam tikslui paskiria kiekvienos valstybės narės vyriausybė ir apie kurią praneša Komisijai ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismui.

Suinteresuotos šalies prašymu atlikus šiuos formalumus, ji gali pradėti sprendimo vykdymo procedūrą pagal nacionalinę teisę kreipdamasi tiesiogiai į kompetentingą instituciją.

Vykdymą galima sustabdyti tik Teismo sprendimu. Tačiau sprendimų vykdymo tinkamumo kontrolė priklauso nacionalinių teismų jurisdikcijai.

3 SKYRIUS

SAJUNGOS PATARIAMIEJI ORGANAI

300 straipsnis

1. Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai padeda Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas bei Regionų komitetas, atliekantys patariamąsias funkcijas.

2. Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą sudaro darbdavių, darbuotojų ir kitų pilietinei visuomenei atstovaujančių organizacijų atstovai, pirmiausia socialinėje ekonominėje, pilietinėje, profesinėje bei kultūros srityse.

3. Regionų komitetas susideda iš regionų ir vietos valdžios struktūrų atstovų, kurie turi regiono arba vietos valdžios rinkėjų mandatą arba yra politiškai atskaitingi išrinktai asamblėjai.

4. Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto bei Regionų komiteto narių nevaržo jokie privalomi nurodymai. Eidami savo pareigas, jie yra visiškai nepriklausomi ir veikia Sąjungos bendro intereso labui.

5. 2 ir 3 dalyse nurodytas taisyklės dėl šių komitetų sudėties Taryba reguliariai peržiūri atsižvelgdama į ekonominius, socialinius ir demografinius pokyčius Sąjungoje. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, šiuo tikslu priima sprendimus.

1 SKIRSNIS

EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETAS

301 straipsnis

(EB sutarties ex 258 straipsnis)

Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto narių skaičius neviršija 350.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, vieningai priima sprendimą, nustatantį komiteto sudėtį.

Taryba nustato komiteto nariams mokamas išmokas.

302 straipsnis

(EB sutarties ex 259 straipsnis)

1. Komiteto nariai skiriami penkeriems metams. Taryba patvirtina pagal kiekvienos valstybės narės pateiktus pasiūlymus sudarytą narių sąrašą. Komiteto nariai gali būti paskiriami kitai kadencijai.
2. Taryba sprendžia pasikonsultavusi su Komisija. Ji gali prašyti Europos organizacijų, kurios atstovauja įvairioms ekonominio ir socialinio gyvenimo sritims ir pilietinei visuomenei, ir kurioms daro poveikį Sąjungos veikla, nuomonės.

303 straipsnis

(EB sutarties ex 260 straipsnis)

Iš savo narių dvejų su puse metų kadencijai komitetas išsirenka pirmininką ir biurą.

Jis priima savo Darbo tvarkos taisykles.

Komitetą Europos Parlamento, Tarybos ar Komisijos prašymu sušaukia jo pirmininkas. Jis gali susirinkti ir savo iniciatyva.

304 straipsnis

(EB sutarties ex 262 straipsnis)

Sutartyse numatytais atvejais Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija konsultuojasi su komitetu. Šios institucijos su komitetu gali konsultuotis visais, jų manymu, reikalingais atvejais. Jis gali pareikšti nuomonę savo iniciatyva tokiais atvejais, kai jis mano, kad tai reikalinga.

Prireikus Europos Parlamentas, Taryba ar Komisija nustato komitetui terminą, per kurį jis turėtų pateikti savo nuomonę ir kuris negali būti trumpesnis kaip vienas mėnuo nuo tos dienos, kai pirmininkas gauna atitinkamą pranešimą. Jei terminui pasibaigus nuomonė nepateikiama, tai nekliudo toliau veikti.

Komiteto nuomonė kartu su posėdžių protokolu siunčiami Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai.

2 SKIRSNIS

REGIONŲ KOMITETAS

305 straipsnis

(EB sutarties ex 263 straipsnio antroji, trečioji ir ketvirtoji pastraipos)

Regionų komiteto narių skaičius neviršija 350.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, vieningai priima sprendimą, nustatantį komiteto sudėtį.

Komiteto nariai ir tiek pat pakaitinių narių skiriami penkeriems metams. Jie gali būti paskiriami kitai kadencijai. Taryba tvirtina pagal kiekvienos valstybės narės pateiktus pasiūlymus sudarytą narių ir pakaitinių narių sąrašą. Pasibaigus 300 straipsnio 3 dalyje nurodyto mandato, kuriuo remiantis jie buvo pasiūlyti, galiojimo laikui, Komiteto narių kadencija automatiškai baigiasi, ir paskui jie likusiam kadencijos laikui keičiami ta pačia tvarka. Komiteto nariai tuo pačiu metu negali būti ir Europos Parlamento nariais.

306 straipsnis

(EB sutarties ex 264 straipsnis)

Iš savo narių dvejų su puse metų kadencijai Regionų komitetas išsirenka pirmininką ir biurą.

Komitetas patvirtina savo Darbo tvarkos taisykles.

Komitetą Europos Parlamento, Tarybos ar Komisijos prašymu sušaukia jo pirmininkas. Jis gali susirinkti ir savo iniciatyva.

307 straipsnis

(EB sutarties ex 265 straipsnis)

Europos Parlamentas, Taryba arba Komisija su Regionų komitetu konsultuojasi Sutartyse numatytais atvejais ir visais kitais atvejais, ypač susijusiais su tarpvalstybiniu bendradarbiavimu, kai viena iš šių institucijų mano, kad tai reikalinga.

Prireikus Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija nustato komitetui terminą, per kurį jis turėtų pateikti savo nuomonę ir kuris negali būti trumpesnis kaip vienas mėnuo nuo tos dienos, kai pirmininkas gauna atitinkamą pranešimą. Jei terminui pasibaigus nuomonė nepateikiama, tai nekliudo toliau veikti.

Kai pagal 304 straipsnį konsultuojamasi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, Europos Parlamentas, Taryba ar Komisija Regionų komitetą informuoja apie šį nuomonės paklausimą. Manydamas, kad reikalas susijęs su konkrečiais regioniniais interesais, Regionų komitetas gali dėl jo pareikšti savo nuomonę.

Jis gali pateikti nuomonę ir savo iniciatyva, jei mano, kad tai tikslinga.

Komiteto nuomonė kartu su jo posėdžių protokolu siunčiami Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai.

4 SKYRIUS

EUROPOS INVESTICIJŲ BANKAS

308 straipsnis

(EB sutarties ex 266 straipsnis)

Europos investicijų bankas yra juridinis asmuo.

Europos investicijų banko nariai yra valstybės narės.

Europos investicijų banko statutas yra pateiktas prie Sutarčių pridedamame protokole. Europos investicijų banko prašymu bei pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Komisija arba remiantis Komisijos pasiūlymu bei pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Europos investicijų banku Taryba, vieningai sprendama pagal specialią teisėkūros procedūrą, gali keisti Banko statutą.

309 straipsnis

(EB sutarties ex 267 straipsnis)

Europos investicijų banko uždavinys – naudojantis kapitalo rinka ir savo ištekliais prisidėti prie darnios ir stabilios vidaus rinkos plėtros Sąjungos interesui. Šiuo tikslu bankas, nesiekdamas pelno, teikia paskolas ir garantijas, visuose ekonomikos sektoriuose palengvinančias projektų finansavimą:

- a) mažiau išsivysčiusių regionų plėtros projektus;
- b) projektus, skirtus įmonėms modernizuoti ar pertvarkyti arba naujoms veiklos rūšims, reikalingoms vidaus rinkos kūrimui ar veikimui, plėtoti, kai šių projektų dėl jų masto ar pobūdžio neįmanoma finansuoti vien atskirų valstybių narių įvairiomis turimomis lėšomis;
- c) kelioms valstybėms narėms svarbius projektus, kai šių projektų dėl jų masto ar pobūdžio neįmanoma finansuoti vien atskirų valstybių narių įvairiomis turimomis lėšomis.

Atlikdamas šį uždavinį, bankas sudaro palankias sąlygas finansuoti investicijų programas, savo veiklą derindamas su struktūrinių fondų ir kitų Sąjungos finansinių instrumentų pagalba.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

FINANSINĖS NUOSTATOS

310 straipsnis

(EB sutarties ex 268 straipsnis)

1. Visi Sąjungos pajamų ir išlaidų straipsniai įtraukiami į kiekvieniems finansiniams metams sudaromas sąmatas ir nurodomi biudžete.

Sąjungos metinį biudžetą nustato Europos Parlamentas ir Taryba pagal 314 straipsnį.

Biudžete nurodytos pajamos ir išlaidos turi būti subalansuotos.

2. Biudžete numatytas išlaidas leidžiama daryti vienus finansinius metus pagal 322 straipsnyje nurodytą reglamentą.

3. Kad būtų galima daryti biudžete numatytas išlaidas, būtina iš anksto priimti teisiškai privalomą Sąjungos teisės aktą, suteikiantį teisinį pagrindą jos veiksmams ir atitinkamoms išlaidoms pagal 322 straipsnyje nurodytą reglamentą, išskyrus tame reglamente numatytus atvejus.

4. Kad būtų užtikrinta biudžetinė drausmė, Sąjunga nepriima jokio akto, galinčio turėti apčiuopiamą poveikį biudžetui, neužtikrindama, kad dėl šių aktų atsiradusios išlaidos gali būti finansuojamos neviršijant nuosavų Sąjungos išteklių ir vadovaujantis 312 straipsnyje nurodyta daugiamete finansine programa.

5. Biudžetas vykdomas laikantis patikimo finansų valdymo principo. Siekdamos užtikrinti, kad biudžeto asignavimai būtų naudojami pagal šį principą, valstybės narės bendradarbiauja su Sąjunga.

6. Sąjunga ir valstybės narės Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiam sukčiavimui ir kitoms neteisėtoms veikoms priešinasi pagal 325 straipsnį.

1 SKYRIUS

SAJUNGOS NUOSAVI IŠTEKLIAI

311 straipsnis

(EB sutarties ex 269 straipsnis)

Sąjunga pasirūpina savo tikslams pasiekti ir savo politikai įgyvendinti reikalingomis priemonėmis.

Neatmetant kitų įplaukų, visas biudžetas finansuojamas nuosavais ištekliais.

Taryba, sprendama vieningai pagal specialią teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, priima sprendimą, nustatantį nuostatas, susijusias su Sąjungos nuosavų išteklių sistema. Tokiu būdu galima nustatyti naujas nuosavų išteklių kategorijas arba panaikinti esamą kategoriją. Šis sprendimas įsigalioja tik po to, kai jį pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas patvirtina valstybės narės.

Taryba, priimdama reglamentą pagal specialią teisėkūros procedūrą, patvirtina Sąjungos nuosavų išteklių sistemos įgyvendinimo priemones, jeigu tai numato pagal trečiąją pastraipą priimtas sprendimas. Taryba sprendimą priima gavusi Europos Parlamento pritarimą.

2 SKYRIUS

DAUGIAMETĖ FINANSINĖ PROGRAMA

312 straipsnis

1. Daugiametę finansinę programą užtikrinama, kad Sąjungos išlaidos būtų planingai plėtojamoms neviršijant jos nuosavų išteklių.

Ji nustatoma mažiausiai penkerių metų laikotarpiui.

Sąjungos metinis biudžetas atitinka daugiametę finansinę programą.

2. Taryba, sprendama pagal specialią teisėkūros procedūrą, priima reglamentą, nustatantį daugiametę finansinę programą. Taryba, gavusi Europos Parlamento pritarimą, patvirtintą jį sudarančių narių dauguma, sprendžia vieningai.

Europos Vadovų Taryba gali vieningai priimti sprendimą, leidžiantį Tarybai kvalifikuota balsų dauguma priimti pirmojoje pastraipoje nurodytą reglamentą.

3. Finansinė programa nustato didžiausią metinę lėšų sumą, skirtą finansiniams įsipareigojimams pagal išlaidų kategoriją vykdyti ir didžiausią metinę išlaidų sumą mokėjimų asignavimams vykdyti. Išlaidų kategorijos, kurių skaičius nėra didelis, atitinka pagrindines Sąjungos veiklos kryptis.

Finansinė programa nustato visas kitas sklandžiai metinės biudžeto procedūros eigai reikalingas nuostatas.

4. Jeigu iki pasibaigiant ankstesnei finansinei programai Taryba nepriėmė reglamento, nustatančio naują finansinę programą, iki to akto priėmimo yra pratęsiama ankstesnės programos paskutiniams metams nustatytos viršutinės ribos ir kitos nuostatos.

5. Finansinei programai skirtos priimti procedūros metu Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija imasi visų reikalingų priemonių, sudarančių sąlygas sėkmingai užbaigti šią priėmimo procedūrą.

3 SKYRIUS

SAJUNGOS METINIS BIUDŽETAS

313 straipsnis

(EB sutarties ex 272 straipsnio 1 dalis)

Finansiniai metai prasideda sausio 1 d. ir baigiasi gruodžio 31 d.

314 straipsnis

(EB sutarties ex 272 straipsnio 2–10 dalys)

Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami sprendimą pagal specialią teisėkūros procedūrą, nustato Sąjungos metinį biudžetą pagal toliau pateikiamas nuostatas.

1. Kiekviena institucija, išskyrus Europos centrinį banką, iki liepos 1 d. sudaro savo išlaidų ateinantiems metams sąmatą. Komisija konsoliduoja šias sąmatas parengdama biudžeto projektą, kuriame gali būti skirtingos sąmatos.

Šis projektas susideda iš pajamų sąmatos ir išlaidų sąmatos.

2. Komisija pasiūlymą dėl biudžeto projekto Europos Parlamentui ir Tarybai teikia ne vėliau kaip iki tų metų, po kurių tas biudžetas bus vykdomas, rugsėjo 1 d.

Procedūros metu Komisija gali pakeisti biudžeto projektą, kol dar nėra sušauktas 5 dalyje nurodytas Taikinimo komitetas.

3. Taryba priima savo poziciją dėl biudžeto projekto ir ją perduoda Europos Parlamentui ne vėliau kaip iki tų metų, po kurių tas biudžetas bus vykdomas, spalio 1 d. Taryba išsamiai informuoja Europos Parlamentą apie motyvus, paskatiniusius ją priimti savo poziciją.

4. Jei per keturiasdešimt dvi dienas nuo tokio pranešimo gavimo Europos Parlamentas:

- a) patvirtina Tarybos poziciją, biudžetas priimamas;
- b) nepriima sprendimo, biudžetas laikomas priimtu;
- c) savo narių balsų dauguma priima pakeitimus, iš dalies keistas projektas perduodamas Tarybai ir Komisijai. Europos Parlamento pirmininkas, sutikęs Tarybos pirmininkui, nedelsdamas sušaukia

Taikinimo komiteto posėdį. Tačiau, jei per dešimt dienų nuo projekto perdavimo Taryba informuoja Europos Parlamentą, kad ji patvirtino visus jo siūlomus pakeitimus, Taikinimo komitetas nesirenka.

5. Taikinimo komitetui, sudarytam iš Tarybos narių arba jų atstovų ir tiek pat narių, atstovaujančių Europos Parlamentui, keliama užduotis per dvidešimt vieną dieną nuo jo sušaukimo, remiantis Europos Parlamento ir Tarybos pozicijomis, kvalifikuota Tarybos narių arba jų atstovų balsų dauguma ir Europos Parlamentui atstovaujančių narių balsų dauguma pasiekti susitarimą dėl bendro projekto.

Komisija dalyvauja Taikinimo komiteto posėdžiuose ir imasi bet kokios reikiamos iniciatyvos, siekdama suderinti Europos Parlamento ir Tarybos pozicijas.

6. Jei per 5 dalyje nurodytą dvidešimt vienos dienos laikotarpį Taikinimo komitetas susitaria dėl bendro projekto, Europos Parlamentas ir Taryba per keturiolika dienų nuo to susitarimo dienos turi kiekvienas atskirai patvirtinti bendrą projektą.

7. Jei per 6 dalyje nurodytą keturiolikos dienų laikotarpį:

- a) Europos Parlamentas ir Taryba patvirtina bendrą projektą arba nepriima sprendimo, arba jei viena iš šių institucijų patvirtina bendrą projektą, o kita nepriima sprendimo, biudžetas laikomas galutinai priimtu pagal bendrą projektą, arba
- b) Europos Parlamentas jį sudarančių narių balsų dauguma ir Taryba atmeta bendrą projektą arba jei viena iš šių institucijų atmeta bendrą projektą, o kita nepriima sprendimo, Komisija pateikia naują biudžeto projektą, arba
- c) Europos Parlamentas jį sudarančių narių balsų dauguma atmeta bendrą projektą, o Taryba jį patvirtina, Komisija pateikia naują biudžeto projektą, arba
- d) Europos Parlamentas patvirtina bendrą projektą, o Taryba jį atmeta, Europos Parlamentas per keturiolika dienų nuo Tarybos atmetimo dienos jį sudarančių narių balsų dauguma ir trijų penktadalių atiduotų balsų dauguma gali nuspręsti patvirtinti visus ar kai kuriuos 4 dalies c punkte nurodytus pakeitimus. Kai Europos Parlamento pakeitimas nepatvirtinamas, išlaikoma Taikinimo komitete sutarta pozicija dėl biudžeto eilutės, kuriai taikytas pakeitimas. Tuo remiantis, biudžetas laikomas galutinai priimtu.

8. Jei per 5 dalyje nurodytą dvidešimt vienos dienos laikotarpį Taikinimo komitetas nesusitaria dėl bendro projekto, Komisija pateikia naują biudžeto projektą.

9. Užbaigus šiame straipsnyje nustatytą procedūrą, Europos Parlamento pirmininkas paskelbia, kad biudžetas galutinai priimtas.

10. Kiekviena institucija naudoja šiuo straipsniu jai suteiktais įgaliojimais, vadovaudamasi Sutartimis ir jomis remiantis priimtais aktais, ypač atsižvelgdama į Sąjungos nuosavus išteklius ir pajamų bei išlaidų pusiausvyrą.

315 straipsnis

(EB sutarties ex 273 straipsnis)

Jei finansinių metų pradžioje biudžetas dar nėra galutinai priimtas, suma, lygi ne daugiau kaip vienai dvyliktajai praėjusių finansinių metų biudžeto atitinkamo skyriaus asignavimų daliai gali būti išleista kiekvieną mėnesį pagal bet kokią biudžeto skyrių, laikantis pagal 322 straipsnį priimtų reglamentų nuostatų; tačiau ta suma negali viršyti biudžeto projekto tame pačiame skyriuje numatytų asignavimų vienos dvyliktosios dalies.

Taryba remdamasi Komisijos pasiūlymu, laikydamasi kitų pirmojoje pastraipoje nurodytų sąlygų, gali leisti išlaidas, didesnes už vieną dvyliktąją dalį laikantis pagal 322 straipsnį priimto reglamento. Taryba nedelsdama perduoda sprendimą Europos Parlamentui.

Laikantis 311 straipsnyje nurodytų aktų, antrojoje pastraipoje nurodytame sprendime nustatomos būtinos priemonės dėl lėšų, reikalingų šiam straipsniui įgyvendinti.

Jis įsigalioja praėjus trisdešimčiai dienų nuo jo priėmimo, jei per šį laikotarpį Europos Parlamentas jį sudarančių narių balsų dauguma nenusprendžia šių išlaidų sumažinti.

316 straipsnis

(EB sutarties ex 271 straipsnis)

Bet kokie neišnaudoti asignavimai, išskyrus asignavimus personalo išlaikymui, finansinių metų pabaigoje 322 straipsnyje nustatytais sąlygomis gali būti perkelti, bet tik į kitus finansinius metus.

Grupuojuant išlaidų straipsnius pagal jų pobūdį arba paskirtį, asignavimai klasifikuojami atskirais skyriais ir poskyriais laikantis pagal 322 straipsnį priimtų reglamentų.

Europos Parlamento, Europos Vadovų Tarybos ir Tarybos, Komisijos bei Europos Sąjungos Teisingumo Teismo išlaidos nustatomos atskiroje biudžeto dalyje nepažeidžiant specialių nuostatų dėl tam tikrų bendrų išlaidų.

4 SKYRIUS

BIUDŽETO VYKDYMAS IR ĮVYKDYMO PATVIRTINIMAS

317 straipsnis

(EB sutarties ex 274 straipsnis)

Biudžetą vykdo Komisija bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, laikydamosi pagal 322 straipsnį priimtų reglamentų nuostatų, savo pačios atsakomybe ir neperžengdama nustatytų asignavimo ribų, atsižvelgdama į patikimo finansų valdymo principus. Siekdamos užtikrinti, kad asignavimai būtų naudojami pagal patikimo finansų valdymo principus, valstybės narės bendradarbiauja su Komisija.

Reglamente valstybėms narėms nustatomi biudžeto vykdymo kontrolės ir audito įsipareigojimai ir su tuo susijusios pareigos. Juo taip pat nustatomos kiekvienos institucijos pareigos ir išsamios taisyklės, kuriomis vadovaudamasi kiekviena institucija daro savo išlaidas.

Neviršydamą biudžeto, Komisija, laikydamosi apribojimų ir sąlygų, nustatytų pagal 322 straipsnį priimtuose reglamentuose, gali perkelti asignavimus iš vieno biudžeto skyriaus į kitą arba iš vieno poskyrio į kitą.

318 straipsnis

(EB sutarties ex 275 straipsnis)

Kasmet Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai praėjusių finansinių metų biudžeto vykdymo ataskaitas. Komisija jiems taip pat perduoda Sąjungos turto ir įsipareigojimų finansinę ataskaitą.

Komisija taip pat teikia Europos Parlamentui ir Tarybai Sąjungos finansų įvertinimo pranešimą, pagrįstą pasiektais rezultatais, ypač atsižvelgdama į pagal 319 straipsnį Europos Parlamento ir Tarybos pateiktas pastabas.

319 straipsnis

(EB sutarties ex 276 straipsnis)

1. Europos Parlamentas, remdamasis Tarybos priimta ir teikiama rekomendacija, patvirtina, kad Komisija biudžetą įvykdė. Šiuo tikslu Europos Parlamentas, išnagrinėjęs Tarybai, nagrinėja 318 straipsnyje minimas ataskaitas, finansinę ataskaitą ir įvertinimo pranešimą, Audito Rūmų metų pranešimą kartu su audituotų institucijų atsakymais į Audito Rūmų pastabas, 287 straipsnio 1 dalies antrojoje pastraipoje minėtą patikinimo pareiškimą ir bet kokius kitus svarbius specialius Audito Rūmų pranešimus.

2. Prieš patvirtindamas, kad Komisija biudžetą įvykdė, arba kitais tikslais, susijusiais su jo įgaliojimų biudžeto įgyvendinimo srityje vykdymu, Europos Parlamentas gali Komisijos paprašyti, kad ji pateiktų įrodymus dėl išlaidų vykdymo arba finansų kontrolės sistemos veikimo. Komisija teikia Europos Parlamentui visą jo prašymu reikalingą informaciją.

3. Komisija imasi visų atitinkamų priemonių, kad atsižvelgtų į biudžeto įvykdymą patvirtinančiuose sprendimuose padarytas pastabas ir kitas Europos Parlamento pastabas dėl išlaidų vykdymo, taip pat Tarybos pastabas, pridedamas prie jos priimtų rekomendacijų dėl biudžeto įvykdymo.

Europos Parlamento arba Tarybos prašymu Komisija praneša apie priemones, kurių buvo imtasi atsižvelgiant į šias pastabas ir komentarus, ir ypač apie padalinius, kurie yra atsakingi už biudžeto vykdymą, duotus nurodymus. Šie pranešimai siunčiami ir Audito Rūmams.

5 SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

320 straipsnis

(EB sutarties ex 277 straipsnis)

Daugiametė finansinė programa ir metinis biudžetas sudaromas eurai.

321 straipsnis

(EB sutarties ex 278 straipsnis)

Komisija, pranešusi atitinkamų valstybių narių kompetentingoms institucijoms, gali turimas lėšas kurios nors valstybės narės valiuta pakeisti į kitos valstybės narės valiutą, jei to reikia, kad tokias lėšas būtų galima naudoti Sutartyse numatytiems tikslams. Komisija kiek galėdama stengiasi tokių keitimų nedaryti, jei ji turi grynųjų pinigų ar likvidaus turto jai reikalinga valiuta.

Komisija ryšius su kiekviena valstybe nare palaiko per atitinkamos valstybės paskirtą instituciją. Atlikdama finansines operacijas, ji naudoja atitinkamos valstybės narės emisijos banko arba kurios nors kitos tos valstybės narės patvirtintos finansų institucijos paslaugomis.

322 straipsnis

(EB sutarties ex 279 straipsnis)

1. Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Audito Rūmais, nustato:

a) finansinio pobūdžio taisyklės, pirmiausiai nurodančias biudžeto sudarymo ir vykdymo bei sąskaitų pateikimo ir audito tvarką;

- b) taisykles, numatančias susijusių su finansais asmenų, ypač įgaliojimus suteikiančių pareigūnų ir apskaitos pareigūnų, atsakomybės kontrolę.

2. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu bei pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Audito Rūmais, nustato būdus ir tvarką, kaip biudžeto pajamos, numatytos pagal susitarimus dėl Sąjungos nuosavų išteklių, tampa prieinamos Komisijai, ir nustato priemonės, taikomas prireikus patenkinti grynųjų pinigų poreikį.

323 straipsnis

Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija užtikrina, kad būtų prieinamos finansinės priemonės, kurių reikia, kad Sąjunga galėtų vykdyti savo teisinius įsipareigojimus trečiosioms šalims.

324 straipsnis

Vykdam šioje antraštinėje dalyje nurodytas biudžetines procedūras, Komisijos iniciatyva rengiami nuolatiniai Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos pirmininkų susitikimai. Siekdami sudaryti sąlygas šios antraštinės dalies įgyvendinimui, pirmininkai imasi visų reikalingų priemonių, skatinančių konsultavimąsi ir institucijų, kurioms jie pirmininkauja, pozicijų suderinimą.

6 SKYRIUS

KOVA SU SUKČIAVIMU

325 straipsnis

(EB sutarties ex 280 straipsnis)

1. Sąjunga ir valstybės narės Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiam sukčiavimui ir kitoms neteisėtoms veikoms priešinas taikydamos pagal šį straipsnį nustatytinas priemones, kurių paskirtis yra atgrasinti ir užtikrinti veiksmingą apsaugą valstybėse narėse ir Sąjungos institucijose, įstaigose ir organuose.

2. Valstybės narės prieš Sąjungos finansiniams interesams kenkiantį sukčiavimą imasi tų pačių priemonių, kurių jos imasi prieš savo pačių finansiniams interesams kenkiantį sukčiavimą.

3. Nepažeisdamos kitų Sutarčių nuostatų, valstybės narės derina savo veiksmus, skirtus Sąjungos finansiniams interesams nuo sukčiavimo apsaugoti. Šiuo tikslu jos, Komisijos padedamos, organizuoja glaudų ir reguliarių kompetentingų institucijų bendradarbiavimą.

4. Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su Audito Rūmais, nustato būtinas priemones Sąjungos finansiniams interesams kenkiančio sukčiavimo prevencijos ir kovos su juo srityse, kad valstybės narės, taip pat Sąjungos institucijose, įstaigose ir organuose sudarytų veiksmingos ir lygiavertės apsaugos galimybės.

5. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, kasmet pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai pranešimą apie priemones, kurių buvo imtasi įgyvendinant šį straipsnį.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

TVIRTESNIS BENDRADARBIAVIMAS

326 straipsnis

(ES sutarties ex 27a–27e, 40–40b ir 43–45 straipsniai ir EB sutarties ex 11 ir 11a straipsniai)

Bet koks tvirtesnis bendradarbiavimas turi atitikti Sutartis ir Sąjungos teisę.

Toks bendradarbiavimas neturi susilpninti vidaus rinkos ar ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos. Jis neturi būti kliūtis prekybai tarp valstybių narių ar jos diskriminavimas ir neturi iškreipti konkurencijos tarp jų.

327 straipsnis

(ES sutarties ex 27a–27e, 40–40b ir 43–45 straipsniai ir EB sutarties ex 11 ir 11a straipsniai)

Bet koks tvirtesnis bendradarbiavimas neturi pažeisti į jį neįsitraukusių valstybių narių kompetencijos, teisių ir įsipareigojimų. Tos valstybės narės netrukdo į jį įsitraukusioms valstybėms jį vykdyti.

328 straipsnis

(ES sutarties ex 27a–27e, 40–40b ir 43–45 straipsniai ir EB sutarties ex 11 ir 11a straipsniai)

1. Pradėtas tvirtesnis bendradarbiavimas yra atviras visoms valstybėms narėms, jei laikomasi visų dalyvavimo sąlygų, nustatytų sprendime, kuriuo suteiktas leidimas bendradarbiauti. Jis taip pat atviras joms bet kuriuo kitu metu, jei, be minėtų sąlygų, laikomasi toje struktūroje jau priimtų aktų.

Komisija ir tvirtesniame bendradarbiavime dalyvaujančios valstybės narės skatina jame dalyvauti kuo didesnę valstybių narių skaičių.

2. Komisija ir prireikus Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai reguliariai informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą apie tvirtesnio bendradarbiavimo raidą.

329 straipsnis

(ES sutarties ex 27a–27e, 40–40b ir 43–45 straipsniai ir EB sutarties ex 11 ir 11a straipsniai)

1. Valstybės narės, kurios nori pradėti tvirčiau bendradarbiauti vienoje iš Sutartyse nurodytų sričių, išskyrus išimtinės kompetencijos ir bendros užsienio ir saugumo politikos sritis, pateikia prašymą Komisijai, nurodydamos siūlomo tvirtesnio bendradarbiavimo apimtį ir tikslus. Dėl jo Komisija gali pateikti pasiūlymą Tarybai. Jeigu Komisija nepateikia pasiūlymo, apie priežastis ji praneša atitinkamoms valstybėms narėms.

Leidimą pradėti pirmojoje pastraipoje nurodytą tvirtesnę bendradarbiavimą suteikia Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir gavusi Europos Parlamento pritarimą.

2. Valstybių narių, siekiančių tvirtesnio tarpusavio bendradarbiavimo bendros užsienio ir saugumo politikos srityje, prašymas pateikiamas Tarybai. Jis perduodamas Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, kuris pateikia nuomonę dėl numatomo tvirtesnio bendradarbiavimo suderinamumo su Sąjungos bendra užsienio ir saugumo politika, ir Komisijai, kuri pateikia savo nuomonę visų pirma dėl to, ar numatomas tvirtesnis bendradarbiavimas suderinamas su kitomis Sąjungos politikos sritimis. Jis taip pat siunčiamas Europos Parlamentui susipažinti.

Leidimas vykdyti tvirtesnę bendradarbiavimą suteikiamas Tarybos vieningai priimtu sprendimu.

330 straipsnis

(ES sutarties ex 27a–27e, 40–40b ir 43–45 straipsniai ir EB sutarties ex 11 ir 11a straipsniai)

Visi Tarybos nariai gali dalyvauti svarstymuose, tačiau balsuoja tik Tarybos nariai, atstovaujantys tvirtesniame bendradarbiavime dalyvaujančioms valstybėms narėms.

Priimant sprendimus vieningai, tvirtesnio bendradarbiavimo atveju atsižvelgiama tik į dalyvaujančių jame valstybių narių atstovų balsus.

Kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal 238 straipsnio 3 dalį.

331 straipsnis

(ES sutarties ex 27a–27e, 40–40b ir 43–45 straipsniai ir EB sutarties ex 11 ir 11a straipsniai)

1. Kiekviena valstybė narė, norinti ištraukti į jau vykstantį tvirtesnę bendradarbiavimą vienoje iš 329 straipsnio 1 dalyje nurodytų sričių, apie savo ketinimą praneša Tarybai ir Komisijai.

Komisija per keturis mėnesius nuo pranešimo gavimo dienos patvirtina atitinkamos valstybės narės dalyvavimą. Prireikus ji įvertina, ar dalyvavimo sąlygos įvykdytos, ir patvirtina pereinamojo laikotarpio priemones, reikalingas tvirtesnio bendradarbiavimo sistemoje jau priimtiems aktams taikyti.

Tačiau, jei Komisija mano, kad dalyvavimo sąlygos neįvykdytos, ji nurodo priemones, kurių reikia imtis siekiant įvykdyti šias sąlygas, ir nustato dalyvavimo prašymo persvarstymo terminą. Pasibaigus šiam terminui, ji persvarsto prašymą antrojoje pastraipoje nustatyta tvarka. Jei Komisija mano, kad dalyvavimo sąlygos vis dar neįvykdytos, atitinkama valstybė narė gali perduoti tą klausimą svarstyti Tarybai, kuri priima sprendimą dėl prašymo. Taryba sprendžia laikydamasi 330 straipsnio. Remdamasi Komisijos pasiūlymu, ji taip pat gali patvirtinti antrojoje pastraipoje nurodytas pereinamojo laikotarpio priemones.

2. Bet kuri valstybė narė, norinti ištraukti į jau vykstantį tvirtesnę bendradarbiavimą bendros užsienio ir saugumo politikos srityje, praneša apie savo ketinimą Tarybai, Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Komisijai.

Pasikonsultavusi su Sąjungos vyriausiuoju įgaliotiniu užsienio reikalams ir saugumo politikai ir prireikus įvertinusi, ar dalyvavimo sąlygos įvykdytos, Taryba patvirtina atitinkamos valstybės narės dalyvavimą. Taryba, remdamasi vyriausiojo įgaliotinio pasiūlymu, taip pat gali patvirtinti bet kokias pereinamojo laikotarpio priemones, kurios reikalingos tvirtesnio bendradarbiavimo sistemoje jau priimtų aktų taikymui. Tačiau, jei Taryba mano, kad kurios nors dalyvavimo sąlygos neįvykdytos, ji nurodo priemones, kurias reikia priimti siekiant įvykdyti šias sąlygas, ir nustato dalyvavimo prašymo persvarstymo terminą.

Taikant šią dalį Taryba sprendžia vieningai ir laikydamasi 330 straipsnio.

332 straipsnis

(ES sutarties ex 27a–27e, 40–40b ir 43–45 straipsniai ir EB sutarties ex 11 ir 11a straipsniai)

Išlaidas, atsirandančius įgyvendinant tvirtesnę bendradarbiavimą, išskyrus institucijoms reikalingas administracines išlaidas, apmoka dalyvaujančios valstybės narės, jeigu visi Tarybos nariai, sprenddami vieningai ir pasikonsultavę su Europos Parlamentu, nenusprendžia kitaip.

333 straipsnis

(ES sutarties ex 27a–27e, 40–40b ir 43–45 straipsniai ir EB sutarties ex 11 ir 11a straipsniai)

1. Kai Sutarčių nuostata, kuri gali būti taikoma tvirtesniajam bendradarbiavimui, nustatoma, kad Taryba sprendžia vieningai, Taryba, sprendama vieningai pagal 330 straipsnyje nustatytą tvarką, gali priimti sprendimą, kuriame numatoma, kad ji spęs kvalifikuota balsų dauguma.

2. Kai Sutarčių nuostata, kuri gali būti taikoma tvirtesniajam bendradarbiavimui, nustatoma, kad Taryba priima aktus pagal specialią teisėkūros procedūrą, Taryba, sprendama vieningai pagal 330 straipsnyje nustatytą tvarką, gali priimti sprendimą, kuriame numatoma, kad ji veiks pagal įprastą teisėkūros procedūrą. Taryba sprendžia pasikonsultavusi su Europos Parlamentu.

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalys netaikomos karinio arba gynybinio pobūdžio sprendimams.

334 straipsnis

(ES sutarties ex 27a–27e, 40–40b ir 43–45 straipsniai ir EB sutarties ex 11 ir 11a straipsniai)

Taryba ir Komisija užtikrina veiklos, kurios imamasi tvirtesnio bendradarbiavimo sistemoje, nuoseklumą ir tokios veiklos suderinamumą su Sąjungos politikos kryptimis bei tuo tikslu bendradarbiauja.

SEPTINTOJI DALIS BENDROSIOS IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

335 straipsnis

(EB sutarties ex 282 straipsnis)

Kiekvienoje valstybėje narėje Sąjunga naudojasi plačiausiu teisnumu, suteikiamu juridiniams asmenims pagal jų įstatymus; ji gali įsigyti kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą bei juo disponuoti ir būti šalimi teismo procese. Šiuo tikslu Sąjungai atstovauja Komisija. Tačiau Sąjungai atstovauja institucijos, remdamosi savo administracine autonomija, tokiais klausimais, kurie susiję su jų atitinkama veikla.

336 straipsnis

(EB sutarties ex 283 straipsnis)

Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su kitomis suinteresuotomis institucijomis, patvirtina Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatus ir Sąjungos kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygas.

337 straipsnis

(EB sutarties ex 284 straipsnis)

Komisija, laikydamasi pagal Sutarčių nuostatas Tarybos sprendžiant paprasta balsų dauguma nustatytų apribojimų ir sąlygų, gali rinkti bet kokią informaciją ir daryti bet koki patikrinimą, reikalingą jai patikėtoms užduotims atlikti.

338 straipsnis

(EB sutarties ex 285 straipsnis)

1. Nepažeisdama Protokolo dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statuto 5 straipsnio, Europos Parlamentas ir Taryba sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą nustato priemones Sąjungos veiklos rezultatams apibūdinti reikalingai statistinei informacijai rengti.

2. Sąjungos statistinė informacija rengiama laikantis nešališkumo, patikimumo, objektyvumo, mokslinio nepriklausomumo, išlaidų efektyvumo ir statistinio konfidencialumo principų; ji netampa pernelyg sunkia našta ūkio subjektams.

339 straipsnis

(EB sutarties ex 287 straipsnis)

Sąjungos institucijų nariai, komitetų nariai, Sąjungos pareigūnai ir kiti tarnautojai, netgi nustoję eiti savo pareigas, neturi teisės atskleisti informacijos, kurią jie yra įsipareigoję saugoti kaip tarnybinių paslaptį, ypač informacijos apie įmones, jų verslo ryšius ar sąnaudų sudedamąsias dalis.

340 straipsnis

(EB sutarties ex 288 straipsnis)

Sąjungos sutartinę atsakomybę reglamentuoja atitinkamai sutarčiai taikoma teisė.

Deliktinės atsakomybės atveju Sąjunga pagal bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus atlygina bet kokią žalą, kurią, eidami savo pareigas, padaro jos institucijos ar jų tarnautojai.

Nukrypdamas nuo antrosios pastraipos, Europos centrinis bankas pagal bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus atlygina bet kokią žalą, kurią padaro pats bankas ar jo tarnautojai, atlikdami savo pareigas.

Asmeninę jos tarnautojų atsakomybę Sąjungai reglamentuoja nuostatos, numatytos jiems taikomuose tarnybos nuostatuose arba įdarbinimo sąlygose.

341 straipsnis

(EB sutarties ex 289 straipsnis)

Sąjungos institucijų būstinės vieta nustatoma bendru valstybių narių vyriausybių sutarimu.

342 straipsnis

(EB sutarties ex 290 straipsnis)

Kalbų vartojimą Sąjungos institucijose reglamentuojančias taisykles, nepažeisdama Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto nuostatų, priimdama reglamentus vieningai nustato Taryba.

343 straipsnis

(EB sutarties ex 291 straipsnis)

Valstybių narių teritorijose Sąjunga 1965 m. balandžio 8 d. Protokole dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų nustatytomis sąlygomis naudojami privilegijomis ir imunitetais, kurie yra būtini jos uždaviniams atlikti. Tas pats taikoma Europos centriniam bankui ir Europos investicijų bankui.

344 straipsnis

(EB sutarties ex 292 straipsnis)

Valstybės narės išsipareigoja ginčų dėl Sutarčių aiškinimo ar taikymo nespręsti kitais būdais nei nustatyta Sutartyse.

345 straipsnis

(EB sutarties ex 295 straipsnis)

Sutartys jokia būdu nepažeidžia valstybių narių normų, reglamentuojančių nuosavybės sistemą.

346 straipsnis

(EB sutarties ex 296 straipsnis)

1. Sutarčių nuostatos nekliudo taikyti šias taisykles:

- a) jokia valstybė narė neprivalo teikti informacijos, kurios atskleidimą ji laiko prieštaraujančiu gyvybiniams savo saugumo interesams;
- b) kiekviena valstybė narė gali imtis priemonių, kurias mano esant būtinas apsaugoti gyvybiniams savo saugumo interesams, susijusiems su ginklų, amunicijos ir karinės paskirties medžiagų gamyba ar prekyba; šios priemonės neturi kenkti gaminių, kurie nėra specialiai skirti karo tikslams, konkurencijos vidaus rinkoje sąlygoms.

2. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali vieningai pakeisti 1958 m. balandžio 15 d. jos pačios sudarytą gaminių, kuriems taikomos šio straipsnio 1 dalies b punkto nuostatos, sąrašą.

347 straipsnis

(EB sutarties ex 297 straipsnis)

Valstybės narės konsultuojasi viena su kita siekdamos prireikus veikti drauge, kad vidaus rinkos veikimui nedarytų poveikio priemonės, kurių valstybei narei gali tekti imtis įvykus rimtiems viešąją tvarką trikdančioms vidaus neramumams, kilus karui ar atsiradus didelei, karo grėsmę keliančiai tarptautinei įtampai, arba siekiant vykdyti išsipareigojimus, kuriuos ji prisiėmė taikai ir tarptautiniam saugumui palaikyti.

348 straipsnis

(EB sutarties ex 298 straipsnis)

Jei 346 ir 347 straipsniuose minėtais atvejais taikomos priemonės vidaus rinkoje trikdo konkurencijos sąlygas, Komisija, veikdama kartu su suinteresuota valstybe, ištiria, kaip tas priemonės būtų galima suderinti su Sutartyse nustatytomis taisyklėmis.

Nukrypdamą nuo 258 ir 259 straipsniuose numatytos tvarkos, Komisija ar bet kuri valstybė narė gali tiesiogiai kreiptis į Teisingumo Teismą, jei mano, kad kita valstybė narė piktnaudžiauja 346 ir 347 straipsniuose numatytomis galiomis. Teisingumo Teismas savo išvadą pateikia uždarame posėdyje.

349 straipsnis

(EB sutarties ex 299 straipsnio 2 dalies antroji, trečioji ir ketvirtoji pastraipos)

Atsižvelgdama į Gvadelupos, Prancūzijos Gvianos, Martinikos, Majoto, Reuniono, Sen Marteno, Azorų, Maderos ir Kanarų salų socialinės ir ekonominės struktūros padėtį, kurią sunkina jų atokumas, izoliuotumas, mažumas, sunkios topografinės ir klimato sąlygos, ekonominis priklausomumas nuo keleto produktų, o šių veiksnių pastovumas ir derinys labai riboja šių regionų plėtrą, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, nustato konkrečias priemones, kuriomis siekiama būtent šiems regionams nustatyti Sutarčių, taip pat bendrų politikos krypčių taikymo sąlygas. Jei atitinkamas konkrečias priemones priima Taryba pagal specialią teisėkūros procedūrą, ji taip pat sprendžia remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu.

Pirmojoje pastraipoje nurodytos priemonės pirmiausia skirtos muitų ir prekybos politikai, fiskalinei politikai, laisvosios zonos, žemės ūkio ir žuvininkystės politikai, žaliavų ir būtino vartojimo prekių tiekimo sąlygoms, valstybės pagalbos bei paramos iš struktūrinių fondų ir pagal horizontaliąsias Sąjungos programas gavimo sąlygoms.

Atsižvelgdama į atokiausių regionų ypatumus ir ribotas galimybes, pirmojoje pastraipoje minėtas priemones Taryba nustato nesumenkindama Sąjungos teisinės tvarkos, taip pat vidaus rinkos ir bendros politikos krypčių vientisumo bei darnos.

350 straipsnis

(EB sutarties ex 306 straipsnis)

Sutarčių nuostatos nekliudo egzistuoti regioninėms sąjungoms tarp Belgijos ir Liuksemburgo ar tarp Belgijos, Liuksemburgo ir Nyderlandų arba jų kurti, jei šių regioninių sąjungų tikslų negalima pasiekti taikant Sutartis.

351 straipsnis

(EB sutarties ex 307 straipsnis)

Sutarčių nuostatos neturi paveikti teisių ir pareigų, kylančių iš susitarimų, sudarytų iki 1958 m. sausio 1 d. arba stojančioms valstybėms – iki įstojimo dienos, tarp vienos ar keleto valstybių narių ir vienos ar keleto trečiųjų šalių.

Jei tokie susitarimai yra nesuderinami su Sutartimis, atitinkama valstybė narė ar atitinkamos valstybės narės stengiasi pašalinti egzistuojantį nesuderinamumą. Prireikus valstybės narės viena kitai padeda siekti šio tikslo ir atitinkamais atvejais nustato bendrą požiūrį.

Igyvendindamos pirmojoje pastraipoje minimus susitarimus, valstybės narės atsižvelgia į tai, kad nuolaidos, kurias kiekviena valstybė narė daro remdamasi Sutartimis, yra neatskiriama Sąjungos kūrimo dalis ir dėl to jie yra neatsiejamai susiję su bendrų institucijų kūrimu, galių joms suteikimu ir tuo, kad visos valstybės narės daro tas pačias nuolaidas.

352 straipsnis

(EB sutarties ex 308 straipsnis)

1. Jei paaiškėtų, kad Sąjungai reikia imtis veiksmų vienam iš Sutartyse nurodytų tikslų pasiekti Sutartyse apibrėžtose srityse, o jos nesuteikia tam būtinų įgaliojimų, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir gavusi Europos Parlamento pritarimą, vieningai priima reikiamas nuostatas. Jei atitinkamas nuostatas priima Taryba pagal specialią teisėkūros procedūrą, ji taip pat sprendžia vieningai, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir gavusi Europos Parlamento pritarimą.

2. Naudodamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnio 3 dalyje nurodyto subsidarumo principo kontrolės tvarka, Komisija atkreipia nacionalinių parlamentų dėmesį į pasiūlymus, grindžiamus šiuo straipsniu.

3. Šiuo straipsniu grindžiamos priemonės negali apimti valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimo tais atvejais, kai tokio suderinimo nenumato Sutartys.

4. Šis straipsnis negali būti pagrindu siekiant su bendra užsienio ir saugumo politika susijusių tikslų ir priimant kiekvieną aktą pagal šį straipsnį laikomasi apribojimų, nustatytų Europos Sąjungos sutarties 40 straipsnio antrojoje pastraipoje.

353 straipsnis

Europos Sąjungos sutarties 48 straipsnio 7 dalis netaikoma šiems straipsniams:

- 311 straipsnio trečiajai ir ketvirtajai pastraipoms,
- 312 straipsnio 2 dalies pirmajai pastraipai,
- 352 straipsniui ir
- 354 straipsniui.

354 straipsnis

(EB sutarties ex 309 straipsnis)

Taikant Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnį dėl iš narystės Sąjungoje kylančių tam tikrų teisių sustabdymo, atitinkamai valstybei narei atstovaujantis Europos Vadovų Tarybos ar Tarybos narys nedalyvauja balsavime ir skaičiuojant 1 ir 2 dalyse nurodytą vieną trečdalį ar keturis penktadalius valstybių narių atitinkama valstybė neįskaičiuojama. Dalyvaujančių ar atstovaujančių narių susilaukimas balsuojant netrukdo priimti minėto straipsnio 2 dalyje nurodytus sprendimus.

Priimant Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytus sprendimus kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal šios Sutarties 238 straipsnio 3 dalies b punktą.

Tais atvejais, kai, pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 3 dalį priėmus sprendimą sustabdyti balsavimo teises, Taryba, remdamasi viena iš Sutarčių nuostatų, sprendžia kvalifikuota balsų dauguma, ta kvalifikuota dauguma apibrėžiama pagal šios Sutarties 238 straipsnio 3 dalies b punktą, arba tais atvejais, kai Taryba sprendžia remdamasi Komisijos arba Sąjungos vyriausiojo įgaliojimo užsienio reikalams ir saugumo politikai pasiūlymu, – pagal šios Sutarties 238 straipsnio 3 dalies a punktą.

Taikant Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnį, Europos Parlamentas sprendžia dviejų trečdalių atiduotų ir jį sudarančių narių daugumai atstovaujančių balsų dauguma.

355 straipsnis

(EB sutarties ex 299 straipsnio 2 dalies pirmoji pastraipa ir 3–6 dalys)

Be Europos Sąjungos sutarties 52 straipsnio nuostatų dėl Sutarčių teritorinės taikymo srities, taikomos šios nuostatos:

1. Sutarčių nuostatos taikomos Gvadelupai, Prancūzijos Gvianai, Martinikai, Majotui, Reunionui, Sen Martenui, Azorų, Maderos ir Kanarų saloms pagal 349 straipsnį.
2. Užjūrio šalims ir teritorijoms, išvardytoms II priede, taikomi specialūs susitarimai dėl asociacijos, išdėstyti ketvirtojoje dalyje.

Sutartys netaikomos toms užjūrio šalims ir teritorijoms, specialiais ryšiais susijusioms su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste, kurios neįtrauktos į pirmiau minėtą sąrašą.

3. Sutarčių nuostatos taikomos Europos teritorijoms, už kurių išorės santykius atsako kuri nors valstybė narė.
4. Sutarčių nuostatos Alandų saloms taikomos pagal 2 protokolo, pridedamo prie Akto dėl Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės stojimo sąlygų, nuostatas.
5. Nukrypstant nuo Europos Sąjungos sutarties 52 straipsnio ir šio straipsnio 1–4 dalių:
- a) Sutartys netaikomos Farerų saloms;
 - b) Sutartys netaikomos Jungtinės Karalystės Akrotirio ir Dekelijos Suverenioms bazių teritorijoms Kipre, išskyrus tiek, kiek būtina, siekiant užtikrinti priemonių, išdėstytų Protokole dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės suverenių bazių teritorijų Kipre, pridėtame prie Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublika, Lenkijos Respublika, Slovėnijos Respublika ir Slovakijos Respublikos stojimo į Europos Sąjungą sąlygų, įgyvendinimą ir vadovaujantis to Protokolo sąlygomis;
 - c) Sutartys taikomos Normanų saloms ir Meno salai tik tiek, kiek reikia įgyvendinti susitarimams dėl šių salų, nurodytiems Sutartyje dėl naujų valstybių narių įstojimo į Europos ekonominę bendriją ir į Europos atominės energijos bendriją, pasirašytoje 1972 m. sausio 22 d.
6. Atitinkamos valstybės narės iniciatyva Europos Vadovų Taryba gali priimti sprendimą, iš dalies keičiantį 1 ir 2 dalyse nurodytos Danijos, Prancūzijos ar Nyderlandų šalies ar teritorijos statusą Sąjungos atžvilgiu. Europos Vadovų Taryba sprendimą priima vieningai, pasikonsultavusi su Komisija.

356 straipsnis

(EB sutarties ex 312 straipsnis)

Ši Sutartis sudaroma neribotam laikui.

357 straipsnis

(EB sutarties ex 313 straipsnis)

Aukštosios Susitariančios Šalys šią Sutartį ratifikuoja pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas. Ratifikavimo dokumentai deponuojami Italijos Respublikos Vyriausybei.

Ši Sutartis įsigalioja pirmą kito mėnesio dieną po to, kai ratifikavimo dokumentus deponuoja paskutinė valstybė signatarė. Tačiau jei dokumentai deponuojami likus mažiau kaip penkiolikai dienų iki kito mėnesio pradžios, Sutartis įsigalioja pirmą antrojo po deponavimo mėnesio dieną.

358 straipsnis

Europos Sąjungos sutarties 55 straipsnio nuostatos taikomos šiai Sutarčiai.

TAI PALIUDYDAMI šią Sutartį pasirašė toliau nurodyti įgaliotieji atstovai.

Priimta tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimt septintų metų kovo dvidešimt penktą dieną Romoje.

(įgaliotųjų atstovų sąrašas nepateikiamas)

PROTOKOLAI

PROTOKOLAS (Nr. 1) DĖL NACIONALINIŲ PARLAMENTŲ VAIDMENS EUROPOS SĄJUNGOJE

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PRISIMINDAMOS, kad nacionalinių parlamentų vykdomas nuodugnus savo vyriausybių veiklos, susijusios su Europos Sąjungos veikla, tikrinimas yra kiekvienos valstybės narės konkrečios konstitucinės struktūros bei praktikos dalykas,

NORĖDAMOS skatinti nacionalinius parlamentus aktyviau dalyvauti Europos Sąjungos veikloje ir plėsti jų galimybes reikšti savo nuomonę dėl Europos Sąjungos teisėkūros procedūra priimamų aktų projektų ir dėl kitų juos ypač dominančių dalykų,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties:

I ANTRAŠTINĖ DALIS INFORMACIJA NACIONALINIAMS PARLAMENTAMS

1 straipsnis

Savo konsultacinio pobūdžio dokumentus (žaliąją knygą, baltąją knygą ir komunikatus), kai jie paskelbiami, Komisija tiesiogiai perduoda nacionaliniams parlamentams. Metinės teisėkūros programos ir visus kitus teisėkūros planavimo ar politikos strateginius dokumentus ji taip pat perduoda nacionaliniams parlamentams tuo pačiu metu kaip ir Europos Parlamentui ir Tarybai.

2 straipsnis

Europos Parlamentui ir Tarybai pateikiami teisėkūros procedūra priimamų aktų projektai perduodami nacionaliniams parlamentams.

Šiame protokole „teisėkūros procedūra priimamo akto projektas“ – tai Komisijos pasiūlymai, valstybių narių grupės iniciatyvos, Europos Parlamento iniciatyvos, Teisingumo Teismo prašymai, Europos centrinio banko rekomendacijos ir Europos investicijų banko prašymai dėl teisėkūros procedūra priimamo akto priėmimo.

Komisija savo pasiūlytus teisėkūros procedūra priimamų aktų projektus tiesiogiai perduoda nacionaliniams parlamentams tuo pačiu metu kaip ir Europos Parlamentui ir Tarybai.

Europos Parlamentas savo pasiūlytus teisėkūros procedūra priimamų aktų projektus tiesiogiai perduoda nacionaliniams parlamentams.

Valstybių narių grupės, Teisingumo Teismo, Europos centrinio banko ar Europos investicijų banko pasiūlytus teisėkūros procedūra priimamų aktų projektus Taryba perduoda nacionaliniams parlamentams.

3 straipsnis

Protokole dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo nustatyta tvarka nacionaliniai parlamentai gali pateikti Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos pirmininkams pagrįstą nuomonę dėl teisėkūros procedūra priimamo akto projekto atitikimo subsidiarumo principui.

Jei teisėkūros procedūra priimamo akto projektą siūlo valstybių narių grupė, Tarybos pirmininkas pagrįstą nuomonę (nuomones) perduoda tų valstybių narių vyriausybėms.

Jei teisėkūros procedūra priimamo akto projektą siūlo Teisingumo Teismas, Europos centrinis bankas ar Europos investicijų bankas, Tarybos pirmininkas pagrįstą nuomonę (nuomones) perduoda atitinkamai institucijai ar organui.

4 straipsnis

Nuo momento, kai visomis oficialiomis Sąjungos kalbomis nacionaliniams parlamentams pateikiamas teisėkūros procedūra priimamo akto projektas, iki jo įtraukimo į preliminarą Tarybos posėdžių darbotvarkę jam priimti arba pozicijai priimti pagal teisėkūros procedūrą, turi praeiti aštuonios savaitės. Išimtys įmanomos skubos atvejais, kurių motyvai nurodomi Tarybos akte arba pozicijoje. Per tas aštuonias savaites susitarimas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto projekto gali būti priimamas tik deramai pagrįstais skubos atvejais. Išskyrus deramai pagrįstus skubos atvejus, nuo teisėkūros procedūra priimamo akto projekto įtraukimo į preliminarą Tarybos posėdžių darbotvarkę iki pozicijos priėmimo turi praeiti dešimt dienų.

5 straipsnis

Tarybos posėdžių darbotvarkės ir rezultatai, įskaitant posėdžių, kuriuose Taryba svarsto teisėkūros procedūra priimamų aktų projektus, protokolus, tiesiogiai perduodami nacionaliniams parlamentams tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių vyriausybėms.

6 straipsnis

Kai Europos Vadovų Taryba ketina pasiremti Europos Sąjungos sutarties 48 straipsnio 7 dalies pirmąja ar antrąja pastraipa, nacionaliniams parlamentams turi būti pranešama apie Europos Vadovų Tarybos iniciatyvą ne vėliau kaip prieš šešis mėnesius iki bet kokio sprendimo priėmimo.

7 straipsnis

Audito Rūmai savo metinę ataskaitą perduoda susipažinti nacionaliniams parlamentams tuo pačiu metu kaip ir Europos Parlamentui ir Tarybai.

8 straipsnis

Kai nacionalinę parlamentinę sistemą sudaro ne vieneri rūmai, 1–7 straipsniai taikomi kiekvieniems rūmams.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

TARPPARLAMENTINIS BENDRADARBIAVIMAS

9 straipsnis

Europos Parlamentas ir nacionaliniai parlamentai kartu nustato, kaip Sąjungoje veiksmingai ir reguliariai organizuoti bei skatinti tarpparlamentinį bendradarbiavimą.

10 straipsnis

Sąjungos reikalų parlamentinių komitetų konferencija gali pateikti bet kokią, jos nuomone, tinkamą pasiūlymą Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai. Ši konferencija taip pat skatina nacionalinius parlamentus ir Europos Parlamentą, įskaitant jų specialiuosius komitetus, keistis informacija ir geriausia praktika. Ji taip pat gali organizuoti tarpparlamentines konferencijas konkrečiais klausimais, ypač skirtas bendrai užsienio ir saugumo politikai, įskaitant bendrą saugumo ir gynybos politiką, svarstyti. Konferencijos pasiūlymai nevaržo nacionalinių parlamentų ir iš anksto nenulemia jų pozicijų.

PROTOKOLAS (Nr. 2) DĖL SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPŲ TAIKymo

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS užtikrinti, kad sprendimai būtų priimami kiek įmanoma arčiau Sąjungos piliečių,

NUSPRENDUSIOS nustatyti Europos Sąjungos sutarties 3b straipsnyje numatytų subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo sąlygas bei sukurti šių principų taikymo stebėsenos sistemą,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

1 straipsnis

Kiekviena institucija užtikrina, kad nuolat būtų laikomasi Europos Sąjungos sutarties 3b straipsnyje nustatytų subsidiarumo ir proporcingumo principų.

2 straipsnis

Prieš siūlydama teisėkūros procedūra priimamą aktą, Komisija plačiai konsultuojasi. Konsultuojantis prireikus atsižvelgiama į regioninius ir vietinius numatomų veiksmų mastus. Ypatingos skubos atvejais Komisija tokių konsultacijų nerengia. Savo pasiūlyme ji nurodo tokio sprendimo motyvus.

3 straipsnis

Šiame protokole „teisėkūros procedūra priimamo akto projektas“ – tai Komisijos pasiūlymai, valstybių narių grupės iniciatyvos, Europos Parlamento iniciatyvos, Teisingumo Teismo prašymai, Europos centrinio banko rekomendacijos ir Europos investicijų banko prašymai dėl teisėkūros procedūra priimamo akto priėmimo.

4 straipsnis

Komisija savo teisėkūros procedūra priimamų aktų projektus ir iš dalies pakeistus projektus perduoda valstybių narių nacionaliniams parlamentams tuo pačiu metu kaip ir Sąjungos teisės aktų leidėjui.

Europos Parlamentas savo teisėkūros procedūra priimamų aktų projektus ir iš dalies pakeistus projektus perduoda nacionaliniams parlamentams.

Valstybių narių grupės, Teisingumo Teismo, Europos centrinio banko ar Europos investicijų banko pasiūlytus teisėkūros procedūra priimamų aktų projektus ir iš dalies pakeistus projektus Taryba perduoda valstybių narių nacionaliniams parlamentams.

Priimtas Europos Parlamento teisėkūros rezoliucijas ir Tarybos pozicijas pastarieji nedelsiant perduoda nacionaliniams parlamentams.

5 straipsnis

Teisėkūros procedūra priimamų aktų projektai yra pagrindžiami atsižvelgiant į subsidiarumo ir proporcingumo principus. Bet kuriame teisėkūros procedūra priimamo akto projekte turėtų būti išsamus paaiškinimas, leidžiantis įvertinti, ar laikomasi subsidiarumo ir proporcingumo principų. Šiame paaiškinyje turėtų būti pateikta informacija, sudaranti galimybę įvertinti jo finansinio poveikį, o jei teikiama direktyva – jos poveikio reglamentavimui, kuris turi būti įgyvendintas valstybėje narėje, prireikus, įskaitant regionų teisės aktus, įvertinimą. Priežastys, dėl kurių buvo padaryta išvada, kad Sąjungos tikslas gali būti geriau pasiektas Sąjungos lygiu, grindžiamos kokybiniais ir, kai tik įmanoma, kiekybiniais rodikliais. Teisėkūros procedūra priimamų aktų projektuose atsižvelgiama į būtinybę padaryti finansinę arba administracinę naštą, tenkančią Sąjungai, nacionalinėms vyriausybėms, regionų valdžios arba vietos savivaldos institucijoms, ūkio subjektams ir piliečiams, minimalią ir proporcingą tikslui, kurį reikia pasiekti.

6 straipsnis

Bet kuris nacionalinis parlamentas ar bet kurie nacionalinio parlamento rūmai per aštuonias savaites nuo teisėkūros procedūra priimamo akto projekto Sąjungos oficialiomis kalbomis pateikimo gali pareikšti Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos pirmininkams pagrįstą nuomonę, nurodydami priežastis, dėl kurių, jų manymu, tas projektas neatitinka subsidiarumo principo. Kai reikia konsultotis su teisėkūros galią turinčiais regionų parlamentais, konsultuojasi kiekvienas nacionalinis parlamentas arba nacionalinio parlamento rūmai.

Jei teisėkūros procedūra priimamo akto projektą siūlo valstybių narių grupė, Tarybos pirmininkas nuomonę perduoda tų valstybių narių vyriausybėms.

Jei teisėkūros procedūra priimamo akto projektą siūlo Teisingumo Teismas, Europos centrinis bankas ar Europos investicijų bankas, Tarybos pirmininkas pagrįstą nuomonę perduoda atitinkamai institucijai ar organui.

7 straipsnis

1. Jei teisėkūros procedūra priimamo akto projektą siūlo Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija bei tam tikrais atvejais valstybių narių grupė, Teisingumo Teismas, Europos centrinis bankas ar Europos investicijų bankas, jie atsižvelgia į pagrįstas nacionalinių parlamentų arba nacionalinių parlamentų rūmų nuomones.

Kiekvienas nacionalinis parlamentas turi du balsus, kuriuos pasiskirsto, remdamasis nacionaline parlamentine sistema. Kai parlamentinę sistemą sudaro dveji rūmai, kiekvienas rūmas turi po vieną balsą.

2. Kai už pagrįstas nuomones, kad teisėkūros procedūra priimamo akto projektas neatitinka subsidarumo principo, atiduota ne mažiau kaip vienas trečdalis visų nacionaliniams parlamentams pagal 1 dalies antrąją pastraipą skirtų balsų, projektas turi būti persvarstomas. Tuo atveju, kai teisėkūros procedūra priimamo akto projektas, susijęs su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, pateikiamas remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 76 straipsniu, mažiausias atiduotų balsų skaičius turi sudaryti vieną ketvirtadalį.

Persvarsčiusi projektą, Komisija arba tam tikrais atvejais valstybių narių grupė, Europos Parlamentas, Teisingumo Teismas, Europos centrinis bankas ar Europos investicijų bankas, jei jie siūlo teisėkūros procedūra priimamo akto projektą, gali nuspręsti jo nekeisti, iš dalies pakeisti arba jį atsiimti. Turi būti nurodyti tokio sprendimo motyvai.

3. Be to, pagal įprastą teisėkūros procedūrą, kai už pagrįstas nuomones, kad pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto neatitinka subsidarumo principo, atiduota ne mažiau kaip paprasta nacionaliniams parlamentams pagal 1 dalies antrąją pastraipą skirtų balsų dauguma, pasiūlymas turi būti persvarstomas. Persvarsčiusi pasiūlymą, Komisija gali nuspręsti jo nekeisti, iš dalies pakeisti arba jį atsiimti.

Pasirinkdama nekeisti pasiūlymo, Komisija pagrįstoje nuomonėje turės pagrįsti, kodėl, jos nuomone, pasiūlymas atitinka subsidarumo principą. Ši pagrįsta nuomonė ir pagrįstos nacionalinių parlamentų nuomonės turės būti pateiktos ES teisės aktų leidėjui, kad į jas būtų atsižvelgta vykdant procedūrą:

- a) prieš užbaigiant pirmąjį svarstymą teisės aktų leidėjas (Europos Parlamentas ir Taryba) išnagrinėja, ar pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto atitinka subsidarumo principą, ypač atsižvelgdamas į priežastis, kurias nurodė ir kurioms pritaria dauguma nacionalinių parlamentų, bei į pagrįstą Komisijos nuomonę;
- b) jeigu 55 % Tarybos narių dauguma arba Europos Parlamente atiduotų balsų dauguma teisės aktų leidėjas mano, kad pasiūlymas neatitinka subsidarumo principo, pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto nesvarstomas.

8 straipsnis

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso nagrinėti ieškinius dėl subsidarumo principą pažeidžiančio teisėkūros procedūra priimto akto, pateiktus valstybės narės Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 263 straipsnyje nustatyta tvarka, arba kuriuos ji perdavė laikydamasi savo teisinės tvarkos savo nacionalinio parlamento arba jo rūmų vardu.

Pagal minėtame straipsnyje nustatytas taisykles Regionų komitetas taip pat gali pateikti tokius ieškinius dėl teisėkūros procedūra priimtų aktų, kuriuos priimant remiantis Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo su juo turi būti konsultuojamasi.

9 *straipsnis*

Kiekvienais metais Komisija pateikia Europos Vadovų Tarybai, Europos Parlamentui, Tarybai ir nacionaliniams parlamentams ataskaitą dėl Europos Sąjungos sutarties 3b straipsnio taikymo. Ši metinė ataskaita taip pat perduodama Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei Regionų komitetui.

PROTOKOLAS (Nr. 3) DĖL EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMO STATUTO

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

SIEKDAMOS išdėstyti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 281 straipsnyje numatytą Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statutą,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties:

1 straipsnis

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas sudaromas ir veikia pagal Sutarčių, Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties (EAEB sutarties) ir šio Statuto nuostatas.

I ANTRAŠTINĖ DALIS TEISĖJAI IR GENERALINIAI ADVOKATAI

2 straipsnis

Kiekvienas teisėjas, prieš pradėdamas eiti savo pareigas, viešame Teisingumo Teismo posėdyje prisi-ekia savo pareigas atlikti nešališkai ir sąžiningai ir saugoti Teismo pasitarimų slaptumą.

3 straipsnis

Teisėjams suteikiamas imunitetas nuo jurisdikcijos. Baigę eiti savo pareigas, jie ir toliau naudojami imunitetu savo veiksmų, atliktų einant teisėjo pareigas, įskaitant pasisakymus žodžiu ir raštu, atžvilgiu.

Teisingumo Teismas, posėdžiaudamas visos sudėties, gali atšaukti tokį imunitetą. Jeigu sprendimas susijęs su Bendrojo Teismo ar specializuoto teismo nariu, Teismas sprendžia pasikonsultavęs su atitinkamu teismu.

Jei, Teismui atšaukus imunitetą, vienam iš jo teisėjų iškeliamą baudžiamoji byla, bet kurioje iš valstybių narių jis gali būti teisiamas tik tokio teismo, kurio jurisdikcijai priklauso teisti aukščiausių valstybės teismų teisėjus.

Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11–14 ir 17 straipsniai Europos Sąjungos Teisingumo Teismo teisėjams, generaliniams advokatams, teismo kancleriui ir pranešėjų pavaduotojams taikomi nepažeidžiant pirmesnėse pastraipose nustatytų nuostatų dėl teisėjų imuniteto nuo jurisdikcijos.

4 straipsnis

Teisėjai negali eiti jokių politinių ar administracinių pareigų.

Jie negali turėti jokio kito mokamo ar nemokamo darbo, išskyrus ypatingus atvejus, kai Taryba, sprendama paprasta balsų dauguma, padaro išimtį tuo klausimu.

Pradėdami eiti savo pareigas, jie iškilmingai pasižada per savo kadenciją ir jai pasibaigus gerbti su savo pareigomis susijusius įsipareigojimus, ypač savo pareigą sąžiningai ir apdairiai elgtis nustoję eiti šias pareigas, sutikdami eiti tam tikras skiriamąsias pareigas ar gauti tam tikrą naudą.

Bet kokios su šiomis nuostatomis susijusios abejonės sprendžiamos Teisingumo Teismo sprendimu. Jeigu sprendimas susijęs su Bendrojo Teismo ar specializuoto teismo nariu, Teismas sprendžia pasikonsultavęs su atitinkamu teismu.

5 straipsnis

Išskyrus įprasto pakeitimo ar mirties atvejį, teisėjas savo pareigas nustoja eiti, kai atsistatydina.

Atsistatydindamas teisėjas savo atsistatydinimo pareiškimą adresuoja Teisingumo Teismo pirmininkui, kuris jį persiunčia Tarybos pirmininkui. Tokiu būdu pranešus apie atsistatydinimą, teisėjo vieta tampa laisva.

Išskyrus tuos atvejus, kai taikomos 6 straipsnio nuostatos, teisėjas lieka eiti savo pareigas tol, kol jas perima jį keičiantis teisėjas.

6 straipsnis

Teisėjas gali būti atleistas iš pareigų arba netekti teisės į pensiją ar kitas vietoj jos mokamas išmokas tik tai tuo atveju, jei Teisingumo Teismo teisėjų ir generalinių advokatų vieninga nuomone jis nebeatitinka keliamų reikalavimų ar nevykdo su šiomis pareigomis susijusių įsipareigojimų. Pats teisėjas tokiuose svarstymuose nedalyvauja. Jeigu atitinkamas asmuo yra Bendrojo Teismo ar specializuoto teismo narys, Teismas sprendžia pasikonsultavęs su atitinkamu teismu.

Teismo kancleris perduoda Teismo sprendimą Europos Parlamento pirmininkui bei Komisijos pirmininkui ir praneša apie jį Tarybos pirmininkui.

Priėmus sprendimą atleisti teisėją iš pareigų, teisėjo vieta tampa laisva pranešus apie šį sprendimą Tarybos pirmininkui.

7 straipsnis

Teisėjas, turintis užimti Teismo nario, kurio kadencija dar nepasibaigė, vietą, skiriamas likusiam to nario kadencijos laikui.

8 straipsnis

2–7 straipsnių nuostatos taikomos generaliniams advokatams.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

TEISINGUMO TEISMO ORGANIZACINIAI KLAUSIMAI

9 straipsnis

Kas treji metai keičiant dalį teisėjų pakeičiama pusė teisėjų skaičiaus. Jeigu teisėjų skaičius yra nelyginis, teisėjų, kurie pakeičiami, skaičius yra, pakaitomis, pusei teisėjų skaičiaus artimiausias didesnis skaičius ir pusei teisėjų skaičiaus artimiausias mažesnis skaičius.

Pirma dalis taip pat taikoma, kai kas trejus metus pakeičiama dalis generalinių advokatų.

9a straipsnis

Teisingumo Teismo pirmininką ir pirmininko pavaduotoją teisėjai renka iš savo tarpo trejų metų kadencijai. Jie gali būti perrenkami kitai kadencijai.

Pirmininko pavaduotojas procedūros reglamente nustatytais sąlygomis padeda pirmininkui. Jis pavaduoja pirmininką, jei šis negali vykdyti savo pareigų arba jeigu pirmininko vieta yra laisva.

10 straipsnis

Teismo kancleris Teisingumo Teismui prisielia savo pareigas atlikti nešališkai ir sąžiningai bei saugoti Teismo pasitarimų slaptumą.

11 straipsnis

Tais atvejais, kai Teismo kancleris negali dalyvauti Teisingumo Teismo posėdžiuose, Teismas pasirūpina, kad kanclerį pakeistų kitas asmuo.

12 straipsnis

Kad Teisingumo Teismas galėtų vykdyti savo funkcijas, jame dirbti paskiriami pareigūnai ir kiti tarnautojai. Jie yra atskaitingi Teismo kancleriui ir pavaldūs pirmininkui.

13 straipsnis

Teisingumo Teismo prašymu Europos Parlamentas ir Taryba sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą gali numatyti skirti pranešėjo pavaduotojus ir nustatyti jų tarnybos taisykles. Pranešėjo pavaduotojų gali būti reikalaujama, laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų, dalyvauti Teismo pasirengime bylos nagrinėjimui ir bendradarbiauti su teisėju pranešėju.

Pranešėjo pavaduotojai renkami iš asmenų, kurių nepriklausomumas nekelia abejonių ir kurie turi reikalingą teisinę kvalifikaciją; juos skiria Taryba, sprendama paprasta balsų dauguma. Jie prieš Teismą prisiekia vykdyti savo pareigas nešališkai ir sąžiningai bei saugoti Teismo pasitarimų slaptumą.

14 straipsnis

Reikalaujama, kad teisėjai, generaliniai advokatai ir Teismo kancleris gyventų ten, kur yra Teisingumo Teismo būstinė.

15 straipsnis

Teisingumo Teismo posėdžiai vyksta nuolat. Teismo atostogų trukmę Teismas nustato atsižvelgdamas į veiklos reikmes.

16 straipsnis

Teisingumo Teismas sudaro iš trijų ir penkių teisėjų susidedančias kolegijas. Teisėjai iš savo tarpo išsirenka kolegijų pirmininkus. Iš penkių teisėjų sudarytų kolegijų pirmininkai renkami trejiems metams. Jie gali būti perrenkami dar vienai kadencijai.

Didžiąją kolegiją sudaro penkiolika teisėjų. Jai pirmininkauja Teismo pirmininkas. Didžiosios kolegijos nariai taip pat yra Teismo pirmininko pavaduotojas ir, procedūros reglamente nustatytais sąlygomis, trys penkių teisėjų kolegijų pirmininkai ir kiti teisėjai.

Teismas posėdžiauja Didžiosios kolegijos sudėties, kai to reikalauja bylos šalimi esanti valstybė narė ar Sąjungos institucija.

Teismas posėdžiauja visos sudėties, kai jame yra iškeliamos bylos pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 228 straipsnio 2 dalį, 245 straipsnio 2 dalį, 247 straipsnį ar 286 straipsnio 6 dalį.

Be to, tais atvejais, kai byla yra ypač svarbi, Teismas, išklausęs generalinį advokatą, gali nuspręsti perduoti bylą visos sudėties Teismui.

17 straipsnis

Teisingumo Teismo sprendimai galioja tik tada, kai bylą svarstant dalyvauja nelyginis jo narių skaičius.

Kolegijų, susidedančių iš trijų ar penkių teisėjų, sprendimai galioja tik tada, kai juos priima trys teisėjai.

Didžiosios kolegijos sprendimai galioja tik tada, jei posėdyje dalyvauja vienuolika teisėjų.

Visos sudėties Teismo sprendimai galioja tik tada, jei posėdyje dalyvauja septyniolika teisėjų.

Jei vienas iš kolegijos teisėjų posėdyje dalyvauti negali, laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų, jame dalyvauti gali būti paprašyta kitos kolegijos teisėjo.

18 straipsnis

Nė vienam iš teisėjų ar generalinių advokatų neleidžiama dalyvauti nagrinėjant bylas, kuriose jie anksčiau yra dalyvavę kaip atstovai ar patarėjai, ar gynę vienos iš šalių interesus arba į kurias jie buvo pakviesti pasisakyti kaip teismo ar tyrimo komisijos nariai ar kitas pareigas einantys asmenys.

Jei dėl kokių nors ypatingų priežasčių teisėjas ar generalinis advokatas mano, kad jam nederėtų dalyvauti sprendžiant ar nagrinėjant tam tikrą bylą, jis apie tai praneša pirmininkui. Jei dėl kokių nors ypatingų priežasčių pirmininkas mano, kad teisėjas ar generalinis advokatas neturėtų dalyvauti nagrinėjant tam tikrą bylą ar teikti išvadą joje, jis apie tai praneša tokiam teisėjui ar generaliniam advokatui.

Bet kokios kliūtys, išskylančios taikant šio straipsnio nuostatas, šalinamos Teisingumo Teismo sprendimu.

Nė viena iš bylos šalių negali prašyti, kad būtų pakeista Teismo ar vienos iš jo kolegijų sudėtis dėl kurio nors teisėjo pilietybės ar dėl to, kad Teisme ar kolegijose nėra tos bylos šalies pilietybės teisėjo.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

TEISINGUMO TEISMO PROCESO TVARKA

19 straipsnis

Valstybėms narėms ir Sąjungos institucijoms Teisingumo Teisme atstovauja kiekvienai bylai skiriamas atstovas; atstovui gali padėti patarėjas arba advokatas.

Lygiai taip pat yra atstovaujama valstybėms, kurios nėra narės, tačiau yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalys, ir tame susitarime nurodytai ELPA priežiūros institucijai.

Kitoms bylų šalims turi atstovauti advokatas.

Bylos šaliai Teisme gali atstovauti tik advokatas, turintis leidimą verstis advokato praktika valstybės narės ar kitos valstybės, kuri yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalis, teisme.

Tokie atstovai, patarėjai ir advokatai, dalyvaujantys bylas nagrinėjant Teisme, naudojami būtinomis teisėmis ir imunitetais, įgalinančiais juos nepriklausomai vykdyti savo pareigas, laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų.

Bylas nagrinėjant dalyvaujančių patarėjų ir advokatų atžvilgiu, Teismas, laikydamasis procedūros reglamente nustatytų sąlygų, naudojami teismams paprastai suteikiamais įgaliojimais.

Universiteto dėstytojai, kurie yra vienos iš valstybių narių piliečiai ir kuriems jų teisės aktai suteikia atstovavimo teisę teisme, Teisme naudojami tokiais pat teisėmis, kurias šis straipsnis suteikia advokatams.

20 straipsnis

Teisingumo Teismo procesą sudaro dvi dalys: rašytinė ir žodinė.

Rašytinę proceso dalį sudaro procesą pradedantys ir kiti pareiškimai, gynybos argumentai bei pastabos, perduodami bylos šalims ir Sąjungos institucijoms, kurių sprendimai yra ginčijami, taip pat atsakymai į juos, jei tokių esama, bei visi patvirtinamieji raštai ir dokumentai arba jų patvirtinti nuorašai.

Visus šiuos pranešimus procedūros reglamente nustatyta tvarka ir laiku perduoda Teismo kancleris.

Žodinę proceso dalį sudaro atstovų, patarėjų ir advokatų išklausymas, generalinio advokato išvados, taip pat prireikus liudytojų ir ekspertų išklausymas Teisme.

Tais atvejais, kai Teismas mano, kad byla neiškelia naujo teisės klausimo, jis gali, išklausęs generalinį advokatą, nuspręsti, jog byla turi būti sprendžiama be generalinio advokato pateiktos išvados.

21 straipsnis

Bylos Teisme keliamos pareiškiant ieškinį, pateikiamą Teismo kancleriui. Ieškinyje nurodoma pareiškėjo vardas, pavardė ar pavadinimas ir nuolatinis adresas, bei ieškinį pasirašiusiojo apibūdinimas, taip pat atsakovo ar atsakovų vardas, pavardė ar pavadinimas, ginčo dalykas, reikalavimai bei pagrindų, kuriais remiamasi ieškinyje, santrauka.

Jei reikia, prie ieškinio pridedamas aktas, kurį prašoma paskelbti negaliojančiu, o Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 265 straipsnyje nurodytomis aplinkybėmis – dokumentai, patvirtinantys datą, kada, laikantis to straipsnio, atitinkamos institucijos buvo paprašyta priimti sprendimą. Jei prie ieškinio dokumentai nėra pridėti, Teismo kancleris paprašo suinteresuotos šalies pateikti juos per protingą terminą, tačiau tokiu atveju šaliai tuos dokumentus pateikus nustatytam terminui jau pasibaigus, jos teisės iškelti bylą nenustoja galiojusios.

22 straipsnis

Byla, kuriai taikomas EAEB sutarties 18 straipsnis, Teisingumo Teismui pateikiama adresuojant apeliacinį skundą Teismo kancleriui. Apeliaciniame skunde nurodoma pareiškėjo vardas, pavardė ar pavadinimas, nuolatinis adresas ir skundą pasirašiusiojo apibūdinimas, taip pat apskundžiamas sprendimas, šalių, prieš kurias paduodamas apeliacinis skundas, vardai, pavardės ar pavadinimai, ginčo dalykas, reikalavimai bei pagrindų, kuriais remiamasi apeliaciniame skunde, santrauka.

Prie apeliacinio skundo pridedama patvirtinta ginčijamo Arbitražo komiteto sprendimo kopija.

Teismui atmetus apeliacinį skundą, Arbitražo komiteto sprendimas tampa galutinis.

Teismui panaikinus Arbitražo komiteto sprendimą, vienos iš bylos šalių iniciatyva byla prireikus gali būti atnaujinta Arbitražo komitete. Jis teisės klausimais laikosi Teismo priimtų sprendimų.

23 straipsnis

Bylose, kurioms taikomas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnis, valstybės narės teismas Teisingumo Teismui praneša apie sprendimą, kuriuo bylos nagrinėjimas sustabdomas, o byla perduodama Teisingumo Teismui. Po to Teismo kancleris apie tokį sprendimą praneša bylos šalims, valstybėms narėms ir Komisijai bei Sąjungos institucijai, įstaigai ar organui, priėmusiam teisės aktą, kurio galiojimas ar aiškinimas yra ginčijami.

Bylos šalys, valstybės narės, Komisija ir tam tikrais atvejais Sąjungos institucija, įstaiga ar organas, priėmęs teisės aktą, kurio galiojimas ar aiškinimas yra ginčijami, turi teisę per du mėnesius nuo tokio pranešimo pateikimo pateikti Teismui pareiškimus ar rašytines pastabas.

Be to, bylose, kurioms taikomas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnis, Teismo kancleris apie nacionalinio teismo sprendimą taip pat praneša valstybėms, kurios nėra narės, tačiau yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalys, ir tame susitarime nurodytai ELPA priežiūros institucijai, kurios gali per du mėnesius nuo tokio pranešimo, kai byla yra susijusi su viena iš to susitarimo taikymo sričių, pateikti Teismui pareiškimus ar rašytines pastabas.

Kai Tarybos ir vienos ar kelių valstybių, kurios nėra narės, sudarytame susitarime dėl konkretaus reguliavimo dalyko numatyta, kad toms valstybėms turi būti suteikta teisė pateikti pareiškimus arba rašytines pastabas, kai valstybės narės teismas perduoda klausimą, kuris patenka į susitarimo taikymo sritį, Teisingumo Teismui priimti prejudicinį sprendimą, apie nacionalinio teismo sprendimą tuo klausimu taip pat pranešama atitinkamoms valstybėms, kurios nėra narės. Tos valstybės gali pateikti Teismui pareiškimus arba rašytines pastabas per du mėnesius nuo tokio pranešimo dienos.

23a straipsnis (*)

Procedūros reglamente gali būti numatyta pagreitinta procedūra, o prašymų priimti prejudicinius sprendimus, susijusius su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, atvejais – sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra.

Šiose procedūrose gali būti numatytas trumpesnis nei 23 straipsnyje numatytas pareiškimų arba rašytinių pastabų pateikimo terminas ir, nukrypstant nuo 20 straipsnio ketvirtosios pastraipos, – generalinio advokato išvados nepateikimas.

Be to, sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūroje gali būti numatyta, kad ribojama, kurioms šalims ir kitiems suinteresuotiesiems asmenims, nurodytiems 23 straipsnyje, leidžiama pateikti pareiškimus arba rašytines pastabas, o ypatingos skubos atvejais – kad praleidžiama rašytinė proceso dalis.

(*) Straipsnis įterptas Sprendimu 2008/79/EB, Euratomas (OL L 24, 2008 12 29, p. 42).

24 straipsnis

Teisingumo Teismas gali reikalauti, kad bylos šalys pateiktų visus Teismo pageidaujamus dokumentus ir informaciją. Atsisakymas tai daryti yra oficialiai užregistruojamas.

Teismas taip pat gali reikalauti, kad valstybės narės ir institucijos, įstaigos ar organai, kurios nėra bylos šalys, pateiktų visą informaciją, Teismo manymu, būtiną nagrinėjant tą bylą.

25 straipsnis

Teisingumo Teismas gali bet kuriuo metu patikėti bet kuriam asmeniui, organui, valdžios institucijai, komitetui ar kitai jo pasirinktai organizacijai pateikti eksperto išvadą.

26 straipsnis

Liudytojai gali būti apklausiami laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų.

27 straipsnis

Neatvykusių liudytojų atžvilgiu Teisingumo Teismas naudojami galiomis, paprastai suteikiamomis teismams, ir tokiems liudytojams gali skirti pinigines baudas laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų.

28 straipsnis

Liudytojai ir ekspertai parodymus gali duoti davę priesaiką, kurios formą ir pobūdį nustato procedūros reglamentas arba liudytojo ar eksperto šalies teisės aktai.

29 straipsnis

Teisingumo Teismas gali priimti nutartį, kad liudytojai ar ekspertai parodymus teisminei institucijai duotų savo nuolatinėje gyvenamojoje vietoje.

Tokia nutartis siunčiama vykdyti kompetentingai teismo institucijai laikantis procedūros reglamente nurodytų sąlygų. Dokumentai, parengti vykdant teisinės pagalbos prašymą, jam grąžinami tomis pačiomis sąlygomis.

Teismas padengia su tuo susijusias išlaidas, tačiau tai neapriboja jo teisės pririnkus paskirti tas išlaidas bylos šalims.

30 straipsnis

Valstybė narė bet koki liudytojo ar eksperto priesaikos pažeidimą vertina taip, lyg jis būtų padarytas liudijant tos valstybės teisme, kurio jurisdikcijai priklauso civilinių bylų nagrinėjimas. Teisingumo Teismo prašymu atitinkama valstybė narė iškelia pažeidėjui bylą savo kompetentingame teisme.

31 straipsnis

Teismo posėdžiai yra vieši, nebent Teisingumo Teismas dėl svarbių priežasčių savo iniciatyva ar bylos šalių prašymu priima kitokį sprendimą.

32 straipsnis

Posėdžio metu Teisingumo Teismas gali apklausti ekspertus, liudytojus ir pačias bylos šalis, tačiau pastarosios kreiptis į Teismą gali tik per savo atstovus.

33 straipsnis

Visi posėdžiai protokoluojami, protokolus pasirašo pirmininkas ir Teismo kancleris.

34 straipsnis

Pirmininkas sudaro posėdžių tvarkaraštį.

35 straipsnis

Teisingumo Teismo pasitarimai yra ir išlieka slapti.

36 straipsnis

Sprendimuose nurodomos priežastys, kuriomis jie yra grindžiami. Juose nurodomos pasitarimuose dalyvavusių teisėjų pavardės.

37 straipsnis

Sprendimus pasirašo pirmininkas ir Teismo kancleris. Jie perskaitomi viešame Teismo posėdyje.

38 straipsnis

Teisingumo Teismas sprendžia bylinėjimosi išlaidų klausimą.

39 straipsnis

Teisingumo Teismo pirmininkas, pasinaudodamas sumarine bylos nagrinėjimo tvarka, kuri nustatoma procedūros reglamentu ir kuri tiek, kiek būtina, gali skirtis nuo kai kurių šio Statuto taisyklių, pateiktų pareiškimų atžvilgiu gali priimti nutarimą sustabdyti akto taikymą, kaip numatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 278 straipsnyje ir EAEB sutarties 157 straipsnyje, arba paskirti laikinas apsaugos priemones pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 279 straipsnį, arba sustabdyti priverstinį sprendimo vykdymą laikantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 299 straipsnio ketvirtosios pastraipos ar EAEB sutarties 164 straipsnio trečiosios pastraipos.

Pirmojoje pastraipoje nurodytus įgaliojimus laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų gali vykdyti Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas.

Tais atvejais, kai pirmininkas ir pirmininko pavaduotojas negali vykdyti savo pareigų, laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų juos pakeičia kitas teisėjas.

Pirmininko arba jį pakeitusio teisėjo nutartis yra negalutinė ir jokių būdu nekliudo Teismo bylos nagrinėjimui iš esmės.

40 straipsnis

Valstybės narės ir Sąjungos institucijos gali įstoti į Teisingumo Teisme nagrinėjamas bylas.

Tokia pat teise gali pasinaudoti ir Sąjungos įstaigos ir organai bei kiti asmenys, galintys įrodyti suinteresuotumą Teismui pateiktos bylos baigtimi. Fiziniai ar juridiniai asmenys negali įstoti į bylas tarp valstybių narių, Sąjungos institucijų arba valstybių narių ir Sąjungos institucijų.

Nepažeisdamos antrosios pastraipos, valstybės, kurios nėra narės, tačiau yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalys, ir tame susitarime nurodyta ELPA priežiūros institucija gali įstoti į Teisme nagrinėjamas bylas, kai jos yra susijusios su viena iš to susitarimo taikymo sričių.

Prašyme įstoti į bylą nurodomi paaiškinimai gali būti pateikiami tik vienos iš šalių reikalavimams paremti.

41 straipsnis

Tais atvejais, kai atsakovas nepateikia rašytinių gynybos argumentų po to, kai nustatyta tvarka to buvo pareikalauta, Teismo sprendimas tos bylos šalies nenaudai priimamas už akių. Protestą dėl tokio sprendimo galima paduoti per vieną mėnesį nuo jo pranešimo dienos. Protestas negali sustabdyti atsakovui jo nenaudai už akių priimto sprendimo vykdymo, išskyrus tuos atvejus, kai Teisingumo Teismas priima kitokį sprendimą.

42 straipsnis

Valstybės narės, Sąjungos institucijos, įstaigos ir organai bei visi kiti fiziniai ar juridiniai asmenys gali procedūros reglamente nustatytais atvejais ir sąlygomis iškelti trečiojo asmens bylą, kad užginčytų sprendimą, priimtą jiems nedalyvaujant, jei toks sprendimas pažeidžia jų teises.

43 straipsnis

Iškilus abejonių dėl sprendimo esmės ar apimties, Teisingumo Teismas bet kurios iš bylos šalių ar suinteresuotos Sąjungos institucijos prašymu pateikia reikiamus paaiškinimus.

44 straipsnis

Prašymas peržiūrėti priimtą sprendimą gali būti pateiktas Teisingumo Teismui tik nustačius tokio pobūdžio faktą, kuris gali būti laikomas lemiamu veiksniu ir kuris priimant sprendimą nebuvo žinomas nei Teismui, nei bylos šaliai, reikalaujančiai sprendimą peržiūrėti.

Bylos peržiūrėjimas pradedamas Teismo sprendimu, kuriuo aiškiai nurodomas naujo fakto buvimas, pripažįstama, jog tas faktas yra tokio pobūdžio, kad bylą būtų galima nagrinėti iš naujo, bei paskelbiama, jog tuo pagrindu prašymas yra priimtinas.

Prašyti peržiūrėti bylą nebegalima praėjus 10 metų nuo sprendimo priėmimo.

45 straipsnis

Terminų pratęsimas dėl nuotolių nustatomas procedūros reglamentu.

Vienai iš šalių praleidus nustatytą terminą, jos teisių tai neapriboja, jei tik ji įrodo, kad taip atsitiko dėl aplinkybių, kurių nebuvo galima numatyti ar dėl *force majeure*.

46 straipsnis

Bylos prieš Sąjungą su deliktine atsakomybe susijusiais klausimais nebekeliamos praėjus penkeriems metams po tokio įvykio, dėl kurio norima bylą iškelti. Ieškinio senaties terminas nutraukiamas, jei pradedamas procesas Teisingumo Teisme arba jei prieš iškeltiant tokią bylą nukentėjusioji šalis paduoda prašymą atitinkamai Sąjungos institucijai. Pastaruoju atveju byla turi būti iškelta per Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 263 straipsnyje nustatytą dviejų mėnesių laikotarpį; tam tikrais atvejais taikomos Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 265 straipsnio antrosios pastraipos nuostatos.

Šis straipsnis taip pat taikomas ieškiniams prieš Europos centrinę banką dėl deliktinės atsakomybės.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDRASIS TEISMAS

47 straipsnis

9 straipsnio pirmoji pastraipa, 9a straipsnis, 14 ir 15 straipsniai, 17 straipsnio pirmoji, antroji, ketvirtoji ir penktoji pastraipos bei 18 straipsnis taikomi Bendrajam Teismui ir jo nariams.

3 straipsnio ketvirtoji pastraipa ir 10, 11 bei 14 straipsniai taikomi *mutatis mutandis* Bendrojo Teismo kancleriui.

48 straipsnis

Bendrąjį Teismą sudaro:

- a) nuo 2015 m. gruodžio 25 d. – 40 teisėjų;
- b) nuo 2016 m. rugsėjo 1 d. – 47 teisėjai;
- c) nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. – du teisėjai iš kiekvienos valstybės narės.

49 straipsnis

Bendrojo Teismo nariai gali būti kviečiami atlikti generalinio advokato užduotį.

Generalinio advokato pareiga – viešame posėdyje visiškai nešališkai ir nepriklausomai teikti motyvuotą išvadą dėl tam tikrų Bendrajam Teismui pateiktų bylų, stengiantis Bendrajam Teismui padėti atlikti savo uždavinį.

Tokių bylų parinkimo kriterijai, taip pat generalinių advokatų skyrimo tvarka nustatoma Bendrojo Teismo procedūros reglamente.

Teismo narys, pakviestas byloje atlikti generalinio advokato užduotį, negali dalyvauti priimant tos bylos sprendimą.

50 straipsnis

Bendrasis Teismas posėdžiauja iš trijų ar penkių teisėjų susidedančiose kolegijose. Teisėjai iš savo tarpo išsirenka kolegijų pirmininkus. Iš penkių teisėjų sudarytų kolegijų pirmininkai renkami trejiems metams. Jie gali būti perrenkami dar vienai kadencijai.

Kolegijų sudėtį ir bylų paskirstymą joms reglamentuoja procedūros reglamentas. Tam tikrais procedūros reglamente reglamentuojamais atvejais Bendrasis Teismas gali posėdžiauti visos sudėties arba jį gali sudaryti vienas teisėjas.

Procedūros reglamente taip pat gali būti nustatyta, kad Bendrasis Teismas jame nurodytais atvejais ir sąlygomis gali posėdžiauti Didžiosios kolegijos sudėties.

51 straipsnis

Nukrypstant nuo Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 256 straipsnio 1 dalyje nustatytos taisyklės, tik Teisingumo Teismas turi jurisdikciją ieškiniams, nurodytiems Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 263 ir 265 straipsniuose, kai juos pareiškia valstybė narė dėl:

- a) Europos Parlamento ar Tarybos, arba abiejų šių institucijų, jei jos veikia bendrai, veiksmo ar neveikimo, išskyrus:
 - sprendimus, kuriuos Taryba priima pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 2 dalies trečiąją pastraipą;
 - Tarybos aktus, priimtus pagal Tarybos reglamentą dėl prekybos apsaugos priemonių, kaip apibrėžta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 207 straipsnyje;
 - Tarybos aktus, priimtus Tarybai naudojantis įgyvendinimo įgaliojimais pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 291 straipsnio 2 dalį;

b) Komisijos veiksmo ar neveikimo pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 331 straipsnio 1 dalį.

Tik Teisingumo Teismas taip pat turi jurisdikciją tuose pačiuose straipsniuose nurodytiems ieškiniams, kai juos pareiškia Sąjungos institucija dėl Europos Parlamento, Tarybos, abiejų šių institucijų, jei jos veikia bendrai, arba Komisijos veiksmo ar neveikimo, arba kai juos pareiškia Sąjungos institucija dėl Europos centrinio banko veiksmo ar neveikimo.

52 straipsnis

Teisingumo Teismo pirmininkas ir Bendrojo Teismo pirmininkas bendru sutarimu nustato sąlygas, kuriomis Teismui priskirti pareigūnai ir kiti tarnautojai teikia savo paslaugas Bendrajam Teismui, kad šis galėtų veikti. Tam tikri pareigūnai ar kiti tarnautojai yra atskaitingi Bendrojo Teismo kancleriui ir pavaldūs Bendrojo Teismo pirmininkui.

53 straipsnis

Bendrojo Teismo procesą reglamentuoja III antraštinė dalis.

Papildomos ir išsamesnės nuostatos, kurių gali prireikti, nustatomos procedūros reglamente. Kad būtų atsižvelgta į bylinėjimosi intelektinės nuosavybės srityje ypatybes, procedūros reglamente gali būti nukrypstama nuo 40 straipsnio ketvirtosios pastraipos ir 41 straipsnio.

Nepaisant 20 straipsnio ketvirtosios pastraipos, generalinis advokatas gali teikti rašytinę motyvuotą išvadą.

54 straipsnis

Tais atvejais, kai ieškinys ar kiti procesiniai dokumentai, skirti Bendrajam Teismui, per klaidą pateikiami Teisingumo Teismo kancleriui, tas kancleris juos nedelsdamas perduoda Bendrojo Teismo kancleriui; taip pat tais atvejais, kai ieškinys ar kiti procesiniai dokumentai, skirti Teisingumo Teismui, per klaidą pateikiami Bendrojo Teismo kancleriui, tas kancleris juos nedelsdamas perduoda Teisingumo Teismo kancleriui.

Tais atvejais, kai Bendrasis Teismas nustato, kad bylos nagrinėjimas ir sprendimas priklauso ne jo, o Teisingumo Teismo jurisdikcijai, tą bylą jis perduoda Teisingumo Teismui; panašiai, kai Teisingumo Teismas nustato, kad byla priklauso ne jo, o Bendrojo Teismo jurisdikcijai, tą bylą jis perduoda Bendrajam Teismui, o tas teismas negali atsisakyti savo jurisdikcijos.

Tais atvejais, kai Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo žinion patenka bylos, kuriose siekiama to paties reikalavimo patenkinimo, keliamas tas pats išaiškinimo klausimas arba ginčijamas to paties akto galiojimas, Bendrasis Teismas, išklauses bylos šalis, gali sustabdyti jam pateiktą bylą iki tol, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą, arba, jei ieškinys pareikštas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 263 straipsnį, gali atsisakyti jurisdikcijos, kad Teisingumo Teismas priimtų sprendimą dėl tokių ieškinių. Tomis pačiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas taip pat gali nuspręsti sustabdyti jam pateiktą bylą; tuo atveju Bendrajam Teismui pateikta byla tęsiama.

Tuo atveju, jei valstybė narė ir Sąjungos institucija ginčija tą patį aktą, Bendrasis Teismas atsisako jurisdikcijos, kad sprendimą dėl tų ieškinių galėtų priimti Teisingumo Teismas.

55 straipsnis

Galutinius Bendrojo Teismo sprendimus, tik iš dalies išsprendžiančius esminius klausimus arba išsprendžiančius procesinius klausimus, susijusius su kompetencijos trūkumu ar nepriimtiniu grindžiamu paaiškinimu, Bendrojo Teismo kancleris praneša visoms bylos šalims, taip pat valstybėms narėms ir Sąjungos institucijoms, net jeigu jos ir neįstojo į Bendrojo Teismo nagrinėjamą bylą.

56 straipsnis

Apeliacinį skundą Teisingumo Teismui galima paduoti per du mėnesius nuo apskundžiamo sprendimo pranešimo dėl Bendrojo Teismo galutinių sprendimų ir to Teismo sprendimų, tik iš dalies išsprendžiančių esminius klausimus arba išsprendžiančių procesinius klausimus, susijusius su kompetencijos trūkumu ar nepriimtiniu grindžiamu paaiškinimu.

Tokį apeliacinį skundą gali paduoti bet kuri pagal visus savo reikalavimus arba jų dalį bylą pralaimėjusi šalis. Tačiau įstojusios į bylą šalys, išskyrus valstybes nares ir Sąjungos institucijas, apeliacinį skundą gali paduoti tik tais atvejais, kai Bendrojo Teismo sprendimas joms turi tiesioginės įtakos.

Išskyrus bylas, susijusias su Sąjungos ir jų tarnautojų ginčais, apeliacinį skundą taip pat gali paduoti valstybės narės ir Sąjungos institucijos, neįstojusios į Bendrojo Teismo nagrinėjamą bylą. Tokių valstybių narių ir Sąjungos institucijų padėtis yra tokia pat, kaip ir pirmoje instancijoje į bylą įstojusių valstybių narių ar institucijų.

57 straipsnis

Kiekvienas asmuo, kurio prašymą įstoti į bylą Bendrasis Teismas atmetė, per dvi savaites nuo pranešimo apie prašymą atmetantį sprendimą gali paduoti apeliacinį skundą Teisingumo Teismui.

Bylos šalys bet kurį Bendrojo Teismo sprendimą, priimtą vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 278 ar 279 straipsniu arba 299 straipsnio ketvirtąja pastraipa arba EAEB sutarties 157 straipsniu arba 164 straipsnio trečiąja pastraipa, Teisingumo Teismui gali apskųsti per du mėnesius nuo pranešimo apie juos dienos.

Šio straipsnio pirmose dviejose pastraipose paminėtas apeliacinis skundas nagrinėjamas ir sprendžiamas 39 straipsnyje nustatyta tvarka.

58 straipsnis

Apeliacinis skundas Teisingumo Teismui paduodamas tik teisės klausimais. Jis gali būti paduodamas dėl Bendrojo Teismo kompetencijos trūkumo, dėl jo padaryto teismo proceso tvarkos pažeidimo, neigiamai paveikuso apelianto interesus, taip pat dėl Bendrojo Teismo padaryto Sąjungos teisės pažeidimo.

Apeliacinis skundas negali būti paduotas vien dėl bylinėjimosi išlaidų dydžio ar šalies, kuriai buvo priteista jas atlyginti.

59 straipsnis

Tais atvejais, kai paduodamas apeliacinis skundas dėl Bendrojo Teismo sprendimo, procesas Teisingumo Teisme susideda iš rašytinės ir žodinės dalių. Procedūros reglamente nustatytais sąlygomis Teisingumo Teismas, išklaęs generalinį advokatą ir bylos šalis, gali nuspręsti atsisakyti žodinės proceso dalies.

60 straipsnis

Nepažeidžiant Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 278 bei 279 straipsnių ir EAEB sutarties 157 straipsnio, sprendimo vykdymas dėl apeliacinio skundo nesustabdomas.

Nukrypstant nuo Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 280 straipsnio, Bendrojo Teismo sprendimai, skelbiantys reglamentą negaliojančiu, įsigalioja tik pasibaigus šio Statuto 56 straipsnio pirmojoje pastraipoje nurodytam laikotarpiui arba, jeigu per tą laikotarpį paduodamas apeliacinis skundas, nuo apeliacinio skundo atmetimo dienos, tačiau nepažeidžiant bylos šalies teisės, vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 278 ir 279 straipsniais ar EAEB sutarties 157 straipsniu, kreiptis į Teisingumo Teismą dėl negaliojančiu paskelbto reglamento galiojimo sustabdymo arba dėl kitos laikinosios apsaugos priemonės nustatymo.

61 straipsnis

Jei apeliacinis skundas yra pagrįstas, Teisingumo Teismas Bendrojo Teismo sprendimą panaikina. Jis gali pats paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti, arba grąžinti bylą Bendrajam Teismui.

Grąžinus bylą Bendrajam Teismui, Teisingumo Teismo sprendimas teisės klausimais tam teismui yra privalomas.

Kai valstybės narės ar Sąjungos institucijos, neįstojusios į Bendrojo Teismo nagrinėjamą bylą, apeliacinis skundas yra pagrįstas, Teisingumo Teismas, jei mano, kad tai būtina, gali nurodyti, kurie panaikinto Bendrojo Teismo sprendimo padariniai bylos šalims yra laikomi galutiniais.

62 straipsnis

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 256 straipsnio 2 bei 3 dalyse nustatytais atvejais, kai pirmasis generalinis advokatas mano, jog gresia didelis pavojus Sąjungos teisės vienovei ar darnai, jis gali pasiūlyti, Teisingumo Teismui peržiūrėti Bendrojo Teismo sprendimą.

Pasiūlymas turi būti pateiktas per mėnesį nuo Bendrojo Teismo sprendimo priėmimo. Per mėnesį nuo pirmojo generalinio advokato pateikto pasiūlymo gavimo Teisingumo Teismas nusprendžia, ar sprendimas turėtų būti peržiūrėtas.

62a straipsnis

Teisingumo Teismas sprendimą dėl klausimų, kurie turi būti peržiūrėti skubos tvarka, priima vadovaudamasis Bendrojo Teismo perduota bylos medžiaga.

Šio statuto 23 straipsnyje nurodyti subjektai ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 256 straipsnio 2 dalyje nustatytais atvejais bylos šalys Bendrajame Teisme turi teisę per tam tikslui numatytą laikotarpį Teisingumo Teismui pateikti pareiškimą ar rašytines pastabas, susijusias su klausimais, kurie turi būti peržiūrėti.

Prieš priimdamas sprendimą Teisingumo Teismas gali nuspręsti pradėti žodinį procesą.

62b straipsnis

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 256 straipsnio 2 dalyje nustatytais atvejais, nepažeidžiant Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 278 ir 279 straipsnių, pasiūlymai dėl sprendimų peržiūrėjimo ir sprendimai pradėti peržiūrėjimo procedūrą neturi stabdančio poveikio. Jei Teisingumo Teismas nustato, kad Bendrojo Teismo sprendimas turi įtakos Sąjungos teisės vienovei ar darnumui, jis grąžina bylą Bendrajam Teismui, kuriam Teisingumo Teismo sprendimas teisės klausimais yra privalomas; Teisingumo Teismas gali nurodyti, kurie Bendrojo Teismo sprendimo padariniai ginčo šalims yra laikomi galutiniais. Tačiau jeigu, atsižvelgiant į peržiūrėjimo rezultatus, ginčo sprendimas kyla iš nustatytų faktų, kuriais buvo pagrįstas Bendrojo Teismo sprendimas, Teisingumo Teismas priima galutinį sprendimą.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 256 straipsnio 3 dalyje numatytais atvejais, nesant pasiūlymų dėl peržiūrėjimo ar sprendimų pradėti peržiūrėjimo procedūrą, Bendrojo Teismo atsakymas (-ai) į jam pateiktus klausimus įsigalioja pasibaigus 62 straipsnio antroje pastraipoje tam tikslui nustatytiems terminams. Jei būtų pradėta peržiūrėjimo procedūra, peržiūrėtas (-i) atsakymas (-ai) įsigalioja po procedūros, nebent Teisingumo Teismas nusprendžia kitaip. Jei Teisingumo Teismas nustato, kad Bendrojo Teismo sprendimas turi įtakos Sąjungos teisės vienovei ar darnumui, Teisingumo Teismo atsakymas į peržiūrėtus klausimus pakeičia Bendrojo Teismo atsakymą.

IVa ANTRAŠTINĖ DALIS

SPECIALIZUOTI TEISMAI

62c straipsnis

Nuostatos dėl pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 257 straipsnį įsteigtų specializuotų teismų jurisdikcijos, sudėties, organizavimo ir procedūros pateikiamos šio Statuto priede.

Europos Parlamentas ir Taryba, spręsdami pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 257 straipsnį, gali papildyti specializuotus teismus *ad interim* teisėjais, laikinai pakeisiančiais nesančius teisėjus, kurie, nors ir nėra tapę visiškai neįgalūs, ilgą laiką negali dalyvauti nagrinėjant bylas. Tokiu atveju Europos Parlamentas ir Taryba nustato sąlygas, kuriomis skiriami *ad interim* teisėjai, jų teises ir pareigas, tvarką, pagal kurią jie vykdo savo pareigas, ir aplinkybes, kuriomis nustoja jas eiti.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

63 straipsnis

Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo procedūros reglamentuose pateikiamos visos šiam Statutui taikyti ir prireikus jam papildyti būtinos nuostatos.

64 straipsnis

Taryba vieningai priimtu reglamentu nustato kalbų vartojimą Europos Sąjungos Teisingumo Teisme reglamentuojančias taisykles. Šis reglamentas priimamas Teisingumo Teismo prašymu ir pasikonsultavus su Komisija ir Europos Parlamentu arba Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavus su Teisingumo Teismu ir Europos Parlamentu.

Kol bus priimtose tos taisyklės, toliau taikomos kalbų vartojimą reglamentuojančios Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo procedūros reglamentų nuostatos. Nukrypstant nuo Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 253 ir 254 straipsnių, tos nuostatos gali būti keičiamos ar panaikinamos tik Tarybai vieningai patvirtinus.

I PRIEDAS

EUROPOS SĄJUNGOS TARNAUTOJŲ TEISMAS

1 straipsnis

Europos Sąjungos tarnautojų teismo (toliau – Tarnautojų teismas) jurisdikcijai priklauso pirmąja instancija nagrinėti Sąjungos ir jos tarnautojų ginčus, nurodytus Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 270 straipsnyje, įskaitant visų organų bei tarnybų ir jų tarnautojų ginčus, kurių atžvilgiu jurisdikcija suteikiama Europos Sąjungos Teisingumo Teismui.

2 straipsnis

1. Tarnautojų teismą sudaro septyni teisėjai. Teisingumo Teismo prašymu Taryba kvalifikuota balsų dauguma gali padidinti teisėjų skaičių.

Teisėjai skiriami šešerių metų laikotarpiui. Baigę kadenciją teisėjai gali būti paskiriami kitai kadencijai.

Į kiekvieną laisvą teisėjo vietą šešerių metų laikotarpiui skiriamas kitas teisėjas.

2. Šalia 1 dalies pirmojoje pastraipoje nurodytų teisėjų skiriami *ad interim* teisėjai, kad laikinai eitų pareigas tų teisėjų, kurie, nors ir nėra tapę visiškai neįgalūs, ilgą laiką negali dalyvauti nagrinėjant bylas.

3 straipsnis

1. Teisėjus skiria Taryba, laikydamosi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 257 straipsnio ketvirtos pastraipos, pasikonsultavusi su šiuo straipsnyje numatytu komitetu. Skirdama teisėjus, Taryba užtikrina subalansuotą Tarnautojų teismo narių sudėtį, parinkdama juos iš valstybių narių piliečių iš kuo platesnės geografinės teritorijos ir atsižvelgdama į atstovaujamas nacionalines teisines sistemas.

2. Paraišką gali pateikti kiekvienas asmuo, kuris yra Sąjungos pilietis ir atitinka Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 257 straipsnio ketvirtoje pastraipoje nustatytas sąlygas. Taryba, remdamasi Teisingumo Teismo rekomendacija, nustato tokių paraiškų pateikimo ir tvarkymo sąlygas bei tvarką.

3. Įkuriamas komitetas, kurį sudaro septyni asmenys, parenkami iš buvusių Teisingumo Teismo bei Bendrojo Teismo narių ir pripažintos kompetencijos teisininkų. Taryba, remdamasi Teisingumo Teismo pirmininko rekomendacija, skiria komiteto narius ir nustato jo veiklos taisykles.

4. Komitetas pareiškia nuomonę apie kandidatų tinkamumą eiti Tarnautojų teismo teisėjų pareigas. Prie savo nuomonės komitetas prideda tinkamiausią aukšto lygio patirtį turinčių kandidatų sąrašą. Tokiame sąraše pavardžių turi būti bent dukart daugiau nei Taryba turi paskirti teisėjų.

4 straipsnis

1. Tarnautojų teismo pirmininką teisėjai renka iš savo narių trejų metų kadencijai. Jis gali būti perrenkamas kitai kadencijai.

2. Tarnautojų teismas posėdžiauja iš trijų teisėjų susidedančiose kolegijose. Tam tikrais jo procedūros reglamente nustatytais atvejais jis gali priimti sprendimus visa sudėtimi, penkių teisėjų kolegijoje arba vieno teisėjo sudėtimi.

3. Tarnautojų teismo pirmininkas pirmininkauja visos sudėties teismo ir penkių teisėjų kolegijos posėdžiams. Trijų teisėjų kolegijų pirmininkai skiriami kaip numatyta 1 dalyje. Jei Tarnautojų teismo pirmininkas paskiriamas į trijų teisėjų kolegiją, jis tai kolegijai pirmininkauja.

4. Visos sudėties teismo jurisdikciją ir kvorumą, taip pat kolegijų sudėtį ir bylų paskirstymą joms reglamentuoja procedūros reglamentas.

5 straipsnis

Tarnautojų teismui ir jo nariams taikomi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 2–6, 14 ir 15 straipsniai, 17 straipsnio pirma, antra bei penkta pastraipos ir 18 straipsnis.

Statuto 2 straipsnyje nurodyta priesaika duodama Teisingumo Teisme, o Statuto 3, 4 ir 6 straipsniuose nurodytus sprendimus priima Teisingumo Teismas, pasikonsultavęs su Tarnautojų teismu.

6 straipsnis

1. Tarnautojų teismą aptarnauja Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo administraciniai padaliniai. Teisingumo Teismo pirmininkas arba tam tikrais atvejais Bendrojo Teismo pirmininkas ir Tarnautojų teismo pirmininkas bendru sutarimu nustato sąlygas, kuriomis Teisingumo Teismui arba Bendrajam Teismui priskirti pareigūnai ir kiti tarnautojai teikia savo paslaugas Tarnautojų teismui, kad šis galėtų veikti. Tam tikri pareigūnai ar kiti tarnautojai yra atskaitingi Tarnautojų teismo kancleriui ir pavaldūs to teismo pirmininkui.

2. Tarnautojų teismas skiria savo kanclerį ir nustato jo tarnybą reglamentuojančias taisykles. Šio teismo kancleriui taikomi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 3 straipsnio ketvirta pastraipa ir 10, 11 bei 14 straipsniai.

7 straipsnis

1. Tarnautojų teismo procesą reglamentuoja Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto III antraštinė dalis, išskyrus 22 ir 23 straipsnius. Reikiamos papildomos ir išsamesnės nuostatos nustatomos šio Tarnautojų teismo procedūros reglamente.

2. Tarnautojų teismui taikomos nuostatos dėl kalbų vartojimo Bendrajame Teisme.

3. Proceso rašytinę stadiją sudaro ieškinio ir atsiliepimo į ieškinį pateikimas, nebent Tarnautojų teismas nuspręstų, kad būtina antrą kartą pasikeisti rašytiniais pareiškimais. Jei antrą kartą pasikeičiama pareiškimais, Tarnautojų teismas, gavęs šalių sutikimą, gali nuspręsti priimti sprendimą be žodinės proceso dalies.
4. Visose bylos stadijose, taip pat ieškinio pateikimo metu, Tarnautojų teismas gali apsvarstyti draugiško ginčo sprendimo galimybes ir dėti visas pastangas tokiam sprendimui palengvinti.
5. Tarnautojų teismas priima sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų. Atsižvelgiant į konkrečias procedūros reglamento nuostatas, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo.

8 straipsnis

1. Tais atvejais, kai ieškinys ar kiti procesiniai dokumentai, skirti Tarnautojų teismui, per klaidą pateikiami Teisingumo Teismo arba Bendrojo Teismo kancleriui, tas kancleris nedelsdamas juos perduoda Tarnautojų teismo kancleriui; taip pat tais atvejais, kai ieškinys ar kiti procesiniai dokumentai, skirti Teisingumo Teismui arba Bendrajam Teismui, per klaidą pateikiami Tarnautojų teismo kancleriui, tas kancleris nedelsdamas juos perduoda Teisingumo Teismo arba Bendrojo Teismo kancleriui.
2. Tais atvejais, kai Tarnautojų teismas nustato, kad bylos nagrinėjimas ir sprendimas priklauso ne jo, o Teisingumo Teismo arba Bendrojo Teismo jurisdikcijai, tą bylą jis perduoda Teisingumo Teismui arba Bendrajam Teismui; taip pat tais atvejais, kai Teisingumo Teismas arba Bendrasis Teismas nustato, kad byla priklauso Tarnautojų teismo jurisdikcijai, atitinkamas teismas perduoda tą bylą Tarnautojų teismui, o tas teismas negali atsisakyti jurisdikcijos.
3. Tais atvejais, kai Tarnautojų teismo ir Bendrojo Teismo žinion patenka bylos, kuriose keliamas tas pats išaiškinimo klausimas arba ginčijamas to paties akto galiojimas, Tarnautojų teismas, išklauses bylos šalis, gali sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol Bendrasis Teismas paskelbs sprendimą.

Tais atvejais, kai Tarnautojų teismo ir Bendrojo Teismo žinion patenka bylos, kurių dalykas tas pats, Tarnautojų teismas atsisako jurisdikcijos, kad sprendimus dėl tų bylų priimtų Bendrasis Teismas.

9 straipsnis

Apeliacinį skundą Bendrajam Teismui galima paduoti per du mėnesius nuo pranešimo apie apskundžiamą sprendimą dėl Tarnautojų teismo galutinių sprendimų ir to teismo sprendimų, tik iš dalies išsprendžiančių esminius klausimus arba išsprendžiančių procesinius klausimus, susijusius su paaiškinimu, kuris grindžiamas kompetencijos trūkumu ar nepriimtinumu.

Tokių apeliacinį skundą gali paduoti bet kuri pagal visus savo reikalavimus arba jų dalį bylą pralaimėjusi šalis. Tačiau įstojusios į bylą šalys, išskyrus valstybes nares ir Sąjungos institucijas, apeliacinį skundą gali paduoti tik tais atvejais, kai Tarnautojų teismo sprendimas joms turi tiesioginės įtakos.

10 straipsnis

1. Kiekvienas asmuo, kurio prašymą įstoti į bylą Tarnautojų teismas atmetė, per dvi savaites nuo pranešimo apie prašymą atmetantį sprendimą gali paduoti apeliacinį skundą Bendrajam Teismui.
2. Bylos šalys bet kurių Tarnautojų teismo sprendimą, priimtą vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 278 ar 279 straipsniu arba 299 straipsnio ketvirta pastraipa, arba EAEB sutarties 157 straipsniu, arba 164 straipsnio trečia pastraipa, Bendrajam Teismui gali apskųsti per du mėnesius nuo pranešimo apie jį dienos.

3. Bendrojo Teismo pirmininkas šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytus apeliacinius skundus gali nagrinėti sumarine bylos nagrinėjimo tvarka, kuri nustatoma Bendrojo Teismo procedūros reglamentu ir kuri tiek, kiek būtina, gali skirtis nuo kai kurių šio priedo taisyklių.

11 straipsnis

1. Apeliacinis skundas Bendrajam Teismui paduodamas tik teisės klausimais. Jis gali būti paduodamas dėl Tarnautojų teismo kompetencijos trūkumo, dėl jo padaryto teismo proceso tvarkos pažeidimo, neigiamai paveikusių apelianto interesus, taip pat dėl teismo padaryto Sąjungos teisės pažeidimo.
2. Apeliacinis skundas negali būti paduotas vien dėl bylinėjimosi išlaidų dydžio ar šalies, kuriai buvo priteista jas atlyginti.

12 straipsnis

1. Nepažeidžiant Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 278 bei 279 straipsnių ir EAEB sutarties 157 straipsnio, sprendimo vykdymas dėl apeliacinio skundo Bendrajame Teisme nesustabdomas.
2. Tais atvejais, kai paduodamas apeliacinis skundas dėl Tarnautojų teismo sprendimo, procesas Bendrajame Teisme susideda iš rašytinės ir žodinės dalių. Procedūros reglamente nustatytais sąlygomis Bendrasis Teismas, išklaęs bylos šalis, gali priimti sprendimą be žodinės proceso dalies.

13 straipsnis

1. Jei apeliacinis skundas yra pagrįstas, Bendrasis Teismas Tarnautojų teismo sprendimą panaikina ir pats sprendžia bylą. Tuo atveju, jei sprendimas negali būti priimtas toje stadijoje, jis grąžina bylą Tarnautojų teismui, kad šis priimtų sprendimą.
 2. Grąžinus bylą Tarnautojų teismui, Bendrojo Teismo sprendimas teisės klausimais tam teismui yra privalomas.
-

PROTOKOLAS (Nr. 4)
**DĖL EUROPOS CENTRINIŲ BANKŲ SISTEMOS IR EUROPOS
CENTRINIO BANKO STATUTO**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išdėstyti Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statutą, numatytą Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 129 straipsnio 2 dalyje,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

I SKYRIUS

EUROPOS CENTRINIŲ BANKŲ SISTEMA

1 straipsnis

Europos centrinių bankų sistema

Vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 282 straipsnio 1 dalimi, Europos centrinis bankas (ECB) kartu su nacionaliniais centriniais bankais sudaro Europos centrinių bankų sistemą (ECBS). ECB kartu su valstybių narių, kurių valiuta yra euro, nacionaliniais centriniais bankais sudaro Eurosistemą.

ECBS ir ECB atlieka savo uždavinius ir vykdo savo veiklą pagal Sutarčių ir šio Statuto nuostatas.

II SKYRIUS

ECBS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

2 straipsnis

Tikslai

Vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 1 dalimi ir 282 straipsnio 2 dalimi, pagrindinis ECBS tikslas yra palaikyti kainų stabilumą. Nepažeisdama kainų stabilumo tikslo, ji remia Sąjungos bendrąsias ekonominės politikos kryptis, kad padėtų siekti Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnyje nustatytų Sąjungos tikslų. ECBS veikia vadovaudamasi atviros rinkos ekonomikos esant laisvai konkurencijai principu, palankiu veiksmingam išteklių paskirstymui, ir laikymasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 119 straipsnyje išdėstytų principų.

3 straipsnis

Uždaviniai

3.1. Vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 2 dalimi, pagrindiniai uždaviniai, kurie turi būti vykdomi per ECBS, yra:

- nustatyti ir įgyvendinti Sąjungos pinigų politiką;
- atlikti užsienio valiutos operacijas, atitinkančias minėtos Sutarties 219 straipsnio nuostatas;
- laikyti ir valdyti valstybių narių oficialiąsias užsienio atsargas;
- skatinti sklandų mokėjimo sistemų veikimą.

3.2. Vadovaujantis minėtos Sutarties 127 straipsnio 3 dalimi, 3.1 straipsnio trečioji įtrauka nepažeidžia valstybių narių vyriausybės teisės laikyti ir valdyti apyvartines užsienio valiutos lėšas.

3.3. Vadovaudamasi minėtos Sutarties 127 straipsnio 5 dalimi, ECBS prisideda prie to, kad kompetentingos institucijos galėtų sklandžiai vykdyti savo politiką, susijusią su rizikos ribojimu pagrįsta kredito įstaigų priežiūra ir finansų sistemos stabilumu.

4 straipsnis

Patariamasis funkcijos

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalį:

a) su ECB konsultuojasi:

- dėl bet kurio siūlomo Sąjungos akto, priklausančio jo kompetencijai;
- nacionalinės institucijos dėl bet kurios teisinės nuostatos, priklausančios jo kompetencijai, projekto, tačiau laikantis 41 straipsnyje numatyta tvarka Tarybos nustatytų apribojimų ir sąlygų;

b) ECB gali Sąjungos institucijoms, įstaigoms ar organams arba nacionalinėms institucijoms teikti nuomones jo kompetencijai priklausančiais klausimais.

5 straipsnis

Statistinės informacijos rinkimas

5.1. Kad galėtų vykdyti ECBS uždavinius, ECB, padedamas nacionalinių centrinių bankų, renka reikiamą statistinę informaciją arba iš kompetentingų nacionalinių institucijų, arba tiesiogiai iš ūkio subjektų. Šiais tikslais jis bendradarbiauja su Sąjungos institucijomis, įstaigomis ar organais ir su valstybių narių ar trečiųjų šalių kompetentingomis institucijomis bei tarptautinėmis organizacijomis.

5.2. Nacionaliniai centriniai bankai, kiek tai įmanoma, vykdo 5.1 straipsnyje aprašytus uždavinius.

5.3. Prireikus ECB prisideda prie taisyklių ir praktikos, kuria vadovaujama renkant, kaupiant ir platinant statistinę informaciją jo kompetencijos srityse, suvienodinimo.

5.4. Vadovaudamasi 41 straipsnyje išdėstyta tvarka, Taryba nustato, fizinius ir juridinius asmenis, kuriems taikomi atskaitomybės reikalavimai, konfidencialumo režimą ir atitinkamas įgyvendinimo užtikrinimo nuostatas.

6 straipsnis

Tarptautinis bendradarbiavimas

6.1. ECB nusprendžia, kaip atstovaujama ECBS tarptautinio bendradarbiavimo, susijusio su ECBS pavestais uždaviniais, srityje.

6.2. ECB ir, jam pritarus, nacionaliniai centriniai bankai gali dalyvauti tarptautinėse finansų institucijose.

6.3. 6.1 ir 6.2 straipsniai nepažeidžia Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 138 straipsnio.

III SKYRIUS

ECBS ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

7 straipsnis

Nepriklausomumas

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 130 straipsnį, naudodamiesi Sutartimis ir šio Statuto jiems suteiktais įgaliojimais ir vykdydami juose nustatytus uždavinius bei pareigas, nei ECB, nei nacionalinis centrinis bankas, nei bet kuris jų sprendimus priimančių organų narys nesiekia gauti ar nepriima jokių Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų, valstybių narių vyriausybių ar bet kurios kitos organizacijos nurodymų. Sąjungos institucijos, įstaigos ar organai ir valstybių narių vyriausybės įsipareigoja gerbti šį principą ir nesiekti paveikti ECB ar nacionalinių centrinių bankų sprendimus priimančių organų narių, kai jie atlieka savo uždavinius.

8 straipsnis

Bendrasis principas

ECBS vadovauja ECB sprendimus priimančiosios organai.

9 straipsnis

Europos centrinis bankas

9.1. ECB, kuris, pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 282 straipsnio 3 dalį, yra juridinis asmuo, kiekvienoje valstybėje narėje naudojasi plačiausiu teisnumu, suteikiamu juridiniams asmenims pagal jos teisę; būtent – jis gali įsigyti kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą ar juo disponuoti ir būti šalimi teismo procese.

9.2. ECB užtikrina, kad pagal minėtos Sutarties 127 straipsnio 2–3 ir 5 dalis ECBS numatyti uždaviniai bus įgyvendinami arba jam pačiam veikiant vadovaujantis šiuo Statutu, arba per nacionalinius centrinius bankus vadovaujantis 12.1 ir 14 straipsniais.

9.3. Pagal minėtos Sutarties 129 straipsnio 1 dalį, ECB sprendimus priimančiosios organai yra Valdančioji taryba ir Vykdomoji valdyba.

10 straipsnis

Valdančioji taryba

10.1. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 283 straipsnio 1 dalį, Valdančioji taryba susideda iš ECB vykdomosios valdybos narių bei valstybių narių, kurių valiuta yra euro, nacionalinių centrinių bankų valdytojų.

10.2. Kiekvienas Valdančiosios tarybos narys turi vieną balsą. Nuo datos, kai Valdančiosios tarybos narių skaičius viršija 21, kiekvienam Vykdomosios valdybos nariui suteikiama po vieną balsą ir 15 valdytojų įgauna balsavimo teisę. Pastarosios balsavimo teisės bus paskirtos ir keisis taip:

- nuo datos, kai valdytojų skaičius viršija 15 iki jis pasiekia 22, valdytojai suskirstomi į dvi grupes priklausomai nuo jų nacionalinio centrinio banko valstybės narės dalies dydžio pagal valstybių narių, kurių valiuta yra euro, agreguotą bendrąjį vidaus produktą rinkos kainomis ir pinigų finansinių institucijų suvestinio balanso sumą. Agreguoto bendrojo vidaus produkto rinkos kainomis ir pinigų finansinių institucijų bendro suvestinio balanso sumos dalims atitinkamai paskiriami 5/6 ir 1/6 svoriai. Pirmąją grupę sudaro penki valdytojai, o antrąją – likusieji. Pirmajai grupei priskirti valdytojai balsavimo teise naudojasi ne rečiau nei antrosios grupės valdytojai. Atsižvelgiant į prieš tai esantį sakinį pirmajai grupei skiriamos keturios balsavimo teisės, o antrajai grupei – vienuolika balsavimo teisių,
- nuo datos, kai valdytojų skaičius padidėja iki 22, valdytojai suskirstomi į tris grupes pagal įvertinimą, nustatomą pagal prieš tai minėtus kriterijus. Pirmąją grupę sudaro penki valdytojai ir jiems skiriamos keturios balsavimo teisės. Antrąją grupę sudaro viso valdytojų skaičiaus pusė, trupmenos atveju suapvalinta iki artimiausio sveikojo skaičiaus, ir šiai grupei skiriamos aštuonios balsavimo teisės. Trečiąją grupę sudaro likusieji valdytojai, kuriems skiriamos trys balsavimo teisės,

- kiekvienoje grupėje valdytojai savo balsavimo teisėmis naudojami vienodą laiką tarpą,
- skaičiuojant dalis agreguotame bendrajame vidaus produkte rinkos kainomis taikomas 29.2 straipsnis. Pinigų finansinių institucijų suvestinio balanso suma skaičiuojama pagal statistikos sistemą, taikomą Sąjungoje skaičiavimo metu,
- jei agreguotas bendrasis vidaus produktas rinkos kainomis koreguojamas pagal 29.3 straipsnį arba, jei padidėja valdytojų skaičius, grupių dydis ir (arba) sudėtis pakoreguojama pagal pirmiau minėtus principus,
- Valdančioji taryba, veikdama dviejų trečdalių visų savo narių, turinčių balsavimo teisę ir be jos, dauguma, imasi visų priemonių, būtinų pirmiau minėtiems principams įgyvendinti, ir gali nuspręsti atidėti rotacijos sistemos pradžią iki datos, kai valdytojų skaičius viršys 18.

Tik asmeniškai dalyvaujantieji turi teisę balsuoti. Šiai taisyklei taikant išlygą, 12.3 straipsnyje minime Darbo reglamente gali būti nustatyta, kad Valdančiosios tarybos nariai gali balsuoti telekonferencijos būdu. Šiame reglamente taip pat numatoma, kad Valdančiosios tarybos narys, kuris negali dalyvauti Valdančiosios tarybos posėdžiuose ilgesnį laiką, gali paskirti pakaitinį Valdančiosios tarybos narį.

Prieš tai esančių straipsnio dalių nuostatos nepažeidžia Valdančiosios tarybos visų narių, turinčių balsavimo teisę ir be jos, balsavimo teisių pagal 10.3, 40.2 ir 40.3 straipsnius.

Jeigu šiame Statute nenustatyta kitaip, Valdančioji taryba sprendimus priima balsavimo teisę turinčių narių paprasta balsų dauguma. Balsams pasiskirsčius po lygiai, lemia pirmininko balsas.

Kad Valdančioji taryba galėtų balsuoti, turi būti dviejų trečdalių jos narių, turinčių balsavimo teisę, kvorumas. Jeigu kvorumo nėra, pirmininkas gali kviešti neeilinį posėdį, kuriame sprendimai gali būti priimami nesant kvorumo.

10.3. Priimant bet kokius sprendimus pagal 28, 29, 30, 32 ir 33 straipsnius, balsai Valdančiojoje taryboje paskirstomi pagal nacionalinių centrinių bankų dalį pasirašytame ECB kapitale. Vykdomosios valdybos narių balsų indeksai lygūs nuliui. Kvalifikuotos daugumos reikalaujantis sprendimas priimamas, jeigu atiduoti balsai „už“ atstovauja mažiausiai dviem trečdaliams pasirašyto ECB kapitalo ir ne mažiau kaip pusei dalininkų. Jeigu valdytojas negali dalyvauti, jis gali paskirti pakaitinį asmenį balsuoti jam skirtu indeksuotu balsu.

10.4. Posėdžiai yra konfidencialūs. Valdančioji taryba gali nuspręsti viešai paskelbti savo svarstymų rezultatus.

10.5. Valdančioji taryba posėdžiauja mažiausiai dešimt kartų per metus.

11 straipsnis

Vykdomoji valdyba

11.1. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 283 straipsnio 2 dalies pirmąją pastraipą Vykdomoji valdyba susideda iš pirmininko, pirmininko pavaduotojo ir keturių kitų narių.

Nariai atlieka savo pareigas dirbdami visu etatu. Nė vienas narys negali turėti jokio kito mokamo ar nemokamo darbo, išskyrus ypatingus atvejus, kai Valdančioji taryba padaro išimtį tuo klausimu.

11.2. Pagal minėtos Sutarties 283 straipsnio 2 dalies antrąją pastraipą pirmininkas, pirmininko pavaduotojas ir kiti Vykdomosios valdybos nariai skiriami iš pripažintą autoritetą ir profesinę patirtį pinigų ar bankininkystės srityse turinčių asmenų kvalifikuota balsų dauguma Europos Vadovų Tarybos pagal Tarybos rekomendaciją, šiai pasikonsultavus su Europos Parlamentu ir Valdančiąja taryba.

Jų kadencija yra 8 metai, ir ji nėra atnaujinama.

Vykdomosios valdybos nariais gali būti tik valstybių narių piliečiai.

11.3. Vykdomosios valdybos narių įdarbinimo sąlygos, ypač jų atlyginimai, pensijos ir kitos socialinio draudimo išmokos yra sutarčių su ECB dalykas, ir yra nustatomi Valdančiosios tarybos, kuri remiasi komiteto, sudaryto iš trijų Valdančiosios tarybos ir trijų Tarybos paskirtų narių, pasiūlymu. Vykdomosios valdybos nariai neturi teisės balsuoti dėl šiame straipsnyje nurodytų klausimų.

11.4. Jeigu Vykdomosios valdybos narys nebeatitinka šioms pareigoms keliamų reikalavimų arba yra kaltas padaręs sunkų nusižengimą, Teisingumo Teismas Valdančiosios tarybos arba Vykdomosios valdybos prašymu gali jį atstatydinti.

11.5. Kiekvienas asmeniškai dalyvaujantis Vykdomosios valdybos narys turi teisę balsuoti ir šiam tikslui turi vieną balsą. Jeigu nenustatyta kitaip, Vykdomoji valdyba sprendimus priima paprasta atiduotų balsų dauguma. Balsams pasiskirsčius po lygiai, lemia pirmininko balsas. Balsavimo tvarka nustatoma 12.3 straipsnyje nurodytame Darbo reglamente.

11.6. Vykdomoji valdyba yra atsakinga už ECB einamąją veiklą.

11.7. Kiekviena laisva vieta Vykdomojoje valdyboje užimama paskiriant naują narį pagal 11.2 straipsnį.

12 straipsnis

Sprendimus priimančių organų pareigos

12.1. Valdančioji taryba nustato gaires ir priima sprendimus, kurie būtini užtikrinant uždavinių, patikėtų ECBS pagal Sutartis ir šį Statutą, atlikimą. Valdančioji taryba nustato Sąjungos pinigų politiką, o prireikus priima sprendimus, susijusius su tarpiniais pinigų politikos tikslais, pagrindinėmis palūkanų normomis ir atsargų pasiūla ECBS, bei nustato jiems įgyvendinti būtinas gaires.

Vykdomoji valdyba įgyvendina pinigų politiką pagal Valdančiosios tarybos nustatytas gaires ir priimtus sprendimus. Tai atlikdama Vykdomoji valdyba duoda reikiamus nurodymus nacionaliniams centriniams bankams. Be to, Vykdomoji valdyba gali turėti kai kurių jai perduotų įgaliojimų, jeigu taip nusprendžia Valdančioji taryba.

Tokiu mastu, kuris laikomas galimu ir tinkamu, ir nepažeisdamas šio straipsnio nuostatų, ECB kreipiasi į nacionalinius centrinius bankus atlikti operacijas, kurios sudaro ECBS uždavinių dalį.

12.2. Vykdomoji valdyba yra atsakinga už Valdančiosios tarybos posėdžių rengimą.

12.3. Valdančioji taryba priima Darbo reglamentą, kuriame nustato ECB ir jo sprendimus priimančių organų vidaus struktūrą.

12.4. Valdančioji taryba atlieka 4 straipsnyje nurodytas patariamąsias funkcijas.

12.5. Valdančioji taryba priima 6 straipsnyje nurodytus sprendimus.

13 straipsnis

Pirmininkas

13.1. Pirmininkas arba, jeigu jis nedalyvauja, pirmininko pavaduotojas vadovauja ECB valdančiajai tarybai ir ECB vykdomajai valdybai.

13.2. Nepažeisdamas 38 straipsnio, pirmininkas arba jo atstovas atstovauja ECB už jo ribų.

14 straipsnis

Nacionaliniai centriniai bankai

14.1. Kiekviena valstybė narė, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 131 straipsniu, užtikrina, kad jos nacionalinės teisės aktai įskaitant jos nacionalinio centrinio banko statutą, būtų suderinti su Sutartimis ir šiuo Statutu.

14.2. Nacionalinių centrinių bankų statutuose, be kita ko, turi būti numatyta, kad nacionalinio centrinio banko valdytojo kadencija bus ne trumpesnė kaip 5 metai.

Valdytoją galima atleisti iš pareigų tik tuomet, jeigu jis nebeatitinka šioms pareigoms keliamų reikalavimų arba yra kaltas padaręs sunkų nusižengimą. Suinteresuotas valdytojas arba Valdančioji taryba dėl tokio sprendimo gali kreiptis į Teisingumo Teismą motyvuodami Sutarčių ar kokios nors kitos teisės normos, susijusios su jos taikymu, pažeidimu. Šie ieškiniai pateikiami per du mėnesius, atitinkamai nuo sprendimo paskelbimo arba nuo pranešimo apie jį ieškovui dienos, arba, jei to nebuvo padaryta, nuo tos dienos, kai ieškovas apie jį sužinojo.

14.3. Nacionaliniai centriniai bankai yra sudėtinė ECBS dalis ir veikia pagal ECB gaires bei nurodymus. Valdančioji taryba imasi reikiamų veiksmų, kad užtikrintų, jog būtų laikomasi ECB gairių ir nurodymų, bei reikalauja, kad jai būtų pateikiama visa reikalinga informacija.

14.4. Nacionaliniai centriniai bankai gali atlikti ir kitas, šiame Statute nenumatytas, funkcijas, nebent Valdančioji taryba dviejų trečdalių atiduotų balsų dauguma nustato, kad jos trukdo ECBS tikslams ir uždaviniams. Tokios funkcijos atliekamos nacionaliniams centriniams bankams priiimant atsakomybę bei įsipareigojimus, ir jos nelaikomos ECBS funkcijų dalimi.

15 straipsnis

Įsipareigojimai dėl atskaitomybės

15.1. ECB rengia ir skelbia pranešimus apie ECBS veiklą mažiausiai kartą per ketvirtį.

15.2. ECBS konsoliduota finansinė ataskaita skelbiama kiekvieną savaitę.

15.3. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 284 straipsnio 3 dalį ECB parengia Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai, taip pat Europos Vadovų Tarybai metų pranešimą apie ECBS veiklą ir apie pinigų politiką praėjusiais bei einamaisiais metais.

15.4. Šiame straipsnyje nurodyti pranešimai ir ataskaitos suinteresuotoms šalims teikiami nemokamai.

16 straipsnis

Banknotai

Vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 128 straipsnio 1 dalimi, Valdančioji taryba turi išimtinę teisę duoti leidimą Sąjungoje išleisti euro banknotus. Tokius banknotus gali išleisti ECB ir nacionaliniai centriniai bankai. ECB ir nacionalinių centrinių bankų išleisti banknotai yra vieninteliai tokie banknotai, kurie Sąjungoje turi teisėtos mokėjimo priemonės statusą.

ECB, kiek tai yra įmanoma, atsižvelgia į esamą banknotų išleidimo ir kūrimo praktiką.

IV SKYRIUS

ECBS PINIGŲ POLITIKOS FUNKCIJOS IR OPERACIJOS

17 straipsnis

Sąskaitos ECB ir nacionaliniuose centriniuose bankuose

Savo operacijoms vykdyti ECB ir nacionaliniai centriniai bankai gali atidaryti sąskaitas kredito įstaigoms, viešiesiems subjektams ir kitiems rinkos dalyviams ir priimti turtą įskaitant nematerialius vertybinius popierius, kaip įkeitimo objektą.

18 straipsnis

Atviros rinkos ir kredito operacijos

18.1. Kad pasiektų ECBS tikslus ir įvykdytų jos uždavinius, ECB ir nacionaliniai centriniai bankai gali:

- veikti finansų rinkose pirkdami ir pardudami (sudarydami neatidėliotinus ir išankstinius sandorius), įskaitant pirkimą ir pardavimą pagal atpirkimo sutartis, ir skolindami arba skolindamiesi skolos įsipareigojimus ir likvidžias rinkos priemones eurais arba kitomis valiutomis, taip pat tauriuosius metalus;
- atlikti kredito operacijas su kredito įstaigomis ir kitais rinkos dalyviais skolinant lėšas užtikrinus pakankamu įkeitimu.

18.2. ECB nustato bendrus jo paties ar nacionalinių centrinių bankų atliekamų atviros rinkos ir kredito operacijų principus, įskaitant sąlygų, kuriomis jie pasirenge atlikti tokius sandorius, paskelbimą.

19 straipsnis

Privalomosios atsargos

19.1. Pagal 2 straipsnį, ECB, siekdamas pinigų politikos tikslų, gali reikalauti, kad valstybėse narėse įsteigtos kredito įstaigos privalomąsias atsargas laikytų ECB ir nacionalinių centrinių bankų sąskaitose. Privalomųjų atsargų skaičiavimo ir nustatymo taisyklės gali patvirtinti Valdančioji taryba. Jeigu reikalavimai nevykdomi, ECB turi teisę imti baudos palūkanas ir taikyti kitas panašaus poveikio sankcijas.

19.2. Taikydama šį straipsnį ir vadovaudamasi 41 straipsnyje išdėstyta tvarka, Taryba apibrėžia privalomųjų atsargų bazę bei maksimalius leistinus tų atsargų ir jų bazės santykius, taip pat atitinkamas sankcijas reikalavimų nevykdymo atveju.

20 straipsnis

Kitos pinigų politikos priemonės

Valdančioji taryba dviejų trečdalių atiduotų balsų dauguma gali nuspręsti naudoti tokias kitas operacines pinigų politikos priemones, kurias ji, laikydamasi 2 straipsnio, laiko tinkamomis.

41 straipsnyje išdėstyta tvarka Taryba apibrėžia tokių metodų taikymo sritį, jeigu jais nustatomos prievolės trečiosioms šalims.

21 straipsnis

Operacijos su viešaisiais subjektais

21.1. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 123 straipsnį lėšų pereinėjimas sąskaitose ar bet kurios kitos formos kredito galimybės Sąjungos institucijoms, įstaigoms ar organams, valstybių narių centrinėms vyriausybėms, regioninėms, vietos ar kitoms valdžios institucijoms, kitoms viešosios teisės reglamentuojamoms įstaigoms arba valstybinėms įmonėms ECB ar nacionaliniuose centriniuose bankuose yra draudžiami, taip pat draudžiama ECB ar nacionaliniams centriniams bankams tiesiogiai iš jų pirkti skolos priemones.

21.2. ECB ir nacionaliniai centriniai bankai gali veikti kaip 21.1 straipsnyje išvardytų subjektų fiskaliniai agentai.

21.3. Šio straipsnio nuostatos netaikomos valstybei nuosavybės teise priklausančioms kredito įstaigoms, kurioms nacionaliniai centriniai bankai ir ECB centrinių bankų atsargų pasiūlos atžvilgiu taiko tokį patį statusą, kaip privačioms kredito įstaigoms.

22 straipsnis

Kliringo ir mokėjimo sistemos

ECB ir nacionaliniai centriniai bankai gali sudaryti sąlygas, o ECB gali priimti reglamentus, kad būtų užtikrintas kliringo ir mokėjimo sistemų veiksmingumas ir patikimumas Sąjungoje ir su kitomis šalimis.

23 straipsnis

Išorės operacijos

ECB ir nacionaliniai centriniai bankai gali:

- užmegzti ryšius su centriniais bankais ir finansų įstaigomis kitose šalyse ir prireikus su tarptautinėmis organizacijomis;
- sudarydami neatidėliotinus ir išankstinius sandorius, įsigyti ir parduoti visų rūšių turtą užsienio valiuta, ir tauriuosius metalus; sąvoka „turtas užsienio valiuta“ apima vertybinius popierius ir visą kitą turtą bet kurios šalies valiuta ar apskaitos vienetais ir laikomą bet kokia forma;

- laikyti ir valdyti šiame straipsnyje nurodytą turtą;
- atlikti visų tipų banko sandorius su trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis įskaitant skolinimosi ir skolinimo operacijas.

24 straipsnis

Kitos operacijos

ECB ir nacionaliniai centriniai bankai, be operacijų, susijusių su jų uždaviniais, gali atlikti operacijas, skirtas jų administraciniams tikslams ar jų personalui.

V SKYRIUS

RIZIKOS RIBOJIMU PAGRĮSTA PRIEŽIŪRA

25 straipsnis

Rizikos ribojimu pagrįsta priežiūra

25.1. ECB gali patarti Tarybai, Komisijai ir valstybių narių kompetentingoms institucijoms, o šios gali konsultuotis su ECB dėl Sąjungos teisės aktų, susijusių su kredito įstaigų rizikos ribojimu pagrįsta priežiūra ir finansų sistemos stabilumu, taikymo srities ir įgyvendinimo.

25.2. ECB, remdamasis kiekvienu pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 6 dalį Tarybos priimtu reglamentu, gali atlikti specialius uždavinius, susijusius su rizikos ribojimu pagrįsta kredito ir kitų finansų įstaigų, išskyrus draudimo įmones, priežiūros politika.

VI SKYRIUS

ECBS FINANSINĖS NUOSTATOS

26 straipsnis

Finansinės ataskaitos

26.1. ECB ir nacionalinių centrinių bankų finansiniai metai prasideda sausio pirmą dieną ir baigiasi gruodžio paskutinę dieną.

26.2. ECB metų ataskaitas rengia Vykdomoji valdyba pagal Valdančiosios tarybos nustatytus principus. Ataskaitas tvirtina Valdančioji taryba, ir tada jos paskelbiamos.

26.3. Analizės ir veiklos tikslais Vykdomoji valdyba sudaro ECBS konsoliduotą balansą, apimančią ECBS priskiriamą nacionalinių centrinių bankų turtą ir įsipareigojimus.

26.4. Šiam straipsniui taikyti Valdančioji taryba nustato reikiamas nacionalinių centrinių bankų vykdomų operacijų apskaitos ir atskaitomybės standartizavimo taisykles.

27 straipsnis

Auditas

27.1. ECB ir nacionalinių centrinių bankų sąskaitų auditą atlieka nepriklausomi išorės auditoriai, kuriuos rekomenduoja Valdančioji taryba ir tvirtina Taryba. Auditoriai turi visus įgaliojimus tikrinti visas ECB ir nacionalinių centrinių bankų buhalterines knygas bei sąskaitas ir gauti visą informaciją apie jų sandorius.

27.2. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 287 straipsnio nuostatos taikomos tik ECB vadybės veiklos efektyvumui tirti.

28 straipsnis

ECB kapitalas

28.1. ECB kapitalas yra 5 000 milijonų eurų. Kapitalą galima didinti tokiomis sumomis, kokiomis nusprendžia Valdančioji taryba veikdama kvalifikuota balsų dauguma, numatyta 10.3 straipsnyje, neperžengdama tokių ribų ir tokiomis sąlygomis, kokias nustato Taryba 41 straipsnyje nurodyta tvarka.

28.2. Nacionaliniai centriniai bankai yra vieninteliai subjektai, turintys teisę pasirašyti ir turėti ECB kapitalą. Kapitalas pasirašomas pagal raktą, nustatytą vadovaujantis 29 straipsniu.

28.3. Valdančioji taryba, veikdama kvalifikuota balsų dauguma, kaip nurodyta 10.3 straipsnyje, apibrėžia kapitalo apmokėjimo apimtį ir formą.

28.4. Laikantis 28.5 straipsnio, nacionalinių centrinių bankų dalys pasirašytame ECB kapitale negali būti perduodamos, įkeičiamos ar areštuojamos.

28.5. Jeigu 29 straipsnyje nurodytas raktas yra koreguojamas, nacionaliniai centriniai bankai perveda tarpusavyje tokio dydžio kapitalo dalis, kokios reikalingos užtikrinti, kad kapitalo dalių paskirstymas atitiktų pakoreguotą raktą. Valdančioji taryba nustato tokių pervedimų sąlygas.

29 straipsnis

Kapitalo pasirašymo raktas

29.1. Europos centrinio banko kapitalo pasirašymo raktas, pirmą kartą nustatytas 1998 metais, kai buvo įsteigta Europos centrinių bankų sistema, nustatomas kiekvienam nacionaliniam centriniam bankui priskiriant svorį šiame rakte, lygų sumai:

- 50 % atitinkamos valstybės narės gyventojų skaičiaus dalies Sąjungoje priešpaskutiniais metais iki ECBS įsteigimo;
- 50 % atitinkamos valstybės narės bendrojo vidaus produkto dalies Sąjungoje rinkos kainomis per paskutinius penkerius metus iki priešpaskutinių metų prieš ECBS įsteigimą.

Procentai suapvalinami iki artimiausio 0,0001 % punkto kartotinio.

29.2. Šiam straipsniui taikyti reikalingus statistinius duomenis pateikia Komisija vadovaudamasi taisyklėmis, kurias Taryba priima 41 straipsnyje nurodyta tvarka.

29.3. Nacionaliniams centriniams bankams skiriami indeksai koreguojami kas penkeri metai po ECBS įsteigimo analogiškai vadovaujantis nuostatomis, išdėstytoms 29.1 straipsnyje. Pakoreguotas raktas pradedamas taikyti nuo pirmos kitų metų dienos.

29.4. Valdančioji taryba imasi visų kitų šiam straipsniui taikyti reikalingų priemonių.

30 straipsnis

Užsienio atsargų pervedimas į ECB

30.1. Nepažeisdami 28 straipsnio, nacionaliniai centriniai bankai suteikia ECB užsienio atsargas, išskyrus valstybių narių valiutomis, eurais, rezervinėmis pozicijomis TVF ir SST iki sumos, lygios 50 000 milijonų eurų. Valdančioji taryba sprendžia, kokią dalį ECB reikalauja pervesti jį įsteigus ir kokias sumas bus reikalaujama pervesti vėliau. ECB turi visišką teisę laikyti ir valdyti jam pervestas užsienio atsargas bei naudoti jas šiame Statute nurodytais tikslais.

30.2. Kiekvieno nacionalinio centrinio banko įnašai nustatomi proporcingai jo daliai pasirašytame ECB kapitale.

30.3. ECB kiekvieną nacionalinę centrinę banką kredituoja jo įnašo dydžio reikalavimu. Valdančioji taryba nustato tokių reikalavimų nominaliąją išraišką ir atlyginimo už juos tvarką.

30.4. Taikydamas 30.2 straipsnį ir neperžengdamas tokių ribų bei vadovaudamasis tokiomis sąlygomis, kokias nustato Taryba 41 straipsnyje išdėstyta tvarka, ECB gali toliau papildomai reikalauti užsienio atsargų, viršijančių 30.1 straipsnyje nustatytą ribą.

- 30.5. ECB gali laikyti ir valdyti rezervines pozicijas TVF ir SST bei numatyti tokių lėšų sutelkimą.
- 30.6. Valdančioji taryba imasi visų kitų šiam straipsniui taikyti reikalingų priemonių.

31 straipsnis

Nacionalinių centrinių bankų turimos užsienio atsargos

31.1. Nacionaliniams centriniams bankams leidžiama atlikti sandorius vykdant savo įsipareigojimus tarptautinėms organizacijoms pagal 23 straipsnį.

31.2. Jei visos kitos operacijos užsienio atsargomis, likusiomis nacionaliniams centriniams bankams po 30 straipsnyje nurodytų pervedimų, ir valstybių narių sandoriai apyvartinėmis užsienio valiutos lėšomis, viršija tam tikrą ribą, kuri nustatoma pagal 31.3 straipsnį, joms turi pritarti ECB, kad būtų užtikrintas jų suderinamumas su Sąjungos valiutos kurso ir pinigų politika.

31.3. Valdančioji taryba nustato gaires šioms operacijoms vykdyti.

32 straipsnis

Nacionalinių centrinių bankų pinigų politikos pajamų paskirstymas

32.1. Pajamos, susikaupusios nacionaliniams centriniams bankams atliekant ECBS pinigų politikos funkcijas (toliau – pinigų politikos pajamos), paskirstomos kiekvienų finansinių metų gale pagal šio straipsnio nuostatas.

32.2. Kiekvieno nacionalinio centrinio banko pinigų politikos pajamų suma yra lygi jo metų pajamoms, kurios gaunamos iš jo turto, laikomo apyvartoje esantiems banknotams ir kredito įstaigų indėlių įsipareigojimams padengti. Šį turtą nustato nacionaliniai centriniai bankai pagal gaires, kurias numato Valdančioji taryba.

32.3. Jeigu įvedus eurą nacionalinių centrinių bankų balansų struktūros, Valdančiosios tarybos nuomone, neleidžia taikyti 32.2 straipsnio, Valdančioji taryba kvalifikuota balsų dauguma gali nuspręsti, kad taikant išimtį 32.2 straipsniui, pinigų politikos pajamos būtų skaičiuojamos pagal kitą metodą ne ilgesnį nei penkerių metų laikotarpį.

32.4. Kiekvieno nacionalinio centrinio banko pinigų politikos pajamų suma mažinama dydžiu, lygiu visoms palūkanoms, kurias tas centrinis bankas sumokėjo pagal indėlių įsipareigojimus kredito įstaigoms pagal 19 straipsnį.

Valdančioji taryba gali nuspręsti, kad nacionaliniams centriniams bankams būtų atlyginamos išlaidos, susijusios su banknotų išleidimu arba, išimtinėmis aplinkybėmis, ypatingas nuostolis, atsirandantis dėl pinigų politikos operacijų, kurių jie imasi ECBS vardu. Atlyginama tokia forma, kuri, Valdančiosios tarybos nuomone, yra tinkama; šios sumos gali būti kompensuojamos iš nacionalinių centrinių bankų pinigų politikos pajamų.

32.5. Nacionalinių centrinių bankų pinigų politikos pajamų suma paskirstoma nacionaliniams centriniams bankams proporcingai jų apmokėjimui ECB kapitalo daliai pagal bet kurį sprendimą, kurį priima Valdančioji taryba vadovaudamasi 33.2 straipsniu.

32.6. Likučių, atsirandančių iš pinigų politikos pajamų paskirstymo, kliringą ir mokėjimą vykdo ECB pagal Valdančiosios tarybos nustatytas gaires.

32.7. Valdančioji taryba imasi visų kitų šiam straipsniui taikyti reikalingų priemonių.

33 straipsnis

ECB grynojo pelno ir nuostolio paskirstymas

33.1. ECB grynasis pelnas pervedamas tokia tvarka:

- a) suma, kurią turi nustatyti Valdančioji taryba ir kuri negali viršyti 20 % grynojo pelno, pervedama į bendrą atsargų fondą, kuriam taikoma riba, lygi 100 % kapitalo;
- b) likęs grynasis pelnas paskirstomas ECB dalininkams proporcingai jų apmokėtoms dalims.

33.2. Jeigu ECB patiria nuostolį, trūkumą galima kompensuoti iš ECB bendrojo atsargų fondo ir, prireikus, Valdančiosios tarybos sprendimu iš atitinkamų finansinių metų pinigų politikos pajamų proporcingai ir neviršijant sumų, kokios paskirstytos nacionaliniams centriniams bankams pagal 32.5 straipsnį.

VII SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

34 straipsnis

Teisės aktai

34.1. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 132 straipsnį ECB:

- priima reglamentus, reikalingus 3.1 straipsnio pirmoje įtraukoje, 19.1, 22 arba 25.2 straipsniuose nurodytiems uždaviniams vykdyti ir tais atvejais, kurie numatomi 41 straipsnyje nurodytuose Tarybos aktuose;
- priima sprendimus, reikalingus pagal Sutartį ir ECBS ir ECB statutą ECBS patikėtiems uždaviniams vykdyti;
- teikia rekomendacijas ir nuomones.

34.2. ECB gali nutarti paskelbti savo sprendimus, rekomendacijas ir nuomones.

34.3. Laikydamasis 41 straipsnyje numatyta tvarka Tarybos nustatytų apribojimų ir sąlygų, ECB turi teisę įmonėms, nesilaikančioms jo reglamentuose ir sprendimuose nustatytų įpareigojimų, skirti vienkartinės arba periodiškai mokamas baudas.

35 straipsnis

Teisminė priežiūra ir susiję klausimai

35.1. Sutartyse numatytais atvejais ir sąlygomis Europos Sąjungos Teisingumo Teismas gali peržiūrėti ar aiškinti ECB veiksmus ar neveikimą. Sutartyse numatytais atvejais ir sąlygomis ECB gali pateikti ieškinį.

35.2. Ginčų tarp ECB ir jo kreditorių, skolininkų ar visų kitų asmenų nagrinėjimas priklauso kompetentingų nacionalinių teismų jurisdikcijai, išskyrus atvejus, kurie priskiriami Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai.

35.3. ECB taikomas atsakomybės režimas, numatytas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 340 straipsnyje. Nacionaliniai centriniai bankai yra atsakingi pagal atitinkamus nacionalinius įstatymus.

35.4. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti sprendimus pagal bet kurią arbitražinę išlygą, numatytą ECB ar jo vardu sudarytoje sutartyje, nepaisant to, ar ta sutartis reguliuojama viešosios ar privatinės teisės.

35.5. ECB sprendimą kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą dėl bylos iškėlimo priima Valdančioji taryba.

35.6. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti ginčus dėl nacionalinio centrinio banko įpareigojimų pagal Sutartį ir šį Statutą vykdymo. Jeigu ECB mano, kad kuris nors nacionalinis centrinis bankas neįvykdė kokios nors pareigos pagal Sutartį ir šį Statutą, jis šiuo reikalu pareiškia pagrįstą savo nuomonę, pirma suteikęs atitinkamam nacionaliniam centriniam bankui galimybę išdėstyti savo samprotavimus. Jeigu atitinkamas nacionalinis centrinis bankas per ECB nustatytą laiką neatsižvelgia į tą nuomonę, ECB gali perduoti šį reikalą svarstyti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui.

36 straipsnis

Personalas

36.1. Vykdamosios valdybos siūlymu Valdančioji taryba nustato ECB personalo įdarbinimo sąlygas.

36.2. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti ECB ir jo tarnautojų ginčus neviršijant įdarbinimo sąlygose nustatytų ribų ir laikantis jose numatytų sąlygų.

37 straipsnis (ex 38 straipsnis)**Profesinė paslaptis**

37.1. ECB ir nacionalinių centrinių bankų sprendimus priimančių organų nariai ir personalas, netgi nustoję eiti savo pareigas, privalo neatskleisti informacijos, kuriai taikomi profesinės paslapties reikalavimai.

37.2. Asmenims, turintiems galimybę naudotis duomenimis, kuriems taikomi Sąjungos teisės aktuose numatyti reikalavimai saugoti profesinę paslaptį, taikomi tie teisės aktai.

38 straipsnis (ex 39 straipsnis)**Pasirašantieji asmenys**

Teisiniai ECB įsipareigojimai trečiųjų šalių atžvilgiu priimami jo pirmininko arba dviejų Vykdomosios valdybos narių, arba dviejų ECB personalo narių, kuriuos pirmininkas tinkamai įpareigojo pasirašyti ECB vardu, parašais.

39 straipsnis (ex 40 straipsnis)**Privilegijos ir imunitetai**

Valstybių narių teritorijoje ECB naudojasi tokiomis privilegijomis ir imunitetais, kurie yra būtini jo uždaviniams atlikti, laikantis Protokole dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų nustatytų sąlygų.

VIII SKYRIUS**STATUTO PAKEITIMAS IR PAPILDOMI TEISĖS AKTAI****40 straipsnis (ex 41 straipsnis)****Supaprastinta pakeitimo tvarka**

40.1. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 129 straipsnio 3 dalį, Europos Parlamentas ir Taryba, remdamiesi ECB rekomendacija ir pasikonsultavę su Komisija, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą arba, remdamiesi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavę su ECB, gali pakeisti šio Statuto 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4 ir 32.6 straipsnius, 33.1 straipsnio a punktą ir 36 straipsnį.

40.2. Europos Vadovų Taryba, Europos centriniam bankui rekomendavus ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Komisija arba Komisijai rekomendavus ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Europos centriniu banku, vieningai priimtu sprendimu gali pakeisti 10.2 straipsnį. Šie pakeitimai įsigalioja tik po to, kai pagal savo atitinkamus konstitucinius reikalavimus juos patvirtina valstybės narės.

40.3. Pagal šį straipsnį teikiamą ECB rekomendaciją turi vieningai patvirtinti Valdančioji taryba.

41 straipsnis (ex 42 straipsnis)

Papildomi teisės aktai

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 129 straipsnio 4 dalį Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei ECB arba remdamasi ECB rekomendacija ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Komisija, priima šio Statuto 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 ir 34.3 straipsniuose nurodytas nuostatas.

IX SKYRIUS

ECBS TAIKOMOS PEREINAMOSIOS IR KITOS NUOSTATOS

42 straipsnis (ex 43 straipsnis)

Bendrosios nuostatos

42.1. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 139 straipsnio 1 dalyje nurodyta išimtis lemia, kad suinteresuotoms valstybėms narėms nesuteikiamos jokios teisės ir nenumatomi jokie įpareigojimai, išdėstyti šio Statuto 3, 6, 9.2, 12.1, 14.3, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26.2, 27, 30, 31, 32, 33, 34 ir 49 straipsniuose.

42.2. Valstybių narių, kurioms taikomas minėtos Sutarties 139 straipsnio 1 dalyje nurodyta išimtis, centriniai bankai išlaiko savo įgaliojimus pinigų politikos srityje pagal nacionalinę teisę.

42.3. Pagal minėtos Sutarties 139 straipsnį, „valstybės narės“ suprantamos kaip „valstybės narės, kurių valiuta yra euro“ šio Statuto 3, 11.2 ir 19 straipsniuose.

42.4. „Nacionaliniai centriniai bankai“ suprantami kaip „valstybių narių, kurių valiuta yra euro, centriniai bankai“ šio Statuto 9.2, 10.2, 10.3, 12.1, 16, 17, 18, 22, 23, 27, 30, 31, 32, 33.2 ir 49 straipsniuose.

42.5. „Dalininkai“ suprantami kaip „valstybių narių, kurių valiuta yra euro, centriniai bankai“ 10.3 ir 33.1 straipsniuose.

42.6. „Pasirašytas ECB kapitalas“ suprantamas kaip „ECB kapitalas, kurį pasirašo valstybių narių, kurių valiuta yra euro, centriniai bankai“ 10.3 ir 30.2 straipsniuose.

43 straipsnis (ex 44 straipsnis)

ECB pereinamojo laikotarpio uždaviniai

ECB perima buvusias Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 141 straipsnio 2 dalyje nurodytas Europos pinigų instituto funkcijas, kurias dėl išimčių, taikomų vienai ar kelioms valstybėms narėms, vis dar reikia atlikti įvedus eurą.

ECB teikia patarimus rengiantis minėtos Sutarties 140 straipsnyje nurodytų išimčių panaikinimui.

44 straipsnis (ex 45 straipsnis)

ECB bendroji taryba

44.1. Nepažeidžiant Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 129 straipsnio 1 dalies, Bendroji taryba įsteigiama kaip trečias ECB sprendimus priimančias organas.

44.2. Bendroji taryba susideda iš ECB pirmininko ir pirmininko pavaduotojo bei nacionalinių centrinių bankų valdytojų. Kiti Vykdomosios valdybos nariai gali dalyvauti Bendrosios tarybos posėdžiuose be balsavimo teisės.

44.3. Visos Bendrosios tarybos pareigos išvardytos šio Statuto 46 straipsnyje.

45 straipsnis (ex 46 straipsnis)

Bendrosios tarybos darbo reglamentas

45.1. ECB bendrajai tarybai pirmininkauja ECB pirmininkas arba, jeigu jis nedalyvauja, pirmininko pavaduotojas.

45.2. Tarybos pirmininkas ir Komisijos narys gali dalyvauti Bendrosios tarybos posėdžiuose be teisės balsuoti.

45.3. Bendrosios tarybos posėdžius rengia jos pirmininkas.

45.4. Nukrypdama nuo 12.3 straipsnio, Bendroji taryba priima savo Darbo reglamentą.

45.5. Sekretoriato paslaugas Bendrajai tarybai teikia ECB.

46 straipsnis (ex 47 straipsnis)

Bendrosios tarybos pareigos

46.1. Bendroji taryba:

— atlieka 43 straipsnyje nurodytus uždavinius;

— prisideda prie 4 ir 25.1 straipsniuose nurodytų patariamųjų funkcijų atlikimo.

46.2. Bendroji taryba prisideda:

- renkant 5 straipsnyje nurodytą statistinę informaciją;
- rengiant 15 straipsnyje nurodytas ECB ataskaitas;
- nustatant 26.4 straipsnyje nurodytas taisykles, reikalingas 26 straipsniui taikyti;
- imantis visų kitų priemonių, kurios nurodytos 29.4 straipsnyje, reikalingų 29 straipsniui taikyti;
- nustatant 36 straipsnyje nurodytas ECB personalo įdarbinimo sąlygas.

46.3. Bendroji taryba prisideda atliekant būtiną pasirengimą neatšaukiamai nustatyti valstybių narių, kurioms taikoma išimtis, valiutos kursų euro atžvilgiu, kaip nurodyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 3 dalyje.

46.4. ECB pirmininkas praneša Bendrajai tarybai apie Valdančiosios tarybos sprendimus.

47 straipsnis (ex 48 straipsnis)

ECB kapitalui taikomos pereinamosios nuostatos

Vadovaujantis 29.1 straipsniu, kiekvienam nacionaliniam centriniam bankui skiriamas indeksas ECB kapitalo pasirašymo rakte. Nukrypstant nuo 28.3 straipsnio nuostatų, valstybių narių, kurioms taikoma išimtis, centriniai bankai neapmoka jų pasirašyto kapitalo, nebent Bendroji taryba, veikdama dauguma, kuri atstovauja mažiausiai dviem trečdaliams pasirašyto ECB kapitalo ir mažiausiai pusei dalininkų, nusprendžia, kad reikia sumokėti minimalų procentą, kaip įnašą, skirtą ECB veiklos išlaidoms padengti.

48 straipsnis (ex 49 straipsnis)

Atidėtas ECB kapitalo, atsargų ir atidėjimų mokėjimas

48.1. Valstybės narės, kurios išimtis panaikinama, centrinis bankas apmoka savo pasirašytą ECB kapitalo dalį taip pat, kaip ir kitų valstybių narių, kurių valiuta yra euro, centriniai bankai, o reikiamą užsienio atsargų sumą perveda ECB pagal 30.1 straipsnį. Pervedama suma nustatoma padauginus pagal dabartinę valiutos kursą eurai išreikštas užsienio atsargas, kurios jau buvo pervestos į ECB pagal 30.1 straipsnį, iš atitinkamo nacionalinio centrinio banko pasirašytos dalies ir dalių, kurias jau apmokėjo kiti nacionaliniai centriniai bankai, santykio.

48.2. Be mokėjimo, kurį reikia atlikti pagal 48.1 straipsnį, atitinkamas centrinis bankas įneša savo dalį į ECB atsargas, taip pat į tuos atidėjimus, kurie prilyginami atsargoms, bei į sumą, kurią dar reikės priskirti atsargoms ir atidėjimams, atitinkančią pelno ir nuostolio ataskaitos likutį, buvusį metų, po

kurių panaikinta išimtis, gruodžio 31 dieną. Suma, kurią reikia įnešti, nustatoma dauginant atsargų, apibrėžtų pirmiau ir nurodytų patvirtintame ECB balanse, sumą iš atitinkamo centrinio banko pasirašytos dalies ir dalių, kurias jau apmokėjo kiti nacionaliniai centriniai bankai, santykio.

48.3. Vienai ar daugiau šalių tapus valstybėmis narėmis ir jų atitinkamiems nacionaliniams centriniams bankams tapus ECBS dalimi, automatiškai padidėja pasirašytas ECB kapitalas ir maksimalus užsienio atsargų, kurias galima būtų pervesti į ECB, dydis. Padidėjimas nustatomas padauginus atitinkamas tuo metu esančias sumas iš santykio, apskaičiuoto pagal išplėstą kapitalo raktą, tarp nacionalinių centrinių bankų, ketinančių įsijungti į ECBS, ir nacionalinių centrinių bankų, jau esančių ECBS, svorių. Kiekvieno nacionalinio centrinio banko svoris kapitalo rakte yra apskaičiuojamas pagal analogiją su 29.1 straipsniu ir laikantis 29.2 straipsnio. Ataskaitiniai statistinių duomenų laikotarpiai turi būti tokie patys, kokie buvo naudojami per paskutinį kas penkerius metus atliekamą svorių pakoregavimą vadovaujantis 29.3 straipsniu.

49 straipsnis (ex 52 straipsnis)

Banknotų Sąjungos valiutomis keitimas

Po to, kai vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 3 dalimi bus neatšaukiamai nustatyti valiutų kursai, Valdančioji taryba imasi reikiamų priemonių, kad užtikrintų, jog nacionaliniai centriniai bankai banknotus, kurių valiutų kursai yra neatšaukiamai nustatyti, keistų pagal jų atitinkamas nominalias vertes.

50 straipsnis (ex 53 straipsnis)

Pereinamojo laikotarpio nuostatų taikymas

Jeigu ir kol yra valstybių narių, kurioms taikoma išimtis, taikomi 42–47 straipsniai.

PROTOKOLAS (Nr. 5) DĖL EUROPOS INVESTICIJŲ BANKO STATUTO

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOSIOS ŠALYS,

SIEKDAMOS nustatyti Europos investicijų banko, numatyto Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 308 straipsnyje, statutą,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

1 straipsnis

Europos investicijų bankas, įteisintas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 308 straipsniu (toliau – Bankas), įkuriamas šiuo protokolu; jis atlieka savo funkcijas ir vykdo savo veiklą pagal šių Sutarčių ir šio Statuto nuostatas.

2 straipsnis

Banko uždavinys apibrėžtas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 309 straipsnyje.

3 straipsnis

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 308 straipsnį Banko nariai yra valstybės narės.

4 straipsnis

1. Banko kapitalą sudaro 233 247 390 000 EUR, kuriuos valstybės narės įsigyja pasirašymo būdu taip:

Vokietija	37 578 019 000
Prancūzija	37 578 019 000
Italija	37 578 019 000
Jungtinė Karalystė	37 578 019 000
Ispanija	22 546 811 500
Belgija	10 416 365 500
Nyderlandai	10 416 365 500
Švedija	6 910 226 000
Danija	5 274 105 000
Austrija	5 170 732 500
Lenkija	4 810 160 500
Suomija	2 970 783 000

Graikija	2 825 416 500
Portugalija	1 820 820 000
Čekija	1 774 990 500
Vengrija	1 679 222 000
Airija	1 318 525 000
Rumunija	1 217 626 000
Kroatija	854 400 000
Slovakija	604 206 500
Slovėnija	560 951 500
Bulgarija	410 217 500
Lietuva	351 981 000
Liuksemburgas	263 707 000
Kipras	258 583 500
Latvija	214 805 000
Estija	165 882 000
Malta	98 429 500

Valstybės narės atsako tik pasirašyto, bet neapmokėto kapitalo dalimi.

2. Priėmus naują narį, pasirašytas kapitalas padidėja jo įnešto kapitalo suma.
3. Valdytojų taryba gali vieningai nuspręsti padidinti pasirašytą kapitalą.
4. Narės dalis pasirašytame kapitale negali būti perleista, įkeista ar areštuota.

5 straipsnis

1. Valstybės narės apmoka vidutiniškai iki 5 % pasirašytą kapitalą sudarančių 4 straipsnio 1 dalyje nustatytų sumų.
2. Tuo atveju, jei pasirašytasis kapitalas padidinamas, Valdytojų taryba vieningai nustato apmokėtiną procentinę dalį ir sumokėjimo tvarką. Mokėjimas grynaisiais vykdomas tik eurai.
3. Direktorių valdyba gali reikalauti apmokėti pasirašytojo kapitalo likutį, kokio reikia Bankui vykdyti savo įsipareigojimus.

Kiekviena valstybė narė moka proporcingai jos pasirašyto kapitalo daliai.

6 straipsnis

(ex 8 straipsnis)

Bankui vadovauja ir jį valdo Valdytojų taryba, Direktorių valdyba ir Valdymo komitetas.

7 straipsnis

(ex 9 straipsnis)

1. Valdytojų tarybą sudaro valstybių narių paskirti ministrai.
2. Valdytojų taryba nustato Banko kreditavimo politikos bendrąsias nuorodas atsižvelgdama į Sąjungos tikslus. Valdytojų taryba užtikrina, kad minėtos nuorodos būtų įgyvendintos.
3. Be to, Valdytojų taryba:
 - a) nusprendžia, ar didinti pasirašytą kapitalą pagal 4 straipsnio 3 dalį ir 5 straipsnio 2 dalį;
 - b) taikydama 9 straipsnio 1 dalį, nustato principus, taikomus finansavimo operacijoms, kurių imamasi vykdant banko uždavinius;
 - c) vykdo 9 ir 11 straipsniuose numatytus įgaliojimus, susijusius su Direktorių valdybos ir Valdymo komiteto narių paskyrimu ir atstatydinimu, ir 11 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje numatytus įgaliojimus;
 - d) vadovaudamasi 16 straipsnio 1 dalimi priima sprendimus dėl ne valstybių narių teritorijose vykdytinų investicijų operacijų visiško ar dalinio finansavimo suteikimo;
 - e) tvirtina Direktorių valdybos metų pranešimą;
 - f) tvirtina metų balansą bei pelno ir nuostolių ataskaitą;
 - g) vykdo šiuo Statutu suteiktus kitus įgaliojimus ir funkcijas;
 - h) tvirtina Banko darbo tvarkos taisykles.
4. Pagal Sutartis ir šį Statutą Valdytojų taryba yra kompetentinga vieningai nuspręsti dėl Banko operacijų sustabdymo, o prireikus, dėl jo likvidavimo.

8 straipsnis

(ex 10 straipsnis)

Išskyrus atvejus, kai šiame Statute yra nustatyta kitaip, Valdytojų taryba sprendimus priima savo narių balsų dauguma. Ši dauguma turi atstovauti ne mažiau kaip 50 % pasirašyto kapitalo.

Kad susidarytų kvalifikuota balsų dauguma, reikia, kad aštuoniolika narių balsuotų „už“ ir sudarytų 68 % pasirašyto kapitalo. Dalyvaujančių narių ar jų atstovų susilaikymas balsuojant neužkerta kelio priimti sprendimus, kurie turi būti priimti vieningai.

9 straipsnis

(ex 11 straipsnis)

1. Direktorių valdyba priima sprendimus dėl finansavimo, ypač paskolų ir garantijų forma, suteikimo bei paskolų ėmimo; ji nustato teikiamų paskolų palūkanų normas ir komisinius bei kitus mokėjimus. Remdamasi kvalifikuota balsų dauguma priimtu sprendimu, ji gali kai kurias savo funkcijas perduoti Valdymo komitetui. Ji nustato tokio perdavimo sąlygas bei prižiūri jo vykdymą.

Direktorių valdyba rūpinasi tinkamu vadovavimu Bankui; ji užtikrina, kad Bankas būtų valdomas vadovaujantis Sutarčių ir Statuto nuostatomis bei Valdytojų tarybos nustatytomis bendrosiomis nuorodomis.

Finansinių metų pabaigoje Direktorių valdyba pateikia pranešimą Valdytojų tarybai, ir, pranešimą patvirtinus, jį paskelbia.

2. Direktorių valdybą sudaro dvidešimt devyni direktoriai ir devyniolika pakaitinių direktorių.

Direktorius penkeriems metams skiria Valdytojų taryba; po vieną direktorių pasiūlo kiekviena valstybė narė ir vieną pasiūlo Komisija.

Pakaitinius direktorius penkeriems metams skiria Valdytojų taryba tokiu būdu:

- du pakaitinius direktorius pasiūlo Vokietijos Federacinė Respublika,
- du pakaitinius direktorius pasiūlo Prancūzijos Respublika,
- du pakaitinius direktorius pasiūlo Italijos Respublika,
- du pakaitinius direktorius pasiūlo Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė,
- vieną pakaitinį direktorių bendru sutarimu pasiūlo Ispanijos Karalystė ir Portugalijos Respublika,

- vieną pakaitinį direktorių bendru sutarimu pasiūlo Belgijos Karalystė, Liuksemburgo Didžioji Hercogystė ir Nyderlandų Karalystė,
- du pakaitinius direktorius bendru sutarimu pasiūlo Danijos Karalystė, Graikijos Respublika, Airija ir Rumunija,
- du pakaitinius direktorius bendru sutarimu pasiūlo Estijos Respublika, Latvijos Respublika, Lietuvos Respublika, Austrijos Respublika, Suomijos Respublika ir Švedijos Karalystė,
- keturis pakaitinius direktorius bendru sutarimu pasiūlo Bulgarijos Respublika, Čekijos Respublika, Kroatijos Respublika, Kipro Respublika, Vengrijos Respublika, Maltos Respublika, Lenkijos Respublika, Slovėnijos Respublika ir Slovakijos Respublika,
- vieną pakaitinį direktorių pasiūlo Komisija.

Direktorių valdyba pasirenka šešis balsavimo teisės neturinčius ekspertus: tris narius ir tris pakaitinius.

Jie gali būti paskirti kitai kadencijai.

Darbo tvarkos taisyklėse išdėstoma dalyvavimo Direktorių valdybos susitikimuose tvarka ir nuostatos taikomos pakaitiniams nariams bei papildomai įtrauktiems ekspertams.

Valdymo komiteto pirmininkas arba, jeigu jis nedalyvauja, vienas iš pirmininko pavaduotojų pirmininkauja Direktorių valdybos susirinkimams, tačiau nebalsuoja.

Direktorių valdybos nariai renkami iš asmenų, kurių nepriklausomumas ir kompetencija nekelia abejonių; jie atsakingi tik Bankui.

3. Direktorių atstatydinti Valdytojų taryba gali tik tada, jei jis nebeatitinka šioms pareigoms keliamų reikalavimų; Valdyba privalo spręsti kvalifikuota balsų dauguma.

Jei metų pranešimas nepatvirtinamas, Direktorių valdyba atsistatydina.

4. Į laisvą vietą, atsiradusią dėl mirties, atsistatydinimo, atstatydinimo arba visos Valdybos atsistatydinimo, skiriama 2 dalyje nustatyta tvarka. Narys pakeičiamas likusiam jo kadencijos laikui, išskyrus tuos atvejus, kai keičiama visa Direktorių valdyba.

5. Valdytojų taryba nustato Direktorių valdybos narių atlyginimą. Valdytojų taryba nusprendžia, kokia veikla nesiderina su direktoriaus ar pakaitinio nario pareigomis.

10 straipsnis

(ex 12 straipsnis)

1. Kiekvienas direktorius Direktorių valdyboje turi vieną balsą. Jis gali perduoti savo balsą visais atvejais, laikydamasis tvarkos, kuri turi būti nustatyta Banko darbo tvarkos taisyklėse.
2. Išskyrus atvejus, kai šiame Statute yra nustatyta kitaip, Direktorių valdybos sprendimai priimami bent viena trečiaja (1/3) balsavimo teisę turinčių narių balsų, atstovaujančių bent penkiasdešimt procentų (50 %) pasirašyto kapitalo. Kad susidarytų kvalifikuota balsų dauguma, reikia, kad aštuoniolika (18) narių, atstovaujančių šešiasdešimt aštuoniems procentams (68 %) pasirašyto kapitalo, balsuotų „už“. Banko darbo tvarkos taisyklės nustato, kiek Direktorių valdybos narių sudaro sprendimams galioti būtiną kvorumą.

11 straipsnis

(ex 13 straipsnis)

1. Valdymo komitetą sudaro pirmininkas ir aštuoni pirmininko pavaduotojai, kuriuos šešeriems metams skiria Valdytojų taryba Direktorių valdybos siūlymu. Jie gali būti paskirti kitai kadencijai.

Valdytojų taryba vieningai gali keisti Valdymo komiteto narių skaičių.

2. Direktorių valdybos siūlymu, priimtu kvalifikuota balsų dauguma, Valdytojų taryba gali taip pat kvalifikuota balsų dauguma atstatyti Valdymo komiteto narį.

3. Valdymo komitetas, pavaldus pirmininkui ir prižiūrimas Direktorių valdybos, yra atsakingas už Banko einamąją veiklą.

Jis rengia Direktorių valdybos sprendimus, ypač susijusius su finansavimu, ypač paskolų ir garantijų forma, teikimu bei paskolų ir garantijų teikimu, užtikrina šių sprendimų įgyvendinimą.

4. Valdymo komitetas, teikdamas nuomonę dėl projektų, susijusių su paskolų gavimu arba finansavimo, ypač paskolų ir garantijų forma, teikimu, sprendimą priima balsų dauguma.

5. Valdytojų taryba nustato Valdymo komiteto narių atlyginimą bei, kokia veikla yra nesuderinama su jų pareigomis.

6. Pirmininkas arba, jeigu jis negali, pirmininko pavaduotojas, atstovauja Bankui teismuose ir tvarkant kitus reikalus.

7. Banko darbuotojai yra pavaldūs pirmininkui. Juos priima į darbą ir atleidžia pirmininkas. Atrenkant personalą atsižvelgiama ne tik į asmeninius sugebėjimus bei kvalifikaciją, bet ir į teisingą valstybių narių piliečių atstovavimą. Banko tvarkos taisyklėse nustatoma, kuris organas yra kompetentingas priimti personalui taikomas nuostatas.

8. Valdymo komitetas ir Banko personalas atsakingi tik Bankui ir eidami savo pareigas yra visiškai nepriklausomi.

12 straipsnis

(ex 14 straipsnis)

1. Komitetas, kurį sudaro šeši nariai, Valdytojų tarybos paskirti pagal jų kompetenciją, patikrina, ar Banko veikla atitinka geriausią bankininkystės praktiką, ir atsako už jo sąskaitų auditą.

2. 1 dalyje nurodytas Komitetas kasmet nustato, ar Banko operacijos buvo tinkamai vykdomos ir ar deramai tvarkomos finansinės apskaitos knygos. Šiuo tikslu jis patikrina, ar Banko operacijos buvo vykdomos laikantis šiame Statute ir Darbo tvarkos taisyklėse nustatytų formalumų ir procedūrų.

3. 1 dalyje nurodytas Komitetas patvirtina, kad finansinės ataskaitos ir kita finansinė informacija, išdėstyta Direktorių valdybos parengtose metų ataskaitose, pateikia tikrą ir teisingą vaizdą apie Banko turto ir įsipareigojimų finansinę padėtį bei jo operacijų rezultatus ir nagrinėjamų finansinių metų pinigų srautus.

4. Darbo tvarkos taisyklėse apibrėžiama, kokios kvalifikacijos reikalaujama iš Komiteto narių ir nustatomos Komiteto veiklos sąlygos.

13 straipsnis

(ex 15 straipsnis)

Ryšius su kiekviena valstybe nare Bankas palaiko per atitinkamos valstybės paskirtą instituciją. Atlikdamas finansines operacijas, Bankas naudoja atitinkamos valstybės narės nacionalinio centrinio banko arba kurios nors kitos tos valstybės narės patvirtintos finansų institucijos paslaugomis.

14 straipsnis

(ex 16 straipsnis)

1. Bankas bendradarbiauja su visomis tarptautinėmis organizacijomis, kurios veikia panašiose srityse.

2. Bankas siekia užmegzti atitinkamus bendradarbiavimo ryšius su bankais ir finansų institucijomis tose šalyse, su kuriomis siejasi jo operacijos.

15 straipsnis

(ex 17 straipsnis)

Valstybės narės ar Komisijos prašymu arba savo iniciatyva Valdytojų taryba aiškina ir papildo šio Statuto 7 straipsnyje nurodytas nuorodas vadovaudamasi tomis pačiomis nuostatomis, kokios buvo taikomos jas priimant.

16 straipsnis

(ex 18 straipsnis)

1. Įgyvendindamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 309 straipsnyje nurodytą uždavinį, Bankas teikia savo narių arba privačių ir valstybinių įmonių investicijoms, kurios būtų vykdomos valstybių narių teritorijose, tokio dydžio finansavimą, ypač paskolų ir garantijų forma, kuris padengtų trūkstamas lėšas, kurių negalima gauti iš kitų šaltinių protingomis sąlygomis.

Tačiau Bankas, naudodamasis Valdytojų tarybos kvalifikuota balsų dauguma priimtu sprendimu, Direktorių valdybos siūlymu gali suteikti finansavimą investicijoms, kurios iš dalies ar visiškai, būtų vykdomos ne valstybių narių teritorijose.

2. Kiek įmanoma, paskolos teikiamos tik su sąlyga, kad yra naudojami ir kiti finansavimo šaltiniai.

3. Teikdamas paskolą įmonei ar kitam subjektui, išskyrus valstybę narę, Bankas paskolą suteikia su sąlyga, kad valstybė narė, kurios teritorijoje bus vykdoma investicija, suteiks garantiją arba bus suteiktos kitos atitinkamos garantijos, arba Bankas remiasi skolininko finansinės padėties tvirtumu.

Be to, remdamasis Valdytojų tarybos pagal 7 straipsnio 3 dalies b punktą nustatytais principais ir kai to reikia vykdant Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 309 straipsnyje numatytas operacijas, Direktorių valdyba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma, nustato finansinių operacijų, kurios gali būti ypač rizikingos ir todėl laikomos ypatinga veikla, sąlygas.

4. Bankas gali teikti paskolų, kurias valstybinės ar privačios įmonės arba kiti subjektai ima Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 309 straipsnyje numatytiems projektams vykdyti, garantijas.

5. Bendra Banko suteiktų paskolų ir garantijų suma bet kuriuo metu neturi viršyti 250 % jo pasirašyto kapitalo, atsargų, nepadarytų atidėjinių ir pelno (nuostolio) sąskaitos perviršio. Pastaroji bendra suma sumažinama tokia suma, kokia buvo pasirašyta (nebūtinai apmokėta) Bankui dalyvaujant kitų įmonių kapitale.

Banko išmokėta suma už dalyvavimą kitų įmonių kapitale niekada neviršija bendros jo pasirašyto kapitalo, atsargų, nepadarytų atidėjinių ir pelno (nuostolio) sąskaitos perviršio sumos.

Išimties atveju, Valdytojų tarybai ir Direktorių valdybai nusprendus pagal 18 straipsnio 3 dalį, ypatingai Banko veiklai bus specialiai paskirstomos atsargos.

Ši dalis taip pat taikoma sudarant Banko konsoliduotą finansinę atskaitomybę.

6. Bankas apsisaugo nuo rizikos, susijusios su valiutų kursu, paskolos ir garantijų sutartyse numatydamas, jo manymu, tinkamas sąlygas.

17 straipsnis

(ex 19 straipsnis)

1. Paskolų, kurias suteikia Bankas, palūkanų normos ir komisiniai, ir kiti mokėjimai koreguojami atsižvelgiant į kapitalo rinkoje vyraujančias sąlygas ir apskaičiuojami taip, kad iš jų gaunamos pajamos leistų Bankui vykdyti savo įsipareigojimus, padengti jo išlaidas ir riziką bei suformuoti rezervinį fondą, kaip numatyta 22 straipsnyje.

2. Bankas palūkanų normų nemažina. Jei dėl investicijos, kuri bus finansuojama, pobūdžio palūkanų normų mažinimas būtų pageidaujamas, valstybė narė ar kuri kita organizacija gali suteikti tokio dydžio pagalbą palūkanoms mokėti, kuri nepažeistų Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio.

18 straipsnis

(ex 20 straipsnis)

Atlikdamas finansavimo operacijas Bankas laikosi šių principų:

1. Užtikrina, kad Sąjungos labui jos lėšos būtų naudojamos kuo racionaliau.

Bankas gali suteikti paskolas arba garantijas tik:

- a) jeigu tuo atveju, kai investuojant gamybos sektoriaus įmonės, palūkanos ir amortizaciniai mokėjimai padengiami iš įmonės gamybos pelno arba, kitais atvejais, valstybė, kurioje investuojama, yra įsipareigojusi juos padengti arba jie padengiami kitais būdais kitų investicijų atveju; ir
- b) jei šis investavimas padeda didinti ekonomikos produktyvumą apskritai ir skatina vidaus rinkos kūrimą.

2. Bankas neįgyja jokio intereso įmonėje ir neprisiima atsakomybės už jos valdymą, išskyrus atvejus, kai tai yra būtina siekiant užtikrinti Banko teises susigrąžinti paskolintas lėšas.

Tačiau, remdamasi Valdytojų tarybos pagal 7 straipsnio 3 dalies b punktą nustatytais principais ir kai reikia Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 309 straipsnyje numatytoms operacijoms vykdyti, Direktorių valdyba sprendama kvalifikuota balsų dauguma nustato dalyvavimo sąlygas komercinių įmonių kapitale, kiek to reikia finansuojant investiciją ar programą, paprastai papildant paskolą ar garantiją.

3. Savo reikalavimus jis gali realizuoti kapitalo rinkoje ir, siekdamas šio tikslo, gali pareikalauti, kad skolininkai išleistų obligacijas arba kitus vertybinius popierius.

4. Nei Bankas, nei valstybės narės nenustato sąlygos, kad Banko paskolintos lėšos būtų išleistos tam tikroje konkrečioje valstybėje narėje.
5. Bankas gali teikti paskolas su sąlyga, kad bus skelbiamas tarptautinis konkursas.
6. Bankas nefinansuoja, iš dalies ar visiškai, jokios investicijos, kuriai prieštarauja valstybė narė, kurios teritorijoje ji būtų vykdoma.
7. Be skolinimo veiklos Bankas gali teikti techninę pagalbą pagal Valdytojų tarybos kvalifikuota balsų dauguma nustatytas sąlygas bei vadovaujantis šiuo Statutu.

19 straipsnis

(ex 21 straipsnis)

1. Kiekviena įmonė arba valstybinis ar privatus subjektas dėl finansavimo gali tiesiogiai kreiptis į Banką. Paraiškos Bankui gali būti pateiktos ir per Komisiją arba per valstybę narę, kurios teritorijoje bus investuojama.

2. Paraiškos, pateiktos per Komisiją, perduodamos valstybei narei, kurios teritorijoje bus investuojama, kad ši pareikštų savo nuomonę. Paraiškos, pateiktos per valstybę narę, perduodamos Komisijai, kad ši pareikštų savo nuomonę. Paraiškos, pateiktos Bankui tiesiogiai, perduodamos atitinkamai valstybei narei bei Komisijai.

Atitinkama valstybė narė ir Komisija pareiškia savo nuomonę per du mėnesius. Jei per šį laikotarpį atsakymas nepateikiamas, Bankas gali daryti prielaidą, kad tam investavimui neprieštarujama.

3. Direktorių valdyba priima sprendimą dėl finansavimo operacijų paraiškų, kurias jai pateikia Valdymo komitetas.

4. Valdymo komitetas išnagrinėja, ar jam pateiktos finansavimo operacijų paraiškos neprieštarauja šiam Statutui, ypač jo 16 ir 18 straipsniams. Jei Valdymo komitetas pritaria finansavimo suteikimui, jis Direktorių valdybai pateikia atitinkamą pasiūlymą; Komitetas gali nustatyti, jo manymu, esmines sąlygas, kurias tenkinant jo nuomonė būtų palanki. Jei Valdymo komitetas prieštarauja finansavimo suteikimui, jis Direktorių valdybai pateikia atitinkamus dokumentus bei savo nuomonę.

5. Jei Valdymo komitetas pareiškia nepalankią nuomonę, Direktorių valdyba gali nesuteikti finansavimo, išskyrus atvejus, kai ji nusprendžia vieningai.

6. Jei Komisija pareiškia nepalankią nuomonę, Direktorių valdyba gali nesuteikti finansavimo, išskyrus atvejus, kai ji nusprendžia vieningai, o Komisijos paskirtas direktorius susilaiko.

7. Jeigu ir Valdymo komitetas, ir Komisija pareiškia nepalankią nuomonę, finansavimo Direktorių valdyba suteikti negali.

8. Jei finansavimo operacija, susijusi su patvirtinta investicija, turi būti restruktūrizuota, kad apsaugotų Banko teises ir interesus, Valdymo komitetas nedelsdamas imasi skubių priemonių, kurios, jo manymu, yra reikalingos, ir tuoj pat apie jas praneša Direktorių valdybai.

20 straipsnis

(ex 22 straipsnis)

1. Savo užduočių vykdymui reikalingas lėšas Bankas skolinasi kapitalo rinkose.
2. Bankas gali skolintis valstybių narių kapitalo rinkose pagal šioms rinkoms taikomas teisinės nuostatas.

Nukrypdomos nuo Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 139 straipsnio 1 dalies, valstybės narės atitinkamos kompetentingos institucijos gali atsisakyti duoti sutikimą tik tada, jei būtų priežasčių manyti, kad tai gali žymiai sutrikdyti tos valstybės kapitalo rinką.

21 straipsnis

(ex 23 straipsnis)

1. Turimas lėšas, kurių Bankui nereikia nedelsiant panaudoti savo įsipareigojimams vykdyti, Bankas gali naudoti šioms tikslams:

- a) investuoti pinigų rinkose;
- b) pagal 18 straipsnio 2 dalies nuostatas gali pirkti ir parduoti vertybinius popierius;
- c) gali vykdyti bet kurią kitą finansinę operaciją, susijusią su jo tikslais.

2. Nepažeisdamas 23 straipsnio nuostatų, Bankas, valdydamas savo investicijas, nedalyvauja jokiam valiutų arbitraže, jei to tiesiogiai nereikia jo skolinimo operacijoms arba įsipareigojimams, susijusiems su gautomis paskolomis arba jo suteiktomis garantijomis, vykdyti.

3. Šio straipsnio taikymo srityse Bankas savo veiksmus derina su atitinkamos valstybės narės kompetentingomis institucijomis ar nacionaliniu centriniu banku.

22 straipsnis

(ex 24 straipsnis)

1. Rezervinis fondas, siekiantis iki 10 proc. pasirašyto kapitalo, suformuojamas palaipsniui. Jei banko įsipareigojimų padėtis tai pateisintų, Direktorių valdyba gali nuspręsti atidėti papildomas atsargas. Rezervinis fondas kaupiamas, kol bus visiškai suformuotas iš:

- a) palūkanų, gaunamų už paskolas, kurias Bankas yra suteikęs iš valstybių narių įmokėtų sumų pagal 5 straipsnį;
- b) palūkanų, gaunamų už paskolas, kurias Bankas yra suteikęs iš lėšų, gautų už grąžintas paskolas, nurodytas a punkte;

panaudojant šių pajamų tokią dalį, kurios nereikia Banko įsipareigojimams vykdyti arba jo išlaidoms padengti.

2. Rezervinio fondo lėšos investuojamos taip, kad bet kuriuo metu jas galima būtų panaudoti tikslui, kuriam skirtas fondas.

23 straipsnis

(ex 25 straipsnis)

1. Bankas visada gali savo turtą vienos valstybės narės, kurios valiuta nėra euro, valiuta keisti, kad galėtų vykdyti finansines operacijas, atitinkančias Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 309 straipsnyje išdėstytą uždavinį, atsižvelgdamas į šio Statuto 23 straipsnio nuostatas. Bankas kiek įmanoma stengiasi tokių keitimų nedaryti, jei jis turi grynujų pinigų ar likvidžiojo turto jam reikalinga valiuta.

2. Bankas negali savo turto valstybės narės, kurios valiuta nėra euro, valiuta iškeisti į trečiosios šalies valiutą be atitinkamos valstybės narės sutikimo.

3. Bankas gali laisvai disponuoti ta savo kapitalo dalimi, kuri apmokėta, arba bet kuria valiuta, pasiskolinta rinkose, esančiose už Sąjungos ribų.

4. Valstybės narės įsipareigoja sudaryti galimybes skolininkams disponuoti valiuta, reikalinga kapitalui grąžinti ir mokėti palūkanas už paskolas ar komisinius už garantijas, suteiktas Banko jų teritorijoje vykdomoms investicijoms.

24 straipsnis

(ex 26 straipsnis)

Jei valstybė narė nevykdo narystės įsipareigojimų, numatytų šiame Statute, ypač įsipareigojimo apmokėti savo dalį pasirašytame kapitale arba grąžinti pasiskolintą sumą, paskolų arba garantijų teikimas tai valstybei narei ar jos piliečiams Valdytojų tarybos sprendimu, priimtu kvalifikuota balsų dauguma, gali būti sustabdytas.

Toks sprendimas neatleidžia nei valstybės narės, nei jos piliečių nuo jų įsipareigojimų Bankui.

25 straipsnis

(ex 27 straipsnis)

1. Jei Valdytojų taryba nusprendžia sustabdyti Banko operacijas, visa jo veikla nedelsiant nutraukiama, išskyrus tą, kuri užtikrina tinkamą jo turto realizavimą, apsaugą ir išsaugojimą bei jo įsipareigojimų vykdymą.
2. Likviduojant Banką, Valdytojų taryba paskiria likvidatorius ir teikia jiems nurodymus dėl likvidavimo vykdymo. Ji užtikrina, kad personalo teisės būtų apsaugotos.

26 straipsnis

(ex 28 straipsnis)

1. Kiekvienoje valstybėje narėje Bankas naudojasi plačiausiu teisnumu, suteikiamu juridiniams asmenims pagal jos įstatymus; jis gali įsigyti kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą bei juo disponuoti ir būti šalimi teismo procese.
2. Banko nuosavybei netaikoma jokios turto rekvizavimo ar eksproprijavimo formos.

27 straipsnis

(ex 29 straipsnis)

Ginčus tarp Banko ir jo kreditorių, skolininkų arba bet kurio kito asmens sprendžia kompetentingi nacionaliniai teismai, išskyrus atvejus, kai jurisdikcija priklauso Europos Sąjungos Teisingumo Teismui.

Kiekvienoje sutartyje Bankas gali numatyti, kad ginčai būtų nagrinėjami arbitražo tvarka. Kiekvienoje valstybėje narėje Bankas turi adresą, kuriuo teikia savo paslaugas. Tačiau bet kokioje sutartyje jis gali nurodyti konkretų adresą, kuriuo teikia paslaugas.

Banko turtas ir nuosavybė negali būti areštuoti ar konfiskuoti, išskyrus teismo sprendimu.

28 straipsnis

(ex 30 straipsnis)

1. Valdytojų taryba vieningai gali nuspręsti įsteigti dukterines bendroves ar kitus subjektus, kurie turėtų juridinio asmens statusą ir būtų finansiškai nepriklausomi.
 2. Valdytojų taryba vieningai priimtu sprendimu patvirtina 1 dalyje nurodytų įstaigų statutus. Statute visų pirma nustatomi tikslai, struktūra, kapitalas, narystė, būstinės vieta, finansinės lėšos, intervencinės priemonės ir audito susitarimai bei jų ir Banko organų tarpusavio santykiai.
 3. Bankas turi įgaliojimus dalyvauti valdant šias įstaigas ir prisidėti prie jų pasirašyto kapitalo, apmokant Valdytojų tarybos vieningai nustatytą sumą.
 4. Protokolas dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų taikomas 1 dalyje nurodytoms įstaigoms tokiu mastu, kiek jos yra įsteigtos pagal Sąjungos teisę, jų organų nariams ir jų personalui, kai jie atlieka savo pareigas, pagal tas pačias sąlygas, kurios yra taikomos Bankui.
- Tiems dividendams, kapitalo prieaugiui ar kitos formos pajamoms, gaunamoms iš tokių įstaigų, kurias turi teisę gauti jų nariai, išskyrus Europos Sąjungą ir Banką, taikomos galiojančių teisės aktų fiskalinės nuostatos.
5. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, neviršydamas toliau nustatytų apribojimų, sprendžia ginčus dėl įsteigtų pagal Sąjungos teisę įstaigų organų patvirtintų priemonių. Ieškinį dėl šių priemonių gali pareikšti bet kuris tokios įstaigos narys pagal savo kompetenciją arba bet kuri valstybė narė Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 263 straipsnyje nustatytais sąlygomis.
 6. Valdytojų taryba gali vieningai nuspręsti įsteigtų pagal Sąjungos teisę įstaigų personalui leisti dalyvauti bendrose su Banku struktūrose, vadovaujantis atitinkama vidaus tvarka.

PROTOKOLAS (Nr. 6)
DĖL EUROPOS SĄJUNGOS INSTITUCIJŲ, TAM TIKRŲ ĮSTAIGŲ,
ORGANŲ BEI PADALINIŲ BŪSTINIŲ VIETOS

VALSTYBIŲ NARIŲ VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI,

ATSIŽVELGDAMI į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 341 straipsnį ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 189 straipsnį,

PRIMINDAMI IR PATVIRTINDAMI 1965 m. balandžio 8 d. sprendimą bei laikydamiesi sprendimų dėl būsimų institucijų, įstaigų, organų ir padalinių būstinių,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties:

Vienintelis straipsnis

- a) Europos Parlamento būstinė yra Strasbūre, kur vyksta 12 mėnesinių plenarinių sesijų, įskaitant biudžeto sesiją. Papildomi plenarinės sesijos posėdžiai vyksta Briuselyje. Europos Parlamento komitetų posėdžiai vyksta Briuselyje. Europos Parlamento Generalinio sekretoriato ir jo padalinių būstinės lieka Liuksemburge.
 - b) Tarybos būstinė yra Briuselyje. Balandžio, birželio ir spalio mėnesiais Tarybos posėdžiai vyksta Liuksemburge.
 - c) Komisijos būstinė yra Briuselyje. 1965 m. balandžio 8 d. sprendimo 7, 8 ir 9 straipsniuose išvardytų padalinių būstinės yra Liuksemburge.
 - d) Europos Sąjungos Teisingumo Teismo būstinė yra Liuksemburge.
 - e) Audito Rūmų būstinė yra Liuksemburge.
 - f) Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto būstinė yra Briuselyje.
 - g) Regionų komiteto būstinė yra Briuselyje.
 - h) Europos investicijų banko būstinė yra Liuksemburge.
 - i) Europos centrinio banko būstinė yra Frankfurte.
 - j) Europos policijos biuro (Europolas) būstinė yra Hagoje.
-

PROTOKOLAS (Nr. 7) DĖL EUROPOS SAJUNGOS PRIVILEGIJŲ IR IMUNITETŲ

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 343 straipsnį ir Europos atominės bendrijos steigimo sutarties (EAEB) 191 straipsnį Europos Sąjunga ir EAEB valstybių narių teritorijose naudojami privilegijomis ir imunitetais, kurie yra būtini jų uždaviniams atlikti,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties:

I SKYRIUS

EUROPOS SAJUNGOS NUOSAVYBĖ, LĖŠOS, TURTAS IR VEIKLA

1 straipsnis

Sąjungos patalpos ir pastatai yra neliečiami. Juose negali būti atliekama krata, jų negalima rekvizuoti, konfiskuoti ar eksproprijuoti. Be Teisingumo Teismo leidimo Sąjungos nuosavybei ir turtui negali būti taikomos jokios administracinės ar teisinės suvaržymo priemonės.

2 straipsnis

Sąjungos archyvai yra neliečiami.

3 straipsnis

Sąjunga, jos turtas, pajamos ir kita nuosavybė yra atleidžiami nuo visų tiesioginių mokesčių.

Esant galimybei, valstybių narių vyriausybės imasi atitinkamų priemonių, kad būtų netaikomi arba kompensuojami netiesioginiai ar apyvartos mokesčiai, įeinantys į kilnojamąjo ar nekilnojamąjo turto kainą, tais atvejais, kai Sąjunga savo oficialiam naudojimui perka didelės vertės pirkinius, į kurių kainą įeina minimi mokesčiai. Tačiau šios nuostatos netaikomos tais atvejais, kai jos gali iškreipti konkurenciją Sąjungoje.

Jokių lengvatų netaikoma atsiskaitant už komunalines paslaugas.

4 straipsnis

Sąjungos oficialiam naudojimui skirtiems daiktams netaikomi muitai, importo ir eksporto draudimai ar apribojimai; taip importuotų daiktų šalies teritorijoje negalima nei mokamai, nei nemokamai perleisti kitiems, išskyrus atvejus, kai tai daroma tos šalies vyriausybės patvirtintomis sąlygomis.

Sąjungos leidiniams taip pat netaikomi jokie muitai, importo ir eksporto draudimai ar apribojimai.

II SKYRIUS

RYŠIAI IR *LAISSEZ-PASSER*

5 straipsnis

(ex 6 straipsnis)

Oficialiems Sąjungos institucijų ryšiams ir visų jos dokumentų perdavimui kiekvienos valstybės narės teritorijoje galioja tos pačios nuostatos kaip toje valstybėje esančioms diplomatinėms atstovybėms.

Oficiali Sąjungos institucijų korespondencija ir kiti oficialūs jų ryšiai negali būti cenzūruojami.

6 straipsnis

(ex 7 straipsnis)

Tarybos, sprendžiančios paprasta balsų dauguma, nustatytos formos *laissez-passer*, kuri valstybių narių valdžios institucijos pripažįsta kaip galiojantį kelionės dokumentą, Sąjungos institucijų pirmininkai gali išduoti šių institucijų nariams ir tarnautojams. Šie *laissez-passer* yra išduodami pareigūnams ir kitiems tarnautojams pagal Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygas.

Komisija gali sudaryti susitarimus dėl šių *laissez-passer* pripažinimo galiojančiais kelionės dokumentais trečiųjų šalių teritorijose.

III SKYRIUS

EUROPOS PARLAMENTO NARIAI

7 straipsnis

(ex 8 straipsnis)

Laisvam Europos Parlamento narių, vykstančių į Europos Parlamento susitikimus bei grįžtantiems iš jų, judėjimui negali būti taikomi jokie administraciniai ar kitokie apribojimai.

Muitinės ir valiutos keitimo kontrolės atžvilgiu Europos Parlamento nariams:

- a) jų pačių vyriausybės sudaro tokias pačias sąlygas, kokios yra sudaromos aukšto rango pareigūnams, keliaujantiems į užsienį laikinų oficialių vizitų metu;
- b) kitų valstybių narių vyriausybės sudaro tokias pačias sąlygas, kokios yra sudaromos užsienio vyriausybių atstovams laikinų oficialių vizitų metu.

8 straipsnis

(ex 9 straipsnis)

Europos Parlamento nariai negali būti apklausiami, sulaikomi ar traukiami atsakomybėn dėl einant pareigas pareikštos nuomonės ar balsavimo.

9 straipsnis

(ex 10 straipsnis)

Europos Parlamento nariai sesijų metu naudojami:

- a) savo valstybės teritorijoje – imunitetais, kurie toje valstybėje yra suteikiami parlamento nariams;
- b) visų kitų valstybių narių teritorijose – imunitetu nuo bet kokios sulaikymo priemonės ir patraukimo atsakomybėn.

Imunitetas taip pat galioja Europos Parlamento nariams vykstant į Europos Parlamento susitikimų vietą arba grįžtant iš jos.

Imunitetu negali naudotis narys, užkluptas darantis nusikaltimą, taip pat joks imunitetas negali sukliudyti Europos Parlamentui pasinaudoti savo teise atšaukti vieno iš narių imunitetą.

IV SKYRIUS

VALSTYBIŲ NARIŲ ATSTOVAI, DALYVAUJANTYS EUROPOS SĄJUNGOS INSTITUCIJŲ VEIKLOJE

10 straipsnis

(ex 11 straipsnis)

Sąjungos institucijų veikloje dalyvaujantys valstybių narių atstovai, jų patarėjai ir techniniai ekspertai, eidami savo pareigas, vykdami į susitikimų vietą ir grįždami iš jos, naudojami visomis įprastomis privilegijomis, imunitetais ir lengvatomis.

Šis straipsnis taikomas ir Sąjungos patariamųjų organų nariams.

V SKYRIUS

EUROPOS SĄJUNGOS PAREIGŪNAI IR KITI TARNAUTOJAI

11 straipsnis

(ex 12 straipsnis)

Sąjungos pareigūnams ir kitiems tarnautojams, neatsižvelgiant į jų pilietybę, kiekvienos valstybės narės teritorijoje:

- a) pagal Sutarčių nuostatas dėl pareigūnų ir kitų tarnautojų atsakomybės Sąjungai ir dėl Europos Sąjungos Teismo jurisdikcijos spręsti ginčus tarp Sąjungos ir jos pareigūnų bei kitų tarnautojų suteikiamas imunitetas nuo jurisdikcijos dėl jų veiksmų, atliktų einant pareigas, įskaitant pasakytas ar rašytines kalbas. Šis imunitetas lieka galioti ir jiems nustojus eiti pareigas;
- b) kartu su sutuoktiniu ir išlaikomais šeimos nariais netaikomi imigracijos apribojimai bei užsieniečių registracijos formalumai;
- c) taikant valiutų ar jų keitimo taisykles, sudaromos tokios pačios sąlygos, kokios toje šalyje paprastai yra sudaromos tarptautinių organizacijų pareigūnams;
- d) pirmą kartą atvykstantiems į konkrečią šalį eiti pareigų suteikiama teisė be muto importuoti savo baldus ir asmeninį turtą, taip pat be muto, toje šalyje baigus kadenciją, iš tos šalies reeksportuoti savo baldus ir turtą, jeigu tos šalies, kurioje naudojamosi šia teise, vyriausybė abiem atvejais nėra nustačiusi kokių nors, jos požiūriu, būtinų sąlygų;
- e) leidžiama asmeniniam naudojimui be muto importuoti ir vėliau reeksportuoti automobilį, įsigytą pagal vidaus rinkos sąlygas šalyje, kurioje gyveno prieš tai, arba toje šalyje, kurios piliečiai jie yra, jeigu atitinkamos šalies vyriausybė abiem atvejais nėra nustačiusi kokių nors, jos požiūriu, būtinų sąlygų.

12 straipsnis

(ex 13 straipsnis)

Remiantis Europos Parlamento ir Tarybos pagal įprastą teisėkūros procedūrą priimtais reglamentais nustatytais sąlygomis ir tvarka bei pasikonsultavus su atitinkamomis institucijomis Sąjungos pareigūnai ir kiti tarnautojai moka Sąjungai mokesčius nuo iš Sąjungos gaunamos algos, darbo užmokesčio ir kito atlyginimo.

Iš Sąjungos gaunamai algai, darbo užmokesčiui ir kitam atlyginimui netaikomi nacionaliniai mokesčiai.

13 straipsnis

(ex 14 straipsnis)

Pajamų mokesčio, turto mokesčio ir palikimo mokesčio taikymo tikslais bei tarp Sąjungos valstybių narių pasirašytų sutarčių dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo taikymo tikslais Sąjungos pareigūnai ir kiti tarnautojai, kurie vien tik todėl, kad eina pareigas Sąjungos tarnyboje, įgyja gyvenamąją vietą kitos valstybės narės nei šalies, kur prieš pradėdami eiti pareigas buvo jų nuolatinė gyvenamoji vieta mokesčių mokėjimo tikslais, teritorijoje, yra laikomi, tiek šalyje, kurioje faktiškai gyvena, tiek toje, kurioje yra jų nuolatinė gyvenamoji vieta, mokesčių mokėjimo tikslais išlaikiusiais nuolatinę gyvenamąją vietą pastarojoje, jei ji yra Sąjungos narė. Ši nuostata taikoma ir sutuoktiniui, jei šis atskirai neužsiima apmokama veikla, bei vaikams, kuriuos išlaiko ir kuriais rūpinasi šiame straipsnyje minimi asmenys.

Pirmesnėje pastraipoje minimiems asmenims priklausantis jų buvimo šalyje esantis kilnojamas turtas yra atleidžiamas nuo toje šalyje galiojančio palikimo mokesčio; apskaičiuojant palikimo mokestį, tokia nuosavybė yra laikoma esančia nuolatinės gyvenamosios vietos mokesčių mokėjimo tikslais šalyje, atsižvelgiant į trečiųjų šalių teises ir į galimą tarptautinių sutarčių dėl dvigubo apmokestinimo nuostatų taikymą.

Taikant šio straipsnio nuostatas, neatsižvelgiama į nuolatinę gyvenamąją vietą, kurią minėti asmenys įsigijo eidami pareigas kitose tarptautinėse organizacijose.

14 straipsnis

(ex 15 straipsnis)

Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su atitinkamomis institucijomis, nustato Sąjungos pareigūnų ir kitų tarnautojų socialinio draudimo išmokų sistemą.

15 straipsnis

(ex 16 straipsnis)

Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą, ir pasikonsultavę su kitomis suinteresuotomis institucijomis, nustato Sąjungos pareigūnų ir kitų tarnautojų, kuriems taikomos visos arba kai kurios 11 straipsnio, 12 straipsnio antrosios dalies ir 13 straipsnio nuostatos, kategorijas.

Į tokias kategorijas suskirstytų pareigūnų ir kitų tarnautojų pavardės, rangai ir adresai yra periodiškai pranešami valstybių narių vyriausybėms.

VI SKYRIUS

PRIE EUROPOS SĄJUNGOS AKREDITUOTŲ TREČIŲJŲ ŠALIŲ MISIJŲ
PRIVILEGIJOS IR IMUNITETAI

16 straipsnis

(ex 17 straipsnis)

Valstybė narė, kurios teritorijoje yra Sąjungos būstinė, suteikia įprastus diplomatinis imunitetus ir privilegijas prie Sąjungos akredituotoms trečiųjų šalių misijoms.

VII SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

17 straipsnis

(ex 18 straipsnis)

Privilegijos, imunitetai ir lengvatos Sąjungos pareigūnams ir kitiems tarnautojams yra taikomos tik tai Sąjungos labui.

Kiekviena Sąjungos institucija privalo atšaukti savo pareigūno ar kito tarnautojo imunitetą, jei, šios institucijos nuomone, tokio imuniteto atšaukimas neprieštarauja Sąjungos interesams.

18 straipsnis

(ex 19 straipsnis)

Taikydamos šį Protokolą, Sąjungos institucijos bendradarbiauja su atitinkamomis suinteresuotų valstybių narių valdžios institucijomis.

19 straipsnis

(ex 20 straipsnis)

11–14 straipsniai ir 17 straipsnis taikomi Europos Vadovų Tarybos pirmininkui.

Jie taip pat taikomi Komisijos nariams.

20 straipsnis

(ex 21 straipsnis)

11–14 ir 17 straipsniai Europos Sąjungos Teisingumo Teismo teisėjams, generaliniams advokatams, kancleriams ir pranešėjų pavaduotojams taikomi nepažeidžiant Protokolo dėl Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 3 straipsnio nuostatų, susijusių su teisėjų ir generalinių advokatų imunitetu nuo jurisdikcijos.

21 straipsnis

(ex 22 straipsnis)

Šis Protokolas taip pat taikomas Europos investicijų bankui, jo organų nariams, personalui ir valstybių narių atstovams, dalyvaujantiems Banko veikloje, nepažeidžiant Protokolo dėl banko statuto nuostatų.

Be to, Europos investicijų bankas yra atleidžiamas nuo bet kokių mokesčių mokėjimo ar panašaus pobūdžio prievolių dėl bet kokio jo kapitalo padidėjimo ir nuo įvairių formalumų, kurie gali būti su tuo susiję, valstybėje, kurioje yra Banko buveinė. Banko išformavimas ar likvidavimas taip pat negali būti apmokestinimo priežastimi. Ir pagaliau pagal Statutą vykdomai Banko ir jo organų veiklai netaikomas joks apyvartos mokestis.

22 straipsnis

(ex 23 straipsnis)

Šis Protokolas taip pat taikomas Europos centriniam bankui, jo organų nariams ir personalui, nepažeidžiant Protokolo dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statuto nuostatų.

Be to, Europos centrinis bankas yra atleidžiamas nuo bet kokio apmokestinimo ar panašaus pobūdžio prievolių kapitalo padidėjimo atveju ir nuo įvairių formalumų, kurie gali būti su tuo susiję, valstybėje, kurioje yra banko buveinė. Šio banko ir jo organų veiklai, atliekamai pagal Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statutą, netaikomas joks apyvartos mokestis.

PROTOKOLAS (Nr. 8)
DĖL EUROPOS SĄJUNGOS SUTARTIES 6 STRAIPSNIO 2 DALIES DĖL
SĄJUNGOS PRISIJUNGIMO PRIE EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ IR
PAGRINDINIŲ LAISVIŲ APSAUGOS KONVENCIJOS

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

1 straipsnis

Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 2 dalyje numatytame susitarime dėl Sąjungos prisijungimo prie Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Europos konvencijos) numatoma išlaikyti konkrečius Sąjungos ir Sąjungos teisės ypatumus, ypač atsižvelgiant į:

- a) galimo Sąjungos dalyvavimo Europos konvencijos kontrolės organuose konkrečią tvarką;
- b) mechanizmus, kurie būtini užtikrinant, kad ne valstybių narių ieškiniai ir asmenų skundai būtų deramai pateikiami atitinkamai valstybėms narėms ir (arba) Sąjungai.

2 straipsnis

1 straipsnyje nurodytas susitarimas turi užtikrinti, kad šis prisijungimas nedarytų poveikio Sąjungos kompetencijai ir Sąjungos institucijų įgaliojimams. Jis turi užtikrinti, kad jokia jo nuostata nedarytų poveikio valstybių narių padėčiai Europos konvencijos atžvilgiu, visų pirma jos protokolų, pagal jos 15 straipsnį valstybių narių patvirtintų nuo Europos konvencijos nukrypstančių priemonių ir pagal jos 57 straipsnį valstybių narių padarytų Europos konvencijos išlygų atžvilgiu.

3 straipsnis

Jokia 1 straipsnyje nurodyto susitarimo nuostata neturi daryti poveikio Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 344 straipsniui.

PROTOKOLAS (Nr. 9)

DĖL TARYBOS SPRENDIMO DĖL EUROPOS SĄJUNGOS SUTARTIES 16 STRAIPSNIO 4 DALIES IR SUTARTIES DĖL EUROPOS SĄJUNGOS VEIKIMO 238 STRAIPSNIO 2 DALIES ĮGYVENDINIMO 2014 M. LAPKRIČIO 1 D. – 2017 M. KOVO 31 D. LAIKOTARPIU IR NUO 2017 M. BALANDŽIO 1 D.

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad patvirtinant Lisabonos sutartį, buvo ypač svarbu susitarti dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos sutarties 16 straipsnio 4 dalies ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 2 dalies įgyvendinimo 2014 m. lapkričio 1 d. – 2017 m. kovo 31 d. laikotarpiu ir nuo 2017 m. balandžio 1 d. (toliau – Sprendimas),

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

Vienintelis straipsnis

Prieš bet kokio projekto, kurio tikslas būtų arba iš dalies keisti ar panaikinti Sprendimą ar kurią nors jo nuostatą, arba netiesiogiai pakeisti jo taikymo apimtį ar prasmę iš dalies keičiant kitą Sąjungos teisės aktą, svarstymą Taryboje šį projektą preliminariai apsparsto Europos Vadovų Taryba sprendama bendru sutarimu pagal Europos Sąjungos sutarties 15 straipsnio 4 dalį.

PROTOKOLAS (Nr. 10)

**DĖL NUOLATINIO STRUKTŪRIZUOTO BENDRADARBIAVIMO,
NUSTATYTO EUROPOS SĄJUNGOS SUTARTIES 42 STRAIPSNYJE**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

ATSIŽVELGDAMOS į Europos Sąjungos sutarties 42 straipsnio 6 dalį ir 46 straipsnį,

PRIMINDAMOS, kad Sąjunga vykdo bendrą užsienio ir saugumo politiką, grindžiamą nuolat didėjančiu valstybių narių veiksmų suartėjimu;

PRIMINDAMOS, kad bendra saugumo ir gynybos politika yra bendros užsienio ir saugumo politikos neatskiriama dalis; kad ji užtikrina Sąjungos operaciniam veiksnui reikalingus civilinius ir karinius pajėgumus; kad Sąjunga gali šiais ištekliais naudotis vykdydama Europos Sąjungos sutarties 43 straipsnyje nurodytas misijas už Sąjungos ribų, skirtas taikos palaikymui, konfliktų prevencijai ir tarptautinio saugumo stiprinimui pagal Jungtinių Tautų Chartijos principus; kad šių uždavinių vykdymas remiasi kariniais pajėgumais, teikiamais pagal principą „vieningas pajėgų rezervas“;

PRIMINDAMOS, kad Sąjungos bendra saugumo ir gynybos politika nepažeidžia tam tikrų valstybių narių saugumo ir gynybos politikos specifikos;

PRIMINDAMOS, kad Sąjungos bendra saugumo ir gynybos politika pripažįsta valstybių narių, kurios mano, kad jų bendra gynyba yra įgyvendinama Šiaurės Atlanto sutarties organizacijoje, išliekančioje jos narių kolektyvinės gynybos pagrindu, įsipareigojimus pagal Šiaurės Atlanto sutartį ir atitinka toje struktūroje nustatytą bendrą saugumo ir gynybos politiką;

ĮSITIKINUSIOS, kad ryžtingesnis Sąjungos vaidmuo saugumo ir gynybos reikaluose prisidėtų prie atnaujinto Atlanto aljanso gyvybingumo, laikantis „Berlin Plus“ susitarimų;

BŪDAMOS PASIRYŽUSIOS užtikrinti, kad Sąjunga galėtų visiškai prisiimti savo įsipareigojimus tarptautinėje bendruomenėje;

PRIPAŽINDAMOS, kad Jungtinių Tautų organizacija gali prašyti Sąjungos pagalbos skubiai įgyvendinant misijas, kurios vykdomos pagal Jungtinių Tautų Chartijos VI ir VII skyrius;

PRIPAŽINDAMOS, kad saugumo ir gynybos politikos stiprinimas pareikalaus valstybių narių pastangų pajėgumų srityje;

SUVOKDAMOS, kad naujo etapo Europos saugumo ir gynybos politikos raidoje pradžia reiškia ryžtingas atitinkamų valstybių narių pastangas;

PRIMINDAMOS, kad yra svarbu, jog Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai visiškai įsitrauktų į veiklą, susijusią su nuolatinio struktūrizuotu bendradarbiavimu;

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

1 straipsnis

Europos Sąjungos sutarties 42 straipsnio 6 dalyje numatytas nuolatinis struktūrizuotas bendradarbiavimas yra atviras visoms valstybėms narėms, kurios nuo Lisabonos sutarties įsigaliojimo dienos įsipareigoja:

- a) intensyviau vystyti savo gynybos pajėgumus, plėtodamos savo nacionalinius indėlius ir tam tikrais atvejais dalyvaudamos daugiašalėse pajėgose, pagrindinėse Europos apginklavimo programose ir Gynybos pajėgumų plėtojimo, mokslinių tyrimų, išsigijimų ir ginkluotės srityje agentūros (toliau – Europos gynybos agentūra) veikloje, ir
- b) ne vėliau kaip iki 2010 m. būti pajėgios nacionaliniu lygiu arba kaip daugiašalių pajėgų grupių sudėtinė dalis teikti specializuotus kovinius vienetų, skirtus suplanuotoms misijoms, taktiniu lygiu suformuotus kaip taktinė grupė su paramos elementais, įskaitant transportą ir logistiką, bei galinčius įvykdyti Europos Sąjungos sutarties 43 straipsnyje nurodytas užduotis per 5–30 dienų, ypač reaguojant į Jungtinių Tautų Organizacijos prašymus, ir kurie išsilaikytų iš pradžių iki 30 dienų, su galimybe šį laikotarpį pratęsti bent iki 120 dienų.

2 straipsnis

Siekdamos 1 straipsnyje išdėstytų tikslų, nuolatiniame struktūrizuotame bendradarbiavime dalyvaujančios valstybės narės įsipareigoja:

- a) įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, bendradarbiauti, siekdamos patvirtintų tikslų dėl išlaidų gynybos investicijų srityje, ir reguliariai peržiūrėti šiuos tikslus, atsižvelgdamos į saugumo aplinką ir Sąjungos tarptautinius įsipareigojimus;
- b) kuo labiau tarpusavyje suderinti savo gynybos mechanizmus, visų pirma derindamos savo karinių poreikių nustatymą, sutelkdamos ir, prireikus, specializuodamos savo gynybos priemones ir pajėgumus, ir skatindamos bendradarbiavimą mokymo ir logistikos srityse;
- c) imtis konkrečių priemonių, skirtų didinti galimybes naudoti savo pajėgas, jų tarpusavio sąveiką, lankstumą ir dislokavimo galimybes, visų pirma nustatydamos su pajėgumų skyrimu susijusius bendrus tikslus, įskaitant galimą nacionalinių sprendimų priėmimo procedūrų peržiūrą;
- d) bendradarbiauti, kad užtikrintų reikalingų priemonių „Gebėjimų plėtotės mechanizme“ pastebėtiems trūkumams šalinti, įskaitant daugiašalius sprendimo būdus, taikymą, nepažeisdamos šiuo atžvilgiu Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos sistemoje priimtų įsipareigojimų;

- e) prireikus dalyvauti plėtojant pagrindines bendras ar Europos apginklavimo programas Europos gynybos agentūros struktūroje.

3 straipsnis

Europos gynybos agentūra prisideda reguliariai vertinant dalyvaujančių valstybių narių su gebėjimais susijusius indėlius, ypač įneštus vadovaujantis kriterijais, kurie nustatomi *inter alia* remiantis 2 straipsniu, ir apie tai praneša ne rečiau kaip kartą per metus. Įvertinimas gali būti pagrindu priimti Tarybos rekomendacijas ir sprendimus pagal Europos Sąjungos sutarties 46 straipsnį.

PROTOKOLAS (Nr. 11)
DĖL EUROPOS SĄJUNGOS SUTARTIES 42 STRAIPSNIO

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad būtina iki galo įgyvendinti Europos Sąjungos sutarties 42 straipsnio 2 dalies nuostatas,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad Sąjungos politika, grindžiama 42 straipsniu, nepažeidžia tam tikrų valstybių narių saugumo bei gynybos politikos konkretaus pobūdžio, gerbia tam tikrų valstybių narių, manančių, kad jų bendrą gynybą įgyvendina NATO, įsipareigojimus pagal Šiaurės Atlanto sutartį ir atitinka šioje struktūroje nustatytą bendrą saugumo ir gynybos politiką,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

Europos Sąjunga kartu su Vakarų Europos Sąjunga turi parengti tvirtesnio bendradarbiavimo priemonės.

PROTOKOLAS (Nr. 12) DĖL PERVERŠINIO DEFICITO PROCEDŪROS

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS nustatyti perviršinio deficito procedūros, nurodytos Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnyje, detales,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

1 straipsnis

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 2 dalyje nurodytos pamatinės vertės yra:

- 3 % planuojamo arba faktinio bendrojo šalies biudžeto deficito santykis su bendruoju vidaus produktu rinkos kainomis;
- 60 % valstybės skolos santykis su bendruoju vidaus produktu rinkos kainomis.

2 straipsnis

Minėtos Sutarties 126 straipsnyje ir šiame Protokole:

- „bendrasis šalies“ – priklausantis valstybės valdymo sektoriams, tai yra centrinei vyriausybei, regioninei ar vietos vyriausybei bei socialinės apsaugos fondams, išskyrus komercines operacijas, apibrėžtas Europos integruotų ekonominių sąskaitų sistemoje;
- „biudžeto deficitas“ – tai grynasis skolinimasis, kaip apibrėžta Europos integruotų ekonominių sąskaitų sistemoje;
- „investicijos“ – tai bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas, kaip apibrėžta Europos integruotų ekonominių sąskaitų sistemoje;
- „skola“ – tai visa bendroji skola nominalia verte metų pabaigoje ir konsoliduota tarp valstybės valdymo sektorių ir jų viduje, kaip apibrėžta pirmojoje įtraukoje.

3 straipsnis

Norėdamos užtikrinti perviršinio deficito procedūros veiksmingumą, valstybių narių vyriausybės yra atsakingos pagal šią procedūrą už bendrojo šalies biudžeto deficitą, kaip apibrėžta 2 straipsnio pirmoje įtraukoje. Valstybės narės garantuoja, kad nacionalinės procedūros biudžeto srityje leistų

joms įvykdyti iš Sutarčių kylančius savo įsipareigojimus šioje srityje. Valstybės narės skubiai ir reguliariai praneša Komisijai apie savo planuojamą ir faktinį deficitą ir savo skolos dydį.

4 straipsnis

Komisija teikia statistinius duomenis, kurie turės būti naudojami šiam Protokolui taikyti.

PROTOKOLAS (Nr. 13) DĖL KONVERGENCIJOS KRITERIJŲ

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS nustatyti konvergencijos kriterijų, kuriais vadovaujasi Sąjunga priimdama sprendimus panaikinti išimtis toms valstybėms narėms, kurioms yra taikomos išimtys, nurodytos Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 1 dalyje, detales,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

1 straipsnis

Kainų stabilumo kriterijus, nurodytas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 1 dalies pirmoje įtraukoje, reiškia, kad valstybės narės kainų stabilumas yra tvarus ir vidutinis infliacijos lygis per vienerius metus iki tyrimo neviršija daugiau kaip $1\frac{1}{2}$ procentinio punkto daugiausia trijų valstybių narių, kuriose kainos yra stabiliausios, infliacijos lygio. Infliacija matuojama taikant vartotojų kainų indeksą palyginamuoju pagrindu, atsižvelgiant į nacionalinių apibrėžimų skirtumus.

2 straipsnis

Bendrojo šalies biudžeto padėties kriterijus, nurodytas minėtos Sutarties 140 straipsnio 1 dalies antroje įtraukoje, reiškia, kad tyrimo metu valstybė narė nėra Tarybos sprendimo pagal minėtos Sutarties 126 straipsnio 6 dalį dėl paviršinio deficito buvimo atitinkamoje valstybėje narėje objektas.

3 straipsnis

Dalyvavimo Europos pinigų sistemos valiutos kurso mechanizme kriterijus, nurodytas minėtos Sutarties 140 straipsnio 1 dalies trečioje įtraukoje, reiškia, kad valstybė narė laikėsi norminių svyravimų ribų, numatytų Europos pinigų sistemos valiutos kurso mechanizme, be didelių nukrypimų bent paskutinius dvejus metus iki tyrimo. Pirmiausia, valstybė narė negali būti nuvertinusi savo valiutos dvišalio pagrindinio kurso euro atžvilgiu savo pačios iniciatyva per tą patį laikotarpį.

4 straipsnis

Palūkanų normų konvergencijos kriterijus, nurodytas minėtos Sutarties 140 straipsnio 1 dalies ketvirtoje įtraukoje, reiškia, kad vienerių metų laikotarpiu iki tyrimo valstybės narės vidutinė nominali ilgalaikių palūkanų norma neviršijo daugiau kaip 2 procentiniais punktais daugiausia trijų valstybių

narių, kuriose kainos yra stabiliausios, palūkanų normos. Palūkanų normos matuojamos ilgalaikių vyriausybės obligacijų ar palyginamų vertybinių popierių pagrindu atsižvelgiant į nacionalinių apibrėžimų skirtumus.

5 straipsnis

Komisija teikia statistinius duomenis, kurie turės būti naudojami šiam Protokolui taikyti.

6 straipsnis

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ar atitinkamai ECB, ir Ekonomikos ir finansų komitetu, vieningai priima atitinkamas nuostatas, kad nustatytų konvergencijos kriterijų, nurodytų minėtos Sutarties 140 straipsnyje, kuriais bus pakeistas šis Protokolas, detales.

PROTOKOLAS (Nr. 14) DĖL EURO GRUPĖS

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS sudaryti sąlygas intensyvesniam ekonomikos augimui Europos Sąjungoje ir tuo tikslu plėtoti vis glaudesnę ekonominės politikos koordinavimą euro zonoje,

SUVOKDAMOS poreikį nustatyti ypatingas sąlygas tvirtesniai dialogui tarp valstybių narių, kurių valiuta yra euro, kol euro taps visų Sąjungos valstybių narių valiuta,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

1 straipsnis

Valstybių narių, kurių valiuta yra euro, ministrai susitinka neformaliai. Tokie susitikimai rengiami prireikus aptarti klausimus, susijusius su konkrečiais išipareigojimais, kuriuos jie kartu prisiima bendros valiutos atžvilgiu. Susitikimuose dalyvauja Komisija. Tokiuose susitikimuose, kuriuos rengia ministrų, atsakingų už valstybių narių, kurių valiuta yra euro, finansų sritį, atstovai ir Komisijos atstovai, kviečiamas dalyvauti Europos centrinis bankas.

2 straipsnis

Valstybių narių, kurių valiuta yra euro, ministrai balsų dauguma renka pirmininką dvejų su puse metų kadencijai.

PROTOKOLAS (Nr. 15)
DĖL TAM TIKRŲ SU JUNGTINE DIDŽIOSIOS BRITANIJOS IR ŠIAURĖS
AIRIJOS KARALYSTĖ SUSIJUSIŲ NUOSTATŲ

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PRIPAŽINDAMOS, kad Jungtinė Karalystė neprivalo ar neįsipareigoja įvesti eurą be atskiro savo Vyriausybės ir Parlamento sprendimo tai daryti,

ATSIŽVELGIANT į tai, kad 1996 m. spalio 16 d. ir 1997 m. spalio 30 d. Jungtinės Karalystės Vyriausybė pranešė Tarybai apie savo ketinimą nedalyvauti Ekonominės ir pinigų sąjungos trečiajame etape,

ATSIŽVELGDAMOS į Jungtinės Karalystės Vyriausybės praktiką finansuoti savo skolinimosi poreikį parduodant skolą privačiam sektoriui,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

1. Jei Jungtinė Karalystė nepraneša Tarybai, kad ji ketina įvesti eurą, ji nėra įpareigota tai daryti.
2. Atsižvelgiant į 1996 m. spalio 16 d. ir 1997 m. spalio 30 d. Tarybai pateiktą Jungtinės Karalystės Vyriausybės pranešimą, Jungtinei Karalystei taikomos 8–10 dalys.
3. Jungtinė Karalystė išlaiko savo įgaliojimus pinigų politikos srityje pagal nacionalinę teisę.
4. Jungtinei Karalystei netaikoma Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 119 straipsnio antroji pastraipa, 126 straipsnio 1, 9 ir 11 dalys, 127 straipsnio 1–5 dalys, 128 straipsnis, 130, 131, 132, 133, 138 straipsniai ir 140 straipsnio 3 dalis, 219 straipsnis, 282 straipsnio 2 dalis, išskyrus jos pirmą ir paskutinį sakinius, 282 straipsnio 5 dalis ir 283 straipsnis. Jungtinei Karalystei netaikoma Sutarties 121 straipsnio 2 dalis dėl ekonominės politikos bendrų gairių dalių, kurios paprastai susijusios su euro zona, priėmimo. Šiose nuostatose nuorodos į Sąjungą ar valstybes nares neapima Jungtinės Karalystės, o nuorodos į nacionalinius centrinius bankus neapima Anglijos banko.
5. Jungtinė Karalystė stengiasi vengti perviršinio valdžios sektoriaus deficito.

Jungtinei Karalystei toliau taikoma Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 143 ir 144 straipsniai. 134 straipsnio 4 dalis ir 142 straipsnis taikomi Jungtinei Karalystei taip, lyg jai būtų taikoma išimtis.

6. Jungtinės Karalystės balsavimo teisės sustabdomos dėl Tarybos aktų, nurodytų 4 dalyje išvardytuose straipsniuose ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 139 straipsnio 4 dalies pirmojoje pastraipoje nurodytais atvejais. Šiuo tikslu taikoma minėtos Sutarties 139 straipsnio 4 dalies antroji pastraipa.

Jungtinė Karalystė taip pat neturi teisės dalyvauti skiriant ECB pirmininką, pirmininko pavaduotoją ir kitus Vykdomosios valdybos narius pagal minėtos Sutarties 283 straipsnio 2 dalies antrąją pastraipą.

7. Jungtinei Karalystei netaikomi Protokolo dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statuto („Statuto“) 3, 4, 6, 7, 9.2, 10.1, 10.3, 11.2, 12.1, 14, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34 ir 49 straipsniai.

Šiuose straipsniuose nuorodos į Sąjungą ar valstybes nares neapima Jungtinės Karalystės, o nuorodos į nacionalinius centrinius bankus ar dalininkus neapima Anglijos banko.

Statuto 10.3 ir 30.2 straipsniuose nuorodos į „pasirašytą ECB kapitalą“ nereiškia Anglijos banko pasirašytojo kapitalo.

8. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 141 straipsnio 1 dalis ir Statuto 43–47 straipsniai galioja nepaisant to, ar yra ar nėra kokių nors valstybių narių, kurioms taikoma išimtis laikantis šių pakeitimų:

- a) nuorodos 43 straipsnyje į ECB ir EPI uždavinius apima tuos uždavinius, kurie vis dar turės būti atlikti įvedus eurą dėl bet kokio Jungtinės Karalystės sprendimo neįvesti euro;
- b) be 46 straipsnyje nurodytų uždavinių ECB taip pat teikia patarimus ir prisideda prie kiekvieno Tarybos sprendimo dėl Jungtinės Karalystės, priimamo pagal 9 dalies a ir c papunkčius, parengimo;
- c) Anglijos bankas apmoka savo pasirašytą ECB kapitalą, kaip įnašą, skirtą prisidėti prie ECB veiklos išlaidų tuo pačiu pagrindu, kaip ir valstybių narių, kurioms taikoma išimtis, nacionaliniai centriniai bankai.

9. Jungtinė Karalystė gali bet kuriuo metu pranešti apie savo ketinimą įvesti eurą. Tuo atveju:

- a) Jungtinė Karalystė turi teisę įvesti eurą tik tuomet, jei ji tenkina būtinas sąlygas. Taryba, veikdama pagal Jungtinės Karalystės prašymą ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytais sąlygomis ir tvarka, sprendžia, ar ji atitinka būtinas sąlygas;
- b) Anglijos bankas apmoka savo pasirašytąjį kapitalą, perveda į ECB užsienio atsargas ir prisideda prie jo atsargų, tuo pačiu pagrindu, kaip ir kiekvienos valstybės narės, kuriai išimtis panaikinta, nacionalinis centrinis bankas;

- c) Taryba, veikdama minėtos Sutarties 140 straipsnio 3 dalyje nustatytais sąlygomis ir tvarka, priima visus kitus būtinus sprendimus, leidžiančius Jungtinei Karalystei įvesti eurą.

Jei Jungtinė Karalystė įveda eurą pagal šio Protokolo nuostatas, nustoja galioti 3–8 dalys.

10. Nepaisydama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 123 straipsnio bei Statuto 21 straipsnio 1 dalies, Jungtinės Karalystės Vyriausybė gali išlaikyti savo „Ways and Means“ galimybę Anglijos banke, jei ir iki tol, kol Jungtinė Karalystė neįveda euro.

PROTOKOLAS (Nr. 16)
DĖL TAM TIKRŲ SU DANIJA SUSIJUSIŲ NUOSTATŲ

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad Danijos Konstitucijoje yra nuostatos, kurios gali reikšti referendumo rengimą Danijoje prieš šiai valstybei atsisakant jai taikomų išlygų,

ATSIŽVELGIANT į tai, kad 1993 m. lapkričio 3 d. Danijos Karalystės Vyriausybė pranešė Tarybai apie savo ketinimą nedalyvauti Ekonominės ir pinigų sąjungos trečiajame etape,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

1. Atsižvelgiant į 1993 m. lapkričio 3 d. Danijos Karalystės Vyriausybės Tarybai pateiktą pranešimą, Danijai taikomos išlygos. Išlyga reiškia, kad Danijai yra taikomi visi Sutarčių ir ECBS ir ECB statuto straipsniai bei nuostatos dėl išimties taikymo.
2. Išlygai panaikinti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnyje nurodyta procedūra pradedama tik Danijos prašymu.
3. Jei išlyga panaikinama, šio Protokolo nuostatos nustoja galioti.

PROTOKOLAS (Nr. 17) DĖL DANIJOS

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išspręsti tam tikras su Danija susijusias konkrečias problemas,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

Protokolo dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statuto 14 straipsnio nuostatos nepažeidžia Danijos nacionalinio banko teisės atlikti esamus uždavinius, susijusius su tomis Danijos Karalystės dalimis, kurios nėra Sąjungos dalis.

PROTOKOLAS (Nr. 18) DĖL PRANCŪZIJOS

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS atsižvelgti į ypatingą su Prancūzija susijusį klausimą,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

Prancūzija pasiliks privilegiją vykdyti pinigų emisiją Naujojoje Kaledonijoje, Prancūzijos Polinezijoje bei Volyje ir Futūnoje jos nacionalinių įstatymų nustatytais sąlygomis, ir vienintelė turės teisę nustatyti CFP franko paritetą.

PROTOKOLAS (Nr. 19)
DĖL Į EUROPOS SĄJUNGOS SISTEMĄ INTEGRUOTOS ŠENGENO
ACQUIS

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PAŽYMĖDAMOS, kad susitarimai, kuriuos 1985 m. birželio 14 d. ir 1990 m. birželio 19 d. Šengene pasirašė kai kurios Europos Sąjungos valstybės narės, dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, taip pat susiję susitarimai bei taisyklės, priimti remiantis šiais susitarimais, 1997 m. spalio 2 d. Amsterdamo sutartimi buvo integruoti į Europos Sąjungos sistemą,

NORĖDAMOS išlaikyti tokią Šengeno *acquis*, kokia buvo plėtojama įsigaliojus Amsterdamo sutarčiai, ir plėtoti šią *acquis*, siekiant prisidėti įgyvendinant tikslą, kuriuo Sąjungos piliečiams siūloma vidaus sienų neturinti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė,

ATSIŽVELGDAMOS į ypatingą Danijos poziciją,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad Airija ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė nedalyvauja įgyvendinant visas Šengeno *acquis* nuostatas; atsižvelgdamos į tai, kad reikėtų sudaryti sąlygas šioms valstybėms narėms pripažinti visas kitas šios *acquis* nuostatas arba dalį jų,

PRIPAŽINDAMOS, kad dėl to būtina pasinaudoti Sutarčių nuostatomis, susijusiomis su glaudesniu bendradarbiavimu tarp kai kurių valstybių narių,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad būtina palaikyti ypatingus santykius su Islandijos Respublika ir Norvegijos Karalyste, nes abi valstybės, o taip pat ir Europos Sąjungos šiaurės valstybės, yra įsipareigojusios laikytis Šiaurės šalių pasų sąjungos nuostatų,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

1 straipsnis

Belgijos Karalystė, Bulgarijos Respublika, Čekijos Respublika, Danijos Karalystė, Vokietijos Federacinė Respublika, Estijos Respublika, Graikijos Respublika, Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika, Italijos Respublika, Kipro Respublika, Latvijos Respublika, Lietuvos Respublika, Liuksemburgo Didžioji Hercogystė, Vengrijos Respublika, Maltos Respublika, Nyderlandų Karalystė, Austrijos Respublika, Lenkijos Respublika, Portugalijos Respublika, Rumunija, Slovėnijos Respublika, Slovakijos Respublika, Suomijos Respublika ir Švedijos Karalystė yra įgaliojamos glaudžiau tarpusavyje bendradarbiauti tose srityse, kurias apima Tarybos nustatyta Šengeno *acquis* sudarančios nuostatos.⁽¹⁾ Šis bendradarbiavimas turi vykti Europos Sąjungos teisinės ir institucinės sistemos pagrindu, gerbiant Sutarčių atitinkamas nuostatas.

⁽¹⁾ Vadovaujantis 2011 m. gruodžio 9 d. Stojimo aktu, nuo tada Kroatijos Respublika tapo Europos Sąjungos nare.

2 straipsnis

Šengeno *acquis* taikoma 1 straipsnyje nurodytoms valstybėms narėms, nepažeidžiant 2003 m. balandžio 16 d. Stojimo akto 3 straipsnio ir 2005 m. balandžio 25 d. Stojimo akto 4 straipsnio. ⁽¹⁾ Taryba pakeis Šengeno susitarimais įsteigtą Vykdomąjį komitetą.

3 straipsnis

Danijos dalyvavimą patvirtinant Šengeno *acquis* plėtojimo priemones, taip pat šių priemonių įgyvendinimą ir jų taikymą Danijai reglamentuoja atitinkamos Protokolo dėl Danijos pozicijos nuostatos.

4 straipsnis

Airija ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė gali bet kada paprašyti dalyvauti taikant kai kurias arba visas Šengeno *acquis* nuostatas.

Taryba vieningu 1 straipsnyje minimų narių bei atitinkamos valstybės vyriausybės atstovo pritarimu priima sprendimą dėl prašymo.

5 straipsnis

1. Šengeno *acquis* grindžiamiems pasiūlymams ir iniciatyvoms taikomos atitinkamos Sutarčių nuostatos.

Todėl tuo atveju, kai Airija ar Jungtinė Karalystė per atitinkamą laikotarpį raštu nepraneša Tarybai, jog pageidauja dalyvauti priimant teisės aktą, laikoma, kad Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 329 straipsnyje nurodyti įgaliojimai yra suteikti 1 straipsnyje nurodytoms valstybėms narėms ir Airijai ar Jungtinei Karalystei, kai kuri nors iš jų pageidauja dalyvauti vykdant bendradarbiavimą atitinkamoje srityje.

2. Kai laikoma, kad Airija ar Jungtinė Karalystė pateikė pranešimą laikydamosi sprendimo pagal 4 straipsnį, nepaisant to ji gali per 3 mėnesius raštu pranešti Tarybai, kad nepageidauja dalyvauti įgyvendinant tokį pasiūlymą ar iniciatyvą. Tuo atveju Airija ar Jungtinė Karalystė nedalyvauja jį priimant. Gavus pastarąjį pranešimą Šengeno *acquis* grindžiamos priemonės priėmimo procedūra sustabdoma, kol pasibaigia 3 ar 4 dalyje išdėstyta procedūra arba kol bet kuriuo tos procedūros metu neatsiimamas tas pranešimas.

3. Valstybėms narėms, pateikusioms 2 dalyje nurodytą pranešimą, nuo siūlomos priemonės įsigaliojimo dienos joks Tarybos pagal 4 straipsnį priimtas sprendimas nebetaikomas tokiu mastu, koku Taryba mano esant būtina ir laikantis sąlygų, kurias, remdamasi Komisijos pasiūlymu, kvalifikuota balsų dauguma priimtame sprendime nustato Taryba. Tas sprendimas priimamas laikantis šių kriterijų: Taryba siekia išlaikyti kuo platesnį atitinkamos valstybės narės dalyvavimą nedarant didelės įtakos įvairių Šengeno *acquis* dalių praktiniam taikymui, tuo pat metu laikantis jų nuoseklumo.

⁽¹⁾ Šis nuostata taip pat taikoma nedarant poveikio 2011 m. gruodžio 9 d. Stojimo akto 4 straipsniui.

Komisija pateikia savo pasiūlymą kuo greičiau po 2 dalyje nurodyto pranešimo gavimo. Taryba per keturis mėnesius nuo Komisijos pasiūlymo pateikimo priima sprendimą, prireikus sušaukdama du posėdžius iš eilės.

4. Jei pasibaigus keturių mėnesių laikotarpiui Taryba nėra priėmusi sprendimo, valstybė narė gali nedelsdama prašyti perduoti šį klausimą spręsti Europos Vadovų Tarybai. Tuo atveju kitame susitikime Europos Vadovų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, kvalifikuota balsų dauguma priima sprendimą laikydamasi 3 dalyje nurodytų kriterijų.

5. Jei iki 3 ar 4 dalyje išdėstytos procedūros pabaigos Taryba arba tam tikru atveju Europos Vadovų Taryba nepriima sprendimo, Šengeno *acquis* grindžiamos priemonės priėmimo procedūros sustabdymas baigiamas. Jei minėta priemonė vėliau priimama, bet kuris pagal 4 straipsnį Tarybos priimtas sprendimas nuo tos priemonės įsigaliojimo dienos nebetaikomas atitinkamai valstybei narei tokiu mastu ir tokiomis sąlygomis, kurias nustato Komisija, nebent minėta valstybė narė iki priemonės priėmimo dienos atsiimtų 2 dalyje nurodytą pranešimą. Komisija priima sprendimą iki šios priemonės priėmimo dienos. Priimdama sprendimą Komisija laikosi 3 dalyje nurodytų kriterijų.

6 straipsnis

Islandijos Respublika ir Norvegijos Karalystė yra susijusios su Šengeno *acquis* įgyvendinimu ir tolesne plėtra. Šiuo tikslu Taryba vieningu 1 straipsnyje minimų narių pritarimu pasirašys su šiomis valstybėmis susitarimą, kuriame bus numatytos atitinkamos procedūros. Į šį susitarimą bus įtrauktos nuostatos dėl Islandijos ir Norvegijos įnašų, susijusių su bet kuriais šio Protokolo įgyvendinimo finansiniais padariniais.

Taryba, sprendama vieningai, su Islandija ir Norvegija pasirašys atskirą susitarimą dėl teisių ir įsipareigojimų tarp Airijos bei Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, atstovaujančių vienai sutarties šaliai, ir Islandijos bei Norvegijos, atstovaujančių kitai sutarties šaliai, vykdomų tose Šengeno *acquis* srityse, kurios taikomos šioms valstybėms.

7 straipsnis

Dėl derybų, susijusių su naujų valstybių narių priėmimu į Europos Sąjungą, Šengeno *acquis* ir tolesnės priemonės, kurių institucijos imsis jo taikymo srityje, yra laikoma *acquis*, kuri visos valstybės kandidatės turi visiškai pripažinti.

PROTOKOLAS (Nr. 20)

**DĖL SUTARTIES DĖL EUROPOS SĄJUNGOS VEIKIMO 26 STRAIPSNIO
TAM TIKRŲ ASPEKTŲ TAIKYMO JUNGTINEI KARALYTEI IR AIRIJAI**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išspręsti tam tikrus klausimus, susijusius su Jungtine Karalyste ir Airija,

ATSIŽVELGDAMOS į daug metų galiojančius specialius kelionių susitarimus tarp Jungtinės Karalystės ir Airijos,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

1 straipsnis

Nepaisant to, kas pasakyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 26 ir 77 straipsniuose, visų kitų šios Sutarties ar Europos Sąjungos sutarties nuostatų, visų priemonių, nustatytų remiantis šiomis Sutartimis, arba visų tarptautinių susitarimų, kuriuos sudarė Sąjunga arba Sąjunga ir jos valstybės narės su viena ar keliomis trečiosiomis valstybėmis, Jungtinė Karalystė turi teisę prie savo sienų su kitomis valstybėmis narėmis asmenims, norintiems įvažiuoti į Jungtinės Karalystės teritoriją, taikyti tokias kontrolės priemones, kokios, jos nuomone, yra būtinos įgyvendinti šiems tikslams:

- a) patikrinti valstybių narių piliečių ir jų išlaikomų asmenų, kurie naudojami Sąjungos teisės aktų suteiktomis teisėmis, taip pat kitų valstybių piliečių, kuriems šios teisės suteikiamos pagal Jungtinę Karalystę įpareigojantį susitarimą, teisę įvažiuoti į Jungtinę Karalystę; ir
- b) nuspręsti, ar išduoti kitiems asmenims leidimą įvažiuoti į Jungtinę Karalystę.

Tai, kas pasakyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 26 ir 77 straipsniuose, taip pat šios Sutarties ar Europos Sąjungos sutarties nuostatos arba bet kurios priemonės, nustatytos pagal šias Sutartis, nepažeidžia Jungtinės Karalystės teisės nustatyti arba taikyti nurodytas kontrolės priemones. Šiame straipsnyje pateikiamos Jungtinės Karalystės nuorodos taikomos ir toms teritorijoms, kurių užsienio reikalus tvarko Jungtinė Karalystė.

2 straipsnis

Jungtinė Karalystė ir Airija gali toliau tartis dėl asmenų judėjimo tarp jų teritorijų („bendroje kelionių erdvėje“), kartu gerbdamos šio Protokolo 1 straipsnio pirmosios pastraipos a punkte nurodytų asmenų teises. Todėl tol, kol jos laikosi šių susitarimų, šio protokolo 1 straipsnio nuostatos Airijai taikomos tokiais pačiais sąlygomis, kaip ir Jungtinei Karalystei. Tai, kas pasakyta Sutarties dėl

Europos Sąjungos veikimo 26 ir 77 straipsniuose, šios Sutarties ir Europos Sąjungos sutarties nuostatos arba pagal šias Sutartis nustatytos priemonės šiems susitarimams neturi jokios įtakos.

3 straipsnis

Kitos valstybės narės turi teisę prie savo sienų ar visose įvažiavimo į jų teritorijas vietose asmenims, norintiems įvažiuoti į jų teritoriją iš Jungtinės Karalystės ar kitų teritorijų, kurių užsienio reikalus tvarko Jungtinė Karalystė, arba iš Airijos, kol Airijai bus taikomos 1 straipsnio nuostatos, taikyti tokias kontrolės priemones, kokios taikomos įgyvendinant šio Protokolo 1 straipsnyje nurodytus tikslus.

Tai, kas pasakyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 26 ir 77 straipsniuose, šios Sutarties ar Europos Sąjungos sutarties nuostatose arba kitose priemonėse, nustatytose pagal šias Sutartis, nepažeidžia kitų valstybių teisės nustatyti arba taikyti nurodytas kontrolės priemones.

PROTOKOLAS (Nr. 21)
DĖL JUNGGINĖS KARALYSTĖS IR AIRIJOS POZICIJOS DĖL LAISVĖS,
SAUGUMO IR TEISINGUMO ERDVĖS

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išspręsti tam tikrus klausimus, susijusius su Jungtine Karalyste ir Airija,

ATSIŽVELGDAMOS į Protokolą dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 26 straipsnio tam tikrų aspektų taikymo Jungtinei Karalystei ir Airijai,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

1 straipsnis

Laikydamosi 3 straipsnio nuostatų, Jungtinė Karalystė ir Airija nedalyvauja Tarybos darbe nustatant priemones, siūlomas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinę dalį. Tarybos sprendimams, kurie priimami vieningai, būtinas vieningas Tarybos narių, išskyrus Jungtinės Karalystės ir Airijos Vyriausybių atstovų, pritarimas.

Taikant šį straipsnį, kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 3 dalį.

2 straipsnis

Dėl 1 straipsnio ir laikantis 3, 4 ir 6 straipsnių jokios Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinės dalies nuostatos, jokia pagal šią antraštinę dalį nustatyta priemonė ir jokia Sąjungos pagal šią antraštinę dalį sudarytų tarptautinių sutarčių nuostata nei jokie Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimai, aiškinantys šias nuostatas ar priemones, nėra privalomi arba taikomi Jungtinei Karalystei ar Airijai; minėtos nuostatos, priemonės ir sprendimai neturi jokios įtakos šių valstybių kompetencijai, teisėms bei įsipareigojimams; taip pat šios nuostatos, priemonės ar sprendimai, taikomi Jungtinei Karalystei ar Airijai, neturi jokios įtakos *acquis communautaire* ar Sąjungos *acquis* ir nėra Sąjungos teisės dalis.

3 straipsnis

1. Per tris mėnesius nuo pasiūlymo ar iniciatyvos pateikimo Tarybai pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinę dalį Jungtinė Karalystė ar Airija gali raštu pranešti Tarybos pirmininkui apie savo pageidavimą dalyvauti nustatant ir taikant bet kurią iš pasiūlytų priemonių, ir po to ši valstybė turės teisę tai daryti.

Tarybos sprendimams, kurie priimami vieningai, būtinas vieningas Tarybos narių, išskyrus nario, nepateikusio tokio pranešimo, pritarimas. Pagal šią dalį nustatytos priemonės privalomos visoms valstybėms narėms, dalyvavusioms priimant šį sprendimą.

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 70 straipsnį priimtomis priemonėmis nustatomos Jungtinės Karalystės ir Airijos dalyvavimo sąlygos atliekant minėtos Sutarties III dalies V antraštinei daliai priklausančių sričių įvertinimus.

Taikant šį straipsnį, kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 3 dalį.

2. Jeigu po atitinkamo laikotarpio neįmanoma nustatyti 1 dalyje nurodytos priemonės dalyvaujant Jungtinei Karalystei ar Airijai, Taryba gali priimti sprendimą pagal 1 straipsnį be Jungtinės Karalystės ar Airijos. Šiuo atveju taikomos 2 straipsnio nuostatos.

4 straipsnis

Tarybai pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinę dalį nustačius priemonę, Jungtinė Karalystė ar Airija gali bet kada pranešti Tarybai ir Komisijai apie savo ketinimą pripažinti šias priemones. Šiuo atveju Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 331 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka taikoma *mutatis mutandis*.

4a straipsnis

1. Jungtinės Karalystės ir Airijos atveju šio protokolo nuostatos taip pat taikomos priemonėms, siūlomoms ar priimtoms pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinę dalį, iš dalies keičiančioms galiojančią priemonę, kuri joms yra privaloma.

2. Tačiau tais atvejais, kai Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, nusprendžia, kad dėl Jungtinės Karalystės ar Airijos nedalyvavimo priimant ir taikant iš dalies keistą galiojančią priemonę jos praktiškai neįmanoma taikyti kitoms valstybėms narėms ar Sąjungai, ji gali paraginti jas pateikti pranešimą pagal 3 ar 4 straipsnį. Pagal 3 straipsnį tolesnis dviejų mėnesių laikotarpis prasideda nuo tokio Tarybos sprendimo priėmimo dienos.

Jei pasibaigus tam dviejų mėnesių laikotarpiui nuo Tarybos sprendimo priėmimo Jungtinė Karalystė ar Airija nepateikia pranešimo pagal 3 ar 4 straipsnį, galiojanti priemonė tampa joms nebeprivaloma ir netaikoma, nebent atitinkama valstybė narė iki iš dalies keičiančios priemonės įsigaliojimo dienos pateiktų pranešimą pagal 4 straipsnį. Ji įsigalioja nuo iš dalies keičiančios priemonės įsigaliojimo dienos arba pasibaigus dviejų mėnesių laikotarpiui, atsižvelgiant į tai, kuri data yra vėlesnė.

Pagal šią dalį Taryba, nuodugniai išnagrinėjusi šį klausimą, priima sprendimą valstybių narių, dalyvaujančių arba dalyvavusių priimant iš dalies keičiančią priemonę, atstovų kvalifikuota balsų dauguma. Tarybos kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 3 dalies a punktą.

3. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, kvalifikuota balsų dauguma gali nuspręsti, kad Jungtinė Karalystė ar Airija prisiima tiesiogines finansines pasekmes, jei jų būtų, kurios būtinais ir neišvengiamai patiriamos joms nustojus dalyvauti taikant galiojančią priemonę.

4. Šis straipsnis nepažeidžia 4 straipsnio.

5 straipsnis

Valstybė narė, kuri nėra įpareigota priemonės pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinę dalį, neatsako už šios priemonės finansinius padarinius, išskyrus administracines išlaidas, kurias patiria institucijos, jei visi Tarybos nariai, pasikonsultavę su Europos Parlamentu, vieningai nenusprendžia kitaip.

6 straipsnis

Jeigu šiame Protokole nurodytais atvejais Jungtinė Karalystė ar Airija yra įpareigotos Tarybos pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinę dalį nustatytos priemonės, šiai valstybei dėl minėtos priemonės taikomos atitinkamos Sutarčių nuostatos.

6a straipsnis

Jungtinė Karalystė ar Airija neįpareigojama laikytis taisyklių, nustatytų remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 16 straipsniu dėl asmens duomenų tvarkymo, kuri atlieka valstybės narės vykdydamos veiklą, kuriai taikomi minėtos Sutarties III dalies V antraštinės dalies 4 arba 5 skyriai, tais atvejais, kai Jungtinė Karalystė ar Airija neįpareigojama laikytis Sąjungos taisyklių, reglamentuojančių teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose ar policijos bendradarbiavimo, kuri vykdyti turi būti laikomasi pagal 16 straipsnį nustatytų nuostatų, formas.

7 straipsnis

3, 4 ir 4a straipsniai nepažeidžia Protokolo dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno *acquis*.

8 straipsnis

Airija gali Tarybai raštu pranešti, jog ji nebenori, kad jai būtų taikomos šio Protokolo sąlygos. Šiuo atveju Airijai bus taikomos įprastinės Sutarčių nuostatos.

9 straipsnis

Airijos atveju protokolas netaikomas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 75 straipsniui.

PROTOKOLAS (Nr. 22) DĖL DANIJOS POZICIJOS

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PRIMINDAMOS 1992 m. gruodžio 12 d. Edinburge per Europos Vadovų Tarybos susitikimą priimtą valstybių ar vyriausybių vadovų sprendimą dėl tam tikrų su Europos Sąjungos sutartimi susijusių problemų, kurias nurodė Danija,

PAŽYMĖDAMOS Edinburgo sprendime išdėstytą Danijos poziciją dėl pilietybės, Ekonominės ir valiutų sąjungos, gynybos politikos, teisingumo ir vidaus reikalų,

SUVOKDAMOS, kad iš Edinburgo sprendimo kilusio teisinio režimo tęsimas pagal Sutartis labai apribos Danijos dalyvavimą svarbiose Sąjungos bendradarbiavimo srityse ir kad Sąjungos interesams geriausia būtų užtikrinti *acquis* vientisumą laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje,

Todėl SIEKDAMOS sukurti teisinę sistemą, suteikiančią Danijai galimybę dalyvauti priimant pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinę dalį siūlomas priemones ir palankiai vertindamos Danijos ketinimą, kai tai įmanoma, pasinaudoti šia galimybe pagal savo konstitucinius reikalavimus,

PAŽYMĖDAMOS, kad Danija netrukdytų kitoms valstybėms narėms toliau plėtoti bendradarbiavimą dėl priemonių, kurios nėra Danijai privalomos,

ATSIŽVELGDAMOS į Protokolo dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno *acquis* 3 straipsnį,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

I DALIS

1 straipsnis

Danija nedalyvauja Tarybos darbe nustatant priemones pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinę dalį. Tarybos sprendimams, kurie priimami vieningai, būtinas vieningas Tarybos narių, išskyrus Danijos Vyriausybės atstovo, pritarimas.

Taikant šį straipsnį, kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 3 dalį.

2 straipsnis

Danijai nėra privalomos ar taikomos jokios Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinės dalies nuostatos, jokia pagal šią antraštinę dalį priimta priemonė, jokia pagal šią antraštinę dalį Sąjungos sudaryto tarptautinio susitarimo nuostata ir joks Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas, aiškinantis bet kurią tokią nuostatą ar priemonę arba bet kurią pagal tą antraštinę dalį pakeistą ar keistiną priemonę. Tokia nuostata, priemonė ar sprendimas jokių būdu neturi įtakos Danijos kompetencijai, teisėms ir pareigoms. Tokia nuostata, priemonė ar sprendimas jokių būdu neturi įtakos Bendrijos ar Sąjungos *acquis* ir nėra Sąjungos teisės dalis, kai jie taikomi Danijai. Visų pirma Sąjungos teisės aktai policijos ir teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje, priimti iki Lisabonos sutarties įsigaliojimo, kurie yra iš dalies keisti, Danijai tebėra privalomi ir taikomi nepakeisti.

2a straipsnis

Šio Protokolo 2 straipsnis taip pat taikomas taisyklėms, nustatytoms remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 16 straipsniu dėl asmens duomenų tvarkymo, kuri atlieka valstybės narės vykdomos veiklą, kuriai taikomi minėtos Sutarties III dalies V antraštinės dalies 4 arba 5 skyriai.

3 straipsnis

Danija neatsako už 1 straipsnyje nurodytų priemonių finansinius padarinius, išskyrus institucijų patiriamas administracines išlaidas.

4 straipsnis

1. Tarybai patvirtinus priemonę dėl pasiūlymo ar iniciatyvos, pateiktos Šengeno pagrindu, ir susijusią su šia dalimi, Danija per šešis mėnesius turi nuspręsti, ar ji įtrauks šią priemonę į savo nacionalinę teisę. Jeigu ji nusprendžia taip padaryti, ši priemonė tarp Danijos ir kitų šia priemone įpareigotų valstybių narių sukuria tarptautinės teisės įsipareigojimą.

2. Jeigu Danija nutaria nevykdyti 1 dalyje nurodytos Tarybos priemonės, įpareigtos ta priemone valstybės narės ir Danija apsvarstys deramas priemones, kurių reikia imtis.

II DALIS

5 straipsnis

Kalbant apie priemones, kurias Taryba nustatė Europos Sąjungos sutarties 26 straipsnio 1 dalies, 42 straipsnio ir 43–46 straipsnių taikymo srityje, Danija nedalyvauja rengiant ir įgyvendinant su gynyba susijusių Sąjungos sprendimų bei veiksmų. Todėl Danija nedalyvauja priimant šiuos sprendimus. Danija netrukdo kitoms valstybėms narėms toliau plėtoti savo bendradarbiavimą šioje srityje.

Danija nėra įpareigota prisidėti prie veiklos išlaidų, susijusių su nurodytomis priemonėmis, apmokėjimo ir nėra įpareigota Sąjungai leisti naudotis kariniais pajėgumais.

Tarybos aktams, kurie priimami vieningai, būtinas vieningas Tarybos narių, išskyrus Danijos Vyriausybės atstovo, pritarimas.

Taikant šį straipsnį, kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 3 dalį.

III DALIS

6 straipsnis

1, 2 ir 3 straipsniai netaikomi priemonėms, nustatančioms trečiąsias valstybes, kurių piliečiai, pereidami valstybių narių išorės sienas, turi pateikti vizą, arba priemonėms, susijusiomis su vienoda vizų forma.

IV DALIS

7 straipsnis

Pagal savo Konstitucijos reikalavimus Danija gali kitoms valstybėms narėms bet kada pranešti, kad ji nebepageidauja taikyti visų arba kai kurių šio Protokolo nuostatų. Šiuo atveju Danija turi iki galo taikyti visas atitinkamas galiojančias priemones, nustatytas remiantis Europos Sąjungos teisės aktais.

8 straipsnis

1. Pagal savo konstitucinius reikalavimus ir nepažeisdama 7 straipsnio, Danija gali kitoms valstybėms narėms bet kada pranešti, kad pirmą kito mėnesio po pranešimo dieną protokolo I dalį sudarys jo priedo nuostatos. Tokiu atveju 5 ir 8 straipsniai atitinkamai pernumeruojami.

2. Po šešių mėnesių nuo tokio pranešimo, numatyto 1 dalyje, įsigaliojimo dienos, taip pat visa Šengeno *acquis* ir priemonės, priimtose siekiant plėtoti šią *acquis*, kurios iki tol Danijai buvo privalomos kaip tarptautinės teisės įsipareigojimai, tampa privalomos Danijai kaip Sąjungos teisė.

PRIEDAS

1 straipsnis

Laikydamosi 3 straipsnio nuostatų, Danija nedalyvauja Tarybos darbe patvirtinant priemonės, siūlomas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinę dalį. Tarybos sprendimams, kurie priimami vieningai, būtinas vieningas Tarybos narių, išskyrus Danijos Vyriausybės atstovo, pritarimas.

Taikant šį straipsnį, kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 3 dalį.

2 straipsnis

Dėl 1 straipsnio ir laikantis 3, 4 ir 8 straipsnių jokia Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinės dalies nuostata, jokia pagal šią antraštinę dalį patvirtinta priemonė ir jokia Sąjungos pagal šią antraštinę dalį sudarytų tarptautinių sutarčių nuostata nei jokie Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimai, aiškinantys šias nuostatas ar priemones, nėra privalomi arba taikomi Danijai. Tokia nuostata, priemonė ar sprendimas jokių būdu neturi įtakos Danijos kompetencijai, teisėms ir pareigoms. Šios nuostatos, priemonės ar sprendimai, taikomi Danijai, neturi jokios įtakos *acquis communautaire* ir Sąjungos *acquis* ir nėra Sąjungos teisės dalis.

3 straipsnis

1. Per tris mėnesius nuo pasiūlymo ar iniciatyvos pateikimo Tarybai pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinę dalį Danija gali raštu pranešti Tarybos pirmininkui apie savo pageidavimą dalyvauti patvirtinant ir taikant bet kurią iš pasiūlytų priemonių, ir po to Danija turės teisę tai daryti.

2. Jeigu praėjus atitinkamam laikotarpiui 1 dalyje nurodyta priemonė negali būti priimta dalyvaujant Danijai, Taryba gali priimti 1 dalyje nurodytą priemonę pagal 1 straipsnį ir Danijai nedalyvaujant. Šiuo atveju taikomos 2 straipsnio nuostatos.

4 straipsnis

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinę dalį patvirtinus priemonę, Danija bet kada gali pranešti Tarybai ir Komisijai apie savo ketinimą pripažinti šią priemonę. Tokiu atveju minėtos Sutarties 331 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka taikoma *mutatis mutandis*.

5 straipsnis

1. Danijos atveju šio protokolo nuostatos taip pat taikomos priemonėms, siūlomoms ar priimtoms pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinę dalį, iš dalies keičiančioms galiojančią priemonę, kuri jai yra privaloma.

2. Tačiau tais atvejais, kai Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, nusprendžia, kad dėl Danijos nedalyvavimo priimant ir taikant iš dalies keistą galiojančią priemonę jos praktiškai neįmanoma taikyti kitoms valstybėms narėms ar Sąjungai, ji gali paraginti Daniją pateikti pranešimą pagal 3 ar 4 straipsnį. Pagal 3 straipsnį tolesnis dviejų mėnesių laikotarpis prasideda nuo tokio Tarybos sprendimo priėmimo dienos.

Jei pasibaigus tam dviejų mėnesių laikotarpiui nuo Tarybos sprendimo priėmimo Danija nepateikia pranešimo pagal 3 ar 4 straipsnį, galiojanti priemonė tampa jai nebeprivaloma ir netaikoma, nebent ji iki iš dalies keičiančios priemonės įsigaliojimo dienos pateiktų pranešimą pagal 4 straipsnį. Ji įsigalioja nuo iš dalies keičiančios priemonės įsigaliojimo dienos arba pasibaigus dviejų mėnesių laikotarpiui, atsižvelgiant į tai, kuri data yra vėlesnė.

Pagal šią dalį Taryba, nuodugniai išnagrinėjusi šį klausimą, priima sprendimą valstybių narių, dalyvaujančių arba dalyvavusių priimant iš dalies keičiančią priemonę, atstovų kvalifikuota balsų dauguma. Tarybos kvalifikuota balsų dauguma apibūdinama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 3 dalies a punktą.

3. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, kvalifikuota balsų dauguma gali nuspręsti, kad Danija prisiima tiesiogines finansines pasekmes, jei jų būtų, kurios būtinai ir neišvengiamai patiriamos jai nustojus dalyvauti taikant galiojančią priemonę.

4. Šis straipsnis nepažeidžia 4 straipsnio.

6 straipsnis

1. Pranešimas pagal 4 straipsnį turi būti pateiktas ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo galutinio priemonės patvirtinimo, jei ta priemonė yra pateikta Šengeno *acquis* pagrindu.

Jeigu Danija pagal 3 arba 4 straipsnį nepateiks pranešimo dėl priemonių, pateiktų Šengeno *acquis* pagrindu, šiomis priemonėmis įpareigotos valstybės narės ir Danija apsvarstys atitinkamas priemones, kurių reikia imtis.

2. Pagal 3 straipsnį pateiktas pranešimas dėl priemonių, pateiktų Šengeno *acquis* pagrindu, laikomas neatšaukiamu pranešimu pagal 3 straipsnį dėl visų kitų pasiūlymų ar iniciatyvų, besiremiančių ta priemone, tiek, kiek tokia priemonė, pasiūlymas ar iniciatyva pateikta Šengeno *acquis* pagrindu.

7 straipsnis

Danija neįpareigojama laikytis taisyklių, nustatytų remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 16 straipsniu dėl asmens duomenų tvarkymo, kurį atlieka valstybės narės vykdydamos veiklą, kuriai taikomi minėtos Sutarties III dalies V antraštinės dalies 4 arba 5 skyriai, tais atvejais, kai Danija neįpareigojama laikytis Sąjungos taisyklių, reglamentuojančių teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose ar policijos bendradarbiavimo, kurį vykdant turi būti laikomasi pagal 16 straipsnį nustatytų nuostatų, formas.

8 straipsnis

Jeigu šioje dalyje nurodytais atvejais Danija yra įpareigota Tarybos pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinę dalį patvirtintos priemonės, Danijai dėl tos priemonės taikomos atitinkamos Sutarčių nuostatos.

9 straipsnis

Kai Danija nėra įpareigota priemonės, priimtose pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinę dalį, ji neatsako už tos priemonės finansinius padarinius, išskyrus administracines išlaidas, kurias patiria institucijos, jeigu Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, dalyvaujant visiems savo nariams vieningai nenusprendžia kitaip.

PROTOKOLAS (Nr. 23)
DĖL VALSTYBIŲ NARIŲ UŽSIENIO RYŠIŲ DĖL IŠORĖS SIENŲ
PERĖJIMO

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

ATSIŽVELGDAMOS į valstybių narių poreikį užtikrinti veiksmingą jų išorės sienų kontrolę, jei reikia, bendradarbiaujant su trečiosiomis valstybėmis,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 77 straipsnio 2 dalies b punkto nuostatos dėl priemonių, taikomų pereinant išorės sienas, nepažeidžia valstybių narių kompetencijos derėtis ar sudaryti susitarimus su trečiosiomis valstybėmis, jeigu šios valstybės gerbia Sąjungos teisę bei kitus atitinkamus tarptautinius susitarimus.

PROTOKOLAS (Nr. 24)
DĖL EUROPOS SĄJUNGOS VALSTYBIŲ NARIŲ PILIEČIŲ
PRIEGLOBSČIO

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

KADANGI, remiantis Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 1 dalimi, Sąjunga pripažįsta Pagrindinių teisių chartijoje nustatytas teises, laisves ir principus;

KADANGI pagal Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 3 dalį pagrindinės teisės, kurias garantuoja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija, kaip bendrieji principai yra Sąjungos teisės dalis;

KADANGI Europos Sąjungos Teisingumo Teismas turi užtikrinti, kad aiškinant ir taikant Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 1 ir 3 dalis Sąjungoje būtų laikomasi teisės;

KADANGI pagal Europos Sąjungos sutarties 49 straipsnį visos Europos valstybės, paduodančios paraišką įstoti į Europos Sąjungą, turi pripažinti Europos Sąjungos sutarties 1a straipsnyje išdėstytas vertybes;

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad Europos Sąjungos sutarties 17 straipsnis nustato tam tikrų teisių sustabdymo tvarką, jeigu valstybė narė iš esmės ir nuolat pažeidžia šias vertybes;

PRIMINDAMOS, kad kiekvienas valstybės narės pilietis yra ir Sąjungos pilietis, todėl naudojasi ypatingu statusu bei apsauga, kuriuos valstybės narės garantuoja pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo antrosios dalies nuostatas;

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad Sutartys sukuria vidaus sienų neturinčią erdvę ir suteikia visiems Sąjungos piliečiams teisę laisvai judėti bei gyventi valstybių narių teritorijoje;

SIEKDAMOS neleisti, kad prieglobsčio institucija būtų naudojama kitiems tikslams, išskyrus šios institucijos numatytuosius;

KADANGI šis Protokolas pripažįsta 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso tikslus ir šios konvencijos galutinį pobūdį;

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

Vienintelis straipsnis

Atsižvelgiant į pagrindinių teisių ir laisvių apsaugos, kurią suteikia Europos Sąjungos valstybės narės, lygi, tariaama, kad, kalbant apie teisinius ir praktinius tikslus, susijusius su prieglobsčio klausimais, valstybės narės viena kitai yra patikimos kilmės šalys. Todėl valstybė narė gali svarstyti kitos valstybės narės piliečio prašymą suteikti prieglobstį arba leisti juos nagrinėti tik šiais atvejais:

- a) jeigu, išgaliojus Amsterdamo sutarčiai, valstybė narė, kurios pilietis pateikia prašymą ir kuri vykdo Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 15 straipsnio nuostatas, toliau taiko priemones, dėl kurių jos teritorijoje nėra iki galo vykdomi jos įsipareigojimai pagal šią konvenciją;
 - b) inicijavus Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 1 dalyje nustatytą procedūrą, kol Taryba arba tam tikrais atvejais Europos Vadovų Taryba nepriima atitinkamo sprendimo valstybės narės, kurios pilietis pateikia prašymą, atžvilgiu;
 - c) jei Taryba yra priėmusi sprendimą pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 1 dalį valstybės narės, kurios pilietis pateikia prašymą, atžvilgiu arba jei Europos Vadovų Taryba yra priėmusi sprendimą pagal minėtos Sutarties 7 straipsnio 2 dalį valstybės narės, kurios pilietis pateikia prašymą, atžvilgiu;
 - d) jeigu valstybė narė priimtų tokio pobūdžio vienašališką sprendimą dėl kitos valstybės narės piliečio pateikto prašymo; šiuo atveju būtina nedelsiant informuoti Tarybą; prašymas nagrinėjamas remiantis prielaida, kad jis yra akivaizdžiai nepagrįstas, tačiau bet kuriuo atveju neturi jokios įtakos valstybės narės kompetencijai priimti sprendimus.
-

PROTOKOLAS (Nr. 25) DĖL KOMPETENCIJOS PASIDALIJIMO

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

Vienintelis straipsnis

Remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 2 straipsnio 2 dalimi dėl kompetencijos pasidalijimo, kai Sąjunga imasi veiksmų tam tikroje srityje, jos kompetencija apima tik tuos aspektus, kurie reglamentuojami atitinkamu Sąjungos teisės aktu, bet neapima visos srities.

PROTOKOLAS (Nr. 26) DĖL BENDRUS INTERESUS TENKINANČIŲ PASLAUGŲ

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS pabrėžti bendrus interesus tenkinančių paslaugų svarbą,

SUSITARĖ dėl šių aiškinamųjų nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

1 straipsnis

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 14 straipsnį bendros Sąjungos vertybės, susijusios su bendrus ekonominius interesus tenkinančiomis paslaugomis, visų pirma apima:

- svarbų nacionalinių, regioninių ir vietos valdžios institucijų vaidmenį ir didelę veiksmų laisvę teikiant, pavedant teikti ar organizuojant kuo labiau vartotojų poreikius atitinkančias bendrus ekonominius interesus tenkinančias paslaugas;
- bendrus ekonominius interesus tenkinančių paslaugų įvairovę ir vartotojų poreikių be prioritetų skirtumus dėl skirtingos geografinės, socialinės ar kultūrinės padėties;
- aukštą kokybę, saugos ir prieinamumo lygį, lygias galimybes ir visuotinio prieinamumo bei vartotojų teisių propagavimą.

2 straipsnis

Sutarčių nuostatos jokių būdu neturi įtakos valstybių narių kompetencijai teikti, pavesti teikti ir organizuoti bendrus interesus tenkinančias neekonomines paslaugas.

PROTOKOLAS (Nr. 27)
DĖL VIDAUS RINKOS IR KONKURENCIJOS

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad vidaus rinka, kaip išdėstyta Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnyje, apima sistemą, užtikrinančią, kad nebūtų iškreipta konkurencija,

SUSITARĖ, kad

šiuo tikslu prireikus Sąjunga imasi veiksmų pagal Sutarčių nuostatas, įskaitant Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 352 straipsnį.

Šis protokoląs pridedamas prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo.

PROTOKOLAS (Nr. 28) DĖL EKONOMINĖS, SOCIALINĖS IR TERITORINĖS SANGLAUDOS

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PRISIMINDAMOS, kad Europos Sąjungos sutarties 3 straipsniu, tarp kitų tikslų, yra nustatytas tikslas skatinti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą bei valstybių narių solidarumą ir, kad minėta sanglauda yra tarp Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 4 straipsnio 2 dalies c punkte išvardytų Sąjungos pasidalijamosios kompetencijos sričių;

PRISIMINDAMOS, kad trečios dalies XVIII antraštinės dalies nuostatos dėl ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos yra Sąjungos veiksmų ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos srityje konsolidavimo ir tolesnės plėtros, įskaitant naujo fondo įkūrimą, teisinis pagrindas;

PRISIMINDAMOS, kad Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 177 straipsnio nuostatose numatytas Sanglaudos fondo įkūrimas;

PAŽYMĖDAMOS, kad Europos investicijų bankas skurdesniems regionams skolina dideles ir didėjančias sumas;

PAŽYMĖDAMOS norą lanksčiau reglamentuoti asignavimus iš struktūrinių fondų;

PAŽYMĖDAMOS norą diferencijuoti Sąjungos dalyvavimo programose ir projektuose tam tikrose šalyse lygi;

PAŽYMĖDAMOS pasiūlymą labiau atsižvelgti į atitinkamą valstybių narių klestėjimą nuosavų išteklių sistemoje;

DAR KARTĄ PATVIRTINA, kad ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos skatinimas yra nepaprastai svarbus Sąjungos visapusiškai plėtrai ir patvariai sėkmei;

DAR KARTĄ PATVIRTINA savo įsitikinimą, kad struktūriniai fondai ir toliau turėtų atlikti svarbų vaidmenį siekiant Sąjungos tikslų sanglaudos srityje;

DAR KARTĄ PATVIRTINA savo įsitikinimą, kad Europos investicijų bankas turėtų ir toliau didžiąją savo išteklių dalį skirti ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos skatinimui, ir skelbia savo pasirengimą peržiūrėti Europos investicijų banko kapitalo poreikius iškart, kai to prireiks šiam tikslui;

SUTINKA, kad Sanglaudos fondas bus Sąjungos finansinis įnašas į projektus aplinkos ir transeuropinių tinklų srityse valstybėse narėse, kurių BVP vienam gyventojui sudaro mažiau nei 90 proc. Sąjungos vidurkio ir kurios turi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnyje nustatytoms ekonominės konvergencijos sąlygoms tenkinti skirtą programą;

SKELBIA savo ketinimą leisti lanksčiau skirstyti struktūrinių fondų lėšas ypatingoms reikmėms, kurioms netaikomos dabartinės struktūrinių fondų taisyklės;

SKELBIA savo norą diferencijuoti Sąjungos dalyvavimo struktūrinių fondų programose ir projektuose lygį siekiant išvengti perviršinių biudžetinių išlaidų padidėjimo neturtingesnėse valstybėse narėse;

PRIPAŽIŠTA būtinybę reguliariai stebėti pažangą, padarytą siekiant ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos, ir teigia savo norą ištirti visas reikiamas priemones šiuo atžvilgiu;

SKELBIA savo ketinimą labiau atsižvelgti į atskirų valstybių narių gebėjimą mokėti įnašus jų nuosavų išteklių sistemoje ir išnagrinėti regresyvių elementų, esančių dabartinėse nuosavų lėšų sistemose, neturtingesnėms valstybėms narėms, ištaisymo priemones;

SUTINKA pridėti šį Protokolą prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo.

PROTOKOLAS (Nr. 29)
DĖL VALSTYBIŲ NARIŲ VISUOMENINĖS TRANSLIACIJOS SISTEMOS

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

MANYDAMOS, kad valstybių narių visuomeninė transliacijos sistema yra tiesiogiai susijusi su kiekvienos visuomenės demokratiniiais, socialiniais ir kultūriniais poreikiais bei su poreikiu išlaikyti žiniasklaidos pliuralizmą,

SUSITARĖ dėl šios aiškinamosios nuostatos, kurios tekstas pridedamas prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

Sutarčių nuostatos nepažeidžia valstybių narių kompetencijos finansuoti visuomeninę transliaciją, jeigu šis finansavimas teikiamas transliuojančiosioms organizacijoms, kad jos vykdytų su viešosiomis paslaugomis susijusius įgaliojimus, kuriuos suteikia, apibrėžia ir organizuoja kiekviena valstybė narė, ir jeigu šis finansavimas prekybos sąlygų ir konkurencijos Sąjungoje nepaveikia taip, kad pakenktų bendriems interesams, taip pat atsižvelgiant į šios viešosios paslaugos funkcijų vykdymą.

PROTOKOLAS (Nr. 30)
DĖL EUROPOS SĄJUNGOS PAGRINDINIŲ TEISIŲ CHARTIJOS
TAIKYMO LENKIJAI IR JUNGTINEI KARALYSTEI

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

KADANGI Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnyje Sąjunga pripažįsta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje nustatytas teises, laisves ir principus;

KADANGI Chartija turi būti taikoma griežtai laikantis pirmiau minėto 6 straipsnio ir pačios Chartijos VII antraštinės dalies;

KADANGI pirmiau minėtame 6 straipsnyje reikalaujama, kad Lenkijos ir Jungtinės Karalystės teismai taikytų Chartiją griežtai laikydamiesi tame straipsnyje nurodytų paaiškinimų;

KADANGI Chartijoje kartu nurodytos teisės ir principai;

KADANGI Chartijoje pateikiamos nuostatos yra pilietinio ir politinio pobūdžio, taip pat ekonominio ir socialinio pobūdžio;

KADANGI Chartijoje dar kartą patvirtinamos Sąjungos pripažintos teisės, laisvės ir principai, kuriems suteikiama daugiau matomumo, tačiau nesukuriama naujų teisių ar principų;

PRIMINDAMOS Lenkijos ir Jungtinės Karalystės išipareigojimus pagal Europos Sąjungos sutartį, Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo ir Sąjungos teisę apskritai;

ATKREIPDAMOS DĖMESĮ į Lenkijos ir Jungtinės Karalystės pageidavimą paaiškinti tam tikrus Chartijos taikymo aspektus;

todėl NORĖDAMOS paaiškinti Chartijos taikymą, susijusį su Lenkijos ir Jungtinės Karalystės įstatymais ir kitais teisės aktais, taip pat jos nagrinėjimo teisme galimybes Lenkijoje ir Jungtinėje Karalystėje;

DAR KARTĄ PATVIRTINDAMOS, kad šiame protokole pateiktos nuorodos į konkrečių Chartijos nuostatų veikimą jokių būdu nedaro įtakos kitų Chartijos nuostatų veikimui;

DAR KARTĄ PATVIRTINDAMOS, kad šis protokolas nedaro įtakos Chartijos taikymui kitoms valstybėms narėms;

DAR KARTĄ PATVIRTINDAMOS, kad šis protokolas nedaro įtakos kitiems Lenkijos ir Jungtinės Karalystės išipareigojimams pagal Europos Sąjungos sutartį, Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo ir Sąjungos teisę apskritai;

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

1 straipsnis

1. Chartija neišplečia Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ar jokio kito Lenkijos arba Jungtinės Karalystės teismo galimybių nustatyti, kad Lenkijos arba Jungtinės Karalystės įstatymai ar kiti teisės aktai, praktika ar veiksmai yra nesuderinami su pagrindinėmis teisėmis, laisvėmis ir principais, kuriuos ji iš naujo patvirtina.

2. Visų pirma ir siekiant išvengti abejonių, jokios Chartijos IV antraštinės dalies nuostatos nesukuria nagrinėjimo teisme teisių, taikomų Lenkijai ar Jungtinei Karalystei, išskyrus atvejus, kai Lenkija ar Jungtinė Karalystė numatė tokias teises savo nacionalinėje teisėje.

2 straipsnis

Tais atvejais, kai Chartijos nuostata yra susijusi su nacionalinės teisės aktais ir praktika, Lenkijoje arba Jungtinėje Karalystėje ji taikoma tiek, kiek joje pateiktos teisės ar principai yra pripažįstami pagal Lenkijos arba Jungtinės Karalystės teisės aktuose ar praktiką.

PROTOKOLAS (Nr. 31)
DĖL NYDERLANDŲ ANTILŲ SALOSE PERDIRBTŲ NAFTOS
PRODUKTŲ IMPORTO Į EUROPOS SĄJUNGĄ

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOSIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išsamiau apibrėžti prekybos sistemą, taikomą Nyderlandų Antilų salose perdirbtų naftos produktų importui į Europos Sąjungą,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

1 straipsnis

Šis Protokolas taikomas naftos produktams, klasifikuojamiems Briuselio nomenklatūros 27.10, 27.11, 27.12, ex 27.13 (parafino vaškas, naftos ir skalūnų vaškas ir parafino atliekos) ir 27.14 pozicijose, importuojamiems naudoti valstybėse narėse.

2 straipsnis

Valstybės narės dėl Nyderlandų Antilų ir Sąjungos asociacijos įsipareigoja šiame Protokole numatytais sąlygomis Nyderlandų Antilų salose perdirbtiems naftos produktams suteikti preferencinius tarifus. Šios nuostatos taip pat galioja nepaisant valstybėse narėse taikomų kilmės taisyklių.

3 straipsnis

1. Kai Komisija, valstybės narės prašymu ar savo iniciatyva, nustato, kad dėl Nyderlandų Antilų salose perdirbtų naftos produktų importo į Sąjungą pagal 2 straipsnyje nustatytą sistemą vienos ar kelių valstybių narių rinkoje kyla faktinių sunkumų, ji nusprendžia, kad šios valstybės narės minėtam importui taikytų muitus, juos padidintų arba iš naujo nustatytų tokiu būdu ir tokiam laikui, kurio gali prireikti šiems sunkumas pašalinti. Šie taikomi, padidinti arba iš naujo nustatyti muitai negali būti didesni už tokiems pat trečiųjų šalių produktams taikomus muitus.

2. Šio straipsnio 1 dalies nuostatos bet kuriuo atveju taikomos į Sąjungą importuotų Nyderlandų Antilų salose perdirbtų naftos produktų kiekiui pasiekus du milijonus metrinių tonų per metus.

3. Tarybai pranešama apie Komisijos sprendimus, priimtus pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalį, įskaitant tuos, kuriais atmetami valstybių narių prašymai. Taryba, valstybės narės prašymu, prisiima atsakomybę už sprendimus ir bet kuriuo metu gali juos iš dalies keisti arba panaikinti.

4 straipsnis

1. Jeigu valstybė narė mano, kad dėl Nyderlandų Antilų salose perdirbtų naftos produktų tiesioginio arba per kitą valstybę narę vykdomo importo pagal 2 straipsnyje nustatytą sistemą jos rinkoje kyla faktinių sunkumų ir kad būtina nedelsiant imtis priemonių jiems pašalinti, ji savo iniciatyva gali nuspręsti šiam importui nustatyti muitus, neviršijančius tokiems pat trečiųjų šalių produktams taikomų muitų normų. Apie savo sprendimą ji praneša Komisijai, kuri per vieną mėnesį nusprendžia, ar valstybės narės taikomos priemonės turėtų būti taikomos toliau, iš dalies pakeičiamos ar panaikinamos. Tokiems Komisijos sprendimams taikomos 3 straipsnio 3 dalies nuostatos.

2. Kai Nyderlandų Antilų salose perdirbtų naftos produktų, tiesiogiai arba per kitą valstybę narę importuotų į Europos Sąjungos valstybę narę ar nares pagal 2 straipsnyje nustatytą sistemą, kiekis per kalendorinius metus viršija šio Protokolo priede nurodytą tonažą, priemonės, kurių pagal šio straipsnio 1 dalį einamaisiais metais imasi ta ar tos valstybės narės, laikomos pateisinamomis; Komisija, įsitikinusi, kad buvo pasiektas nustatytas tonažas, oficialiai užregistruoja priemones, kurių buvo imtasi. Tokiu atveju kitos valstybės narės susilaiko nuo oficialaus šio klausimo perdavimo Tarybai.

5 straipsnis

Jei Sąjunga naftos produktams nusprendžia taikyti kiekybinius apribojimus neatsižvelgdama į tai, iš kur jie importuojami, šie apribojimai taip pat gali būti taikomi ir tokių produktų importui iš Nyderlandų Antilų salų. Tokiu atveju Nyderlandų Antilų saloms taikomas preferencinis režimas palyginti su trečiosiomis šalimis.

6 straipsnis

1. Priėmus bendrą trečiųjų šalių ir asocijuotų šalių naftos produktų kilmės apibrėžimą arba sprendimus pagal bendrą prekybos minėtais produktais politiką arba sukūrus bendrą energijos politiką, Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Komisija, vieningai priimtu sprendimu keičia 2–5 straipsnių nuostatas.

2. Tačiau, keičiant šias nuostatas, bet kuriuo atveju Nyderlandų Antilų saloms turi būti toliau taikomos lygiavertės preferencijos ne mažesniai kaip 2,5 milijono metrinių tonų naftos produktų kiekiui.

3. Sąjungos išipareigojimai taikyti šio straipsnio 2 dalyje nurodytas lygiavertes preferencijas prireikus gali būti paskirstyti šalims atsižvelgiant į šio Protokolo priede nurodytą tonažą.

7 straipsnis

Kad būtų įgyvendintas šis Protokolas, Komisija įpareigojama užtikrinti, kad Nyderlandų Antilų salose perdirbti naftos produktai į valstybes narės būtų importuojami nustatytu būdu. Valstybės narės, laikydamosi Komisijos rekomenduotų administracinių sąlygų, visą susijusią naudingą informaciją perduoda Komisijai, kuri pasirūpina, kad ši informacija būtų išplatinta.

PROTOKOLO PRIEDAS

Aukštosios Susitariančiosios Šalys nusprendė, kad būtų įgyvendinta Protokolo dėl Nyderlandų Antilų salose perdirbtų naftos produktų importo į Europos Sąjungą 4 straipsnio 2 dalis, 2 milijonus metrinių tonų naftos produktų iš Antilų salų valstybėms narėms paskirstyti taip:

Vokietija	625 000 metrinių tonų
Belgija/Liuksemburgo ekonominė sąjunga	200 000 metrinių tonų
Prancūzija	75 000 metrinių tonų
Italija	100 000 metrinių tonų
Nyderlandai	1 000 000 metrinių tonų

PROTOKOLAS (Nr. 32)
DĖL NEKILNOJAMOJO TURTO ĮSIGIJIMO DANIJOJE

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išspręsti tam tikras su Danija susijusias konkrečias problemas,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

Nepaisydama Sutarčių sąlygų, Danija gali toliau taikyti galiojančius teisės aktus dėl nepagrindinio gyvenamojo būsto įsigijimo.

PROTOKOLAS (Nr. 33)
DĖL SUTARTIES DĖL EUROPOS SĄJUNGOS VEIKIMO
157 STRAIPSNIO

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 157 straipsnyje socialinės išmokos pagal profesines socialinės apsaugos sistemas nelaikomos atlyginimu, tokiu atveju ir tokiu mastu, kai jos yra priskirtinos įdarbinimo laikotarpiams iki 1990 m. gegužės 17 d., išskyrus atvejus, kai jos mokamos darbuotojams arba jų teisių turėtojams, ir kurie iki tos dienos pateikia ieškinį arba pareiškia lygiavertį reikalavimą pagal taikomus nacionalinės teisės aktus.

PROTOKOLAS (Nr. 34)
DĖL GRENLANDIJAI SKIRTŲ SPECIALIŲ PRIEMONIŲ

Vienintelis straipsnis

1. Kai į Sąjungą importuojami gaminiai, kuriems taikomi žuvies produktų rinkos bendro organizavimo principai ir kurių kilmės šalis yra Grenlandija, taikant bendro rinkos organizavimo mechanizmą jiems netaikomi muitai ar lygiaverčio poveikio privalomieji mokėjimai ir nenustatomi jokie kiekybiniai apribojimai ar panašaus pobūdžio priemonės, jei pagal Sąjungos ir už Grenlandiją atsakingos institucijos susitarimą Sąjungai suteikiamos ją tenkinančios galimybės žvejoti Grenlandijos žvejybos zonoje.
 2. Visos su tokių gaminių importo susitarimais susijusios priemonės, įskaitant tas, kurios reglamentuoja tokių priemonių priėmimą, priimamos Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 43 straipsnyje nustatyta tvarka.
-

PROTOKOLAS (Nr. 35)**PROTOKOLAS DĖL AIRIJOS KONSTITUCIJOS 40.3.3 STRAIPSNIO**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties:

Jokia Sutarčių ar Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties nuostata, ar šias Sutartis iš dalies keičiančiose bei papildančiose Sutartyse ir Aktuose neturi poveikio Airijos Konstitucijos 40.3.3 straipsnio taikymui Airijoje.

PROTOKOLAS (Nr. 36) DĖL PEREINAMOJO LAIKOTARPIO NUOSTATŲ

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

KADANGI, siekiant pasirengti perėjimui nuo sutarčių, taikomų iki Lisabonos sutarties įsigaliojimo, institucinių nuostatų prie minėtoje Sutartyje numatytų institucinių nuostatų, būtina nustatyti pereinamojo laikotarpio nuostatas,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties:

1 straipsnis

Šiame protokole „Sutartys“ – Europos Sąjungos sutartis, Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartis.

I ANTRAŠTINĖ DALIS NUOSTATOS DĖL EUROPOS PARLAMENTO

2 straipsnis

1. Likusiam 2009–2014 m. kadencijos laikui nuo šio straipsnio įsigaliojimo datos, ir nukrypstant nuo 2009 m. birželio mėn. Europos Parlamento rinkimų metu galiojusių Europos bendrijos steigimo sutarties 189 straipsnio antros pastraipos ir 190 straipsnio 2 dalies bei Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 107 straipsnio antros pastraipos ir 108 straipsnio 2 dalies, ir nukrypstant nuo Europos Sąjungos sutarties 14 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos, kurioje yra nustatytas vietų skaičius, esamos 736 vietos papildomos toliau nurodytomis 18 vietų; tai reiškia, kad bendras Europos Parlamento narių skaičius iki 2009–2014 m. kadencijos pabaigos laikinai bus 754:

Bulgarija	1	Nyderlandai	1
Ispanija	4	Austrija	2
Prancūzija	2	Lenkija	1
Italija	1	Slovėnija	1
Latvija	1	Švedija	2
Malta	1	Jungtinė Karalystė	1

2. Nukrypstant nuo Europos Sąjungos sutarties 14 straipsnio 3 dalies, atitinkamos valstybės narės paskiria asmenis, kurie užims 1 dalyje numatytas papildomas vietas, vadovaudamosi nacionalinės teisės aktais, jei konkretūs asmenys buvo išrinkti remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise:

a) atitinkamoje valstybėje narėje surengtų *ad hoc* tiesioginių visuotinių rinkimų metu, vadovaujantis Europos Parlamento rinkimams taikytinomis nuostatomis;

- b) remiantis 2009 m. birželio 4–7 d. Europos Parlamento rinkimų rezultatais; arba
- c) atitinkamos valstybės narės nacionaliniam parlamentui paskyrus reikiamą narių skaičių iš savo narių, vadovaujantis kiekvienos iš šių valstybių narių nustatyta tvarka.
3. Tinkamu laiku iki Europos Parlamento rinkimų 2014 m., remdamasi Europos Sąjungos sutarties 14 straipsnio 2 dalies antra pastraipa, Europos Vadovų Taryba priima Europos Parlamento sudėtį nustatantį sprendimą.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

NUOSTATOS DĖL KVALIFIKUOTOS BALSŲ DAUGUMOS

3 straipsnis

1. Pagal Europos Sąjungos sutarties 16 straipsnio 4 dalį šios dalies ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 2 dalies nuostatos dėl kvalifikuotos balsų daugumos nustatymo Europos Vadovų Taryboje ir Taryboje įsigalioja 2014 m. lapkričio 1 d.
2. Nuo 2014 m. lapkričio 1 d. iki 2017 m. kovo 31 d., kai turi būti sprendžiama kvalifikuota balsų dauguma, bet kuris Tarybos narys gali reikalauti, kad tas sprendimas būtų priimtas kvalifikuota balsų dauguma, kuri apibrėžta 3 dalyje. Šiuo atveju taikomos 3 ir 4 dalys.
3. Nedarant poveikio Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 235 straipsnio 1 dalies antros pastraipos taikymui, iki 2014 m. spalio 31 d. galioja toliau išdėstytos nuostatos.

Tai atvejais, kai Europos Vadovų Taryba ir Taryba sprendimus privalo priimti kvalifikuota balsų dauguma, narių balsai paskirstomi taip:

Belgija	12	Lietuva	7
Bulgarija	10	Liuksemburgas	4
Čekija	12	Vengrija	12
Danija	7	Malta	3
Vokietija	29	Nyderlandai	13
Estija	4	Austrija	10
Airija	7	Lenkija	27
Graikija	12	Portugalija	12
Ispanija	27	Rumunija	14
Prancūzija	29	Slovėnija	4
Kroatija	7	Slovakija	7
Italija	29	Suomija	7
Kipras	4	Švedija	10
Latvija	4	Jungtinė Karalystė	29

Kai pagal Sutartis reikalaujama, kad sprendimai būtų priimami remiantis Komisijos pasiūlymu, jiems priimti reikia ne mažiau kaip 260 balsų „už“, atiduotų narių daugumos. Kitais atvejais sprendimams priimti reikia ne mažiau kaip 260 balsų „už“, atiduotų ne mažiau kaip dviejų trečdalių narių.

Kai aktas priimamas Europos Vadovų Tarybos arba Tarybos kvalifikuota balsų dauguma, Europos Vadovų Tarybos arba Tarybos narys gali reikalauti patikrinti, ar kvalifikuotą daugumą sudarančios valstybės narės atstovauja ne mažiau kaip 62 % bendro Sąjungos gyventojų skaičiaus. Jei paaiškėja, kad tos sąlygos nesilaikoma, aktas nepriimamas.

4. Iki 2014 m. spalio 31 d. tada, kai, taikant Sutartis, ne visi Tarybos nariai dalyvauja balsavime, būtent tais atvejais, kai reikia kvalifikuotos balsų daugumos, apibrėžtos Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 3 dalyje, kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama kaip tas pats Tarybos nariams paskirstytų balsų santykis bei tas pats Tarybos narių skaičiaus santykis ir, prireikus, tas pats atitinkamų valstybių narių gyventojų procentinis dydis, kuris nurodytas šio straipsnio 3 dalyje.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

NUOSTATOS DĖL TARYBOS SUDĖČIŲ

4 straipsnis

Kol neįsigalioja Europos Sąjungos sutarties 16 straipsnio 6 dalies pirmojoje pastraipoje nurodytas sprendimas, Taryba gali posėdžiauti tokiomis sudėtimis, kurios nurodytos pirmiau minėto straipsnio antrojoje ir trečiojoje pastraipose, taip pat kitokiomis sudėtimis, kurių sąrašą paprasta balsų dauguma priimtu sprendimu nustato Bendrųjų reikalų taryba.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

NUOSTATOS DĖL KOMISIJOS, ĮSKAITANT SĄJUNGOS VYRIAUSIAJĄ ĮGALIOTINĮ UŽSIENIO REIKALAMS IR SAUGUMO POLITIKAI

5 straipsnis

Lisabonos sutarties įsigaliojimo dieną pareigas einantys Komisijos nariai lieka eiti pareigas iki savo kadencijos pabaigos. Tačiau tą dieną, kai paskiriamas Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai, baigiasi nario, turinčio tą pačią pilietybę kaip vyriausiasis įgaliotinis, kadencija.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

NUOSTATOS DĖL TARYBOS GENERALINIO SEKRETORIAUS, VYRIAUSIOJO ĮGALIOTINIO UŽSIENIO REIKALAMS IR SAUGUMO POLITIKAI IR TARYBOS GENERALINIO SEKRETORIAUS PAVADUOTOJO

6 straipsnis

Tarybos generalinio sekretoriaus, vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Tarybos generalinio sekretoriaus pavaduotojo kadencija baigiasi Lisabonos sutarties įsigaliojimo dieną. Generalinį sekretorių skiria Taryba pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 240 straipsnio 2 dalį.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS

NUOSTATOS DĖL PATARIAMŲJŲ ORGANŲ

7 straipsnis

Kol įsigalios Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 301 straipsnyje nurodytas sprendimas, Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nariai pasiskirsto taip:

Belgija	12	Lietuva	9
Bulgarija	12	Liuksemburgas	6
Čekija	12	Vengrija	12
Danija	9	Malta	5
Vokietija	24	Nyderlandai	12
Estija	7	Austrija	12
Airija	9	Lenkija	21
Graikija	12	Portugalija	12
Ispanija	21	Rumunija	15
Prancūzija	24	Slovėnija	7
Kroatija	9	Slovakija	9
Italija	24	Suomija	9
Kipras	6	Švedija	12
Latvija	7	Jungtinė Karalystė	24

8 straipsnis

Kol įsigalios Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 305 straipsnyje nurodytas sprendimas, Regionų komiteto nariai pasiskirsto taip:

Belgija	12	Lietuva	9
Bulgarija	12	Liuksemburgas	6
Čekija	12	Vengrija	12
Danija	9	Malta	5
Vokietija	24	Nyderlandai	12
Estija	7	Austrija	12
Airija	9	Lenkija	21
Graikija	12	Portugalija	12
Ispanija	21	Rumunija	15
Prancūzija	24	Slovėnija	7
Kroatija	9	Slovakija	9
Italija	24	Suomija	9
Kipras	6	Švedija	12
Latvija	7	Jungtinė Karalystė	24

VII ANTRAŠTINĖ DALIS

**PEREINAMOJO LAIKOTARPIO NUOSTATOS DĖL AKTŲ, PRIIMTŲ REMIANTIS
EUROPOS SĄJUNGOS SUTARTIES V IR VI ANTRAŠTINĖS DALIS, KOL
ĮSIGALIOS LISABONOS SUTARTIS***9 straipsnis*

Kol įsigalios Lisabonos sutartis, Sąjungos institucijų, organų ir įstaigų aktų, priimtų remiantis Europos Sąjungos sutartimi, teisinė galia išlieka tol, kol įgyvendinant Sutartis šie aktai nepanaikinami, neanuliuojami arba iš dalies nepakeičiami. Tai taip pat taikoma tarp valstybių narių pagal Europos Sąjungos sutartį sudarytoms konvencijoms.

10 straipsnis

1. Kaip pereinamojo laikotarpio priemonė, susijusi su teisės aktais policijos ir teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje, priimtais iki Lisabonos sutarties įsigaliojimo, nuo tos Sutarties įsigaliojimo dienos institucijų įgaliojimai bus tokie: Komisijos įgaliojimai pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 258 straipsnį netaikomi, o Europos Sąjungos Teisingumo Teismo įgaliojimai pagal Europos Sąjungos sutarties VI antraštinę dalį, kokia ji buvo iki Lisabonos sutarties įsigaliojimo, išliks tokie patys, įskaitant tuos, kurie buvo priimti pagal minėtos Europos Sąjungos sutarties 35 straipsnio 2 dalį.

2. 1 dalyje nurodytu teisės akto pakeitimu nustatomas toje dalyje minėtų institucijų įgaliojimų taikymas, kaip išdėstyta Sutartyse, iš dalies keisto teisės akto, kuris taikomas toms valstybėms narėms, atžvilgiu.

3. Bet kuriuo atveju 1 dalyje nurodyta pereinamojo laikotarpio priemonė nustoja galioti po penkerių metų nuo Lisabonos sutarties įsigaliojimo.

4. Ne vėliau kaip likus šešioms mėnesiams iki 3 dalyje nurodyto pereinamojo laikotarpio pabaigos Jungtinė Karalystė gali pranešti Tarybai, kad dėl 1 dalyje nurodytų teisės aktų ji nepritaria 1 dalyje minėtiems institucijų įgaliojimams, kaip išdėstyta Sutartyse. Tuo atveju, jei Jungtinė Karalystė pateikia šį pranešimą, visi 1 dalyje nurodyti teisės aktai jai nebetaikomi nuo 3 dalyje nurodyto pereinamojo laikotarpio pabaigos datos. Ši pastraipa netaikoma iš dalies keistiems teisės aktams, kurie taikomi Jungtinei Karalystei, kaip nurodyta 2 dalyje.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, kvalifikuota balsų dauguma nustato būtinas tolesnes ir pereinamojo laikotarpio priemones. Jungtinė Karalystė nedalyvauja priimant šį sprendimą. Tarybos kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 3 dalies a punktą.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, kvalifikuota balsų dauguma gali taip pat priimti sprendimą, nustatantį, kad Jungtinė Karalystė prisiima tiesiogines finansines pasekmes, jei jų būtų, kurios būtinai ir neišvengiamai patiriamos jai nustojus dalyvauti priimant ir taikant tuos teisės aktus.

5. Vėliau Jungtinė Karalystė bet kuriuo metu po to gali pranešti Tarybai apie savo pageidavimą jai taikyti teisės aktus, kurie jai nebetaikomi pagal 4 dalies pirmąją pastraipą. Tuo atveju, atsižvelgiant į konkretų atvejį, taikomos atitinkamos Protokolo dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno *acquis* arba Protokolo dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės nuostatos. Institucijų įgaliojimai, susiję su tais teisės aktais, yra išdėstyti Sutartyse. Veikdamos pagal atitinkamus protokolus Sąjungos institucijos ir Jungtinė Karalystė siekia atkurti kuo platesnį Jungtinės Karalystės dalyvavimą įgyvendinant Sąjungos *acquis* laisvės, saugumo ir teisingumo srityje nedarant didelės įtakos įvairių jos dalių praktiniam veikimui ir išlaikant jų nuoseklumą.

PROTOKOLAS (Nr. 37)

**DĖL EAPB SUTARTIES GALIOJIMO PABAIGOS FINANSINIŲ
PADARINIŲ IR DĖL ANGLIŲ IR PLIENO MOKSLINIŲ TYRIMŲ FONDO**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PRISIMINDAMOS, kad visas 2002 m. liepos 23 d. buvęs Europos anglių ir plieno bendrijos turtas ir visi įsipareigojimai 2002 m. liepos 24 d. buvo perduoti Europos bendrijai,

ATSIŽVELGDAMOS į norą šias lėšas naudoti su anglių ir plieno pramone susijusiems moksliniams tyrimams ir dėl to – į būtinumą šiuo atžvilgiu nustatyti tam tikras specialias taisykles,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo:

1 straipsnis

1. Grynoji šio turto ir įsipareigojimų vertė, nurodyta EAPB balanse 2002 m. liepos 23 d., atsižvelgiant į dėl likvidavimo operacijų galimą padidėjimą ar sumažėjimą, laikoma turtu, skirtu su anglių ir plieno pramone susijusiems moksliniams tyrimams (toliau – likviduojama EAPB). Likvidavimui pasibaigus, jis vadinamas „Anglių ir plieno mokslinių tyrimų fondo turtu“.

2. Iš šio turto gaunamos pajamos, vadinamos „Anglių ir plieno mokslinių tyrimų fondu“, naudojamos tik moksliniams tyrimams, išskyrus mokslinių tyrimų pamatinę programą, anglių ir plieno pramone susijusiuose sektoriuose pagal šio Protokolo ir juo remiantis priimtų aktų nuostatas.

2 straipsnis

Taryba, veikdama pagal specialią teisėkūros procedūrą ir gavusi Europos Parlamento pritarimą, priima visas nuostatas, būtinas šiam Protokolui įgyvendinti, įskaitant pagrindinius principus.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, patvirtina priemonės, nustatančias daugiametes Anglių ir plieno mokslinių tyrimų fondo turto valdymo finansines gaires bei Anglių ir plieno mokslinių tyrimų fondo mokslinių tyrimų programos technines gaires.

3 straipsnis

Išskyrus atvejus, kai šiame Protokole ir juo remiantis priimtuose aktuose yra nustatyta kitaip, taikomos Sutarčių nuostatos.

SUTARTIES DĖL EUROPOS SAJUNGOS VEIKIMO PRIEDAI

I PRIEDAS

SUTARTIES DĖL EUROPOS SĄJUNGOS VEIKIMO 38 STRAIPSNYJE NURODYTAS
SĄRAŠAS

- 1 -	- 2 -
Numeris pagal Briuselio nomenklatūrą	Produktų apibūdinimas
1 Skirsnis	Gyvi gyvūnai
2 Skirsnis	Mėsa ir valgomieji mėsos subproduktai
3 Skirsnis	Žuvis, vėžiagyviai ir moliuskai
4 Skirsnis	Pienas ir pieno produktai; paukščių kiaušiniai; natūralus medus
5 Skirsnis	
05.04	Gyvūnų (išskyrus žuvis) žarnos, pūslės ir skrandžiai, sveikos (sveiki) arba jų gabalai
05.15	Gyvūniniai produktai, nenurodyti kitoje vietoje; nugaišę gyvūnai, klasifikuojami 1 arba 3 skirsniuose, netinkami vartoti žmonių maistui
6 Skirsnis	Augantys medžiai ir kiti augalai; svogūnėliai, šaknys ir kitos panašios augalų dalys; skintos gėlės ir dekoratyviniai žalumynai
7 Skirsnis	Valgomos daržovės ir kai kurie šakniavaisiai ir gumbavaisiai
8 Skirsnis	Valgomieji vaisiai ir riešutai; citrusų vaisių arba melionų žievelės ir luobos
9 Skirsnis	Kava, arbata ir prieskoniai, išskyrus matę (pozicija Nr. 09.03)
10 Skirsnis	Javai
11 Skirsnis	Malybos produkcija; salyklos ir krakmolai; kviečių glitimas; inulinas
12 Skirsnis	Aliejinių kultūrų sėklos ir vaisiai; įvairūs grūdai, sėklos ir vaisiai; augalai, naudojami pramonėje ir medicinoje; šiaudai ir pašarai
13 Skirsnis	
ex 13.03	Pektinas
15 Skirsnis	Kiauliniai taukai ir kiti lydyti kiauliniai taukai; lydyti naminių paukščių taukai
15.01	Kiauliniai taukai ir kiti lydyti kiauliniai taukai; lydyti naminių paukščių taukai
15.02	Nelydyti galvijų, avių ir ožkų taukai; iš jų pagaminti taukai, skirti naudoti pramonėje (įskaitant „premier jus“)
15.03	Kiaulinių taukų stearinas, oleostearinas ir stearinas, skirtas naudoti pramonėje; kiaulinių taukų aliejus, oleoaliejus ir lajaus aliejus, neemulsuoti, nesumaišyti ir neapdoroti kitu būdu
15.04	Žuvų arba jūrų žinduolių taukai ir aliejus, nerafinuoti arba rafinuoti
15.07	Nelakieji augaliniai aliejai, skysti ar kieti, nerafinuoti, rafinuoti ar gryninti

- 1 - Numeris pagal Briuselio nomenklaturą	- 2 - Produktų apibūdinimas
15.12	Gyvūniniai ir augaliniai riebalai ir aliejus, hidrinti, nerafinuoti arba rafinuoti, bet toliau neperdirbti
15.13	Margarinas, dirbtiniai taukai ir kitų perdirbtų valgomųjų riebalų mišiniai
15.17	Riebalų medžiagų arba gyvūninio ar augalinio vaško apdorojimo liekanos
16 Skirsnis	Gaminiai iš mėsos, žuvies arba vėžiagyvių ar moliuskų
17 Skirsnis	
17.01	Cukrinių runkelių ir cukranendrių cukrus, kurių būvis kietas
17.02	Kiti cukrūs; cukrų sirupai; dirbtinis medus (sumaišytas arba nesumaišytas su natūraliu medumi); karamelė
17.03	Melasa, balinta ar nebalinta
17.05 (*)	Kiti cukrūs, sirupai ir melasa su aromatinių arba dažančiųjų medžiagų priedais, išskyrus vaisių sultis, turinčias cukraus priedą
18 Skirsnis	
18.01	Kakavos pupelės, sveikos arba skaldytos, žalios arba skrudintos
18.02	Kakavos lukštai, išaižos, luobelės ir kakavos atliekos
20 Skirsnis	Daržovių, vaisių arba kitų augalų dalių produktai
22 Skirsnis	
22.04	Vynuogių misa, kurios fermentacija prasidėjusi arba sustabdyta kitaip negu pridedant alkoholio
22.05	Vynas iš šviežių vynuogių; vynuogių misa, kurios fermentacija sustabdyta pridedant alkoholio
22.07	Kiti fermentuoti gėrimai (pavyzdžiui, sidras, kriausių sidras ir midus)
ex 22.08 (*) ex 22.09 (*)	Denatūruotas arba nedenatūruotas etilo alkoholis ir kiti bet kokio stiprumo alkoholiai, gauti iš I priede išvardytų žemės ūkio produktų, išskyrus likerius ir kitus spiritinius gėrimus bei sudėtinius alkoholinius preparatus (vadinamus „koncentruotais ekstraktais“), naudojamus gėrimų gamybai
22.10 (*)	Actas ir acto pakaitalai
23 Skirsnis	Maisto pramonės liekanos ir atliekos; paruošti pašarai gyvūnams
24 Skirsnis	
24.01	Neperdirbtas tabakas, tabako liekanos

- 1 -	- 2 -
Numeris pagal Briuselio nomenklatūrą	Produktų apibūdinimas
45 Skirsnis	
45.01	Gamtinė kamštiena, neapdorota, trupinta, granuluota arba malta; kamštienos atliekos
54 Skirsnis	
54.01	Linai, žaliaviniai arba apdoroti, bet nesuverpti; linų pakulos ir atliekos (įskaitant verpalų atliekas ir išplaušintą žaliavą)
57 Skirsnis	
57.01	Sėjamosios kanapės (<i>Cannabis sativa</i>), žaliavinės arba apdorotos, bet nesuverptos; sėjamųjų kanapių pakulos ir atliekos (įskaitant verpalų atliekas ir išplaušintą žaliavą)

(*) Pozicija pridėta 1959 m. gruodžio 18 d. Europos ekonominės bendrijos Tarybos reglamento Nr. 7a 1 straipsniu (OL Nr. 7, 1961 1 30, p. 71/61).

II PRIEDAS

UŽJŪRIO ŠALYS IR TERITORIJOS, KURIOMS TAIKOMOS SUTARTIES DĖL EUROPOS SĄJUNGOS VEIKIMO KETVIRTOSIOS DALIES NUOSTATOS

- Grenlandija,
 - Naujoji Kaledonija ir priklausomos teritorijos,
 - Prancūzijos Polinezija,
 - Prancūzijos Pietinės ir Antarkties teritorijos,
 - Volis ir Futūna,
 - Majotas,
 - Sen Pjeras ir Mikelonas,
 - Sen Bartelemi sala,
 - Aruba,
 - Nyderlandų Antilų salos:
 - Bonairė,
 - Kiurasao,
 - Saba,
 - Sent Eustatijus,
 - Sent Martinas,
 - Angilija,
 - Kaimanų salos,
 - Folklendo salos,
 - Pietų Georgija ir Pietų Sandvičo salos,
 - Montseratas,
 - Pitkernas,
 - Šv. Elenos sala ir priklausomos teritorijos,
 - Britanijos Antarkties teritorija,
 - Britanijos Indijos vandenyno teritorija,
 - Terkso ir Kaikoso salos,
 - Britanijos Virdžinijos salos,
 - Bermudų salos.
-

**TARPVYRIAUSYBINĖS KONFERENCIJOS,
PATVIRTINUSIOS LISABONOS SUTARTĮ,**

pasirašytą 2007 m. gruodžio 13 d.,

PRIE BAIGIAMOJO AKTO PRIDĖTOS DEKLARACIJOS

A. DEKLARACIJOS DĖL SUTARČIŲ NUOSTATŲ

1. Deklaracija dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, kuri yra teisiškai privaloma, patvirtinamos pagrindinės teisės, kurias garantuoja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų.

Chartija neišplečia Sąjungos teisės taikymo srities už Sąjungos įgaliojimų ribų, nenustato Sąjungai jokių naujų įgaliojimų ar užduočių ir nepakeičia Sutartyse nustatytųjų.

2. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 2 dalies

Konferencija susitaria, kad Sąjungos prisijungimas prie Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos turėtų vykti taip, kad būtų išlaikytos Sąjungos teisės ypatybės. Šiuo požiūriu Konferencija pažymi, kad tarp Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Europos žmogaus teisių teismo vyksta nuolatinis dialogas; Sąjungos prisijungimas prie šios konvencijos šį dialogą galėtų sustiprinti.

3. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 8 straipsnio

Sąjunga atsižvelgs į ypatingą mažų šalių, kurios su ja palaiko ypatingus kaimynystės santykius, padėtį.

4. Deklaracija dėl Europos Parlamento sudėties

Papildoma vieta Europos Parlamente bus skirta Italijai.

5. Deklaracija dėl Europos Vadovų Tarybos politinio susitarimo dėl Sprendimo dėl Europos Parlamento sudėties projekto

Europos Vadovų Taryba, remdamasi Europos Parlamento pasiūlymu, duos politinį sutikimą dėl Sprendimo dėl Europos Parlamento sudėties 2009–2014 m. teisėkūros laikotarpiu peržiūrėto projekto.

6. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 15 straipsnio 5 ir 6 dalių, 17 straipsnio 6 ir 7 dalių ir 18 straipsnio

Prenkant kandidatus, galinčius eiti Europos Vadovų Tarybos pirmininko, Komisijos pirmininko ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pareigas, reikia deramai atsižvelgti į būtinybę gerbti Sąjungos ir jos valstybių narių geografinę ir demografinę įvairovę.

7. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 16 straipsnio 4 dalies ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 2 dalies

Konferencija pareiškia, kad sprendimą dėl Europos Sąjungos sutarties 16 straipsnio 4 dalies ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 2 dalies įgyvendinimo Taryba priims Lisabonos sutarties pasirašymo dieną ir jis įsigalios minėtos Sutarties įsigaliojimo dieną. Sprendimo projektas išdėstytas toliau:

Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos sutarties

16 straipsnio 4 dalies ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 2 dalies įgyvendinimo 2014 m. lapkričio 1 d.–2017 m. kovo 31 d. laikotarpiu ir nuo 2017 m. balandžio 1 d. projektas

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

kadangi:

- (1) Reikėtų priimti nuostatas, leidžiančias sklandžiai pereiti nuo sprendimų priėmimo Taryboje kvalifikuota balsų dauguma sistemos, kaip apibrėžta Protokolo dėl pereinamojo laikotarpio nuostatų 3 straipsnio 3 dalyje, kuri bus toliau taikoma iki 2014 m. spalio 31 d., prie balsavimo sistemos, numatytos Europos Sąjungos sutarties 16 straipsnio 4 dalyje ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 2 dalyje, kuri bus taikoma nuo 2014 m. lapkričio 1 d., įskaitant, pereinamuoju laikotarpiu iki 2017 m. kovo 31 d., konkrečias nuostatas, numatytas minėto protokolo 3 straipsnio 2 dalyje.
- (2) Primenama, kad Taryba nuolat deda visas pastangas stiprindama kvalifikuota balsų dauguma priimamų sprendimų demokratinę teisėtumą,

NUSPRENDĖ:

1 skirsnis

Nuostatos, taikomos nuo 2014 m. lapkričio 1 d. iki 2017 m. kovo 31 d.

1 straipsnis

Nuo 2014 m. lapkričio 1 d. iki 2017 m. kovo 31 d., jei Tarybos nariai, atstovaujantys:

- a) ne mažiau kaip trims ketvirtadaliams gyventojų arba
- b) ne mažiau kaip trims ketvirtadaliams valstybių narių skaičiaus,

reikalingo sudaryti sprendimą blokuojančią mažumą, taikant Europos Sąjungos sutarties 16 straipsnio 4 dalies pirmąją pastraipą arba Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 2 dalį, prieštarauja akto priėmimui Taryboje kvalifikuota balsų dauguma, Taryba svarsto šį klausimą.

2 straipsnis

Vykstant šiems svarstymams Taryba daro viską, kas yra jos galioje, kad per tinkamą laikotarpį ir nepažeisdama Sąjungos teisės nustatytų privalomų terminų, priimtų tinkamą sprendimą 1 straipsnyje nurodytų Tarybos narių iškeltais klausimais.

3 straipsnis

Šiuo tikslu Tarybos pirmininkas, padedamas Komisijos ir laikydamasis Tarybos darbo tvarkos taisyklių, imasi bet kokios iniciatyvos, reikalingos siekiant palengvinti susitarimo kuo didesne balsų dauguma priėmimą Taryboje. Tarybos nariai jam padeda.

2 skirsnis

Nuostatos, taikomos nuo 2017 m. balandžio 1 d.

4 straipsnis

Nuo 2017 m. balandžio 1 d., jei Tarybos nariai, atstovaujantys:

- a) ne mažiau kaip 55 % gyventojų arba
- b) ne mažiau kaip 55 % valstybių narių skaičiaus,

reikalingo sudaryti sprendimą blokuojančią mažumą, taikant Europos Sąjungos sutarties 16 straipsnio 4 dalies pirmąją pastraipą arba Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 238 straipsnio 2 dalį, prieštarauja akto priėmimui Taryboje kvalifikuota balsų dauguma, Taryba svarsto šį klausimą.

5 straipsnis

Vykstant šiems svarstymams Taryba daro viską, kas yra jos galioje, kad per tinkamą laikotarpį ir nepažeisdama Sąjungos teisės nustatytų privalomų terminų, priimtų tinkamą sprendimą 4 straipsnyje nurodytų Tarybos narių iškeltais klausimais.

6 straipsnis

Šiuo tikslu Tarybos pirmininkas, padedamas Komisijos ir laikydamasis Tarybos darbo tvarkos taisyklių, imasi bet kokios iniciatyvos, reikalingos siekiant palengvinti susitarimo didesne balsų dauguma priėmimą Taryboje. Tarybos nariai jam padeda.

3 skirsnis

Įsigaliojimas

7 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja Lisabonos sutarties įsigaliojimo dieną.

8. Deklaracija dėl praktinių priemonių, susijusių su pirmininkavimu Europos Vadovų Tarybai ir Užsienio reikalų tarybai, kurių reikia imtis Lisabonos sutarties įsigaliojimo metu

Jei Lisabonos sutartis įsigaliotų po 2009 m. sausio 1 d., Konferencija prašo valstybės narės, kuri tuo metu pirmininkaus Tarybai šešių mėnesių laikotarpiu, kompetentingų valdžios institucijų ir asmens, išrinkto Europos Vadovų Tarybos pirmininku, bei asmens, paskirto Sąjungos vyriausiuoju įgaliotiniu užsienio reikalams ir saugumo politikai, pasikonsultavus su kitu šešių mėnesių laikotarpiu pirmininkausiančia valstybe nare, imtis konkrečių priemonių, būtinų norint užtikrinti veiksmingą perėjimą prie naujos tvarkos, atsižvelgiant į materialinius ir organizacinius pirmininkavimo Europos Vadovų Tarybai ir Užsienio reikalų tarybai aspektus.

9. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 16 straipsnio 9 dalies dėl Europos Vadovų Tarybos sprendimo dėl pirmininkavimo Tarybai

Konferencija pareiškia, kad kai tik bus pasirašyta Lisabonos sutartis, Taryba turėtų pradėti rengti sprendimą, nustatantį sprendimo dėl pirmininkavimo Tarybai įgyvendinimo procedūrą, ir per šešis mėnesius jam politiškai pritarti. Europos Vadovų Tarybos sprendimo projektas, kuris bus priimtas minėtos Sutarties įsigaliojimo dieną, išdėstytas toliau:

Europos Vadovų Tarybos sprendimo dėl pirmininkavimo Tarybai projektas

1 straipsnis

1. Tarybai, išskyrus Užsienio reikalų tarybą, 18 mėnesių pirmininkauja iš anksto nustatytos trijų valstybių narių grupės. Grupės sudaromos lygios rotacijos tarp valstybių narių pagrindu, atsižvelgiant į jų įvairovę ir geografinę pusiausvyrą Sąjungoje.

2. Kiekvienas grupės narys paeiliui pirmininkauja šešis mėnesius visų sudėčių Tarybai, išskyrus Užsienio reikalų tarybą. Kiti grupės nariai padeda pirmininkui atlikti visas jo pareigas pagal bendrą programą. Grupės nariai tarpusavyje gali susitarti dėl kitos tvarkos.

2 straipsnis

Valstybių narių vyriausybės nuolatinių atstovų komitetui pirmininkauja valstybės narės atstovas, pirmininkaujantis Bendrųjų reikalų tarybai.

Politiniam ir saugumo komitetui pirmininkauja Sąjungos vyriausiojo įgaliojimo užsienio reikalams ir saugumo politikai atstovas.

Jeigu vadovaujantis 4 straipsniu nenuspręsta kitaip, įvairios sudėties Tarybos, išskyrus Užsienio reikalų tarybą, parengiamiesiems organams pirmininkauja tuo metu atitinkamos sudėties Tarybai pirmininkaujančios grupės narys.

3 straipsnis

Bendradarbiaudama su Komisija, Bendrųjų reikalų taryba užtikrina įvairios sudėties Tarybos darbo nuoseklumą ir tęstinumą daugiamečių programų struktūroje. Pirmininkaujančios valstybės narės, padedant Tarybos generaliniam sekretoriui, imasi visų reikalingų priemonių Tarybos darbui organizuoti ir sklandžiai jos veiklai užtikrinti.

4 straipsnis

Taryba priima sprendimą, nustatantį šio sprendimo įgyvendinimo priemones.

10. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 17 straipsnio

Konferencija mano, kad kai į Komisiją nebeįtraukiami visų valstybių narių piliečiai, Komisija turėtų skirti ypatingą dėmesį santykių su visomis valstybėmis narėmis visiškam skaidrumui užtikrinti. Todėl Komisija turėtų palaikyti glaudžius ryšius su visomis valstybėmis narėmis, neatsižvelgdama į tai, ar jų pilietis eina Komisijos nario pareigas, ir šiomis sąlygomis turėtų skirti ypatingą dėmesį keitimuisi informacija ir konsultacijoms su visomis valstybėmis narėmis.

Konferencija taip pat mano, kad Komisija turėtų imtis visų būtinų priemonių užtikrinti, kad būtų visokeriopai atsižvelgiama į politinę, socialinę ir ekonominę tikrovę visose valstybėse narėse, įskaitant tas, kurių pilietis neina Komisijos nario pareigų. Šios priemonės taip pat turėtų užtikrinti, kad į tų valstybių narių poziciją būtų atsižvelgiama priimant atitinkamas organizacines priemones.

11. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 17 straipsnio 6 ir 7 dalių

Konferencijos manymu, pagal Sutarčių nuostatas Europos Parlamentas ir Europos Vadovų Taryba bendrai atsako už sklandų Europos Komisijos pirmininko rinkimų procesą. Prieš Europos Vadovų Tarybai priimant sprendimą, Europos Parlamento ir Europos Vadovų Tarybos atstovai tinkamiausiu būdu rengia reikalingas konsultacijas. Vadovaujantis 17 straipsnio 7 dalies pirmąja pastraipa, šių konsultacijų metu didelis dėmesys skiriamas kandidatų į Komisijos pirmininko postą biografijos faktams, atitinkamai atsižvelgiant į Europos Parlamento rinkimus. Europos Parlamento ir Europos Vadovų Tarybos tarpusavio susitarimu atitinkamai gali būti nustatoma tokių konsultacijų rengimo tvarka.

12. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 18 straipsnio

1. Konferencija pareiškia, kad, vykstant parengiamajam darbui prieš paskiriant Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį užsienio reikalams ir saugumo politikai, kuris pagal Europos Sąjungos sutarties 18 straipsnį ir Protokolo dėl pereinamojo laikotarpio nuostatų 5 straipsnį turi būti paskirtas Lisabonos sutarties, iš dalies keičiančios Europos Sąjungos sutartį ir Europos bendrijos steigimo sutartį, įsigaliojimo dieną ir kurio kadencija truks nuo tos dienos iki tą dieną veikiančios Komisijos kadencijos pabaigos, bus palaikomi tinkami ryšiai su Europos Parlamentu.

2. Be to, Konferencija primena, kad Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai, kurio kadencija 2009 m. lapkričio mėn. prasidės tą pačią dieną ir bus tokios pat trukmės kaip naujos sudėties Komisijos kadencija, bus paskirtas laikantis Europos Sąjungos sutarties 17 ir 18 straipsnių nuostatų.

13. Deklaracija dėl bendros užsienio ir saugumo politikos

Konferencija pabrėžia, kad Europos Sąjungos sutarties nuostatos dėl bendros užsienio ir saugumo politikos, įskaitant Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pareigybės sukūrimą ir Išorės veiksmų tarnybos įsteigimą, neturi įtakos dabartiniams valstybių narių įsipareigojimams jų užsienio politikos nustatymo bei vykdymo ir jų nacionalinio atstovavimo trečiosiose šalyse bei tarptautinėse organizacijose srityse.

Konferencija taip pat primena, kad bendrą saugumo ir gynybos politiką reglamentuojančios nuostatos nedaro poveikio ypatingam valstybių narių saugumo ir gynybos politikos pobūdžiui.

Ji pabrėžia, kad Europos Sąjungai ir jos valstybėms narėms ir toliau bus privalomos Jungtinių Tautų Chartijos nuostatos bei visų pirma nuostata, kad pagrindinė atsakomybė už tarptautinės taikos ir saugumo palaikymą tenka Saugumo Tarybai bei jos nariams.

14. Deklaracija dėl bendros užsienio ir saugumo politikos

Be Europos Sąjungos sutarties 24 straipsnio 1 dalyje nurodytų specialių taisyklių ir procedūrų, konferencija pabrėžia, kad nuostatos, susijusios su bendra užsienio ir saugumo politika, įskaitant dėl Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Išorės veiksmų tarnybos įsteigimo, nedarys įtakos kiekvienoje valstybėje narėje galiojančiam teisiniam pagrindui, jos atsakomybei ir galioms, susijusiems su jos užsienio politikos nustatymu ir vykdymu, jos nacionaline diplomatine tarnyba, santykiais su trečiosiomis šalimis ir dalyvavimu tarptautinėse organizacijose, įskaitant valstybių narių narystę JT Saugumo Taryboje.

Konferencija taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad nuostatomis, susijusiomis su bendra užsienio ir saugumo politika, nesuteikiama naujų galių Komisijai inicijuojant sprendimus ar nepadidindamas Europos Parlamento vaidmuo.

Konferencija taip pat primena, kad bendrą Europos saugumo ir gynybos politiką reglamentuojančios nuostatos nedaro įtakos ypatingam valstybių narių saugumo ir gynybos politikos pobūdžiui.

15. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 27 straipsnio

Konferencija pareiškia, kad, kai tik bus pasirašyta Lisabonos sutartis, Tarybos generalinis sekretorius, vyriausiasis įgaliotinis bendrai užsienio ir saugumo politikai, Komisija ir valstybės narės turėtų pradėti parengiamąjį darbą dėl Europos išorės veiksmų tarnybos.

16. Deklaracija dėl Europos Sąjungos sutarties 55 straipsnio 2 dalies

Konferencija mano, kad numatant galimybę versti Sutartis į 55 straipsnio 2 dalyje minimas kalbas prisidedama prie 3 straipsnio 3 dalies ketvirtojoje pastraipoje įtvirtinto tikslo gerbti turtingą Sąjungos kultūros ir kalbų įvairovę įgyvendinimo. Šiuo požiūriu Konferencija patvirtina, kad Sąjunga liks ištikima Europos kultūros įvairovei ir toliau skirs išskirtinį dėmesį šioms ir kitoms kalboms.

Konferencija rekomenduoja, kad tos valstybės narės, kurios nori pasinaudoti 55 straipsnio 2 dalyje numatyta galimybe, per šešis mėnesius nuo Lisabonos sutarties pasirašymo dienos praneštų Tarybai kalbą ar kalbas, į kurias bus verčiamos Sutartys.

17. Deklaracija dėl viršenybės

Konferencija primena, kad remiantis nusistovėjusia Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika Sutartys ir teisės aktai, kuriuos priima Sąjunga remdamasi Sutartimis, turi viršenybę prieš valstybių narių teisės aktus šioje teisminėje praktikoje nustatytais sąlygomis.

Be to, Konferencija nusprendė prie šio Baigiamojo akto pridėti Tarybos teisės tarnybos nuomonę dėl viršenybės, pateikiamą dokumente 11197/07 (JUR 260):

„Tarybos teisės tarnybos nuomonė

2007 m. birželio 22 d.

Teisingumo Teismo praktika rodo, kad Bendrijos teisės viršenybė yra esminis minėtos teisės principas. Teismo nuomone, šis principas yra neatsiejamas nuo Europos bendrijos specifinio pobūdžio. Tuo metu, kai buvo priimtas pirmas sprendimas šioje nusistovėjusioje Teismo praktikoje (1964 m. liepos 15 d. sprendimas byloje Costa prieš ENEL, 6/64 ⁽¹⁾), Sutartyje viršenybė nebuvo minima. Taip yra ir šiuo metu. Tai, kad viršenybės principas nebus įtrauktas į būsimą Sutartį, jokių būdų nepakeis galiojančio principo ir nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos.

⁽¹⁾ „Tai reiškia [...], kad teisės, kylančios iš Sutarties – nepriklausomo teisės šaltinio – dėl jos specialaus ir originalaus pobūdžio nebūtų galima panaikinti vidaus teisinėmis nuostatomis nepriklausomai nuo jų formuluotės, nepanaikinant jos pobūdžio kaip Bendrijos teisės ir nesukeliant abejonių dėl pačios Bendrijos teisinio pagrindo.“

18. Deklaracija dėl kompetencijos atskyrimo

Konferencija pabrėžia, kad pagal Europos Sąjungos sutartyje ir Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo numatytą Sąjungos ir valstybių narių kompetencijos pasidalijimą sritys, kurių Sutartys neprikiria Sąjungos kompetencijai, priklauso valstybių narių kompetencijai.

Kai Sutartys konkrečioje srityje suteikia Sąjungai kompetenciją, kuria ji dalijasi su valstybėmis narėmis, valstybės narės naudoja savo kompetenciją tiek, kiek Sąjunga nepasinaudojo arba nusprendė nebesinaudoti savo kompetencija. Pastaroji situacija susidaro, kai atitinkamos Sąjungos institucijos nusprendžia panaikinti teisėkūros procedūra priimtą aktą, visų pirma siekiant užtikrinti, kad būtų nuolat laikomasi subsidarumo ir proporcingumo principų. Vieno ar keleto jos narių (valstybių narių atstovų) iniciatyva ir laikantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 241 straipsnio Taryba gali reikalauti Komisijos pateikti pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimto akto panaikinimo. Konferencija palankiai vertina tai, kad Komisija pareiškia, jog šiems prašymams skirs ypatingą dėmesį.

Be to, į Tarpvyriausybinių konferencijų susirinkę valstybių narių vyriausybės atstovai, laikydamiesi Europos Sąjungos sutarties 48 straipsnio 2–5 dalyse numatytos įprastos peržiūros procedūros, gali nuspręsti iš dalies pakeisti Sutartį ir padidinti ar sumažinti minėtomis Sutartimis Sąjungai suteiktą kompetenciją.

19. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 8 straipsnio

Konferencija sutinka, kad bendromis pastangomis šalindama moterų ir vyrų nelygybės apraiškas, įvairiose savo politikos srityse Sąjunga sieks kovoti su bet kokio pobūdžio smurtu šeimoje. Valstybės narės turėtų imtis visų reikiamų priemonių, siekdamos užkirsti kelią šiai nusikalstamai veikai ir bausti už ją bei padėti aukoms ir jas ginti.

20. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 16 straipsnio

Konferencija pareiškia, kad kiekvienu atveju pagal 16 straipsnį patvirtinant asmens duomenų apsaugos taisykles, galinčias turėti tiesioginės įtakos nacionaliniam saugumui, bus deramai atsižvelgiama į konkrečius ypatumus. Ji primena, kad šiuo metu taikomuose teisės aktuose (žr. visų pirma Direktyvą 95/46/EB) šiuo atžvilgiu esama konkrečių išimčių.

21. Deklaracija dėl asmens duomenų apsaugos teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose ir policijos bendradarbiavimo srityse

Konferencija pripažįsta, kad dėl teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose ir policijos bendradarbiavimo sričių ypatingo pobūdžio šiose srityse gali reikėti konkrečių taisyklių dėl asmens duomenų apsaugos ir laisvo šių duomenų judėjimo, pagrįstų Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 16 straipsniu.

22. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 48 ir 79 straipsnių

Konferencija mano, kad tuo atveju, jei teisėkūros procedūra priimamo akto, pagrįsto 79 straipsnio 2 dalimi, projektas darytų poveikį svarbiems valstybės narės socialinės apsaugos sistemos aspektams, įskaitant jos apimtį, išlaidas ar finansinę struktūrą, ar paveiktų tos sistemos finansinę pusiausvyrą, kaip nustatyta 48 straipsnio antrojoje pastraipoje, į tos valstybės narės interesus bus deramai atsižvelgiama.

23. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 48 straipsnio antrosios pastraipos

Konferencija primena, kad, atsižvelgiant į Europos Sąjungos sutarties 15 straipsnio 4 dalį, minėtu atveju Europos Vadovų Taryba sprendimus priima bendru sutarimu.

24. Deklaracija dėl Europos Sąjungos teisinio subjektiškumo

Konferencija patvirtina, kad tai, jog Europos Sąjunga yra juridinis asmuo, Sąjungai jokia būdu nesuteiks įgaliojimų leisti teisės aktus ar veikti peržengiant kompetencijos, kurią jai Sutartyse suteikė valstybės narės, ribas.

25. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 75 ir 215 straipsnių

Konferencija primena, kad pagarba pagrindinėms teisėms ir laisvėms visų pirma reiškia, kad turi būti skirtas deramas dėmesys atitinkamų fizinių asmenų ar įmonių turimų įstatymais numatytų teisių apsaugai ir laikymuisi. Šiuo tikslu ir siekiant užtikrinti nuodugnią sprendimų, kuriais fiziniam asmeniui ar įmonei skiriamos ribojančios priemonės, teisminę peržiūrą, tokie sprendimai turi remtis aiškiais ir tiksliais kriterijais. Tokie kriterijai turėtų būti priderinti prie kiekvienos ribojančios priemonės ypatumų.

26. Deklaracija dėl valstybės narės nedalyvavimo priemonėje, grindžiamoje Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo trečios dalies V antraštine dalimi

Konferencija pareiškia, kad tokiu atveju, jei valstybė narė nusprendžia nedalyvauti priemonėje, grindžiamoje Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo trečios dalies V antraštine dalimi, Taryba surengs išsamias diskusijas apie šios valstybės narės nedalyvavimo šioje priemonėje galimas pasekmes.

Be to, bet kuri valstybė narė gali paprašyti Komisijos išnagrinėti situaciją remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 116 straipsniu.

Pirmesnės pastraipos neturi įtakos valstybės narės galimybei kreiptis šiuo klausimu į Europos Vadovų Tarybą.

27. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 85 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos

Konferencija mano, kad Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 85 straipsnio 1 dalies antrojoje pastraipoje nurodytuose reglamentuose turėtų būti atsižvelgiama į nacionalines taisykles ir praktiką, susijusias su kriminalinių nusikaltimų tyrimų pradėjimu.

28. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 98 straipsnio

Konferencija pažymi, kad 98 straipsnio nuostatos taikomos vadovaujantis esama praktika. Terminas „priemonės, kurios yra reikalingos tam tikruose Federacinės Respublikos regionuose dėl Vokietijos padalijimo atsiradusioms nepalankioms ekonomikos sąlygoms kompensuoti“ aiškinamas vadovaujantis esama Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika.

29. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 2 dalies c punkto

Konferencija pažymi, kad 107 straipsnio 2 dalies c punktas aiškinamas vadovaujantis esama Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika, susijusia su šių nuostatų taikymu pagalbai, teikiamai tam tikriems Vokietijos Federacinės Respublikos regionams, patyrusiems žalą dėl Vokietijos padalijimo.

30. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio

Konferencija, atsižvelgdama į 126 straipsnį, patvirtina, kad augimo galimybių didinimas ir patikimos biudžeto padėties užtikrinimas yra du Sąjungos ir valstybių narių ekonominės ir fiskalinės politikos ramsčiai. Stabilumo ir augimo paktas yra svarbi priemonė šiems tikslams pasiekti.

Konferencija dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą laikytis nuostatų dėl Stabilumo ir augimo pakto, kuris yra valstybių narių biudžeto politikos koordinavimo pamatas.

Konferencija patvirtina, jog taisyklėmis pagrįsta sistema yra geriausia įsipareigojimų įvykdymo ir vienodo požiūrio į visas valstybes nares garantija.

Atsižvelgiant į tai, Konferencija taip pat dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą siekti Lisabonos strategijos tikslų: kurti darbo vietas, įgyvendinti struktūrines reformas ir socialinę sanglaudą.

Sąjunga siekia subalansuoto ekonomikos augimo ir kainų stabilumo. Todėl ekonominėje ir biudžeto politikoje reikia nustatyti tinkamus prioritetus siekiant ekonominių reformų, inovacijų, konkurencingumo ir privačių investicijų bei vartojimo didinimo silpno ekonomikos augimo

laikotarpiais. Tai turėtų atspindėti nacionaliniu ir Sąjungos lygiu priimtuose sprendimuose dėl biudžeto pateiktos gairės, visų pirma valstybės pajamų ir išlaidų struktūros pertvarkos, laikantis biudžeto drausmės pagal Sutartis bei Stabilumo ir augimo pakta.

Atsižvelgiant į biudžeto ir ekonomikos sunkumus, su kuriais susiduria valstybės narės, akivaizdi tampa patikimos biudžeto politikos laikymosi per visą ekonominį ciklą svarba.

Konferencija sutaria, kad valstybės narės turėtų aktyviai pasinaudoti ekonomikos pakilimo laikotarpiais, siekdamas konsoliduoti valstybės finansus ir gerinti biudžeto padėtį. Jų tikslas – pakilimo laikotarpiais laipsniškai pasiekti biudžeto perteklių, kuris leistų deramai įveikti ekonomikos nuosmukio sunkumus, ir taip prisidėti prie ilgalaikio valstybės finansų tvarumo.

Valstybės narės laukia galimų Komisijos pasiūlymų, taip pat papildomo valstybių narių indėlio, kurie sustiprintų ir išaiškintų Stabilumo ir augimo pakto įgyvendinimą. Valstybės narės imsis visų reikiamų priemonių, kad padidintų savo ekonomikos augimo galimybes. Šį tikslą padėtų pasiekti geresnis ekonominės politikos koordinavimas. Ši deklaracija neužkerta kelio būsimoms diskusijoms dėl Stabilumo ir augimo pakto.

31. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 156 straipsnio

Konferencija patvirtina, kad 156 straipsnyje apibrėžtos politikos kryptys iš esmės priklauso valstybių narių kompetencijai. Pagal šį straipsnį Sąjungos lygiu priimamos skatinamosios ir koordinavimo rėmimo priemonės yra papildomo pobūdžio. Jos reikalingos valstybių narių bendradarbiavimui stiprinti, o ne nacionalinėms sistemoms derinti. Tai neturės poveikio kiekvienoje valstybėje narėje taikomoms su socialinių partnerių atsakomybe susijusioms garantijoms ir praktikai.

Ši deklaracija nepažeidžia Sutarčių nuostatų, suteikiančių kompetenciją Sąjungai, įskaitant socialinius klausimus.

32. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 168 straipsnio 4 dalies c punkto

Konferencija pareiškia, kad priemonėmis, kurios bus patvirtintos taikant 168 straipsnio 4 dalies c punktą, turi būti atsižvelgiama į bendras saugumo problemas ir jomis turi būti siekiama nustatyti aukštus kokybės ir saugos standartus, jei kitu atveju nacionaliniai standartai, turintys įtakos vidaus rinkai, kliudytų pasiekti aukštą žmonių sveikatos apsaugos lygį.

33. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 174 straipsnio

Konferencija mano, kad 174 straipsnyje daroma nuoroda į salų vietas gali apimti visą salose esančių valstybių teritoriją, jei jos atitinka būtinus kriterijus.

34. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 179 straipsnio

Konferencija sutinka, kad Sąjungos veiksmai mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros srityje bus vykdomi deramai atsižvelgiant į valstybių narių mokslinių tyrimų politikos fundamentines kryptis ir pasirinkimą.

35. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 194 straipsnio

Konferencijos įsitikinimu 194 straipsnis neturi poveikio valstybių narių teisei imtis reikiamų priemonių užtikrinant savo energijos tiekimą 347 straipsnyje numatytais sąlygomis.

36. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 218 straipsnio dėl derybų dėl valstybių narių tarptautinių susitarimų, susijusių su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, ir jų sudarymo

Konferencija patvirtina, kad valstybės narės gali derėtis dėl susitarimų su trečiosiomis šalimis arba tarptautinėmis organizacijomis trečios dalies V antraštinės dalies 3, 4 ir 5 skyriuose numatytose srityse ir juos sudaryti, jei tokie susitarimai atitinka Sąjungos teisę.

37. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 222 straipsnio

Nepažeidžiant priemonių, kurias Sąjunga priima siekdama laikytis savo solidarumo pareigos valstybei narei, patiriančiai teroro aktą, gaivalinę nelaimę ar žmogaus sukeltą katastrofą, nė viena iš 222 straipsnio nuostatų nesiekia paveikti kitos valstybės narės teisės pasirinkti labiausiai tinkamas priemones, skirtas laikytis savo solidarumo pareigos tai valstybei narei.

38. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 252 straipsnio, reglamentuojančio generalinių advokatų skaičių Teisingumo Teisme

Konferencija pareiškia, kad jei pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 252 straipsnio pirmąją pastraipą Teisingumo Teismas paprašys, kad generalinių advokatų skaičius būtų padidintas trimis (vienuolika vietoj aštuonių), Taryba, sprendama vieningai, susitars dėl tokio padidinimo.

Tokiu atveju Konferencija sutinka, kad Lenkija, kaip ir Vokietija, Prancūzija, Italija, Ispanija ir Jungtinė Karalystė, turėtų nuolatinį generalinį advokatą ir nebedalyvautų rotacijos sistemoje, o pagal esamą rotacijos sistemą vyktų penkių, o ne trijų generalinių advokatų rotacija.

39. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 290 straipsnio

Konferencija atsižvelgia į Komisijos ketinimą toliau konsultuotis su valstybių narių paskirtais ekspertais, rengiant deleguotųjų teisės aktų finansinių paslaugų srityje projektus, pagal jos nusistovėjusią praktiką.

40. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 329 straipsnio

Konferencija pareiškia, kad valstybės narės, pateikdamos prašymą pradėti tvirtesnę bendradarbiavimą, gali nurodyti, ar jos tame etape jau ketina remtis 333 straipsniu, numatančiu kvalifikuotos balsų daugumos išplėtimą, arba įprasta teisėkūros procedūra.

41. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 352 straipsnio

Konferencija pareiškia, kad Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 352 straipsnio 1 dalyje nuoroda į Sąjungos tikslus reiškia nuorodą į Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytus tikslus ir minėtos Sutarties 3 straipsnio 5 dalyje nustatytus tikslus, susijusius su išorės veiksmais, nurodytais Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo penktojoje dalyje. Todėl nereiškia, kad Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 352 straipsniu pagrįstais veiksmais bus siekiama tik Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnio 1 dalyje nustatytų tikslų. Atsižvelgdama į tai, Konferencija pažymi, kad pagal Europos Sąjungos sutarties 31 straipsnio 1 dalį bendros užsienio ir saugumo politikos srityje teisėkūros procedūra priimami aktai negali būti priimami.

42. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 352 straipsnio

Konferencija pabrėžia, kad, remiantis nusistovėjusia Europos Sąjungos Teisingumo Teismo teismine praktika, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 352 straipsnis, kuris yra neatskiriama suteiktais įgaliojimais pagrįstos institucinės sistemos dalis, negali būti pagrindas išplėsti Sąjungos kompetencijos sritį už bendrų Sutarčių nuostatų ribų, ypač nuostatų, kurios apibrėžia Sąjungos užduotis ir veiksmus. Bet kuriuo atveju 352 straipsnis negali būti pagrindas priimti nuostatas, dėl kurių būtų pakeistos Sutartys nesilaikant jose tam nustatytos tvarkos.

43. Deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 355 straipsnio 6 dalies

Aukštosios Susitariančios Šalys susitaria, kad Europos Vadovų Taryba, taikydama 355 straipsnio 6 dalį, priims sprendimą, kuriuo pakeičiamas Majoto statusas Sąjungos atžvilgiu, siekiant, kad ši teritorija taptų atokiausiu regionu pagal 355 straipsnio 1 dalį ir 349 straipsnį, kai Prancūzijos valdžios institucijos praneš Europos Vadovų Tarybai ir Komisijai, kad tam sudaro sąlygas vykstanti salos vidaus statuso raida.

B. DEKLARACIJOS DĖL PRIE SUTARČIŲ PRIDEDAMŲ PROTOKOLŲ

44. Deklaracija dėl Protokolo dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno *acquis* 5 straipsnio

Konferencija pažymi, kad jei valstybė narė yra pateikusi pranešimą pagal Protokolo dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno *acquis* 5 straipsnio 2 dalį, kad ji nenori dalyvauti priimant pasiūlymą ar iniciatyvą, tas pranešimas gali būti atsiimtas bet kuriuo metu iki Šengeno *acquis* grindžiamos priemonės priėmimo.

45. Deklaracija dėl Protokolo dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno *acquis* 5 straipsnio 2 dalies

Konferencija pareiškia, kad visais atvejais, kai Jungtinė Karalystė arba Airija nurodo Tarybai, jog ketina nedalyvauti priemonėje, grindžiamoje dalimi Šengeno *acquis*, kurią taikant ji dalyvauja, Taryba išsamiai aptars galimą tos valstybės narės nedalyvavimo toje priemonėje poveikį. Diskusijos Taryboje turėtų vykti atsižvelgiant į Komisijos pateiktus nurodymus dėl pasiūlymo ir Šengeno *acquis* ryšio.

46. Deklaracija dėl Protokolo dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno *acquis* 5 straipsnio 3 dalies

Konferencija primena, kad jei Taryba nepriima sprendimo pirmą kartą iš esmės aptarus klausimą, Komisija gali per 4 mėnesius pateikti iš dalies pakeistą pasiūlymą pakartotinai iš esmės aptarti Taryboje.

47. Deklaracija dėl Protokolo dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno *acquis* 5 straipsnio 3, 4 ir 5 dalių

Konferencija atkreipia dėmesį į tai, kad sąlygose, kurios turi būti nustatytos Protokolo dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno *acquis* 5 straipsnio 3, 4 ar 5 dalyje nurodytu sprendimu, gali būti nustatyta, kad atitinkama valstybė narė prisiima tiesiogines finansines pasekmes, jei jų būtų, kurios būtinai ir neišvengiamai patiriamos jai nustojus dalyvauti taikant dalį ar visą *acquis*, nurodytą pagal minėto protokolo 4 straipsnį Tarybos priimtame sprendime.

48. Deklaracija dėl Protokolo dėl Danijos pozicijos

Konferencija pažymi, kad dėl teisės aktų, kuriuos turi priimti Taryba, viena arba kartu su Europos Parlamentu, ir kuriuose yra Danijai taikomų nuostatų, taip pat ir Danijai netaikomų nuostatų, kadangi jos priimtos tuo teisiniu pagrindu, kuriam taikoma Protokolo dėl Danijos pozicijos I dalis, Danija pareiškia, kad ji nenaudos savo balsavimo teisės tam, kad trukdytų priimti Danijai netaikomas nuostatas.

Be to, Konferencija pažymi, kad, remdamasi Konferencijos deklaracija dėl 222 straipsnio, Danija pareiškia, kad Danija dalyvauja taikant pagal 222 straipsnį priimtus veiksmus ar teisės aktus laikydamasi Protokolo dėl Danijos pozicijos I ir II dalių.

49. Deklaracija dėl Italijos

Konferencija atsižvelgia į tai, kad Protokolas dėl Italijos, pridėtas prie 1957 m. Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties, su pakeitimais, padarytais Europos Sąjungos sutartimi, nustato, kad:

„AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išspręsti tam tikras su Italija susijusias problemas,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie šios Sutarties:

BENDRIJOS VALSTYBĖS NARĖS

PAŽYMI, kad Italijos Vyriausybė vykdo dešimties metų ekonominės plėtros programą, skirtą Italijos ekonomikos pusiausvyros sutrikimams ištaisyti, pirmiausia rūpinantis infrastruktūra mažiau išsivysčiusiuose pietų Italijos rajonuose ir Italijos salose bei kuriant naujas darbo vietas nedarbui mažinti.

PRISIMENA, kad šios Italijos Vyriausybės programos principus ir tikslus svarstė ir patvirtino tarptautinio bendradarbiavimo organizacijos, kurioms priklauso valstybės narės.

PRIPAŽIŠTA, kad pasiekti Italijos programos tikslus yra jų bendras interesas.

SUSITARIA, siekdamas padėti Italijos Vyriausybei įvykdyti šį uždavinį, rekomenduoti Bendrijos institucijoms taikyti visus šioje Sutartyje numatytus metodus ir procedūras, ypač tinkamai naudoti Europos investicijų banko ir Europos socialinio fondo išteklius.

MANO, kad Bendrijos institucijos, taikydamos šią Sutartį, turėtų atsižvelgti į Italijos ekonomikos nuolatinės pastangas per ateinančius metus ir į tai, kad pageidautina vengti pavojingos įtampos, ypač mokėjimų balansui ar užimtumo lygiui, nes tai gali kelti pavojų šios Sutarties taikymui Italijai.

PRIPAŽIŪSTA, kad taikant 109h ir 109i straipsnius reikės saugotis, kad priemonės, kurių reikalaujama iš Italijos Vyriausybės, nesutrukdytų jai užbaigti savo ekonomikos plėtros programą ir pakelti gyventojų gyvenimo lygį.“

50. Deklaracija dėl Protokolo dėl pereinamojo laikotarpio nuostatų 10 straipsnio

Konferencija prašo Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos pagal savo atitinkamą kompetenciją stengtis atitinkamais atvejais ir, jei įmanoma, per penkerių metų laikotarpį, nurodytą Protokolo dėl pereinamojo laikotarpio nuostatų 10 straipsnio 3 dalyje, priimti teisės aktus, iš dalies keičiančius arba pakeičiančius minėto protokolo 10 straipsnio 1 dalyje nurodytus aktus.

C. VALSTYBIŲ NARIŲ DEKLARACIJOS

51. Belgijos Karalystės deklaracija dėl nacionalinių parlamentų

Belgija pažymi, kad pagal jos konstitucinę teisę Sąjungos kompetencijai priklausančioje srityje ne tik Federalinio parlamento atstovų rūmai ir Senatas, bet ir bendrijų bei regionų parlamentinės asamblėjos veikia kaip nacionalinės parlamentinės sistemos elementai arba nacionalinio parlamento rūmai.

52. Belgijos Karalystės, Bulgarijos Respublikos, Vokietijos Federacinės Respublikos, Graikijos Respublikos, Ispanijos Karalystės, Italijos Respublikos, Kipro Respublikos, Lietuvos Respublikos, Didžiosios Liuksemburgo hercogystės, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Austrijos Respublikos, Portugalijos Respublikos, Rumunijos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos deklaracija dėl Europos Sąjungos simbolių

Belgija, Bulgarija, Vokietija, Graikija, Ispanija, Italija, Kipras, Lietuva, Liuksemburgas, Vengrija, Malta, Austrija, Portugalija, Rumunija, Slovėnija ir Slovakija pareiškia, kad vėliava su dvylikos aukso spalvos žvaigždučių apskritimu mėlyname fone, himnas, kylantis iš devintosios Liudvigo van Bethoveno simfonijos „Odė džiaugsmui“, šūkis „Suvienyti įvairovėje“, Europos Sąjungos valiuta euro ir gegužės 9 d. – Europos diena joms toliau bus bendro piliečių priklausymo Europos Sąjungai ir jų ryšio su ja simboliai.

53. Čekijos Respublikos deklaracija dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos

1. Čekijos Respublika primena, kad Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos nuostatos skirtos Europos Sąjungos institucijoms ir įstaigoms deramai atsižvelgiant į subsidiarumo principą ir Europos Sąjungos bei jos valstybių narių kompetencijos pasidalijimą, kaip dar kartą patvirtinta Deklaracijoje (Nr. 18) dėl kompetencijos atskyrimo. Čekijos Respublika pabrėžia, kad Chartijos nuostatos skirtos valstybėms narėms tik joms įgyvendinant Sąjungos teisę, o ne joms priimančios ir įgyvendinančios nacionalinės teisės aktus nepriklausomai nuo Sąjungos teisės.

2. Be to, Čekijos Respublika pabrėžia, kad Chartija neišplečia Sąjungos teisės taikymo srities ir nenustato Sąjungai naujų galių. Ji nesumažina nacionalinės teisės taikymo srities ir neapriboja nacionalinės valdžios institucijų šiuo metu turimų įgaliojimų šioje srityje.

3. Čekijos Respublika pabrėžia, kad atsižvelgiant į tai, jog Chartija pripažįsta pagrindines teises ir principus, kurie kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, minėtos teisės ir principai turėtų būti aiškinami atsižvelgiant į tas tradicijas.

4. Čekijos Respublika taip pat pabrėžia, kad jokia Chartijos nuostata negali būti aiškinama kaip ribojanti ar kitaip varžanti žmogaus teises ir pagrindines laisves, kurias atitinkamoje taikymo srityje pripažįsta Sąjungos teisė ir tarptautiniai susitarimai, kurių Šalys yra Sąjunga arba visos valstybės narės, įskaitant Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją, taip pat valstybių narių konstitucijas.

54. Vokietijos Federacinės Respublikos, Airijos, Vengrijos Respublikos, Austrijos Respublikos ir Švedijos Karalystės deklaracija

Vokietija, Airija, Vengrija, Austrija ir Švedija pažymi, kad pagrindinės Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties nuostatos nuo jos įsigaliojimo nebuvo iš esmės pakeistos ir turi būti atnaujintos. Todėl jos remia sumanymą kuo greičiau sušaukti valstybių narių vyriausybės atstovų konferenciją.

55. Ispanijos Karalystės bei Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės deklaracija

Sutartys taikomos Gibraltarui, kuris yra Europos teritorija, už kurios išorės santykius atsako valstybė narė. Tai nereiškia, kad keičiamos atitinkamos suinteresuotų valstybių narių pozicijos.

56. Airijos deklaracija dėl Protokolo dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnio

Airija patvirtina savo įsipareigojimą dėl Sąjungos kaip laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės, kurioje gerbiamos pagrindinės teisės ir valstybių narių įvairios teisinės sistemos bei tradicijos, o piliečiams užtikrinamas aukštas saugumo lygis.

Todėl Airija pareiškia tvirtai ketinanti, jos manymu, didžiausiu įmanomu mastu pasinaudoti Protokolo dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnyje numatyta teise ir dalyvauti patvirtinant priemones pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo trečiosios dalies V antraštinę dalį.

Visų pirma ji didžiausiu įmanomu mastu dalyvaus policijos bendradarbiavimo srities priemonėse.

Be to, Airija primena, kad pagal protokolo 8 straipsnį ji gali Tarybai raštu pranešti, jog ji nebenori, kad jai būtų taikomos protokolo nuostatos. Airija ketina peržiūrėti šių priemonių veikimą per trejus metus nuo Lisabonos sutarties įsigaliojimo.

57. Italijos Respublikos deklaracija dėl Europos Parlamento sudėties

Italija pažymi, kad pagal Europos Sąjungos sutarties 10 straipsnį ir 14 straipsnį Europos Parlamentą sudaro Sąjungos piliečių atstovai, kai atstovavimas užtikrinamas mažėjančia proporcingumo tvarka.

Italija taip pat pažymi, kad pagal Europos Sąjungos sutarties 9 straipsnį ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 20 straipsnį Sąjungos pilietis yra kiekvienas asmuo, turintis valstybės narės pilietybę.

Taigi Italija laiko, kad, nepažeidžiant Sprendimo dėl 2009–2014 m. teisėkūros laikotarpio, visi Europos Vadovų Tarybos priimti sprendimai Europos Parlamento iniciatyva ir jo pritarimu, nustatantys Europos Parlamento sudėtį, turi nepažeisti 14 straipsnio 2 dalies pirmojoje pastraipoje nurodytų principų.

58. Latvijos Respublikos, Vengrijos Respublikos ir Maltos Respublikos deklaracija dėl bendros valiutos pavadinimo rašybos Sutartyse

Nepažeidžiant Sutartyse minimo bendros valiutos pavadinimo vienodos rašybos ant banknotų ir monetų, Latvija, Vengrija ir Malta pareiškia, kad bendros valiutos pavadinimo rašyba, įskaitant šio pavadinimo išvestinius žodžius, vartojamus Sutarčių tekste latvių, vengrų ir maltiečių kalbomis, neturi poveikio esamoms latvių, vengrų ir maltiečių kalbų taisyklėms.

59. Nyderlandų Karalystės deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 312 straipsnio

Nyderlandų Karalystė sutiks su sprendimu, nurodytu Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 312 straipsnio 2 dalies antrojoje pastraipoje, jei per minėtos Sutarties 311 straipsnio trečiojoje pastraipoje nurodyto sprendimo peržiūrą bus rastas tinkamas sprendimas dėl Nyderlandų perviršinio neigiamo grynojo mokėjimo pozicijos Sąjungos biudžeto atžvilgiu.

60. Nyderlandų Karalystės deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 355 straipsnio

Nyderlandų Karalystė pareiškia, kad sprendimo iniciatyva, kaip nurodyta 355 straipsnio 6 dalyje, kuria siekiama pakeisti Nyderlandų Antilų ir (arba) Arubos statusą Sąjungos atžvilgiu, bus pateikta tik remiantis sprendimu, priimtu laikantis Nyderlandų Karalystės statuto.

61. Lenkijos Respublikos deklaracija dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos

Chartija jokių būdu neturi įtakos valstybių narių teisei leisti teisės aktus visuomenės moralės, šeimos teisės srityse, taip pat žmogaus orumo apsaugos ir pagarbos žmogaus fizinei ir moralei neliečiamybei srityse.

62. Lenkijos Respublikos deklaracija dėl Protokolo dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos taikymo Lenkijos Respublikai ir Jungtinei Karalystei

Lenkijos Respublika pareiškia, kad, atsižvelgdama į „Solidarumo“ socialinio judėjimo tradicijas ir svarbų jo indėlį kovoje dėl socialinių ir darbo teisių, ji visiškai gerbia Sąjungos teisėje nustatytas socialines ir darbo teises, ypač patvirtintas Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos IV antraštinėje dalyje.

63. Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės deklaracija dėl termino „piliečiai“ apibrėžimo

Sutarčių ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties atžvilgiu bei aktuose, kurie yra priimti pagal šias sutartis arba kurių galiojimą jos pratęsia, Jungtinė Karalystė dar kartą pakartoja savo deklaraciją dėl termino „piliečiai“ apibrėžimo, kurią ji paskelbė 1982 m. gruodžio 31 d., išskyrus tai, kad nurodyti „Britanijos priklausomų teritorijų piliečiai“ yra „Britanijos užjūrio teritorijų piliečiai“.

64. Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės deklaracija dėl teisės balsuoti rinkimuose į Europos Parlamentą

Jungtinė Karalystė pažymi, kad Europos Sąjungos sutarties 14 straipsnis ir kitos Sutarčių nuostatos nėra skirtos tam, kad pakeistų teisės balsuoti rinkimuose į Europos Parlamentą pagrindus.

65. Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės deklaracija dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 75 straipsnio

Jungtinė Karalystė visiškai pritaria tvirtiems veiksams patvirtinant finansines sankcijas, skirtas terorizmo ir susijusios veiklos prevencijai ir kovai su jais. Todėl Jungtinė Karalystė pareiškia, kad ketina pasinaudoti Protokolo dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnyje numatyta teise, kad dalyvautų priimant visus pasiūlymus, pateiktus pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 75 straipsnį.

ATITIKTIES LENTELĖS (*)

Europos Sąjungos sutartis

Buvusioji Europos Sąjungos sutarties numeracija	Naujoji Europos Sąjungos sutarties numeracija
I ANTRAŠTINĖ DALIS – BENDROSIS NUOSTATOS	I ANTRAŠTINĖ DALIS – BENDROSIS NUOSTATOS
1 straipsnis	1 straipsnis
	2 straipsnis
2 straipsnis	3 straipsnis
3 straipsnis (panaikintas) ⁽¹⁾	
	4 straipsnis
	5 straipsnis ⁽²⁾
4 straipsnis (panaikintas) ⁽³⁾	
5 straipsnis (panaikintas) ⁽⁴⁾	
6 straipsnis	6 straipsnis
7 straipsnis	7 straipsnis
	8 straipsnis
II ANTRAŠTINĖ DALIS – EUROPOS EKONOMINĖS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES ATSIŽVELGIANT Į EUROPOS BENDRIJOS ĮSTEIGIMĄ PAKEITIMAI	II ANTRAŠTINĖ DALIS – NUOSTATOS DĖL DEMOKRATIJOS PRINCIPŲ
8 straipsnis (pakeistas) ⁽⁵⁾	9 straipsnis
	10 ⁽⁶⁾ straipsnis

⁽¹⁾ Iš esmės pakeistas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 7 straipsniu ir Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 13 straipsnio 1 dalimi bei 21 straipsnio 3 dalies antrąją pastraipą.

⁽²⁾ Pakeičia Europos bendrijos steigimo sutarties (toliau – EB sutartis) 5 straipsnį.

⁽³⁾ Iš esmės pakeistas 15 straipsniu.

⁽⁴⁾ Iš esmės pakeistas 13 straipsnio 2 dalimi.

⁽⁵⁾ ES sutarties, kuri galiojo iki Lisabonos sutarties įsigaliojimo, (toliau – dabartinė ES sutartis) 8 straipsnis iš dalies pakeitė EB sutartį. Tie pakeitimai yra pateikiami pastarojoje Sutartyje ir 8 straipsnis panaikinas. Jo numeracija panaudota naujos nuostatos įrašymui.

⁽⁶⁾ 4 dalis iš esmės pakeičia EB sutarties 191 straipsnio pirmąją pastraipą.

(*) Šios lentelės sudarytos iš Lisabonos sutarties 5 straipsnyje pateiktų lentelių, nepateikiant vidurinio stulpelio, kuriame buvo pateikta tarpinė Lisabonos sutarties numeracija.

Buvusioji Europos Sąjungos sutarties numeracija	Naujoji Europos Sąjungos sutarties numeracija
	11 straipsnis
	12 straipsnis
III ANTRAŠTINĖ DALIS – EUROPOS ANGLIŲ IR PLIENO BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES PAKEITIMAI	III ANTRAŠTINĖ DALIS – NUOSTATOS DĖL INSTITUCIJŲ
9 straipsnis (panaikintas) ⁽⁷⁾	13 straipsnis
	14 straipsnis ⁽⁸⁾
	15 straipsnis ⁽⁹⁾
	16 straipsnis ⁽¹⁰⁾
	17 straipsnis ⁽¹¹⁾
	18 straipsnis
	19 straipsnis ⁽¹²⁾
IV ANTRAŠTINĖ DALIS – EUROPOS ATOMINĖS ENERGIJOS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES PAKEITIMAI	IV ANTRAŠTINĖ DALIS – NUOSTATOS DĖL TVIRTESNIO BENDRADARBIAVIMO
10 straipsnis (panaikintas) ⁽¹³⁾ 27a–27e straipsniai (pakeisti) 40–40b straipsniai (pakeisti) 43–45 (pakeisti)	20 straipsnis ⁽¹⁴⁾

⁽⁷⁾ Dabartinės ES Sutarties 9 straipsnis iš dalies pakeitė Europos anglies ir plieno bendrijos steigimo sutartį. Pastaroji Sutartis nustojo galioti 2002 m. liepos 23 d. 9 straipsnis panaikinamas ir jo numeracija panaudota kitos nuostatos įrašymui.

⁽⁸⁾ — EB sutarties 189 straipsnis iš esmės pakeistas 1 ir 2 dalimis;
— EB sutarties 190 straipsnio 1–3 dalys iš esmės pakeistos 1–3 dalimis;
— EB sutarties 192 straipsnio pirmoji pastraipa iš esmės pakeista 1 dalimi;
— EB sutarties 197 straipsnio pirmoji pastraipa iš esmės pakeista 4 dalimi;

⁽⁹⁾ Iš esmės pakeičia 4 dalį.

⁽¹⁰⁾ — EB sutarties 202 straipsnio pirma ir antra įtraukos iš esmės pakeistos 1 dalimi;
— EB sutarties 203 straipsnis iš esmės pakeistas 2 ir 9 dalimis;
— EB sutarties 205 straipsnio 2 ir 4 dalys iš esmės pakeistos 4 ir 5 dalimis;

⁽¹¹⁾ — EB sutarties 211 straipsnis iš esmės pakeistas 1 dalimi;
— EB sutarties 214 straipsnis iš esmės pakeistas 3 ir 7 dalimis;
— EB sutarties 217 straipsnio 1, 3 ir 4 dalys iš esmės pakeistos 6 dalimi;

⁽¹²⁾ — - Iš esmės pakeitė EB sutarties 220 straipsnį;
— - EB sutarties 221 straipsnio pirmoji pastraipa iš esmės pakeista 2 dalies pirmąja pastraipa.

⁽¹³⁾ Dabartinės ES sutarties 10 straipsnis iš dalies pakeitė Atominės energijos bendrijos steigimo sutartį. Šie pakeitimai pateikiami šioje pastarojoje Sutartyje ir 10 straipsnis panaikinamas. Jo numeracija panaudota kitos nuostatos įrašymui.

⁽¹⁴⁾ Taip pat pakeičia EB sutarties 11 ir 11a straipsnius.

Buvusioji Europos Sąjungos sutarties numeracija	Naujoji Europos Sąjungos sutarties numeracija
V ANTRAŠTINĖ DALIS – NUOSTATOS DĖL BENDROS UŽSIENIO IR SAUGUMO POLITIKOS	V ANTRAŠTINĖ DALIS – BENDROSIOS NUOSTATOS, SUSIJUSIOS SU SĄJUNGOS IŠORĖS VEIKSM AIS, IR KONKREČIOS NUOSTATOS, SUSIJUSIOS SU BENDRA UŽSIENIO IR SAUGUMO POLITIKA
	1 skyrius – Bendrosios nuostatos dėl Sąjungos išorės veiksmų
	21 straipsnis
	22 straipsnis
	2 skyrius – Konkrečios nuostatos dėl bendros užsienio ir saugumo politikos
	1 skirsnis – Bendrosios nuostatos
	23 straipsnis
11 straipsnis	24 straipsnis
12 straipsnis	25 straipsnis
13 straipsnis	26 straipsnis
	27 straipsnis
14 straipsnis	28 straipsnis
15 straipsnis	29 straipsnis
22 straipsnis (perkeltas)	30 straipsnis
23 straipsnis (perkeltas)	31 straipsnis
16 straipsnis	32 straipsnis
17 straipsnis (perkeltas)	42 straipsnis
18 straipsnis	33 straipsnis
19 straipsnis	34 straipsnis
20 straipsnis	35 straipsnis
21 straipsnis	36 straipsnis
22 straipsnis (perkeltas)	30 straipsnis
23 straipsnis (perkeltas)	31 straipsnis
24 straipsnis	37 straipsnis

Buvusioji Europos Sąjungos sutarties numeracija	Naujoji Europos Sąjungos sutarties numeracija
25 straipsnis	38 straipsnis
	39 straipsnis
47 straipsnis (pakeistas)	40 straipsnis
26 straipsnis (panaikintas)	
27 straipsnis (panaikintas)	
27a straipsnis (pakeistas) ⁽¹⁵⁾	20 straipsnis
27b straipsnis (pakeistas) ⁽¹⁵⁾	20 straipsnis
27c straipsnis (pakeistas) ⁽¹⁵⁾	20 straipsnis
27d straipsnis (pakeistas) ⁽¹⁵⁾	20 straipsnis
27e straipsnis (pakeistas) ⁽¹⁵⁾	20 straipsnis
28 straipsnis	41 straipsnis
	2 skirsnis – Nuostatos dėl bendros saugumo ir gynybos politikos
17 straipsnis (perkeltas)	42 straipsnis
	43 straipsnis
	44 straipsnis
	45 straipsnis
	46 straipsnis
VI ANTRAŠTINĖ DALIS –POLICIJOS IR TEISMINIO BENDRADARBIAVIMO BAUDŽIAMOSIOSE BYLOSE NUOSTATOS (panaikintas) ⁽¹⁶⁾	
29 straipsnis (pakeistas) ⁽¹⁷⁾	
30 straipsnis (pakeistas) ⁽¹⁸⁾	
31 straipsnis (pakeistas) ⁽¹⁹⁾	

⁽¹⁵⁾ Dabartinės ES sutarties 27a–27e straipsniai, susiję su tvirtesniu bendradarbiavimu, taip pat pakeičiami SESV 326–334 straipsniais.

⁽¹⁶⁾ Dabartinės ES sutarties VI antraštinės dalies nuostatos, susijusios su policijos ir teisminių bendradarbiavimu baudžiamosiose bylose, pakeičiamos SESV trečiosios dalies IV antraštinės (pernumeruota V antraštine dalimi) 1, 4 ir 5 skyrių nuostatomis.

⁽¹⁷⁾ Pakeistas SESV 67 straipsniu.

⁽¹⁸⁾ Pakeistas SESV 87 ir 88 straipsniais.

⁽¹⁹⁾ Pakeistas SESV 82, 83 ir 85 straipsniais.

Buvusioji Europos Sąjungos sutarties numeracija	Naujoji Europos Sąjungos sutarties numeracija
32 straipsnis (pakeistas) ⁽²⁰⁾	
33 straipsnis (pakeistas) ⁽²¹⁾	
34 straipsnis (panaikintas)	
35 straipsnis (panaikintas)	
36 straipsnis (pakeistas) ⁽²²⁾	
37 straipsnis (panaikintas)	
38 straipsnis (panaikintas)	
39 straipsnis (panaikintas)	
40 straipsnis (pakeistas) ⁽²³⁾	20 straipsnis
40a straipsnis (pakeistas) ⁽²³⁾	20 straipsnis
40b straipsnis (pakeistas) ⁽²³⁾	20 straipsnis
41 straipsnis (panaikintas)	
42 straipsnis (panaikintas)	
VII ANTRAŠTINĖ DALIS – TVIRTESNIO BENDRADARBIAVIMO NUOSTATOS (pakeista) ⁽²⁴⁾	IV ANTRAŠTINĖ DALIS – TVIRTESNIO BENDRADARBIAVIMO NUOSTATOS
43 straipsnis (pakeistas) ⁽²⁴⁾	20 straipsnis
43a straipsnis (pakeistas) ⁽²⁴⁾	20 straipsnis
43b straipsnis (pakeistas) ⁽²⁴⁾	20 straipsnis
44 straipsnis (pakeistas) ⁽²⁴⁾	20 straipsnis
44a straipsnis (pakeistas) ⁽²⁴⁾	20 straipsnis
45 straipsnis (pakeistas) ⁽²⁴⁾	20 straipsnis
VIII ANTRAŠTINĖ DALIS – BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS	VI ANTRAŠTINĖ DALIS – BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS
46 straipsnis (panaikintas)	
	47 straipsnis

⁽²⁰⁾ Pakeistas SESV 89 straipsniu.

⁽²¹⁾ Pakeistas SESV 72 straipsniu.

⁽²²⁾ Pakeistas SESV 71 straipsniu.

⁽²³⁾ Dabartinės ES sutarties 40–40b straipsniai, susiję su tvirtesniu bendradarbiavimu, taip pat pakeičiami SESV 326–334 straipsniais.

⁽²⁴⁾ Dabartinės ES sutarties VII antraštinės dalies 43–45 straipsniai, susiję su tvirtesniu bendradarbiavimu, taip pat pakeičiami SESV 326–334 straipsniais.

Buvusioji Europos Sąjungos sutarties numeracija	Naujoji Europos Sąjungos sutarties numeracija
47 straipsnis (pakeistas)	40 straipsnis
48 straipsnis	48 straipsnis
49 straipsnis	49 straipsnis
	50 straipsnis
	51 straipsnis
	52 straipsnis
50 straipsnis (panaikintas)	
51 straipsnis	53 straipsnis
52 straipsnis	54 straipsnis
53 straipsnis	55 straipsnis

Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
PIRMOJI DALIS – PRINCIPAI	PIRMOJI DALIS – PRINCIPAI
1 straipsnis (panaikintas)	
	1 straipsnis
2 straipsnis (panaikintas) ⁽²⁵⁾	
	I antraštinė dalis – Sąjungos kompetencijos kategorijos ir sritys
	2 straipsnis
	3 straipsnis
	4 straipsnis
	5 straipsnis
	6 straipsnis
	II antraštinė dalis – Bendrai taikomos nuostatos

⁽²⁵⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 3 straipsniu.

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
	7 straipsnis
3 straipsnio 1 dalis (panaikinta) ⁽²⁶⁾	
3 straipsnio 2 dalis	8 straipsnis
4 straipsnis (perkeltas)	119 straipsnis
5 straipsnis (panaikintas) ⁽²⁷⁾	
	9 straipsnis
	10 straipsnis
6 straipsnis	11 straipsnis
153 straipsnio 2 dalis (perkelta)	12 straipsnis
	13 straipsnis ⁽²⁸⁾
7 straipsnis (panaikintas) ⁽²⁹⁾	
8 straipsnis (panaikintas) ⁽³⁰⁾	
9 straipsnis (panaikintas)	
10 straipsnis (panaikintas) ⁽³¹⁾	
11 straipsnis (pakeistas) ⁽³²⁾	326–334 straipsniai
11a straipsnis (pakeistas) ⁽³²⁾	326–334 straipsniai
12 straipsnis (perkeltas)	18 straipsnis
13 straipsnis (perkeltas)	19 straipsnis
14 straipsnis (perkeltas)	26 straipsnis
15 straipsnis (perkeltas)	27 straipsnis
16 straipsnis	14 straipsnis
255 straipsnis (perkeltas)	15 straipsnis
286 straipsnis (pakeistas)	16 straipsnis

⁽²⁶⁾ Iš esmės pakeistas SESV 3–6 straipsniais.

⁽²⁷⁾ Pakeistas ES sutarties 5 straipsniu.

⁽²⁸⁾ Įterpta nuostata iš Protokolo dėl gyvūnų apsaugos ir gerovės.

⁽²⁹⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 13 straipsniu.

⁽³⁰⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 13 straipsniu ir SESV 282 straipsnio 1 dalimi.

⁽³¹⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 4 straipsnio 3 dalimi.

⁽³²⁾ Taip pat pakeistas ES sutarties 20 straipsniu.

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
	17 straipsnis
ANTROJI DALIS – SĄJUNGOS PILIETYBĖ	ANTROJI DALIS – NEDISKRIMINAVIMAS IR SĄJUNGOS PILIETYBĖ
12 straipsnis (perkeltas)	18 straipsnis
13 straipsnis (perkeltas)	19 straipsnis
17 straipsnis	20 straipsnis
18 straipsnis	21 straipsnis
19 straipsnis	22 straipsnis
20 straipsnis	23 straipsnis
21 straipsnis	24 straipsnis
22 straipsnis	25 straipsnis
TREČIOJI DALIS – BENDRIJOS POLITIKOS SRITYS	TREČIOJI DALIS – SĄJUNGOS POLITIKOS SRITYS IR VIDAUS VEIKSMAI
	I antraštinė dalis – Vidaus rinka
14 straipsnis (perkeltas)	26 straipsnis
15 straipsnis (perkeltas)	27 straipsnis
I antraštinė dalis – Laisvas prekių judėjimas	II antraštinė dalis – Laisvas prekių judėjimas
23 straipsnis	28 straipsnis
24 straipsnis	29 straipsnis
1 skyrius – Muitų sąjunga	1 skyrius – Muitų sąjunga
25 straipsnis	30 straipsnis
26 straipsnis	31 straipsnis
27 straipsnis	32 straipsnis
Trečiosios dalies X antraštinė dalis Muitinių bendradarbiavimas (perkelta)	2 skirsnis – Muitų sąjunga
135 straipsnis (perkeltas)	33 straipsnis
2 skyrius – Kiekybinių apribojimų tarp valstybių narių uždraudimas	2 skyrius – Kiekybinių apribojimų tarp valstybių narių uždraudimas
28 straipsnis	34 straipsnis

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
29 straipsnis	35 straipsnis
30 straipsnis	36 straipsnis
31 straipsnis	37 straipsnis
II antraštinė dalis – Žemės ūkis	III antraštinė dalis – Žemės ūkis ir žuvininkystė
32 straipsnis	38 straipsnis
33 straipsnis	39 straipsnis
34 straipsnis	40 straipsnis
35 straipsnis	41 straipsnis
36 straipsnis	42 straipsnis
37 straipsnis	43 straipsnis
38 straipsnis	44 straipsnis
III antraštinė dalis – Laisvas asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas	IV antraštinė dalis – Laisvas asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas
1 skyrius – Darbuotojai	1 skyrius – Darbuotojai
39 straipsnis	45 straipsnis
40 straipsnis	46 straipsnis
41 straipsnis	47 straipsnis
42 straipsnis	48 straipsnis
2 skyrius – Įsteigimo teisė	2 skyrius – Įsteigimo teisė
43 straipsnis	49 straipsnis
44 straipsnis	50 straipsnis
45 straipsnis	51 straipsnis
46 straipsnis	52 straipsnis
47 straipsnis	53 straipsnis
48 straipsnis	54 straipsnis
294 straipsnis (perkeltas)	55 straipsnis
3 skyrius – Paslaugos	3 skyrius – Paslaugos
49 straipsnis	56 straipsnis

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
50 straipsnis	57 straipsnis
51 straipsnis	58 straipsnis
52 straipsnis	59 straipsnis
53 straipsnis	60 straipsnis
54 straipsnis	61 straipsnis
55 straipsnis	62 straipsnis
4 skyrius – Kapitalas ir mokėjimai	4 skyrius – Kapitalas ir mokėjimai
56 straipsnis	63 straipsnis
57 straipsnis	64 straipsnis
58 straipsnis	65 straipsnis
59 straipsnis	66 straipsnis
60 straipsnis (perkeltas)	75 straipsnis
IV antraštinė dalis – Vizų, prieglobsčio, imigracijos ir kitos su laisvu asmenų judėjimu susijusios politikos sritys	V antraštinė dalis – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė
	1 skyrius – Bendrosios nuostatos
61 straipsnis	67 straipsnis ⁽³³⁾
	68 straipsnis
	69 straipsnis
	70 straipsnis
	71 straipsnis ⁽³⁴⁾
64 straipsnio 1 dalis (perkelta)	72 straipsnis ⁽³⁵⁾
	73 straipsnis
66 straipsnis (perkeltas)	74 straipsnis
60 straipsnis (pakeistas)	75 straipsnis
	76 straipsnis

⁽³³⁾ Taip pat pakeičia dabartinės ES sutarties 29 straipsnį.

⁽³⁴⁾ Pakeičia dabartinės ES sutarties 36 straipsnį.

⁽³⁵⁾ Taip pat pakeičia dabartinės ES sutarties 33 straipsnį.

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
	2 skyrius – Sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politika
62 straipsnis	77 straipsnis
63 straipsnio 1 ir 2 punktai ir 64 straipsnio 2 dalis ⁽³⁶⁾	78 straipsnis
63 straipsnio 3 ir 4 punktai	79 straipsnis
	80 straipsnis
64 straipsnio 1 dalis (pakeista)	72 straipsnis
	3 skyrius – Teisminis bendradarbiavimas civilinėse bylose
65 straipsnis	81 straipsnis
66 straipsnis (pakeistas)	74 straipsnis
67 straipsnis (panaikintas)	
68 straipsnis (panaikintas)	
69 straipsnis (panaikintas)	
	4 skyrius – Teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose
	82 straipsnis ⁽³⁷⁾
	83 straipsnis ⁽³⁷⁾
	84 straipsnis
	85 straipsnis ⁽³⁷⁾
	86 straipsnis
	5 skyrius – Policijos bendradarbiavimas
	87 straipsnis ⁽³⁸⁾
	88 straipsnis ⁽³⁸⁾
	89 straipsnis ⁽³⁹⁾

⁽³⁶⁾ EB sutarties 63 straipsnio 1 ir 2 punktai pakeičiami SESV 78 straipsnio 1 ir 2 dalimis ir 64 straipsnio 2 dalis pakeičiama SESV 78 straipsnio 3 dalimi.

⁽³⁷⁾ Pakeičia dabartinės ES sutarties 31 straipsnį.

⁽³⁸⁾ Pakeičia dabartinės ES sutarties 30 straipsnį.

⁽³⁹⁾ Pakeičia dabartinės ES sutarties 32 straipsnį.

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
V antraštinė dalis – Transportas	VI antraštinė dalis – Transportas
70 straipsnis	90 straipsnis
71 straipsnis	91 straipsnis
72 straipsnis	92 straipsnis
73 straipsnis	93 straipsnis
74 straipsnis	94 straipsnis
75 straipsnis	95 straipsnis
76 straipsnis	96 straipsnis
77 straipsnis	97 straipsnis
78 straipsnis	98 straipsnis
79 straipsnis	99 straipsnis
80 straipsnis	100 straipsnis
VI antraštinė dalis – Konkurencijos, mokesčių ir teisės aktų derinimo bendrosios taisyklės	VII antraštinė dalis – Konkurencijos, mokesčių ir teisės aktų derinimo bendrosios taisyklės
1 skyrius – Konkurencijos taisyklės	1 skyrius – Konkurencijos taisyklės
1 skirsnis – Įmonėms taikomos taisyklės	1 skirsnis – Įmonėms taikomos taisyklės
81 straipsnis	101 straipsnis
82 straipsnis	102 straipsnis
83 straipsnis	103 straipsnis
84 straipsnis	104 straipsnis
85 straipsnis	105 straipsnis
86 straipsnis	106 straipsnis
2 skirsnis – Valstybių teikiama pagalba	2 skirsnis – Valstybių teikiama pagalba
87 straipsnis	107 straipsnis
88 straipsnis	108 straipsnis
89 straipsnis	109 straipsnis
2 skyrius – Mokesčių nuostatos	2 skyrius – Mokesčių nuostatos

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
90 straipsnis	110 straipsnis
91 straipsnis	111 straipsnis
92 straipsnis	112 straipsnis
93 straipsnis	113 straipsnis
3 skyrius – Teisės aktų suderinimas	3 skyrius – Teisės aktų suderinimas
95 straipsnis (perkeltas)	114 straipsnis
94 straipsnis (perkeltas)	115 straipsnis
96 straipsnis	116 straipsnis
97 straipsnis	117 straipsnis
	118 straipsnis
VII antraštinė dalis – Ekonominė ir pinigų politika	VIII antraštinė dalis – Ekonominė ir pinigų politika
4 straipsnis (perkeltas)	119 straipsnis
1 skyrius – Ekonominė politika	1 skyrius – Ekonominė politika
98 straipsnis	120 straipsnis
99 straipsnis	121 straipsnis
100 straipsnis	122 straipsnis
101 straipsnis	123 straipsnis
102 straipsnis	124 straipsnis
103 straipsnis	125 straipsnis
104 straipsnis	126 straipsnis
2 skyrius – Pinigų politika	2 skyrius – Pinigų politika
105 straipsnis	127 straipsnis
106 straipsnis	128 straipsnis
107 straipsnis	129 straipsnis
108 straipsnis	130 straipsnis
109 straipsnis	131 straipsnis
110 straipsnis	132 straipsnis

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
111 straipsnio 1–3 ir 5 dalys (perkeltos)	219 straipsnis
111 straipsnio 4 dalis (perkelta)	138 straipsnis
	133 straipsnis
3 skyrius – Institucijų nuostatos	3 skyrius – Institucijų nuostatos
112 straipsnis (perkeltas)	283 straipsnis
113 straipsnis (perkeltas)	284 straipsnis
114 straipsnis	134 straipsnis
115 straipsnis	135 straipsnis
	4 skyrius – Specialios nuostatos valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro
	136 straipsnis
	137 straipsnis
111 straipsnio 4 dalis (perkelta)	138 straipsnis
4 skyrius – Pereinamojo laikotarpio nuostatos	5 skyrius – Pereinamojo laikotarpio nuostatos
116 straipsnis (panaikintas)	
	139 straipsnis
117 straipsnio 1, 2 dalies šešta įtrauka ir 3–9 dalys (panaikintos)	
117 straipsnio 2 dalies penkios pirmosios įtraukos (perkeltos)	141 straipsnio 2 dalis
121 straipsnio 1 dalis (perkelta) 122 straipsnio 2 dalies antras sakiny (perkeltas) 123 straipsnio 5 dalis (perkeltas)	140 straipsnis ⁽⁴⁰⁾
118 straipsnis (panaikintas)	
123 straipsnio 3 dalis (perkeltas) 117 straipsnio 2 dalies penkios pirmosios įtraukos (perkeltos)	141 straipsnis ⁽⁴¹⁾

⁽⁴⁰⁾ — 140 straipsnio 1 dalis pakeičiama 121 straipsnio 1 dalimi.

— 140 straipsnio 2 dalis pakeičiama 122 straipsnio 2 dalies antru sakiniu.

— 140 straipsnio 3 dalis pakeičiama 123 straipsnio 5 dalimi.

⁽⁴¹⁾ — 141 straipsnio 1 dalis pakeičiama 123 straipsnio 3 dalimi.

— 141 straipsnio 2 dalis pakeičiama 117 straipsnio 2 dalies pirmomis penkiomis įtraukomis.

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
124 straipsnio 1 dalis (perkelta)	142 straipsnis
119 straipsnis	143 straipsnis
120 straipsnis	144 straipsnis
121 straipsnio 1 dalis (perkelta)	140 straipsnio 1 dalis
121 straipsnio 2–4 dalys (panaikintos)	
122 straipsnio 1, 2 dalys, pirmas sakiny, 3, 4, 5 ir 6 dalys (panaikintos)	
122 straipsnio 2 dalis, antras sakiny (perkeltas)	140 straipsnio 2 dalies pirmoji pastraipa
123 straipsnio 1, 2 ir 4 dalys (panaikintos)	
123 straipsnio 3 dalis (perkelta)	141 straipsnio 1 dalis
123 straipsnio 5 dalis (perkelta)	140 straipsnio 3 dalis
124 straipsnio 1 dalis (perkelta)	142 straipsnis
124 straipsnio 2 dalis (panaikinta)	
VIII antraštinė dalis – Užimtumas	IX antraštinė dalis – Užimtumas
125 straipsnis	145 straipsnis
126 straipsnis	146 straipsnis
127 straipsnis	147 straipsnis
128 straipsnis	148 straipsnis
129 straipsnis	149 straipsnis
130 straipsnis	150 straipsnis
IX antraštinė dalis – Bendra prekybos politika (perkeltas)	Penktosios dalies II antraštinė dalis – Bendra prekybos politika
131 straipsnis (perkeltas)	206 straipsnis
132 straipsnis (panaikintas)	
133 straipsnis (perkeltas)	207 straipsnis
134 straipsnis (panaikintas)	
X antraštinė dalis – Muitinių bendradarbiavimas (perkeltas)	Trečiosios dalies II antraštinės dalies 2 skyrius – Muitinių bendradarbiavimas

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
135 straipsnis (perkeltas)	33 straipsnis
XI antraštinė dalis – Socialinė politika, švietimas, profesinis mokymas ir jaunimas	X antraštinė dalis – Socialinė politika
1 skyrius – Socialinės nuostatos (panaikintas)	
136 straipsnis	151 straipsnis
	152 straipsnis
137 straipsnis	153 straipsnis
138 straipsnis	154 straipsnis
139 straipsnis	155 straipsnis
140 straipsnis	156 straipsnis
141 straipsnis	157 straipsnis
142 straipsnis	158 straipsnis
143 straipsnis	159 straipsnis
144 straipsnis	160 straipsnis
145 straipsnis	161 straipsnis
2 skyrius – Europos socialinis fondas	XI antraštinė dalis – Europos socialinis fondas
146 straipsnis	162 straipsnis
147 straipsnis	163 straipsnis
148 straipsnis	164 straipsnis
3 skyrius – Švietimas, profesinis mokymas ir jaunimas	XII antraštinė dalis – Švietimas, profesinis rengimas, jaunimas ir sportas
149 straipsnis	165 straipsnis
150 straipsnis	166 straipsnis
XII antraštinė dalis – Kultūra	XIII antraštinė dalis – Kultūra
151 straipsnis	167 straipsnis
XIII antraštinė dalis – Visuomenės sveikata	XIV antraštinė dalis – Visuomenės sveikata
152 straipsnis	168 straipsnis
XIV antraštinė dalis – Vartotojų apsauga	XV antraštinė dalis – Vartotojų apsauga

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
153 straipsnio 1, 3, 4 ir 5 dalys	169 straipsnis
153 straipsnio 2 dalis (perkelta)	12 straipsnis
XV antraštinė dalis – Transeuropiniai tinklai	XVI antraštinė dalis – Transeuropiniai tinklai
154 straipsnis	170 straipsnis
155 straipsnis	171 straipsnis
156 straipsnis	172 straipsnis
XVI antraštinė dalis – Pramonė	XVII antraštinė dalis – Pramonė
157 straipsnis	173 straipsnis
XVII antraštinė dalis – Ekonominė ir socialinė sanglauda	XVIII antraštinė dalis – Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda
158 straipsnis	174 straipsnis
159 straipsnis	175 straipsnis
160 straipsnis	176 straipsnis
161 straipsnis	177 straipsnis
162 straipsnis	178 straipsnis
XVIII antraštinė dalis – Moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra	XIX antraštinė dalis – Moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra
163 straipsnis	179 straipsnis
164 straipsnis	180 straipsnis
165 straipsnis	181 straipsnis
166 straipsnis	182 straipsnis
167 straipsnis	183 straipsnis
168 straipsnis	184 straipsnis
169 straipsnis	185 straipsnis
170 straipsnis	186 straipsnis
171 straipsnis	187 straipsnis
172 straipsnis	188 straipsnis
	189 straipsnis

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
173 straipsnis	190 straipsnis
XIX antraštinė dalis – Aplinka	XX antraštinė dalis – Aplinka
174 straipsnis	191 straipsnis
175 straipsnis	192 straipsnis
176 straipsnis	193 straipsnis
	XXI antraštinė dalis – Energetika
	194 straipsnis
	XXII antraštinė dalis – Turizmas
	195 straipsnis
	XXIII antraštinė dalis – Civilinė sauga
	196 straipsnis
	XXIV antraštinė dalis – Administracinis bendradarbiavimas
	197 straipsnis
XX antraštinė dalis – Bendradarbiavimas vystymosi labui (perkeltas)	Penktosios dalies III antraštinės dalies 1 skyrius – Bendradarbiavimas vystymosi labui
177 straipsnis (perkeltas)	208 straipsnis
178 straipsnis (panaikintas) ⁽⁴²⁾	
179 straipsnis (perkeltas)	209 straipsnis
180 straipsnis (perkeltas)	210 straipsnis
181 straipsnis (perkeltas)	211 straipsnis
XXI antraštinė dalis – Ekonominis, finansinis ir techninis bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis (perkeltas)	Penktosios dalies III antraštinės dalies 2 skyrius – Ekonominis, finansinis ir techninis bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis
181a straipsnis (perkeltas)	212 straipsnis
KETVIRTOJI DALIS – ASOCIACIJA SU UŽJŪRIO ŠALIMIS IR TERITORIJOMIS	KETVIRTOJI DALIS – ASOCIACIJA SU UŽJŪRIO ŠALIMIS IR TERITORIJOMIS
182 straipsnis	198 straipsnis
183 straipsnis	199 straipsnis

⁽⁴²⁾ Iš esmės pakeistas SESV 208 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos pirmu sakiniu.

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
184 straipsnis	200 straipsnis
185 straipsnis	201 straipsnis
186 straipsnis	202 straipsnis
187 straipsnis	203 straipsnis
188 straipsnis	204 straipsnis
	PENKTOJI DALIS – SĄJUNGOS IŠORĖS VEIKSMAI
	I antraštinė dalis – Bendrosios nuostatos dėl Sąjungos išorės veiksmų
	205 straipsnis
Trečiosios dalies IX antraštinė dalis – Bendra prekybos politika (perkeltas)	II antraštinė dalis – Bendra prekybos politika
131 straipsnis (perkeltas)	206 straipsnis
133 straipsnis (perkeltas)	207 straipsnis
	III antraštinė dalis – Bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis ir humanitarinė pagalba
Trečiosios dalies XX antraštinė dalis – Bendradarbiavimas vystymosi labui (perkeltas)	1 skyrius – Bendradarbiavimas vystymosi labui
177 straipsnis (perkeltas)	208 straipsnis ⁽⁴³⁾
179 straipsnis (perkeltas)	209 straipsnis
180 straipsnis (perkeltas)	210 straipsnis
181 straipsnis (perkeltas)	211 straipsnis
Trečiosios dalies XXI antraštinė dalis – Ekonominis, finansinis ir techninis bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis (perkeltas)	2 skyrius – Ekonominis, finansinis ir techninis bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis
181a straipsnis (perkeltas)	212 straipsnis
	213 straipsnis
	3 skyrius – Humanitarinė pagalba
	214 straipsnis
	IV antraštinė dalis – Ribojančios priemonės

⁽⁴³⁾ 1 dalies antrosios pastraipos antras sakiny iš esmės pakeitė EB sutarties 178 straipsnį.

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
301 straipsnis (pakeistas)	215 straipsnis
	V antraštinė dalis – Tarptautiniai susitarimai
	216 straipsnis
310 straipsnis (perkeltas)	217 straipsnis
300 straipsnis (pakeistas)	218 straipsnis
111 straipsnio 1–3 ir 5 dalys (perkeltos)	219 straipsnis
	VI antraštinė dalis – Sąjungos santykiai su tarptautinėmis organizacijomis ir trečiosiomis šalimis bei Sąjungos delegacijos
302–304 straipsniai (pakeisti)	220 straipsnis
	221 straipsnis
	VII antraštinė dalis – Solidarumo sąlyga
	222 straipsnis
PENKTOJI DALIS – BENDRIJOS INSTITUCIJOS	ŠEŠTOJI DALIS– INSTITUCINĖS IR FINANSINĖS NUOSTATOS
I antraštinė dalis – Institucijas reglamentuojančios nuostatos	I antraštinė dalis – Institucinės nuostatos
1 skyrius – Institucijos	1 skyrius – Institucijos
1 skirsnis – Europos Parlamentas	1 skirsnis – Europos Parlamentas
189 straipsnis (panaikintas) ⁽⁴⁴⁾	
190 straipsnio 1–3 dalys (panaikintos) ⁽⁴⁵⁾	
190 straipsnio 4 ir 5 dalys	223 straipsnis
191 straipsnio pirmoji pastraipa (panaikinta) ⁽⁴⁶⁾	
191 straipsnio antroji pastraipa	224 straipsnis
192 straipsnio pirmoji pastraipa (panaikinta) ⁽⁴⁷⁾	
192 straipsnio antroji pastraipa	225 straipsnis
193 straipsnis	226 straipsnis

⁽⁴⁴⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 14 straipsnio 1 ir 2 dalimis.

⁽⁴⁵⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 14 straipsnio 1–3 dalimis.

⁽⁴⁶⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 11 straipsnio 4 dalimi.

⁽⁴⁷⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 14 straipsnio 1 dalimi.

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
194 straipsnis	227 straipsnis
195 straipsnis	228 straipsnis
196 straipsnis	229 straipsnis
197 straipsnio pirmoji pastraipa (panaikinta) ⁽⁴⁸⁾	
197 straipsnio antroji, trečioji ir ketvirtoji pastraipos	230 straipsnis
198 straipsnis	231 straipsnis
199 straipsnis	232 straipsnis
200 straipsnis	233 straipsnis
201 straipsnis	234 straipsnis
	2 skirsnis – Europos Vadovų Taryba
	235 straipsnis
	236 straipsnis
2 skirsnis – Taryba	3 skirsnis – Taryba
202 straipsnis (panaikintas) ⁽⁴⁹⁾	
203 straipsnis (panaikintas) ⁽⁵⁰⁾	
204 straipsnis	237 straipsnis
205 straipsnio 2 ir 4 dalys (panaikintos) ⁽⁵¹⁾	
205 straipsnio 1 ir 3 dalys	238 straipsnis
206 straipsnis	239 straipsnis
207 straipsnis	240 straipsnis
208 straipsnis	241 straipsnis
209 straipsnis	242 straipsnis
210 straipsnis	243 straipsnis
3 skirsnis – Komisija	4 skirsnis – Komisija

⁽⁴⁸⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 14 straipsnio 4 dalimi.

⁽⁴⁹⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 16 straipsnio 1 dalimi ir SESV 290 ir 291 straipsniais.

⁽⁵⁰⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 16 straipsnio 2 ir 9 dalimis.

⁽⁵¹⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 16 straipsnio 4 ir 5 dalimis.

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
211 straipsnis (panaikintas) ⁽⁵²⁾	
	244 straipsnis
212 straipsnis (perkeltas)	249 straipsnio 2 dalis
213 straipsnis	245 straipsnis
214 straipsnis (panaikintas) ⁽⁵³⁾	
215 straipsnis	246 straipsnis
216 straipsnis	247 straipsnis
217 straipsnio 1, 3 ir 4 dalys (panaikintos) ⁽⁵⁴⁾	
217 straipsnio 2 dalis	248 straipsnis
218 straipsnio 1 dalis (panaikinta) ⁽⁵⁵⁾	
218 straipsnio 2 dalis	249 straipsnis
219 straipsnis	250 straipsnis
4 skirsnis – Teisingumo Teismas	5 skirsnis – Europos Sąjungos Teisingumo Teismas
220 straipsnis (panaikintas) ⁽⁵⁶⁾	
221 straipsnio pirmoji pastraipa (panaikinta) ⁽⁵⁷⁾	
221 straipsnio antroji ir trečioji pastraipos	251 straipsnis
222 straipsnis	252 straipsnis
223 straipsnis	253 straipsnis
224 straipsnis ⁽⁵⁸⁾	254 straipsnis
	255 straipsnis
225 straipsnis	256 straipsnis
225a straipsnis	257 straipsnis

⁽⁵²⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 17 straipsnio 1 dalimi.

⁽⁵³⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 17 straipsnio 3 ir 7 dalimis.

⁽⁵⁴⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 17 straipsnio 6 dalimi.

⁽⁵⁵⁾ Iš esmės pakeistas SESV 295 straipsniu.

⁽⁵⁶⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 19 straipsniu.

⁽⁵⁷⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 19 straipsnio 2 dalies pirmąją pastraipą.

⁽⁵⁸⁾ Pirmosios pastraipos pirmas sakiny iš esmės pakeistas ES sutarties 19 straipsnio 2 dalies antroji pastraipa.

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
226 straipsnis	258 straipsnis
227 straipsnis	259 straipsnis
228 straipsnis	260 straipsnis
229 straipsnis	261 straipsnis
229a straipsnis	262 straipsnis
230 straipsnis	263 straipsnis
231 straipsnis	264 straipsnis
232 straipsnis	265 straipsnis
233 straipsnis	266 straipsnis
234 straipsnis	267 straipsnis
235 straipsnis	268 straipsnis
	269 straipsnis
236 straipsnis	270 straipsnis
237 straipsnis	271 straipsnis
238 straipsnis	272 straipsnis
239 straipsnis	273 straipsnis
240 straipsnis	274 straipsnis
	275 straipsnis
	276 straipsnis
241 straipsnis	277 straipsnis
242 straipsnis	278 straipsnis
243 straipsnis	279 straipsnis
244 straipsnis	280 straipsnis
245 straipsnis	281 straipsnis
	6 skirsnis – Europos centrinis bankas
	282 straipsnis
112 straipsnis (perkeltas)	283 straipsnis

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
113 straipsnis (perkeltas)	284 straipsnis
5 skirsnis – Audito Rūmai	7 skirsnis – Audito Rūmai
246 straipsnis	285 straipsnis
247 straipsnis	286 straipsnis
248 straipsnis	287 straipsnis
2 skyrius – Kelioms institucijoms bendros nuostatos	2 skyrius – Sąjungos teisės aktai, priėmimo procedūros ir kitos nuostatos
	1 skirsnis – Sąjungos teisės aktai
249 straipsnis	288 straipsnis
	289 straipsnis
	290 straipsnis ⁽⁵⁹⁾
	291 straipsnis ⁽⁵⁹⁾
	292 straipsnis
	2 skirsnis – Priėmimo procedūros ir kitos nuostatos
250 straipsnis	293 straipsnis
251 straipsnis	294 straipsnis
252 straipsnis (panaikintas)	
	295 straipsnis
253 straipsnis	296 straipsnis
254 straipsnis	297 straipsnis
	298 straipsnis
255 straipsnis (perkeltas)	15 straipsnis
256 straipsnis	299 straipsnis
	2 skirsnis– Sąjungos patariamieji organai
	300 straipsnis
3 skirsnis – Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas	1 skirsnis – Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

⁽⁵⁹⁾ Iš esmės pakeičia EB sutarties 202 straipsnio trečiąją įtrauką.

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
257 straipsnis (panaikintas) ⁽⁶⁰⁾	
258 straipsnio pirmoji, antroji ir ketvirtoji pastraipos	301 straipsnis
258 straipsnio trečioji pastraipa (panaikinta) ⁽⁶¹⁾	
259 straipsnis	302 straipsnis
260 straipsnis	303 straipsnis
261 straipsnis (panaikintas)	
262 straipsnis	304 straipsnis
4 skirsnis Regionų komitetas	2 skirsnis Regionų komitetas
263 straipsnio pirmoji ir penktoji pastraipos (panaikintos) ⁽⁶²⁾	
263 straipsnio antroji–ketvirtoji pastraipos	305 straipsnis
264 straipsnis	306 straipsnis
265 straipsnis	307 straipsnis
5 skirsnis – Europos investicijų bankas	4 skirsnis – Europos investicijų bankas
266 straipsnis	308 straipsnis
267 straipsnis	309 straipsnis
II antraštinė dalis – Finansinės nuostatos	II antraštinė dalis – Finansinės nuostatos
268 straipsnis	310 straipsnis
	1 skyrius – Sąjungos nuosavi ištekliai
269 straipsnis	311 straipsnis
270 straipsnis (panaikintas) ⁽⁶³⁾	
	2 skyrius – Daugiametė finansinė programa
	312 straipsnis
	3 skyrius – Sąjungos metinis biudžetas

⁽⁶⁰⁾ Iš esmės pakeistas SESV 300 straipsnio 2 dalimi.

⁽⁶¹⁾ Iš esmės pakeistas SESV 300 straipsnio 4 dalimi.

⁽⁶²⁾ Iš esmės pakeistas SESV 300 straipsnio 3 ir 4 dalimis.

⁽⁶³⁾ Iš esmės pakeistas SESV 310 straipsnio 4 dalimi.

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
272 straipsnio 1 dalis (perkelta)	313 straipsnis
271 straipsnis (perkeltas)	316 straipsnis
272 straipsnio 1 dalis (perkelta)	313 straipsnis
272 straipsnio 2–10 dalys	314 straipsnis
273 straipsnis	315 straipsnis
271 straipsnis (perkeltas)	316 straipsnis
	4 skyrius – Biudžeto vykdymas ir įvykdymo patvirtinimas
274 straipsnis	317 straipsnis
275 straipsnis	318 straipsnis
276 straipsnis	319 straipsnis
	5 skyrius – Bendros nuostatos
277 straipsnis	320 straipsnis
278 straipsnis	321 straipsnis
279 straipsnis	322 straipsnis
	323 straipsnis
	324 straipsnis
	6 skyrius– Kova su sukčiavimu
280 straipsnis	325 straipsnis
	III antraštinė dalis – Tvirtesnis bendradarbiavimas
11 ir 11a straipsniai (pakeisti)	326 straipsnis ⁽⁶⁴⁾
11 ir 11a straipsniai (pakeisti)	327 straipsnis ⁽⁶⁴⁾
11 ir 11a straipsniai (pakeisti)	328 straipsnis ⁽⁶⁴⁾
11 ir 11a straipsniai (pakeisti)	329 straipsnis ⁽⁶⁴⁾
11 ir 11a straipsniai (pakeisti)	330 straipsnis ⁽⁶⁴⁾
11 ir 11a straipsniai (pakeisti)	331 straipsnis ⁽⁶⁴⁾
11 ir 11a straipsniai (pakeisti)	332 straipsnis ⁽⁶⁴⁾

⁽⁶⁴⁾ Taip pat pakeičia dabartinės ES sutarties 27a–27e, 40–40b ir 43–45 straipsnius.

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
11 ir 11a straipsniai (pakeisti)	333 straipsnis ⁽⁶⁴⁾
11 ir 11a straipsniai (pakeisti)	334 straipsnis ⁽⁶⁴⁾
ŠEŠTOJI DALIS – BENDROSIOS IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS	SEPTINTOJI DALIS – BENDROSIOS IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS
281 straipsnis (panaikintas) ⁽⁶⁵⁾	
282 straipsnis	335 straipsnis
283 straipsnis	336 straipsnis
284 straipsnis	337 straipsnis
285 straipsnis	338 straipsnis
286 straipsnis (pakeistas)	16 straipsnis
287 straipsnis	339 straipsnis
288 straipsnis	340 straipsnis
289 straipsnis	341 straipsnis
290 straipsnis	342 straipsnis
291 straipsnis	343 straipsnis
292 straipsnis	344 straipsnis
293 straipsnis (panaikintas)	
294 straipsnis (perkeltas)	55 straipsnis
295 straipsnis	345 straipsnis
296 straipsnis	346 straipsnis
297 straipsnis	347 straipsnis
298 straipsnis	348 straipsnis
299 straipsnio 1 dalis (panaikinta) ⁽⁶⁶⁾	
299 straipsnio 2 dalies antroji, trečioji ir ketvirtoji pastraipos	349 straipsnis
299 straipsnio 2 dalies pirmoji pastraipa ir 3–6 dalys (perkeltos)	355 straipsnis

⁽⁶⁴⁾ Taip pat pakeičia dabartinės ES sutarties 27a–27e, 40–40b ir 43–45 straipsnius.

⁽⁶⁵⁾ Iš esmės pakeistas ES sutarties 47 straipsniu.

⁽⁶⁶⁾ Iš esmės pakeičia ES sutarties 52 straipsnį.

Buvusioji Europos bendrijos steigimo sutarties numeracija	Nauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo numeracija
300 straipsnis (pakeistas)	218 straipsnis
301 straipsnis (pakeistas)	215 straipsnis
302 straipsnis (pakeistas)	220 straipsnis
303 straipsnis (pakeistas)	220 straipsnis
304 straipsnis (pakeistas)	220 straipsnis
305 straipsnis (panaikintas)	
306 straipsnis	350 straipsnis
307 straipsnis	351 straipsnis
308 straipsnis	352 straipsnis
	353 straipsnis
309 straipsnis	354 straipsnis
310 straipsnis (perkeltas)	217 straipsnis
311 straipsnis (panaikintas) ⁽⁶⁷⁾	
299 straipsnio 2 dalies pirmoji pastraipa ir 3–6 dalys (perkeltos)	355 straipsnis
312 straipsnis	356 straipsnis
Baigiamosios nuostatos	
313 straipsnis	357 straipsnis
	358 straipsnis
314 straipsnis (panaikintas) ⁽⁶⁸⁾	

⁽⁶⁷⁾ Iš esmės pakečia ES sutarties 51 straipsnį.

⁽⁶⁸⁾ Iš esmės pakečia ES sutarties 55 straipsnį.

EUROPOS SAJUNGOS PAGRINDINIŲ TEISIŲ CHARTIJA

(2016/C 202/02)

Turinys

	Puslapis
PREAMBULĖ	393
I ANTRAŠTINĖ DALIS ORUMAS	394
II ANTRAŠTINĖ DALIS LAISVĖS	395
III ANTRAŠTINĖ DALIS LYGYBĖ	397
IV ANTRAŠTINĖ DALIS SOLIDARUMAS	399
V ANTRAŠTINĖ DALIS PILIETINĖS TEISĖS	401
VI ANTRAŠTINĖ DALIS TEISINGUMAS	403
VII ANTRAŠTINĖ DALIS CHARTIJOS AIŠKINIMO IR TAIKymo BENDROSIOs NUOSTATOS	404

EUROPOS SAJUNGOS PAGRINDINIŲ TEISIŲ CHARTIJA

Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija iškilmingai paskelbia toliau pateikiamą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos tekstą.

EUROPOS SAJUNGOS PAGRINDINIŲ TEISIŲ CHARTIJA

Preambulė

Europos tautos, kurdamos dar glaudesnę tarpusavio sąjungą, yra pasiryžusios bendrų vertybių pagrindu siekti taikios ateities.

Ištikima savo dvasiniam ir doroviniam paveldui Sąjunga remiasi nedalomomis ir visuotinėmis vertybėmis: žmogaus orumu, laisve, lygybe ir solidarumu; ji grindžiama demokratijos ir teisinės valstybės principais. Įkurdamą Sąjungos pilietybę ir plėtodama laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, Sąjunga daugiausia dėmesio savo veikloje skiria žmogui.

Sąjunga prisideda prie šių bendrų vertybių išsaugojimo ir plėtotės kartu gerbdama Europos tautų kultūrų ir tradicijų įvairovę bei valstybių narių nacionalinį savitumą ir jų nacionalinių, regioninių ir vietos institucijų sandarą; Sąjunga siekia skatinti darnų ir tvarų vystymąsi bei užtikrinti laisvą asmenų, paslaugų, prekių ir kapitalo judėjimą bei įsisteigimo laisvę.

Todėl, atsižvelgiant į visuomenėje vykstančius pokyčius, socialinę pažangą ir mokslo bei technologijų laimėjimus, būtina stiprinti pagrindinių teisių apsaugą, labiau jas išryškinti Chartijoje.

Šioje Chartijoje, deramai atsižvelgiant į Sąjungos kompetenciją ir uždavinius bei į subsidiarumo principą, dar kartą įtvirtinamos pagrindinės teisės, kylančios iš visoms valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų ir tarptautinių įsipareigojimų, Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos, Sąjungos ir Europos Tarybos priimtų socialinių chartijų ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Europos žmogaus teisių teismo teisminės praktikos. Atsižvelgiant į tai, Sąjungos ir valstybių narių teismai aiškina Chartiją tinkamai atsižvelgdami į išaiškinimus, parengtus prižiūrint Chartijos projektą rengusio Konvento prezidiumui ir atnaujinamus Europos konvento prezidiumo atsakomybe.

Naudojimasis šiomis teisėmis suponuoja atsakomybę ir pareigas kitų asmenų, žmonių bendruomenės ir ateities kartu atžvilgiu.

Todėl Sąjunga pripažįsta toliau išdėstytas teises, laisves ir principus.

I ANTRAŠTINĖ DALIS

ORUMAS

1 Straipsnis

Žmogaus orumas

Žmogaus orumas yra neliečiamas. Jį reikia gerbti ir saugoti.

2 Straipsnis

Žmogaus teisė į gyvybę

1. Kiekvienas asmuo turi teisę į gyvybę.
2. Niekam negali būti paskirta ar įvykdyta mirties bausmė.

3 Straipsnis

Teisė į asmens neliečiamybę

1. Kiekvienas asmuo turi teisę į fizinę ir psichinę neliečiamybę.
2. Medicinos ir biologijos srityse ypač turi būti gerbiamas:
 - a) atitinkamo asmens, kuriam prieš tai buvo suteikta informacija, laisvas sutikimas, duotas įstatymo nustatyta tvarka;
 - b) draudimas taikyti eugenikos metodus, ypač tuos, kuriais siekiama atlikti biologinę žmogaus atranką;
 - c) draudimas naudoti žmogaus kūną ir kūno dalis kaip pasipelnymo šaltinį;
 - d) žmogaus reprodukcinio klonavimo uždraudimas.

4 Straipsnis

Kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudimo uždraudimas

Niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį elgesį arba būti taip baudžiamas.

5 Straipsnis

Vergijos ir priverčiamojo darbo uždraudimas

1. Niekas negali būti laikomas vergijoje ar nelaisvas.
2. Niekas negali būti verčiamas dirbti priverčiamąjį ar privalomąjį darbą.
3. Prekyba žmonėmis draudžiama.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

LAISVĖS

6 Straipsnis

Teisė į laisvę ir saugumą

Kiekvienas asmuo turi teisę į laisvę ir saugumą.

7 Straipsnis

Teisė į privatą ir šeimos gyvenimą

Kiekvienas asmuo turi teisę į tai, kad būtų gerbiamas jo privatus ir šeimos gyvenimas, būsto neliečiamybė ir komunikacijos slaptumas.

8 Straipsnis

Asmens duomenų apsauga

1. Kiekvienas turi teisę į savo asmens duomenų apsaugą.
2. Tokie duomenys turi būti tinkamai tvarkomi ir naudojami tik konkrečioms tikslams ir tik atitinkamam asmeniui sutikus ar kitais įstatymo nustatytais teisėtais pagrindais. Kiekvienas turi teisę susipažinti su surinktais jo asmens duomenimis bei į tai, kad jie būtų ištaisomi.
3. Nepriklausoma institucija kontroliuoja, kaip laikomasi šių taisyklių.

9 Straipsnis

Teisė tuoktis ir kurti šeimą

Teisė tuoktis ir kurti šeimą garantuojama pagal šios teisės įgyvendinimą reguliuojančius nacionalinius įstatymus.

10 Straipsnis

Minties, sąžinės ir religijos laisvė

1. Kiekvienas turi teisę į minties, sąžinės ir religijos laisvę. Ši teisė apima laisvę keisti savo religiją ar tikėjimą, taip pat laisvę išpažinti ir skelbti savo religiją ar tikėjimą tiek vienam, tiek kartu su kitais, viešai ar privačiai, laikant pamaldas, mokant tikėjimo, jį praktikuojant ar atliekant apeigas.
2. Teisė atsisakyti veikti dėl vidinių įsitikinimų yra pripažįstama pagal šios teisės įgyvendinimą reglamentuojančius nacionalinius įstatymus.

11 Straipsnis

Saviraiškos ir informacijos laisvė

1. Kiekvienas turi teisę į saviraiškos laisvę. Ši teisė apima laisvę turėti savo įsitikinimus, gauti bei skleisti informaciją ir idėjas valdžios institucijoms nekliudant ir nepaisant valstybių sienų.
2. Turi būti gerbiama žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas.

12 Straipsnis

Susirinkimų ir asociacijų laisvė

1. Kiekvienas turi teisę laisvai rinktis į taikius susirinkimus, taip pat laisvę jungtis kartu su kitais į visų lygių asociacijas, ypač politinėje, profesinėje ir pilietinėje srityse, įskaitant teisę steigti profesines sąjungas ir stoti į jas ginti savo interesus.
2. Politinės partijos Sąjungos lygiu prisideda reiškiant Sąjungos piliečių politinę valią.

13 Straipsnis

Menų ir mokslo laisvė

Menai ir moksliniai tyrimai neturi būti varžomi. Akademinei laisvei turi būti gerbiama.

14 Straipsnis

Teisė į mokslą

1. Kiekvienas turi teisę į mokslą; profesinis ir tęstinis mokymas turi būti prieinamas visiems.
2. Ši teisė apima galimybę nemokamai įgyti privalomąjį išsilavinimą.
3. Laisvė steigti demokratiniiais principais grindžiamas mokymo įstaigas ir tėvų teisė užtikrinti savo vaikų švietimą ir mokymą pagal savo religinius, filosofinius ir pedagoginius įsitikinimus turi būti gerbiama pagal jų įgyvendinimą reglamentuojančius nacionalinius įstatymus.

15 Straipsnis

Laisvė pasirinkti profesiją ir teisė dirbti

1. Kiekvienas turi teisę į darbą ir užsiimti laisvai pasirinkta profesija ar veikla.
2. Kiekvienas Sąjungos pilietis turi laisvę ieškoti darbo, dirbti, pasinaudoti įsisteigimo teise ir teikti paslaugas bet kurioje valstybėje narėje.
3. Trečiųjų šalių piliečiai, kuriems leista dirbti valstybių narių teritorijose, turi teisę į tokias pačias darbo sąlygas kaip ir Sąjungos piliečiai.

16 Straipsnis

Laisvė užsiimti verslu

Laisvė užsiimti verslu pripažįstama pagal Sąjungos teisę ir nacionalinius teisės aktus bei praktiką.

17 Straipsnis

Teisė į nuosavybę

1. Kiekvienas turi teisę valdyti teisėtai įgytą nuosavybę, ja naudotis, disponuoti ir palikti paveldėtojams. Nuosavybė negali būti atimta, išskyrus atvejus, kai tai yra būtina visuomenės poreikiams ir tik įstatymo nustatytais atvejais bei sąlygomis laiku ir teisingai už ją atlyginant. Nuosavybės naudojimą gali reglamentuoti įstatymai, kiek tai būtina atsižvelgiant į bendruosius interesus.

2. Intelektinė nuosavybė turi būti saugoma.

18 Straipsnis

Teisė į prieglobstį

Teisė į prieglobstį garantuojama pagal 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvenciją ir 1967 m. sausio 31 d. Protokolą dėl pabėgėlių statuso bei Europos Sąjungos sutartį ir Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – Sutartys).

19 Straipsnis

Apsauga perkėlimo, išsiuntimo ar išdavimo atveju

1. Kolektyvinis asmenų išsiuntimas draudžiamas.

2. Niekas negali būti perkeltas, išsiųstas ar išduotas į valstybę, kurioje jam gresia mirties bausmė arba kurioje jis gali patirti kankinimų ar kitokį nežmonišką ar žeminantį elgesį arba būti taip baudžiamas.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

LYGYBĖ

20 Straipsnis

Lygybė prieš įstatymą

Prieš įstatymą visi lygūs.

21 Straipsnis

Diskriminacijos uždraudimas

1. Draudžiama bet kokia diskriminacija, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos.
2. Sutarčių taikymo srityje ir nepažeidžiant konkrečių jų nuostatų draudžiama bet kokia diskriminacija dėl asmens pilietybės.

22 Straipsnis

Kultūrų, religijų ir kalbų įvairovė

Sąjunga gerbia kultūrų, religijų ir kalbų įvairovę.

23 Straipsnis

Moterų ir vyrų lygybė

Visose srityse turi būti užtikrinta moterų ir vyrų lygybė, įskaitant priėmimą į darbą, darbą ir atlyginimą.

Lygybės principas nekliudo laikytis ar imtis priemonių, numatančių konkrečias lengvatas, padedančias nepakankamai atstovaujamai lyčiai.

24 Straipsnis

Vaiko teisės

1. Vaikai turi teisę į jų gerovei užtikrinti būtiną apsaugą ir globą. Jie gali laisvai reikšti savo nuomonę. Sprendžiant su vaikais susijusius klausimus, į jų nuomonę atsižvelgiama pagal jų amžių ir brandą.
2. Visuose valstybės ar privačių institucijų veiksmuose, susijusiuose su vaikais, pirmiausia turi būti vadovaujama vaiko interesais.
3. Kiekvienas vaikas turi teisę reguliariai palaikyti asmeninius santykius ir tiesiogiai bendrauti su abiem savo tėvais, jei tai neprieštaruja vaiko interesams.

25 Straipsnis

Pagyvenusių žmonių teisės

Sąjunga pripažįsta ir gerbia pagyvenusių žmonių teisę gyventi oriai ir nepriklausomai bei dalyvauti visuomeniniame ir kultūriniame gyvenime.

26 Straipsnis

Neįgaliųjų asmenų integravimas

Sąjunga pripažįsta ir gerbia neįgaliųjų asmenų teisę naudotis priemonėmis, užtikrinančiomis jų nepriklausomumą, socialinį bei profesinį integravimą ir dalyvavimą bendruomenės gyvenime.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

SOLIDARUMAS

27 Straipsnis

Darbuotojų teisė į informaciją ir konsultacijas įmonėje

Darbuotojams ar jų atstovams turi būti atitinkamu lygiu garantuota informacija ir konsultacijos reikiamu laiku Sąjungos ir nacionalinės teisės aktų bei praktikos nustatytais atvejais ir sąlygomis.

28 Straipsnis

Teisė į kolektyvines derybas ir kolektyvinių veiksmų teisė

Darbuotojai ir darbdaviai arba atitinkamos jų organizacijos pagal Sąjungos teisę ir nacionalinius teisės aktus bei praktiką turi teisę derėtis ir atitinkamu lygiu sudaryti kolektyvinius susitarimus, o interesų konflikto atveju imtis kolektyvinių veiksmų, įskaitant streikus, savo interesams apginti.

29 Straipsnis

Teisė naudotis įdarbinimo tarnybų paslaugomis

Kiekvienas turi teisę naudotis nemokamomis įdarbinimo tarnybų paslaugomis.

30 Straipsnis

Apsauga nepagrįsto atleidimo iš darbo atveju

Kiekvienas darbuotojas turi teisę į apsaugą pagal Sąjungos teisę ir nacionalinius teisės aktus bei praktiką nepagrįsto atleidimo iš darbo atveju.

31 Straipsnis

Tinkamos ir teisingos darbo sąlygos

1. Kiekvienas darbuotojas turi teisę į saugias, jo sveikatą ir orumą atitinkančias darbo sąlygas.
2. Kiekvienas darbuotojas turi teisę į tai, kad būtų apribotas maksimalus darbo laikas, teisę į dienos ir savaitės poilsį, taip pat kasmetines mokamas atostogas.

32 Straipsnis

Vaikų darbo uždraudimas ir jaunų žmonių apsauga darbe

Vaikų darbas draudžiamas. Nepažeidžiant jauniems žmonėms palankesnių taisyklių, išskyrus ribotas išimtis, minimalus amžius priimant į darbą negali būti mažesnis negu minimalus privalomojo mokymosi pabaigos amžius.

Priimtiems į darbą jauniems žmonėms turi būti sudarytos jų amžių atitinkančios sąlygos, jie turi būti apsaugoti nuo ekonominio išnaudojimo ir bet kokio darbo, galinčio pakenkti jų saugai, sveikatai ar fiziniam, protiniam, doroviniam ar socialiniam vystymuisi ar trukdyti jų mokymuisi.

33 Straipsnis

Šeima ir profesinė veikla

1. Šeimai užtikrinama teisinė, ekonominė ir socialinė apsauga.
2. Siekiant suderinti šeimos gyvenimą ir profesinę veiklą, kiekvienas asmuo turi teisę būti apsaugotas nuo atleidimo iš darbo dėl priežasčių, susijusių su motinyste, taip pat teisę į mokamas motinystės atostogas ir į vaiko priežiūros atostogas gimus vaikui ar jį įvaikinus.

34 Straipsnis

Socialinė apsauga ir socialinė parama

1. Sąjunga pripažįsta ir gerbia teisę gauti socialinio draudimo pašalpas ir naudotis socialinėmis paslaugomis, suteikiančiomis apsaugą pagal Sąjungos teisės ir nacionalinių teisės aktų nustatytas taisykles ir praktiką motinystės atveju, susirgus, patyrus nelaimingą atsitikimą darbe, esant išlaikytiniu ar sulaukus senatvės, taip pat netekus darbo.
2. Kiekvienas Sąjungoje teisėtai gyvenantis ir teisėtai keičiantis gyvenamąją vietą asmuo turi teisę gauti socialines pašalpas ir naudotis socialinėmis lengvatomis pagal Sąjungos teisę ir nacionalinius teisės aktus ir praktiką.
3. Siekdama įveikti socialinę atskirtį ir skurdą, Sąjunga pripažįsta ir gerbia teisę į socialinę paramą ir paramą aprūpinant būstu, kad pagal Sąjungos teisės ir nacionalinių teisės aktų nustatytas taisykles bei praktiką būtų užtikrintos tinkamos gyvenimo sąlygos visiems neturintiems pakankamai lėšų.

35 Straipsnis

Sveikatos apsauga

Kiekvienas turi teisę į profilaktinę sveikatos priežiūrą ir teisę į gydymą nacionalinių teisės aktų ir praktikos nustatyta tvarka. Apibrėžiant ir vykdamas visą Sąjungos politiką ir veiklą, užtikrinamas aukštas žmonių sveikatos apsaugos lygis.

36 Straipsnis

Galimybė naudotis bendrus ekonominius interesus tenkinančiomis paslaugomis

Siekdama skatinti Sąjungos socialinę ir teritorinę sanglaudą, Sąjunga pagal Sutartis pripažįsta ir gerbia teisę naudotis bendrus ekonominius interesus tenkinančiomis paslaugomis, numatytomis nacionalinių teisės aktų ir praktikos.

37 Straipsnis

Aplinkos apsauga

Aukštas aplinkosaugos lygis ir aplinkos kokybės gerinimas turi būti integruotas į Sąjungos politiką ir užtikrintas pagal tvaraus vystymosi principus.

38 Straipsnis

Vartotojų apsauga

Sąjungos politika užtikrina aukštą vartotojų apsaugos lygį.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

PILIETINĖS TEISĖS

39 Straipsnis

Teisė balsuoti ir būti kandidatu Europos Parlamento rinkimuose

1. Kiekvienas Sąjungos pilietis turi teisę balsuoti ir būti kandidatu Europos Parlamento rinkimuose valstybėje narėje, kurioje jis gyvena, tomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos valstybės piliečiai.
2. Europos Parlamento nariai renkami remiantis tiesiogine, visuotine rinkimų teise laisvu ir slaptu balsavimu.

40 Straipsnis

Teisė balsuoti ir būti kandidatu vietos savivaldos rinkimuose

Kiekvienas Sąjungos pilietis turi teisę balsuoti ir būti kandidatu vietos savivaldos rinkimuose valstybėje narėje, kurioje jis gyvena, tomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos valstybės piliečiai.

41 Straipsnis

Teisė į gerą administravimą

1. Kiekvienas asmuo turi teisę į tai, kad Sąjungos institucijos, įstaigos ir organai jo reikalus tvarkytų nešališkai, teisingai ir per kiek įmanomai trumpesnį laiką.

2. Ši teisė apima:

- a) kiekvieno asmens teisę būti išklausytam prieš taikant bet kokią individualią jam nepalankią priemonę;
- b) kiekvieno asmens teisę susipažinti su savo byla, laikantis teisėto konfidencialumo ir profesinio bei verslo slaptumo;
- c) administracijos pareigą pagrįsti savo sprendimus.

3. Kiekvienas asmuo turi teisę į tai, kad Sąjunga pagal valstybėms narėms bendrus teisės principus atlygintų jam žalą, kurią atlikdami savo pareigas padarė Sąjungos institucijos ar jų tarnautojai.

4. Kiekvienas asmuo gali kreiptis į Sąjungos institucijas viena iš kalbų, kuria surašytos Sutartys, ir jam turi būti atsakyta ta pačia kalba.

42 Straipsnis

Teisė susipažinti su dokumentais

Kiekvienas Sąjungos pilietis ir kiekvienas fizinis asmuo, kuris gyvena bet kurioje valstybėje narėje, ar juridinis asmuo, kurio registruota buveinė yra valstybėje narėje, turi teisę susipažinti su Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų bet kurios formos dokumentais.

43 Straipsnis

Europos ombudsmenas

Kiekvienas Sąjungos pilietis ir kiekvienas fizinis asmuo, kuris gyvena bet kurioje valstybėje narėje, ar juridinis asmuo, kurio registruota buveinė yra valstybėje narėje, turi teisę kreiptis į Europos ombudsmeną su skundu dėl netinkamų Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų administravimo veiksmų, išskyrus Europos Sąjungos Teisingumo Teismo vykdomas teismo funkcijas.

44 Straipsnis

Peticijos teisė

Kiekvienas Sąjungos pilietis ir kiekvienas fizinis asmuo, kuris gyvena bet kurioje valstybėje narėje, ar juridinis asmuo, kurio registruota buveinė yra valstybėje narėje, turi teisę pateikti peticiją Europos Parlamentui.

45 Straipsnis

Judėjimo ir apsigyvenimo laisvė

- 1. Kiekvienas Sąjungos pilietis turi teisę laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje.
- 2. Pagal Sutartis judėjimo ir apsigyvenimo laisvė gali būti suteikta trečiųjų šalių piliečiams, teisėtai gyvenantiems valstybės narės teritorijoje.

46 Straipsnis

Diplomatinė ir konsulinė apsauga

Kiekvienas Sąjungos pilietis trečiosios šalies teritorijoje, kurioje valstybė narė, kurios pilietis jis yra, neturi atstovybės, naudojasi bet kurios kitos valstybės narės diplomatine ir konsuline apsauga tomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos valstybės narės piliečiai.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS

TEISINGUMAS

47 Straipsnis

Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą

Kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.

Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo byla per kiek įmanoma trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Kiekvienas asmuo turi turėti galimybę gauti teisinę pagalbą, būti ginamas ir atstovaujamas.

Asmenys, neturintys pakankamai lėšų, turi gauti nemokamą teisinę pagalbą, jei tai reikalinga užtikrinti teisę į veiksmingą teisingumą.

48 Straipsnis

Nekaltumo prezumpcija ir teisė į gynybą

1. Kiekvienas kaltinamas padaręs nusikaltimą asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltė neįrodyta pagal įstatymą.
2. Kiekvienam, kuris kaltinamas padaręs nusikaltimą, užtikrinama teisė į gynybą.

49 Straipsnis

Teisėtumo ir nusikalstamos veikos bei baudmės proporcingumo principai

1. Niekas negali būti nuteistas už veikimą ar neveikimą, kurie pagal jų padarymo metu galiojusią nacionalinę ar tarptautinę teisę nebuvo laikomi nusikalstamomis veikomis. Taip pat negali būti skiriama griežtesnė baudmė negu ta, kuri buvo taikoma nusikalstamos veikos padarymo metu. Jeigu po to, kai nusikalstama veika buvo padaryta, įstatymo nustatyta lengvesnė baudmė, skiriama lengvesnė baudmė.
2. Šis straipsnis nekliudo teisti ir nubausti kiekvieną asmenį už veikimą ar neveikimą, kurie jų padarymo metu buvo laikomi nusikalstamomis veikomis pagal visuotinai pripažintus bendruosius teisės principus.
3. Baudmės griežtumas turi atitikti padarytą nusikalstamą veiką.

50 Straipsnis

Teisė nebūti du kartus teisiamam ar baudžiamam už tą pačią nusikalstamą veiką

Niekas negali būti antrą kartą teisiamas ar baudžiamas už nusikalstamą veiką, dėl kurios Sąjungoje jis jau buvo galutinai išteisintas ar pripažintas kaltu pagal įstatymą.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS

CHARTIJOS AIŠKINIMO IR TAIKymo BENDROSIOS NUOSTATOS

51 Straipsnis

Taikymo sritis

1. Šios Chartijos nuostatos skirtos Sąjungos institucijoms, įstaigoms ir organams, tinkamai atsižvelgiant į subsidiarumo principą, bei valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę. Todėl jie turi gerbti teises, laikytis principų ir juos taikyti pagal turimus atitinkamus įgaliojimus, nepažeisdami Sąjungos įgaliojimų, suteiktų jai Sutartimis, ribų.

2. Ši Chartija neišplečia Sąjungos teisės taikymo srities už Sąjungos įgaliojimų ribų, nenustato Sąjungai naujų įgaliojimų ar užduočių ir nepakeičia Sutartyse nustatytųjų.

52 Straipsnis

Teisių ir principų taikymo sritis ir aiškinimas

1. Bet koks šios Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Remiantis proporcingumo principu, apribojimai galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.

2. Šios Chartijos pripažintos teisės, reglamentuojamos Sutartyse, įgyvendinamos jose nustatytais sąlygomis ir neperžengiant jose nustatytų ribų.

3. Šioje Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje. Ši nuostata neklaido Sąjungos teisėje numatyti didesnę apsaugą.

4. Šios Chartijos pripažįstamos pagrindinės teisės, atsiradusios iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, aiškinamos remiantis tomis tradicijomis.

5. Principus apibrėžiančios šios Chartijos nuostatos gali būti įgyvendinamos Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų priimtais įstatymo galią turinčiais aktais ir vykdomaisiais aktais bei valstybių narių teisės aktais, kuriuos jos pagal savo įgaliojimus priima įgyvendindamos Sąjungos teisę. Teismo proceso metu jomis galima remtis tik aiškinant tokius aktus ir priimant sprendimą dėl jų teisėtumo.
6. Turi būti visiškai atsižvelgiama į šioje Chartijoje nurodytus nacionalinius aktus ir praktiką.
7. Sąjungos ir valstybių narių teismai skiria deramą dėmesį išaiškinimams, kurie yra parengti siekiant nubrėžti šios Chartijos aiškinimo gaires.

53 Straipsnis

Apsaugos lygis

Jokia šios Chartijos nuostata negali būti aiškinama kaip ribojanti ar kitaip varžanti žmogaus teises ir pagrindines laisves, kurias atitinkamoje taikymo srityje pripažįsta Sąjungos teisė ir tarptautinė teisė bei tarptautiniai susitarimai, kurių šalys yra Sąjunga arba visos valstybės narės, įskaitant Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją, taip pat valstybių narių konstitucijas.

54 Straipsnis

Draudimas piktnaudžiauti teisėmis

Jokia šios Chartijos nuostata negali būti aiškinama kaip suteikianti teisę pradėti veiklą ar atlikti veiksmą siekiant panaikinti bet kurią šioje Chartijoje pripažįstamą teisę ar laisvę arba apriboti ją labiau, negu numatyta šioje Chartijoje.

*

* *

Šis tekstas yra 2000 m. gruodžio 7 d. paskelbtos Chartijos tekstas su adaptacijomis; jis pakeis minėtą Chartiją nuo Lisabonos sutarties įsigaliojimo dienos.

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT